

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1964

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α - Ω

Ἀνάτυπον ἐμμέτρου μεταφράσεως ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν 227 τόμων
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ἰδιοκτησίας τοῦ Ἐκδοτικοῦ
Οἴκου ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, ὁδὸς Ἀρσάκη 6 ἐν Ἀθήναις.

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

42164

13-6-2007

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α - Ω

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1964

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

Προοίμιον

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
'Αλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἥελίοιο
ἦσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ·
τῶν ἀμόθεν γε, θεὰ θύγατερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν.

A

Τὸν ἄντρα τὸν πολύτροπο πές μου, θεά, πού χρόνια
παράδερνε, σὰν πάτησε τῆς Τροίας τ' ἅγιο κάστρο,
κι ἀνθρώπων γνώρισε πολλῶν τοὺς τόπους καὶ τὴ γνώμη
κι ἔπαθε πλῆθος συμφορὰς στὰ πέλαγα, ζητώντας
πῶς στὴν πατρίδα τοῦ ἄβλαβος νὰ πάη μὲ τοὺς συντρόφους. 5
Μὰ κι ἔτσι αὐτοὺς δὲ γλύτωσε, μ' ὅσον καημὸ καὶ ἄν εἶχε.

Γιατὶ μονάχοι χάθηκαν ἀπὸ δικό τους κρῖμα,
οἱ ἄσεβοι, πού φάγανε τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλιο
τὰ βόδια καὶ τοὺς στέρησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
Πές τα ἀπὸ κάπου καὶ σὲ μᾶς, θεά, τοῦ Δία κόρη. 10

"Ὀλοι, ὅσοι τότε ξέφυγαν τὸ μαῦρο χάρο, πῆγαν
στὰ σπίτια τους, ἀπὸ γιαλοὺς καὶ μάχες γλυτωμένοι.
Κι αὐτὸν μονάχα πῶκλαιγε πατρίδα καὶ γυναῖκα
τὸν κράταε λατρευτὴ θεά, ἡ Καλυψὼ ἡ νεράϊδα,
μέσα σὲ κουφωτὴ σπηλιά, γιὰ νὰ τὸν κάμῃ ταίρι. 15
Τέλος, σὰν ἔφτασε ὁ καιρὸς στὸ γύρισμα τῶν χρόνων,
τότε τοῦ κλώσανε οἱ θεοὶ στὸ Θιάκι νὰ γυρίσῃ,
μὰ μῆτε ἐκεῖ δὲν τοῦ ἔλειψαν στὸ σπίτι του οἱ ἀγῶνες
μὲς στοὺς δικούς του. Κι οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι
ἐκτὸς τοῦ Ποσειδῶνα. Αὐτὸς μονάχα τοῦ Δυσσέα 20
πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα.

Μὰ ἐκεῖνος στοὺς ἀπόμακρους τοὺς Αἰθίοπους πῆγε,
πού χωρισμένοι κατοικοῦν, στὴν ἄκρη, χῶρια ἀπ' ὅλους,
ἄλλοι κατὰ τὸ ἡλιόβγαλμα, στὸ ἡλιοβασίλεμα ἄλλοι,
πλοῦσια νὰ λάβῃ προσφορὰ σὲ βόδια καὶ κριαρία. 25
Ἐκατσε ἐκεῖ καὶ χαίρονταν μὲ τὴ θυσία, κι οἱ ἄλλοι
θεοὶ ἦταν ὅλοι μαζωχτοὶ τοῦ Δία τὸ παλάτι.

Κι ἄρχισε πρῶτος τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας·

- γιατί ἔβαλε τὸν ἄψεγο τὸν Αἰγισθο στὸ νοῦ του,
 ποὺ σκότωσε ὁ κοσμάκουστος Ὁρέστης τ' Ἀγαμέμνου. 30
- Κι ἔτσι εἶπε στοὺς λοιποὺς θεοὺς στὸ νοῦ του φέρνοντάς τον :
 «ὦ, κρῖμα ἀλήθεια, οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς θεοὺς νὰ τὰ ἔχουν,
 γιατί θαρροῦν πὼς ἀπὸ μᾶς οἱ συμφορὲς τοὺς βρίσκουν,
 ἐνῶ παθαίνουν μόνοι τους ἀπ' ἀσυλλογισιὰ τους,
 χωρὶς νὰ φταίῃ ἡ μοῖρα τους. Ὅπως καὶ τώρα, δίχως 35
 νὰ ἔναι γραφτό του, ὁ Αἰγισθος πῆρε τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα
 τὸ ταίρι, κι ὅταν γύρισε κι ἐκεῖνος στὴν πατρίδα,
 τὸν σκότωσε, κι ἄς ἤξερε τί χάρος θὰ τὸν λάχῃ,
 ἀφοῦ τὸ φτεροφόρο Ἑρμῇ στείλαμε πρὶν καὶ τοῦ ἔπε,
 νὰ μὴν τοῦ πάρῃ τὴ ζωή, τὸ ταίρι του ν' ἀφήσῃ,
 γιατί θὰ φτάσῃ ἡ ἐκδίκησιν τ' Ἀτρεΐδῃ ἀπ' τὸν Ὁρέστη 40
 σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῇ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.
 Ἔτσι τοῦ τὰ ἔλεγε ὁ Ἑρμῆς ποθώντας τὸ καλὸ του,
 μὰ δὲν τοῦ γύρισε τὸ νοῦ. Τώρα τὰ πλέρωσε ὅλα ».
- Τότ' ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα :
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε, 45
 ναί, ἐκεῖνος βρῆκε θάνατο ποὺ τοῦ ἔπρεπε νὰ λάβῃ,
 κι ἔτσι κάθε ἄλλος ἄς χαθῇ ποὺ τέτοια κατορθώνει.
 Μὰ ἐμένα σχίζεται ἡ καρδιὰ γιὰ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα,
 ποὺ χρόνια ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικοὺς φαρμάκια πίνει ὁ ἔρμος,
 σ' ἓνα γιαιλόκλειστο νησί, στὴ μέση τοῦ πελάγου, 50
 παλῦδεντρο, ὅπου μιὰ θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
 ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀτλαντα, ποὺ ξέρεῖ ὁ διαστρεμμένος
 στὸ βάθος κάθε θάλασσας καὶ μόνος του σηκώνει
 τοὺς ψηλοὺς στύλους ποὺ σὲ δυὸ γῆς κι οὐρανὸ χωρίζουν.
 Ἡ κόρη ἐκείνου τὸν κρατᾷ τὸ δόλιο, κι ἄς λυπᾶται, 55
 κι ὅλο μὲ τὰ μαργιόλικα καὶ τὰ γλυκὰ τῆς λόγια
 νύχτα καὶ μέρα τὸν πλανᾷ τὸ Θιάκι νὰ ξεχάσῃ.
 Μὰ ὁ Δυσσέας καὶ καπνὸ ποθεῖ νὰ ἰδῇ ἀπ' ἀγνάντια
 νὰ βγαίνει ἀπ' τὴν πατρίδα του ψηλά κι ἄς ξεψυχήσῃ.
 Κι ἄχ, μήτε ἐσένα δὲ λυγάζει, Ὀλύμπιε, ἡ καρδιὰ σου. 60
 Μήπως δὲ σὲ καλόπιανε στ' ἀργίτικα καράβια

κοντὰ ὁ Δυσσέας, στήν πλατειὰ τὴν Τροία, μὲ θυσίες ;
 "Ἐτσι λοιπὸν τί κάκιωσες μαζί του τώρα, Δία ; »

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφουσινάχτης·
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Πῶς νὰ ξεχάσω τὸ θεϊκὸ Δυσσέα δίχως λόγο, 65
 ποὺ δὲν τὸν φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση, καὶ θυσίες
 πρόσφερε πλῆθος στοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια ;
 Μόν' ἓνα πάθος ἄσβηστο κρατάει ὁ Κοσμοσείστης
 μαζί του γιὰ τὸν Κύκλωπα, ποὺ τοῦ 'βγαλε τὸ μάτι,
 τὸ γιό του τὸν Πολύφημο πῶχει τὴν πρώτη ἀξία 70
 στοὺς Κύκλωπες. Ἡ Θώωσα τὸν ἔκαμε ἡ νεράϊδα,
 κόρη τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀστέρειτου πελάγους,
 σὲ μιὰ σπηλιά σὰν πλάγιασε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ τότε ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου, ἀπ' τὴν πατρίδα
 ἀλάργα τὸ Δυσσέα τραβᾷ, μὰ δὲν τὸν θανατώνει. 75
 Μόν' ἄς σκεφτοῦμε ὅλοι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς θὰ γυρίση.
 Θ' ἀφήσῃ πιά τὸ πάθος του γι' αὐτὸν ὁ Ποσειδῶνας,
 γιατί μονάχος δὲν μπορεῖ, στοὺς ἀθανάτους ὅλους
 ἐνάντια, νὰ φιλονικᾷ χωρὶς τὸ θέλημά τους ».

Τότε ἔτσι ἡ λιοπερίχυτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα· 80
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε,
 ἂν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς αὐτὸ πιά τώρα ἀρέσῃ
 στὸ σπίτι του ὁ βαθύγνωμος Δυσσέας νὰ γυρίσῃ,
 τότε τὸν φτεροφόρο Ἑρμῆ νὰ στείλουμε τὸν Κράχτη
 στῆς Ὠκυγίας τὸ νησι τρεχάτος νὰ μηνύσῃ 85
 στὴ νύφη τὴ λαμπρόμαλλη τὴν ἄσειστη βουλὴ μας,
 πῶς θὰ γυρίσῃ ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα.
 Ἐγὼ ὅμως τὸν Τηλέμαχο θὰ πάω νὰ βρῶ στὸ Θιάκι,
 θάρρος νὰ βάλω πιδὸ πολὺ καὶ τόλμη στὴν καρδιά του,
 τοὺς παλαιμένους Ἀχαιοὺς σὲ σύνοδο νὰ κράξῃ, 90
 καὶ στοὺς μνηστῆρες νὰ τοὺς πῇ νὰ φύγουν πιά, ποὺ χρόνια
 τοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἄρνια καὶ τραχηλάτα βόδια·
 νὰ πάῃ στὴ Σπάρτη θὰ τοῦ πῶ καὶ στὴν πλατειὰ τὴν Πύλο,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα του τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,

κι ἔτσι στὸν κόσμον ἀθάνατο νὰ μείνῃ τ' ὄνομά του ».

95

Εἶπε κι ἀμέσως ἔδεσε στὰ πόδια τὰ σαντάλια,
χρυσὰ κι αἰώνια, ποὺ μαζί μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀέμου
παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριὲς καὶ πέλαγα τὴν πᾶνε.
Κι ἄδραξε τὸ μεγάλο τῆς πολεμικὸ κοντάρι
βαρὺ, γερό, μὲ κοφτερὴ μπροστὰ χαλκένια μύτη,
ποὺ σὰν τὸ σείνῃ, παραλεῖ τῶν μαχητῶν τοὺς λόχους,
ὅσους ἡ κόρη ὀχτρεύεται τοῦ ἀνίκητου πατέρα.

100

Χύθηκε τότε ἀπ' τὴν κορφή τὴν Ὀλυμπήσια κάτω
κι εὐτὺς στὸ Θιάκι βρέθηκε καὶ στοῦ Δυσσέα ἐστάθη
τὰ πρωτοπόρτια, στῆς αὐλῆς ἀπάνω στὸ κατώφλι,
κρατώντας τὸ χαλκῶδες κοντάρι τῆς στὸ χέρι,
παρόμοια μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ταφιωτῶν, τὸ Μέντη.
Τοὺς φαντασμένους βρῆκε ἐκεῖ μνηστῆρες ποὺ στίς πόρτες
μπροστὰ τὸ ζάρι παίζανε, τὴν ὥρα νὰ σκοτώνουν,
ἀράδα ἀπάνω σὲ βοδιῶν τομάρια καθισμένοι

105

ποὺ ἔχαν σφαγμένα μόνοι τους. Κι οἱ παραγιοὶ κι οἱ κράχτες
ἄλλοι κρασί νερώνανε γι' αὐτοὺς μὲς στὰ κροντήρια,
κι ἄλλοι, μὲ τὰ πολύτρυπα σφουγγάρια, τὰ τραπέζια
καθαρίζαν καὶ τὰ ἴστρωναν, κι ἄλλοι ἔκοβαν τὸ κρέας.

110

Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὴν εἶδε.
Κάθουνταν μὲ βαρεῖα καρδιὰ στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων
κι ὁ νοῦς του συλλογίζονταν τὸν ἀκριβὸ γονιὸ του,
νὰ ῥθῃ ἀπὸ κάπου σπίτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες
καὶ τὴν ἀρχὴ στὰ χέρια του νὰ πάρῃ καὶ τὸ βίος του.
Σὰν τέτοια ἐκεῖ ποὺ κάθουνταν μαζί τοὺς συλλογιῶνταν
κι ἀντίκρουσε τὴν Ἀθηνᾶ. Στὴν πόρτα ὁλόϊσα τρέχει,
γιατὶ τοῦ φάνηκε βαρὺ νὰ στέκῃ ἀπ' ὥρα ὁ ξένος.
Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τοῦ ἴπιασε τὸ χέρι,
τοῦ πῆρε καὶ τὸ χάλκινο κοντάρι ποὺ κρατοῦσε,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε:

115

120

«Ἦ ξένε, καλῶς ὄρισες. Τὸ σπίτι μας δικό σου,
κι ὅταν δειπνήσῃς ἔπειτα λὲς τὴν ἀνάγκη πῶχεις ».

Εἶπε, καὶ κίνησε μπροστὰ κι ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε.

125

Κι ὅταν ἀμέσως μπήκανε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
 σταίνει ὁ Τηλέμαχος κοντὰ στὸ στύλο τὸ κοντάρι,
 μὲς στὴν ὁμορφοσκάλιστη κονταροθήκη, πού 'χε
 κι ἄλλα κοντάρια ἐκεῖ πολλὰ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα,
 κι ὁδήγησε τὴν Ἀθηνᾶ σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτση, 130
 ὁμορφο, ψιλοδοῦλευτο — λινὸ σεντόνι κάτω
 ἀπλώνοντας — πού 'χε σκαμνὶ γιὰ ν' ἀκουμποῦν τὰ πόδια.
 Κοντὰ της ἔβαλε σκαμνὶ κι ὁ ἴδιος σκαλισμένο,
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες χωριστὰ νὰ μὴν πλαντάξῃ ὁ ξένος
 μὲ τὸν πολὺ τους θόρυβο καὶ τὸ φαῖ μπουχτίση, 135
 πού τοὺς χωριάτες ἔσμιξε, καὶ νὰ μπορέσῃ ἀκόμα
 γιὰ τὸν ξενιτεμένο του πατέρα νὰ ρωτήσῃ.
 Μιὰ παρακórη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνῃ,
 κι ἐμπρός, τοῦ μάκρου, σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι. 140
 Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα καὶ ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ σιτιστὴς λογῆς ψητὰ, σηκώνοντας σὲ δίσκους,
 τοὺς ἔφερε κι ὀλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια,
 κι ὁ κεραστὴς νοιαζόντανε συχνὰ καὶ τοὺς κερνοῦσε. 145
 Μπήκανε κι οἱ περήφανοι μνηστῆρες, κι ὅλοι ἀράδα
 πῆγαν ἀμέσως στὰ θρονιὰ καὶ στὰ σκαμνιά νὰ κάτσουν.
 Κι ἐκεῖ νερὸ τοὺς ἔχυναν στὰ χέρια τους οἱ κράχτες,
 καὶ σὲ πανέρια τὰ ψωμιὰ οἱ σκλάβες κουβαλοῦσαν,
 κι οἱ νιοὶ ὡς τὰ χεῖλια μὲ πιστὸ γεμίζαν τὰ κροντήρια. 150
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 στὸ νοῦ τους ἔβαλαν χορὸ ν' ἀρχίσουν καὶ τραγοῦδι,
 πού 'ναι στολίδι τοῦ γλεντιοῦ. Καὶ τὴ γλυκεῖα κιθάρα
 ὁ κράχτης πῆγε κι ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Φημίου, 155
 πού τραγουδοῦσε στανικῶς στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων.
 Κι ἐνῶ τὴν ταίριαζε ὁμορφο ν' ἀρχίσῃ ἓνα τραγοῦδι
 ἔτσι ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος στὴν Ἀθηνᾶ, κοντὰ της
 σκύβοντας τὸ κεφάλι του, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

- « Καλέ μου ξένε, κάτι τι θά πῶ καὶ μὴ θυμώσης·
 νὰ γὰρ τὶ νοιάζονται ὅλοι αὐτοί, κιθάρα καὶ τραγοῦδι,
 χαρὰ τους ποὺ τὸ ξένο βιδὸς ἀπλέρωτο ἔτσι τρῶνε
 ἀνθρώπου ποὺ στίς ἐρημιὰς σαπίζει σκυρπισμένα
 τὰ κόκκαλά του ἀπ' τὴ βροχή, γιὰ τὰ κυλάει τὸ κύμα
 στὴ θάλασσα. Κι ἂν ἄξαφνα τὸν ἐβλεπαν στὸ Θιάκι
 νὰ φτάσῃ, θὰ 'θελαν φτερά στὰ πόδια κάλλιο νὰ 'χουν
 παρὰ τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ, χρυσάφι καὶ στολίδια.
 Μὰ τώρα ἐκεῖνος χάθηκε πικρά, κι οὔτε ἄλλη μένει
 γιὰ μᾶς ἐλπίδα, ἂν καὶ πολλοὶ πῶς θὰ γυρίσῃ λένε.
 "Αχ, πάει, γιὰ πάντα χάθηκε τοῦ γυρισμοῦ του ἡ μέρα.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Ποῦ κáθονται οἱ γονιοὶ σου ;
 Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
 στὸ Θιάκι ; Ποιὰ παινεύονταν πῶς ἦταν παλληκάρια ;
 Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στὸ Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστὰ καλὰ νὰ καταλάβω,
 ἂν εἶσαι φίλος πατρικὸς καὶ τώρα μόλις ἦρθες.
 Γιατὶ πολλοὶ στὸ σπίτι μας ξένοι μᾶς ἦρθαν κι ἄλλοι,
 γιὰτὶ ἦταν κι ὁ πατέρας μου μὲ κόσμο γνωρισμένους ».
- Τότ' ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
 « Μετὰ χαρᾶς σου ἐγὼ ὅλα αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 'Ο Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς παινεύομαι πῶς εἶμαι
 καὶ τοὺς Ταφιῶτες κυβερνῶ τοὺς θαλασσοθρεμμένους
 τώρα, καὶ πάω σ' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους, στὴν Τεμέση,
 τὴ θάλασσα ἀρμενίζοντας, χαλκὸ νὰ πάρω ἐκεῖθε.
 Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν τὸ γοργὸ καράβι σύραμε ὅζω,
 κάτω ἀπ' τὸ δασωμένο Νηό, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι.
 Εἴμαστε φίλοι πατρικοὶ κι οἱ δύο μας ἀπὸ πρῶτα,
 κι ἂν πᾶς στὸ γερομαχητὴ Λαέρτη ρώτησέ τον,
 ποὺ λένε πῶς δὲν ἔρχεται στὴ χώρα πιά ποτέ του,
 μόν' ἔζῃ μακριὰ στὴν ἐξοχὴ μὲ πίκρες καὶ φαρμάκια,
 μαζί μὲ μιὰ γερόντισσα δούλα, ποὺ τὸ τραπέζι

- τοῦ στρώνει καὶ φαῖ κρασί τοῦ βάζει, ὅταν τοῦ κόψη
τὰ γόνατά του ἢ κούραση, τὴν ὥρα ποῦ ἀνεβαίνει
σέρνοντας πάνω σὲ κορφές ἀμπελοφυτεμένες. 195
- Κι ἤρθα γιατί μοῦ λέγανε πὼς γύρισε ὁ Δυσσέας,
μὰ νά, οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὸ δρόμο τοῦ ἐμποδίζουν.
Γιατὶ δὲν πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, ὅχι ἀκόμα,
μόν' κάπου ζῇ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ἀποκλεισμένος,
σ' ἓνα ἀφροκύκλωτο νησι κι ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζουν 200
ἄντρες κακοὶ κι ἀνήμεροι, θέλει δὲ θέλει ἐκεῖνος.
Μὰ θὰ σοῦ προφητέψω ἐγώ, καθὼς μέσα στὸ νοῦ μου
μοῦ δίνουν φώτιση οἱ θεοὶ κι ὅπως Θαρρῶ θὰ γίνουν,
κι ἀπὸ σημάδια ἅς μὴν κρατῶ, προφήτης ἅς μὴν εἶμαι.
'Αλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ δὲ θὰ ἔναι ἀκόμα, 205
κι ἂν τὸ κορμί του μὲ δεσμὰ τὸ δέσουν σιδερένια.
'Ὡς εἶναι πολυμήχανος, θὰ βρῇ νὰ φύγῃ τρόπο.
Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα
ἂν εἴσαι τοῦ Δυσσέα γιὸς τόσο μεγάλο ἀγόρι.
Πολὺ τοῦ μοιάξεις στ' ὄμορφο κεφάλι καὶ στὰ μάτια, 210
γιατὶ συχνὰ ἀνταμώναμε πρὶν φύγῃ γιὰ τὴν Τροία,
ὅπου πολλοὶ ξεκίνησαν τῶν Ἀργιτῶν οἱ πρῶτοι
ὀπλαρχηγοὶ μὲ τὰ βαθιὰ καράβια. Μὰ ἀπὸ τότε
δὲν εἶδα τὸν Δυσσέα πιά, μήτε καὶ μένα ἐκεῖνος ».
- Τότ' ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε· 215
« Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
Γιὸς του πὼς εἶμαι ἢ μάνα μου μοῦ λέει, μὰ ἐγὼ δὲν ξέρω,
γιατὶ κανεὶς τὴ φύτρά του δὲν τὴ γνωρίζει ὁ ἴδιος.
Μακάρι νὰ ἔμουν γιὸς κι ἐγὼ ἀνθρώπου εὐτυχισμένου
ποῦ βρίσκουν τὰ γεράματα μὲς στὰ πολλὰ ἀγαθὰ του. 220
Μὰ τώρα ἀπ' τὸν πιὸ δύστηχο ποῦ βρέθηκε στὸν κόσμον
μοῦ λένε πὼς γεννήθηκα, γι' αὐτὸ σὰ μ' ἐξετάζεις ».
- Τότ' ἔτσι ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλὰδα τοῦ πε·
« Δὲ θὰ ξεγράψουν οἱ θεοὶ στὸ τέλος τὴ γενιά σου,
τέτοιον ἀφοῦ σὲ γέννησε ἡ Πηνελόπη ἐσένα. 225
Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.

Αὐτὸς τί κόσμος ; Τί φαγιά ; Για ποῖο σκοπὸ τὰ θέλεις ;
 Ξεφάντωσῃ ἔχεις ἢ χαρές ; Σὰν ἔρανος δὲ μοιάζει.
 Μοῦ φαίνονται στὸ σπίτι σου πὼς ἤρθαν χαροκόποι
 κι ἀχόρταγα χαραμοτρῶν, κι ἂν ἄνθρωπος μὲ γνώση 230
 ἔβλεπε αὐτές τους τίς μπομπές θὰ ξάναβε ὁ θυμὸς του ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε·
 « Ξένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾷς θὰ σοῦ τὰ πῶ ν' ἀκούσης.
 Αὐτὸ τὸ σπίτι ἀρχοντικὸ κι εὐτυχισμένο θὰ 'ταν
 ἀνίσως στὴν πατρίδα του βρισκότανε ὁ Δυσσέας. 235
 Μὰ ἀλλιῶς τὸ θέλανε οἱ θεοὶ ἀπὸ κακὴ των γνώμη,
 ποὺ μόνο ἐκεῖνον ἄφαντο τὸν ἔκαμαν ἀπ' ὅλους.
 Γιατὶ ἔτσι ἐγὼ δὲν θὰ 'κλαιγα τὸ θάνατό του τόσο
 μὲς στὸ στρατό του ἂν ἔχανε στὴν Τροία τὴ ζωὴ του,
 ἢ, σὰν ἀπόσσεσῃ ἡ σφαγὴ, στὰ χέρια τῶν δικῶν του. 240
 Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ τοῦ 'σταιναιν μνημοῦρι
 καὶ δόξα πίσω θ' ἄφηνε μεγάλη στὸ παιδί του.

Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδόξαστα τὸν ἔρπαξαν οἱ Λάμειες
 κι ἄφαντος πάει κι ἀνάκουστος, ἀφήνοντας σὲ μένα
 τίς πίκρες καὶ τὰ βάσανα. Καὶ μῆτε αὐτὸν μινάχα 245
 θρηνώ, γιατί οἱ ἀθάνατοι κι ἄλλα μοῦ δῶσαν πάθια.
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι,
 στὴ δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμη, στὸ Δουλίχι,
 κι ἐδῶ ὅλα τ' ἀρχοντόπουλα στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 ὅλοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίός μου. 250
 Καὶ μῆτε τ' ὄχι λέει αὐτὴ στὸν ἄχαρο τὸ γάμο,
 μῆτε μπορεῖ νὰ παντρευτῇ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν
 τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ ξεκάμουν ».

Κι ἡ Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε βαριά ἀγαναχτησμένη·
 « Ἀχ, πόσο τοῦ Δυσσέα ἐσὺ ποὺ λείπει δὲν τὸν φτάνεις,
 νὰ βάλῃ στοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες χέρι ἐκεῖνος. 255
 Γιατὶ ἂν ἐρχόντανε ἄξαφνα μὲ κράνος καὶ μ' ἀσπίδα
 καὶ δυὸ κοντάρια, νὰ σταθῇ στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω,
 τέτοιος καθῶς τὸν γνώρισα στὸ πατρικὸ μου σπίτι
 πρώτη φορὰ, νὰ τὸ γλεντᾷ καὶ τὸ κρασὶ νὰ πίνη, 260

σά γύριζε ἀπ' τὴν Ἐφυρα, ποῦ πῆγε μὲ καράβι
 στὸν Ἴλο, γιὰ τοῦ Μέρμερου, φαρμάκι θνητοφάγο
 ζητώντας του τίς χάλκινες σαῖτες του ν' ἀλείβῃ.—
 Μὰ ἐκεῖνος δὲν τοῦ τό 'δωσε γιατί τοὺς ἐπουράνιους
 φοβόνταν, κι ὁ πατέρας μου τοῦ τό 'δωσε ὁ δικός μου, 265
 ποῦ φίλος του ἦταν καρδιακός. — Ναί, τέτοιος ὁ Δυσσέας
 ν' ἄπλωνε χέρι ἀπάνω τους, θὰ καταντούσανε ὅλοι
 μεμιάς γληγοροπέθαντοι καὶ πικροπαντρεμένοι.
 Μὰ στῶν θεῶν εἶναι ὅλα αὐτὰ τὸ χέρι ἂν θὰ τελέψουν,
 ὅταν γυρίσῃ σπίτι του, ἂν θὰ πλερώσῃ ἡ ὄχι. 270
 Ἐγὼ ὅμως σὲ παρακινῶ νὰ τὸ σκεφτῇς καὶ μόνος
 πῶς ὅλους ἀπ' τὸ σπίτι σου νὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες.
 Κι αὐτὸ ποῦ τώρα θὰ σοῦ πῶ πρόσεξε νὰ τ' ἀκούσῃς.
 Σὲ σύνοδο αὔριο κάλεσε τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ σ' ὅλους
 πὲς καθαρὰ τὴ γνώμῃ σου, νὰ 'ναι οἱ θεοὶ μαρτύροι. 275
 Στὰ σπίτια τους νὰ σκορπιστοῦν πρόσταξε τοὺς μνηστῆρες.
 Κι ἂν ἡ καρδιά τῆς μάνας σου τῆς λέει χαρὲς νὰ κάμῃ,
 πίσω ἄς γυρίσῃ στοῦ ἄρχοντα πατέρα της τὸ σπίτι
 κι ἄς πᾶνε ἐκεῖ νὰ παντρευτοῦν καὶ τὰ προικιά ἄς ὀρίσουν,
 πολλὰ κι ὅσα θὰ ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη. 280
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ μιὰ συμβουλὴ σοφὴ σὰ θὲς ν' ἀκούσῃς.
 Ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο καράβι ν' ἀρματώσῃς
 μὲ λαμνοκόπους εἵκοσι καὶ πῆγαινε νὰ μάθῃς
 γιὰ τὸν πατέρα σου εἰδηση, ποῦ λείπει χρόνια ἀλάργα,
 κανεῖς ἂν ξέρῃ νὰ σοῦ πῇ, εἴτε ἀπ' τὸ Δία ἀκούσῃς 285
 φήμῃ, ποῦ φέρνει πρῶτα αὐτὴ τὰ νέα στοὺς ἀνθρώπους.
 Πάνε τὸ γέρο - Νέστορα στὴν Πύλο νὰ ρωτήσῃς
 κι ἐκεῖθε πῆγαινε ἔπειτα στὴ Σπάρτη, στὸ Μενέλαο·
 ποῦ ἀπ' τὸ χαλκόφραχτο στρατὸ στερνὸς ἐκεῖνος ἦρθε.
 Κι ἂν μάθῃς ὁ πατέρας σου πῶς ζῇ καὶ θὰ γυρίσῃ, 290
 μ' ὅλο ποῦ νιώθεις τὸν καημό, περίμενε ἓνα χρόνο.
 Κι ἂν πάλε μάθῃς πῶς δὲν ζῇ, στὴ γῇ πῶς δὲν ὑπάρχει,
 ἀμέσως στὴν πατρίδα σου νὰ ρθῇς καὶ νὰ τοῦ χτίσῃς
 μνηῆμα κι ἀπάνω νεκρικὲς θυσίες νὰ προσφέρῃς

ὅσες ταιριάζει, ἀρχοντικές καὶ πάντρεψέ την τέλος
 τῇ μάνα σου. Κι ἔτσι ὅλα αὐτὰ σὰν κάμης καὶ τελέψης,
 σκέψου πιά τότε μόνος σου στὰ βάθῃ τῆς καρδιάς σου,
 πῶς τοὺς μνηστῆρες σπίτι σου θὰ τοὺς χαλάσης ὅλους
 μ' ἀπάτῃ ἢ κι ὀλοφάνερα. Κι οὔτε σοῦ πρέπει διόλου
 νὰ μωροφέρνης, καὶ παιδὶ δὲν εἶσαι ἐσὺ πιά τώρα.

Ἦ δὲν ἀκοῦς ὁ θεϊκὸς Ὁρέστης πόση δόξα
 στὸν κόσμον, πῆρε, τὸ φονιὰ τὸν Αἰγισθὸ ἀπ' τῇ μέσῃ
 σὰν ἔβγαλε ποὺ σκότωσε τὸν ξακουστὸ γονιὸ τοῦ ;
 Καὶ σύ, παιδί μου, — δὲς ψηλὸς, κοίτα λεβέντης ποῦ 'σαι —
 κάμε καρδιά νὰ παινευτῆς ἀπ' τοὺς στερνοὺς ἀνθρώπους.
 Μὰ τώρα στοὺς συντρόφους μου καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 θὰ φύγω, ποὺ θὰ νοιάζονται πολὺ νὰ μὲ προσμένουν
 καὶ σὺ πιά σκέψου μόνος σου κι ὅ,τι εἶπα μὴν ξεχάσης ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε·
 « Ναί, ξένε, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τὴν καλὴ σου γνώμη,
 καθὼς πατέρας σὲ παιδί καὶ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω.
 Μὰ στάσου ἀκόμα μιὰ στιγμὴ, κι ἂς βιάζεσαι νὰ φύγης,
 ἀφοῦ λουστῆς καὶ τὴν καρδιά στὰ στήθῃ ἀναγαλλιάσης,
 νὰ πᾶς γιὰ τὸ καράβι σου χαρούμενος μὲ δῶρο
 πολὺτιμο, πεντάμορφο, νὰ τὸ 'χῃς γιὰ κειμήλιο,
 δῶρο ποὺ οἱ φίλοι συνηθοῦν στοὺς φίλους νὰ χαρίζουν ».

Τότε ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Μὴ μὲ κρατήσης πιὸ πολὺ καὶ βιάζομαι νὰ φύγω.
 Κι αὐτὸ τὸ δῶρο ποὺ ἡ καρδιά σοῦ λέει νὰ μοῦ χαρίσης,
 ὅταν γυρίσω δῶς' μου το στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω
 κι ἄλλο θὰ σοῦ χαρίσω ἐγὼ ν' ἀξίζῃ τὸ δικό σου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἔπειτα ἡ λιόφωτη Παλλάδα
 μὲς στὰ οὐράνια σὰν αἰτός, καὶ στὴν καρδιά του ἐκείνου
 θάρρος καὶ τόλμη τοῦ 'βαλε καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ πρῶτα
 τοῦ 'φερε τὸν πατέρα του νὰ συλλογιέται τώρα.
 Μέσα του ὁ νοῦς του σάστισε τὴν ὥρα ποὺ τὴν εἶδε,
 γιὰτὶ κατάλαβε ἡ θεὰ πῶς ἦταν ἡ Παλλάδα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες πῆγε εὐτὺς τὸ ἰσόθεο παλληκάρι.

Ὁ Ξακουστός τραγουδιστής κοντά τους τραγουδοῦσε
 κι αὐτοὶ καθότανε ἄλαλοι ν' ἀκούσουν τὸ τραγούδι, 325
 γιὰ τὸν πικρὸ τῶν Ἀχαιῶν τὸν γυρισμὸ ἀπ' τὴν Τροία,
 ὅπως ἡ λιοπερίχυτη τὸν ὄρισε ἡ Παλλὰδα.
 Κι ὡς ἄκουσε ἀπ' τ' ἀνώγι της τ' ἀθάνατο τραγούδι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Τηλεμάχου ἡ μάνα, 330
 ἀπ' τὴν ψηλὴ κατέβηκε τοῦ πύργου της τὴ σκάλα,
 ὄχι μονάχη, πήγαιναν καὶ δυὸ μαζὶ της σκλάβες.
 Κι ὡς ἑφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναίκα στοὺς μνηστῆρες,
 στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κοντὰ τὸ στύλο,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια, 335
 κι εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της σκλάβα,
 καὶ στὸ θεῖκὸ τραγουδιστὴ ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ 'πε·
 « Κι ἄλλα πολλά, ποὺ τοὺς θνητοὺς μαγεύουν, Φῆμие, ξέρεις
 γιὰ ἀνθρώπων ἔργα καὶ θεῶν ποὺ τὰ 'καμαν τραγούδι.
 "Ἐνα τραγούδα ἀπ' ὅλα αὐτὰ κι ἄφωνοι τοῦτ' ἄς πίνουν.
 Αὐτὸ ὅμως μὴν τὸ ξαναπῆς τὸ θλιβερὸ τραγούδι 340
 ποὺ πάντα μέσα τὴν καρδιὰ στὰ στήθια μοῦ πληγώνει,
 κι ὁ πόνος ἀλησμόνητος τὰ σπλάχνα μου θερίζει.
 Γιατὶ τὸν ἄντρα μου ποθῶ κι αἰώνια τὸν θυμοῦμαι,
 ποὺ 'ναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα ».
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 345
 « Γιατὶ ἔτσι, μάνα, τὸν πιστὸ τραγουδιστὴ ἀποπαίρνεις
 ποὺ μᾶς ξανοίγει τὴν καρδιὰ καθὼς τὸ φέρνει ὁ νοῦς του ;
 Δὲν φταίει κανεὶς τραγουδιστής, μόν' φταίχτης εἶναι ὁ Δίας,
 ποὺ καθὼς θέλει ἡ γνώμη του τὰ φέρνει στοὺς ἀνθρώπους.
 Ντροπὴ δὲν εἶναι καὶ γι' αὐτὸν ποὺ τραγουδᾷ τὴ μοῖρα 350
 τῶν Δαναῶν τὴν ἄπονη. Γιατὶ κάθε καινούργιο
 τραγούδι ποὺ θὰ πρωτογῆ θέλουν ν' ἀκούσουν ὅλοι.
 Μόν' πάρε τὴν ἀπόφαση ν' ἀκούσης τὸ τραγούδι.
 Δὲν εἶναι μόνος πῶχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα
 στὸν πόλεμο ὁ πατέρας μου· κι ἄλλοι πολλοὶ χαθῆκαν. 355
 Μόν' σπíti τῶρα πήγαινε νὰ κάτσης στίς δουλειές σου,
 στὴ ρόκα καὶ στὸν ἀργαλειὸ καὶ βάλε καὶ τίς σκλάβες.

Κι ὅσο γι' αὐτὰ ποὺ μίλησες οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγὼ ποὺ ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καὶ γύρισε στὸν πύργο τῆς ξοπίσω, 360

γιατὶ τῆς μπῆκαν στὴν καρδιὰ τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ τῆς.

Κι ὅταν στ' ἀνώι ἀνέβηκε μὲ τὶς πιστές τῆς σκλάβες

θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσπου γλυκὸν ὕπνο

τῆς ἔχυσε στὰ μάτια τῆς ἡ λαμπερὴ Παλλάδα.

Σάλαγο κάμαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες 365

κι ὅλους τοὺς ἔτρωγε ὁ καημὸς νὰ κοιμηθοῦν κοντὰ τῆς.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

« Μνηστῆρες σεῖς τῆς μάνας μου, ἀδιαντροπιὰ γεμάτοι,

τώρα ἄς χαροῦμε τὸ φαῖ κι ἄς λείπουν οἱ φωνές σας.

Γιατὶ εἶναι αὐτὸ καλύτερον ν' ἀκούσουμε ἓνα τέτοιον 370

τραγουδιστὴ καθὼς αὐτὸς πῶχει φωνὴ ἀθάνατου.

Καὶ τὴν αὐγὴ δὲ σύνοδο νὰ κάτσουμε θὰ πᾶμε,

κι ἐκεῖ μὴ γνώμη ξάστερα θὰ πῶ ν' ἀκούσουν ὅλοι,

νὰ φύγετε ἀπ' τὸ σπίτι μου, νὰ στρώστε ἄλλου τραπέζι,

συναλλαχτὰ στὰ σπίτια σας νὰ τρῶτε βιδὸς δικὸς σας. 375

Μὰ ἂν τὸ θαρρῶτε πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ὀφελὸς πῶς εἶναι

τὸ ξένο μάλι ἀπλέρωτο νὰ πάη καπνὸς — μὲ γειὰ σας !

Κι ἐγὼ βοηθούς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράξω τοὺς οὐράνιους

κι ἄμποτε ὁ Δίας τὶς δουλειές αὐτὲς νὰ τὶς πλερώσῃ

κι ὅλους ἐδῶ ἀνερώτητα νὰ σᾶς θερίσῃ ὁ χάρος ». 380

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι δάγκασαν τὰ χεῖλη κι ἀποροῦσαν

μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ ποὺ μίλησε μὲ θάρρος.

Τότε ὁ Ἀντίνος ἄρχισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς καὶ τοῦ 'πε·

« Ἔτσι, Τηλέμαχε, οἱ θεοὶ θὰ σ' ἔμαθαν οἱ ἴδιοι,

νὰ ρητορεύς ἄφοβα καὶ νὰ 'σαι καυχῆσιάρης. 385

Εἶθε ποτὲ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι

νὰ μὴ σὲ κάμῃ βασιλιά κι ἄς τὸ 'χῃς γονικὸ σου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Ἀντίνο, κάτι θὰ σοῦ πῶ, νὰ μὴ θυμώσῃς ὅμως.

Αὐτὸ θὰ τὸ 'θελα, ἂν ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου μοῦ τὸ δώσῃ. 390

Ἦ τὸ θαρεῖς ἀνώφελο πῶς εἶναι στοὺς ἀνθρώπους ;

- Καλὸ νὰ γίνης βασιλιάς. Ἀμέσως ἀρχονταίνεις
τὸ σπίτι σου καὶ γίνεται καθεὶς πιδ τιμημένος.
Μὰ κι ἄλλα βρίσκονται πολλὰ στὸ Θιάκι ἀρχοντοπαῖδια,
μικρὰ μεγάλα, κι ἓνα των τῇ βασιλείᾳ θὰ πάρῃ, 395
ἀφοῦ πιά τώρα πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.
Θά 'μαι κι ἐγὼ στὸ σπίτι μου ἀφέντης καὶ στοὺς σκλάβους,
ὅσους γιὰ μένα κέρδισε μὲ τὸ σπαθὶ ὁ Δυσσέας».
- Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ 'πε·
«Αὐτὰ στὸ χέρι τῶν θεῶν, Τηλέμαχε, ὅλα στέκουν 400
ποιὸς μὲς στὸ θαλασσόκλειστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι.
Κυβέρνα ἐσὺ τὸ σπίτι σου καὶ κοίταζε τὸ βίός σου,
κι ἄς μὴν τὸ σώσῃ νὰ φανῇ ὁ ἄντρας ποὺ θ' ἀρπάξῃ
τὰ κτήματά σου στανικῶς τὸ Θιάκι ὅσο νὰ στέκῃ.
Μὰ γιὰ τὸν ξένο, ἀγάπη μου, νὰ σὲ ρωτήσω θέλω, 405
πότε ἤρθε; Ποιὰ παινεύονταν πατρίδα του πῶς εἶχε;
Ποῦ βρίσκεται τὸ γένος του κι ἡ πατρικὴ του χώρα;
Εἶδῃση τοῦ πατέρα σου μὴν ἔφερε πῶς θὰ 'ρθῃ;
Ἦ μήπως ἤθελε δουλειὰ δική του νὰ τελέψῃ;
Πῶς ἔφυγε ἔτσι ξαφνικὰ χωρὶς νὰ γνωριστοῦμε; 410
Γιατὶ τυχόντας ἄνθρωπος δὲν ἔδειχνε στὴν ὄψῃ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Εὐρύμαχε, ὁ πατέρας μου, πάει, χάθηκε στὰ ξένα.
Μήτε μαντάτα τώρα πιά πιστεύω ὅθε κι ἂν ἔρθουν,
μήτε τίς μαντικὲς ψηφῶ, ποὺ κράζει μαντολόγους 415
στὸν πύργο τῆς ἡ μάνα μου καὶ τοὺς ρωτᾷ νὰ μάθῃ.
Ὡς γιὰ τὸν ξένο, πατρικὸς εἶναι ἀπ' τὴν Τάφο φίλος
ὁ Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς τοῦ πολυστοχασμένου,
καὶ τοὺς Ταφιώτες κυβερνᾷ τοὺς θαλασσοθρεμμένους».
- Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν ξέχανε πῶς ἦταν ἡ Παλλὰδα. 420
Τότε οἱ μνηστῆρες στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι
τὸ γύρισαν κι ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ καρτεροῦσαν.
Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ θαμπερὸ τὸ βράδυ,
κι ἔφυγαν πιά στὸ σπίτι του νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας.
Μὲς στὴν πλακοστρωμένη αὐλὴ ψηλόχτιστο εἶχε πύργο 425

σὲ μέρος ξέφαντο κι ἐκεῖ πήγαινε νὰ πλαγιάσῃ
 ὁ συνेतὸς Τηλέμαχος πολυσυλλογισμένος.
 Πίσω του ἀκλούθαε μὲ δαδὶ φλογόφεγγο στὸ χέρι
 κι ἡ μπιστεμένη Εὐρύκλεια τοῦ Ὠπου ἡ θυγατέρα,
 ποὺ κόρη τὴν ἀγόρασε πρωτόχνουδὴ ὁ Λαέρτης, 430
 μὲ βιδὸς δικό του, δίνοντας γι' αὐτὴν εἴκοσι βόδια
 κι ἴσα μὲ τὴ γυναῖκα του στὸ σπίτι τὴν τιμοῦσε,
 μὰ δὲν τὴν πλάγιασε ποτέ, νὰ μὴ θυμώσῃ ἐκείνη.
 Αὐτὴ τοῦ πήγαινε τὸ φῶς κι ἀπὸ μωρὸ παιδάκι
 μ' ἀγάπῃ τὸν μεγάλωσε ποὺ ἄλλῃ δὲν τοῦ ἔχε σκλάβα. 435
 Σὰν ἄνοιξε ὁ Τηλέμαχος τοῦ πύργου του τίς πόρτες
 κάθισε στὸ κρεβάτι του κι ἔβγαλε τὸ χιτῶνα,
 καὶ στὴν πιστὴ γερόντισσα τὸν ἔδωσε στὸ χέρι.
 Κι ἐκείνη ἀφοῦ τὸν διπλωσε, τὸν ἔστρωσε στὰ χέρια
 καὶ στὸ καρφί τὸν κρέμασε κοντὰ στ' ὠραῖο κρεβάτι. 440
 Βγῆκε ἔπειτα καὶ τράβηξε τὴν πόρτα ἀπ' τ' ἀσημένιο
 κρικέλι κι ἔδесе σφιχτὰ μ' ἓνα λουρὶ τὸ σύρτη.
 Κι ἐκεῖ ὅλη νύχτα, στὴ σγουρὴ φλοκάτα αὐτὸς χωμένος,
 μελέταε τὸ ταξίδι του ποὺ ἀρμήνεψε ἡ Παλλὰδα.

B

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλῃ νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ κρεβάτι ἀπάνω
 καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους
 γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
 ἔδесе τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε 5
 ἀπ' τὸ γιατάκι σὰ θεὸς παρόμοιος. Τότε ἀμέσως
 πρόσταξε τοὺς καλόφωνους τοὺς κράχτες νὰ φωνάξουν
 σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους.
 Κι αὐτοὶ λαλοῦσαν κι ἔτρεχε τὸ πλῆθος χέρι χέρι.
 Κι ἔπειτα σὰν τοὺς φώναξαν καὶ συναχτήκανε ὅλοι, 10

πῆγε κι αὐτὸς στὴ σύνοδο, στὸ χέρι του κρατώντας
 τὸ χάλκινο κοντάρι του, κι οὔτε μονάρχος του ἦταν,
 παρὰ μαζί του δυὸ σκυλιὰ τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα.
 Μιὰ χάρη οὐράνια τοῦ ἔχυνε ἡ Ἀθηναῖ Παλλὰδα
 κι ὅλο τὸ πλῆθος θάμαζε σὰν εἶδαν νὰ προβάλη. 15
 Στὸν πατρικό του κάθισε τὸ θρόνο κι οἱ γερόντοι
 τὸν προσηκώθηκαν κι εὐτὺς τὸ λόγο πῆρε πρῶτος
 ὁ μαχητὴς Αἰγύπτιος στοὺς ἄλλους νὰ μιλήσῃ,
 ποὺ ἔταν ἀπ' τὰ γεράματα σκυφτὸς καὶ πολυγνώστης.
 "Ένας του ἀγαπημένος γιὸς στ' ἀλογοθρόφο Ἴλιο 20
 μὲ τοῦ Δυσσέα κίνησε τὰ βαθουλὰ καράβια,
 ὁ παινεμένος Ἀντιφος· μὰ τοῦ ἔσβησε τὴ νιότη
 ὁ σαρκοφάγος Κύκλωπας κι ἔφαγε τὸ στερνὸ του
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά. Τρεῖς εἶχε γιουὺς ἀκόμα,
 κι ὁ ἕνας, ὁ Εὐρύνομος, μὲ τοὺς μνηστῆρες ἦταν, 25
 κι οἱ ἄλλοι δυὸ δουλεύανε τὰ πατρικὰ χωράφια.
 Μὰ δὲ λησμόνησε ποτὲ νὰ κλαίῃ τὸν πεθαμένο
 καὶ δάκρυα χύνοντας γι' αὐτὸ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Ἀκοῦτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
 Ποτὲ δὲν εἶδα σύνοδο, μήτε βουλὴ γερόντων, 30
 ἀφότου πιά ἔφυγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὰ πλοῖα.
 Ποιὸς τώρα ἐδῶ μᾶς σύναξε; Σὰν ποιά μεγάλη ἀνάγκη
 βρῆκε τοὺς γεροντότερους ἢ τοὺς καινούργιους ἄντρες;
 Μὴν ἄκουσε εἰδησὴ καλὴ γιὰ τὸ στρατὸ πὼς φτάνει
 καὶ θέλει σ' ὅλους νὰ τὴν πῇ πρῶτος ἀφοῦ τὸ ξέρει; 35
 Ἡ γιὰ ἄλλῃ τοῦ κοινοῦ δουλειὰ σκοπεύει νὰ μιλήσῃ;
 Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος κι ἄς εἶναι βλογγμένος,
 κι ὁ Δίας ὅλα τ' ἀγαθὰ ποὺ λαχταρᾷ ἄς τοῦ δώσῃ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε
 τέτοιο σημάδι κι ἄρχισε σὲ λίγο νὰ μιλήσῃ. 40
 Στάθηκε ὀρθὸς καταμεσίς στὴ σύνοδο, κι ὁ κράχτης
 Πεισινόρας, ποὺ κάτεχε γνῶμες σοφές ὁ νοῦς του,
 σκῆπτρο στὸ χέρι τοῦ ἔβαλε. Κι εὐτὺς κατὰ τὸ γέρο
 γυρίζοντας πρῶτα σ' αὐτὸν τοῦ μίλησε ἔτσι· κι εἶπε·

«Δὲν εἶναι, γέρο, ἀλάργα αὐτός, καὶ σύντομα θὰ μάθης 45
 ποῖος τὸ λαὸ τὸν σὺναξε. Δικὰ μου βάσανα ἔχω.
 Μῆτε ἄκουσα καλὴ εἰδῆση γιὰ τὸ στρατὸ πὼς φτάνει,
 ἔτσι ἀνοιχτὰ νὰ σᾶς τὴν πῶ πού πρῶτα ἐγὼ τὴν ξέρω,
 μῆτε ἄλλη θέλω τοῦ κοινοῦ δουλειὰ νὰ σᾶς ξηγήσω,
 μόν' γιὰ δικές μου συμφορές πού 'ρθαν διπλές στὸ σπίτι. 50
 Μιά, πῶχασα τὸν ξακουστὸ πατέρα μου, πού πρῶτα
 σ' ὅλους ἐδῶ βασίλευε καὶ σὰν πατέρας ἦταν
 γλυκός. Καὶ μιὰ ἄλλη δεύτερη, σὰν πιδὲ μεγάλη ἀκόμα,
 πού ὅλο τὸ σπίτι γλήγορα θὰ τὸ ξεθεμελιώση
 καὶ θὰ μοῦ σβήσῃ ὅλο τὸ βίος. Τῇ μάνα μου, ἄθελά της, 55
 μνηστῆρες τῇ φορτώθηκαν, τῶν προεστῶν τοῦ τόπου
 οἱ πολυαγαπημένοι γιοί, πού δὲν τολμοῦν νὰ πᾶνε
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της 'Ικάρου, ν' ἀποκόψῃ
 τὴν προίκα αὐτὸς τῆς κόρης του καὶ νὰ τῇ δώσῃ ἐκείνου
 πού φέρῃ δῶρα πιδὲ πολλὰ καὶ τὸν διαλέξῃ ὁ ἴδιος, 60
 μόν' ὅλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε,
 δαμάλια σφάζοντας κι ἄρνια καὶ γίδες ὅλο πάχος,
 καὶ πίνουν λαμπερὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν,
 κι ἔτσι ὅλα σβήνουν ἄπονα, γιὰτὶ δὲ βρίσκεται ἄντρας,
 σὰν τὸ Δυσσέα, τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι. 65
 Δὲν εἵμαστε ἄξιοι ἐμεῖς γι' αὐτό. Κι ἔτσι θὰ ρθῇ μιὰ μέρα
 φτωχοὶ νὰ καταντήσουμε, χωρὶς στὸν ἥλιο μοῖρα.
 Θὰ πολεμοῦσα μόνος μου τῇ δύναμει ἂν τὴν εἶχα.
 Γιὰτὶ δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειές κανεὶς νὰ τίς βασιτάξῃ,
 καὶ πάει τὸ σπίτι τοῦ χαμοῦ. Ντραπῆτε πιδὲ μονάχοι, 70
 ντραπῆτε κι ὅσους ἔχουμε γειτόνους γύρω γύρω,
 καὶ φοβηθῆτε τὴν ὀργὴ τῶν ἀθανάτων, μήπως
 θυμώσουν γιὰ τίς ἄνομες δουλειές κι ἀλλιῶς τὰ στρέψουν.
 Στὸ Δία καὶ στῆς Θέμιδας τῇ χάρῃ σᾶς ξορκίζω,
 πού αὐτὴ συνάξει καὶ σχολνᾷ τῇ σύνοδο στὸν κόσμον, 75
 πάντε πιδὲ, ἀδέρφια, κι ἄστε με στὴ λύπη μου νὰ λυώνω,
 ἐκτὸς ἂν ὁ πατέρας μου ἀπὸ κακογνωμιά του
 ἀδίκησε τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους

καὶ μὲ πλερώνετε γι' αὐτό, ζητώντας τὸ κακό μου
μὲ πάθος, κι ἄλλους βάζετε. Μὰ πιδ ὄφελός μου θά 'ταν
καὶ κινητὰ κι ἀκίνητα σεῖς ὅλα νὰ τὰ φάτε.

80

Γιατὶ ἂν τὰ φάτε, γλήγορα κι ἡ πλερωμὴ θά φτάση
Τότε θά τ' ἀπαιτήσουμε τὸ βίός μας ἀπ' τὴ χώρα,
ὥσπου πίσω μᾶς δοθοῦν αὐτὰ ποὺ χάσαμε ὅλα.

Μὰ τώρα ἀγιάτρευτους καημοὺς μοῦ ἀνάψατε στὰ στήθια».

Ἔτσι εἶπε μ' ἀγανάχτηση καὶ πέταξε τὸ σκήπτρο,
σπώντας στὰ δάκρυα κατὰ γῆς καὶ συμπονέσανε ὅλοι.
Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι σώπαιναν, μηδὲ κανεὶς τολμοῦσε
τοῦ Τηλεμάχου μὲ πικρὰ νὰ τοῦ μιλήσῃ λόγια.

85

Κι ἀπ' ὅλους μόνος ἄρχισε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνος τοῦ 'πε·

«Τηλέμαχε πολυλογά, μεγάλο παλληκάρι,
πῶς μᾶς προσβέλνεις καὶ ζητᾷς νὰ μᾶς ντροπιάσῃς κιόλας;
"Οχι, οἱ μνηστῆρες δὲ σοῦ φταῖν, μόνο ἡ γλυκειά σου μάνα,
ποὺ ἄλλη καμιὰ στίς πονηριὲς γυναῖκα δὲν τὴ φτάνει.

90

Ὁ τρίτος χρόνος περπατᾷ κι ὁ τέταρτος θά φτάσῃ
σὲ λίγο, ἀφότου ξεγελᾷ τῶν Ἀχαιῶν τὴ γνώμη.

95

Ὅλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾷ καὶ στὸν καθένα τάζει,
παραγγελιὲς τῆς στέλνοντας, μὰ ὁ νοῦς τῆς ἄλλα βάζει.
Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλα.

Τὸν ἀργαλειὸ τῆς ἔστησε στὸν πύργου τῆς νὰ φάνῃ
διπλὸ ψιλόδιαστο πανί κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε·

100

«Ἀφοῦ πιδ πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεῖκος Δυσσέας,

ἔχετε λίγη ὑπομονή, κι ἄς βιάζεστε γιὰ γάμο,

ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα

τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,

105

ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀξῦπνητου θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα,

μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοπούλες,
πῶς πῆγε δίχως σάβανο κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες».

Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἄφοβη καρδιά μας.

Κι ἔφαινε τότε τὸ πανί τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα

καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα.

110

Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελᾷ μὲ ἀπάτη.

- Κι ὁ τέταρτος σὺν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
 μιὰ σκιάβα τῇ μαρτύρησε, ποῦ μόνη τὰ ἔφερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνη.
 Τότε ἤθελε δὲν ἤθελε τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης. 115
- Μὰ τέτοια τώρα ἀπάντηση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
 καὶ σὺ νὰ ξέρης κι οἱ Θιακοὶ νὰ τὴ γνωρίζουν ὅλοι.
 Στεῖλε τὴν στὸν πατέρα της τὴ μάνα σου 'κι ἄς πάρη
 ὅποιον ἐκεῖνος προτιμᾷ κι ἄρέσει καὶ στὴν ἴδια.
 Μὰ ἂν θέλῃ τ' Ἀχαιοῦλα νὰ βασανίζῃ ἀκόμα 120
 καὶ πέτεται πῶς ἡ θεὰ τῆς χάρισε ἡ Παλλάδα
 νὰ ξέρῃ ἀμίμητες δουλειές καὶ νὰ ἔχῃ φρονιμάδα
 καὶ πονηριές ποῦ ἄλλῃ καμιὰ δὲν ἔχουμε ἀκουστά μας
 κι ἀπ' τίς γυναῖκες τίς παλιές νὰ ξέρῃ, ἀπ' ὅσες ζοῦσαν 125
 Ἀχαιοποῦλες στὰ παλιά τὰ περασμένα χρόνια,
 μήτε ἡ Ἀλκμήνη κι ἡ Τυρῶ κι ἡ λυγερὴ Μυκίνη.
 Καμιὰ δὲν εἶχε τοὺς σκοποὺς τῆς Πηνελόπης ἄλλῃ,
 ὅμως αὐτὸ δὲν τὸ κρίνει στὸ νοῦ της ὅπως πρέπει.
 Γιατὶ τὸ βίός σου κι ὅλα σου θὰ σβήσουν τ' ἀγαθὰ σου,
 ὅσο κι ἐκείνη νὰ ἔχῃ αὐτὴ τὴ γνώμη, ποῦ τῆς βάζουν 130
 μὲς στὴν καρδιά της οἱ θεοί. Ναι μὲν, μεγάλη δόξα
 θὰ πάρῃ, μὰ σοῦ χάνονται κι ἐσένα τὰ καλὰ σου.
 Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειά, μήτε κι ἄλλοῦ θὰ πᾶμε,
 πρὶν κάμῃ τὴν ἀπόφαση νὰ παντρευτῇ ὅποιον θέλει».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι τότε· 135
 «Ἀντίνο, αὐτὸ δὲ γίνεται νὰ διώξω ἐγὼ ἄθελά της,
 τὴ μάνα ποῦ μὲ γέννησε καὶ μ' ἔθρεψε, ἀπ' τὸ σπίτι.
 Ζῆ - πέθανε ὁ πατέρας μου στὴν ξενιτειά, ποιὸς ξέρει!
 Κι ὅσα μοῦ τύχουν ἔπειτα σκληρὰ νὰ τὰ πλερώσω,
 ὁ ἴδιος στὸν πατέρα της τὴ μάνα μου ἂν τὴ στείλω. 140
 Γιατὶ κι ἀπ' τὸν πατέρα μου πολλὰ δεινὰ θὰ πάθω
 κι ἄλλα θὰ στείλουν κι οἱ θεοί, γιατί φριχτὲς κατάρες
 σὺν ξεπορτίζῃ ἡ μάνα μου, ἀπάνω μου θὰ ρίχνῃ
 κι ὅλος ὁ κόσμος στὰ στερνὰ θὰ μὲ κατηγορήσῃ.
 Τέτοιο ἓνα λόγο ἐγὼ ποτὲ δὲ θὰ τὸν ξεστομίσω. 145

Κι ἂν ἔχετε φιλότιμο μιὰ στάλα μὲς στὰ στήθια,
φευγάτε πιά ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ στρώστε ἄλλοῦ τραπέζι,
συναλλαχτά στὰ σπίτια σας δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε.

Κι ἂν τό 'χετε γιὰ πιὸ σωστό καὶ πιὸ ὄφελος πῶς εἶναι
τὸ ξένο βιὸς ἀπλέρωτο νὰ τρῶτε, - γειὰ χαρὰ σας! 150
Κι ἐγὼ βοηθούς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράζω τοὺς οὐράνιους,
κι ὁ Δίας εἴθε τίς δουλειῆς αὐτὲς νὰ τίς πληρώση,
κι ἐδῶ ὅλους ἀνερώτητα νὰ σᾶς θερίση ὁ χάρος».

Ἔτσι εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιός. Κι ὁ βροντόλαλος Δίας
ζευγάρι αἰτῶν ἀπόλυσε ψηλὰ ἀπὸ κορφοβοῦνι. 155

Κι ὅλο πετούσανε οἱ αἰτοὶ μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου,
κοντὰ κοντά, μὲ τίς πλατειῆς φτεροῦγες ἀνοιγμένες.
Κι ὅταν στῆς πολυθόρυβης τῆς σύνοδος τὴ μέση
ζυγιάσανε, κυκλόφερναν, χτυπώντας τίς φτεροῦγες
συχνά, κι ὅλους τοὺς κοίταζαν καὶ συμφορὲς μνηοῦσαν. 160

Κι ἀφοῦ κεφάλια καὶ λαιμούς ξέσκισαν μὲ τὰ νύχια,
δεξιὰ πετάξανε ἔπειτα, τὰ σπίτια καὶ τὴν πόλη
περνώντας, κι ὅλοι ἀπόρησαν σὰν εἶδανε τὰ ὄρνια,
κι ὅσα νὰ γίνουν ἐμελλαν τ' ἀνάδευαν στὸ νοῦ τους.
Τότε ἔτσι ὁ γερομαχητὴς τοὺς εἶπε ὁ Ἀλιθέρης, 165
ποῦ ἀπ' τοὺς συνηλικιώτες του τοὺς ἄλλους ἤξερε ὅλους
μόνος γιὰ ὄρνια νὰ μιᾷ, σημάδια νὰ ξηγήση.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
«Ἀκοῦτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω,
μὰ στοὺς μνηστῆρες πιὸ πολὺ αὐτὰ θὰ τὰ ξηγήσω 170
γιατὶ κυλάει ἀπάνω τους μιὰ συμφορὰ μεγάλη.
Δὲ θὰ 'ναι ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ μακριὰ ὁ Δυσσέας,
μόν' κάπου βρίσκεται κοντὰ νὰ φτάση, κι ἐτοιμάζει
σ' ὅλους σφαγὴ καὶ θάνατο. Κι ἄλλοι πολλοὶ θὰ πάθουν
ἐδῶ ὅσοι στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι κατοικοῦμε. 175

Μὰ πιὸ μπροστὰ ἂς φροντίσουμε νὰ δώσουμε ἓνα τέλος,
κι ἂς πάψουν μόνοι τους κι αὐτοί. Γιατὶ ἔτσι τοὺς συμφέρει
καλύτερα. Κι ἀνήξερὸς ἐγὼ δὲν προφητεύω,
μόν' κάτι νιώθω. Καὶ σ' αὐτὸν καθὼς τοῦ τὰ 'πα βγῆκαν,

- ὅταν στήν Τροία κίνησαν νά πᾶνε ὅλοι οἱ Ἄργῆτες 180
 κι ἔφυγε κι ὁ πολύσοφος μαζί τους ὁ Δυσσέας.
 Θά πάθῃ, τοῦ ἕλεγα, δεινά, θά χάσῃ τοὺς συντρόφους,
 κι ἀπ' τοὺς δικούς του ἀγνώριστος τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον
 θά φτάσῃ στήν πατρίδα του. Νά ποὺ ἀληθεύουν ὅλα».
- Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ ἔπε' 185
 «Βρὲ τράβα, γέρο, σπίτι σου νά πᾶς νά προφητεύῃς
 στοὺς γιούς σου, μήπως στὰ στερνὰ κάποιον κακὸ τοὺς λάχῃ.
 Κι ἐγὼ εἶμαι πιὸ καλύτερος νά προφητεύω τέτοια.
 Πουλιά χιλιάδες ποὺ πετοῦν κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
 χωρὶς σημάδια νά μηνοῦν. Μὰ χάθηκε ὁ Δυσσέας 190
 ἀλάργα, κι ἄμποτες καὶ σὺ μαζί του νά ψοφοῦσες.
 Τότες ἐδῶ δὲ θά ἴκοβες αὐτὲς τίς μαντοσύνες,
 μὴδὲ καὶ τὸν Τηλέμαχο στὴ βράση τοῦ θυμοῦ του,
 θ' ἀνάβες, ἴσως σπίτι σου σοῦ στείλῃ κάποιον δῶρο.
 Μόν' κάτι τώρα θά σοῦ πῶ καὶ νά τὸ ἰδῇς, θά γίνη. 195
 Ἄν σὺ ποὺ ξέρεις τὰ πολλὰ καὶ τὰ παλιὰ κατέχεις,
 ἄντρα ἀπὸ σένα πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια ξελογιάζῃς
 καὶ τοῦ ξανάβῃς τὸ θυμὸ, στὸν ἴδιον πρῶτα κάνεις
 τίς στενοχώριες πιὸ πολλές. Μὰ διάφορο δὲ θά ἔχῃ
 νά βγάλῃ τίποτε ἀπ' αὐτά. Κι ἐμεῖς σὲ σένα, γέρο, 200
 θά βάλουμε ἓνα πρόστιμο νά σκάζῃς τὴν καρδιά σου
 σὰν τὸ πλερώνῃς καὶ σκληρὸς θά ἴναι γιὰ σένα ὁ πόνος.
 Κι ὁ ἴδιος στὸν Τηλέμαχο μιὰ συμβουλὴ θά δώσω
 σ' ὅλους μπροστά. Τὴ μάνα του νά στείλῃ στὸ γονιὸ της
 κι ἂς πᾶνε ἐκεῖ νά παντρευτοῦν καὶ δῶρα νά τῆς φέρουν, 205
 πολλὰ κι ὅσα θά ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη.
 Γιατὶ πιὸ πρὶν οἱ Ἀχαιοὶ θαρρῶ πῶς δὲ θά πάψουν
 τὸ δυσκολοκατόρθωτο τὸ γάμο αὐτὸ νά θέλουν.
 Γιατὶ καὶ δὲ σκιαζόμαστε κανένα, μήτε ἀκόμα
 τὸν ἴδιο τὸν Τηλέμαχο, πῶχει μιὰ πῆχῃ γλῶσσα. 210
 Μήτε θά βάλουμε στ' αὐτιά τίς ψευτοπροφητεῖες
 ὅσες μᾶς εἶπες, γέρο ἐσύ, καὶ γίνεσαι ἀπ' ὅ,τι εἶσαι
 πιὸ παραπάνω μισητός. Κι ἐξ ἄλλου, τ' ἀγαθὰ τους

κακὴν κακῶς θὰ φαγωθοῦν κι ἀπλέρωτα θὰ σβήσουν,
ὅσο κι αὐτὴ τὸ γάμο της τὸν ἀναβάλλει αἰώνια. 215

Κι ἐμεῖς ποὺ τὸν προσμένουμε, γιὰ τίς γλυκειές της χάρες
πιανόμαστε καὶ μήτε ἄλλοῦ γυναῖκα δὲ ζητοῦμε,
ποὺ ταῖρι στὸν καθένα μας τοῦ πρέπει νὰ τὴν κάμῃ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Εὐρύμαχε, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ περήφανοι μνηστῆρες, 220
δὲ σᾶς ξορκίζω πιά γι' αὐτά, μήτε θὰ πῶ ἄλλη λέξη.

Γιατὶ τὰ ξέρουν κι οἱ θεοὶ κι οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν.
Μὰ ἐλάττε, δώστε μου γοργὸ καράβι μὲ συντρόφους
εἴκοσι, νὰ μὲ πᾶνε αὐτοὶ καὶ μὲ φέρουν πίσω, 225

πρῶτα στὴ Σπάρτῃ κι ἔπειτα στὴν ἄμμουδάτῃ Πύλο,
νὰ μάθω ἂν ὁ πατέρας μου, ποὺ χρόνια λείπει, ἂν θὰ ῥθῃ,

κανεὶς ἂν ξέρῃ νὰ μοῦ πῇ, εἴτε ἀπ' τὸν Δία ἀκούσω
φήμῃ, ποὺ φέρνει πρῶτα αὐτὴ κάθε εἰδηση στὸν κόσμον.
Κι ἂν μάθω πὼς δὲν πέθανε καὶ πὼς μιὰ μέρα θὰ ῥθῃ, 230
θὰ καρτερέψω, μ' ὅλο μου τὸν πόνο, ὡς ἓνα χρόνο.

Ἄν ὅμως μάθω πὼς δὲ ζῇ καὶ πιά πὼς δὲν ὑπάρχει
ἀμέσως θὰ ῥθω στὴ γλυκειὰ πατρίδα, νὰ τοῦ χτίσω
μνήμα, κι ἀπάνω νεκρικές θυσίες θὰ τοῦ ρίζω

ὡς εἶναι ἡ τάξῃ, ἀρχοντικές, καὶ θὰ παρακινήσω
τὴ μάνα μου νὰ παντρευτῇ, νὰ πάρῃ δεῦτερο ἄντρα». 235

Εἶπε κι ἀμέσως κάθισε κι ὁ Μέντορας σηκώθη,
ποὺ φίλος ἦταν τ' ἄψεγου Δυσσέα, κι ὅταν πῆγε
στὴν Τροία τοῦ μπιστεύτηκε τὸ σπῖτι του σ' ἐκεῖνον,
νὰ πείθεται στὸ γέρο του, τὸ νοῦ του σ' ὅλα νὰ ῥχῃ.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 240

«Ἀκοῦστε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.

Ἄς μὴ βρεθῇ πιά βασιλιάς στὸν κόσμον σκηπτροφόρος
καλόγνωμος καὶ μαλακὸς καὶ δίκιος, καὶ στὸ νοῦ του
πάντα νὰ βάζῃ τὸ καλὸ, παρὰ σκληρὸς ὥς εἶναι

κι ὥς κἀνῃ μόνο τ' ἄνομα. Πόσο κανέναν τώρα 245

δὲν τὸν θυμᾶται τὸ θεϊκὸ Δυσσέα ἀπ' τοὺς λαοὺς του
ποὺ κυβερνοῦσε καὶ γλυκὸς σάμπως πατέρας ἦταν.

Μὰ δὲν παραξενεύομαι πολὺ μὲ τοὺς μνηστῆρες,
 γι' αὐτὰ ποὺ κάνουν τ' ἄνομα μὲ τὴν ἀστοχασιά τους. 250
 Τοὺς τρῶνε τὰ κεφάλια τους καὶ στανικῶς τοῦ σβήνουν
 τὸ σπίτι του, γιατί θαρροῦν πῶς δὲ θὰ ρθῇ πιά πίσω.
 Μὰ μὲ τὸν ἄλλο τὸ λαὸ θυμώνω, ποὺ δὲ βγάζει
 κανεὶς μιλιὰ, τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νὰ προσπάρη,
 κι ἕνας λαὸς ὁλόκληρος τοὺς λίγους νὰ μαζέψῃ».

Τότε τοῦ κάνει ὁ Λιόκριτος ὁ γιὸς τοῦ Εὐηνόρου· 255
 «Βρὲ Μέντορα, ἀτσαλόγλωσσε, γεροξεκουτιασμένε,
 τί λόγια κάθεσαι καὶ λὲς γιὰ νὰ μᾶς ἀποκόψουν;
 Σὰ δύσκολο μὲ πιὸ πολλοὺς καὶ μ' ἄντρες νὰ τὰ βάλῃς
 γιὰ τὸ φαῖ. Κι ἂν ὁ Θιακὸς ἐρχόντανε ὁ Δυσσέας 260
 καὶ τοῦ κατέβαινε στὸ νοῦ νὰ διώξῃ τοὺς λεβέντες
 μνηστῆρες ἀπ' τὸ σπίτι του στὸ φαγοπότι ἀπάνω,
 δὲ θὰ προφτάσῃ νὰ χαρῇ καὶ τὸ γλυκό του ταίρι
 τὸν ἐρχομό του, μ' ὅλη της ποὺ θὰ 'χε τὴ λαχτάρα,
 μόν' θὰ 'χε τέλος ἄσκημο σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο μέρος, 265
 μὲ πιὸ πολλοὺς ἂν τὰ 'βαζε. Καὶ σὺ τί λὲς δὲν ξέρεις.
 Μόν' ἄς σκορπίσῃ πιά ὁ λαὸς καθένας στὴ δουλειά του.
 Καὶ τὸ ταξίδι ὁ Μέντορας κι ὁ γέρο - 'Αλιθέρσης
 ἄς τοῦ ἐτοιμάσουν, ποὺ κι οἱ δυὸ φίλοι εἶναι πατρικοὶ του.
 "Ομως θαρρῶ πῶς χρόνια αὐτὸς θὰ κάθεται στὸ Θιάκι 270
 μαντάτα ἐδῶ νὰ καρτερῇ, χωρὶς νὰ τὸ κουνήσῃ».

Εἶπε κι ἀμέσως σκόλασε τὴ σύνοδο καὶ πῆγαν
 ὅλοι σκορπώντας σπίτι τους, καθένας στὸ δικό του.
 Τότε οἱ μνηστῆρες γύρισαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
 Τράβηξε κι ὁ Τηλέμαχος ἀλάργα στ' ἀκρογιάλι
 κι ἀφοῦ στὸ κύμα νύφτηκε στὴν Ἀθηνᾶ δεόνταν· 275
 «'Ακου με, ἀθάνατη θεά, ποὺ χιτὲς στὸ σπίτι μου ἦρθες
 καὶ μοῦ 'πες στὸ θαμπὸ γιαλὸ νὰ τρέξω μὲ καράβι,
 νὰ μάθω τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμό, ποὺ λείπει
 χρόνια στὰ ξένα. Κι οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ φέρνουν ὅλο ἐμπόδια
 κι οἱ φαντασμένοι πιὸ πολὺ μνηστῆρες ἀπ' τοὺς ἄλλους». 280

Ἔτσι δεήθη κι ἦρθε εὐτὺς ἡ Ἀθηνᾶ κοντά του

- μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα, φωνὴ καὶ σῶμα,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ ἴδωσε θάρρος κι εἶπε.
 «Μήτε δειλὸς μήτε ἄβουλος, Τηλέμαχε, θὰ δείξης,
 μιὰ στάλα ἀπ' τοῦ πατέρα σου ἂν ἔχης μέσα σου αἷμα,
 καθὼς ἐκεῖνος ἄξιζε στὰ ἔργα καὶ στὰ λόγια.
 Τότε δὲν κάνεις ἄκαρπο μήτε ἄσκοπο ταξίδι.
 Κι ἂν μήτε ἐκείνου εἶσαι παιδί, μηδὲ τῆς Πηνελόπης,
 θαρρῶ πὼς ὅσα μελετᾷς δὲ θὰ τὰ βγάλῃς πέρα.
 Γιατὶ εἶναι λίγα τὰ παιδιὰ πού μοιάζουν τοῦ γονιοῦ των.
 Τὰ πιὸ πολλὰ χειρότερα, τὰ πιὸ καλὰ εἶναι λίγα.
 Μὰ σὰ δὲν εἶσαι οὔτε δειλὸς μήτε ἄβουλος ὡς τέλος,
 κι ἡ γνώση τοῦ πατέρα σου δὲ λείπει κι ἀπὸ σένα,
 ἔχεις ἐλπίδα τίς δουλειὲς αὐτὲς νὰ τίς τελέψῃς.
 Γι' αὐτὸ τῇ γνώμῃ μὴν ψηφᾷς τῶν ἄμυαλων μνηστήρων,
 γιατί τοὺς λείπει ἡ στόχαση, τὸ δίκιο δὲν τὸ ξέρουν,
 μήτε νογοῦν τὸ θάνατο καὶ τῇ βαρειά τους μοῖρα,
 πὺ εἶναι κοντὰ τους, ὅλοι αὐτοὶ νὰ σβήσουν σὲ μιὰ μέρα.
 Καὶ τὸ ταξίδι πῶβαλες στὸ νοῦ σου δὲ θ' ἀργήσῃ.
 Γιατὶ εἶμαι τέτοιοις πατρικὸς ἐγὼ δικός σου φίλος,
 πὺ καὶ καράβι γλήγορο γιὰ σένα θὰ ἀρματώσω,
 κι ὁ ἴδιος θὰ ῥθω. Μόν' ἐσὺ στὸ σπίτι πάνε τώρα,
 μὲ τοὺς μνηστῆρες κάθισε κι ἐτοίμασε ὅσες πρέπει
 θροφές καὶ πρόσταξε στ' ἀγγεῖα νὰ τίς τοποθετήσουν,
 κρασὶ στίς στάμνες, σὲ σακκιά κρουστὰ τὸ κριθαλεύρι,
 πὺ ναι τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸ ἡ ζωὴ. Κι ἐγὼ στῇ χῶρα ἀμέσως,
 παντοῦ θὰ τρέξω ἐθελοντὲς συντρόφους νὰ συνάξω.
 Πολλὰ καράβια βρίσκονται στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι,
 παλιά ἢ καινούργια. Καὶ θὰ ἰδῶ τὸ πιὸ καλὸ ποιό θὰ ναι,
 νὰ τ' ἀρματώσῃς γλήγορα νὰ πᾶμε στὸ ταξίδι».
 Ἔτσι τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τῇ θεϊκῇ φωνῇ τῆς
 σὰν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος, δὲ στάθηκε ἄλλο τότε,
 μόν' πῆγε γιὰ τὸ σπίτι του μὲ τὴν καρδιὰ καμένη.
 Κι ἐκεῖ ἤρρε τοὺς περήφανους μνηστῆρες συναγμένους,
 γίδες νὰ γδέρνουν στὴν αὐλή, νὰ καψαλίζουν χοίρους.

Πάει στὸν Τηλέμαχο κοντὰ γελώντας ὁ Ἀντίνοος
 κι ἀφοῦ τὸ χέρι τοῦ ἴσφιξε, τοῦ μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Τηλέμαχε περήφανε καὶ πρῶτο παλληκάρι,
 κακὸ μὴ βάζης πιά στὸ νοῦ, μήτε ἔργο μήτε λόγο,
 παρὰ νὰ κάθῃσαι νὰ τρῶς, σὰν πρῶτα, καὶ νὰ πίνης. 320
 Κι ὅ,τι ζητᾷς οἱ Ἀχαιοὶ θὰ σοῦ τὰ φέρουν ὅλα,
 πλοῖο καὶ ναῦτες διαλεχτούς, σὲ μιὰ στιγμή νὰ φτάσης
 στὴν Πύλο, γιὰ τὸν ἀκριβὸ πατέρα σου νὰ μάθης».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἀντίνο, αὐτὸ δὲ γίνεται μὲ σᾶς τοὺς φαντασμένους 325
 νὰ ξεφαντώνω ἀθέλγητα κι ἀφρόντιστα νὰ πίνω.
 Δὲ φτάνει πού μοῦ φάγατε τὸ βίος μου τόσα χρόνια,
 ἀφότου ἤμουν ἀνήλικα μωρὸ παιδάκι ἀκόμα;
 Μὰ τώρα πού μεγάλωσα κι ἀκούγοντας τοὺς ἄλλους
 μαθαίνω, μὲς στὰ στήθια μου φουσκώνει πιά ἡ καρδιά μου. 330
 Κι ἔτσι θὰ κάμω, συμφορὲς μεγάλες νὰ σᾶς φέρω,
 εἴτε στὴν Πύλο τρέχοντας εἴτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.
 Θὰ φύγω, τὸ ταξίδι αὐτὸ πού λέω δὲ θὰ χαλάσῃ,
 σὰν ἐπιβάτης, ἐπειδὴ κι ἐγὼ караβοκύρης
 γοργοῦ δὲν εἶμαι караβιοῦ, δὲν ἔχω λαμνοκόπους. 335
 Ἔτσι ὅλοι τὸ σκεφτήκατε πῶς εἶναι πιὸ ὀφελὸς σας».

Εἶπε καὶ τράβηξε εὐκολὰ τὸ χέρι ἀπ' τὸν Ἀντίνο.
 Τότε οἱ μνηστῆρες ἔστρωναν τραπέζι στὸ παλάτι
 κι ἔσκαζαν τὸν Τηλέμαχο καὶ τοῦ πετοῦσαν λόγια.
 Κι ἔτσι ἕνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε· 340
 «Ἀλάθευτα ὁ Τηλέμαχος σφαγὴ μᾶς ἐτοιμάζει.
 Εἴτε ἀπ' τὴν Πύλο ἐδῶ βοηθοὺς θὰ φέρῃ, εἴτε ἀπ' τὴ Σπάρτη,
 γιὰτὶ σφοδρὸς τὸν ἔσπρωχνε νὰ ταξιδέψῃ πόθος.
 Εἴτε θὰ πάῃ στὴν Ἐφυρα τὴν καρπερὴ τὴ χώρα
 καὶ θὰ ῥθῃ ἐκεῖθε φέρνοντας φαρμάκια θνητοφάγα 345
 νὰ ρίξῃ στὰ κροντήρια μας κι ὅλους νὰ μᾶς ξεκάμῃ».
 Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιούς πάλε ἕνας ἄλλος εἶπε·
 «Ποιὸς ξέρεῖ ἐκεῖ πού θὰ γυρνᾷ μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
 σὰν τὸ Δυσσέα ἂν δὲ χαθῇ κι αὐτὸς μακριὰ στὰ ξένα.

Ἔτσι σὲ κόπους πῶς πολλοὺς ἀκόμα θὰ μᾶς βάλλῃ,
 τὸ βίός του νὰ μοιράσουμε, μὰ τὸ ψηλὸ του σπίτι
 θὰ δώσουμε στὴ μάνα του νὰ τὸ 'χῃ μ' ὅποιον πάρηκ'». 350

Εἶπαν, κι αὐτὸς κατέβηκε στὴ γονικιὰ ἀποθήκη,
 πλατειὰ κι ἀψηλοσκέπαστη, ποὺ 'χε σωρὸ χρυσάφι
 καὶ στὰ σεντούκια ρουχικὰ καὶ μυρωδάτο λάδι. 355

Κι εἶχε χαλκὸ, καὶ στὴ σειρὰ στὸν τοῦχο ἀκουμπισμένα,
 πιθάρια μὲ παλιὸ κρασί γλυκόπιτο γεμάτα,
 ἀνέρωτο, θεῖκὸ πιωτό, γιὰ τὸ σοφὸ Δυσσέα,
 ὅταν μὲ βάσανα πολλὰ στὸ σπίτι του γυρίσῃ. 360

Κι εἶχε δυὸ πόρτες δίφυλλες ποὺ ταιριασμένα κλειοῦσαν,
 κλειστὲς καὶ μιὰ ἐπιστάτισσα κάθονταν νύχτα μέρα
 κι ὅλα τὰ πρόσεχε πιστά, τοῦ Ὡπου ἡ θυγατέρα 365

Εὐρύκλεια, καὶ καλώντας τὴ τὴν πρόσταξε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἔλα στίς σιάμνες, βάρια μου, γλυκὸ κρασί νὰ βάλῃς,
 ἀπ' ὅλα τὸ πῶς νόστιμο ποὺ κρύβεις, καρτερώντας 365

τὸν ἄμοιρο πατέρα μου, καμιὰ φορὰ ὅταν ἔρθῃ,
 ἂν ἀπ' τὸ θάνατο σωθῇ κι ἀπ' τὴ βαρειά του μοῖρα.
 Δώδεκα σιάμνες γέμισε καὶ βούλωσέ τις ὅλες.

Βάλε μου καὶ κριθάλευρο σὲ ἀσκιὰ καλοραμμένα,
 εἴκοσι μέτρα ἀπὸ καλὸ ψιλαεσμένο ἀλεύρι. 370

Καὶ νὰ τὸ ξέρῃς μόνῃ σου, κι ὅλα μαζί νὰ τὰ 'χῃς,
 γιὰτὶ θὰ ρθῶ τ' ἀπόβραδο νὰ τὰ σηκώσω ὁ ἴδιος,
 ὅταν ἡ μάνα μου ἀνεβῇ στ' ἀνώι της νὰ πλαγιάσῃ.

Θὰ τρέξω στὴν ἀμμόστρωτη τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω». 375

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὴ βάρια εὐτὺς τὰ κλάματα τὴν πῆραν
 καὶ μὲ λογάκια τρυφερά τοῦ λέει, πικρά θρηνώντας.

«Παιδί μου, τέτοια ἀπόφαση πῶς ἔβαλες στὸ νοῦ σου;
 Μοναχογιὸς κι ἀκριβογιὸς τί θές νὰ πᾶς στὰ ξένα;
 Ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του, σ' ἄγνωστη ξένῃ χώρᾳ, 380

χάθηκε ὁ θεογέννητος Δυσσέας, κι ὅταν λείψῃς,
 αὐτοὶ θὰ βάλουν πίσω σου στὸ νοῦ τους τὸ κακό σου,
 μὲ δόλο πῶς νὰ χαλαστῇς, τὸ βίός σου νὰ μοιράσουν.

Μόν' κάτσε ἐδῶ πού κάθεσαι. Καμιά δὲν εἶναι ἀνάγκη
νὰ τρέχῃς στοὺς ἀστέρευτους γιαλοὺς νὰ τυραγνέσαι». 385

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Βάγια μου, κάμε ὑπομονή κι αὐτὴ ἡ βουλὴ δὲν εἶναι
χωρὶς τὸ θέλημα θεοῦ. Μόν' ἔλα κάμε μου ὄρκο,
πῶς δὲ θὰ πῆς στὴ μάνα μου γι' αὐτὰ μήτε μιὰ λέξη,
πρὶν ἔντεκα πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσουν 390
καὶ μὲ ζητήσῃ μόνῃ της, πῶς ἔφυγα ἂν ἀκούσῃ,
γιὰ νὰ μὴν κλαίῃ καὶ τ' ὁμορφο χάλνῃ τὸ πρόσωπό της».

Ἔτσι εἶπε κι ἄμωσε ἡ γριά κι ὄρκο μεγάλο πῆρε.
Κι ἔπειτα σὰν ὀρκίστηκε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο,
κι ἀμέσως τοῦ ἴβαλε κρασί καὶ γέμισε τίς στάμνες. 395
Τοῦ ἴβαλε καὶ κριθάλευρο σὲ ἄσκι καλοραμμένο.
Πῆγε ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος καὶ βρῆκε τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλὰδα μὲ τὸ νοῦ της.
Ἰδία μὲ τὸν Τηλέμαχο στὴ χώρα τριγυνοῦσε,
κι ὅλους τοὺς ἄντρες σίμωνε καὶ τοὺς παρακινοῦσε, 400
τὸ βράδυ βράδυ στὸ γοργὸ καράβι ν' ἀνταμάσουν.
Κι ἀπ' τὸ Νοῆμο ζήτησε, τὸν ἄξιο γιὸ τοῦ Φρόνιου,
καράβι καὶ τῆς τό ἴταξε μετὰ χαρᾶς ἐκείνος.

Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
κι ἔρριξε τότε στὸ γιαλὸ τὸ φτερωτὸ καράβι 405
καὶ τοῦ ἴβαλε ὅλα τ' ἄρμενα, πού τὰ καλοδεμένα
ἔχουν καράβια κι ἔπειτα στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη
τό ἴδεσε κι ἦρθαν μαζωχοὶ τριγύρω του οἱ συντρόφοι
καὶ τὸν καθένα ψύχωνε μὲ θάρρος ἡ Παλλὰδα.

Τότε ἡ λιοστάλαχτη Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ της ἔβαλε ἄλλο. 410
Γιὰ τὸ παλάτι κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
κι ὕπνο γλυκὸ περίχυσε στὰ μάτια τῶν μνηστήρων.
Μὲ τὸ κρασί τοὺς ζάλισε καὶ τὰ ποτήρια κάτω
τοὺς ἔπεφταν κι ὅλοι ἔτρεχαν στὴ χώρα νὰ πλαγιάσουν,
κι ἄλλῃ ὥρα πιά δὲν ἔμενε κανεὶς ἐκεῖ νὰ κάτση, 415
γιατὶ ἔπεφτε στὰ μάτια τοὺς καὶ τὰ σφαλοῦσε ἡ νύστα.
Τότε εἶπε τὸν Τηλέμαχο ἡ λαμπερὴ Παλλὰδα,

ἀπ' τὸ καλοκατοίκητο παλάτι κράζοντάς τον,
παρόμοια μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα, φωνὴ καὶ σῶμα·
«Ὅλοι πιά τῶρα στὰ κουπιὰ, Τηλέμαχε, οἱ συντρόφοι
καθίσανε καὶ καρτεροῦν πότε θὰ ξεκινήσης. 420

Ἔλα λοιπὸν νὰ φεύγουμε κι ἄς μὴ χασομεροῦμε».

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησε γοργὰ ἡ Παλλὰδα πρώτη
κι αὐτὸς ξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε.
Σὰν ἦρθαν κάτω στὸ γιालὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι, 425
βρῆκαν τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους στ' ἀκρογιάλι,
κι ἐκεῖ τοὺς μίλησε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε·
«Ἐμπρός, τὰ θρόφιμα, παιδιὰ, νὰ φέρουμε στὸ πλοῖο.

Ὅλα στὸ σπίτι εἶναι ἑτοιμα, μὰ τίποτε δὲν ξέρει
κι ἡ μάνα μου κι οἱ σκλάβες της καὶ μόνο μιὰ τὰ ξέρει». 430

Εἶπε καὶ πρῶτος πήγαινε κι αὐτοὶ τὸν ἀκλουθοῦσαν.

Κι ὅλα μὲς στὸ καλὸδετο καράβι κουβαλώντας
τὰ ἔβαλαν, ὥς τοὺς εἶπε ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.
Σὲ λίγο μπῆκε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ κάθισε στὴν πρύμνη
κι ἀκλουθῆσε ὁ Τηλέμαχος καὶ κάθισε κοντὰ της, 435
κι εὐτὺς οἱ ναῦτες ἔλυσαν τοῦ καραβιοῦ τοὺς κάβους
κι ἔπειτα ἀπάνω πήδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.

Κι ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἔστειλε πίσω τοὺς πρῶμο ἀγέρι,
τὸ Ζέφυρο, γλυκὸν καιρὸ, ποὺ κελαηδεῖ στὸ κύμα.
Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν 440
τ' ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ του ἀκοῦνε.

Κι ἀμέσως ἔστησαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι
καὶ τὸ ἔβαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοδόκι.
Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
μὲ τὰ καλὸστριφτα λουριὰ καὶ τὸ πανὶ στὴ μέση 445
ἀπ' τὸν ἀγέρα φούσκωνε, καὶ γύρω στὴν καρῖνα
ἀχοῦσε, ὅπως ἀρμένιζαν στ' ἀφροντυμένο κύμα
κι ἔτρεχε τὸ καράβι ἔμπρὸς ὀργώνοντας τὸ κύμα.

Καὶ τ' ἄρμενα σὰν ἔδεσαν στὸ μελανὸ καράβι
πῆραν κροντήρια κι ἔστησαν κρασί γεμάτα ὥς πάνω 450
κι ἔσταζαν στοὺς παντοτινοὺς θεοὺς, κι ἀπ' ὅλους πρῶτα

στή θυγατέρα τοῦ Διὸς τὴν Ἀθηνᾶ Παλλάδα.
 Ὅλη τὴ νύχτα ἀρμένιζε κι ὥς τὴν αὐγὴ τὸ πλοῖο.

Γ

Κι ὁ ἥλιος βγῆκε, ἀφήνοντας τὴ λίμνη τὴν πανώρια,
 μὲς στὸν πολύχαλκο οὐρανό, φῶς στοὺς θεοὺς νὰ φέρῃ
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στὴ γῇ τὴν καρποδότρα.
 Κι αὐτοὶ ἤρθαν στὴν καλόχτιστη τὴ χώρα τοῦ Νηλέα,
 τὴν ὥρα πῶκανε ὁ λαὸς θυσία στ' ἀκρογιάλι, 5
 ταύρους ὀλόμαυρους στῆς γῆς τὸ μαυρομάλλη Σείστη.
 Ἦταν ἐννιά ἡρώεσσι. Καθόνταν πεντακόσιοι
 σὲ κάθε ἡρώεσσα, μ' ἐννιά καθένα ἐμπρός του ταύρους.
 Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κήκηκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
 ὀλόεσσα μπαίνανε κι αὐτοὶ μὲ τὸ γοργὸ καράβι. 10
 καὶ τὰ πανιά ἀφοῦ μάζωξαν, ἀράζουν κι ὄζω βγῆκαν,
 πρῶτῃ ἡ Παλλάδα κι ὁ θεῖκός Τηλέμαχος ἑοπίσω.
 Κι ἡ φωτοστάλαχτη θεὰ πρωτάρχισε κι ἔτσι εἶπε·
 «Δὲν πρέπει πιά, Τηλέμαχε, νὰ ντρέπεσαι καθόλου.
 15
 Γιατὶ γι' αὐτὸ ταξίδεψες στὰ πέλαγα νὰ μάθης
 ποὺ θάφτηκε ὁ πατέρας σου, ποῖο ριζικὸ τὸν βρῆκε.
 Μόν' πάνε εὐτὺς τὸ Νέστορα τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.
 Ἄς μάθουμε σὰν τί βουλὴ στὸ νοῦ του κρύβει ἐκεῖνος.
 Καὶ ξόρκισέ τον νὰ σοῦ πῇ μονάχα τὴν ἀλήθεια.
 20
 Εἶναι περίσσια συνετὸς καὶ δὲ θὰ πῇ τὸ ψέμα».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἄχ, πῶς νὰ σύρω, Μέντορα, πῶς νὰ τὸν χαιρετήσω;
 Ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα ἀμάθητος στὰ μετρημένα λόγια
 κι εἶναι ντροπὴ τὸ νιὸ παιδί πιὸ γέρο νὰ ξετάζῃ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα· 25
 «Τηλέμαχε, ἄλλα μόνος του θὰ κόψῃ ὁ νοῦς σου, κι ἄλλα
 θὰ σὲ φωτίσουν οἱ θεοί. Γιατὶ μήτε γεννήθης,

μήτε θαρρῶ μεγάλωσες χωρὶς τὸ θέλημά των ».

Εἶπε, καὶ πῆγαινε γοργὰ πρώτη ἡ θεὰ Παλλὰδα
 καὶ αὐτὸς ἑοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκολουθοῦσε. 30

Στῶν Πυλιωτῶν τῇ σύνοδο πηγαίνουν καὶ στίς ἔδρες,
 ὅπου καὶ ὁ γέρο Νέστορας καθόνταν μὲ τοὺς γιούς του,
 καὶ οἱ φίλοι γύρω ἐτοίμαζαν τραπέζι, καὶ ἄλλο κρέας
 τό 'ψαιναν καὶ ἄλλο κόβοντας στίς σοῦβλες τὸ περνοῦσαν.

Κι ὡς εἶδαν ξένους, ἔτρεξαν κοντὰ τους μαζωμένοι 35
 καὶ τοὺς καλωσορίζανε, τοὺς ἔδειχναν νὰ κάτσουν.

Κι ἀπ' ὅλους ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ γέρου, πρῶτος
 πῆγε κοντὰ τους καὶ ἔπιασε τοὺς ξένους ἀπ' τὸ χέρι
 καὶ στὸ τραπέζι στῇ σειρᾷ τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
 ἀπάνω σ' ἀπαλὲς προβιές, στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο, 40
 κοντὰ μὲ τὸν πατέρα του καὶ μὲ τὸ Θρασυμήδη
 τὸν ἀδερφό του καὶ ἔκοψε δυὸ μερδικὰ ἀπ' τὰ σπλάγχνα
 καὶ εὐτὺς κρασὶ τοὺς κέρασε σ' ἓνα χρυσὸ ποτήρι.

Καὶ τὸ ποτήρι δίνοντας στ' ἀσπιδοφόρου Δία
 τὴν κόρη, τῇ θεᾷ Ἀθηνᾶ, τῆς μίλησε ἔτσι καὶ εἶπε· 45
 « Δέησου, ξένε, τώρα ἐσὺ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα,
 ποὺ σέ θυσιά τύχατε δική του νὰ βρεθῇτε.

Κι ὅταν τοῦ στάξης καὶ εὐχηθῇς, καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη,
 δῶσε νὰ στάξῃ τὸ γλυκὸ κρασὶ καὶ ὁ σύντροφός σου, 50
 γιατί καὶ αὐτὸς προσεύχεται θαρρῶ στοὺς ἀθανάτους.

Σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, τῶν θεῶν ὅλοι ἔχουν τὴν ἀνάγκη.

Μόν' εἶναι αὐτὸς μικρότερος, σὰ συνομήλικός μου,

γι' αὐτὸ θὰ δώσω τὸ χρυσὸ ποτήρι πρῶτα ἐσένα ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς ἔδωσε στὸ χέρι τὸ ποτήρι
 καὶ χάρηκε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ μὲ τὸν καλὸ του τρόπο, 55
 ποὺ πρῶτα ἐκείνης πρόσφερε τ' ὀλόχρυσο ποτήρι.

Κι ἀμέσως παρακάλεσε τὸν Ποσειδῶνα καὶ εἶπε·

« Ἄκου με, Σαλευτὴ τῆς γῆς, καὶ τίς εὐχές μας ὅλες

αὐτὲς ποὺ σοῦ δεόμαστε μὴν ἀρνηθῇς νὰ κάμης.

Δῶστε στὸ γέρο Νέστορα καὶ στὰ παιδιὰ του δόξα 60

καὶ σ' ὅλους χάρισε ἔπειτα τοὺς ἄλλους τοὺς Πυλιῶτες

τὴν ποθητὴ ἀνταπόδοση τῆς ξακουστῆς θυσίας.
Βόηθα καὶ τὸν Τηλέμαχο κι ἐμένα, στὴν πατρίδα
νὰ πᾶμε, ἀφοῦ τελέψῃ αὐτὰ ποὺ θέλει κι ἦρθε ξάργου ».

Ἔτσι δεήθηκε ἡ θεὰ κι αὐτὴ τὰ τέλεψε ὅλα.

65

Δίνει καὶ στὸν Τηλέμαχο τὸ δίχρονο ποτήρι.
κι ἔτσι δεήθηκε κι ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.
Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τὶς σοῦβλες,
σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
Κι ἀφοῦ πιά τέλος χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν,
πρῶτος τοὺς εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·

70

« Ναί, τώρα εἶναι καλύτερα τοὺς ξένους νὰ ρωτήσω,
ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαί νὰ μάθουμε ποιοί νὰ 'ναι.
Ποιοί νὰ 'στε οἱ ξένοι κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους
γυρνᾶτε. Μήπως γιὰ δουλειά, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη,
καθὼς οἱ κλέφτες ποὺ γυρνοῦν στὰ πέλαγα καὶ φέρνουν
στοὺς ξένους τόπους συμφορὰς καὶ τὴ ζωὴ τους παίζουσιν ; »

75

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε, μὲ θάρρος,
ποὺ τοῦ 'βαλε ἡ θεὰ Ἀθηναῖα στὰ στήθια του ἡ Παλλάδα,
γιὰ τὸν ξενιτεμένο του πατέρα νὰ ρωτήσῃ,
κι ἔτσι μιὰ δόξα ἀθάνατη στὴ γῆ νὰ τὸν στολίσῃ·
« Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
πόθε εἵμαστε μᾶς ρώτησες κι ἐγὼ θὰ σ' ἀπαντήσω.

80

Ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, πῶχει τὸ Νηὸ βουνό του
καὶ γιὰ δουλειὰ ποὺ θὰ σοῦ πῶ δική μου ὄχι τοῦ τόπου.

85

Κάπου γιὰ τὸν πατέρα μου τὸν ἄφοβο Δυσσέα
φήμῃ ν' ἀκούσω ἀναζητῶ, ποὺ μιὰ φορὰ τῆς Τροίας
τὸ κάστρο, λένε, κούρσεψε μαζὶ σου πολεμώντας.
Γιατὶ μαθαίνομε γι' αὐτοὺς τοὺς ἄλλους, ποὺ τοὺς Τρῶες
πολέμησαν, ποῖο θάνατο πικρὸ ὁ καθένας βρῆκε.

90

Ὅμως ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.

Γιατὶ ποῦ χάθηκε κανεὶς ρητὰ νὰ πῇ δὲν ξέρι,
ἂν ἔπεσε ἀπὸ χέρι ὀχτρῶν μὲς στῆς στεριᾶς τὶς ἄκρες,
ἢ στοῦ γυαλοῦ τὰ κύματα τ' ἀφροστεφανωμένα.

Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, κι ἂν τὸ θέλῃς

95

- τὸ θάνατό του νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν
 ἦ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πῶς κάπου παραδέρνει.
 Γιατὶ στὸν κόσμον ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθη αὐτὸς ἀπ' ὅλους.
 Κι ἀπὸ σπλαχνιὰ μὴ χαριστῆς, μὴ μὲ παρηγορήσης,
 μόν' ὅλα πές μου τα σωστά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν. 100
 Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου ὁ ἑξακουστὸς Δυσσέας
 καμιά φορὰ σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειά σου
 στὴν Τροία, ποὺ σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
 θυμήσου τα πρὸς χάρη μου καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου ».
- Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης· 105
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες τὰ πάθια ποὺ μᾶς βρῆξαν
 τ' ἀτρόμητα Ἀχαιοῦ ποὺλα σ' αὐτὴ τῇ χώρᾳ κι ὅσα
 γιὰ κοῦρσος ὅταν τρέχαμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια
 στὶς θάλασσες, μὲ κεφαλὴ τὸν φτερωτὸ Ἀχιλλέα,
 κι ὅσα τριγύρω πάθαμε σοῦ βασιλιᾶ Πριάμου 110
 τὸ κάστρο τ' ἀψηλόχτιστο στὴ βράση τοῦ πολέμου·
 τότες ἐκεῖ σκοτώθηκαν τὰ πρῶτα παλληκάρια.
 Αἴας ὁ πολεμόχαρος μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
 κι ὁ Πάτροκλος, ἰσόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση.
 Ἐκεῖ κι ὁ γιός μου Ἀντίλοχος ὁ πολυαγαπημένος, 115
 ἀντρειωμένος στὸ σπαθί, στὴ γνώση κατεχάρης,
 στὸ δρόμο φτεροπόδαρος κι ἀτρόμητος στὴ μάχη.
 Κι ἄλλα δεινὰ ποὺ πάθαμε κοντὰ σ' αὐτὰ χιλιάδες.
 Ποιὸς ὅλα δύναται ἄνθρωπος θνητὸς νὰ τὰ ἱστορήσῃ ;
 Καὶ πέντε κι ἑξὶ ἂν ἔμενες νὰ μ' ἐξετάζης χρόνια, 120
 ὅσα τραβήξανε δεινὰ οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία,
 προτοῦ νὰ μάθης θὰ λεγες νὰ φύγης κουρασμένος.
 Γιατὶ μὲ δόλους πλέκαμε λογῆς τὸ πάρσιμό της,
 χρόνους ἔννιά καὶ δύσκολα μᾶς ἦρθε πιά ἀπ' τὸ Δία. 125
 Κανένας δὲν τολμοῦσε ἐκεῖ νὰ παραβγῇ στὴ γνώση
 μὲ τὸ Δυσσέα, κι ἴσος του δὲ στάθηκε στὶς τέχνες
 ἄλλος ἀπ' τὸν πατέρα σου, ἂν εἶσαι γιὸς του ἀλήθεια.
 Ἕνας μεγάλος θαυμασμός μὲ πιάνει ὅταν σὲ βλέπω.
 Γιατὶ μὲ τάξη μίλησες καὶ δὲν τὸ λές πῶς ἔτσι 130

θά 'λεγε λόγια γνωστικά μικρὸ παιδί στὰ χρόνια.
 Κι ὡς ἓνα διάστημα ποτὲ μὲ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα,
 στῇ σύνοδο καὶ στῇ βουλή δὲν εἶχαμε δυὸ γνῶμες,
 μόν' εἶχαμε μιὰ θέληση, μὲ γνώση καὶ μὲ κρίση
 τὸ πιδ καλὸ κοιτάζοντας στοὺς 'Αχαιοὺς νὰ γίνη. 135
 Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ τρανὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —
 ὁ Δίας τότε φοβερὸ μελέτησε στὸ νοῦ του
 τὸν γυρισμὸ τῶν 'Αχαιῶν, γιατί ὅλοι νοῦ δὲν εἶχαν
 μήτε τὸ δίκιο γνῶρίζαν. Γι' αὐτὸ πολλοὺς τοὺς βρῆκαν 140
 κακὰ στερνά, ἀπ' τὸν ἄσπλαχνο θυμὸ τῆς θυγατέρας
 τοῦ ἀκαταδάμαστου γονιοῦ, τῆς κουκουβαγιομάτας,
 ποὺ μιὰ διχόνοια σήκωσε στοὺς δυὸ τοὺς γιούς τ' 'Ατρέα.
 Σὲ σύνοδο καλῆσανε τρελλὰ κι ὅζω ἀπ' τὴν τάξη
 τοὺς 'Αχαιοὺς, σὰν πήγαινε νὰ βασιλεψῇ ὁ ἥλιος, 145
 καὶ ζαλισμένα ἀπ' τὸ πιοτὸ τὰ παλληκάρια πῆγαν,
 κι εἶπαν κι οἱ δυὸ μὲ τί σκοπὸ τὸ πλῆθος συγκαλοῦσαν.
 Τότε ὁ Μενέλαος ἔλεγε, παρακινώντας ὅλους,
 νὰ πάρουν τὸν πλατὺ γιάλδ στὰ σπίτια τους νὰ πᾶνε.
 "Ὅμως αὐτὸ δὲν ἄρесе στὸν ἀρχηγὸ 'Αγαμέμνο. 150
 "Ἦθελε ἐκεῖνος τὸ στρατὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἀκόμα
 καὶ νὰ προσφέρῃ ἀρχοντικὲς θυσίαι στὴν Παλλὰδα,
 ἴσως καὶ τὸ μεγάλο της θυμὸ καταπραῦνῃ.
 "Ἀμυαλος, ποὺ δὲ σκέφτηκε πῶς δὲ θὰ τὸν ἀκούσῃ.
 Γιατὶ οἱ θεοὶ τὴ γνώμη τους μεμιάς δὲν τὴν ἀλλάζουν. 155
 "Ἔτσι μ' ἀσήκωτες βρισιεὶς λογόφεραν οἱ δυὸ τοὺς.
 Κι οἱ φτεροπόδαροι 'Αχαιοὶ σηκώθηκαν μ' ἀντάρα
 καὶ σὲ δυὸ γνῶμες χώρισαν. Πήραμε λίγη ἀνάσα
 τῇ νύχτα, βάζοντας στὸ νοῦ νὰ βλάψῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.
 Γιατὶ μεγάλη συμφορὰ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας. 160
 Σὰν ἔφεξε, ἄλλοι σύραμε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα
 καὶ μπάσαμε τίς ὁμορφες γυναῖκες καὶ τὰ ζῶα.
 Κι ὁ ἄλλος ὁ μισὸς στρατὸς στάθηκε πίσω, πάλε,
 κοντὰ στὸν 'Αγαμέμνονα τὸν ἀρχηγὸ νὰ μείνῃ.

Στὰ πλοῦα μπήκαμε οἱ μισοί, κι αὐτὰ γοργὰ πετοῦσαν 165
 κι ἡ θάλασσα μαλάκωσε μὲ τοῦ θεοῦ τὴ χάρη.
 Σὰ φτάσαμε στὴν Τένεδο προσφέραμε θυσία
 στοὺς ἀθανάτους, τὴ γλυκεῖα πατρίδα μας ποθώντας.
 Μὰ γυρισμὸ δὲν ἔγραφε γιὰ μᾶς ἀκόμα ὁ Δίας,
 ποὺ σήκωσε, ὁ ἀμάλαγος, μιὰ δεύτερη διχόνοια. 170
 Κι ἄλλοι στὰ ψηλοκέφαλα καράβια μπῆκαν πάλε,
 μὲ τὸ Δυσσέα τὸ σοφὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
 πίσω νὰ πᾶνε, γιὰ χαρὰ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου.
 Ἐγὼ ὅμως, μ' ὅσα γλήγορα καράβια μ' ἀκλουθοῦσαν,
 προχώρησα, γιατί ἔβλεπα κακὲς δουλειὲς τῆς μοῖρας. 175
 Μαζὶ κι ὁ πολεμόχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινοῦσε
 μὲ τοὺς συντρόφους του, κι ἀργὰ ξοπίσω κι ὁ Μενέλαος
 ἐρχόνταν καὶ μᾶς ἔφτασε στὴ Λέσβο νὰ μετροῦμε
 τὸ μακρινὸ ταξίδι μας, ἂν ἀπ' τὴ Χιὸ ἀπὸ πάνω
 θὰ πᾶμε τὴ βραχύσπαρτη, πρὸς τὰ Ψαρά, ἔχοντάς την 180
 ζερβά μας, ἢ νὰ πιάσουμε τὴ Χιὸ ἀπ' τὸ κάτω μέρος,
 κοντὰ στ' ἀνεμοσάλευτο τοῦ Μίμα τ' ἀκρωτήρι.
 Καὶ τοῦ θεοῦ ζητούσαμε σημάδι νὰ μᾶς δείξῃ,
 κι ἡ χάρη που μᾶς τό 'δειξε καὶ φώτισε τὸ νοῦ μας,
 νὰ κόψουμε τὴ θάλασσα στὴ μέση, πρὸς τὴν Εὐβοία, 185
 κι ἔτσι μιὰν ὥρα ἀρχίτερα νὰ πάψουν τὰ δεινὰ μας.
 Πρῶμο ἀγεράκι δυνατὸ φυσοῦσε κι ἄψε σβῆσε
 τὴν ψαροθρόφα θάλασσα πέρασαν τὰ καράβια
 κι ἀράξανε στὴ Γεραιστὸ τὴ νύχτα, κι ἐκεῖ τότες
 ἄπειρα κάψαμε μηριά βοδιῶν στὸν Ποσειδῶνα, 190
 ποὺ τὸ ταξίδι ἦταν καλὸ. Τὴν τέταρτη πιά μέρα
 στ' Ἄργος οἱ ναῦτες ἄραξαν τοῦ μαχητῆ Διομήδη
 τὰ ἰσόμετρα καράβια τους. Μὰ ἐγὼ στὴν Πύλο πῆγα,
 κι οὔτε ποτὲ σταμάτησε τ' ὀλόπρυμο τ' ἀγέρι,
 ἔτσι ὅπως τό 'στειλε ἀπ' ἀρχῆς ὁ Δίας νὰ φυσήξῃ. 195
 Ἔτσι ἦρθα ἀνήμερος ἐδῶ, παιδί μου, καὶ δὲν ξέρω
 ἀπ' ὅλους ποιοὶ σωθήκανε καὶ ποιοὺς ὁ χάρος πῆρε.
 Κι ὅσα μὲς στὸ παλάτι μου ποὺ κάθουμαι, μαθαίνω,

- καθὼς ταιριάζει θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
 Λένε καλὰ πὼς ἔφτασαν οἱ κονταροπλισμένοι 200
 οἱ Μυρμιδόνες σπῖτι τους, ποὺ ὁδήγαε ὁ λεβέντης
 τοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα ὁ γιός, καλὰ κι ὁ Φιλοχτήτης,
 λεβέντης γιὸς τοῦ Ποίμαντα, κι ὅλους του τοὺς ἀνθρώπους
 μὲ τὸ καλὸ τοὺς ἔφερε στὴν Κρήτη ὁ Ἰδομενέας,
 ὅσοι ἀπ' τὴ μάχη γλύτωσαν, κανένα δὲν τοῦ πῆρε 205
 ἢ θάλασσα. Μὰ γιὰ τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα, καὶ μονάχοι
 τ' ἀκούσατε πὼς γλύτωσε κι ἄς κάθεστε ἔτσι ἀλάργα,
 καὶ πὼς ὁ Αἴγισθος πικρὸ τοῦ ἔχε ἐτοιμάσει χάρο.
 Ὅμως κι ἐκεῖνος ἀκριβὰ τὰ πλέρωσε στὸ τέλος.
 Πόσο τ' ἀξίζει, ὅταν κανεῖς πεθάνη γιὸ ν' ἀφήσῃ. 210
 Γιατί κι ἐκεῖνος τὸ φονιὰ τοῦ ξακουστοῦ γονιοῦ του
 τὸ δολερὸ τὸν Αἴγισθο τὸν πλήρωσε μιὰ μέρα.
 Καὶ σύ, παιδί μου — δὲς ψηλός, κοίτα λεβέντης ποὺ εἶσαι —
 κάμε καρδιὰ νὰ παινευτῆς ἀπ' τοὺς στερνούς ἀνθρώπους ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε' 215
 « Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ναί, ἐκεῖνος ξεδικήθηκε καὶ τ' ὄνομά του τώρα
 παντοῦ θὰ φτάσῃ κι οἱ στερνοὶ τραγούδι θὰ τοῦ βγάλουν.
 Εἶθε ἔτσι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ καὶ μένα νὰ μ' ἀξιώσουν
 νὰ ξεπλερώσω τ' ἄδικα μιὰ μέρα στοὺς μνηστῆρες, 220
 ποὺ τὸ κακό μου μελετοῦν κακόβουλοι ὅπως εἶναι.
 Μὰ μήτε στὸν πατέρα μου μήτε σὲ μένα κλώθουν
 τέτοια χαρὰ οἱ ἀθάνατοι. Τώρα ἄς βαστοῦμε ὡς τόσο ».
- Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης' 225
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες αὐτὰ κι ἔκαμες λόγο,
 λένε πολλοὶ τὴ μάνα σου μνηστῆρες πὼς τὴ θέλουν
 καὶ μὲς στὸ σπῖτι σου ζημιές σοῦ κάνουν ἄθελά σου.
 Πές μου τὸ θέλεις καὶ βαστᾶς, ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα
 σ' ὀχτρεύεται ὅλος ὁ λαός, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;
 Ποιὸς ξέρει ἐκεῖνος τ' ἄδικα σ' αὐτοὺς ἂν δὲν πλερώσῃ, 230
 ὅταν γυρίσῃ, ἢ μόνος του ἢ μὲ τοὺς ἄλλους ὅλους.
 Εἶθε ἔτσι νὰ ἔθελε ἢ θεὰ νὰ σ' ἀγαπᾷ ἢ Παλλάδα,

ὅπως πονοῦσε τὸ θεϊκὸ Δυσσέα μὲς στὴν Τροία
 ὅπου πικρὰ μᾶς πότισαν τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
 Γιατὶ δὲν εἶδα ἀπὸ θεοὺς ἔτσι ἄλλη ἀγάπη ἀκόμα 235
 πιὸ φανερὴ, καθὼς αὐτὸν προστάτεψε ἡ Παλλὰδα.
 Ἔτσι κι ἐσένα ἂν σ' ἀγαπᾷ καὶ σὲ πονῇ ἡ καρδιά της,
 τότε κανεῖς δὲ θά 'βαζε στὸ νοῦ του πιά τὸ γάμο ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Ἄχ, γέρο, αὐτὸς ὁ λόγος σου θαρρῶ πῶς δὲ θά γίνη, 240
 γιατί ἀκατόρθωτα ζητᾷς καὶ ψήλωσες τὸ νοῦ μου,
 μήτε ἔχω ἐλπίδα νὰ γινοῦν κι ἔτσι οἱ θεοὶ ἂν τὸ θέλουν ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
 « Τί λόγια ποὺ σοῦ ξέφυγαν, Τηλέμαχε, ἀπ' τὸ στόμα ;
 Τὸν ἄνθρωπο εὐκολα ὁ θεὸς τὸν σώζει κι ἀπ' ἀλάργα 245
 ὅταν τὸ θέλῃ ἡ χάρη του. Κι ἐγὼ θά προτιμοῦσα,
 πολλὰ ἀφοῦ πάθω βάσανα νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα,
 καὶ νὰ τῇ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα,
 παρὰ νὰ χάσω τῇ ζωῇ στὸ σπίτι μου ὅταν ἔρθω,
 ὅπως τὴν ἔχασε κι ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα ὁ Ἀγαμέμνων, 250
 μ' ἀπάτῃ τῆς γυναίκας του καὶ τοῦ κακούργου Αἰγίσθου.
 Μὰ ἀπ' τὸν κακὸ τὸ θάνατο μήτε οἱ θεοὶ οἱ οὐράνιοι
 μποροῦν νὰ σώσουν ἄνθρωπο κι ἂς εἶναι ἀγαπητὸς τους,
 σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα ἡ κλαψερὴ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε· 255
 « Μέντορα, αὐτὰ ἂς τ' ἀφήσουμε τὰ λόγια ποὺ μᾶς καίνε.
 Δὲ θά γυρίσῃ ἐκεῖνος πιά, μόν' θάνατο πιά τώρα
 τοῦ γράφουν οἱ ἀθάνατοι καὶ μαυρισμένη μοῖρα.
 Μὰ τώρα ἐγὼ τὸ Νέστορα κάτι ἄλλο θά ρωτήσω, 260
 πού 'ναι στὴ φρόνηση ἄφθαστος καὶ ξέρει πῶς νὰ κρίνῃ,
 καὶ λένε πῶς βασίλεψε σὲ τρεῖς γενιὲς ἀνθρώπων
 καὶ σὰ θεὸς ἀθάνατος μοῦ φαίνεται στὴν ὄψῃ.
 Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τὴν πᾶσα ἀλήθεια πές μου.
 Πῶς πέθανε τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς ὁ βασιλιά Ἀγαμέμνων ;
 ποῦ κι ὁ Μενέλαος βρῖσκονταν ; Τί χάρο τοῦ σοφίστη 265
 ὁ Αἰγίσθος καὶ σκότωσε πολὺ καλύτερό του ;

Σ' ἄλλες θὰ γύρναε ξενιτείες, δὲ θὰ 'χε φτάσει σι' Ἄργος
κι ἐκεῖνος ἔκαμε καρδιά καὶ τῇ ζωῇ τοῦ πῆρε ».

Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης·
« Μετὰ χαρᾶς σου ὅλα σωστά θὰ σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου. 270

Καὶ μόνος τὸ φαντάζεσαι ποιοῦ θὰ 'τανε τὸ τέλος,
ἂν πρόφθανε ἔτσι ζωντανὸ τὸν Αἴγισθο στὸ σπάτι,
ὅταν ἐρχόντανε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ' τὴν Τροία.
Δὲ θὰ τοῦ σκέπαζε οὔτε γῆς χυμένη τὸ κορμί του,
μόν' ὄρνια θὰ τοῦ ξεσκιζαν τὶς σάρκες του καὶ σκύλοι, 275
μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη, κατὰ γῆς στὸν κάμπο πεταμένον,
μῆτε καμιά θὰ δάκρυζε γι' αὐτὸν Ἀχαιοπούλα,
γιατὶ βαρὺ κακούργημα μελέτησε νὰ κάμη.

Ἐκεῖ λοιπὸν καθόμασταν, πολλὰ τραβώντας πάθια,
κι ἦσυχά αὐτὸς μὲς στὴν καρδιά τ' ἀλογοβόσκητου Ἄργους, 280
μὲ λόγια τοῦ ξελόγιαζε τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνου.

Κι ἡ Κλυταιμνήστρα στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρνιούντανε νὰ πέση
σ' αὐτὴ τὴν ἄσκημῃ δουλειά, γιατί ἦταν τιμημένη.

Κι ἓνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς καθόντανε κοντὰ της,
ποὺ ἀρμήνειες τοῦ ὅωσε πολλές σὰν πῆγαινε στὴν Τροία 285
τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς, στὸ ταίρι του τὴν προσοχὴ του νὰ 'χη.

Κι ὅταν μιὰ μέρα ἡ μοῖρα της τὴν ἐσπρωξε νὰ πέση,
πέταξε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἐρημονήσι ἀπάνω
κι ἐκεῖ τὸν ἄφησε ἄσπλαχνα τὰ ὄρνια νὰ τὸν φᾶνε,
κι ἔτσι τὴν πῆρε ὁ Αἴγισθος καθὼς τὰ 'χαν ταιριάξει. 290

Κι ἔκαψε πλῆθος στοὺς βωμοὺς τῶν ἀθανάτων βόδια
κι ἔρριξε τάματα πολλὰ, χρυσάφι καὶ στολίδια,
γιατὶ δουλειὰ κατὰφερε μεγάλη ἀνέλπιστά του.

Μαζὶ ἀρμενίζαμε λοιπὸν, γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
ἀγαπημένα καὶ πιστά, ἐγὼ κι ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα. 295

Κι ὅταν στὸ Σούνιο φτάσαμε, στῶν Ἀθηναίων τὸν κάβο,
σκότωσε τοῦ Μενέλαου ἐκεῖ τὸν κυβερνήτῃ ὁ Φοῖβος,
χτυπώντας μὲ σαῖτες του πυκνές, ἐνῶ κρατοῦσε
τὸ δοιάκι, κι ἔτρεχε γοργὰ στὸ κύμα τὸ καράβι,
τὸ Φρόντῃ, γιὸ τοῦ Ὀνήτορα, ποὺ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος, 300

ὅταν φουρτοῦνες πέφτανε, νὰ κυβερνᾷ καράβι.
 Στάθηκε ἐκεῖ, κι ἄς βιάζονταν νὰ φύγη, γιὰ νὰ θάψῃ
 τὸ σύντροφο καὶ νεκρικὰ νὰ τοῦ προσφέρει δῶρα.
 Στὸ ψηλοβούνι τοῦ Μαλιᾶ σὰν ἔφτασε τρεχάτος,
 περνώντας τὸ μαβὴ γιαλὸ μὲ τὰ βαθιὰ καράβια, 305
 πικρὸ ταξίδι τοῦ ἔγραψε ὁ ψηλοβρόντης Δίας,
 καὶ τοῦ ἔστειλε τῶν πιὸ σφοδρῶν ἀνέμων τὴν ἀντάρα
 καὶ φουσκωμένα κύματα σὰν τὰ βουνὰ μεγάλα.
 Ἐκεῖ τὰ πλοῖα σκόρπισαν κι ἄλλα στὴν Κρήτη πῆγαν,
 ποὺ οἱ Κυδωνιάτες κατοικοῦν στοὺς ὄχτους τοῦ Γιαρδάνου. 310
 Ἐκεῖ ἓνας βράχος γλιστερὸς ὑψώνεται κι δλόρθος
 μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγος, στῆς Γόρτυνας τὴν ἄκρη.
 Κι ἐκεῖ ἡ Νοτιὰ πρὸς τὴ Φαιστό, τ' ἀριστερὸ ἀκρωτήρι,
 πελώρια φέρνει κύματα καὶ τὴ μεγάλη ὁρμὴ τους
 τὴν κόβει ὁ βράχος ὁ μικρὸς. Ἐκεῖ ἔρθαν τὰ καράβια 315
 κι οἱ ναῦτες ὅλοι σῶθηκαν ἀπ' τὸν πνιγμὸ μὲ κόπο.
 Μὰ τὰ καράβια τὰ ἔσπασαν τὰ κύματα στοὺς βράχους.
 Πέντε μονάχα γλύτωσαν μαυρόπλωρα καράβια
 κι ὁ ἄνεμος κι ἡ θάλασσα στὴν Αἴγυπτο τὰ πῆγαν.
 Ἐκεῖ μ' αὐτὰ γυρίζοντας σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους 320
 χρυσάφι σύναζε σωροὺς καὶ θησαυροὺς μεγάλους.
 Τότε ἔπιασε κι ὁ Αἰγισθος τ' ἄνομα αὐτὰ νὰ κάμῃ
 καὶ σκότωσε τ' Ἀτρέα τὸ γιὸ κι ὑπόταξε τὸν τόπο
 καὶ χρόνια ἑφτά βασίλεψε μὲς στὴ χρυσὴ Μυκῆνα.
 Τὸν ἄλλο χρόνο γύρισε, γιὰ συμφορὰ τοῦ Αἰγίσθου, 325
 ἀπ' τὴν Ἀθήνα κι ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης πίσω πάλε
 καὶ τὸ φονιὰ ξεπάστρεψε τοῦ ξακουστοῦ γονιοῦ του
 καὶ στοὺς Ἀργεῖτες ἔκαμε νεκρώσιμο τραπέζι
 τῆς ἀπιστῆς μητέρας του καὶ τοῦ ἀναντροῦ Αἰγίσθου.
 Τὴν ἴδια μέρα πλάκωσε κι ὁ βοερὸς Μενέλαος, 330
 μὲ πλοῦτος ὅσο φόρτωμα χωροῦσαν τὰ καράβια.
 Καὶ σύ, παιδί μου, ἀδιάκοπα στίς ξενιτειὲς μὴν τρέχεις,
 τὰ κτήματά σου ἀφήνοντας κι ἔτσι ἄντρες διαστρεμμένους
 στὸ σπίτι σου, μήπως σιγὰ σοῦ φᾶνε ὅλο τὸ βίός σου

- μοιράζοντάς το καὶ σοῦ βγῆ χαμένο τὸ ταξίδι. 325
 Ὡς τόσο σὲ παρακινῶ νὰ σύρῃς στὸ Μενέλαο,
 γιὰτὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποὺ γύρισε ἀπὸ τόπους
 ἀπόμακρους, ὅπου κανεὶς νὰ πάῃ δὲν ἔχει ἐλπίδα,
 ὅποιον σὲ τέτοιο πέλαγος τὸν σύρουν οἱ φουρτοῦνες, 330
 ποὺ οὔτε πουλιὰ δὲν τὸ περνοῦν καὶ σ' ἕνα χρόνον μέσα,
 γιὰτὶ εἶναι κακοπέραστο καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει.
 Πάνε μὲ τὸ καράβι σου καὶ τοὺς δικούς σου ἀνθρώπους.
 Κι ἂν προτιμᾷς στεριά νὰ πᾶς, θά 'χῃς ἀμάξι κι ἄτια
 κι εἶναι ὅλοι οἱ γιοὶ μου πρόθυμοι νὰ γίνουν ὁδηγοί σου 335
 στὴν πλούσια Λακεδαίμονα ποὺ 'ναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος.
 Καὶ ξόρκισέ τὸν μόνος σου νὰ πῇ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
 Εἶναι περίσσια συνετὸς καὶ δὲ θά πῇ τὸ ψέμα».
- Εἶπε κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι.
 Τότε ἡ κουκουβαγιάθωρη θεὰ Ἀθηνᾶ τοῦ κάνει· 340
 «Τὰ λόγια σου ὅλα, γέροντα, τὰ μίλησες μὲ γνώση.
 Μόν' ἔλα, κόψτε τῶν σφαχτῶν τίς γλῶσσες καὶ κεράστε
 στὸ Σαλευτὴ νὰ στάξουμε καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
 κι ἔπειτα πιά ἄς φροντίσουμε, κι εἶναι ὥρα, γιὰ τὸν ὕπνο.
 Πῆρε καὶ χάνεται τὸ φῶς μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι, 345
 καὶ στὸ τραπέζι τῶν θεῶν νὰ μένουμε εἶναι κρῖμα».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὑπάκουσαν στῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια·
 Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τους νὰ νίψουν,
 κι οἱ νιοὶ κροντήρια μὲ πιοτὸ γεμίσανε ὥς τὰ χεῖλη,
 καὶ λίγο πρῶτα κέρασαν γιὰ δέηση σὰ πτοτήρια. 350
 Βάζουν τίς γλῶσσες στὴ φωτιά κι ὀρθοὶ τίς περιχοῦσαν.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα,
 μαζὶ νὰ πᾶνε κίνησαν στὸ βαθουλὸ καράβι.
 Μὰ ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε μὲ φιλικὰ του λόγια·
 «Ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ αὐτὸ νὰ μὴν τὸ δώσουν, 355
 νὰ φύγετε στὸ γλήγορο καράβι ἀπὸ κοντὰ μου,
 σὰν κάποιος νὰ 'μουνα φτωχός, δίχως στὸν ἥλιο μοῖρα,
 ποὺ κλῖνες καὶ σκεπάσματα στὸ σπίτι του δὲν ἔχει,

γιὰ νὰ πλαγιάζουν μαλακὰ κι οἱ φίλοι του κι ὁ ἴδιος.
 Ἐγὼ ὅμως ἔχω κι ὁμορφα στρωσίδια καὶ φλοκαῖτες. 355
 Δὲ γίνεται, ὅχι, τέτοιου ἀντρός, σὰν τὸ Δυσσέα, ὁ γιὸς του
 ἐγὼ ὅσο ζῶ, νὰ κοιμηθῇ στοῦ καραβιοῦ τὰ ξύλα.
 Κι ὅταν πεθάνω, πίσω μου θὰ μείνουν τὰ παιδιὰ μου
 τοὺς ξένους νὰ φιλοξενοῦν, στὸ σπίτι μου ὅποιος ἔρθῃ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Παλλὰδα τοῦ ἔπε· 360
 « Παππούλη, δίκια μίλησες καὶ πρέπει νὰ σοῦ κάμῃ
 τὸ λόγο σου ὁ Τηλέμαχος, κι εἶναι καλύτερα ἔτσι.
 Ἄς μείνῃ στὸ παλάτι σου νὰ κοιμηθῇ κοντά σου.
 Μὰ ἐγὼ θὰ σύρω στὸ γοργὸ καράβι, στοὺς συντρόφους
 νὰ πῶ ὅλα τὰ καθέκαστα καὶ νὰ τοὺς δώσω θάρρος, 365
 γιὰτὶ εἶμαι ὁ γεροντότερος ἐγὼ στὰ χρόνια ἀπ' ὅλους.
 Οἱ ἄλλοι εἶναι μικρότεροι καὶ συνομήλικοι ὅλοι
 μὲ τὸ θεῖκὸ Τηλέμαχο κι ἤρθαν ἀπὸ φιλία.
 Ἐκεῖ κοντὰ θὰ κοιμηθῶ στὸ βαθυλὸ καράβι,
 καὶ τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες θὰ τρέξω τοὺς λεβέντες, 370
 ποὺ μοῦ χρωστοῦν ἓνα παλὶδὸ κι ὅχι καὶ λίγο χρέος.
 Κι ἀτός σου τὸν Τηλέμαχο, στὸ σπίτι σου μιὰ κι ἤρθῃ,
 στεῖλε τον μ' ἓνα σου παιδί κι ἀμάξι σου καὶ δῶσ' του
 τὰ πιὸ ταχύτερα ἅτια σου, τὰ πιὸ δυναμωμένα».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἄξαφνα μὲ σχῆμα αἰτοῦ ἡ Παλλὰδα, 375
 κι ὅλος ὁ κόσμος σάστισε κι ὁ Γέρος σὰν τὴν εἶδαν,
 καὶ τὸν Τηλέμαχο γλυκὰ τὸν χάδεψε καὶ τοῦ ἔπε·
 « Δειλός, παιδί μου, κι ἀναντρος δὲ σκιάζομαι νὰ γίνης,
 βοηθούς σὰν ἔχης τοὺς θεοὺς ἀπ' τὰ μικρά σου χρόνια.
 Κι αὐτὸς δὲν ἦτανε θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους ἄλλος, 380
 ὅξω ἀπ' τὴν κόρη τοῦ Διὸς τὴν τριτογεννημένη,
 τὴ μυριοδόξαστῃ Ἀθηνᾶ, ποὺ ξέχωρα τιμοῦσε
 τὸν ξακουστὸ πατέρα σου μὲς στοὺς Ἀργεῖτες ὅλους.
 Ἐλέησέ με, δέσποινα, καὶ κάμε δόξα νὰ ἔχω
 κι ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου καὶ τὸ πιστό μου ταίρι. 385
 Καὶ θὰ σοῦ σφάξω ἐνὸς χρόνου δαμάλι κουτελάτο,
 ἀμέρωτο, ποὺ σὲ ζυγὸ δὲν τὸ ἔβαλαν ἀκόμα.

Σοῦ σφάζω αὐτὸ χρυσώνοντας τὰ κρέατά του γύρω».

Ἔτσι εἶπε καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ ἡ Παλλὰδα.

Πήγαινε ἐμπρὸς ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης, 390

γιούς του ὀδηγώντας καὶ γαμπρούς, γιὰ τ' ὁμορφό του σπίτι.

Σὰν ἔφτασαν στὸ ξακουστὸ βασιλικὸ παλάτι,

ἀράδα ἀπάνω σὲ θρονιά καὶ σὲ σκαμνιά καθίζουν,

κι ἀπὸ κροντήρι ἓνα γλυκὸ κρασί κερνοῦσε ὁ γέρος, 395

πού τ' ἄνοιξε ἡ κελάρισσα στὰ δέκα ἀπάνω χρόνια,

καὶ τοῦ ἄλυσε τὸ σκέπασμα. Κι ἓνα κροντήρι τότε

γέμισε ὁ γέρος ἀπ' αὐτὸ καὶ στάζοντας δεόταν

στ' ἀσπιδοφόρου τοῦ Διὸς τὴν κόρη τὴν Παλλὰδα.

Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους, 400

στὸν πύργο του ξείνησε νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας.

Μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,

ὁ Νέστορας τὸν κοίμισε, ὁ γεροαλογολάτης,

κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ σὲ торνευτὸ κρεβάτι,

κοντὰ στὸν πολεμόχαρο Πεισίστρατο τὸ γιὸ του, 405

πού 'ταν ἀκόμα ἀνύπαντρος μόνος αὐτὸς ἀπ' ὅλους.

Πῆγε κι αὐτὸς νὰ κοιμηθῇ στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος

καὶ τοῦ ἔστρωσε ἡ βασίλισσα καὶ στρώμα καὶ κρεβάτι.

Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόθωρη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,

τότε σηκώθη ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης

καὶ σὲ λιθόχτιστα θρονιά βγῆκε ὄξω νὰ καθίση, 410

ἄσπρα θρονιά, ἀσβεστόχριστα, πού 'ταν μπροστὰ στὶς πόρτες.

Ἐκεῖ στὰ χρόνια τὰ παλιὰ καθόντανε ὁ Νηλέας,

ισόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση τοὺς οὐράνιους.

Κι ὅταν αὐτὸν ἡ μοῖρα του τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη

ὁ γιὸς του ἐκεῖ καθόντανε στὸ σκῆπτρο του ἀκουμπώντας 415

ἀπάνω, ὁ γέρο Νέστορας τῶν Ἀχαιῶν προστάτης.

Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ γιοί του μαζωμένοι,

ἀπ' τὰ γιάτνια βγαίνοντας, ὁ Ἄρητος, ὁ Στράτης,

ὁ Θρασυμήδης, ὁ θεϊκὸς Περσέας κι ὁ Ἐχέφρος.

Κι ἦρθε ἕκτος ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος. 420

Φέρνουν καὶ τὸ θεόμορφο Τηλέμαχο μαζί τους.

Καὶ πρῶτος εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Παιδιά μου, ἰδεῖτε γλήγορα νὰ γίνη αὐτὸ ποὺ θέλω,
 νὰ καλοπιᾶσω τῇ θεᾷ Παλλὰδα πρῶτα ἀπ' ὅλους,
 ποὺ κόπιασε ὀλοφάνερη στὸ θεῖκὸ τραπέζι. » 425

Κι ἕνας στὸν κάμπο σύντομα γιὰ τῇ μοσκίδα ἄς τρέξῃ,
 καὶ νὰ τῇ φέρῃ γλήγορα, φυλάχτης νὰ τῇ σέρνῃ.
 Στοῦ Τηλεμάχου δεύτερος ἄς τρέξῃ τὸ καράβι,
 νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του, ἀφήνοντας δυὸ μόνους.
 Κι ἄλλος ἄς πάῃ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νὰ φωνάξῃ, 430
 τοῦ σφαχταριοῦ τὰ κέρατα νὰ τὰ περιχρυσώσῃ.
 Μείνετε οἱ ἄλλοι μαζωχοὶ κοντὰ μου καὶ στίς δοῦλες
 πῆτε τραπέζι στὸ ψηλὸ παλάτι νὰ ἐτοιμάσουν,
 ξύλα νὰ φέρουν καὶ θρονιά κι ἀγνὸ νερὸ ἀπ' τῇ βρύσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι τρέξανε. Τὸ βόδι ἦρθε ἀπ' τὸν κάμπο, 435
 ἦρθαν κι ἀπ' τὸ καλόδετο γοργόδρομο καράβι
 τοῦ Τηλεμάχου οἱ θαρρετοὶ συντρόφοι καὶ σὲ λίγο
 ὁ χρυσοχὸς τὰ σύνεργα τῆς τέχνης του κρατώντας,
 σφυρὶ κι ἄμόνι, ὀλόχαλκα, καὶ τεχνικὰ σιμπίδα,
 ποὺ δούλευε τὸ μάλαμα μ' αὐτά. Κι ἀμέσως τότε 440
 ἦρθε ἡ Παλλὰδα νὰ δεχτῇ τὴν προσφορά, κι ὁ γέρος
 ἀλογολάτης Νέστορας τὸ μάλαμα τοῦ δίνει,
 κι αὐτὸς μὲ τέχνη τοῦ σφαχτοῦ τὰ κέρατα χρυσώνει,
 ν' ἀναγαλλιάσῃ ἡ Ἀθηνᾶ ὅταν θὰ ἰδῇ τὸ τάμα.

Τὸ βόδι φέρουν ὁ θεϊκὸς Ἑχέφρος μὲ τὸ Στράτη, 445
 κρατώντας το ἀπ' τὰ κέρατα, κι ὁ Ἄρητος κατόπι
 ἦρθε λαγῆνι σκαλιστὸ κρατώντας στὸ ἵνα χέρι
 καὶ στ' ἄλλο κριθαρόσπειρα σ' ἓνα πλεχτὸ πανέρι.
 Στεκόντανε κι ὁ ἄφοβος στῇ μέσῃ ὁ Θρασυμήδης
 κρατώντας κοφτερὸ μπαλτὰ νὰ κόψῃ τὸ σφαχτάρι. 450

Νά, κι ὁ Περσέας μὲ σταμνί. Κι ὁ γεροαλογολάτης
 ἄρχισε πρῶτος νὰ νιφτῇ καὶ πῆρε τὸ κριθάρι.
 Κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχόντανε στὴν Ἀθηνᾶ, πετώντας
 τρίχες στῇ φλόγα, ἀπ' τοῦ σφαχτοῦ κομμένες τὸ κεφάλι.

Σὰ δεηθήκανε ἔπειτα κι ἔχυσαν τὰ κριθάρια, 455

σίμωσε ὁ ψυχωμένος γιὸς τοῦ γέρου, ὁ Θρασυμήδης,
 κι εὐτὺς τὸ βόδι χτύπησε. Κόβει ὁ μπαλτάς τὰ νεῦρα,
 στὸ σίχι ἀπάνω καὶ μεμιάς παράλυσε ἡ ζωὴ του.
 Βάλανε οἱ κόρες τὶς φωνὲς τοῦ Νέστορα κι οἱ νύφες
 κι ἡ λατρευτὴ γυναίκα του ἡ θεϊκιά Εὐρυδίκη, 460
 ἀπ' ὅλες μεγαλύτερη τὶς κόρες τοῦ Κλυμένη.

Τότε ἄλλοι ἀπ' τὴν πλατεῖα τὴ γῇ σηκώσανε τὸ βόδι
 καὶ τὸ 'σφαξε ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος.
 Τὸ αἷμα του ἅμα στράγγισε καὶ βγῆκε πιά ἡ ψυχὴ του,
 τὸ γδέρνουν, κόβουν τὰ μηριὰ καὶ τὰ διπλοτυλίγουν 465
 μὲ σκέπη, καὶ τὰ συγυροῦν μ' ἀπὸ παντοῦ κομματία.
 Κι ἀπάνω ὁ γέρος τὰ 'καιγε σὲ σκίζες περιχώντας
 ξανθὸ κρασί. Κι οἱ νιοὶ κοντὰ πεντάσουβλα κρατοῦσαν.
 Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κάρηκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
 λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σοῦβλες 470
 καὶ τὰ 'ψηγαν, τὶς μυτερὲς τὶς σοῦβλες τοὺς κρατώντας.

Κι ἡ Πολυκάστη ἡ ὁμορφη, στερνὴ τοῦ γέρου κόρη,
 ἔλουσε τὸν Τηλέμαχο, τὸν ἄλειψε μὲ λάδι
 κι ὁμορφα ροῦχα τοῦ 'βαλε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ὅμοιος μ' ἀθάνατο θεὸ ἀπ' τὸ λουτρὸ ὄξω βγῆκε 475
 κι ἦρθε κοντὰ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά νὰ κάτση.

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τὶς σοῦβλες,
 νὰ φᾶνε τότε κάθισαν καὶ μὲ χρυσὰ ποτήρια
 κοντὰ τοὺς νιοὶ τοὺς κέρναγαν ἀρχοντογεννημένοι.
 Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι, 480
 ἄρχισε κι εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Ζέψτε, παιδιὰ μου, ἀλόγατα καλότεριχα στ' ἀμάξι,
 νὰ πᾶνε τὸν Τηλέμαχο στὸ μέρος ὅπου θέλει ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Τοῦ ζέψανε ἄτια γλήγορα στ' ἀμάξι κι ἡ ἐπιστάτρα 485
 φωμιὰ τοῦ φέρνει καὶ κρασί κι ἄλλα πολλὰ προσφάγια,
 ποὺ τρῶνε οἱ θεογέννητοι μονάχα οἱ βασιλιάδες.
 Ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στ' ὁμορφο ἀμάξι τότε.
 Κοντὰ του κι ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμάρχος πῆγε

στ' ἀμάξι ἀπάνω κι ἔκατσε καὶ πῆρε καὶ τὰ γκέμια. 490
 Χτυπάει νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
 στὸν κάμπο, πίσω ἀφήνοντας τῆς Πύλος τ' ὄρθιο κάστρο,
 κι ὅλη τὴ μέρα τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι,
 σὰν ἔφτασαν μὲς στὴ Φηρή, στοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι, 495
 γιοῦ τοῦ Ὀρσιλόχου, ποὺ ὁ Ρουφιᾶς τὸν ἔσπειρε παιδί του,
 κι ἐκεῖ τοὺς φιλεξένησε τὴ νύχτα νὰ περάσουν.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 ζέψανε τ' ἄτια κι ἔκατσαν στὸ πλουμισμένο ἀμάξι
 καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι. 500
 Χτυπᾷ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν,
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε σὲ σταροβγάλτη κάμπο
 κι ἐκεῖ τὸ δρόμο τέλεψαν. Τόσο γοργὰ πετοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι.

Δ

Στῆς Σπάρτης ἦρθαν τὰ στενὰ πῶχει βαθιὰ φαράγγια
 καὶ στὸ παλάτι πήγανε τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
 Τράπέζι ἐκεῖ τὸν ἤϋρανε νὰ κἀνη στοὺς δικούς του
 γιὰ τίς χαρὲς τῆς λυγερῆς κόρης του καὶ τοῦ γιοῦ του.
 Τὴν κόρη του ἔστελνε στὸ γιό τοῦ νικητῆ Ἀχιλλέα. 5
 Στὴν Τροία τοῦ τὴν ἔταξε καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ λόγο
 καὶ τώρα πιά οἱ ἀθάνατοι τοὺς τέλευαν τὸ γάμο.
 Μὲ ἀμάξια καὶ μ' ἄλόγατα τὴν κόρη προβοδοῦσε
 νὰ πάη στὴν κοσμοζάκουστη τῶν Μυρμιδόνων χώρα,
 ὅπου βασίλευε ὁ γαμπρός. Στὸ γιό του Μεγαπένθη, 10
 ποὺ γέννησε μονάκριβο μὲ μιὰ γυναίκα σκλάβα,
 ταίρι ἀπ' τὴ Σπάρτη τοῦ ἔδινε τὴν κόρη τοῦ Ἀλεχτόρου.
 Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ χάρισαν παιδι πιά στὴν Ἑλένη,
 ἀφότου πρωτογέννησε χαριτωμένο πλάσμα,
 τὴν Ἑρμιόνη, στὴν εἰδὴ σὰν τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη. 15

"Ἔτσι μὲς στὸ ψηλόχτιστο παλάτι τοῦ Μενέλαου
 γλεντοῦσαν καὶ ξεφάντωναν γειτόνοι καὶ δικοί του.
 Κι ἓνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς κοντὰ τους τραγουδοῦσε,
 βαρύνοντας τὴν κιθάρα του. Καὶ κατ' αὐτοὺς στὴ μέση
 δυὸ χορευτάδες χόρευαν μὲ τὸ σκοπὸ ἀρχινώντας. 20
 Στὰ πρωτοπόρτια στάθηκαν κι αὐτοὶ μὲ τ' ἄλογά τους,
 ὁ μαχητὴς Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς ὁ παινεμένος
 τοῦ Νέστορα. Κι ὁ Ἑτεωνιάς, τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου
 ὁ μπιστεμένος παραγιός, τοὺς εἶδε ὅπως περνοῦσε,
 κι ἔτρεξε εὐτὺς τὴν εἶδηση στὸ βασιλιά νὰ δώση, 25
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ πῆγε κοντὰ του κι εἶπε·
 «Ὅζω δυὸ ξένοι φτάσανε, θεόθρεφτε Μενέλαε,
 καὶ λὲς πῶς εἶναι ἀπ' τὴ γενιὰ τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.
 Ὅρισε ἂν θὰ ξεζέψουνε τὰ γλήγορα ἄλογά τους,
 ἢ σ' ἄλλους θὰ τοὺς στείλουμε νὰ τοὺς φιλοξενήσουν». 30
 Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος θυμωμένα·
 «Γιὲ τοῦ Βοήθου Ἑτεωνιά, χαμένα πρὶν δὲν τὰ ἔχες,
 μὰ τώρα μοῦ μωρολογᾷς σὰν τὸ μικρὸ παιδάκι.
 Ἄλλοι κι ἐμᾶς μᾶς φίλεψαν στὰ ξένα τὸ ψωμί τους
 κι ἤρθαμε ἐδῶ μὲ τὸ καλὸ, ἂν δὲ μᾶς δώση ὁ Δίας 35
 κι ἄλλες ἀκόμα συμφορὲς νὰ ἰδοῦμε στὰ στερνά μας.
 Μόν' τρέχα ἀμέσως τ' ἄλογα τῶν ξένων νὰ ξεζέψης,
 κι ὁδήγα αὐτοὺς πρωτύτερα νὰ κάτσουν στὸ τραπέζι».
 Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔτρεξε κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
 κραζόντας κι ἄλλους σερπετοὺς νὰ πᾶν μαζί του δούλους. 40
 Καὶ τὰ ἰδρωμένα ἀλόγατα ξεζέψανε ἀπ' τ' ἀμάξι
 καὶ στὸ παχνὶ τὰ δέσανε κι ἔβαλαν βίκο ἐμπρός τους
 κι ἄσπρο τοὺς ἀνακάτεψαν κριθάρι, καὶ τ' ἀμάξι
 τό ἔγειραν πᾶς στὰ γυαλιστὰ ἀπόζω μπροστοτοίχια,
 κι ἐκείνους τοὺς ὁδήγησαν μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι. 45
 Σάστισαν ὅπως εἶδανε τοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι,
 γιατί μιὰ λάμψη χύνουνταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἡλίου,
 παντοῦ, μὲς στὸ ψηλόχτιστο παλάτι τοῦ Μενέλαου.
 Κι ἔπειτα ἀφοῦ χορτάσανε τὰ μάτια τους νὰ βλέπουν,

σὲ μαρμαρένιο μῆχανε λουτρὸ γιὰ νὰ λουστοῦνε. 50

Κι οἱ σκλάβες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
καὶ μὲ σγουρές τοὺς ἔντυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
πῆγχν νὰ κάτσουν σὲ θρονιά κοντὰ στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα.

Μιά παρακórη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρὴ λεκάνη, 55
κι ἔμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.

Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
Κι ὁ σιτιστὴς λογῆς ψητὰ σὲ δίσκους κουβαλῶντας
τοὺς ἔφερε κι ὀλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια. 60
Τότε τοὺς καλωσόρισε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε·

« Κοπιᾶσινε, καλῶς ἤρθατε, καὶ μιὰ μπουκιὰ ἅμα φᾶτε
τότε θὰ σᾶς ρωτήσουμε καὶ ποιοὶ λεβέντες εἰστέ.
Γιατὶ δὲν κρύβεται ἀπὸ σᾶς τῆς φύτρας σας τὸ γένος,
μόν' ἀπὸ θεογέννητους βαστᾶτε βασιλιάδες. 65

Γιατὶ ὁ τυχόντας δὲν μπορεῖ τέτοια παιδιὰ νὰ κάμῃ ».

Εἶπε καὶ παίρνει ἀπὸ βοδιοῦ παχιά ψημένα πάκια
καὶ τοὺς τὰ δίνει, ποὺ σ' αὐτὸν τιμὴ τοῦ τὰ ἔχαν δώσει,
κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἔμπρὸς τοὺς. 70

Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
εἶπε ὁ Τηλέμαχος στὸ γιὸ τοῦ Νέστορα, κοντὰ του
σκύβοντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

« Θάμαζε, γιὲ τοῦ Νέστορα, πολυάκριβέ μου φίλε,
τῇ λαμπεράδα τοῦ χαλκοῦ, στ' ἀχόλαλο παλάτι,
τὸ κεχριμπάρι, τὸ χρυσό, τὸ φίλτισι, τ' ἄσῃμι. 75

Παρόμοιο θὰ ἔναι σὰν κι αὐτὸ τοῦ Δία τὸ παλάτι.
Πόσα ἀλογάριαστα κι αὐτά ! Νὰ βλέπω μοῦ ῥθε ζάλη ».

Τὸν ἄκουσε ὅμως ὁ ξανθὸς Μενέλαος τί μιλοῦσε
κι ἔτσι εἶπε μεγάλῳφωνα μὲ φτερωτά του λόγια·
« Παιδιά μου, ποιὸς μπορεῖ θνητὸς νὰ παραβγῇ τοῦ Δία ; 80

Ἀθάνατοι εἶναι οἱ θησαυροὶ καὶ τὸ παλάτι ἐκείνου.

Μὰ παραβγαίνει ἄλλος θνητὸς στὰ πλούτη μου ναὶ κι ὄχι.

Γιατὶ μὲ βάσανα πολλὰ στίς ξενιτειὲς γυρνώντας,

- ἤρθα σὲ χρόνια ὀχτὼ κλειστὰ καὶ τὰ ἔφερα μὲ πλοῖα.
 Κύπρῳ, Φοινίκη καὶ Αἴγυπτο γυρνοῦσα καὶ Αἰθιοπούς, 85
 καὶ στοὺς Σιδῶνες καὶ Ἑρεμβούς καὶ στὴ Λιβύα πῆγα,
 ὅπου στ' ἀρνιά τὰ κέρατα φυτρώνουν χέρι χέρι
 καὶ οἱ προβατίνες τρεῖς φορὲς γεννοῦν στὸ χρόνο ἀπάνω.
 Κι ἐκεῖ μὴδ' ἀπ' τ' ἀφεντικὸ μῆτε καὶ ἀπ' τὸν τσοπάνη 90
 κρέας τοῦ λείπει καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα,
 καὶ πάντα τὸ ἔχουν ἄφθονο τὸ γάλα νὰ τ' ἀρμέξουν.
 Κι ἐνόσω τριγυρνοῦσα ἐκεῖ βιὸς πλούσιονὰ συνάζω
 ἄλλος κρυφὰ καὶ ἀνέλπιστα τὸν ἀκριβὸ ἀδερφό μου
 μὲ δόλο τῆς γυναικας τοῦ τὸν σκότωσε τῆς ἔρμης. 95
 Κι ἂν ἔχω τόσοις θησαυροῦς, πάντα ἡ χαρὰ μοῦ λείπει.
 Μὰ αὐτὰ καὶ ἀπ' τοὺς πατέρες σας θὰ τὰ ἔχετε ἀκουστά σας,
 ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι, πῶς πολλὰ ἔπαθα στὴ ζωὴ μου
 καὶ ἔχασα σπῖτι ἀρχοντικὸ μὲ θησαυροῦς γεμάτο.
 Τὸ τρίτο ἀπ' ὅλους θὰ ἔθελα στὸ σπῖτι νὰ μοῦ μείνῃ 100
 καὶ οἱ ἄντρες νὰ μοῦ γλύτωναν, ὅσοι στὴν πλούσια Τροία,
 μακριὰ ἀπ' τ' ἀλογοβόσκητο τ' Ἀργὸς χαθῆκαν τότε.
 Κι ὅλους ὡς τόσο τοὺς θρηγῶ καὶ ὁ πόνος τοὺς μὲ σφάζει,
 σὰν κάθομαι στὸ σπῖτι μου. Καὶ πότε τὴν καρδιά μου
 χορταίνω μὲ τὰ κλάματα πότε σωπαίνω πάλε. 105
 Γιατὶ χορταίνεις γλήγορα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρῆνο.
 Μὰ δὲν τοὺς κλαίει ὅλους αὐτοὺς τόσο βαθιὰ ἡ καρδιά μου,
 σὰν ἔνα, ποὺ τὴν ὄρεξῃ μοῦ κόβει καὶ τὸν ὕπνον,
 ὅταν τὸν καλοθυμηθῶ. Γιατὶ Ἀχαιοὺς κανέναν
 δὲν τράβηξε ὅσα πέρασε καὶ ὑπόφερε ὁ Δυσσέας.
 Ἔτσι εἶχε ἡ μοῖρα τοῦ γραπτὸ νὰ φτύσῃ ἐκεῖνος αἷμα 110
 καὶ ἐγὼ τὸν πόνον ἀξέχαστο νὰ ἔχω γι' αὐτὸν αἰῶνα,
 ποὺ χρόνια λείπει καὶ κανεὶς — ζῇ, πέθανε — δὲν ξέρει.
 Κι ἴσως θὰ τὸν μοιρολογοῦν ὁ γέρος τοῦ Λαέρτης
 καὶ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη μὲ τὸν Τηλέμαχόν του,
 ποὺ τ' ἄφησε στὸ σπῖτι τοῦ βυζασταροῦδι ἀκόμα». 115
 Εἶπε, καὶ πόθο τοῦ ἄναψε νὰ κλάψῃ τὸ γονιό του,
 καὶ ἔχυνε δάκρυα καταγῆς σὰν ἄκουσε γιὰ κεῖνον

καὶ σκέπασε τὰ μάτια τοῦ μὲ τ' ἄλικό τοῦ ροῦχο.

Μὰ τὸν κατάλαβε ὁ ξανθὸς Μενέλαος, καὶ στὸ νοῦ τοῦ
ἔβαζε ἄν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ τοῦ μιλήσῃ πρῶτος
γιὰ τὸν πατέρα τοῦ, ἢ πῶς πρὶν αὐτὸς νὰ δοκιμάσῃ.

120

Κι ἐνόσω αὐτὰ τ' ἀνάδευε στὸ νοῦ τοῦ, νὰ ἡ Ἑλένη
ἦρθε ἀπ' τὸ μοσκομύριστο ψηλοχτισμένο ὄντά της,
σὰν τῇ θεᾷ τὴν Ἀρτεμῇ τῇ χρυσοδόξαρῃ ὅμοια.

Ὅμορφοσκάλιστο θρονὶ τῆς ἔφερε ἡ Ἀδράστῃ
καὶ μαλακὸ ὀλομάλλινον χαλὶ μαζὶ ἡ Ἀλκίππῃ.

125

Ἐνα ἀσημένιον κι ἡ Φυλῶ τῆς ἔφερε καλᾶθι,
ἀπ' τὴν Ἀλκάντρᾳ χάρισμα, τὸ ταίρι τοῦ Πολύβου,
ποὺ μὲς στῆς πλούσιας Αἴγυπτος τῇ Θήβᾳ κατοικοῦσε
κι εἶχε μεγάλους θησαυροὺς στ' ἀρχοντικὸ τοῦ σπίτι.

130

Δυὸ ἀσημένια χάρισε λουτροσκαφίδια ἐκεῖνος
στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα καὶ φλωριά δέκα καὶ δυὸ τριπόδια.

Καὶ στὴν Ἑλένῃ χωριστὰ πολύτιμα ἄλλα δῶρα
τῆς χάρισε ἡ γυναῖκα τοῦ, μαλαματένια ρόκα
κι ἓνα καλᾶθι ὀλάργυρον μὲ ρόδες ἀπὸ κάτω,
κι ἦταν ἀπάνω ὁ γῦρος τοῦ μαλαματοδεμένου.

135

Αὐτὸ ἦταν πῶφερε ἡ Φυλῶ καὶ τὸ ἔβαλε κοντὰ της,
γεμάτα νέμα ἀφρόξαντο κι ἀπάνω εἶχε γυρμένη
τὴ ρόκα, μὲ βαθύχρωμον ψιλὸ μαλλὶ γεμάτη.

Κάθισε ἀπάνω σὲ θρονὶ ποὺ ἔχε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω,
κι ἔτσι μὲ λόγια της γλυκὰ τὸν ἄντρα της ρωτοῦσε·

140

« Τὸ ξέρουμε, θεόθρεφτε καλὲ Μενέλαε, τώρα
ποιὰ νὰ ἴναι τ' ἀρχοντόπουλα στὸ σπίτι ποὺ μᾶς ἦρθαν ;
Θὰ σφάλω τάχα ἢ θὰ τὸ βρῶ ; Μὰ προνογᾷ ἡ ψυχὴ μου.

Γιατὶ δὲν εἶδα ἀκόμα ἐγώ, οὔτε ἄντρα οὔτε γυναῖκα,
— θάμπως μὲ πιάνει νὰ θωρῶ — καθὼς αὐτὸς νὰ μοιάζῃ
μὲ τὸν Τηλέμαχον τὸ γιὸ τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
ποὺ σπίτι τοῦ τὸν ἄφησε βυζασταροῦδι ἀκόμα,
ὅταν γιὰ μένα οἱ Ἀχαιοὶ τὴν κακομοιριασμένη
ἦρθαν στὴν Τροίᾳ, πρόθυμοι τὸ αἶμα τοὺς νὰ χύσουν ».

145

150

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε·

«Έτσι ὅπως, φῶς μου, τὸ θαρρεῖς κι ἐγὼ τὸ κρίνω τώρα.
 Τέτοια κι ἐκείνου φαίνονταν τὰ πόδια του, τὰ χέρια
 καὶ τῶν ματιῶν του οἱ ἀστραπὲς κι ἡ κεφαλὴ κι ἡ κόμη.
 Καὶ τώρα ποὺ θυμήθηκα κι εἶπα γιὰ τὸ Δυσσέα, 155
 ὅσους γιὰ μένα τράβηξε ταλαιπωριὲς καὶ κόπους,
 αὐτοῦ πικρὰ στὸ πρόσωπο τὰ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
 καὶ σκέπασε τὰ μάτια του μὲ τ' ἄλικό του ροῦχο ».

Τότε ὁ Πεισίστρατος ὁ γιὸς τοῦ γέρο Νέστορα εἶπε·
 « Θεόφρετέ μου ὀπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' Ἀτρέα, 160
 γιὸς εἶναι τοῦ Δυσσέα αὐτός, ἀλήθεια, καθὼς τό 'πες.
 Μὰ εἶναι παιδί, μὲ φρόνηση καὶ τό 'χει σὲ ντροπὴ του,
 πρώτη φορὰ σὰν ἦρθε ἐδῶ, νὰ πῇ μπροστά σου λόγια
 ἄπρεπα, ποὺ μᾶς μάγεψε σὰν τοῦ Θεοῦ ἡ φωνὴ σου.
 Κι ἔστειλε ἐμένα ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης 165
 νὰ ῥθω μαζί του ἐδῶ ὁδηγός, ποὺ νὰ σὲ ἰδῇ εἶχε πόθο
 καὶ νὰ τοῦ δώσης συμβουλή, τῇ γνώμῃ σου νὰ πάρη.
 Γιατὶ ἔχει βάσανα πολλὰ κάθε παιδί στὸ σπίτι
 σὰν τοῦ ξενιτευτῆ ὁ γονιὸς κι ἄλλους βοηθοὺς δὲν ἔχη,
 ἔτσι ὅπως ὁ Τηλέμαχος ποὺ μίσεψε ὁ γονιὸς του 170
 κι ἄλλους μὲς στὴν πατρίδα του δὲν ἔχει νὰ τὸν σώσουν».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος μὲ λαχτάρ·
 «ὦ, θέ μου, φίλου μου ἀκριβοῦ στὸ σπίτι μου ἦρθε ὁ γιὸς του,
 ποὺ τράβηξε γιὰ χάρη μου ταλαιπωριὲς μεγάλες,
 κι αὐτὸν ἀπ' ὅλους ἔλεγα πιὸ πάνω ν' ἀνταμείψω 175
 σὰν ἔρθη, ἂν μὲς στὰ πέλαγα ὁ βροντολάλος Δίας
 τὸ γυρισμὸ μᾶς χάριζε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
 Μιὰ πόλῃ θὰ τοῦ χάριζα κι ἓνα παλάτι στ' Ἄργος
 κι ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι θὰ 'φερνα κι αὐτὸν μὲ τ' ἀγαθὰ του,
 τὸ γιό του κι ὅλο τὸ λαό, ἀδειάζοντας μιὰ πόλῃ 180
 ἀπ' ὅσες ἔχω ὀλόγυρα μὲς στὴν ὑποταγὴ μου.
 Καὶ τότε ἐδῶ θὰ σμίγαμε συχνὰ πυκνὰ κι οἱ δυὸ μας,
 κι ἄλλο δὲ θὰ μᾶς χώριζε νὰ ζοῦμε ἀγαπημένα,
 πρὶν μᾶς σκεπᾶσῃ τὸ βαθὺ σκοτάδι τοῦ θανάτου.
 Μὰ κάποιος ἐμελλε θεὸς αὐτὰ νὰ τὰ φθονέσῃ, 185

κι ἀρνήθηκε τὸ γυρισμὸ μόνο σ' αὐτὸν τὸν ἔρμο ».

Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἀναψε τὸν πόθο νὰ θρηνήσουν.

Ἐκλαιγε ἡ θεογέννητη Ἀργίτισσα Ἐλένη,

ἔκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος κι ὁ ξακουστὸς Μενέλαος,

μήτε εἶχε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ἀδάκρυτα τὰ μάτια.

190

Γιατὶ τὸν ἄξιο Ἀντίλοχο θυμήθηκε μὲ πόνο,

ποὺ σκότωσε ὁ λεβέντης γιὸς τῆς λαμπερῆς Αὐγούλας.

Κι ἔτσι, ὅπως τὸν θυμήθηκε, πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

« Τὸ ἔλεγε ὁ γέρο Νέστορας, Μενέλαε γιὲ τ' Ἀτρέα,

πὼς δὲ σὲ φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση μὲς στὸν κόσμο,

195

ὅταν γιὰ σένα ἀνοίγαμε στὸ σπίτι τοῦ ὀμιλῖα.

Τώρα συμπάθα νὰ σοῦ πῶ. Γιατὶ ὕστερα ἀπ' τὸ δεῖπνο

δὲν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα. Θὰ φέξῃ καὶ σὲ λίγο.

Ναὶ μέν, σωστὸ κι ἐγὼ θαρρῶ νὰ κλαῖμε ὅποιον πεθάνῃ,

γιατὶ εἶναι αὐτὸ στοὺς ἄμοιρους θνητοὺς τὸ μόνο κέρδος,

200

νὰ χύνουν δάκρυα φλογερὰ καὶ τὰ μαλλιά νὰ κόβουν.

Γιατὶ ἔχασα κι ἐγὼ ἀδερφὸ ποὺ ὁ πιὸ δειλὸς δὲν ἦταν

μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς. Κι ὁ ἴδιος θὰ τὸ ξέρῃς.

Μὰ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ ποτέ, μήτ' ἔσμιξα μαζί του.

Λένε ὅμως πὼς δὲν τοῦ βγαίνει κανένας τ' Ἀντιλόχου

205

στὸ φτερωμένο πόδι τοῦ καὶ στὴν παλληκαριά του ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος κι ἔτσι τοῦ 'πε·

« Παιδί μου, αὐτὰ ποὺ μίλησες θὰ τὰ ἔλεγε ἓνας ἄντρας

ποὺ θὰ 'ταν ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γεροντότερός σου.

Τέτοιου πατέρα εἶσαι παιδί, γι' αὐτὸ μιλάς μὲ γνώση.

210

Εὐκολογνώριστη ἡ γενιὰ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τοῦ ὀρίσῃ

στὸ γάμο καὶ στὴ γέννα τοῦ τὴν εὐτυχία ὁ Δίας.

Ὅπως στὸ γέρο Νέστορα τοῦ χάρισε — καλὴ ὥρα —

νὰ 'χῃ καλὰ γεράματα στ' ἀρχοντικό του σπίτι

καὶ γιούς νὰ κάμῃ γνωστικούς καὶ πρώτους στὸ κοντάρι.

215

Μὰ τώρα ἄς τὸν ἀφήσουμε τὸ θρῆνο πού 'χε ἀρχίσει,

κι ἄς φᾶμε ἀκόμα μιὰ μπουκιὰ κι ἄς χύσουν νὰ νιφτοῦμε.

Κι ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τὰ λέμε κι ὅταν φέξῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ χέρια τοὺς νερὸ ὁ Ἀσφάλης χύνει,

- ὁ μπιστεμένος παραγῖος τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου. 220
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Τότε ἄλλο ἢ θεογέννητη σοφίστηκε ἡ Ἑλένη.
 Κρυφὰ βοτάνι στὸ κρασί πού πίνανε τοὺς ρίχνει,
 πῶσθηνε πόνους καὶ καημούς καὶ τὰ πικρὰ φαρμάκια.
 Μὲς στὸ ποτήρι ἀνάμιχτο σὰν τὸ ἔπινε κανέννας, 225
 ὅλη τῇ μέρᾳ δὲν μποροῦν τὰ δάκρυα νὰ τοῦ τρέχουν,
 κι ἂν πέθαινε ὁ πατέρας του κι ἡ μάνα του, κι ἐμπρός του
 σφαγμένο ἂν ἔβλεπε ἀδερφὸ καὶ γιό του ἀγαπημένο.
 Τέτοια βοτάνια μαγικὰ εἶχε τοῦ Δία ἡ κόρη,
 παρμένα ἀπ' τὴν Πολύδαμνα τοῦ Θῶνα τῇ γυναίκα 230
 στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἡ πλούσια γῆς βγάζει ἀνακατωμένα
 ἄλλα βοτάνια ὠφέλιμα κι ἄλλα θανατηφόρα.
 Καθένας εἶναι ἐκεῖ γιατρὸς σοφὸς κι ἀπ' ὅλους πρῶτος,
 γιατί τὸν Παῖονα ἀρχικὸ προπάτορά τους ἔχουν.
 Σὰν τὸ ῥιξε καὶ πρόσταξε νὰ φέρουν νὰ κεράσουν, 235
 ἄρχισε πάλε κι ἔλεγε μὲ τὸ γλυκὸ της στόμα·
 «Θεόθρεφτε τ' Ἀτρέα γιέ, καὶ σεῖς ἀρχοντοπαῖδια,
 ἄλλοτε σ' ἄλλονε ὁ Θεὸς καλοτυχιά τοῦ δίνει,
 καὶ σ' ἄλλον πάλε συμφορές, γιατί τὰ δύνεται ὅλα.
 Καὶ τώρα ἐδῶ πού κάθεστε καὶ τρῶτε στὸ παλάτι 240
 καὶ τὴν κουβέντα χαίρεστε, κάτι θὰ πῶ ν' ἀρέσῃ.
 Κι ὅλα ποῦ νὰ τ' ἀφηγηθῶ καὶ νὰ τὰ ὀνοματίσω,
 καὶ τόσα κατορθώματα τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα !
 "Ὅμως αὐτὸ πῶς τὸ ἔκαμε ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
 στὴν Τροία, πού σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια. 245
 Μὲ δυνατὲς βαρηνματιὲς χάλασε τὸ κορμί του,
 φόρεσε ροῦχα φτωχικὰ πού φαίνονταν σὰ δοῦλος
 καὶ μπῆκε στὴν πλατύδρομη τὴν πόλιν τῶν ὀχτρῶν του.
 Κι ὅπως μεταμορφώθηκε σὰν ψωμοζήτητς ἦταν,
 πού τέτοιος πρὶν δὲν ἔδειχνε στ' ἀργίτικα καράβια. 250
 "Ἔτσι ἀλλαγμένος τρύπωσε στὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Οἱ ἄλλοι σὺναιναν, κι ἐγὼ τὸν γνώρισα μονάχη
 καὶ τὸν ρωτοῦσα, ὅμως αὐτὸς μοῦ ξέφευγε μὲ τέχνη.

Κι όταν τὸν ἔλουζα ἔπειτα κι ἔτριβα μὲ τὸ λάδι
 καὶ καθαρά τοῦ φόρεσα κι ὄρκο μεγάλο πῆρα, 255
 πῶς δὲν θὰ τὸν φανέρωνα πρωτύτερα στοὺς Τρῶες,
 πρὶν φτάσῃ στὶς καλύβες του καὶ στὰ γοργὰ καράβια,
 μὲν ἔπε πιά τότε τὸ σκοπὸ τῶν Ἀχαιῶν ποιοὺς ἦταν.
 Κι ἀφοῦ μὲ τ' ἄπονο σπαθὶ σκότωσε πλῆθος Τρῶες,
 γύρισε πίσω κι ὄνομα μεγάλο πῆρε ἀπ' ὅλους. 260
 Τότες οἱ ἄλλες Τρώες πικρὰ μοιρολογοῦσαν,
 μὰ ἐγὼ πετοῦσα ἀπὸ χαρά, γιατί εἶχε πιά γυρίσει
 μέσα ἡ καρδιά μου κι ἤθελα στὸ σπίτι νὰ γυρίσω,
 κι ἔκλαιγα ποὺ μὲ τύφλωσε τὴν ἔρμη ἡ Ἀφροδίτη,
 ὅταν στὴν Τροία μ' ἔφερε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα, 265
 κι ἄφησα ἐδῶ τὴν κόρη μου, τὸ σπίτι μου, τὸν ἄντρα,
 ποὺ ἄλλον δὲν εἶχε ἀνώτερο στὴ λεβεντιά, στὴ γνώση».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε·
 «Ναί, φῶς μου, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τάξι κι ὅπως εἶναι.
 Τὴ γνώμη γνώρισα πολλῶν ὀπλαρχηγῶν στὸν κόσμον
 κι ἄπειρες χῶρες γύρισα. Ὅμως κανένα ἀκόμα 270
 δὲν εἶδα νὰ ἔχῃ τὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Πῶς τὸ κατόρθωσε κι αὐτὸ μὲ θάρρος ὁ ἀντρεῖος,
 μέσα στὸ κούφιο τ' ἄλογο, ὅπου κρυφτήκαμε ὅλοι
 οἱ ἄρχηγοί, νὰ φέρουμε πικρὴ σφαγὴ στοὺς Τρῶες. 275
 Ἦρθες κι ἀτῇ σου τότε ἐκεῖ. Θεὸς λὲς σ' ὀδηγοῦσε,
 πού ἔθελε δόξα ἀσύγκριτη στοὺς Τρῶες νὰ χαρίσῃ.
 Ἀκλούθαε κι ὁ θεόμορφος ὁ Δήφοβος μαζί σου.
 Τρεῖς γύρους τότε τό ἔφερες τὸ κουφωτὸ λημέρι,
 τὸ ψηλαφοῦσες κι ἔκραζες τῶν Δαναῶν τοὺς πρώτους 280
 μὲ τ' ὄνομά τους, τὴ φωνὴ τῶν γυναικῶν τους ἴδια
 κάνοντας. Τότες ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
 κι ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιός, στὴ μέση καθισμένοι,
 σ' ἀκούσαμε ποὺ φώναζες. Κι ὀλόρθοι ἀπάνω οἱ δύο μας
 ὤξω νὰ βγοῦμε θέλαμε, ἢ νὰ σ' ἀποκριθοῦμε 285
 ἀπ' τὸ λημέρι, μὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μᾶς κρατοῦσε.
 Ἄφωνοι τότε οἱ Ἀχαιοὶ καθόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι

κι ἤθελε μόνο ὁ Ἄντικλος σέ σένα ν' ἀπαντήση,
 μὰ τοῦ ἴκλεινε τὸ στόμα του μὲ τὰ γερά του χέρια
 σφιχτὰ ὁ Δυσσέας ἅπαντα, κι ἔτσι μᾶς γλύτωσε ὅλους, 290
 ὥσπου ἀλάργα ἡ Ἀθηνᾶ σέ πῆρε πιά ἡ Παλλὰδα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Θεόθρεπτέ μου ὀπλρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' Ἀτρέα,
 χαμένα πῆγαν. Τίποτε τίς συμφορὲς ποὺ βρῆκε
 δὲν πρόλαβε, ἔτσι τὴν καρδιά κι ἂν εἶχε σιδερένια. 295
 Μὰ ἐλάτε κι ὀδηγῆστε μας νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
 νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τίς δοῦλες ἡ Ἑλένη,
 στὸ λιακωτὸ νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν
 ὁμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες, 300
 κι ἀπάνω σκέπασμα σγουρὲς νὰ βάλουνε φλοκαῖες.
 Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὴ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας,
 καὶ τὸ κρεβάτι στρώσανε, κι ἐκεῖ τοὺς πῆγε ὁ κράχτης.
 Καὶ τότε οἱ δυὸ στὸ πρόσπιτο νὰ κοιμηθοῦν πλαγιάζουσιν,
 τοῦ Νέστορα ὁ λεβέντης γιὸς καὶ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 305
 Πλάγιασε καὶ τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος
 μὲ τὴν Ἑλένη στὸ πλευρὸ τῆ θεϊκῆς γυναῖκα.

Σὺν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἀπ' τὸ στρώμα
 καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 310
 γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
 ἔδωσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε
 ἀπ' τὸ γιγατάκι σὰ θεὸς λὲς κι ἦτανε παρόμοιος,
 καὶ στὸν Τηλέμαχο κοντὰ πάει, στέκει καὶ τοῦ κάνει·
 « Ἐδῶ ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερε, Τηλέμαχε λεβέντη, 315
 στὴν πλούσια Λακεδαίμονα μὲς στοῦ γιγαλοῦ τὰ πλάτια ;
 Δουλειὰ δική σου ἢ τοῦ κοινοῦ ; Τὴν πᾶσα ἀλήθεια πές μου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Θεόθρεπτέ μου ὀπλρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' Ἀτρέα,
 ἦρθα γιὰ τὸν πατέρα μου νὰ μάθω κάποια φήμη. 320
 Ρημάζεται ὅλο μου τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ μου σβήνουν

κι εἶναι ἀπ' ὀχτροὺς τὸ σπῖτι μου γεμάτο, πού ὅλη μέρα
 μοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἀρνιά, στριφτόποδα δαμάλια,
 οἱ βάρβαροι κι ἀστόχαστοι τῆς μάνας μου οἱ μνηστήρες.
 Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, ἂν τὸ θελήσης, 325
 τὸ θάνατό του νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν,
 ἦ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πὼς κάπου παραδέρνει,
 γιατί στὸν κόσμον ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθηκε ἀπ' τοὺς ἄλλους.
 Κι ἀπὸ σπλαχνιά καὶ σεβασμὸ τίποτε μὴ μοῦ κρύψης,
 μόν' πές μου τα ὅλα καθαρὰ, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν. 330
 Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου, ὁ ξακουστὸς Δυσσέας,
 καμιὰ φορὰ ἂν σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειά σου,
 στὴν Τροία, ὅπου σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
 θυμήσου τα κἄν τώρα αὐτὰ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου ».

Τότε βαθιὰ ἀναστέναξε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε· 335
 « Μωρέ, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδου παλληκαριοῦ τὸ στρῶμα
 θελήσανε νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα!
 Πῶς, σὰν κοιμίσῃ σὲ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἢ λαφῖνα
 τὰ δυὸ τῆς βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα,
 πάει νὰ βοσκήσῃ σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένους τόπους, 340
 κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του
 κι ἄσπλαχνα τὰ λαφόπουλα ξεσκίζει μὲ τὰ νύχια,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς χάρο σκληρὸ θὰ φέρῃ.
 Αἶ, τέτοιος νὰ 'ταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἀθηναῖα κι Ἀπόλλο,
 ὅπως στὴ Λέσβο μιὰ φορὰ τὴν ὁμορφοχτισμένη 345
 πάλεψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸ Φιλομηλεΐδῃ
 καὶ καταγῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
 τέτοιος σὰν τότε ν' ἄπλωνε τὸ χέρι στοὺς μνηστήρες
 λιγόζωοι ὅλοι θὰ γινοῦν καὶ πικροπαντρεμένοι.
 Κι ὅσο γι' αὐτὰ πού μὲ ρωτᾷς καὶ μοῦ ζητᾷς νὰ μάθῃς, 350
 ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θὰ πῶ, μήτε θὰ σὲ γελάσω,
 κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγίσιος γέρος
 δὲ θὰ σκεπᾶσω τίποτε, μιὰ λέξη δὲ θὰ κρύψω.

Ἐνῶ γιὰ τὴν πατρίδα ἐδῶ κινοῦσα μὲ λαχτάρα,
 στὴν Αἴγυπτο οἱ ἀθάνατοι μ' ἐμπόδισαν ἀκόμα, 355

γιατί δὲν ἔκαμα σ' αὐτοὺς λυτρωτικὲς θυσίαις
καὶ πάντα θέλανε οἱ θεοὶ νὰ μὴ ξεχνῶ τὸ τάμα.

Στὴ θάλασσα εἶναι ἓνα νησί τὴν πολυκυματοῦσα,
μπροστὰ μπροστὰ στὴν Αἴγυπτο καὶ Φάρο τ' ὀνομάζουν,
ἀλάργα τόσο ὅσο μπορεῖ νὰ φτάσῃ σὲ μιὰ μέρα 360
κοῦλο καράβι ἂν πίσω του φυσᾷ τ' ἀγέρι πρῶμο.

Κι ἔχει λιμάνι σφαλιστὸ ὅθε τὰ μαῦρα πλοῖα
τὰ ρίχνουν μὲς στὸ πέλαγο, νερὸ γλυκὸ ὅταν πάρουν.

Εἵκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' εἴχανε ἐκεῖ κλεισμένον,
μήτε ἔπαιρνε ἅπ' τὴ θάλασσα ἀγέρας νὰ φυσήξῃ, 365
ποὺ τὰ καράβια στοῦ γιγαλοῦ ξεπροβοδᾷ τὰ πλάτια.

Θὰ μᾶς σωνόντανε οἱ θροφές καὶ τῶν ἀντρῶν τὸ θάρρος,
ἂν μιὰ θεὰ δὲ μ' ἔσωνε, πονώνοντας, ἡ Εἰδοθέα,
τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ ἢ κόρη τοῦ Πρωτέα
ποὺ τὴν καρδιά τῆς τάραζα στὰ τρυφερά της στήθια. 370

Μὲ βρῆκε ποὺ παράδερνα ἀλάργα ἅπ' τοὺς συντρόφους,
ποὺ πάντα γύρω στὸ νησί ψαρεύανε μ' ἀγκίστρια,
γιατὶ μιὰ πεῖνα μελανὴ τοὺς θέριζε τὰ σπλάχνα.
Σιμά μου στάθηκε ἡ θεὰ καὶ μοῦ 'πε δυὸ της λόγια·
« Τόσο πολὺ εἶσαι ἀστόχαστος κι ἄμυαλος ξένε, τόσο, 375
ἢ θέλοντας ἀναμελᾶς καὶ χαίρεσαι στὰ πάθια,
ἔτσι ὅπως χάνεσαι καιρὸ μὲς στὸ νησί κλεισμένος
κι οὔτε ἄκρη δὲν μπορεῖς νὰ βρῆς κι οἱ ναῦτες σου δειλιάζουν;»

Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
« Θὰ σοῦ τὰ πῶ μετὰ χαρᾶς, ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι, 380
πῶς δὲν τὸ θέλει ἡ γνώμη μου νὰ χάνω τὸν καιρὸ μου,
μὰ στοὺς θεοὺς ἀμάρτησα ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
Μόν' ἔλα τῶρα νὰ μοῦ πῆς — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρουν —
ποιός ἔτσι μ' ἔδεσε θεὸς καὶ μοῦ 'κλείσε τὸ δρόμο,
καὶ πῶς θὰ φύγω στὸ γιγαλὸ τὸν ψαροθρόφο ἀπάνω; » 385

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
'Εδῶ συχνάξει ἓνας θεὸς καὶ τοῦ πελάγου γέρος,

ἄψευτος ἀπ' τὴν Αἴγυπτο προφῆτης, ὁ Πρωτέας,
 ποὺ ξέρει ὅλης τῆς θάλασσης τὰ βάθη κι εἶναι δοῦλος 390
 τοῦ Ποσειδῶνα. Λένε αὐτὸς πατέρας μου πῶς εἶναι.

Ἄν σύ, καρτέρι σταίνοντας, μπορέσης νὰ τὸν πιάσης,
 αὐτὸς τὸ δρόμο θὰ σοῦ πῇ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος
 καὶ στήν πατρίδα πῶς θὰ πᾶς μὲς στ' ἀφρισμένο κύμα.
 Καὶ θὰ σοῦ πῇ, θεόθρεφτε, ἀνίσως τὸ θελήσης, 395
 ὅ,τι καλὸ στὸ σπίτι σου κι ὅ,τι κακὸ ἔχει γίνει,
 ἀφότου ἀλάργα στὰ πικρὰ στὰ μαῦρα ξένα λείπεις ».

Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυό μου λόγια·
 « Μονάχη τώρα σκέψου ἐσὺ τοῦ γέρου τὸ καρτέρι,
 νὰ μὴν ξεφύγῃ ὅταν μὲ ἰδῇ ἢ καὶ τὸ προνοήσῃ. 400
 Γιατὶ εἶναι δύσκολο ὁ θνητὸς θεὸ νὰ καταβάλῃ ».

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνεβῇ στὰ μεσουράνια ἀπάνω,
 βγαίνει ἀπ' τὸ κύμα ὁ ἄψευτος τῆς θάλασσης ὁ γέρος, 405
 ἀπ' τοῦ Ζεφύρου τὴν πνοὴ θολοῦρα σκεπασμένος,
 καὶ πάει σὲ κουφωτὲς σπηλιὰς τὸν ὕπνο του νὰ πάρῃ.
 Γύρω του φῶκες σωρευτές, βγαλμένες ἀπ' τὸ κύμα,
 κοιμοῦνται, φάρες τῆς καλῆς Θαλασσογεννημένης,
 μιὰ βρώμα ἀφήνοντας βαρεῖα τοῦ τρίσβαθου πελάγου. 410
 Ἐκεῖ κι ἐγὼ ὀδηγώντας σε, τὴν ὥρα ποὺ χαράζει,
 θὰ σὲ ξαπλώσω στὴ σειρά. Διάλεξε ἐσὺ τρεῖς ναῦτες,
 τοὺς πιὸ καλοὺς ποὺ βρίσκονται στ' ἀνάφρουδα καράβια,
 κι ὅλα του τὰ φερσίματα θὰ σοῦ τὰ πῶ τοῦ γέρου.

Πρῶτα τίς φῶκες στὴ σειρὰ θὰ πάῃ νὰ τίς μετρήσῃ. 415
 Κι ὅταν στὰ πέντε δάχτυλα ὅλες μιὰ μιὰ μετρήσῃ,
 σὰν τὸ βυσκὸ στὰ πρόβατα θὰ πέσῃ ἀνάμεσό τους.
 Σὰ δῆτε πῶς κοιμήθηκε, τὴ δύναμή σας ὅλη
 νὰ βάλλτε τότε καὶ γερά νὰ τὸν κρατᾶτε πάντα,
 κι ἄς πολεμᾷ νὰ λυτρωθῇ κι ἄς θέλῃ νὰ γλυτώσῃ. 420
 Σ' ὅλα θὰ μεταμορφωθῇ γιὰ νὰ ξεφύγῃ, ἀπ' ὅσα
 στὸν κόσμον βρίσκονται θεριὰ καὶ σὲ νερὸ θ' ἀλλάξῃ

καὶ σὲ θεόκαυτη φωτιά. Μὰ ἐσεῖς γερὰ βαστάτε
 καὶ πιὸ πολὺ νὰ σφίγγετε. Κι ὅταν πιά σὲ ρωτήση,
 κι ἔτσι εἶναι ὅπως τὸν εἶδατε σὰν πῆγε νὰ πλαγιάση, 425
 ἀφῆστε τότε τὸ στανιό, τὸ γέρο λευτερωῶστε,
 καὶ ρώτησέ τον ποιὸς θεὸς βαστάει μαζί σου πάθος
 καὶ πῶς θὰ βρῆς τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κῆμα ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στῇ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα,
 καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγὼ ποὺ στέκονταν στὴν ἄμμο, 430
 μὲ συλλογὲς πολλὰς στὸ νοῦ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθα κάτου στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἤρθε ἔπειτα κι ἡ νύχτα.
 Καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα 435
 πῆρα τ' ἀπλόχωρου γιαλοῦ τὴν ἄμμουδιὰ ἄκρη ἄκρη,
 τάζοντας στοὺς θεοὺς πολλὰ, μὲ τρεῖς μαζί συντρόφους,
 ποὺ ἔχα, σὲ κάθε ἀνάγκη μου, τὸ θάρρος μου σ' ἐκείνους.
 Βγῆκε ὅξω τότε ἀπ' τοῦ γιαλοῦ τοὺς κόρφους κι ἡ Εἰδοθέα,
 φέροντας τέσσερα φωκῶν τομάρια νιογδαρμένα, 440
 τὸ τέχνασμα τοῦ γέρου τῆς πατέρα μελετώντας.
 Τέσσερες λάγκκους ἄνοιξε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο
 κι ἔκατσε καὶ περίμενε. Πᾶμε κοντά τῆς τότε
 καὶ στῇ σειρὰ μᾶς ξάπλωσε, σκεπάζοντας καθένα
 μ' ἓνα τομάρι. Ἐκεῖ φριχτὸ μᾶς βγῆκε τὸ καρτέρι, 445
 γιατί μᾶς ἐπνιγε βαρεῖα καταραμένη βρώμα
 τῶν θαλασσοθρεφτῶν φωκῶν. Γιατὶ ποιὸς θὰ βαστοῦσε
 κοντὰ σ' ἓνα θεριόψαρο νὰ πέσῃ τοῦ πελάγου ;
 Μὰ πάλε αὐτὴ μᾶς ἔσωσε, μεγάλη ἀνάσα βρῆκε.
 Μιὰ μυρουδιὰ μᾶς ἔβαλε στῇ μύτη μας οὐράνια 450
 ποὺ μοσκομύριζε ὁμορφα, τὴν ψαροβρώμα σβοῦσε.
 Προσμέναμε ὅλο τὸ πρωὶ μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα.
 Κι ἤρθαν οἱ φῶκες σωρευτὲς ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀράδα
 ξαπλώθηκαν στῆς θάλασσας τ' ἄμμουδερὸ ἀκρογιαλὶ.
 Καὶ στὸ καταμεσήμερο βγῆκε κι ὁ γέρος ὅξω 455
 ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀπάντησε τὶς φῶκες τὶς θρεμμένες,

- κι όλες σὰν τὶς γυρόφερε μετροῦσε πόσες ἦταν.
 Πρώτους μὲ τὰ θεριόψαρα μαζὶ κι ἐμᾶς μετροῦσε,
 χωρὶς νὰ βάλῃ μέσα του πὼς τοῦ ἔχαμε παγίδα,
 κι ἔπειτα πλάγιασε κι αὐτός. Χυμοῦμε ἀπάνου τότε 460
 σκούζοντας καὶ τὸν πιάσαμε μὲ τὰ γερά μας χέρια.
 Μὰ ὁ γέρος δὲν τὶς ξέχασε τὶς δολερές του τέχνες·
 καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται πυκνόμαλλο λιοντάρι,
 κι ἔπειτα δράκος, πάρδαλη, τρανὸς μέγας κάπρος,
 γίνεται γάργαρα νερὸ καὶ φυλλωμένο δέντρο, 465
 κι ἐμεῖς γερά τὸν σφίγγαμε μὲ θάρρος στὴν καρδιά μας.
 Στὸ τέλος σὰν ἀπόκαμε ὁ πονηρὸς ὁ γέρος
 τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του μὲ ρώτησε καὶ μοῦ ἔπε·
 «Μὲ ποῖό θεὸ μοῦ σκάρωσες τὸ δόλο, γιὰ τὴν Ἀτρέα,
 καὶ στὴν παγίδα μὲ ἔπιασες μὲ τὸ στανιὸ; Τί θέλεις;» 470
 Ἔτσι εἶπε, καὶ τὴν ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Τὰ ξέρεις, γέρο· τί ρωτᾷς καὶ θὲς νὰ μὲ γελάσης;
 Μὲς στὸ νησί ἀποκλείστηκα καιρὸ κι οὔτε ἄκρη βρίσκω,
 κι ἔσβησε μὲς στὰ στήθια μου τὸ θάρρος τῆς καρδιάς μου.
 Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα ἐσύ — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρουν — 475
 ποιὸς ἔτσι μὲ ἔδωσε θεὸς καὶ μοῦ ἔκλεισε τὸ δρόμο,
 καὶ πῶς θὰ βρῶ τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κῦμα;»
 Εἶπα, κι αὐτὸς μὲ ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 «Εἶχες στὸ Δία χρέος σου καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους,
 σὰν ξεκινοῦσες ὁμορφα σφαχτὰ νὰ θυσιάσης, 480
 νὰ πᾶς μιὰν ὥρα ἀρχίτερα στὸν τόπο σου, περνώντας
 τὴν ἀφρισμένη θάλασσα. Γιατὶ γραπτὸ δὲν εἶναι,
 νὰ ἰδῇς πατρίδα καὶ δικούς καὶ τὸ ψηλὸ σου σπίτι,
 προτοῦ γυρίσης στὰ νερά τοῦ Διοθρεμμένου Νείλου
 κι ἐκεῖ νὰ κάμῃς στοὺς θεοὺς λυτρωτικὲς θυσίες. 485
 Τότε θὰ δώσῃ ἡ χάρις τοὺς νὰ πᾶς ἐκεῖ πού θέλεις». ✓
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλο πάγωσε τὸ αἷμα μου στίς φλέβες,
 πὺ τὸ γεράνιο πέλαγο πάλε ἔλεγε νὰ πάρω,
 νὰ πάω στὴν Αἴγυπτο, κακὸ καὶ δύσκολο ταξίδι.
 Μὰ κι ἔτσι, μὲ δυὸ λόγια μου γυρίζω καὶ τοῦ κάνω· 490

«Έτσι έλα θά τὰ κάμω αὐτὰ καθὼς ὀρίζεις, γέρο.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 ἂν ἄβλαβοι ὅλοι οἱ Ἀχαιοὶ μὲ τὰ καράβια πῆγαν,
 ὅσους ἐγὼ κι ὁ Νέστορας ἀφήσαμε στὴν Τροία,
 ἢ στὰ καράβια ἂν θάνατο πικρὸ κανέννας βρῆκε,
 ἢ πέθανε στὸ σπίτι του σὰ τέλεψαν οἱ μάχες ».

495

Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 « Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ ; Τί θέλεις νὰ τὰ μάθης
 αὐτὰ ποὺ κρύβω μὲς στὸ νοῦ, ποὺ σὰν τ' ἀκούσης ὅλα
 σοῦ τὸ προλέγω, ἀδάκρυτος ὦρα πολλή δὲ θά 'σαι.

500

Γιατὶ πολλοὶ χαθῆκανε, πολλοὶ σωθῆκανε ἄλλοι.
 'Απ' ὅλους τοῖς ὀπλαρχηγοῦς τῶν Ἀχαιῶν δυὸ μόνοι
 στὸ γυρισμὸ χαθῆκανε. Στὸν πόλεμο ... τὰ ξέρεις.
 Κι ἓνας ἀκόμα ζωντανὸς στὸ πέλαο παραδέρνει.
 'Ο Αἴας στὰ μακρόκουπα σκοτώθηκε καράβια.

505

Στὶς μεγαλόπετρες Γυρὲς τὸν πῆγε ὁ Ποσειδῶνας
 κι ἀπ' τῇ φουρτουνᾷ γλύτωσε. Θὰ ξέφευγε τῇ μοῖρᾳ,
 κι ἂς τὸν μισοῦσε ἡ Ἀθηναῖ Παλλάδα, ἂν ἓνα λόγο
 ἀγέρωχο δὲν ἔλεγε, τρελλὸ τὸ νοῦ ἂν δὲν εἶχε,
 πῶς θὰ σωθῇ ἀπ' τῇ θάλασσᾳ καὶ στῶν θεῶν τὸ πείσμα.

510

Μὰ ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τὴν καύχησή του ἐκείνη
 κι ἀδράχνοντας τὴν τρίαινα στὰ στιβαρά του χέρια
 χτύπησε τῇ Γυρόπετρα, κομμάτια δυὸ τὴν κάνει.
 Ἔμεινε τό 'να ἀσάλευτο, καὶ τὸ κομμάτι τ' ἄλλο,
 ποὺ ἀπάνου ὁ Αἴας κάθονταν καὶ τὸ βαρὺ εἶπε λόγο,
 ἔπεσε μὲς στὴ θάλασσα καὶ πέταξε τὸν Αἴα
 στὸ πέλαγος τ' ἀπέραντο τὸ κυματοδαρμένο.

515

Ἔτσι ἐκεῖ τότε χάθηκε πικρὴ ροφώντας ἄρμη.
 'Ο ἀδερφός σου ξέφυγε μὲ τὰ βαθιὰ καράβια
 τὸ θάνατο. Τὸν ἔσωσε ἡ πολυσέβαστη Ἥρα.

520

Μὰ στοῦ Μαλιᾶ σὰ ζύγωνε κοντὰ τὸ ψηλοβούνι,
 φουρτοῦνα ἐκεῖ τὸν πέταξε στὸ ψαροθρόφο κῦμα,
 ἐνῶ βαριὰ ἀναστέναζε, καὶ στῆς στεριᾶς μιὰν ἄκρη
 τὸν πῆγε, ἔπου πρωτύτερα ὁ Θυέστης κατοικοῦσε

καὶ τότε ἐκεῖ καθόντανε ὁ Αἴγισθος ὁ γιὸς του. 525

Κι ὅταν φαινόντανε ἄπαθος ὁ γυρισμός του ἐκεῖθε
καὶ πρῶμος γύρισε ὁ καιρὸς καὶ πῆγαν στὴν πατρίδα,
χαρὰ γεμάτος ἔφτασε στὴν ποθητὴ του χώρα
κι ἔσβησε καὶ τὸ χῶμα της φιλοῦσε μὲ λαχτάρα,
κι ἔχυνε δάκρυα φλογερά στὴ γῆς ἀπ' τὴ χαρὰ του. 530

Τότε ἀπ' τὴ βίγλα ἓνας σκοπὸς τὸν εἶδε, ποῦ 'χε βάλει
ὁ δολοπλόκος Αἴγισθος καὶ ρόγα τοῦ 'χε τάξει
πῶς θὰ τοῦ δώσῃ δυὸ φλουριά, κι ὀλοχρονίς φυλοῦσε,
μὴν ἔρθῃ πίσω ἀπάντεχος κι ἀδράξῃ τ' ἄρματά του,
κι ἔτρεξε στὸ παλάτι εὐτύς τὴν εἶδησῃ νὰ φέρῃ, 535

κι ἀμέσως βρῆκε ὁ Αἴγισθος τὴ δολερὴ του τέχνη.
Εἵκοσι διάλεξε παιδιὰ τὰ πιὸ γερά στὴ χώρα
κι ἓνα καρτέρι τοῦ 'στησε. Κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πάλε
τραπέζι εἶπε κι ἐτοίμασαν, καὶ πῆγε νὰ καλέσῃ
μ' ἀμάξια καὶ μ' ἀλόγατα τὸ βασιλιά Ἀγαμέμνο, 540
ὁ ἕδιος μὲ κακὸ σκοπὸ. Καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνω
ἀνυπόπτο τὸν σκότωσε ὅπως κανεῖς τὸ βόδι
σκοτώνει μέσα στὸ παχνί. Κι ἀπ' τοὺς συντρόφους ποῦ 'χαν
τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς κι ὁ Αἴγισθος δὲ γλύτωσε κανέναν,
μόν' ὅλοι σκοτωθῆκανε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι». 545

Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά μου
κι ἐκλαιγα ἀπάνω στοῦ γιαιλοῦ τὴν ἄμμο καθισμένους,
μῆτε ἤθελα πιά τὴ ζωὴ κι ἡλιου νὰ βλέπω ἀχτίδα.
Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασα νὰ κλαίω καὶ νὰ κυλιέμαι
τότε ἔτσι μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ γέρος τοῦ πελάγου. 550
«Ἔτσι μὴν κλαῖς ἀδιάκοπα κι αἰώνια, γιὰ τ' Ἀτρέα,
γιατὶ δὲ βγάζουμε ὄφελος. Κι ἔλα — καιρὸ μὴ χάνῃς —
κοίταξε στὴν πατρίδα σου πῶς γλήγορα θὰ φτάσῃς.
Γιατὶ δὲν ξέρω ἂν ζωντανὸ τὸν Αἴγισθο ἐκεῖ θὰ 'βρῃς
ἢ νὰ τὸν κόψῃ ἂν πρόφτασε ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης, 555
καὶ τότε στὸ νεκρώσιμο τραπέζι θὰ καθίσῃς».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου, μ' ὅσο κι ἂν εἶχα πόνο,
πάλε μοῦ γλύκανε ἡ καρδιά κι ἡ ἄφοβη ψυχὴ μου,

κι ἔτσι στὸ γέρο μίλησα μὲ πεταχτά μου λόγια·
 « Αὐτοὺς τοὺς ἔμαθα τοὺς δυό. Τὸν τρίτο τώρα πές μου, 560
 ποὺ παραδέρνει ζωντανὸς στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 ἢ πέθανε. Θέλω κι αὐτό, κι ἄς κλάψω, νὰ τ' ἀκούσω ».
 Εἶπα κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ δυό του λόγια ὁ γέρας·
 « Ὁ τρίτος τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς ποὺ κατοικεῖ στὸ Θιάκι.
 Τὸν εἶδα ἀπάνου σὲ νησὶ δάκρυα πικρά νὰ χύνη 565
 μὲς στῆς νεράϊδας Καλυψῶς τὸ σπίτι, ποὺ ἄθελά του
 τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα
 γιατί δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μήτε ναῦτες
 στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλάτια νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.
 Μὰ τὸ δικό σου ριζικὸ δὲν εἶναι, γιὲ τ' Ἀτρέα, 570
 νὰ βρῆς ἐδῶ τὸ θάνατο στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος,
 μόν' θὰ σὲ στείλουν οἱ θεοὶ μὲς στὸν Ἡλύσιο κάμπο,
 ὅπου ὁ ξανθὸς Ραδάμανθος, στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
 κι ὅπου χαρούμενη ἡ ζωὴ διαβαίνει τῶν ἀνθρώπων.
 Δὲν πέφτει χιόνι οὔτε βροχὴ κι οὔτε βαρὺς χειμῶνας, 575
 μόν' πάντα χύνει ὁ Ὠκεανὸς γλυκόπνευτου Ζεφύρου
 ἥσυχο ἀγέρι φέρνοντας ἀνάσα στοὺς ἀνθρώπους,
 γιατί τοῦ Δία εἶσαι γαμπρὸς μιὰ πῶχης τὴν Ἑλένη ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Τότε κι ἐγὼ στοὺς ναῦτες μου καὶ στὰ καράβια πῆγα 580
 μ' ἄπειρες συλλογές στὸ νοῦ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθαμε στὴ θάλασσα καὶ στὰ καράβια κάτω
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἡ ἄφθαρτη ἤρθε ἡ νύχτα,
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 585
 ρίξαμε πρῶτα στὸ γιᾶλό τὰ ἰσόμετρα καράβια
 καὶ τὰ πανιὰ σηκώσαμε, σὰν μπῆκαν τὰ κατάρτια,
 κι οἱ ναῦτες μέσα πῆδῃσαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα καὶ τὰ κύματα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Πίσω στὸ Νεῖλο ἀράξαμε, τὸ διόθρεφτο ποτάμι, 590
 πάλε τὰ πλεῖα κι ἕκαμα λυτρωτικὲς θυσίες
 κι ἔχτισα μνηῆμα, τῶν θεῶν σὰν ἔπαψε τὸ πεῖσμα,

στὸν Ἀγαμέμνο, ἀθάνατη ἡ δόξα του νὰ μείνῃ.
 Κι ὅταν τὰ τέλειωσα ὅλα αὐτά, ξεκίνησα, μὲ πρύμο
 ἀγέρι πῶστειλε ὁ θεὸς κι ἔφτασα στὴν πατρίδα. 595
 Μόν' στάσου ἀκόμα σπίτι μου δέκα δώδεκα μέρες
 νὰ σ' ἐτοιμάσω κι ὁμορφα νὰ σοῦ χαρίσω δῶρα
 τρία γοργόδρομα ἄλογα καὶ τορνεμένο ἀμάξι
 κι ἓνα ποτήρι στοὺς θεοὺς νὰ στάζῃς τοὺς οὐράνιους
 νὰ τό'χῃς ὅσο πού νὰ ζῇς κι ἐμένα νὰ θυμᾶσαι ». 600

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τοῦ κάνει·
 «Μὴ μ' ἐμποδίζεις πιὸ πολὺ νὰ φύγω, γιὲ τ' Ἀτρέα.
 Θά'θελα χρόνο ὁλόκληρο νὰ κάθουμαι κοντά σου,
 χωρὶς νὰ θυμηθῶ γονιούς καὶ νὰ ποθήσω σπίτι,
 τόσο πολὺ πού χαίρουμαι τὰ λόγια σου ν' ἀκούγω. 605
 Μὰ στενοχωρηθήκανε οἱ ναῦτες μου στὴν Πύλο
 κι ἀτός σου ἐδῶ μὲ κράτησες πολὺν καιρὸ κοντά σου.
 Κι ὅτι μοῦ δώσης δῶρο σου θὰ τό'χω θησαυρό μου.
 Ὅμως μαζὶ μου τ' ἄλογα στὸ Θιάκι δὲν τὰ παίρνω,
 μόν' θὰ τ' ἀφήσω πάλε ἐδῶ καμάρι σου νὰ τὰ 'χῃς. 610
 Γιατὶ ἔχεις κάμπο ἀπλόχωρο πού βγάζει πλῆθιο στάρι,
 βίκο, τριφύλλι, κάπαρη, ψιλόσταχο ἀσπροκρίθι.
 Τὸ Θιάκι δρόμους ἀνοιχτοὺς δὲν ἔχει οὔτε λιβάδια.
 Τόπος κατσικοβόσκητος, μὰ πιὸ χαριτωμένος
 ἀπ' ἄλλους ἀλογότοπους. Γιατὶ νησὶ κανένα 615
 ὅσα κυκλώνει ἡ θάλασσα δὲν εἶναι ἀλογοθρόφο
 μῆτε λιβάδια ἔχει καλὰ καὶ πιὸ πολὺ τὸ Θιάκι ».

Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ βοερὸς Μενέλαος
 κι εὐτὺς τὸ χέρι τοῦ 'σφιξε κι ἀγαπημένα τοῦ 'πε·
 «Εἶσαι ἀπὸ αἶμα ἀρχοντικὸ κι ἔτσι μιᾶς, παιδί μου. 620
 Μετὰ χαρᾶς—γιατὶ μπορῶ—τὰ δῶρα θὰ τ' ἀλλάξω.
 Κι ἀπ' ὅσα ἔχω πολύτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὁμορφότερο καὶ πιὸ πολὺ πού ἀξίζει.
 Ἐνα ἀσημένιο σκαλιστὸ κροντήρι θὰ σοῦ δώσω,
 πού μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλια του εἶναι δεμένα ἀπάνω, 625
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος μοῦ τό 'δωσε ὁ γενναῖος,

τῶν Σιδονιῶν ὁ βασιλιάς, σὰ μὲ φιλοξενοῦσε
 στὸ γυρισμὸ στὸ σπίτι του. Κι αὐτό, θὰ σ' τὸ χαρίσω ».

Σὰν τέτοια οἱ δυὸ τοὺς ἔλεγαν μιλώντας μεταξύ τους.

Κι οἱ παραγιοὶ πηγαίνανε στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι 630
 κι ἔφερναν δυνατὸ κρασί, ἀρνιά πηγαίνανε ἄλλοι,
 κι οἱ ὁμορφομαντήλωτες γυναῖκες κουβαλοῦσαν
 ψωμιά, κι ἐκεῖνοι ἐτοίμαζαν τραπέζι στὸ παλάτι.

Μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ ψηλὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες
 μὲ δίσκους διασκέδαζαν κι ἄλλοι ἔρριχναν κοντάρι 635
 ὅπου καὶ πρὶν, σὲ γῆς στρωτῇ, γεμάτοι μὲ περφάνειες.

Κάθουνταν κι ὁ θεόμορφος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἄντινος,
 ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχηγοὶ καὶ στὴν ἀντρεία πρῶτοι.
 Τότε ὁ Νοῆμος ἔφτασε τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς κοντά τους
 καὶ τὸν Ἄντινο ρώτησε μὲ δυὸ του λόγια κι εἶπε· 640

« Ξέρεις ἐδῶ ὁ Τηλέμαχος, Ἄντινο, ἢ δὲν τὸ ξέρεις
 ποιά μέρα ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο θὰ γυρίσῃ ;
 Μοῦ πῆρε τὸ καράβι μου καὶ τό 'χω ἀνάγκη τῶρα
 νὰ σύρω στὴν ἀπλόχωρη τὴν Ἥλιδα, ὅπου βόσκουν
 δώδεκα ἐκεῖ φοράδες μου μαζί μὲ τὰ μουλάρια 645
 ἄστρωτα, δουλευτάδικα, νὰ φέρω ἕνα νὰ στρώσω ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι σάστισαν γιατί δὲν τὸ θαρροῦσαν
 στὴν Πύλο πῶς θὰ πῆγαινε, μόν' κάπου ἐδῶ πῶς θὰ 'ταν
 στ' ἀρνιά του ἢ στὸ χοιροβοσκὸ ἢ καὶ στὰ κτήματά του.

Τότε ὁ Ἄντινος γύρισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς κι ἔτσι εἶπε· 650
 « Μίλα καλά. Πότε ἔφυγε ; Ποιοὶ πῆγαν ἀπ' τὸ Θιάκι
 παιδιὰ μαζί του διαλεχτά ; Σκλάβους ἢ παραγιούς του
 πῆρε ὅταν ἔφυγε ; Κι αὐτὸ μποροῦσε νὰ τὸ κάμη.
 Κι ἕνα ἄλλο μίλα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω·
 δίχως νὰ θέλῃς, στανικῶς σοῦ πῆρε τὸ καράβι 655
 ἢ τό 'θελες καὶ τό 'δωσες ποὺ χάρη σοῦ ζητοῦσε ; »

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Νοῆμος·
 « Τό 'δωσα μὲ τὴ γνώμη μου. Τί θὰ 'κανε ὅποιος ἄλλος,
 ὅταν τέτοιο ἀρχοντόπαιδο, μὲ λύπες στὴν καρδιά του,
 τοῦ τὸ ζητοῦσε ; Δύσκολο νὰ πῆς πῶς δὲν τὸ δίνεις. 660

Καὶ τὰ παιδιὰ πού ἀκλούθησαν μαζί του εἶναι τὰ πρῶτα τοῦ τόπου, καὶ τὸ Μέντορα εἶδα ἀρχηγό τους νά 'χουν, εἴτε θεό. Τόσο πολὺ μ' ἐκεῖνον ἦτανε ὅμοιος.

Μὰ αὐτὸ μὲ κάνει ν' ἀποροῶ. Γιατὶ εἶδα ἐδῶ χτῆς πάλε αὐγὴ αὐγὴ τὸ Μέντορα. Καὶ στὸ καράβι τότε μπῆκε κι αὐτὸς καὶ πήγαινε στὴν Πύλο μὲ τοὺς ἄλλους ».

665

Εἶπε, καὶ πήγαινε ἔπειτα στὸ πατρικὸ του σπίτι, κι ἀγαναχτοῦσε αὐτῶν τῶν δυὸ στὰ σωθικά ἢ καρδιά τους καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν κι ἔπαψαν τοὺς ἀγῶνες. Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς τοὺς μίλησε ὁ Ἀντίνος,

670

ἀφρίζοντας κι ἀπ' τὸ θυμό· τὰ μαῦρα σωθικά του φούσκωναν κι ἔχυναν φωτιᾶς τὰ μάτια του καὶ σπίθες.

« Μωρέ, παράτολμη δουλειά, νὰ κάμῃ τὸ ταξίδι αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος κι ἐμεῖς δὲν τὸ ψηφίσαμε ὅλοι.

Κι ἔτσι ἓνα ἀνήλικο παιδί, στὸ πείσμα τόσων ἄλλων, μᾶς ἔφυγε κι ἐτοίμασε καράβι κι ἀπ' τὸν τόπο διάλεξε τὰ καλύτερα παιδιὰ νὰ πᾶν μαζί του.

675

Καὶ σ' ἄλλα ἀκόμα βάσανα πιδ πέρα θὰ μᾶς βάλῃ.

Μὰ πρὶν τὴ νιότη του χαρῇ ἅς τοῦ τὴ σβήσῃ ὁ Δίας.

Κι ἐλᾶτε, δῶστε μου γοργό, μ' εἴκοσι ναῦτες, πλοῖο, ὅταν γυρίζῃ νὰ ῥχεταί, καρτέρι νὰ τοῦ στήσω, ὅπου χωρίζει τὸ στενὸ τῇ Σάμῃ καὶ τὸ Θιάκι, καὶ τὸ ταξίδι νὰ τοῦ βγῇ κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του ».

680

Ἔτσι εἶπε, κι ὅπως ὄριζε, ναὶ τ' ἀπαντήσανε ὅλοι.

Κι εὐτὺς σηκώθηκαν νὰ πᾶν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.

685

Ὡρα δὲν ἔκαμε πολλὴ νὰ μάθῃ ἡ Πηνελόπη, ὅσα οἱ μνηστῆρες στῆς καρδιάς τὰ βάρη μελετοῦσαν.

Τῆς τὰ 'πε ὁ κρᾶχτης Μέδοντας πού ἄκουσε τὴ βουλή τους, ἐνῶ ἦταν ὄξω στὴν αὐλή, κι ἐκεῖνοι μὲς στὸ σπίτι τὰ ψαίναν καὶ τὰ πρόφτασε τῆς Πηνελόπης ὅλα.

690

Καὶ στὸ κατώφλι ὡς πάτησε, τοῦ κάνει ἡ Πηνελόπη·

« Κρᾶχτη, γιατί σὲ στείλανε οἱ ἄχαροι μνηστῆρες ;

Ἢ μήπως ἤρθες γιὰ νὰ πῆς στὶς δοῦλες τοῦ Δυσσέα

ν' ἀφήσουν κάθε τους δουλειά, τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν.

Μήτε κι ἐδῶ νὰ ἰδοῦν χαρὲς μήτε κι ἄλλοῦ νὰ σώσουν,
 κι ἄς εἶναι τὸ τραπέζι αὐτὸ ποὺ κάνουν τὸ στερνὸ τους,
 ποὺ κουβαλιέστε ἐδῶ συχνὰ κι ἀχόρταγα τοῦ τρώτε
 τοῦ Τηλεμάχου μου τὸ βιός. Μήτε ἔχετε ἀκουστά σας
 ἄλλοτε, ἀπ' τοὺς πατέρες σας, ποιός ἦταν ὁ Δυσσέας,
 ποὺ δὲν ἀδίκησε ἄνθρωπο, κακὸ δὲν εἶπε λόγο,
 σ' ὅλο τὸν τόπο, ὅπως συχνὰ τό'χουν οἱ βασιλιάδες
 ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀγαποῦν, νὰ κατατρέχουν ἄλλους.
 Μὰ ἐκεῖνος σὲ ἄνθρωπο κακὸ δὲν ἔκαμε ποτέ του.
 Σᾶς ὅμως φαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ τ' ἄπρεπά σας ἔργα.
 Μήτε στὸν εὐεργέτη σας στερνὰ χρωστᾶτε χάρη».

Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
 «Ἄμποτε αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιὸ κακὸ καὶ νὰ 'ταν.
 Μόν' ἄλλο μεγαλύτερο σοφίζονται οἱ μνηστήρες,
 κι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πιὸ φριχτό, ποὺ ἄς μὴν τὸ δώσῃ ὁ Δίας.
 Σκοπεύουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμό του ἀπάνω,
 νὰ τὸν χαλάσουν μ' ἄπονο μαχαίρι, ποὺ νὰ μάθῃ
 πῆγε γιὰ τὸν πατέρα του στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη».

Εἶπε, κι αὐτῆς τὰ γόνατα κοπῆκαν κι ἡ καρδιά της
 κι ὥρα πολλὴ δὲν μπόρεσε μιὰ λέξη νὰ μιλήσῃ.
 Τῆς πιάστηκε ἡ γλυκεῖα φωνή, τῆς βούρκωσαν τὰ μάτια,
 κι ἄργα πιά τέλος ἄνοιξε τὸ στόμα της κι ἔτσι εἶπε.
 «Κράχτη, γιατί μοῦ μίσεψε—γιὰ πές μου—τὸ παιδί μου;
 Δὲν εἶχε ἀνάγκη στὰ γοργὰ νὰ μπαίνει τὰ καράβια
 ποὺ γίνονται τῆς θάλασσας ἀμάξια γιὰ τοὺς ἄντρες,
 καὶ σ' ἀφρισμένα πέλαγα τ' ἀτέλειωτα τοὺς πᾶνε.
 "Ὁ θέλει νὰ χαθῇ ἀπ' τὴ γῆς καὶ τ' ὄνομά του ἀκόμα ; »

Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
 «Δὲν ξέρω ἂν τὸν ξεσήκωσε κανεὶς θεὸς ἢ μόνος
 νὰ πάῃ στὴν Πύλο κίνησε νὰ μάθῃ, ἂν θὰ γυρίσῃ
 στὸ σπίτι του ὁ πατέρας του, ἢ ποιά τὸν βρῆκε μοῖρα».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι.
 Κι αὐτῆς στὰ στήθια χύθηκε καρδιοφλογίστρα λύπη
 κι οὔτε βαστοῦσε σὲ θρονὶ νὰ κάτῃ—πού 'χε πληθός—

- μόν' στὸ κατώφλι κάθουνταν τοῦ καλοκαμωμένου
κοιτώνα τῆς κι ἔκλαιγε ἐκεῖ κι οἱ σκλάβες, ὅσες εἶχε 730
στὸ σπίτι τῆς, γριές καὶ νιές, σιγόκλαιγαν μαζί τῆς.
Μοιρολογοῦσε κι ἔλεγε σ' αὐτὲς ἡ Πηνελόπη·
«Καλές μου, ἀκοῦστε, ἄχ, οἱ θεοὶ τὰ πιὸ πικρὰ φαρμάκια
σὲ μένα ἀπ' ὅλες μοῦ 'δωσαν τίς συνανάθροφές μου,
πῆχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ψυχωμένο μου ἄντρα 735
πὺ σὲ λογῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε
κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα·
καὶ τώρα πάλε μ' ἄρπαξαν οἱ μπόρες τὸ παιδί μου,
ἀπ' τὸ παλάτι, ἔτσι ἄδοξα, χωρὶς νὰ ξέρω ἡ ἔρμη
πὼς ἔφυγε. Καὶ σᾶς καμιᾶς δὲ βάσταζε ἡ καρδιά τῆς, 740
καημένες, στὸ κρεβάτι μου νὰ ρθῇ νὰ μὲ ξυπνήσῃ,
πὺ ξέρατε πὼς ἔφυγε μὲ μελανὸ καράβι.
Γιατὶ ἂν τὸ μάθαινα σ' αὐτὸ πὼς τρέχει τὸ ταξίδι,
τὸ δίχως ἄλλο θὰ 'μενε κι ἄς τό 'θελε νὰ φύγῃ,
ἡ μὲς στὸ σπίτι μου νεκρὴ θ' ἄφηνε ἐμένα πρῶτα. 745
Μόν' μιὰ ἄς φωνάξῃ σερπετὴ τὸ γέρο τὸ Δολίον,
τὸ δοῦλο πὺ ὁ πατέρας μου μοῦ 'δωσε ἐδῶ ὅταν ἤρθα
κι εἶναι μὲς στὸν πολὺδεντρο τὸν κῆπο καὶ δουλεύει,
νὰ τρέξῃ κι ὅλα νὰ τὰ πῇ στὸ γέρο τὸ Λαέρτη.
'Ἵσως ἐκεῖνος στοχαστῇ καμιὰ βουλὴ στὸ νοῦ του 750
κι ἐδῶ ὅταν ἔρθῃ νὰ κλαυτῇ στὸν κόσμο, πὼς γυρεύουν
νὰ τοῦ χαλάσουν τὸ παιδί τοῦ γιοῦ του τοῦ Δυσσέα».
- Τότε ἔτσι ἡ βᾶγια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·
«Θέλεις, κυρά μου, σφάζε με μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι,
θὲς χάρισέ μου τῇ ζωῇ. Μὰ δὲ θὰ κρύψω λέξῃ. 755
Τὰ γινώριζα ὅλα κι ἔδωσα σ' αὐτὸν ὅσα ζητοῦσε
θροφές καὶ κόκκινο κρασί κι ὄρκο μεγάλο πῆρα
νὰ μὴ σοῦ πῶ πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσουν
ἢ τὸν ποθήσῃς μόνῃ σου, πὼς ἔφυγε ἂν ἀκούσῃς,
γιά νὰ μὴν κλαῖς καὶ τ' ὄμορφο χαλᾶς τὸ πρόσωπό σου. 760
Κι ἀφοῦ λουστῇς καὶ καθαρὰ φορέσῃς στὸ κορμί σου
ἀνέβα μὲ τίς δοῦλες σου στὸ σπίτι σου κι εὐχῆσου

- στήν κόρη, τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 κι ἄς τὸν φυλάξῃ ἡ χάρη της ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ χάρο.
 Καὶ μὴν πικραίνης τὸν πικρὸ τὸ γέρο τὸ Λαέρτη, 765
 γιατί θαρρῶ πῶς οἱ θεοὶ τὸ γένος τοῦ Ἀρκείσῃα
 δὲ θὰ τ' ἀφήσουν νὰ χαθῇ, μόν' κάποιος θ' ἀπομείνῃ
 νὰ 'χῇ τὰ σπίτια τὰ ψηλά, τὰ καρπερὰ χωράφια».
- Εἶπε, καὶ τῆς μαλάκωσε τὸ θρῆνο καὶ τὰ δάκρυα 770
 τὰ 'παψε, κι ἀφοῦ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια
 στ' ἄνωι μὲ δοῦλες πῆγαινε καὶ σὲ πανέρι μέσα
 βάζοντας κριθαρόσπειρα στήν Ἀθηνᾶ δεόνταν·
 «Ἄκου με, κόρη ἀνίκητη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 ἂν σοῦ 'καψε ὁ πολύσοφος στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας
 καμιὰ φορὰ παχῖὰ μηριὰ βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 775
 θυμήσου τα κἂν τώρα αὐτὰ καὶ σῶσε τὸ παιδί μου,
 κι ἀπ' τοὺς κακόβουλους αὐτοὺς μνηστῆρες λύτρωσέ μας».
- Εἶπε μὲ θρήνους κι ἄκουσε τὴ δέηση ἡ Παλλὰδα.
 Σάλαγο κάμαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες
 κι ἔτσι ἕνας ἄρχισε ἀπ' τοὺς νιούς τοὺς φαντασμένους κι εἶπε· 780
 «Τὸ γάμο ἡ πολυγύρευτη βασίλισσα ἐτοιμάζει,
 χωρὶς νὰ ξέρῃ τί χαμὸς τὸ γιό της περιμένει».
- Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξερε κανεὶς τὸ τί εἶχε τρέξει.
 Τότε ὁ Ἀντίνος ἄρχισε κι ἔτσι στοὺς ἄλλους εἶπε·
 «Καημένοι, ἀφῆστε τὰ παχῖὰ τὰ λόγια αὐτὰ ποὺ λέτε, 785
 μὴν τρέξῃ μέσα καὶ τὰ πῇ κανεὶς τῆς Πηνελόπης.
 Κι ἄς σηκωθοῦμε ἀθόρυβα νὰ βάλουμε στὸ δρόμο,
 αὐτὸ ποὺ σ' ὅλους ἄρεσε τὸ σχέδιο νὰ τελέψῃ».
- Ἔτσι εἶπε κι εἴκοσι παιδιὰ τὰ πρῶτα ξεχωρίζει 790
 καὶ κίνησαν στήν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ γοργὸ καράβι.
 Τὸ ρίχνουν πρῶτα στὸ γιালὸ καὶ τὸ κατάρτι σταίνουν
 καὶ τὰ πανιά σηκώσανε στὸ μελανὸ καράβι
 καὶ στὰ κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,
 ὅλα μὲ τάξῃ κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιά του ἀπάνω.
 Κι οἱ μπιστεμένοι παραγιοὶ θροφές τοὺς κουβαλοῦσαν. 795
 Κι ἀφοῦ τ' ἀράξανε ἀνοιχτὰ καὶ βγήκανε ὅζω οἱ ναῦτες,

λίγο στὸ πόδι φάγανε, ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη στ' ἀνώ ἦταν ἀπάνω
δίχως φαῖ, δίχως νερό κι ὅλο στὸ νοῦ της εἶχε
ἂν ὁ μονάκριβός της γιὸς θὰ γλύτωνε ἀπ' τὸ χάρο,
ἢ θὰ 'σβηναν τὴ νιότη του οἱ ἄχαροι μνηστῆρες.
Κι ὅσα μὲς στὸ κεφάλι του λιοντάρι τρομασμένο
στριφογυρίζει ὅταν βρεθῇ σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων
ποῦ τὸ κυκλώνουν δολερά, τόσα κι ἡ Πηνελόπη
κι ἔπεσε καὶ κοιμήθηκε καὶ λύθηκαν οἱ ἄρμοι της.

800

805

Τότε ἄλλο ἡ λιοπερίχυτη σοφίστηκε ἡ Παλλὰδα.
Φάντασμα φτιάνει πῶμοιαζε μὲ τὴν 'Ιφθίμη σ' ὅλα,
τὴν κόρη τοῦ καλόψυχου 'Ικάριου, ποῦ γυναῖκα
τὴν εἶχε πάρει ὁ Εὐμηλος μὲς στίς Φερὲς ἀφέντης,
καὶ στὸ παλάτι τὸ 'στείλε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα
νὰ σταματήσῃ τὸν πικρὸ τῆς Πηνελόπης θρήνο,
πῶκλαιγε καὶ χτυπιούντανε κι ἔχυνε δάκρυα μαῦρα.
Κοντὰ ἀπ' τοῦ σύρτη τὸ λουρὶ μὲς στὸν ὄντα της μπῆκε
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει καὶ τῆς κάνει.
«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιὰ καμένη.
Μὰ δὲ σ' ἀφήνουν οἱ θεοὶ νὰ κλαῖς καὶ νὰ χτυπιέσαι
καὶ θὰ τὸν δῆς μὲ τὸ καλὸ τὸ γιό σου νὰ γυρίσῃ.
Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω του κατάρρα».

810

815

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,
μὲς στὸ βαθὺ τὸν ὕπνο της καὶ στὸ γλυκὸ ὄνειρό της·
«Γιατὶ ἤρθες, ἀδερφοῦλα μου; Συχνὰ δὲ μᾶς θυμᾶσαι,
γιατὶ κι ἀλάργα κάθесαι, σὲ ἀπόμακρο παλάτι.
Μοῦ λὲς ν' ἀφήσω τοὺς καημούς, τοὺς πόνους νὰ ξεχάσω,
ποῦ μοῦ σαλεύουν τὸ μυαλὸ καὶ τὴν καρδιὰ μοῦ σφάζουν,
πῶχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ξακουσμένο μου ἄντρα,
ποῦ σὲ λογῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε
κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα.
Καὶ τώρα πάλι μὲ βαθὺ καράβι πῆγε ὁ γιός μου,
ποῦ 'ναι μικρὸς κι ἀμάθητος στὸν κόσμον καὶ στοὺς κόπους.
Γι' αὐτὸν πονῶ τὸ πιδὸ πολὺ, παρὰ γιὰ τὸ Δυσσέα

820

825

830

καὶ τρέμω κι ὅλο νοιάζομαι μήπως κακὸ μοῦ πάθῃ,
 στὰ πέλαγα πού βρίσκεται, στὶς ξενιτειὲς πού τρέχει.
 Γιατὶ εἶναι ἀρίφνητοι οἱ ὀχτροὶ πού τὸ κακὸ του θέλουν
 καὶ νὰ τοῦ σβήσουν τὴ ζωὴ πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα».

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 835
 «Κάμε καρδιὰ κι ἄς μὴ δειλιᾷ τόσο πολὺ ἡ ψυχὴ σου
 γιατί ἔχει ἐκεῖνος ὁδηγὸ πού κι ἄλλοι θὰ ποθοῦσαν,
 τὴ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ, πού σώνει ἡ δύναμή της.
 Αὐτὴ καὶ σένα πόνεσε, πού σὲ σπαράζει ἡ λύπη
 κι ἐδῶ κοντὰ σου μ' ἔστειλε γι' αὐτὰ νὰ σοῦ μιλήσω».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·
 «Θεᾶ κι ἂν εἶσαι κι ἄκουσες φωνὴ θεοῦ ἀθανάτου,
 ἄχ, ἔλα γιὰ τὸ Δύστυχο Δυσσέα μίλησέ μου,
 ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἂν βλέπη
 ἢ πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἀδῆ».

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·
 «Ἄν ζῇ ἢ ἂν πέθανε, ἀνοιχτὰ δὲ θὰ σοῦ πῶ γιὰ κεῖνον.
 Κακὸ εἶναι ἀνεμοσκόρπιστα τὰ λόγια μας νὰ βγαίνουν».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὸ σύρτη εὐτύς, κοντὰ ἀπ' τὸν παραστάτη,
 μὲς στὸν ἀέρα χάθηκε. Κι ἡ Πηνελόπη τότε 850
 σηκώθηκε ἀπ' τὸν ὕπνο της καὶ χάρηκε ἡ καρδιά της,
 πού εἶδε ὀλοφάνερο ὄνειρο μὲς στὴ βαρεῖα τὴ νύχτα.

Τότε οἱ μνηστῆρες ἔφυγαν στ' ἀφροντυμένο κύμα,
 τοῦ Τηλεμάχου τὸ χαμὸ στὸ νοῦ τους μελετώντας.
 Βρίσκεται ἓνα πετρόνησο στὴ μέση τοῦ πελάγου, 855
 στὴ βραχωμένῃ ἀνάμεσα τὴ Σάμῃ καὶ στὸ Θιάκι,
 ἢ Ἀστερίδα, ἓνα μικρὸ νησὶ μὲ δυὸ λιμάνια.
 Ἐκεῖ τὸν παραμόνευαν, κακὸ καρτέρι τοῦ ἴχαν.

Ε

Κι ἀπ' τοῦ λεβέντη Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἡ Αὐγούλα
 σηκώνουνταν νὰ φέρῃ φῶς σ' ὅλους, θεοὺς κι ἀνθρώπους.
 Τότε βουλὴ εἶχανε οἱ θεοί, κι ὁ ψηλοβρόντης Δίας
 στὴ μέση, ὡς παντοδύναμος, καθόταν, κι ἡ Παλλὰδα

θυμοῦνταν καὶ τοὺς ἔλεγε τὰ πάθια τοῦ Δυσσέα. 5

Γιατὶ νοιαζόνταν πῶμενε στὸ σπίτι τῆς νεράϊδας.
« Δία πατέρα κι οἱ ἄλλοι ἑσεῖς, μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
ἄς μὴ βρεθῇ πιά βασιλιάς στὸν κόσμο σκηπτροφόρος,
πρᾶος, γλυκός, καλόγνωμος, τὸ δίκιο ἄς μὴν τὸ ξέρη,
μόν' πάντα ἄς κάνη τ' ἄνομα κι ἄς εἶναι ἕνας δυνάστης. 10

Πόσο κανεῖς πιά τὸ θεϊκὸ Δυσσέα δὲν τὸν θυμᾶται,
ἀπ' ὅσους ὄριζε λαοὺς καὶ σὰν πατέρας ἦταν
καλός. Μὰ τώρα βρίσκεται σ' ἕνα νησί κλεισμένος,
πικρὰ φαρμάκια πίνοντας στὸ σπίτι τῆς νεράϊδας
τῆς Καλυψῶς, ποὺ στανικῶς ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζει, 15
καὶ δὲν μπορεῖ στὴν ποθητὴ πατρίδα νὰ γυρίσῃ,
γιατὶ δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιά νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.

Καὶ τώρα πάλε μελετοῦν τ' ὀλάκριβο παιδί του
νὰ τοῦ χαλάσουν, σὰ γυρνᾷ στὸν τόπο του, ποὺ πῆγε
γὰ τὸν πατέρα του εἰδηση, τί γίνεται, νὰ μάθῃ
στὴν πλούσια Λακεδαίμονα καὶ στὴ θεϊκὴ τὴν Πύλο ». 20

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
« Παιδί μου, πῶς τὰ λόγια αὐτὰ σοῦ φεύγουν ἀπ' τὸ στόμα ;
'Ατῇ σου δὲν τὴν ἔκαμες τὴν σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ σου, 25
πῶς ὁ Δυσσέας σπίτι του σὰν πάη νὰ τοὺς πλερώσει ;
Φέρ' τα ἐσὺ τώρα βολικά—γιατὶ μπορεῖς—στὸ γιό του,
ἄβλαβος στὴν πατρίδα του νὰ φτάσῃ, κι οἱ μνηστῆρες
ἄπραχτοι μὲ τὸ γλήγορο καράβι νὰ γυρίσουν ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ στὸ γιό του Ἑρμῇ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει· 30

« Ἑρμῇ, καὶ σ' ἄλλα ἐσὺ σωστὸς μαντατοφόρος μου εἶσαι.
Σύρε νὰ πῆς στὴν Καλυψῶ τὴν ἄσειστη βουλὴ μας,
πῶς νὰ γυρίσῃ ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα,
δίχως τὴ συνοδεῖα θεῶν μήτε θνητῶν ἀνθρώπων,
παρὰ μ' ἕνα καλόδετο σκαφί, περνώντας πάθια, 35
σὲ εἴκοσι μέρες στὴν Σχεριὰ τὴν καρπερὴ νὰ φτάσῃ,
ἔπου οἱ Φαιᾶκοι κατοικοῦν, ἀπ' τῶν θεῶν τὸ γένος.
'Απ' τὴν καρδιά τους σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν ὅλοι

καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκεῖα πατρίδα θὰ τὸν στείλουν,
 ἀφοῦ τοῦ δώσουν ἄρκετά, χαλκὸ, χρυσὸ καὶ ροῦχα, 40
 πολλὰ, κι ὅσα δὲ θὰ 'παίρνε ποτέ του κι ἀπ' τὴν Τροία
 στὸ μερδικό του λάφυρα, κι ἂν ἄβλαβος γυρνοῦσε.
 Γιατὶ τοῦ γράφει ἡ μοῖρα του νὰ ἰδῇ τοὺς ποθητοὺς του,
 νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ στὸ ψηλὸ του σπίτι».

Εἶπε, κι ὑπάκουσε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης. 45
 Κι ἔδωσε εὐτὺς στὰ πόδια του τὰ δυὸ ἄμορφα σαντάλια,
 χρυσὰ κι αἰώνια ποὺ μαζὶ μὲ τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου,
 παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριᾶς καὶ πέλαγα τὸν πᾶνε.
 "Ἐπειτα πῆρε τὸ ραβδί, ποὺ ἀνθρώπων— ὅσους θέλει—
 μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾷ πάλε ἄλλους κοιμισμένους. 50
 Μ' αὐτὸ στὰ χέρια ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς πετοῦσε.
 Κι ἀπ' τὴν Πιερία σὰν πέρασε χύθηκε ἀπ' τὸν αἰθέρα
 στὸ πέλαγο καὶ πήγαινε στὸ κύμα σὰν τὸ γλάρο,
 ποὺ μὲς στοῦ ἀστέρειτου γιαιοῦ τοὺς ἀφρισμένους κόρφους
 ψάρια ζητᾷ καὶ τὰ πυκνὰ φτερά του βρέχει ἡ ἄρμη. 55
 "Ἐτσι ὅμοιος πήγαινε ὁ Ἑρμῆς στὰ κύματα τὰ πλήθια.
 Σὰν ἔφτασε στ' ἀπόμακρο νησί βγήκε ὅζω τότε
 ἀπ' τὸ γαλάζιο πέλαγο καὶ στὴ στεριά τραβοῦσε,
 ὅσο ποὺ βρῆκε μιὰ σπηλιά μεγάλη, ὅπου ἡ νεραῖδα
 καθόντανε ἡ λαμπρόμαλλη καὶ μέσα ἐκεῖ τὴν ἡῦρε. 60
 Φωτιά μεγάλη εἶχε στὴν στιά καὶ μιὰ εὐωδία ἀπ' ἀλάργα
 μοσκοβολοῦσε στὸ νησί, κέδρου κι ἀφράτης θούγιας
 ποὺ καίγουνταν. Κι ἡ Καλυψώ, μ' ὀλόχρυση σαῖτα
 στὸν ἀργαλειό της ὕφαινε καὶ γλυκοτραγουδοῦσε.
 Φούντωνε γύρω στὴ σπηλιά δροσολουσμένο δάσος 65
 μὲ κυπαρίσσια εὐωδιαστά, μὲ πεῦκες καὶ μὲ σκληῖθρα,
 ὅπου πλατύφτερα πουλιὰ φωλιάζανε ἐκεῖ πάντα,
 γεράκια κι ἀνοιχτόφωνες κουροῦνες, βαρδολοῦπες,
 θαλασσοπούλια ποὺ ἀγαποῦν τὰ πέλαγα νὰ σχίζουν.
 Κι ὀλόγυρα στὴν κουφωτὴ σπηλιά ἦταν ἀπλωμένη 70
 κληματαριά πολὺβλαστη σταφύλια φορτωμένη.
 Τέσσερες βρύσες στὴ στεριά γλυκὸ νερὸ ἀναβρύζαν,

- κοντά - κοντά, κι ἄλλη ἀπ' ἄλλοῦ κυλοῦσε τὰ νερά της.
 Κι ἀνθοῦσαν γύρω στή σειρὰ λιβάδια μὲ γιοφύλια
 καὶ σέλινα, ποὺ ἂν τὰ ᾿βλεπε κι ἀθάνατος ἀκόμα,
 75 θὰ σάστιζε καὶ μέσα του θὰ ξάνοιγε ἡ καρδιά του.
 Ἐκεῖ στεκόντανε ὁ Ἑρμῆς καὶ θάμαζε θαρώντας.
 Κι ὅλα πιά σὰν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νὰ βλέπουν.
 μπῆκε στὴν ἀπλωτὴ σπηλιά, κι ἡ λατρευτὴ νεραΐδα,
 80 ὅπως τὸν εἶδε ἀγνάντια της, τὸν γνώρισε ποιὸς ἦταν.
 Γιατὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξέρουν ἕνας τὸν ἄλλο,
 κι ἀνίσως κάθεται κανεὶς σ' ἀπόμακρα παλάτια.
 Μὰ ἐκεῖ τὸ μεγαλόκαρδο Δυσσέα δὲν τὸν βρῆκε,
 μόν' στ' ἀκρογιάλι κάθουνταν, σὰν πάντα, καὶ θρηνοῦσε,
 85 μὲ κλάμα, πόνους, στεναγμούς σπαράζοντας στὰ στήθια,
 κι ἔχυνε δάκρυα βλέποντας τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα.
 Ρώτησε τότε τὸν Ἑρμῆ καὶ ἡ Καλυψὼ ἡ νεραΐδα,
 σὲ λαμπροσκάλιστο θρονὶ νὰ κάτση βάζοντάς τον·
 « Καὶ πῶς μᾶς κόπιασες, Ἑρμῆ, χρυσόραβδε, ἀκριβέ μου
 καὶ σεβαστέ; Γιατὶ συχνὰ δὲ μᾶς πολυθυμᾶσαι.
 90 Πῆς τί ὀρίζεις; Θὰ γενῇ, σοῦ τάζω, ὅ,τι προστάξης,
 ἂν γίνεται ἡ δουλειὰ ποὺ θές κι ἂν μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι.
 Μόν' ἔλα μέσα, κόπιασε νὰ σὲ φιλέψω κάτι ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἔστρωσε ἡ θεὰ τραπέζι μὲ ἀμβροσία
 γεμάτο, κι ἕνα κόκκινο τὸν κέρασε νεχτάρι,
 95 κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.
 Σὰν ἔφαγε καὶ χάρηκε μὲ τὸ φαῖ ἡ καρδιά του,
 τότε μὲ λόγια φιλικὰ τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Θεά, θεὸ μὲ ρώτησες γιατί ἤρθα, κι ὥς τὸ θέλεις,
 100 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ μετὰ χαρᾶς σου.
 Μ' ἔστειλε ἐδῶ τοῦ Κρόνου ὁ γιός, χωρὶς νὰ θέλω νὰ ᾿ρθω.
 Ποιὸς τόση πικροθάλασσα, ποὺ τελειωμὸ δὲν ἔχει,
 θὰ τὴν περνοῦσε αὐτόθελα; Μῆτε ἔχει κἂν στὸ δρόμο
 ἀνθρώπων χῶρες, ποὺ σφαχτὰ καὶ διαλεχτὲς θυσιές
 105 πολλὲς προσφέρουν στοὺς θεοὺς. Μὰ τ' ἀσπιδάτου Δία
 ἄλλος τῇ γνώμῃ δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ἢ νὰ μὴν κάμῃ.

Λέει πὼς κοντά σου ὁ πιὸ πικρὸς ἀπ' ὅλους ζῇ τοὺς ἄντρες,
 ποὺ χρόνια ἐννιά πολέμησαν στὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
 κι ὅταν τὸ κάστρο κάψανε τὸ δέκατο πιά χρόνο,
 γιὰ τὴν πατρίδα κίνησαν. Μὰ στὸ ταξίδι ἀπάνω 110
 φταίξανε στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, καὶ σήκωσε ἓνα ἀγέρα
 γι' αὐτοὺς κακοταξίδευτο καὶ κύματα ἀφρισμένα.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι θαρρετοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν,
 κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔφερε τὸ κύμα κι ὁ ἀγέρας.
 Τώρα νὰ φύγῃ στὴ στιγμὴ ζητᾷ νὰ τὸν ἀφήσῃς. 115
 Γιατὶ δὲ γράφει ἡ μοῖρα του, ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 νὰ κλείσῃ ἐδῶ τὰ μάτια του, μόν' εἶναι ριζικὸ του
 νὰ ἰδῇ πατρίδα καὶ δικούς καὶ τ' ἀρχοντόσπιτό του ».

"Ἔτσι εἶπε, κι ὅλο πάγωσε τῆς Καλυψῶς τὸ αἷμα
 καὶ κράζοντάς τον τοῦ 'λεγε μὲ θυμωμένα λόγια· 120
 « Σκληροὶ θεοί, ζηλιάρηδες, πιὸ πάνω σεῖς ἀπ' ἄλλους,
 ποὺ σκάζετε μὲ τίς θεές ἂν μὲ θνητὸ πλαγιάσουν
 κι ἀνίσως κάμῃ ὁμόκλινο καμιά τὸν ποθητὸ τῆς.
 Κι ἡ ροδοδάχτυλῃ Αὐγὴ τὸν Κυνηγὸ ὅταν πῆρε,
 ἔτσι οἱ γλυκίζωι θεοὶ ζουλέψατε ὅλοι, ὥσότου 125
 ἢ Ἀρτεμῇ, ἢ χρυσόβρονη παρθένα, μὲ σαῖτες
 πυκνὲς χτυπώντας, τῇ ζωὴ στὴν Ὀρτυγίᾳ τοῦ πῆρε.
 "Ἔτσι κι ὅταν ἡ Δήμητρα, μὲ τίς σγουρὲς πλεξοῦδες,
 πῆγε σὲ βαθυχόρταρο χωράφι νὰ πλαγιάσῃ
 μὲ τὸ Γασίονα ἀγκαλιά, καμένη ἀπ' τὴν ἀγάπη, 130
 τό 'μαθε ὁ Δίας στὴ στιγμὴ, καὶ μ' ἓνα ἀστροπελέκι
 καυτὸ χτυπώντας, τοῦ 'σβησε τὴ νιότη του κι ἐκεῖνον.
 Τώρα ἔτσι πάλε σκάσατε, θεοί, μαζί μου, πῶχῳ
 ἄντρα θνητόν. "Ομως ἐγὼ τὸν ἔσωσα, ὅταν ἔρμος
 σὲ μιὰ καρίνα ἐρχόντανε καβάλα καθισμένος, 135
 γιὰτὶ μὲ κεραυνὸ καυτὸ στὴ μέσῃ τοῦ πελάγου
 τοῦ 'σπασε τὸ γοργόδρομο καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν,
 καὶ μόνον του τὸν ἔφερε τὸ κύμα ἐδῶ κι ὁ ἀγέρας.
 Τὸν φίλευα, τὸν ἔθρεφα καὶ τό 'λεγα μονάχῃ 140

ἄθνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάμω.

Ὅμως τῇ γνώμῃ ἂν δὲν μπορῇ τ' ἀσπιδοφόρου Δία
νὰ τὴν ἀλλάξῃ ἄλλος θεὸς ἢ νὰ τὴν παρακούσῃ,
ἄς φύγῃ, ἀφοῦ τὸ πρόσταξε κι ἔτσι τ' ὀρίζει ἐκεῖνος,
στ' ἀστέρευτο τὸ πέλαγος. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸν στέλνω.

145

Γιατὶ δὲν ἔχω μὲ κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
ποὺ θὰ τὸν πᾶνε στὰ πλατιὰ τῆς θάλασσας τὰ στήθια.
Μὰ πρόθυμα μιὰ συμβουλὴ—τὸ τάζω—θὰ τοῦ δώσω,
πῶς ἄβλαβος στὴν ποθητὴ πατρίδα του νὰ φτάσῃ ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς τῆς εἶπε·
« Στείλε τον τώρα. Τὸ θυμὸ τοῦ Δία συλλογίσου,
μὴ σοῦ κακιώσῃ στὰ στερνὰ καὶ θέλῃ νὰ σὲ βλάψῃ ».

150

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.

Πῆγε κι ἡ νύφη ἡ σεβαστή, τὸν ἄφοβο Δυσσέα
ζητώντας, ὅταν ἄκουσε τὴν προσταγὴ τοῦ Δία.

155

Τὸν ἤρε ποὺ καθόντανε κοντὰ στ' ἀκροθαλάσσι
κι οὔτε στιγμή τοῦ στέγωναν τὰ μάτια του ἀπ' τὰ δάκρυα,
καὶ τοῦ ὄβηνε ἡ γλυκεῖα ζωὴ στοῦ γυρισμοῦ τὸν πόνο,
γιατὶ τοῦ γύρισε ἡ καρδιά νὰ ζῇ μὲ τὴ νεαρίδα.

Μόνο ἀπ' ἀνάγκη στὴ βαθεῖα σπηλιὰ μ' αὐτὴ τίς νύχτες
ἀθέλητά του πλάγιαζε, κι ἄς τὸν ποθοῦσε ἐκείνη.

160

Ὅμως τῇ μέρᾳ κάθουνταν σὲ βράχους, σ' ἀκρογιαλίες,
μὲ κλάμα, πόνους, στεναγμοὺς σπαράζοντας τὰ στήθια,
κι ἔβλεπε, δάκρυα χύνοντας, τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα.

Σιμὰ του στάθηκε ἡ θεὰ καὶ λυπημένα τοῦ ἔπε·
« Καημένε, ἐδῶ ὅλο πιά μὴν κλαῖς, μὴ λυώνεις τὴ ζωὴ σου,
κι ἤρθε ὁ καιρὸς ποὺ πρόθυμα νὰ φύγῃς θὰ σὲ στείλω.

165

Μόν' ἔλα κόψε μὲ μπαλτὰ ξύλα χοντρά, νὰ φτιάσῃς
βάρκα πλατειὰ καὶ τὸ σκαρὶ ψηλὰ νὰ τῆς τὸ χτίσις,
μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγο νὰ πᾶς. Κι ἐγὼ γιὰ σένα
ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί θὰ βάλω μέσα,
ὅλα ἄφθονα, νὰ μὴν πεινᾷς, καὶ ροῦχα θὰ σὲ ντύσω,
καὶ θ' ἀπολύσω πίσω της ἓνα ἀεράκι πρῶμο,
ἔτσι ἄβλαβος στὴν ποθητὴ πατρίδα σου νὰ φτάσῃς,

170

ἂν τὸ θελήσουν οἱ θεοί, τῶν οὐρανῶν οἱ ἀφέντες,
 πού 'ναι ἀπὸ μένα ἀνώτεροι νὰ κρίνουν, νὰ φροντίσουν ».

Εἶπε, καὶ πάγωσε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτά τῆς εἶπε κρᾶζοντάς την·
 « Ἄλλο, θεά, θὰ μελετᾷς μ' αὐτά, κι ὄχι ταξίδι,
 ἐνῶ μοῦ ὀρίζεις μὲ σκαφὶ τῆς θάλασσας τὸ πλάτος
 νὰ πάρω αὐτό, τ' ἀτέλειωτο καὶ φοβερό, πού μήτε
 γοργὰ καράβια ἰσόμετρα δὲν τὸ περνοῦν, πού τρέχουν
 χαρούμενα στὸν ἄνεμο. Μὰ ἐγώ, θεά, ποτέ μου
 δὲ θὰ πατήσω στὸ σκαφί, χωρὶς τὸ θέλημά σου,
 ἀνίσως καὶ δὲ μοῦ ὀρκιστῇς τὸν πιὸ μεγάλο σου ὄρκο
 πῶς ἄλλο δὲ μοῦ μελετᾷς πάθος φριχτὸ νὰ πάθω ».

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε στὰ λόγια του ἡ νεραῖδα
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάιδεψε καὶ τοῦ 'πε ἀγαπημένα·
 « Ἄ, τετραπέρατο κορμί, πού κόβει ὁ νοῦς σου πάντα.
 Τί λόγια πού σοφίστηκες νὰ βγάλῃς ἀπ' τὸ στόμα !
 Ναί, μάρτυράς μου ἂς εἶναι ἡ γῆ καὶ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια,
 καὶ τὸ τρεχάμενο νερὸ τῆς Στύγας, πού 'ναι ὁ ὄρκος
 ὁ πιὸ μεγάλος, πὺς φριχτὸς τῶν ἀθανάτων ὢλων,
 πῶς ἄλλο δὲ σοῦ μελετῶ πάθος κακὸ νὰ πάθῃς.
 Καὶ μόνο αὐτὰ στοχάζομαι ὅσο κι ἐγὼ ἡ ἴδια
 στὸν ἑαυτὸ μου θὰ 'βρισκα, σὲ τόση ἀνάγκη ἂν ἦμουν.
 Γιατὶ εἶναι ἡ γνώμη μου καλὴ καὶ νιώθω μὲς στὰ στήθια
 νὰ 'χω ψυχόπονη καρδιά, δὲν ἔχω σιδερένια ».

Εἶπε καὶ πήγαινε ἡ θεά, στὴ στράτα αὐτὴ ὁδηγώντας
 γοργά, κι αὐτὸς στ' ἀχνάρια τῆς ξοπίσω ἀκολουθοῦσε,
 κι ἔφτασαν στὴ βαθεῖα σπηλιά, μαζὶ ἡ θεά κι ὁ ἄντρας.
 Ἐκατσε ἐκεῖνος στὸ θρονὶ πού 'χε ὁ Ἑρμῆς ἀφήσει,
 κι ἐμπρὸς του ἡ νύφη τοῦ 'βαλε κάθε λογῆς προσφάγια,
 νὰ τρῶη, νὰ πίνη, πού οἱ θνητοὶ θέλουν νὰ τρῶνε οἱ ἄντρες.
 Κι ἡ ἴδια ἀγνάντια κάθισε στὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 κι οἱ παρακόρες ἔφεραν νεχτάρι κι ἀμβροσία.
 Τότε στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.
 Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν,

- ἄρχισε πρώτη ἢ Καλυψὼ κι ἔτσι εἶπε λυπημένα·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,
 ἔτσι λοιπόν, στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα,
 θέλεις πιά γρήγορα νὰ πᾶς. Θεὸς μαζί σου ὡς τόσο.
 Ἄν ὅμως ὅλα τὰ ἔξερεις, ὅσα πικρὰ φαρμάκια
 θὰ σὲ ποτίσῃ ἢ μοῖρα σου, πρὶν φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 μαζί μου θὰ ἔβελς σ' αὐτὸ νὰ κάθῃσαι τὸ σπίτι,
 κι ἀθάνατο θὰ σ' ἔκανα, μ' ὅσον καημὸ κι ἂν ἔχῃς,
 νὰ πᾶς νὰ ἰδῇς τὸ ταίρι σου ποὺ λαχταρᾷς αἰώνια.
 Θαρρῶ δὰ πῶς χειρότερη δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ κείνη,
 στ' ἀνάστημα καὶ στὸ κορμί, μήτε ταιριάζει κι ὅλας,
 νὰ παραβγαίνουν οἱ θνητὲς μὲ τίς θεὲς στὰ κάλλη ». 215
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Συμπάθα, λατρευτὴ θεά. Καλὰ κι ἐγὼ τὸ ξέρω
 σὰν πόσο φαίνεται ἄσχημη μπροστὰ σου ἡ Πηνελόπη,
 στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφή, τίς δυὸ ὅποιος σὰ συγκρίνῃ.
 Θνητὴ εἶναι ἐκείνη, μὰ θεὰ κι ἀγέραστη εἶσαι ἀτὴ σου. 220
 Μὰ κι ἔτσι πάντα λαχταρῶ νὰ φτάσω στὴν πατρίδα
 καὶ νὰ τῇ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα.
 Κι ἀνίσως πάλε ἀθάνατος κανένας μὲ τσακίση
 μὲς στὸ κρασάτο πέλαγος, κι αὐτὸ θὰ τὸ βαστάξω,
 γιατί εἶναι μὲς στὰ στήθια μου καρτερικιὰ ἢ καρδιά μου. 230
 Κι ἄλλα πολλὰ ποὺ πέρασα, πολλὰ ἔχω τραβηγμένα
 στὶς μάχες καὶ στὴ θάλασσα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ ».
- Εἶπε, κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκυοτάδι,
 καὶ τότε στῆς βαθουλωτῆς σπηλιᾶς τὸ βάθος πῆγαν,
 καὶ τὴν ἀγάπη χάρηκαν ἀγκαλιασμένοι οἱ δυὸ τους. 235
- Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε ὁ Δυσσέας φόρεσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ἡ Καλυψὼ μακρόσυρτο χιονόλευκο φουστάνι,
 χαριτωμένο καὶ φιλὸ καὶ μιὰ μαλαματένια
 ζώνη ὁμορφῇ στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι, 240
 καὶ τὸ ταξίδι ἐτοίμαζε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Μεγάλο τοῦ ἔδωσε μπαλτὰ ποὺ τοῦ ἔρχονταν στὴ χούφτα,

- δλόχαλκο καὶ δίστομο πού 'χε ὁμορφο στειλιάρι
 μέσα μπηγμένο ἐλίτικο, μὲ τέχνη σφηνωμένο.
- Στὸ χέρι τοῦ 'δωσε ἔπειτα σκεπάρνι ἀκονισμένο 245
 καὶ γιὰ τὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ πῆρε τὸ δρόμο πρώτη,
 ὅπου πολλὰ φυτρώνανε ψηλὰ μεγάλα δέντρα,
 σκληῖθρα καὶ λεῦκες κι ἔλατα οὐρανοκαρφωμένα,
 στεγνὰ ἀπὸ χρόνια, ὀλόζηρα, φύλλα στὸ κῦμα ἀπάνω.
- Κι ὅταν τὸ μέρος τοῦ 'δειξε πού φύτρωναν τὰ δέντρα, 250
 γύρισε πίσω ἡ Καλυψὼ στὸ σπίτι, κι ὁ Δυσσέας
 ἔκοβε καραβόξυλα καὶ πρόκοβε ἡ δουλειὰ του.
 'Ἐκοψε ἀπ' ὅλα ὡς εἴκοσι, τὰ χαλκοπελεκουσε
 μὲ τέχνη, τὰ σκεπάρνισε, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς τα.
- Τότε ἡ νεράϊδα ἡ Καλυψὼ τοῦ φέρνει ἓνα τρυπάνι, 255
 κι ὅλα σὰν τὰ τρυπάνισε καὶ τὰ 'δεσε ἐνωμένα,
 μὲ ξυλοκάρφια ταίριαζε τὴ σκάφη καὶ δαβίδια.
 Κι ὅσο πλατειὰ τὴν πατωσιὰ σὲ φορτηγὸ καράβι
 τὴ σημαδεύει ὅποιος καλὰ ξυλουργικὴ γνωρίζει,
- τόσο πλατειὰ τὴ σκάρωσε τὴ σκάφη κι ὁ Δυσσέας. 260
 Καὶ τὰ σκαριά σὰν ἔστησε, κοντὰ κοντὰ, κατόπι
 κάρφωσε τὰ στραβόξυλα καὶ δούλεψε τὸ σκάφος.
 καὶ τέλειωσε ὅταν κάρφωσε καὶ τὰ μακριὰ μαδέρια.
 Κατάρτι τότε πελεκᾷ κι ἀντένα τῆς ταιριάζει,
- καὶ τὸ τιμόνι ἐτοίμασε νὰ κυβερνᾷ τὴ σκάφη, 265
 κι ὀλόγυρα τὴν ἔφραξε μὲ λυγαριᾶς κλωνάρια,
 γιὰ νὰ μὴν μπαίνει ἡ θάλασσα καὶ φόρτωσε σαβούρα.
 Τότε ἓνα καραβόπανο φέρνει ἡ θεά, νὰ κάμη
 μ' αὐτὸ πανιὰ καὶ τεχνικὰ τὰ ἐτοίμασε ὁ Δυσσέας.
- Σκότες τῆς ἔδωσε ἔπειτα κι ἀπλὲς καὶ ξάρτια βάζει 270
 καὶ μὲ λιστοὺς τὴν ἔρριξε στ' ἀφροντιμένο κῦμα.
 Τέσσερες μέρες πέρασαν καὶ τὰ 'χε ὅλα τελέψει.
 Τὴν πέμπτη, ἀπ' τὸ νησιὶ ἡ θεὰ τὸν ἀποχαιρετοῦσε.
 Τοῦ 'δωσε ροῦχα εὐωδιστά, τὸν ἔλουσε μονάχη,
 τοῦ 'βαλε μέσα σ' ἓνα ἀσπί μαῦρο κρασι καὶ σ' ἄλλο
- μεγάλο τοῦ 'βαλε νερὸ καὶ μέσα σὲ ταγάρι 275

θροφές κι ὄλο τὸ γέμισε μὲ πληθερὰ προσφάγια,
 κι ἓνα ἀεράκι ἀπόλυσε γλυκόπνευτο καὶ πρύμο.
 "Ἀνοίξε τότε τὰ πανιὰ χαρούμενα ὁ Δυσσέας
 καὶ στὸ τιμόνι καθιστὸς μὲ τέχνη κυβερνοῦσε, 280
 καὶ μήτε ὁ ὕπνος τοῦ 'κλείνε τὰ μάτια, ἐνῶ τὴν Πούλια
 ἀγνάντευε καὶ τὸ Βοσκό, ποὺ ἀργεῖ νὰ βασιλέψη,
 καὶ τὴν Ἀρκούδα, ποὺ πολλοὶ κι Ἀμάξι τήνε κρᾶζουν
 καὶ πάντα αὐτοῦ κλωθογυρνᾷ τὸν Κυνηγὸ θωρώντας,
 καὶ μόνη αὐτὴ δὲ λούζεται στοῦ Ὠκεανοῦ τὸ κύμα. 285
 Γιατὶ ἡ νεράιδα τοῦ 'λεγε, τ' ἀστέρι ἐκεῖνο νὰ 'χη,
 σὰν ἀρμενίζη στὸ γιालό, σι' ἀριστερό του χέρι.
 Μέρες τραβοῦσε δεκαφτὰ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
 Στις δεκοχτῶ φανήκανε τῆς χώρας τῶν Φαιάκων
 τὰ βαθιοῦσκιωτα βουνὰ στὸ πιὸ κοντά του μέρος 290
 καὶ σὰ θολοῦρα φαίνονταν στὸ θάμπος τοῦ πελάγου.
 Γυρνώντας τότε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἀπ' τοὺς Αἰθιοῦς,
 ἀλάργα ἀκόμα, ἀπ' τὰ βουνὰ τὸν εἶδε τῶν Σολύμων
 ποὺ ἀρμενίζε στὴ θάλασσα καὶ ξάναψε ὁ θυμὸς του,
 κι ἔτσι μονάχος του ἔλεγε κουνώντας τὸ κεφάλι : 295
 « Ἄχ, οἱ θεοὶ τὴν ἄλλαξαν τῇ γνώμῃ τους στὸ τέλος
 γιὰ τὸ Δυσσέα, ὅταν ἐγὼ στοὺς Αἰθιοῦς ἤμουν.
 Νά, στῶν Φαιάκων σίμωσε τὴ χώρα, ὅπου γραφτὸ του
 εἶναι νὰ τὰ ξεφύγῃ ἐκεῖ τοῦ χάρου τὰ πλεμάτια.
 "Ὅμως, τὸ τάζω, συμφορὲς νὰ τὸν χορτάσω ἀκόμα ». 300
 "Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ σύγνεφα συνάζει, καὶ στὰ χέρια
 τὴν τρίαινά του ἀδράχνοντας, τὸ πέλαο συνταράζει,
 κι ὅλες τίς μπόρες σήκωσε κάθε λογῆς ἀνέμου
 καὶ σκέπασε στεριά μαζὶ καὶ θάλασσα μὲ νέφια.
 'Ἀπ' τὰ οὐράνια χύθηκε σκοτάδι καὶ φυσοῦσαν 305
 μαζὶ ὁ Σιρόκος κι ἡ Νοτιά κι ὁ Ζέφυρος, ἀέρας
 φουρτουνιασμένος, κι ὁ Βοριάς ποὺ φέρνει παγοκαίρι,
 θεριὰ μεγάλα κύματα στὸ διάβα του κυλώντας.
 Γόνατα τότε κι ἡ καρδιά κόπηκαν τοῦ Δυσσέα,
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας στὴν ἄψογῃ ψυχῇ του· 310

- Ἄλλοίμονό μου ὁ δῦστυχος! Στὸ τέλος τί θὰ γίνω ;
 Φοβοῦμαι ἀλάθευτὰ ἢ θεὰ μὲ μού τὰ πρόβλεψε ὅλα,
 ποῦ μοῦ ἔλεγε πῶς συμφορὲς στὰ πέλαγα θὰ πάθω,
 πρὶν φτάσω στὴν πατρίδα μου. Νὰ ποῦ ἀληθεύουν ὅλα.
 Ὁ Δίας μὲ τί σύγνεφα τὸν οὐρανὸ σκεπάζει, 315
 καὶ τάραξε τὴ θάλασσα κι ὅλες φυσοῦν οἱ μπόρες
 τοῦ κάθε ἀνέμου. Ἄχ, τώρα πιά, πάει, γλυτωμὸ δὲν ἔχει.
 Χίλιες φορές οἱ Δαναοὶ πρὶ καλοτυχεροὶ μου
 ποῦ μὲς στὴν Τροία χάθηκαν γιὰ τοὺς δυὸ γιουὺς τ' Ἀτρέα.
 Ἔτσι εἶθε νὰ ἔπεφτα κι ἐγὼ τὴν ὥρα ποῦ χιλιάδες 320
 τὰ χάλκινα κοντάρια τοὺς οἱ Τρῶες μοῦ πετοῦσαν
 γιὰ τ' Ἀχιλλέα τὸ νεκρό. Μνημόρι τότε θὰ ἔχα
 κι οἱ Ἀχαιοὶ τὴ δόξα μου παντοῦ θὰ τὴ σκορποῦσαν.
 Μὰ τώρα γράφει ἡ μοῖρα μου ν' ἀδικοθανατίσω ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ κατὰκορφα τὸν χτύπησε ἄγριο κύμα, 325
 μὲ λύσσα ὀρμώντας φοβερή, ποῦ τράνταξε ὅλη ἡ σκάφη,
 καὶ πέρα μὲς στὰ κύματα τὸν πέταξε τὸν ἴδιο,
 καὶ τοῦ ἔφυγε ἀπ' τὰ χέρια του τὸ δοιάκι ποῦ κρατοῦσε,
 καὶ τὸ κατάρτι τοῦ ἔσπασε στὴ μέση ἡ ἀνεμοζάλη,
 ποῦ ἀπ' τῶν ἀνέμων πλάκωσε τὸ πάλεμα μὲ λύσσα, 330
 κι ἔπεσε ἀλάργα τὸ πανὶ στὸ κύμα κι ἡ ἀντένα.
- Ὡρα πολλὴ κατὰπατα τὸν εἶχε βυθισμένον,
 καὶ μῆτε μπόρεσε εὐκολὰ νὰ ξενερίσῃ ἀπάνω,
 ὅπως τὸν χτύπησε μὲ ὀρμὴ τὸ φουσκαμένο κύμα.
 Γιατὶ τὸν βάραιναν πολὺ τὰ ροῦχα, ποῦ δοσμένα 335
 τοῦ ἔχε ἡ νεραῖδα ἡ Καλυψώ. Κι ἀργὰ πιά βγήκε ἀπάνω,
 φτύνοντας ἀπ' τὸ στόμα του πικρὴ χολὴ τὴν ἄρμη,
 ποῦ ἀπάνω στὸ κεφάλι του σὰ βρύση κελαηδοῦσε.
- Μὰ τὸ σκαφὶ δὲν ξέχασε, κι ἄς ἔβγαине ἡ ψυχὴ του,
 μόν' χύθηκε στὰ κύματα καὶ πιάστηκε ἀπὸ πάνω, 340
 καὶ μὲς στὴ μέση κάθισε τὸ χάρο νὰ ξεφύγῃ,
 ἐνῶ τὸ κύμα ἐδῶ κι ἐκεῖ τὸ πέταε στὴν ὀρμὴ του...
 Πῶς χινοπωρινὸς βοριάς σαρώνει μὲς στὸν ἀμάπο
 τ' ἀγκάθια κι ὅλα γίνονται κουβάρι ἕνα μὲ τ' ἄλλο,

ἔτσι ἔδερναν οἱ ἄνεμοι στῇ θάλασσα τῇ σκάφῃ. 345
Πότε τὴν ἔπαιρνε ὁ Βοριάς ἀπ' τὸ Νοτιὰ σπρωγμένη,
πότε κυνήγι ὁ Ζέφυρος τὴν πέταε στὸ Σιρόκο.

Τὸν εἶδε ἡ κρουσταλλόποδῃ Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ κόρη,
ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητὴ πρὶν ἦταν καὶ μιλοῦσε 350
καὶ τώρα δόξα ἀπ' τοὺς θεοὺς μέσα στὰ πέλαγα εἶχε,
καὶ τοῦ Δυσσέα πόνεσε τὰ πάθια ποὺ τραβοῦσε.

Καὶ σὰν τὴν πάπια πεταχτὴ βγῆκε ἀπ' τὰ κύματα ὄξω
καὶ στὸ καλόδετο σκαφὶ κάθισε ἀπάνω κι εἶπε· 355
« Γιατί, καημένη, θύμωσε μαζί σου ὁ Κοσμοσείστης
ἔτσι βαριά καὶ μὲ πικρὰ φαρμάκια σὲ ποτίζει ;

Μὰ κι ἂν λυσάξῃ ἀπ' τὸ θυμὸ δὲ θὰ σοῦ φάῃ τὸ μάτι.
Μόν' ἔτσι κάμε γλήγορα—θαρρῶ πῶς κόβει ὁ νοῦς σου.
Βγάλε τὰ ροῦχα ποὺ φορεῖς κι ἀμόλα στοὺς ἀνέμους
νὰ παραδέρῃ τὸ σκαφὶ καὶ πάντα κολυμπώντας 360
προσπάθῃσε πῶς θὰ βρεθῇς στῇ χώρα τῶν Φαιάκων
ὅπου γραφτὸ εἶναι νὰ σωθῇς. Πάρε κι αὐτὸ ν' ἀπλώσης
κατάσαρκα στὰ στήθια σου τ' ἀθάνατο μαντήλι.
Δὲν ἔχεις φόβο νὰ πνιγῇς μήτε κακὸ νὰ πάθῃς.

Κι ὅταν ἀγγίξῃς στῇ στεριά τὰ χέρια σου, τὸ λύνεις
καὶ πίσω μὲς στὰ κύματα τὸ ρίχνεις τ' ἀφρισμένα, 365
ἀλάργα ἀπ' τὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ στρέψε ἄλλοῦ νὰ βλέπῃς ».

Εἶπε καὶ τοῦ ἔδωσε ἡ θεὰ τ' ἀθάνατο μαντήλι
καὶ βούτηξε στῇ θάλασσα τὴν ἀφροκυματοῦσα,
ὅμοια μὲ πάπια, κι ἄξαφνα τὴ σκέπασε τὸ κύμα.

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύπαθος Δυσσέας συλλογιοῦνταν 370
κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἀφοβὴ ψυχὴ του:

« Ἄλλοί μου, πάλε ἀθάνατος κανεῖς καινούργια ἀπάτῃ
μοῦ πλέκει, ἐνόσω μοῦ ζῆτ' ὄξω νὰ βγῶ ἀπ' τὴ σκάφῃ.
Μὰ ἀκόμα δὲ θὰ γελαστῶ, γιατί ἡ στεριά εἶναι ἀλάργα, 375
ὅπου μοῦ πρόβλεψε ἡ θεὰ καταφυγὴ πῶς θὰ ἴβρω.

Μόν' ἄλλο πὺδ καλύτερο μοῦ φαίνεται θὰ κάμω.
"Ὅσο τὰ ξύλα στοὺς ἄρμους εἶναι ἐνωμένα ἀκόμα,
θὰ μείνω αὐτοῦ καὶ θὰ βαστῶ, στὰ βάσανα χωμένος,

Κι ὅταν τῇ σκάφῃ ὀλότελα τὰ κύματα χωρίσουν,
θὰ κολυμπήσω, πιὸ καλὸ νὰ κάμω ἀφοῦ δὲν ἔχω ». 380

Κι ἐκεῖ πού τέτοια ἀνάδευε μὲς στῆς καρδιάς τὰ βάθη
σῆκωσε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἓνα πελώριο κύμα,
ὄρθιο, σκαστό, καμαρωτό, κι ἀπάνω του ἔπεσε ὅλο.
Κι ὅπως σαρώνει τ' ἄχυρα τῆς θημωνιάς, σὰν πιάση
σφοδρὸς ἀέρας, κι ἄλλα ἄλλοῦ τῆς τ' ἀνεμοσκορπίζει, 385

ἔτσι τῆς σκάφης τὰ μακριὰ τῆς σκόρπισε τὰ ξύλα.
Τότε ὁ Δυσσέας κάθισε καβάλα σ' ἓνα ξύλο
σὰ νὰ 'ταν ἄτι τρεξιμιὶ κι ἔβγαλε εὐτὺς τὰ ροῦχα
πού τοῦ 'χε δώσει ἡ Καλυψώ κι ἄπλωσε τὸ μαντήλι
στὰ στήθια του καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα τὰ μπρούμπα 390

τὰ χέρια κλειοῦσα κι ἄνοιγε νὰ κολυμπᾷ ζητώντας.
Τὸν εἶδε τότε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας
κι ἔτσι ἔλεγε μονάχος του κουνώντας τὸ κεφάλι·
« Ἔτσι χορτάτος βάσανα στὸ πέλαο τῶρα τράβα,
ὥσottου θεογέννητους ἀνθρώπους ν' ἀπαντήσης. 395

Μὰ κι ἔτσι μ' ὅσα τράβηξες, παράπονο δὲ θὰ 'χης ».

Εἶπε καὶ τὰ καλὸτριχα χτυπώντας ἄλογά του,
πῆγε τρεχάτος στὶς Αἰγὲς πού 'χε ἀκουστὸ ναὸ του.

Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλὰδα μὲ τὸ νοῦ της.
Ἔκοψε κάθε ἀνέμου ὀρμὴ κι ὅλοι εἶπε νὰ λαγιάσουν 400
καὶ τὸ γλυκόπνευτο Βοριά ξεσήκωσε μονάχο,
κι ἔσπασε ἐμπρὸς τὰ κύματα ὥσottου πιά ὁ Δυσσέας·
νὰ πάη νὰ βρῇ τοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους
ἀπ' τὸ χαμὸ γλυτώνοντας κι ἀπ' τὴ βαρειά του μοῖρα.

Στὰ φουσκωμένα κύματα δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες 405
παράδερνε κι ἀντίκρυσε χίλιες φορὲς τὸ χάρο.

Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη αὐγὴ τὴν τρίτῃ μέρα
ἔπαψε τότε ὁ ἀνεμος κι ἤρθε ἀπνευτὴ γαλήνη.
Τότε εἶδε τὴ στεριά κοντά, μὲ μιὰ γοργὴ ματιά του,
ὅπως τὸν σῆκωσε ψηλὰ τὸ φουσκωμένο κύμα. 410

Πῶς εἶναι τοῦ πατέρα ἡ γειὰ γλυκειά γιὰ τὰ παιδιὰ του,
πού κοίτεται βαριάρρωστος καὶ λυώνει μὲς στοὺς πόνους

χρόνια και χρόνια και πικρή τὸν βασανίζει μοῖρα,
 μὰ τὸν γλυτώνουν οἱ θεοὶ χαρούμενα ἀπ' τὸ χάρο,
 ἔτσι τὰ δένδρα κι ἡ στεριά τρισπόθητα φανῆκαν 415
 καὶ στὸ Δυσσέα, κι ἔπλεγε γοργὰ στὴ γῇ νὰ φτάση.
 Κι ὅταν πιά τόσο ἦταν κοντὰ ποὺ ἀκοῦνε ὅταν φωνάξης,
 τότε ἄκουσε τῆς θάλασσας τοὺς χτύπους στ' ἀκροβράχια.
 Βαριά βογγοῦσαν στὴ στεριά τὰ κύματα ἀφρισμένα 420
 χτυπώντας, κι ὅλα τὰ 'κρυβε τῆς θάλασσας ἡ ἄχνα.
 Γιατὶ δὲν εἶχε ἀπόσκεπα λιμάνια μήτε κόρφους,
 μόν' ἀκροβράχια πρόβελναν, φαγώματα καὶ πέτρες.
 Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ κοπῆκαν τοῦ Δυσσέα
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἄφοβη καρδιὰ του·
 « Ἄλλοί μου, κι ἂν ἀνέλπιστα μοῦ 'δωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου 425
 νὰ ἰδῶ στεριά καὶ πέρασα τὸ βάθος τοῦ πελάγου,
 τὸ ἔβγα ὅμως δὲν φαίνεται ἀπ' τ' ἀφρισμένο κύμα.
 Τὰ βράχια εἶναι ὅζω κοφτερά καὶ γύρω τους μουγγρίζουν
 τὰ κύματα ἄγρια κι ἀρχινοῦν ἀπότομες οἱ πέτρες,
 κι εἶναι ἅπατα ὅζω τὰ ρηχά, μήτε κι ὑπάρχει τρόπος 430
 στὰ δυό μου πόδια νὰ σταθῶ γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο,
 μήπως σὲ πέτρα ἀγκαθωτῇ τὸ κύμα μὲ χτυπήση,
 καθὼς θὰ βγαίνω, ἀρπώντας με καὶ πάει χαμένη ἡ ὁρμή μου.
 Κι ἂν κολυμπήσω παρακεῖ, κάπου νὰ ξεδιαλύνω
 ἀκρογιαλιὰ ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι, 435
 φοβοῦμαι πάλε ὀρμητικὰ μήπως μ' ἀρπάξῃ ἡ ἀντάρρα
 κι ἐνῶ βογγῶ στὸ πέλαγος μὲ πάη τὸ ψαροθρόφο,
 ἢ καὶ τρανὸ θεριόψαρο μοῦ βγάλλῃ ἐμπρός μου ἡ μοῖρα,
 ἀπ' ὅσα θρέφει ἀμέτρητα τῆς θάλασσας τὸ βάθος.
 Γιατὶ τὸ ξέρω τὶ θυμὸ βαστάει γιὰ μένα ὁ Σείσσης ». 440
 Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε στὰ βάθη τῆς καρδιάς του,
 κύμα σκαστὸ τὸν πέταξε στ' ἀνώμαλα ἀκροβράχια.
 Θά 'σπαζε ἐκεῖ τὰ κόκκαλα καὶ θά 'γδερνε τὶς σάρκες,
 ἂν ἡ λιοθώρητῃ Ἀθηναῖα δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
 Ἐπὶ τὸ νὰ βράχο πιάστηκε μὲ τὰ γερά του χέρια, 445
 χυμῶντας καὶ κρατήθηκε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,

ὅσο πού πέρασε γοργὸ τ' ἀφροντυμένο κύμα.
 Ἔτσι τὸ ξέφυγε. Μὰ εὐτὺς ξανάστροφα γυρνώντας
 τὸν χτύπησε καὶ στοῦ γιालοῦ τὸν πέταξε τὸ βάθος.
 Πῶς, τὸ χταπόδι ὅταν τραβοῦν ἀπ' τὸ θαλάμι του ὄξω, 450
 πετράδιά ἀμέτρητα κολλοῦν ἀπάνου στὰ βυζιά του,
 ἔτσι στὸ βράχο κόλλησαν ἀπ' τὰ γερά του χέρια
 οἱ σάρκες καὶ τὸν σκέπασε τὸ φουσκωμένο κύμα.
 Γραφτό του θά 'ταν νὰ χαθῇ τότε ὁ πικρὸς Δυσσέας,
 ἂν ἡ λιothώρητη Ἀθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του. 455
 Σὰ βγῆκε ἀπάνω στὸν ἀφρό, πὶὸ πέρα κολυμποῦσε,
 πρὸς τῇ στεριά κοιτάζοντας ἂν θ' ἀντικρύση κάπου
 ἀκρογιαλιά ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι.
 Σὲ ποταμοῦ γοργότρεχου σὰν ἦρθε κολυμπώντας
 τὸ στόμα, ὁ τόπος βολικὸς τοῦ φάνηκε πῶς ἦταν, 460
 ἀμμουδερός κι ἀπάνεμος κι ἔνιωσε πὺ κυλοῦσε
 ὁ ποταμὸς κι ἄρχισε εὐτὺς παράκληση νὰ κάνῃ·
 « Σῶσε με, ἀφέντη, ὅποιος ἐσὺ κι ἂν εἶσαι, πὺ σὲ βρῆκα
 μπροστά μου πολυπόθητο, ζητώντας νὰ ξεφύγω
 τοῦ Ποσειδῶνα τὸ θυμὸ στῆς θάλασσας τὰ βάθια. 465
 Ἀπ' τοὺς παντοτινοὺς θεοὺς ὁ πολυπλανεμένος
 παίρνει τῇ χάρι πὺ ζητᾷ, καθὼς κι ἐγὼ πὺ τώρα
 στὸ ρέμα σου, στὰ πόδια σου προσπέφτω ἀπ' τὰ δεινά μου.
 Ἐλέησέ με, ἀφέντη μου, προστάτη μου σὲ κράζω ». 470
 Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔκοψε ἀμέσως τὴν ὁρμή του,
 τὸ κύμα κράτησε κι ἐμπρὸς ἔκαμε στὸ Δυσσέα
 γαλήνη καὶ τὸν γλύτωσε στοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
 κι ἐκεῖ στη γῆς γονάτισε καὶ κρέμασε τὰ χέρια,
 γιατί στὸ κύμα ἀπόκαμε κι ἦταν πρησμένος ὅλος 475
 κι ἀνάβρυξε ἀπ' τὸ στόμα του κι ἀπ' τὰ ρουθούνια ἢ ἄρμη.
 Δίχως πνοή, δίχως λαλιά καὶ λιγοθυμισμένος
 κοίτονταν κι ἀπ' τὴν κούραση πονοῦσε τὸ κορμί του.
 Κι ὡς πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνέφερε στὰ στήθια
 τότε ἔλυσε ἀπὸ πάνου του τὸ θεῖκὸ μαντήλι
 καὶ στὸ θαλασσοφλοῖσβιστο τ' ἀπόλυσε ποτάμι, 480

κι ἀμέσως κύμα φουσκωτὸ τὸ πῆρε στὴν ὁρμὴ του
 κι ἡ Λευκοθέα τ' ἄρπαξε στὰ τρυφερά της χέρια.
 Ἀπ' τὸ ποτάμι ἀλάργεψε καὶ πλάγιασε στὰ βοῦρλα
 κι ἐκεῖ φιλοῦσε σκύβοντας τὴ γῆς τὴν καρποδότρα
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἄφοβη καρδιά του· 485
 «Ἄλλοί μου, τί θὰ πάθω πιά; Στὸ τέλος τί θὰ γίνω;
 Ἄν τὴν πολὺπικρη νυχτιὰ περάσω στὸ ποτάμι,
 ψυχρὴ θὰ μ' εὔρη παγωνιά καὶ παγερὴ δροσοῦλα
 τὴ λιγωμένη μου καρδιά νὰ μοῦ τὴν παραλύσουν.
 Ἀπ' τὸ ποτάμι τὴν αὐγὴ φυσάει ψυχρὸ τ' ἀγιάζει. 490
 Κι ἂν στὴ βουνοπλαγιά ἀνεβῶ καὶ στὸ ἱσκιερὸ λαγκάδι
 νὰ κοιμηθῶ μὲς στὰ πυκνὰ χαμόκλαδα, ἂν μ' ἀφήσῃ
 τὸ τούρτουρο κι ἡ κούραση κι ὕπνος βαθὺς μὲ πάρη,
 τρέμω μὴν πέσουν τὰ θεριά καὶ δὲ μ' ἀφήσουν σκλίδα».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε, καλύτερό του βρῆκε 495
 νὰ πάῃ στὸ δάσος καὶ κοντὰ τὸ βρῆκε στὸ ποτάμι,
 σὲ μιὰ κορφή καὶ τρύπωσε σὲ δυὸ ἀπὸ κάτω δέντρα
 μαζί βγαλμένα, τό 'να ἐλιά καὶ τ' ἄλλο ἦταν ἀγρέλα.
 Ποτὲ δὲν τὰ 'πιανε ἡ ὁρμὴ τοῦ νοτισμένου ἀνέμου,
 μήτε κι ὁ ἥλιος τὰ 'φρυγε μὲ τίς λαμπρές του ἀχτίδες, 500
 μήτε περνοῦσε κι ἡ βροχὴ στὴ ρίζα τους νὰ φτάσῃ.
 Τόσο πυκνὰ ποὺ φύτρωναν πλεγμένα ἓνα μὲ τ' ἄλλο.
 Κάτω ὁ Δυσσέας τρύπωσε, καὶ μὲ τὰ δυὸ του χέρια
 στοίβιασε στρῶμα ἀπλόχωρο - γιατί εἶχε ἐκεῖ χυμένα
 σωρὸ τὰ φύλλα ποὺ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς θὰ φυλαγόνταν 505
 μὲς στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά κι ἃς φρένιαζε φυσώντας.
 Τό εἶδε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 κι ἐκεῖ στὴ μέση πλάγιασε κι ἀπάνου του μὲ φύλλα
 σκεπαστήκε. Κι ὅπως κανεὶς χώνει στὴ μαύρη στάχτη
 δαυλὶ μὲς στ' ἀκροχώραφο, γειτόνους ἂν δὲν ἔχῃ, 510
 γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴ φωτιά, νὰ μὴ γυρεύῃ ἀπ' ἄλλους,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας χώθηκε στὰ φύλλα. Κι ἡ Παλλὰδα
 ὕπνο στὰ μάτια τοῦ 'χυνε, γιὰ νὰ τὸν ξαποστάσῃ
 ἀπ' τὴ βαρειὰ του κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειώνοντας.

Ζ

Ἔτσι κοιμόντανε ὁ θεῖκός πολύπαθος Δυσσέας
 κομμένος ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια. Αὐτὴ τὴν ὥρα
 ἔφτασε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὴ χώρα τῶν Φαιάκων,
 ποὺ στὴν ἀπλόχωρη ἀπ' ἀρχῆς Ὑπέρεια κατοικοῦσαν,
 γειτονικά στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους διαστρεμμένους, 5
 ποὺ ὅλο τοὺς κλέβανε, ἐπειδὴ πιὸ δυνατοὶ τῶν ἦσαν.
 Μὰ ἐκεῖθε τοὺς ξεσήκωσε ὁ θεόμορφος Ναυσίθος
 καὶ στὴ Σχεριὰ τοὺς ἔφερε, μακριὰ ἀπ' ἀνθρώπους κλέφτες.
 Σήκωσε κάστρο ὀλόγυρα στὴν πόλη, ἔχτισε σπίτια,
 ἔφτιασε τῶν θεῶν ναοὺς καὶ μοίρασε χωράφια. 10
 Μὰ τότε αὐτὸν ἡ μοῖρα τοῦ τὸν ἔστειλε στὸν Ἀδῆ
 κι ἦρθε ὁ Ἀλκίνοος βασιλιάς μὲ γνώση προικισμένος.
 Σ' ἐκείνου πῆγε ἡ λιόφωτη Παλλάδα τὸ παλάτι,
 τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάσῃ.
 Μπήκε σὲ λαμπροσκάλιστο κοιτῶνα, ὅπου μιὰ κόρη 15
 κοιμόντανε ὅμοια μὲ θεὰ στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη,
 ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρόψυχου τ' Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα,
 μὲ δυὸ της σκλάβες, πῶλαμπαν ἀπ' ὁμορφιές καὶ χάρες,
 στὰ πλάγια πόρτας λαμπερῆς ποὺ ἦταν κλειστὰ τὰ φύλλα.
 Μὰ σὰν ἀεροφύσημα στῆς κόρης τὸ κρεβάτι 20
 πῆγε καὶ στὸ κεφάλι της στάθηκε ἀπάνω κι εἶπε,
 μοιασμένη μὲ τοῦ Δύμαντα τοῦ θαλασσοκουσμένου
 τὴν κόρη, ποῦ ἔχε ὁμήλικη καὶ τὴν πολυαγαποῦσε.
 Μ' αὐτὴ παρόμοια ἡ λιόφωτη θεὰ Ἀθηνᾶ τῆς εἶπε·
 « Πῶς σ' ἔκαμε ἔτσι, Ναυσικᾶ, ἡ μάνα σου ἀκαμάτρα; 25
 Παραριμμένα κοιτόνται τὰ λιμπιστὰ σου ροῦχα,
 κι ἡ ὥρα εἶναι τοῦ γάμου σου κοντά, ποὺ πρέπει τότε
 καὶ σὺ νὰ βάλῃς ὁμορφα κι ὁμορφα νὰ χαρίσῃς
 σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ ῥθουν σπίτι σου νὰ σ' ὀδηγήσουν νύφη.
 Μ' αὐτὰ ὁ καθένας ὄνομα καλὸ στὸν κόσμον παίρνει 30
 καὶ χαίρεται ὁ πατέρας του κι ἡ λατρευτὴ του ἡ μάνα.
 Μόν' ἔλα, πᾶμε τὴν αὐγὴ νὰ πλύνουμε. Μαζί σου

θά'ρθω βοηθός σου, γρήγορα τὴν πλῦση ν' ἀποσώσης.
 Γιατὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποῦ θά'σαι ἀκόμα κόρη.
 Ταίρι ἀπὸ τώρα σέ ζητοῦν τὰ πρῶτα τῶν Φαίακων 35
 ἄρχοντοπαῖδια, ὅθε βασιτᾶ καὶ τὸ δικό σου γένος.
 Μόν' πάνε στὸν πατέρα σου νὰ τὸν παρακαλέσης
 νὰ σοῦ ἐτοιμάσῃ τὴν αὐγὴ μουλάρια κι ἓνα ἀμάξι
 νὰ πάρουν τὰ φουστάνια σου, τίς ζῶστρος, τὰ σεντόνια.
 Κι ἔτσι καλύτερα καὶ σὺ νὰ πᾶς μαζί μὲ ἀμάξι 40
 παρὰ πεζή, γιατί μακριὰ εἶναι ἀπ' τὴ χώρα οἱ πλύστρες».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν Ὀλύμπο πῆγε ἔπειτα ἡ Παλλάδα,
 ὅπου εἶναι πάντα τῶν θεῶν τ' ἀσάλευτο λημέρι,
 ποῦ δὲν τὸ δέρνουν ἄνεμοι, βροχὲς δὲν τὸ μουσκεύουν,
 μήτε τὰ χιόνια τὸ πατοῦν, μόν' ἔχει μιὰ ἀπλωμένη 45
 καλοκαιριὰ ἀσυγνέφιαστη κι ἀσπροβολᾶ καὶ λάμπει.
 Ἐκεῖ οἱ μακαριστοὶ θεοὶ χαίρονται ἀπάνω αἰώνια.
 Ἐκεῖ πῆγε κι ἡ Ἀθηνᾶ σὰ φώτισε τὴν κόρη.
 Ἦρθε ἡ καλόθρονη Αὐγὴ καὶ ξύπνησε ἡ πανώρια
 ἡ Ναυσικᾶ καὶ τ' ὄνειρο θυμόταν κι ἀποροῦσε 50
 κι ἔτρεξε ἀμέσως νὰ τὸ πῆ, περνώντας ἀπ' τίς σάλες,
 στὸ λατρευτό πατέρα της καὶ στὴ γλυκειὰ της μάνα.
 Μέσα τοὺς ἡῦρε καὶ τοὺς δυό. Κοντὰ στὴ σιὰ μὲ σκλάβες
 ἡ μάνα της καθόντανε κι ἔστριβε μὲ τ' ἀδράχτι 55
 θαλασσογάλανο μαλλί. Στὴν πόρτα τὸ γονιό της
 ἀντάμωσε ποῦ πήγαινε τοὺς πρωταρχόντους νὰ ἔβρη
 στὴ σύνοδο, ὅπου οἱ ξακουστοὶ Φαιᾶκοι τὸν καλοῦσαν.
 Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τρυφερὰ τοῦ κάνει.
 «Καλὲ παπάκη, δὲ θὰ πῆς νὰ ζέψουν ἓνα ἀμάξι,
 μεγάλο καὶ καλότροχο, τὰ ροῦχα μου νὰ πάρω, 60
 ὅσα μοῦ κοίτονται λερά, στὸ ρέμα νὰ τὰ πλύνω;
 Ὅταν πηγαίνης στὴ βουλὴ μὲ τ' ἄλλα τὰ πρωτάτα
 κι ἀποφασίζης, καθαρὰ πρέπει νὰ βάζης ροῦχα.
 Ἔχεις καὶ πέντε ὀλάκριβους μὲς στὸ παλάτι γιούς σου,
 δυὸ παντρεμένους κι ἄλλους τρεῖς μὲς στὸν ἄθθ τῆς νιότης, 65
 ποῦ σὰν πηγαίνουν στὸ χορὸ θέλουν νὰ βάζουν πάντα

νιόπλυτα ροῦχα. Κι ὅλα αὐτὰ δικές μου εἶναι φροντίδες ».

Ἔτσι εἶπε, γιατί ντράπηκε γιά τὸ γλυκὸ τὸ γάμο
νὰ κάμῃ λόγο. Ὅμως αὐτὸς τῇ νιώθει καὶ τῆς εἶπε·

« Μήτε μουλάρια, κόρη μου, θὰ λυπηθῶ, μήτε ἄλλο. 70
Μόν' πῆγαινε κι οἱ παραγιοὶ θὰ ζέψουν ἓνα ἀμάξι,
νὰ ἴναι ψηλό, καλόροδο κι ἀπάνω σκεπασμένο ».

Εἶπε κι εὐτὺς τοὺς παραγιούς προστάζει κι ὅλοι ἀκοῦνε.
Κι ὅξω τὸ μουλάρουστρο καλοφτιασμένο ἀμάξι

συγύρισαν καὶ φέρανε νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια. 75

Φέρνει ἀπὸ μέσα ἡ Ναυσικᾶ τ' ἀστραφτερά της ροῦχα

κι ἀπάνω στὸ καλόξυστο τ' ἀμάξι τὰ φορτώνει.

Σ' ἓνα καλάθι ἡ μάνα της κάθε λογῆς προσφάγια

τῆς ἔβαλε, καὶ σ' ἓνα ἀσὶ γιδίσιο, κρασί μαῦρο.

Τότε ἡ κοπέλα ἀνέβηκε καὶ κάθισε στ' ἀμάξι. 80

Τῆς ἔδωσε κι ἓνα ροῦ χρυσό, γεμάτο λάδι

νὰ τρίψῃ αὐτὴ κι οἱ σκλάβες της τὸ σῶμα ἀφοῦ λουστοῦνε.

Ἐπιασε ἡ κόρη τὸ καμτσὶ καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ γκέμια

καὶ τὰ μουλάρια χτύπησε καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο

κι ἅπαντα τρέχαν φέροντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη, 85

ὄχι μονάχῃ — πῆγαιναν μαζί της κι ἄλλες σκλάβες.

Στὰ κρουσταλλότρεχα νερά τοῦ ποταμοῦ σὰν πῆγαν,

ποὺ γοῦρνες εἶχε στῇ σειρὰ κι ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ ρέμα

καθάριο, ἀστέρευτο νερό, πῶβγαζε κάθε λέρα,

ἐκεῖ τ' ἀμάξι ξέζεψαν κι ἀπόλυσαν τὰ ζῶα 90

νὰ βόσκουν στ' ἀφροκύλιστου τοῦ ποταμοῦ τίς ἄκρες

γλυκεῖα ἀγριάδα. Πήρανε κι οἱ κόρες ἀπ' τ' ἀμάξι

τὰ ροῦχα καὶ μὲς στὸ νερὸ τὰ βούτηξαν καὶ τότε

ποιά νὰ περάσῃ βιαστικά στίς γοῦβες τὰ πατοῦσαν.

Σὰν τὰ ἔπλυναν κι ὅλες καλὰ καθάρισαν τίς λέρες, 95

ἀράδα ἀράδα τ' ἄπλωσαν στῆς ἀμμουδιᾶς τὴν ἄκρη,

ὅπου τὸ κύμα στὴν ξηρὰ ξεπλύνει τὰ χαλίκια.

Κι ἀφοῦ λουστήκανε ἔπειτα καὶ τρίφτηκαν μὲ λάδι

κοντὰ στὴν ἀκροποταμιά στρώνουν νὰ φᾶνε λίγο

καὶ τὰ σκουτιὰ περίμεναν νὰ τὰ στεγνώσῃ ὁ ἥλιος. 100

Κι ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαῖ κι αὐτὴ κι οἱ παρακόρες
 βγάλανε τίς μαντηλωσές νὰ παίξουνε τὸ τόπι.
 Κι ἄρχισε πρώτη ἡ Ναυσικᾶ νὰ ρίξη τραγουδώντας.
 Πῶς ὅταν τρέχη ἡ Ἄρτεμη στὰ ὄρη ἡ σαῖτεῦτρα
 ἢ στὸν ψηλὸ Ταῦγετο ἢ στοῦ Ὀλονοῦ τίς ράχες 105
 καὶ χαίρεται μὲ τὰ γοργὰ τὰ λάφια καὶ τοὺς κάπρους,
 κι οἱ λαγκαδόθρεφτες Ξωθιές, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
 παίζουν μαζί της κι ἡ Λητώ κοιτάει κι ἀναγαλλιάζει
 κι ἀπάνω ἀπ' ὅλες πὶὸ ψηλὰ τῆς ἔχει τὸ κεφάλι
 καὶ τὴ γνωρίζεις μὲς σ' αὐτές, κι ἄς εἶναι ὅλες πανώριες, 110
 ἔτσι κι ἡ κόρη ἡ ἀπάρθενη ξέκρινε μὲς στὶς δοῦλες.

Σὰν ἦρθε ἡ ὥρα πῆμελλε στὸ σπίτι νὰ γυρίση,
 νὰ ζέψη τὰ μουλάρια της, τὰ ροῦχα νὰ διπλώση,
 τότε ἄλλο βρῆκε ἡ λιόφωτη Παλλὰδα, πῶς τὴν κόρη
 νὰ ἰδῇ μπροστά του ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σὰν ξυπνήση, 115
 ποὺ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ αὐτὴ στὴ χώρα τῶν Φαιακῶν.
 Τὸ τόπι σὲ μιὰ σκλάβα της πετάει ἡ βασιλοπούλα,
 μὰ ἀστόχησε καὶ τό 'ριξε μὲς στὸ βαθὺ ποτάμι
 κι ὥρες γελοῦσαν. Ξύπνησε τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 καὶ κάθισε καὶ στῆς καρδιᾶς τὰ βάθη συλλογιόυνταν· 120
 « Ἄλλοί μου, σὲ ποιῶν βρέθηκα τὴ χώρα ἀνθρώπων πάλε ;
 Νά 'ναι ἄγριοι τάχα καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν,
 ἢ νὰ φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;
 Γλυκεῖες φωνές σά ν' ἄκουσαν τ' αὐτιά μου ἀπὸ κορίτσια,
 ἀπὸ Ξωθιές ποὺ τὰ ψηλὰ χαίρονται κορφοβούνια 125
 καὶ βρύσες καὶ νερῶν πηγές καὶ δροσερὰ λιβάδια.
 "Ἡ νά 'μαι σὲ θνητοὺς κοντὰ ποὺ ἀνθρώπινα μιλοῦνε ;
 "Ἄς πάω μονάχος μου νὰ ἰδῶ καὶ νὰ καλοξετάσω ».

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ χαμόκλαδα ξετρύπωσε ὁ Δυσσέας
 κι ἀπ' τὸ λαγκάδι τὸ πυκνὸ μὲ τὸ γερὸ του χέρι 130
 κόβει κλωνάρι φουντωτὸ νὰ κρύψῃ τ' ἄχαμνά του.
 Λιοντάρι πῶς βουνόθρεφτο, στὰ νύχια του θαρρώντας,
 χυμᾶει μὲ τ' ἀνεμόβροχα κι ἀστράφτουν οἱ ματιές του
 κι ἀρπάζει βόδια ἀπ' τὸ σωρό, πρόβατα κι ἄγρια λάφια

- καὶ τ' ἀναγκάζει ἡ πείνα τοῦ νὰ πάῃ νὰ δοκιμάσῃ 135
 ἄρνια, κι ἂν εἶναι ἓνα γερὸ μαντρὶ νὰ τὸ πατήσῃ,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας ἔμελλε τίς κόρες ν' ἀνταμώσῃ,
 μ' ὅλη τῇ γδύμνια τοῦ, γιατί τὸν ἔσπρωχνε ἡ ἀνάγκη.
 Μὰ σ' ὅλες φάνηκε φριχτός, ἀπ' ἄρμες ρημασμένους, 140
 καὶ τρομαγμένες σκόρπισαν ἄλλη ἀπ' ἄλλου τοὺς λόφους.
 Μονάχη ἡ κόρη στάθηκε τ' Ἀλκίνου, γιατί θάρρος
 τῆς ἔδωσε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸ φόβο παίρνοντάς της.
 Στάθηκε ἐμπρός τοῦ ἀσάλευτη. Κι ἀνάδευε ὁ Δυσσέας,
 τῆς κόρης τῆς ροδόθωρης τὰ γόνατα νὰ πιάσῃ, 145
 εἶτε ἀπ' ἀλάργα μὲ γλυκὰ νὰ τῆς μιλήσῃ λόγια,
 ποῦ πέφτει ἡ χώρα νὰ τοῦ πῇ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ροῦχα.
 Κι ἐκεῖ ποῦ συλλογίζονταν καλύτερό τοῦ βρῆκε
 μὲ γλυκὰ λόγια ἀπὸ μακριὰ νὰ τὴν παρακαλέσῃ,
 μήπως καὶ τῆς κακοφανῇ τὸ γόνα ἂν τῆς ἀγγίξῃ.
 Κι εὐτὺς τῆς εἶπε μὲ γλυκὰ πονηρεμένα λόγια 150
 « Σπλαχνίσου με, βασιλίσσα. Θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι ;
 Ἄν εἶσαι κάποια ἀπ' τίς θεές ποῦ χαίρονται τὰ οὐράνια,
 μονάχα μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ Δία ἐγὼ τὴν κόρη,
 σὲ προσομοιάζω στὴ μορφή, στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη.
 Κι ἂν εἶσαι πάλε ἀπλὴ θνητὴ, ποῦ κατοικᾷς στὸν κόσμο, 155
 μακάριος ὁ πατέρας σου κι ἡ σεβαστὴ σου ἡ μάνα,
 μακάρια καὶ τ' ἀδέρφια σου. Πόσο ἡ καρδιά τους πάντα
 θ' ἀναγαλλιᾶζῃ μέσα τους ἀπὸ χαρὰ γιὰ σένα,
 τέτοιο βλαστάρι στὸ χορὸ νὰ μπαίνη ἅμα τὸ βλέπουν.
 Κι ἀπ' ὅλους πιὸ μακαριστὸς ἀσύγκριτα τοὺς ἄλλους 160
 ποῦ βγῇ στὰ δῶρα νικητῆς καὶ σὲ κερδίσῃ ταίρι.
 Γιατὶ ποτὲ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν τέτοιο πλάσμα,
 ἄντρα ἢ γυναῖκα. Θάμπωσαν τὰ μάτια μου ὅταν σ' εἶδα.
 Μόνο στὴ Δῆλο μιὰ φορὰ πλάι στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλου,
 τέτοιο δροσάτο φοινικιάς βλαστάρι εἶδα ν' ἀνθίζῃ. 165
 Πῆγα κι ἐκεῖ. Λαὸς πολὺς μ' ἀκλούθαε στὸ ταξίδι,
 ὅπου γραφτὸ τίς πιὸ βαρεῖς νὰ δοκιμάσω πίκρες.
 Κι ὅπως ἐκεῖνο ὥρα πολλὴ μὲ θάμπωσε ὅταν τό 'δα,

- γιατί ἀπ' τῇ γῆς δὲ φύτρωσε φυτὸ παρόμοιο ἀκόμα,
 ἔτσι καὶ σὺ μὲ θάμπωπες, παρθένα, κι ὅλος τρέμω, 170
 μ' ὅσες κι ἂν ἔχω συμφορές, τὸ γόνα σου νὰ πιάσω.
 Ψὲς γλύτωσα ἀπ' τῇ θάλασσά τὴν εἰκοστὴ πιά μέρα
 ποὺ μ' ἔδερναν τὰ κύματα κι οἱ πιὸ σφοδρὲς ἀντάρες
 μέσα ἀπ' τοῦ Ὠγύγῃ τὸ νησί. Καὶ μ' ἔρριξε ἐδῶ τώρα
 ἢ μοῖρα κι ἄλλες συμφορές νὰ δοκιμάσω ἀκόμα, 175
 γιατί θαρρῶ πῶς οἱ θεοὶ κι ἄλλα πολλὰ μοῦ γράφουν.
 Κάμε ἓνα ἔλεος, Κυρά. Μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα
 στά χέρια σου πρωτόπεσα κι ἄλλους δὲν ξέρω ἀνθρώπους
 ποὺ κατοικοῦν τὴ χώρα αὐτὴ καὶ χαίρονται τὸν τόπο.
 Ἔλα τὴν πόλῃ δεῖξε μου καὶ δῶς' μου ἓνα ἀποφόρι, 180
 μαζί σου ἂν ἔφερες ἐδῶ τὰ ροῦχα νὰ τυλίξης.
 Κι ἂς σοῦ χαρίσουν οἱ θεοὶ ὅσα ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
 ἄντρα καὶ σπίτι, καὶ γλυκεῖα μέσα τοῦ ἀγάπη ἂς κλείσουν.
 Γιατὶ δὲν ἔχει πιὸ ὁμορφὸ παρ' ὅταν μὲ μιὰ γνώμη
 ἀγαπημένο ἀντρόγυνο φροντίζῃ γιὰ τὸ σπίτι. 185
 Καημὸς μεγάλος στοὺς ὀχτροὺς, στοὺς συγγενεῖς λαχτάρᾳ,
 ποὺ πρῶτα αὐτοὶ μὲς στὴν καρδιὰ καλύτερα τὴ νιώθουν».
- Κι ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικᾶ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἐνε, δὲ φαίνεσαι ἄκριτος μήτε ἄνθρωπος τυχόντας.
 Στὸν κόσμῳ ὁ Δίας μόνος τοῦ μοιράζει τ' ἀγαθὰ του, 190
 σὲ βασιλιάδες καὶ φτωχοὺς, καθὼς τὸ θέλει ἐκεῖνος.
 Αὐτὰ καὶ σένα σοῦ ἔδωκε καὶ πρέπει νὰ ὑπομένῃς.
 Καὶ τώρα τῆς πατρίδας μου σὰν πάτησες τὸ χῶμα,
 δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φόρεμα μήτε ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπει
 νὰ λάβῃ ξένος δύστυχος ποὺ θὰ μᾶς συναντήσῃ. 195
 Καὶ θὰ σοῦ δείξω πρόθυμα τὴν πόλῃ καὶ θὰ μάθῃς
 καὶ τοῦ λαοῦ τῆς τ' ὄνομα. Τὴ χώρα αὐτὴ οἱ Φαιᾶκοι
 τὴν ἔχουν κι εἶμαι κόρη ἐγὼ τοῦ ξακουσμένου Ἀλκίνου,
 ποὺ θάρρος καὶ ζωὴ ἀπ' αὐτὸν κρατιέται τῶν Φαιάκων».
- Εἶπε καὶ τίς σγουρόμαλλες φωνάζει παρακόρες· 200
 «Σταθῆτε· γιατί φύγατε, κορίτσια, ποὺ εἶδατε ἄντρα;
 Μήπως καὶ φοβηθήκατε κανεῖς ὀχτροὺς πῶς εἶναι;

Δὲ βρίσκειται οὔτε θὰ βρεθῇ τὸ παλληγκάρι τ' ἄξιον,
 πού θ' ἄρ' ἔδω τὸν πόλεμον νὰ φέρῃ στοὺς Φαιάκους,
 γιατί οἱ ἄθάνατοι θεοὶ μᾶς προστατεύουν ὅλοι
 205
 καὶ ἀλάργα μὲς στὸ πέλαγον τ' ἀφροπερικλεισμένο
 καθόμαστε παράμεροι, μήτε μᾶς σμίγουν ἄλλοι.
 Μὰ αὐτὸς ὁ δύστυχος ἔδω ναυαγισμένος ἦρθε
 καὶ πρέπει νὰ τὸν σώσουμε. Γιατὶ τοὺς στέλνει ὁ Δίας
 210
 φτωχοὺς καὶ ξένους. Πρόσχαρον τὸ λίγο πού θ' ἴδωσ' ἡ
 Μὰ ἔλ' αὖτε, κόρες, δώστε τοῦ φαῖ-πιτοῦ τοῦ ξένου
 καὶ στὸ ποτάμι λούστε τον, σὲ ἀπάνεμον ἕνα μέρος ».

Εἶπε, καὶ οἱ κόρες στάθηκαν καὶ ἐσπρωχνε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
 καὶ σ' ἕνα ἀπόσκιον ὁδήγησαν τὸ θεῖκον Δυσσέα,
 καθὼς τοὺς εἶπε, ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ Ἀλκίνοῦ ἡ θυγατέρα.
 215
 Κοντὰ τοῦ ροῦχα τοῦ βαλαν, χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 τοῦ δ' ὠσαν καὶ ροῖ χρυσὸ μὲ λάδι ὑγρὸ γεμάτο,
 καὶ τὸν καλοῦσαν νὰ λουστῇ στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 Τότε ὁ Δυσσέας γύρισε στὶς παρακόρες καὶ εἶπε·
 « Κορίτσια, λίγο ἀπόμερα σταθῆτε νὰ ξεπλύνω
 220
 τὴν ἄρμη αὐτὴ ἀπ' τὶς πλάτες μου καὶ νὰ τριφτῶ μὲ λάδι
 καὶ ἔχω καιρὸ σταλιά ἀλοιφὴ νὰ βάλω στὸ κορμί μου.
 Στὸ φανερὸ δὲ λούζομαι. Γιατὶ ντροπὴ μου τό 'χω
 μπροστὰ σὲ σγουροπλέξουδα νὰ γυμνωθῶ κορίτσια ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ ἔφυγαν μακριὰ καὶ τὰ 'πανε τῆς κόρης.
 225
 Τότε ὁ Δυσσέας ἔλουζε τὴν ἄρμη στὸ ποτάμι,
 πού σκέπαζε τὶς πλάτες τοῦ καὶ τοὺς θρεμμένους τοῦ ὤμους,
 καὶ ἀπ' τὸ κεφάλι σφούγγιζε τῆς θάλασσας τὴν ἄχνα.
 Σὰν ἔλουσε ὅλο τὸ κορμὶ καὶ τρίφτηκε μὲ λάδι,
 230
 τὰ ροῦχα τότε φόρεσε πού τοῦ δ' ὠσε ἡ παρθένα,
 καὶ ἡ Διογένητι Ἀθηναῖ τὸν ἔκανε νὰ δείχνῃ
 σὰν πιδὸ ψηλὸς καὶ πιδὸ παχὺς καὶ τὰ σγουρὰ μαλλιά τοῦ
 πέφτανε ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ πού μοιάζανε ζουμπούλια.
 Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστός μὲ μάλαμα χρυσώνει
 235
 τ' ἀσήμε, πού τὸν ἔμαθαν λογῆς νὰ ξέρῃ τέχνες
 ἡ Ἀθηναῖ καὶ ὁ Ἥφαιστος, καὶ ἔργα πανώρια φτιάχνει,

ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε κι ἐκείνου στὸ κορμί του.
 Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
 χάρες γεμάτος κι ὁμορφιᾶς ποὺ σάστιζε ἡ παρθένα.
 Τότε ἔτσι στὶς σγουρόμαλλες τὶς παρακόρες εἶπε· 240

« Ἀκοῦστε κάτι νὰ σᾶς πῶ, κρινόχερα κορίτσια.
 Δίχως τὴ γνώμη τῶν θεῶν ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
 δὲν ἦρθε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
 Πρωτύτερα μοῦ φάνηκε πὼς εἶναι ἀσκημομούρης,
 μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια. 245
 Μακάρι τέτοιος νὰ ἔτανε γραφτὸς γιὰ μένα ὁ ἄντρας
 τοῦ τόπου ἀκόικος κι ἐδῶ νὰ ἔλεγε αὐτὸς νὰ μείνῃ.
 Μὰ ἐλάτε, κόρες, δῶστε του φαῖ-πιστὸ τοῦ ξένου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλες πρόθυμα τῆς ἄκουσαν τὰ λόγια,
 καὶ στὸ Δυσσέα βάλανε μπροστὰ του φαγοπότι. 250
 Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 γιατί εἶχε μέρες ποὺ μπουικιά δὲν ἔβαλε στὸ στόμα.
 Κι ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικᾶ σκέφτηκε τότε ἓνα ἄλλο.
 Τὰ ροῦχα πρῶτα δίπλωσε καὶ τὰ ἔβαλε στ' ἀμάξι
 κι ἔξεψε τὰ χοντρόνυχα μουλάρια καὶ μονάχη 255
 ἀπάνου ἀνέβηκε ἔπειτα κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

« Σῆκω νὰ πᾶμε, ξένε, πιά στὴ χώρα, νὰ σὲ στείλω
 στοῦ συνετοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι, ὅπου τοὺς πρώτους
 Φαιάκους ὅλους μαζωχτοὺς θαρρῶ πὼς θὰ γνωρίσης.
 Μόν' ἔλα κάμε ὅπως σοῦ πῶ. Θαρρῶ πὼς κόβει ὁ νοῦς σου. 260
 Χωράφια ἐνόσω παίρνουμε καὶ δουλεμένους τόπους,
 πίσω ἀπ' τ' ἀμάξι νὰ ῥχεσαι τρεχάτα μὲ τὶς δοῦλες,
 κι ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνοντας θὰ σ' ὀδηγῶ στὸ δρόμο.
 Κι ὅταν στὴν πόλῃ φτάσουμε μὲ τοὺς ψηλοὺς τῆς πύργους,
 ἐκεῖ λιμάνι ἔχει ὁμορφο στὸ ἔνα καὶ στ' ἄλλο μέρος, 265
 πῶχει τὸ ἔμπα του στενὸ κι ἔχουν ἐκεῖ τραβήξει
 τὰ τρεχαντήρια στὴ στεριά, καθένα στὴ σκεπὴ του.
 Γύρω στὸν ὁμορφο ναὸ τοῦ Ποσειδῶνα ὑπάρχει
 κι ἡ ἀγορὰ μ' ἀσήκωτες πέτρες στὴ γῆς χωμένες
 στρωμένη, ὅπου τῶν καραβιῶν τ' ἄρμενα μέσα φτιάνουν, 270

τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά καὶ ξύνουν τὰ κουπιά τους.
 Γιατὶ οἱ Φαιᾶκοι γιὰ σπαθιά δὲ νοιάζονται ἢ δοξάρια,
 μόν' γιὰ κατάρτια καὶ κουπιά κι ἰσόμετρα καράβια,
 ποὺ στὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας τὰ χαίρονται νὰ τρέχουν.
 Δὲ θέλω αὐτοὶ ξοπίσω μου πικρὰ ν' ἀρχίσουν λόγια, 275
 γιατί κανέννας δὲν ψηφᾷ τὸν ἄλλο μὲς στὴ χώρα.
 Κι ἔτσι ἴσως ποῦνε οἱ πιὸ κακοὶ ὅταν μὲ ἰδοῦν στὸ δρόμο·
 «Ποιὸς νὰ 'ναι ἐκεῖνος ὁ ψηλὸς κι ὁμορφοκαμωμένος
 πῶρχεται μὲ τὴ Ναυσικᾶ; Ποῦ νὰ τὸν βρῆκε τάχα;
 Ἴσως τὸν πάρη κι ἄντρα της. Μπορεῖ ναυαγισμένον 280
 τὸν πῆρε ἀπ' τὸ καράβι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ
 ξενομερίτῃ, ἀφοῦ κοντὰ δὲν ἔχουμε γειτόνους.
 Ἦ θὰ 'ναι ἀθάνατος θεὸς ποὺ μὲ τίς προσευχῆς της
 κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανὸ γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχῃ.
 Κάλιο ἂν τὸ πέτυχε ἀπ' ἄλλου τὸ ταίρι της ἢ ἴδια, 285
 ἀφοῦ τοὺς ντόπιους δὲν ψηφᾷ κι ἄς τὴ ζητοῦν τὰ πρῶτα
 τοῦ τόπου τ' ἀρχοντόπουλα μὲς στοὺς Φαιάκους ὅλους».
 Ἔτσι ἴσως ποῦνε, καὶ ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ ν' ἀκούσω.
 Γιατὶ κι ἐγὼ κατηγορῶ τίς ἄλλες ποὺ τὰ κάνουν,
 ποὺ δίχως τοῦ πατέρα τους τὴ γνώμῃ καὶ τῆς μάνας 290
 καὶ πρὶν ἀκόμα παντρευτοῦν τὰ παλληκάρια σμίγουν.
 Μόν' ἀκου, ξένε, γλήγορα νὰ ἰδῆς πῶς θὰ σὲ στείλῃ
 μὲ τὸ καλὸ ὁ πατέρας μου νὰ πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα.
 Στὸ δρόμο τ' ὁμορφο θὰ ἰδῆς τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσος
 ὅλο ἀπὸ λεῦκες, μὲ πηγὴ κι ὀλόγυρα λιβάδι. 295
 Ἐκεῖ εἶναι τοῦ πατέρα μου τὸ δροσερὸ περβόλι,
 τόσο ἀπ' τὴ χώρα ἀλαργινὸ ποὺ ἀκοῦνε ὅταν φωνάξῃς.
 Κάτσε νὰ καρτερῇς ἐκεῖ λιγάκι ὅσο νὰ πᾶμε
 στὴ χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Κι ἀπάνω κάτω ὅταν σκεφτῇς πῶς εἴμαστε φτασμένοι, 300
 ξεκίνα τότε πιά νὰ ρθῇς στὴ χώρα τῶν Φαιάκων,
 καὶ ρῶτα τοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξουν.
 Νὰ τό 'βρῃς εὐκολὰ μπορεῖς. Καὶ τὰ μωρὰ τὸ ξέρουν,
 γιατί ἄλλο σπίτι δὲ θὰ βρῇς κανένα μὲς τὴ χώρα

- νὰ μοιάζῃ μὲ τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι. 305
 Κι ὅταν περάσῃς τὴν αὐλή, στὸ πρόσπιτο ὅταν φτάσῃς,
 πέραν ἀπ' τὴς σάλες γλήγορα στὴ μάνα μου νὰ φτάσῃς.
 Κοντὰ στὴ στιά θὰ κάθεται καὶ στῆς φωτιᾶς τὴ λάμψη,
 θαλασσογάλανο μαλλὶ στ' ἄδράχτι τῆς νὰ κλώθῃ, 310
 στὸ στύλο ἀπάνου ἀκουμπιστή, ποὺ θὰ σαστίσῃ ὁ νοῦς σου,
 κι ὁλόγυρά τῆς κάθονται κοντὰ τῆς κι ἄλλες σκλάβες.
 Κοντὰ τῆς κι ὁ πατέρας μου τὸ θρόνο του ἔχει στήσῃ
 καὶ κάθεται σάμπως θεὸς καὶ πίνει τὰ κρασί του.
 Προσπέρασέ τον κι ἄγγιξε τῆς μάνας μου τὸ γόνα,
 γοργὰ νὰ ἰδῇς χαρούμενος τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα, 315
 κι ἂς εἶναι ἄλᾳργα ὁ τόπος σου. Κι ἀπὸ καλὸ ἂν σὲ πάρῃ,
 ἔχεις ἐλπίδα σύντομα νὰ ἰδῇς τοὺς ποθητοὺς σου,
 νὰ φτάσῃς στὴ πατρίδα σου καὶ στ' ἀρχοντόσπιτό σου ».
- Εἶπε, καὶ μὲ λαμπρὸ καμτσὶ βάρεσε τὰ μουλάρια 320
 καὶ πίσω ἀφήσανε μεμιᾶς τ' ἀφρότρεχο ποτάμι
 καὶ τρέχανε ἀκατάπαυτα τὰ πόδια τους χτυπώντας.
 Κρατοῦσε ἡ κόρη τὰ λουριά κι' ἀλαφροσαλαγοῦσε,
 πεζοὶ ξοπίσω νὰ ῥχονται οἱ δοῦλες κι ὁ Δυσσέας.
 Κι ὁ ἥλιος πὰς βασίλειψε σὰν ἤρθανε στὸ δάσος 325
 τὸ δοξαστὸ τῆς Ἀθηνᾶς, κι ἔκατσε ἐκεῖ ὁ Δυσσέας
 κι ἔτσι ἄρχισε παράκληση νὰ κἀνῃ στὴν Παλλάδα·
- « Ἄκου με, κόρη ἀνίκητη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 τῶρα κἂν ἄκου με ἀφοῦ πρὶν δὲ μ' ἄκουσες ποτέ σου
 ὅταν μὲ θαλασσόπνιγε ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου.
 Κάμε νὰ βρῶ ἀπ' τοὺς Φαίακες λίγη σπλαχνιὰ κι ἀγάπη ». 330
- Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ ξάκουσε ἡ Παλλάδα,
 μὰ δὲν τοῦ φανερώθηκε, γιατί τὸν ἀδερφό τῆς
 τὸν πατρικὸ σεβόντανε, ποὺ τοῦ θεῖκοῦ Δυσσέα
 πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα.

Η

Τότε ἔτσι εὐχόντανε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
καὶ τὰ μουλάρια φέρανε τῇ Ναυσικᾷ στὴ χώρα.

Σάν ἦρθε στοῦ πατέρα της τὸ ξακουστὸ παλάτι,
στάθηκε στίς αὐλόπορτες κι ὅμοιοι θεοὶ σταθῆκαν
τ' ἀδέρφια της ζερβόδεξα κι ἔλυσαν ἀπ' τ' ἀμάξι
τὰ ζῶα καὶ κουβάλησαν ὅλα τὰ ροῦχα μέσα.

5

Πῆγε κι αὐτὴ στὸν πύργο της. Φωτιά τῆς εἶχε ἀνάψει
μιὰ Ἑπειρώτισσα γριά, ἡ δούλα της Βρυμέδη,
ποὺ μιὰ φορά ἀπ' τὴν Ἑπειρο τὴν ἔφεραν τὰ πλοῖα
καὶ δῶρο τοῦ τῆν ἔκαμαν τοῦ βασιλέα Ἀλκίνου,
ποὺ σάν ἀθάνατο θεὸ τὸν λάτρευε τὸ πλῆθος.
Τὴν ἀσπροχέρα Ναυσικᾷ αὐτὴ εἶχε μεγαλώσει
κι αὐτὴ φωτιά τῆς ἔναψε κι ἐτοίμασε τραπέζι.

10

Κίνησε τότε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας γιὰ τὴ χώρα,
κι ἡ Ἀθηναῖ μ' ἓνα θολὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι
γιὰ τὸ καλὸ του, μὴ τὸν δῇ κανεὶς ἀπ' τοὺς Φαίακους
καὶ τὸν πειράξῃ ὁ λόγος του καὶ τὸν ρωτοῦν ποιὸς εἶναι.

15

Κι ὅτι ἔμελλε στὴν ποθητὴ νὰ μπῇ τὴ χώρα μέσα,
νά ! βγῆκε ἡ φωτοστάλαχτη θεὰ Παλλάδα ἐμπρός του,
ὅμοια μὲ κόρη ἀπάρθνητη ποὺ σήκωνε μιὰ στάμνα.

20

Μπροστά του στάθηκε κι εὐτὺς τὴ ρώτησε ὁ Δυσσέας·
« Δὲ θὰ μοῦ δείξης, λυγερή, τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
ποὺ βασιλεύει ἐδῶ σ' αὐτοῦ τοῦ τόπου τοὺς ἀνθρώπους ;
Ξένος ἐγώ, ταλαίπωρος, πρώτη φορά μου τώρα
ἦρθα ἀπὸ τόπους μακρινούς, γι' αὐτὸ κι ἐδῶ κανένα
δὲν ξέρω, ἀπ' ὅσους κατοικοῦν στὴ χώρα καὶ στὸν τόπο ».

25

Πάλε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
« Ξένε πατέρα, πρόθυμα τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξω
ποὺ θέλεις, γιατί βρίσκεται κοντὰ στὸ πατρικὸ μου.
Μόν' ἔλα ἀκλούθα ἐσὺ σιγὰ κι ἐγώ ὁδηγῶ στὸ δρόμο.
Καὶ σὲ κανένα μὴ μιλάς, μὴ στρέφης νὰ τοὺς βλέπης.
Γιατὶ τοὺς ξένους ὅλοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,

30

μήτε τοὺς παίρνουν μὲ χαρὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσουν.

Πέτονται μόνο στὰ γοργά, τὰ φτερωτὰ καράβια,
 πού διαπερνοῦν τὰ πέλαγα. Γιατὶ μιὰ τέτοια χάρη 35
 ὁ Σαλευτὴς τοὺς χάρισε. Καὶ τὰ γοργὰ τοὺς πλοῖα
 σὰν τὰ πουλιὰ στὴ θάλασσα καὶ σὰν τὴ σκέψη τρέχουν».

Εἶπε καὶ κίνησε γοργὰ πρώτη μπροστὰ ἡ Παλλάδα
 καὶ αὐτὸς ἑξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε.
 Κι ὅπως στὴ χώρα ἐρχόντανε, περνώντας μὲς στὸν κόσμο, 40
 κανεὶς ἀπ' τοὺς κοσμάκουστούς Φαιάκους δὲν τὸν εἶδε,
 γιατί δὲν ἄφηνε ἡ θεὰ ἡ λατρευτὴ Παλλάδα,
 καὶ γιὰ καλὸ τοῦ μὲ θεϊκὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι.
 Θάμαζε ἐκεῖνος τὰ γοργὰ καράβια, τὰ λιμάνια,
 τίς ἀγορὲς τῶν ἀρχηγῶν καὶ τὰ ψηλὰ τὰ κάστρα, 45
 —θάμα νὰ βλέπης—διάπλατα, φραγμένα μὲ παλούκια.
 Σὰν ἔφτασαν στοῦ βασιλιᾶ τὸ ξακουστὸ παλάτι,
 πρώτη ἡ κουκουβαγιοθωρη θεὰ Παλλάδα τοῦ 'πε·

« Νὰ τὸ παλάτι πὺλ ζητᾶς, πατέρα, νὰ σοῦ δείξω,
 ὅπου τοὺς θεογέννητους τοὺς πρωταρχόντους θὰ ἔβρης 50
 τραπέζι νὰ ἔχουν, κι ἄφοβα πῆγαινε κι ἔμπα μέσα.
 Ὁ θαρρεμένος ἄνθρωπος καλύτερα τελειώνει
 κάθε δουλειά, κι ἂς ἔρχεται μακριὰ ἀπὸ ξένους τόπους.
 Πρόσπεσε στὴ βασίλισσα μὲς στὸ παλάτι πρῶτα.

Τὴ λένε Ἀρήτη, καὶ βαστᾶ κι ἡ ἴδια ἀπ' τοὺς προγόνους, 55
 πού τὸν Ἀλκίνο γέννησαν, τὸ βασιλιὰ τοῦ τόπου.

Ἔκαμε πρῶτα ὁ Σαλευτὴς τοῦ κόσμου τὸ Ναυσίθο
 μὲ τὴν Περίβοια, ἀσύγκριτη στὴν ὁμορφιὰ γυναῖκα,
 στερνὴ τοῦ μεγαλόκαρδου Βρυμέδου θυγατέρα,
 πού μιὰ φορὰ βασίλεψε στοὺς ἄφοβους Γιγάντους. 60
 Μὰ μὲ τὸν ἄσεβο λαὸ χαλάστηκε κι ὁ ἴδιος.

Μὲ ἐκείνη ὁ Σείστης πλάγιασε κι ἔκαμε τὸ Ναυσίθο,
 πού στοὺς Φαιάκους ἔπειτα βασίλεψε, καὶ γιούς του
 ἔκαμε τὸ Ρηξήνορα καὶ τὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.

Νιόπαντρο ἀκόμα, δίχως γιό, πῆρε τὸν πρῶτο ὁ Φοῖβος, 65
 κι ἓνα κορίτσι πρόφτασε ν' ἀφήσῃ, τὴν Ἀρήτη,

πού ταίρι του τὴν ἔκαμε ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος,
 καὶ τὴν τιμοῦσε ὅπως καμιὰ στὸν κόσμον ἄλλη γυναίκα,
 ἀπ' ὅσες παντρευτήκανε καὶ κυβερνήσαν σπῆτι,
 ἀκόμα δὲν τιμήθηκε. Ἔτσι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά τους, 70
 καὶ τὰ παιδιά της κι ὁ λαὸς κι ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος,
 τὴ σέβονται καὶ σὰν θεὰ νὰ βλέπουν τὴ δοξάζουν,
 ὅταν στὴν πόλιν φαίνεται. Γιατὶ εἶναι στολισμένη
 μὲ γνώση, κι ὅσες ἀγαπᾷ, ἀκόμα καὶ στοὺς ἄντρες,
 λύνει ὅλες τους τίς διαφορές. Ἀπὸ καλὸ ἂν σὲ πάρῃ, 75
 ἔχεις ἐλπίδα στὴ γλυκεῖα πατρίδα νὰ γυρίσης,
 νὰ ἰδῇς ξανά τοὺς φίλους σου, νὰ πᾶς στ' ἀρχοντικὸ σου ».

Ἔτσι εἶπε καὶ ἔφυγε· ἔπειτα ἡ λαμπερὴ Παλλὰδα
 μὲς στὸν ἀστέρευτο γιάλῳ καὶ τὴ χαριτωμένη
 Σχεριὰ ξοπίσω ἀφήνοντας, στὸν Μαρθῶνα πῆγε, 80
 κι ἔπειτα στὴν πλατύδρομῳ Ἀθήνῃ καὶ ἐκεῖ μπῆκε
 μὲς στοῦ Ἑρεχθέα τὸ ναὸ τὸ μαρμαροχτισμένο.
 Στ' Ἀλκίνου πῆγε τὸ λαμπρὸ παλάτι κι ὁ Δυσσεάς,
 κι ὅπως στεκόντανε πολλὰ λογάριαζε στὸ νοῦ του,
 προτοῦ πατήσῃ τὴ μπασιά τὴ χαλκοκαμωμένη. 85
 Γιατὶ μιὰ λάμψη χύνονταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἡλίου,
 ἀπ' ὅλο τ' ἀψηλόσκεπο τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι.
 Χάλκινοι οἱ τοῖχοι πῆγαιναν ἀπ' τὴ μπασιά ὡς τὸ βάθος,
 κι εἶχαν μιὰ ζώνη ἀπὸ γυαλὶ γαλάζιο γύρω γύρω.
 Χρυσὲς οἱ πόρτες τὸ ψηλὸ παλάτι μέσα κλειοῦσαν, 90
 καὶ σὲ κατώφλι χάλκινο στεκόντανε ἀσημένιοι
 οἱ παραστάτες κι ἀργυρὸ τ' ἀνώφλι ἦταν ἀπάνω,
 καὶ τὸ κρικέλι ὀλόχρυσο. Στὸ 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος
 εἶχε σκυλιὰ ἀπὸ μάλαμα κι ἀσῆμι καμωμένα,
 πού τὰ 'χε φτιάσει ὁ Ἥφαιστος μὲ τὴ σοφὴ του τέχνη, 95
 νὰ τοῦ φυλοῦν τ' ἀρχοντικὸ τ' ἀντρειωμένου Ἀλκίνου,
 κι ἀθάνατα κι ἀγέραστα νὰ στέκουν ἐκεῖ πάντα.
 Γύρω στὸν τοῖχο εἶχε θρονιά, στὸ 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος,
 χτισμένα ἀράδα, πού ἀρχίζαν ἀπ' τὴ μπασιά ὡς τὸ βάθος,
 ὅλα στρωμένα μὲ ψιλὰ καλόφαντα σεντόνια, 100

τεχνίτρες ποὺ τὰ ξέφαναν, κι ἀπάνω τῶν Φαιάκων
 καθόντανε οἱ πρωτάρχοντες καὶ τρώγανε καὶ πίναν,
 γιατί εἶχαν ὁλὰ τ' ἀγαθὰ. Καὶ σὲ καλοχτισμένες
 βάσες, ἀγάλματα χρυσὰ παιδιῶν ἦταν στημένα, 105
 ποὺ μὲς στὰ χέρια τους δαδιὰ κρατοῦσαν ἀναμμένα,
 μ' αὐτὰ στοὺς ὁμοτράπεζους νὰ φέγγουν κάθε νύχτα.
 Πενήντα σκλάβες τὸ ψηλὸ παλάτι εἶχε ὅλες ὅλες,
 κι ἄλλες σὲ μύλους ἄλεθαν στάρι ξανθὸ σὰ μῆλο,
 κι ἄλλες πάλε ἔφαιναν πανιά καὶ κλώθανε στ' ἀδράχτι,
 καθὼς τὰ φύλλα τῆς ψηλῆς τῆς λεύκας καθισμένες, 110
 καὶ τόσο τ' ἔφαιναν κρουστά, ποὺ λάδι δὲν περνοῦσε.
 Κι ὡς εἶναι ἀπ' ὅλους πιὸ καλοὶ τεχνίτες οἱ Φαιᾶκοι
 νὰ κυβερνοῦν στὴ θάλασσα τὰ φτερωτὰ καράβια,
 ἔτσι εἶναι κι οἱ γυναῖκες τους στὸν ἀργαλειὸ τεχνίτρες.
 Γιατὶ τοὺς χάρισε ἡ θεὰ Παλλὰδα αὐτὴ τὴ χάρη, 115
 νὰ ξέρουν ὁμορφες δουλειές, περίσσια γνώση νὰ ἔχουν.
 Στ' ἀπόζω μέρος τῆς αὐλῆς, κοντὰ στὶς πόρτες, εἶχε
 μεγάλο κῆπο, τέσσερων στρεμμάτων, κι ἓνας φράχτης
 γύρῳ τὸν ἔφραζε παντοῦ. Κι ἐκεῖ μεγάλα δέντρα,
 φύτρωναν δροσερά, ἀχλαδιές, ροδιές, μηλιές μὲ μῆλα, 120
 συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν ἄθό τους,
 ποὺ δὲν τοὺς ἔλειπε ὁ καρπὸς χειμῶνα καλοκαίρι,
 μήτε ποτὲ τὸν ἔχαναν, μόν' ἄπαυτα φυσώντας
 ὁ Ζέφυρος ἄλλον γεννᾷ κι ἄλλον τὸν ὠριμάζει.
 Μετὰ ἀπ' τ' ἀχλάδια, ἀχλάδια ἀνθοῦν, μετὰ ἀπ' τὰ μῆλα, μῆλα, 125
 σῦκο στὸ σῦκο γίνεται, σταφύλι στὸ σταφύλι.
 Εἶχε κι ἓνα πολύκαρπο ἀμπέλι φυτεμένο.
 "Ἄλλες του λιάστρες ξήραινε σὲ γῆς στρωμένη ὁ ἥλιος
 κι ἄλλα σταφύλια ποὺ τρυγοῦν κι ἄλλα πατοῦν ἑοπίσω.
 Βγάζουν τὴν ἀγουρίδα ἐμπρός, ποὺ τὸν ἀνθὸ τῆς ρίχνει, 130
 κι ἄλλων γυαλίζει ἡ ράγα τους. Καὶ στοὺς στερνοὺς τοὺς ὄργους,
 λογῆς μὲ τέχνη φύτρωναν πρασιές πάντα ἀνθισμένες.
 Δυὸ βρύσες ἔτρεχαν, κι ἡ μιὰ πότιζε ὅλο τὸν κῆπο,
 κι ἀπ' τὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, ἡ ἄλλη ἀπ' τ' ἄλλο μέρος,

- πρὸς τὸ παλάτι πῆγαινε, ὅθε ἔπαιρνε κι ὁ κόσμος. 135
 Τέτοια χαρίσανε οἱ θεοὶ δῶρα λαμπρὰ τοῦ Ἀλκίνοῦ.
 Ἐκεῖ στεκόντανε ὁ θεϊκὸς καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅλα πιά σὰν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νὰ βλέπουν,
 μπῆκε πιά μέσα μὲ σπουδῇ, περνώντας τὸ κατώφλι.
 Καὶ βρῆκε ἐκεῖ τοὺς ἀρχηγοὺς κι ἀρχόντους τῶν Φαιάκων 140
 στὸν ὑπνοδότῃ τὸν Ἑρμῇ νὰ στάζουν τὰ ποτήρια,
 ποὺ τοῦ ἴκναν παράκληση στὸ τέλος πρὶν πλαγιάσουν.
 Τότε ἅπ' τῇ σάλα πέρασε, μ' ἓνα πυκνὸ σκοτάδι,
 ποὺ τοῦ περὶχυνε ἡ θεὰ Παλλὰδα, σκεπασμένος,
 ὅσο ποὺ στῇ βασίλισσα καὶ στὸν Ἀλκίνο πῆγε. 145
 Στὰ γόνατά της ἄπλωσε τὰ χέρια του ὁ Δυσσέας
 καὶ τότε πιά τοῦ σκόρπισε τὸ θεϊκὸ σκοτάδι.
 "Ὅλοι σταθῆκαν ἄλλοι μπροστά τους σὰν τὸν εἶδαν
 καὶ σάστιζαν νὰ τὸν θεωροῦν κι αὐτὸς τοὺς ξόρκιζε ἔτσι·
 « Ἀρήτη, κόρη τοῦ ἄρχοντα Ρηξήνορα, προσπέφτω 150
 στὰ πόδια σου ὁ πολύπαθος καὶ στὸ γλυκὸ σου ταίρι
 καὶ σ' ὅλους τοὺς πρωτάρχοντες. Εἶθε ὅλα τ' ἀγαθὰ τους
 νὰ τοὺς χαρίσουν οἱ θεοί, ν' ἀσπρίσουν, νὰ γεράσουν,
 καὶ στὰ παιδιά τους ἔπειτα ν' ἀφήσουν τὰ καλὰ τους
 κι ὅλα τὰ δικαιώματα πῶχει ὁ λαὸς τους δώσει. 155
 Στείλε κι ἐμένα γλήγορα στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 γιατί μὲ δέρνουν συμφορὲς ἀλάργα ἅπ' τοὺς δικούς μου».
 Εἶπε καὶ κάθισε ἔπειτα κοντὰ στῆς στιᾶς τῇ λάμπῃ,
 στῇ στάχτῃ ἀπάνω κι ἄλλοι στεκόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι.
 Καὶ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ μαχητὴς Ἐχένης, 160
 ποὺ ἴταν ὁ γεροντότερος ἅπ' ὅλους τοὺς Φαιάκους,
 πρῶτος στοὺς λόγους κι ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα.
 Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν εἶναι, Ἀλκίνο, αὐτὸ σωστό, μήτε, νὰ πῆς, ταιριάζει,
 χάμω στῇ στιὰ νὰ κάθεται στῇ στάχτῃ ἀπάνω ὁ ξένος 165
 κι ὅλοι μουδιάζουν, λόγο σου ν' ἀκούσουν καρτερώντας.
 Μόν' ἔλα τώρα σήκωσε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ
 σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονὶ κι οἱ κράχτες ὥς κεράσουν

πάλε κρασί, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτη Δία,
 ποὺ προστατεύει ἡ χάρη του τοὺς ξένους, κι ἡ οἰκονόμα 170
 ἀπ' ὅ,τι μέσα βρίσκεται φαῖ στὸν ξένο ἄς δώση ».

Τὸ λόγο αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνος,
 πῆρε ἀπ' τὸ χέρι τὸ σοφὸ πολύτεχνο Δυσσέα,
 σηκώνοντάς τον ἀπ' τῇ στιά, καὶ σὲ θρονὶ πανώριον
 τὸν κάθισε, σηκώνοντάς τὸ γιό του Λαοδάμα, 175
 ποὺ δίπλα του καθόντανε κι ἀγαπημένος του ἦταν.

Μιά παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ τοῦ χύνει νὰ νιφτῇ σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνῃ,
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου τοῦ ἴστωσε καὶ σκαλιστὸ τραπέζι.

Κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμιὰ τοῦ κουβαλοῦσε 180
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας.

Τότε τὸν κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνος πρόσταξε ἔτσι·
 « Ποντόνα, κέρνα μας κρασί καὶ μοίρασέ μας σ' ὅλους
 μετὰ τῇ σειρᾷ, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτη Δία, 185
 ποὺ πάντα τοὺς καλὸδεχτοὺς τοὺς ξένους συνοδεύει ».

Ἔτσι εἶπε καὶ γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
 καὶ σ' ὅλους μοίρασε σειρὰ γιὰ δέηση στὰ ποτήρια.
 Σὰν ἔσταζαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τὸ λόγο πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος καὶ τοὺς εἶπε· 190

« Ἀκοῦστε με, ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μοῦ ζητᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 Τώρα ποὺ φάγατε, ὁ καθεὶς στὸ σπίτι του ἄς πλαγιαῖση
 καὶ τὴν αὐγὴ φωνάζουμε κι ἄλλους δημογερόντους
 γιὰ νὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένο στὸ παλάτι, 195

καὶ διαλεχτὰ νὰ σφάζουμε στοὺς ἀθανάτους βόδια,
 κι ἔπειτα νὰ φροντίσουμε τοῦ ξένου τὸ ταξίδι,
 πῶς, μὲ δική μας συνοδεία, δίχως φροντίδα ἢ κόπο,
 νὰ πάη γοργὰ χαρούμενος στὴν ποθητὴ του χώρα,
 ὅσο κι ἂν εἶναι ἀπόμακρη, κι οὔτε κακὸ στὸ δρόμο 200
 νὰ μὴν τοῦ τύχη ἡ πάθημα στὸν τόπο του πρὶν φτάση.

Κι ἐκεῖ πιά θά ἔβρη στὰ στερνά, ὅσα ἢ βαρειά του μοῖρα

- τοῦ ἔγραψε, ἀφότου ἡ μάνα του τὸν ἔφερε στὸν κόσμο.
 Ἄν ὅμως εἶναι τ' οὐρανοῦ θεὸς κατεβασμένος,
 τότε ἄλλο πιά σοφίζονται στὸ νοῦ τους οἱ οὐράνιοι. 205
 Γιατὶ συχνὰ ὀλοφάνεροι στὰ περασμένα χρόνια
 φαινόντανε, ὅταν εἴχαμε λυτρωτικὲς θυσίες
 κι ὅπου κι ἐμεῖς καθόντανε καὶ τρώγανε κοντά μας.
 Κι ἂν μόνος του πηγαίνοντας τοὺς εὔρισκε διαβάτης,
 δὲν τοῦ κρυβόντανε οἱ θεοί, γιατί εἴμαστε γενιά των, 210
 ὡς οἱ Κυκλώποι στὴ φυλὴ τὴν ἄγρια τῶν Γιγάντων ».
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀλκίνο, τέτοια συλλογὴ στὸ νοῦ σου μὴν τὴν βάζεις,
 γιατί δὲν μοιάζω τῶν θεῶν ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια,
 στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφὴ, μόν' τῶν θνητῶν ἀνθρώπων. 215
 Κι ἂν ξέρετε ποιοὶ πέρασαν τίς πιὸ μεγάλες πίκρες
 στὸν κόσμο, μόνο ἐγὼ μ' αὐτοὺς νὰ συγκριθῶ ταιριάζει
 καὶ πιὸ πολλὰ θὰ τὰ ἴλεγα τὰ βάσανά μου ἀκόμα,
 ὅσα μοῦ τύχανε ἄπειρα κι ἀπὸ θεῶν κατάρα.
 Ἀφῆστε με ὅμως μιὰ μπουκιὰ στὸ στόμα μου νὰ βάλω. 220
 Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τὴν κοιλιά τὴν ἔρμη ἄλλο κανένα
 στὸν κόσμο πιὸ ξεδιάντροπο, ποὺ στανικῶς σὲ βάζει
 νὰ τὴ νοιαστῆς, μ' ὅσους καημούς, μ' ὅσες κι ἂν ἔχῃς λύπες,
 ὅπως κι ἐμένα, ποὺ καημοὶ τὰ στήθια μοῦ πληγώνουν
 κι αὐτὴ ζητᾷ ἀκατάπαυτα νὰ τρώγω καὶ νὰ πίνω, 225
 νὰ λησμονῶ τὰ πάθια μου καὶ νὰ γεμίζω ἐκείνη.
 Καὶ σεῖς σὰν ξημερώση ἡ αὐγὴ νοιαστῆτε τὸ ταξίδι,
 καὶ στείλτε με τὸ δύστυχο στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 ποὺ πέρασα ἄπειρα δεινά. Κι ἅς μοῦ κοπῇ ἡ ζωὴ μου,
 ὅταν πιά ἰδῶ τὸ σπίτι μου, τοὺς δούλους μου, τὸ βίός μου ». 230
- Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεσαν καὶ εἶπαν τὸ ναί, νὰ στείλουν
 τὸν ξένο στὴν πατρίδα του ποὺ φρόνιμα μιλοῦσε.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 στὸ σπίτι του ξεκίνησε νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας,
 κι ἀπόμεινε ὁ πολύσοφος Δυσσέας στὸ παλάτι. 235
 Κοντά του κάθισε ὁ θεϊκὸς Ἀλκίνος κι ἡ Ἀρήτη,

- κι οἱ παρακóρες σήκωναν σὲ λίγο τὸ τραπέζι.
 Τότε ἔτσι πρώτη μίλησε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
 γιατί τᾶ ροῦχα γνώρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 σὰν τὰ ἔειδε, ποὺ τὰ ξέφανε μονάχη μὲ τίς σκλάβες,
 καὶ κράζοντάς τον τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
 « Ἐγὼ θὰ κάμω τὴν ἀρχὴ νὰ σὲ ρωτήσω, ξένε,
 ποιός εἶσαι ; Πόθε κόπιασες ; Ποιός σοῦ ἔδωσε τὰ ροῦχα ;
 Δὲν εἶπες θαλασσοδάρτος στὸν τόπο μας πὼς ἦρθες » ;
 Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας·
 « Σὰ δύσκολο, βασιλίσσα, νὰ σοῦ τὰ πῶ ὡς τὸ τέλος,
 ὅσα μοῦ δώσανε οἱ θεοὶ νὰ δοκιμάσω πάθια·
 Κι ὅσο κι αὐτὸ ποὺ μὲ ρωτᾷς, ἐγὼ νὰ στὸ ξηγήσω.
 Ἐλάργα εἶναι στὸ πέλαγο κάποιο νησι Ὀγυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ δολοτεχνίτρα μένει,
 τοῦ Ἀτλαντα ἡ κόρη ἡ Καλυψώ μὲ τίς σγουρές πλεξοῦδες.
 Μῆτε θεὸς μῆτ' ἀνθρωπος κανένας δὲν τὴ σμίγει,
 καὶ μόνο ἐμένα μ' ἔφερε στὸ σπίτι της ἡ μοῖρα
 τὸν ἔρμο, ἀφοῦ μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι ὁ Δίας
 μοῦ ἔκαψε μισοπέλαγα τὸ γλήγορο καράβι
 κι ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι μου χαθῆκαν,
 καὶ τὴν καρίνα ἐγὼ ἀγκαλιὰ τοῦ καραβιοῦ κρατώντας,
 μέρες ἐννιά παράδερνα. Τὴ δέκατη πιά νύχτα
 μὲ πῆγαν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὴν Ὀγυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ πανώρια κατοικοῦσε,
 ἡ Καλυψώ καὶ πρόθυμα νὰ μὲ φιλοξενήση
 μὲ πῆρε αὐτὴ καὶ μ' ἔφερε καὶ σ' ὅλη τὴ ζωὴ μου
 ἀθάνατο κι ἀγέραστο μοῦ ἔλεγε νὰ μὲ κάμη.
 Ὅμως ποτὲ δὲν ἔπειθε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.
 Ἐμείνα ἀσάλευτος ἐκεῖ μαζί της ἑπτὰ χρόνια
 κι ὅλο μὲ δάκρυα μούσκευα πικρὰ ἄλυτα ροῦχα
 ποὺ μοῦ ἔδωσε. Σὰν ἔφτασε ὁ ὄγδοος ὁ χρόνος,
 μ' ἄφησε τότε στὴ γλυκεῖα πατρίδα νὰ γυρίσω,
 θὲς ἀπὸ θέλημα θεοῦ, θὲς ποὺ ἄλλαξε πιά γνώμη.
 Μ' ἕνα σκαφὶ καλόδετο μ' ἔστειλε ν' ἀρμενίσω

κι ἄφθονο μοῦ ἔδωσε ψωμί, γλυκὸ κρασί καὶ ροῦχα
 κι ἓνα ἀγεράκι ἀπόλυσε γλυκόπνευτο καὶ πρύμο.
 Μέρους τραβοῦσα δεκαφτὰ μὲς στοῦ γιалоῦ τὰ πλάτια.
 Στὶς δεκοχτὼ φανήκανε τ' ἀπλόσκιωτα ἀκροβοῦνια
 τοῦ τόπου σας καὶ χάρηκε τοῦ δύστυχου ἡ καρδιά μου. 275
 "Ὅμως ἀκόμα συμφορὲς μὲ καρτεροῦσαν κι ἄλλες,
 ὅσες τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς μοῦ ἔστειλε ὁ Ποσειδῶνας,
 ποὺ σήκωσε ὅλους τοὺς καιροὺς καὶ μοῦ ἔκλεισε τὸ δρόμο,
 καὶ δυνατὰ συντάραξε τὴ θάλασσα, ποὺ μῆτε 280
 στὴ βάρκα ἀπάνω νὰ σταθῶ δὲ μ' ἄφηνε τὸ κύμα,
 μὲ τοὺς πικροὺς μου στεναγμούς. Στὸ τέλος ἡ φουρτούνα
 κομμάτιασε τὴ βάρκα μου. Καὶ κολυμπώντας τότε,
 αὐτὸ τὸ χάος πέρασα, ὥσπου στὴ στεριά σας
 μὲ σίμωσαν τὰ κύματα κι ὁ ἄνεμος φυσώντας.
 Μ' ἂν ἐβγαίνα ὅζω στὴ στεριά, θὰ μ' ἔλυανε τὸ κύμα, 285
 σὲ βράχους καὶ σ' ἀνάσβολα χτυπώντας με ἀκρογιάλια.
 Τότες ἀποτραβήχτηκα καὶ κολυμποῦσα, ὥσπου
 σ' ἓνα ποτάμι σίμωσα, καὶ βολικὸς ὁ τόπος
 μοῦ φάνηκε κι ἀπάνεμος, χωρὶς μεγάλες πέτρες.
 "Ὄξω γιὰ ἀνάσα πλάγιασα κι ἐκεῖ ἤρθε ἡ μαύρη νύχτα. 290
 "Ἐπειτα ἀπ' τὸ θεόθρεφτο ποτάμι ἀλάργα πῆγα
 νὰ γύρω στὰ χαμόκλαδα κι ὀλόγυρά μου φύλλα
 σῴριασα κι ἔστειλε ὁ θεὸς ἓναν ἀτέλειωτο ὕπνο.
 Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά κοιμήθηκα στὰ φύλλα,
 ὅλη τὴ νύχτα ὡς τὴν αὐγὴ κι ὡς τ' ἄλλο μεσημέρι. 295
 Βουτοῦσε ὁ ἥλιος, τὸ γλυκὸ σὰ χόρτασα τὸν ὕπνο.
 Τότε ἄκουσα στὴν ἀμμουδιὰ τῆς κόρης σου τίς δοῦλες
 νὰ παίζουν, κι ἦταν σὰ θεὰ κι ἐκείνη ἀνάμεσό τους.
 Τῆς πρόσπεσα. Μοῦ φέρθηκε καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη,
 ὡς δὲν ἐλπίζεις τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν σὰν τὰ λάχης. 300
 Γιατὶ εἶναι πάντα ἀστόχαστοι ὅλοι οἱ μικροὶ στὰ χρόνια.
 "Ἀφθονο μοῦ ἔδωσε ψωμί κι ἓνα κρασί μοσκάτο,
 καὶ στὸ ποτάμι μ' ἔλουσε καὶ μοῦ ἔδωσε τὰ ροῦχα.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλησα, μ' ὅση κι ἂν ἔχω λύπη».

- Πάλε ὁ Ἀλκίνοσ τ' ἀπαντᾷ καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον· 305
 «Νᾶ, ξένε, ποῖο τῆς κόρης μου βρίσκω τὸ μόνο λάθος,
 ποὺ μὲ τίς σκλάβες της ἐδῶ στὸ σπίτι δὲ σὲ πῆρε,
 ἐνῶ τὴν πρωταπάντησες καὶ χάρη τῆς ζητοῦσες».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύπειρος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 «Τ' ἀθῶο κορίτσι, βασιλιά, γι' αὐτὸ μὴν τὸ μαλώσῃς, 310
 γιὰτὶ μὲ παρακίνησε τίς σκλάβες ν' ἀκλουθῇσω,
 μὰ μόνος δὲν τὸ δέχτηκα, ἀπὸ ντροπῇ καὶ φόβο,
 μήπως θυμώσῃς ἂν μὲ ἰδῇς. Γιὰτὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
 ἔτσι εἴμαστε ὅλο ἀράθυμο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων».
- Τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἀλκίνοσ· 315
 «Δὲν ἔχω, ξένε, τὴν καρδιά σὰν τέτοια μὲς στὰ στήθια,
 ν' ἀρπάχνηται ἀσυλλόγιστα. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξῃ.
 Εἶθε, πατέρα Δία μου καὶ σὺ Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο,
 τέτοιος, καθὼς μοῦ φαίνεσαι καὶ θέλεις ὅ,τι θέλω,
 νὰ παντρευτῇς τὴν κόρη μου καὶ νὰ σὲ πῶ γαμπρό μου, 320
 κι ἐδῶ νὰ μείνῃς. Θὰ ἴδῃς καὶ σπίτι καὶ χωράφια,
 ἂν μὲ τῇ γνώμῃ σου ἔμενες. Μὰ δὲν μπορεῖ κανένας
 νὰ σὲ κρατήσῃ στανικῶς, θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.
 Κι ὡς αὔριο βάζω μὲ τὸ νοῦ — καὶ ξέρε το — νὰ φύγῃς 325
 κι ἐνῶ ἐσὺ θὰ ἴσαι στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο βυθισμένος,
 στὸ κῦμα οἱ ναῦτες ἤσυχά θὰ λάμνουν νὰ σὲ πᾶνε
 στὸ σπίτι σου, στὸν τόπο σου, κι ὅπου ζητᾷ ἡ καρδιά σου
 κι ἂν εἶναι ἀκόμα πιδὸ πολὺ μακρύτερα ἀπ' τὴν Εὐβοία,
 ποὺ λένε ὅσοι ταξίδεψαν, πὼς εἶναι μίλια ἀλάργα 330
 ἀπ' τὴν πατρίδα, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθο ὅταν πῆγαν
 τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιό, νὰ ἰδῇ, καὶ σὲ μιὰ μέρα
 πῆγαν καὶ πάλε γύρισαν χωρὶς νὰ ξαποστάσουν.
 Τότε θὰ ἰδῇς τὰ πλοῖά μου κι οἱ ναῦτες πόσο ἀξίζουν
 ν' ἀφροκοποῦν τῇ θάλασσᾳ μὲ τῶν κουπιῶν τὴν πλάτῃ».
- Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας 335
 κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχήθηκε κι ἔτσι εἶπε μὲ λαχτάρᾳ·
 «Εἶθε, πατέρα Δία μου, ὅσα μοῦ τάξει ὁ Ἀλκίνοσ
 νὰ τὰ τελέψῃ. Ἡ δόξα του στὸν κόσμον θὰ ἴναι αἰώνια,

κι ἐγὼ πιά τέλος στή γλυκειά πατρίδα θά γυρίσω».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους. 340

Τότε τὶς σκλάβες πρόσταξε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
στοῦ λιακωτοῦ νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν,
ὁμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομιδες
κι ἀπάνω σκέπασμα σγουρές νὰ βάλουνε φλοκάτες.

Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὴ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας. 345

Σὰν τοῦ ἴστωσαν γοργὰ γοργὰ τὸ μαλακὸ κρεβάτι,
κοντὰ του πῆγαν κι ἔπειτα κι ἔτσι εἶπαν στοῦ Δυσσέα·
«Ἔτοιμη, ξένη, ἡ κλίνη σου καὶ σήκω νὰ πλαγιάσης».
Εἶπαν καὶ κείνος μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθῇ ποθοῦσε.

Τότε κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς πολυπαθὸς Δυσσέας, 350

κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ σὲ τορνευτὸ κρεβάτι.
Στοῦ βάθος τοῦ ψηλοῦ σπιτιοῦ πλάγιασε κι ὁ Ἀλκίνος
σὰν τοῦ ἴστωσε ἡ βασίλισσα καὶ στῶμα καὶ κρεβάτι.

Θ

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
σηκώθηκε ἀπ' τὴν κλίνη του ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
σηκώθηκε κι ὁ πορθητὴς θεόθρεφτος Δυσσέας.

Γιὰ τῶν Φαιάκων κίνησαν τὴν ἀγορά - κι ὁ Ἀλκίνος
πῆγαινε πρῶτος - ποὺ κοντὰ χτισμένη ἦταν στὰ πλοῖα. 5

Κι ἐκεῖ σὰν πῆγαν, κάθισαν σὲ θρόνους σκαλισμένους
κοντὰ κοντά. Κι ἡ Ἀθηναῖα τὴ χώρα τριγυρνοῦσε,
μὲ κράχτη σ' ὅλα μοιάζοντας τοῦ βαθυγνώστη Ἀλκίνου,
τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάση,
καὶ στὸν καθένα πῆγαινε κοντὰ καὶ τοῦ μιλοῦσε. 10

«Ἐμπρός, πηγαίνετε, ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
στὴν ἀγορά, νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸ ξένο ποὺ ἦρθε
νιόφερτος στοῦ βαθύγνωνμου τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
δαρμένος ἀπὸ θάλασσεσ καὶ ἀθάνατος λὲς μοιάζει».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλων ἀναψε τὸν πόθο καὶ τὸ θάρρος 15
κι ἀμέσως γέμισαν λαὸ κι ἡ ἀγορά κι οἱ ἔδρες,

κι ὅλοι θαμάζανε τὸ γιὸ σὺν εἶδαν τοῦ Λαέρτη,
 γιατί μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε θεοτικιά ἡ Παλλάδα
 στοὺς ὦμους καὶ στὴν κεφαλὴ, νὰ δείχνη κάνοντάς τον
 σὺν πιδὺ ψηλὸς καὶ πιδὺ παχύς, καὶ στοὺς Φαίακους ὅλους
 ἔτσι νὰ γίνῃ σεβαστὸς καὶ τιμημένος φίλος
 καὶ κάθε ἀγώνα δύσκολο νὰ βγάλῃ σὲ κεφάλι,
 ποὺ θὰ ἔβαζαν οἱ Φαίακες γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν.

Κι ὅταν τὸ πλῆθος ἔφτασε καὶ συναχτήκανε ὅλοι,
 τὸ λόγῳ πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοος πρῶτος κι εἶπε·
 « Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῶν Φαίακων,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μοῦ ζητᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 Αὐτὸς ὁ ξένος — μήτε ἐγὼ ποιοὺς εἶναι δὲν τὸν ξέρω,
 ἂν εἶναι ἀπ' τὴν ἀνατολὴ κι ἂν ἔρχεται ἀπ' τὴ δύση —
 μοῦ ῥθε στὸ σπῖτι ἀπ' ἄχαρο γυρίζοντας ταξίδι,
 καὶ τὴ βοήθεια μας ζητᾷ νὰ φύγῃ δίχως ἄλλο.
 Λοιπὸν ἄς στείλουμε κι αὐτὸν ὡς κάνουμε καὶ σ' ἄλλους,
 γιατί κανεὶς δὲν ἔμεινε στὸ σπῖτι μου ὅποιος ἤρθε,
 πολὺν καιρὸ νὰ κλαίγεται πῶς θὰ γυρίσῃ πίσω.
 Μὰ ἐλάτε, ἐμπρός. Ἄς ρίξουμε στὴ θάλασσα καράβι
 βαμμένο, πρωτοτάξιδο, κι ἄς διαλεχτοῦνε ἀπ' ὅλους
 πενήντα δυό, τὰ πιδὺ γερά τοῦ τόπου παλληκάρια.
 Καὶ τὰ κουπιὰ μὲ τοὺς σκαρμούς σὰ δέστε ὅλα μὲ τάξη,
 βγῆτε κι ἐλάτε γλήγορα στὸ σπῖτι μου νὰ φᾶτε,
 κι ἐγὼ τραπέζι ἀρχοντικὸ καὶ πλούσιο θὰ σᾶς στρώσω.
 Αὐτὰ προστάζω στὰ παιδιά. Κι οἱ ἄλλοι σκηπτροφόροι
 δημογερόντοι, στ' ὁμορφο παλάτι μου κοπιάστε
 τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, κι ὅχι μὴν πῆ κανεὶς σας.
 Καὶ τὸ θεῖκὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο ἄς καλέσουν,
 γιατί τοῦ χάρισε ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη,
 νὰ μᾶς λιγώνῃ ὅταν τοῦ πῆ νὰ τραγουδᾷ ἡ καρδιά του ».

Εἶπε κι ἐμπρός προχώρησε κι οἱ σκηπτροφόροι πίσω.
 Ὁ κρᾶχτης πῆγε τὸ θεῖκὸ τραγουδιστὴ νὰ φέρῃ.
 Κι ἔτσι ὅπως εἶπε, χάρισαν πενήντα δυὸ λεβέντες
 καὶ πῆγανε στοῦ ἀστέρειτου πελάγου τ' ἀκρογιάλι.

Σάν ἤρθανε στήν ἀμμουδιά καί στό γοργό καράβι,
 ρίξαν στά βαθιά νερά τὸ μαῦρο τρεχαντήρι
 καί τὸ κατάρτι στήσανε καί τὰ πανιά σηκώνουν,
 καί στά κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,
 ὅλα μὲ τάξη κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιά του ἀπάνω 55
 καί στ' ἀνοιχτὰ τ' ἀράξανε, τὸ κύμα ἐκεῖ πού σιάζει.
 Στ' Ἀλκίνου πῆγαν ἔπειτα τ' ἀρχοντικό παλάτι.
 Λαὸ γεμίσανε οἱ αὐλὲς κι οἱ κάμαρες κι οἱ σάλες,
 πού συναζόνταν κι ἔφταναν χιλιάδες νιοὶ καὶ γέροι.
 Δώδεκα ἄρνια τοὺς ἔσφαξεν ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος 60
 κι ὀχτὼ γουρούνια ἀσπρόδοντα καὶ δυὸ θρεμμένα βόδια
 καὶ τὰ ἔγδαραν καὶ τὰ ἔψησαν κι ἐτοίμασαν νὰ φᾶνε.
 Ἦρθε κι ὁ κρᾶχτης τὸ θεῖκό τραγουδιστὴ ὀδηγώντας,
 πού ἡ Μοῦσα τὸν ἀγάπησε καὶ τοῦ ἔδωσε μιὰ χάρη
 καὶ μιὰ συνάμα συμφορά. Τοῦ στέρησε τὸ φῶς του 65
 καὶ τοῦ ἔδωσε γλυκεῖα φωνή. Κι ὁ κρᾶχτης ὁ Ποντόνας,
 σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονὶ τὸν ἔκατσε, στὴ μέση
 τῶν καλεσμένων, στὸν ψηλὸ τὸ στύλο ν' ἀκουμπήση,
 καὶ στό παλούκι κρέμασε τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,
 πιὸ ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ ἔδειξε, ὅταν θέλη, 70
 ν' ἀπλώσῃ ἐκεῖ τὸ χέρι του καὶ νὰ τὴν ξεκρεμάσῃ.
 Πανέρι τοῦ ἔφερε ἔπειτα καὶ τοῦ ἔστρωσε τραπέζι
 κι ἓνα ποτήρι μὲ κρασί νὰ πίνη ὅταν θελήσῃ.
 Κι ὅλοι στά ἔτοιμα ἀπλώσαν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν, 75
 φτέρωνε ἡ Μοῦσα τὸ θεῖκό τραγουδιστὴ ν' ἀρχίσῃ
 νὰ τραγουδήσῃ ξακουστὸ πολεμικὸ τραγούδι,
 πῶφτανε τότε ἡ φήμη του ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
 πῶς ὁ Δυσσέας μιὰ φορὰ μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
 μὲ λόγια πιάστηκαν χοντρά σὲ ἀρχοντικό τραπέζι 80
 καὶ μέσα του κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε ὁ Ἀγαμέμνων,
 πού μάλωναν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
 Γιατὶ ἔτσι ὁ Φοῖβος μιὰ φορὰ τοῦ τὰ ἔπε πῶς θὰ γίνουν,
 στὴ βλογημένη τὴν Πυθῶ, τὸ πέτρινο κατώφλι

σάν πέρασε, πού πῆγε ἐκεῖ χρησμὸ νὰ τοῦ ζητήσῃ. 85
 Κι ἀλήθεια, τότες ἄρχισαν οἱ συμφορὲς νὰ πέφτουν
 στοὺς Τρῶες καὶ στοὺς Ἀχαιοὺς, μὲ τὴ βουλὴ τοῦ Δία.
 Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
 Τότε ὁ Δυσσέας ἔπιασε μὲ τὸ βαρὺ του χέρι
 κι ἔρριξε στὸ κεφάλι του τὴν κοκκινοβαμμένη 90
 μεγάλη κάπα κι ἔκρυψε τ' ὠραῖο πρόσωπό του,
 γιατί ντρεπόντανε νὰ ἰδοῦν πὼς ἔκλαιγε οἱ Φαῖᾶκοι.
 Σάν ἔπαυε ὁ τραγουδιστὴς, τὰ δάκρυα αὐτὸς σφογγοῦσε
 κι ἔβγανε ἀπ' τὸ κεφάλι του τὴν κόκκινή του κάπα.
 Κι ὅταν ξανάρχιζε ἔπειτα κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαῖᾶκων 95
 νὰ τραγουδήσῃ τοῦ ἴεγαν, — γιατί χαίρόντανε ὅλοι
 ν' ἀκοῦνε τὰ τραγούδια του — πάλε ὁ Δυσσέας τότε
 σκέπαζε τὸ κεφάλι του, τὰ κλάματα ἀρχινοῦσε.
 Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πὼς τοῦ ἴερχαν τὰ μάτια.
 Μόνο ὁ Ἀλκίνοος, πού κοντὰ καθόντανε, τὸν εἶδε 100
 κι ἄκουσε πού ἀναστέναζε βαριά ἀπ' τὰ σωθικά του
 κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στοὺς Φαίᾶκες τοὺς θαλασσοθρεμμένους·
 « Ἀκοῦστε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαῖᾶκων.
 Τώρα πού πιά χαρήκαμε τ' ἀρχοντικὸ τραπέζι,
 καὶ τὴν κιθάρα, ἀχώριστη συντρόφισσα στὸ γλέντι, 105
 ἄς βγοῦμε τοὺς ἀγῶνες μας νὰ δοκιμάσουμε ὅλους,
 νὰ πῇ κι ὁ ξένος, μὴ φορὰ στὸν τόπο του ὅταν φτάσῃ,
 στοὺς ποθητοὺς του, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
 στὸ πάλεμα, στὸ πῆδημα, στὸ τρέξιμο, στοὺς γρόθους ». 110
 Εἶπε καὶ πρῶτος κίνησε κι ἀκλούθησαν οἱ ἄλλοι.
 Κρέμασε ὁ κρᾶχτης στὸ καρφὶ τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,
 καὶ τὸ θεϊκὸ Δημόδοκο κρατώντας ἀπ' τὸ χέρι
 τὸν ἐβγαλε ὅξω ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι, καὶ στὸν ἴδιο
 τὸ δρόμο τὸν ὁδήγησε πού πῆγαιναν κι οἱ ἄλλοι 115
 ἄρχοντες Φαίᾶκες νὰ ἰδοῦν τοὺς θαυμαστοὺς ἀγῶνες.
 Κινοῦν νὰ πᾶν στὴν ἀγορὰ κι ἄπειρο ἀκλούθαε πλῆθος.
 Κι ἐκεῖ πολλὰ ἀρχοντόπουλα σηκώθηκαν νὰ πᾶνε
 ὁ Ἐλατρεάς, ὁ Ναυτιᾶς, ὁ Ὠκύαλος, ὁ Ἀκρόνας,

ὁ Ἑρετμέας, ὁ Πρυμνιάς, ὁ Ἀγχιάλος, ὁ Θόας,
 ὁ Ἀναβησίνος, ὁ Ποντιᾶς, ὁ Πλωριάς καὶ τοῦ Πολύνα 120
 ὁ ἄξιος γιὸς Ἀμφιάλος καὶ ὁ ἴσος μὲ τὸν Ἄρη
 τὸ θνητοφάγο Εὐρύαλος, καὶ ὁ Ναυβουλίδης ποῦ ἦταν
 ὁ πιὸ λεβέντης στὸ κορμὶ καὶ ὁ πιὸ ὁμορφος στὴν ὄψη
 μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς στερνὰ ἀπ' τὸ Λαοδάμα.
 Σηκώθηκαν καὶ οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ στοχασμένου Ἀλκίνου, 125
 ὁ Λαοδάμας καὶ ὁ θεϊκὸς Κλειτόνας μὲ τὸν Ἄλιο.
 Οἱ τρεῖς αὐτοὶ πρωτάρχισαν νὰ παραβγοῦν στὸ δρόμο.
 "Οἱ ἀπ' τῇ μάνα χύμηζαν καὶ φτερωτοὶ πετοῦσαν
 στὸν κάμπο, καὶ ἓνα κουρνιαχτὸ τὰ πόδια τοὺς σηκώναν.
 Κι ἦταν ἀπ' ὅλους ἄφταστος στὸ τρέξιμο ὁ Κλειτόνας. 130
 Κι ὅσο χωράφι ὀργώνουνε μιὰ μέρα δυὸ μουλάρια,
 τόσο τοὺς ἄλλους πέρασε καὶ ἀπ' ὅλους ἦρθε πρῶτος.
 Ἄλλοι πιαστήκανε ἔπειτα στὴ δύσκολη παλαίστρα.
 Σ' αὐτὴ πάλε ὁ Εὐρύαλος τοὺς πιὸ καλοὺς νικοῦσε.
 Στὸ πῆδημα ὁ Ἀμφιάλος περνοῦσε ὅλους τοὺς ἄλλους. 135
 Στὸ δίσκο πάλε ἀνώτερο δὲν εἶχε ὁ Ἐλατρέας,
 καὶ ὁ Λαοδάμας στίς γροθιές, τ' ἄξιο παιδί τοῦ Ἀλκίνου.
 Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι,
 ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ ἄξιος γιὸς τ' Ἀλκίνου ὁ Λαοδάμας·
 «Ἐλᾶτε νὰ ρωτήσουμε, παιδιὰ, τὸν ξένο τώρα, 140
 κανένα ἀγῶνα ἂν ἔμαθε. Κακόπλαστος δὲν εἶναι
 καὶ στὰ μηριὰ καὶ στὰ κανιὰ καὶ στὰ γερά του χέρια
 καὶ στίς θρεμμένες πλάτες του καὶ στὰ δεσίματά του,
 μήτε τοῦ λείπει ἡ νιότη αὐτοῦ, μόν' εἶναι τσακισμένος
 ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ βάσανα. Γιατὶ δὲ βρίσκεται ἄλλο 145
 χειρότερο ἀπ' τὴ θάλασσα κακὸ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
 νὰ καταλῇ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅς εἶναι ἀντρειωμένος».
 Τότε ἔτσι καὶ ὁ Εὐρύαλος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ ἑπε-
 «Ναί, Λαοδάμα, μίλησες καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη.
 Προσκάλεσέ τον τώρα ἐσύ καὶ ξήγα του τί θέλεις». 150
 Σὰν ἄκουσε ὁ λεβέντης γιὸς τ' Ἀλκίνου αὐτὰ τὰ λόγια
 στὴ μέση πάει καὶ στάθηκε καὶ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

« Ξένε πατέρα, ἔλα καὶ σύ, κανένα ἀγώνα ἂν ξέρης,
 νὰ δοκιμάσης. Φαίνεται νὰ ξέρης ἀπ' ἀγῶνες.
 Γιατὶ δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀνώτερη ἄλλη δόξα,
 παρὰ ἂν τὸ δείξῃ ἐνόσω ζῇ στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια.
 "Ἐλα λοιπὸν δοκίμασε καὶ διῶξε ἀπ' τὴν καρδιά σου
 τὶς ἐννοίες. Τὸ ταξίδι σου ν' ἀργήσῃ μὴ φοβάσαι.
 Νά, τὸ καράβι τὸ ῥιζαν κι εἶναι ἑτοιμοὶ κι οἱ ναῦτες ».

155

Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺπειρος τ' ἀπάντησε Δυσσέας·
 « Για νὰ γελάσης μὲ καλεῖς σὲ τέτοια, Λαοδάμα;
 'Εγὼ ὅλο συλλογίζομαι τὰ πάθια μου, ὅχι ἀγῶνες,
 πὺν ὡς τώρα πέρασα πολλά, πολλὰ ἔχω τραβηγμένα.
 Καὶ τώρα ἐδῶ πὺν κάθομαι ποθῶ τὸ γυρισμὸ μου,
 θερμά, λαὸ καὶ βασιλιά, γι' αὐτὸ παρακαλώντας ».

160

165

Τότε ὁ Εὐρύαλος πικρὰ τοῦ μίλησε κι ἔτσι εἶπε·
 « Δὲ μοιάζεις, ξένε, μὲ ἄνθρωπο τεχνίτη στοὺς ἀγῶνες,
 ἀλήθεια, ἀπ' ὅσους ἄπειρους γνωρίζει ὁ κόσμος ὅλος,
 παρὰ μοῦ φαίνεται ἀρχηγὸς θαλασσινῶν ἐμπόρων,
 πὺν τρέχει μὲ πολὺκούπο καράβι κι εἶναι ὁ νοῦς του
 μονάχα στὶς πραγμάτειες του καὶ στὰ συμφέροντά του,
 πῶς θὰ κερδίζῃ ἀρπάζοντας. Για ἀγωνιστὴς δὲ μοιάζεις ».

170

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε·
 « Σύντροφε, δὲ μιλάς σωστὰ καὶ μ' ἄντρα αὐθάδη μοιάζεις.
 "Ἐτσι ὅλα τὰ χαρίσματα δὲ δίνουν στοὺς ἀνθρώπους
 σωρὸ οἱ θεοί, τὴν ὁμορφιά, τὴ γνώση καὶ τὸ λόγο.
 'Ο ἓνας εἶναι στὴ μορφὴ πιὸ ἄσκημος ἀπ' ἄλλους,
 μὰ τοῦ στολίζουν οἱ θεοὶ τὰ λόγια του μὲ χάρη,
 πὺν χαίρονται ὅσοι τὸν ἀκοῦν κι ἐκεῖνος ρητορεύει
 ἀσκόνταφτα μὲ συστολὴ κι ἀπ' ὅλους ξεχωρίζει,
 καὶ σὰ θεὸς, ὅταν περπατᾷ στὴν πόλιν, τὸν κοιτάζουν.
 "Ἄλλος πάλι εἶναι μὲ θεὸ στὸ πρόσωπο παρόμοιος,
 ὅμως αὐτοῦ τὰ λόγια του δὲν τὰ στολίζει ἡ χάρη.
 Καθὼς καὶ σύ, τὸ πρόσωπο χαριτωμένο τό 'χεις,
 πὺν κι ὁ θεὸς ἀνώτερο νὰ πλάσῃ δὲν μποροῦσε,
 ὅμως σταλιά δὲν ἔχεις νοῦ. Μὲ τ' ἄπρεπά σου λόγια

175

180

185

- μοῦ τάραξες τὰ σπλάχνα μου στὰ τρυφερά μου στήθια.
 "Ὅχι, δὲν εἶμαι ὅπως τὸ λὲς ἀνάξιος στοὺς ἀγῶνες,
 παρὰ θαρρῶ πῶς στάθηκα σ' αὐτοὺς κι ἐγὼ ἀπ' τοὺς πρώτους,
 ὅσο στὰ νιάτα θάρρευα καὶ στὴ παλληκαριά μου. 190
 Μὰ τώρα πίκρες καὶ καημοὶ μὲ δέρνουν νύχτα μέρα,
 γιατί ἔπαθα στὰ πέλαγα πολλὰ καὶ στοὺς πολέμους.
 Μὰ κι ἔτσι μ' ὅσα πέρασα, θὰ μῶ μες στοὺς ἀγῶνες,
 γιατί τὸ αἷμα μοῦ ἀναψες μὲ τὸν πικρὸ σου λόγο".
 Εἶπε κι εὐτὺς πετάχτηκε, τὴν κάπα του φορώντας, 195
 κι ἔπιασε δίσκο πιὸ τρανὸ καὶ πιὸ βαρὺ στὸ χέρι
 καὶ μεγαλύτερο ἀπ' αὐτὸν ποὺ ρίχνανε οἱ Φαιᾶκοι,
 καὶ στρέφοντας τὸν ἔρριξε μὲ τὸ γερό του χέρι.
 Βρόντηξε ὁ βράχος κι ἔσκυψαν οἱ ξακουστοὶ Φαιᾶκοι
 κάτω στὴ γῆς, ἀπ' τὴν ὁρμὴ τοῦ δίσκου, κι ὅλα τ' ἄλλα 200
 σημάδια τὰ ξεπέρασε, ὡς πέταξε μὲ φόρα.
 "Ἐτρεξε κι ἡ θεὰ Ἀθηναῖα κι ἔβαλε τὸ σημάδι,
 μοιασμένη μὲ ἄντρα στὴ μορφὴ κι ἔτσι χαρούμενη εἶπε·
 «Κι ἓνας τυφλός, ξένε, θὰ βρῇ ψάχνοντας τὸ σημάδι,
 γιατί εἶναι ἀπ' ὅλα πιὸ μακριά, μήτε ἔσμιξε μὲ τ' ἄλλα. 205
 Τώρα γιὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν καμάρωνε ἐσύ, ξένε·
 δὲ θὰ τὸ φτάσῃ ἄλλος κανεὶς μήτε θὰ τὸ περάσῃ».
 Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 πῶς βλεπε φίλο τῆς καρδιᾶς μες στοὺς ἀγῶνες νά'χῃ,
 καὶ τότε πιὸ περήφανα μιλοῦσε στοὺς Φαιᾶκους· 210
 «Φτάστε ἐδῶ τώρα αὐτό, παιδιά, κι ὕστερα ἀμέσως πάλε
 θὰ ξαναρίξω, εἴτε ὡς αὐτοῦ εἴτε θαρρῶ πιὸ πέρα.
 Κι ἀπ' ὅλους ὅποιου τοῦ βαστᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια,
 ὥς ἔρθῃ ἐδῶ νὰ παραβγῇ, σὰ μὲ πεισμώνσατε ἔτσι,
 στὸ πάλεμα καὶ στίς γροθιές, στὸ δρόμο, σ' ὅ,τι θέλει, 215
 ὅποιος κι ἂν εἶναι Φαίακας, ἐξὸν τὸ Λαοδάμα.
 Γιατὶ εἶναι κεῖνος φίλος μου. Ποιὸς πολεμάει μὲ φίλο;
 "Ἀμναλὸς εἶναι κι ἄνθρωπος στὸν κόσμον τιποτένιος
 ὅποιος σὲ ἀγῶνα προσκαλεῖ στὴν ξενιτειὰ τὸ φίλο,
 ποὺ φάει ψωμὶ στὸ σπίτι του. Κακὸ δικό του κάνει. 220

Μὰ ἄλλον κανένα δὲν ψηφῶ, δὲ σκιάζομαι ὅποιος εἶναι,
 κι ἄς βγοῦν ἐδῶ ν' ἀγωνιστοῦν μαζί μου νὰ τοὺς μάθω.
 Γιατὶ δὲν εἶμαι ἀκάτεχος ἐγὼ σὲ κάθε ἀγώνα,
 μόν' ξέρω τὸ καλόξυστο δοξάρι νὰ τὸ πιάσω
 καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλῆθος 225
 ὅποιον θελήσω, κι ἂν πολλοὶ κοντά μου στέκουν ἄλλοι
 συντρόφοι μου καὶ στὸ σωρὸ βαροῦν μὲ τὸ δοξάρι.
 'Απ' ὅλους μ' ἔπαιρνε σ' αὐτὸ μονάχα ὁ Φιλοκτήτης,
 μὲ τὸ δοξάρι οἱ Ἀχαιοὶ σὰ ρίχναμε στὴν Τροία.
 "Ὅμως παινιέμαι ἄλλος κανεῖς, πῶς δὲ μοῦ βγάζει πλώρη, 230
 ἀπ' ὅσους ἄντρες βρίσκονται στὸν κόσμο σιτοφάγοι.
 Μὲ τοὺς παλιούς δὲ θὰ 'θελα νὰ πολεμήσω μόνο,
 τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτο τῆς Οἰχαλίας ἀφέντη,
 ποὺ στὸ δοξάρι τὰ 'βαζαν καὶ μὲ τοὺς ἀθανάτους.
 Γι' αὐτὸ ὁ μέγας Εὐρυτος πῆγε ἄκαιρα στὸν τάφο, 235
 προτοῦ χαρῇ γεράματα στ' ἀρχοντικὸ του σπίτι,
 γιατί βαριά θυμώνοντας τὸν σκότωσε ὁ Ἀπόλλος,
 ποὺ στὸ δοξάρι τοῦ 'λεγε νὰ μετρηθῇ μαζί του.
 Καὶ τὸ κοντάρι ὅσο πετῶ, ἄλλου δὲν πάει ἢ σαῖτα.
 Μόνο φοβοῦμαι οἱ Φαίακες στὸ δρόμο μὴ μὲ πάρουν, 240
 γιατί σκληρὰ μὲ δάμασαν στὰ πέλαγα οἱ φουρτοῦνες
 κι ἔλειπε ἡ καλοπέραση συχνὰ μὲς στὸ καράβι,
 γι' αὐτὸ καὶ μοῦ παράλυσαν τὰ μέλη στὸ κορμί μου ».

"Ετσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἀπ' ὅλους μόνο ὁ βασιλιάς τ' ἀπάντησε ὁ Ἀλκίνοος 245
 « Τὰ λόγια, ξένε, αὐτὰ ποὺ λὲς δυσάρεστα δὲν εἶναι,
 μόν' θέλεις τὴν ἀξία σου νὰ δείξης, θυμωμένος
 γιατί σὲ πρόσβαλε ἔτσι αὐτὸς νὰ βγῆς μὲς στὸν ἀγώνα,
 ποὺ τὴν τιμὴ σου ἄλλος κανεῖς δὲ θὰ προσβάλῃ ἔτσι ἄντρας
 ποτέ του, ἂν ξέρῃ τὸ σωστὸ νὰ κατεβάσῃ ὁ νοῦς του. 250
 Μὰ ἄκου ἕνα λόγο νὰ σοῦ πῶ, νὰ 'χῃς νὰ λὲς καὶ σ' ἄλλους
 ὀπλαρχηγούς, στὸ σπίτι σου σὰν τρῶς μὲ τὰ παιδιὰ σου
 καὶ τῇ γυναίκα σου κι ἐκεῖ θυμᾶσαι τὴν ἀξία,
 ποὺ στίς δουλειὲς μᾶς χάρισε πάππου πρὸς πάππου ὁ Δίας.

- Ναί μέν, δὲν εἵμασθε ἄφταστοι στὸ πάλεμα ἢ στοὺς γρόθους, 255
 μὰ δὲ μᾶς φτάνει ἄλλος κανεῖς στὸ δρόμο ἢ στὰ καράβια.
 Καὶ μᾶς ἀρέσουν οἱ χοροί, τὰ γλέντια, τὸ τραγοῦδι
 κι οἱ φορεσιές καὶ τὰ θερμὰ λουτρά καὶ τὸ κρεβάτι.
 Μὰ ἐλᾶτε νὰ χορέψετε οἱ πρῶτοι χορευτάδες,
 νὰ πῇ κι ὁ ξένος, σπίτι του σὰν πάη, στοὺς ποθητοὺς του 260
 πόσο τοὺς ἄλλους τοὺς θνητοὺς στὸν κόσμο ξεπερνοῦμε,
 στὰ ναυτικά, καὶ στὸ χορό, στὸ δρόμο, στὸ τραγοῦδι.
 Κι ἕνας ἄς φέρη τὴ γλυκειὰ κιθάρα νὰ τὴ δώσῃ
 γλήγορα στὸ Δημόδοκο. Κάπου στὸ σπίτι θά 'ναι ».
 "Ἐτσι εἶπε ὁ θεοπρόσωπος 'Αλκίνοος, κι ἕνας κράχτης 265
 ἔφερε ἀπ' τὸ βασιλικὸ παλάτι τὴν κιθάρα.
 Κι ὅλοι ὅλοι ἐννιά σηκώθηκαν ἀπάνω ἀγωνοδίκες,
 ποὺ τοῦ λαοῦ ἦταν διαλεχτοὶ καὶ πρόσεχαν τὴν τάξη.
 "Ἴσιωσαν τόπο τοῦ χοροῦ κι ἀνοίξανε τὸ μέρος.
 Κι ὁ κράχτης τὴ γλυκόλαλῃ ἔφερε τὴν κιθάρα 270
 γιὰ τὸ Δημόδοκο, κι αὐτὸς στὴ μέση πῆγε τότε
 κι ὁλόγυρά του στάθηκαν πρωτόχνουδοι λεβέντες,
 ὅλοι τεχνῖτες στὸ χορὸ κι ἄρχισαν νὰ χορεύουν,
 χτυπώντας μὲ τὰ πόδια τους τὴ γῆς, ποὺ λὲς πετοῦσαν
 φωτιές, καὶ θάμαζε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ τοὺς βλέπη. 275
 Κι ἄρχισε ἐκεῖνος παίζοντας γλυκὰ νὰ τραγουδήσῃ
 ὁ "Ἀρης πῶς ἀγάπησε τὴν ὁμορφὴν 'Αφροδίτη
 καὶ πῶς κρυφὰ πρωτόσμιζαν στὸν πύργο τοῦ 'Ηφαίστου
 κι ἀφοῦ πολλὰ τῆς χάρισε, τοῦ ἀτίμασε τὸ στρῶμα.
 Κι ἔτρεξε ὁ "Ἡλιος ἄξαφνα σ' αὐτὸν μαντατοφόρος 280
 ὅταν τοὺς εἶδε ἀγκαλιαστοὺς νὰ σμίξουν ἀπ' ἀγάπη.
 Κι ὁ "Ἡφαιστος σὰν ἄκουσε τὸ θλιβερὸ μαντάτο
 στὸ γυφταριὸ του κίνησε μὲ τὸ κακὸ στὸ νοῦ του.
 Καὶ βάζοντας στὸ κούρσουρο τ' ἄμῳνι τὸ μεγάλο,
 ἄσπαστα δίχτυα κι ἄλυτα γι' αὐτοὺς σφυροκοποῦσε 285
 γιὰ νὰ πιαστοῦν κι ἀσάλευτοι νὰ μείνουν ἐνωμένοι.
 Κι ἀπ' τὸ θυμὸ του ἀφρίζοντας σὰν ἔφτιασε τὰ δίχτυα,
 σπίτι του πῆγε ποὺ 'χε ἐκεῖ τὸ νυφικὸ τοῦ στρῶμα,

κι ἄπλωσε γύρω τὰ δεσμὰ στοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια
 κι ἀπάνω κρέμουνταν πυκνά κατὰκορφα ἀπ' τῇ στέγῃ, 290
 λεπτά σὰν ἀραχνόπλεχτα ποὺ καὶ τῶν ἀθανάτων
 τὸ μάτι δὲ θὰ τὰ ἔβλεπε. Γιατὶ ἦταν καμωμένα
 μὲ πονηριὰ ἀξεπέραστη. Καὶ στὸ κρεβάτι κύκλο
 σὰν ἄπλωσε τὸ δολερὰ πλεμάτια, γιὰ τῇ Λῆμνο
 καμώθηκε πῶς ἔφυγε τὴν ὁμορφοχτισμένη, 295
 ποὺ ξέχωρα τῇ χώρα αὐτῇ τὴν ἀγαποῦσε ἀπ' ὅλες.
 Μὰ σὰν τυφλὸς δὲ φύλαγε κι ὁ χρυσαστράφτης Ἄρης
 ὡς εἶδε τὸν καλότεχνο θεὸ ποὺ ἀναχωροῦσε
 καὶ γιὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
 ποθώντας τῆς καλόζωστης Κυθαίρειας τὴν ἀγάπη. 300
 Μόλις ἀπ' τὸν ἀνίκητο πατέρα της τὸ Δία
 γύρισε καὶ καθόντανε κι ὁ Ἄρης μπῆκε μέσα
 κι εὐτὺς γλυκὰ τῇ χαίδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε·
 « Πᾶμε στὸ στῶμα, ἀγάπη μου, τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.
 Ὁ Ἡφαίστος δὲν εἶναι ἐδῶ, μόν' γιὰ τῇ Λῆμνο πῆγε 305
 ἐκεῖ τοὺς ἀγριόφωνους τοὺς Σίντιες ν' ἀνταμώσῃ ».
 Εἶπε κι ἐκείνη μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθοῦν ποθοῦσε
 καὶ στὸ κρεβάτι ἀνέβηκαν γλυκὸ νὰ πάρουν ὕπνο.
 Μὰ γύρω τους ἀπλώθηκαν τὰ τεχνικὰ πλεμάτια
 τοῦ βαθυστόχαστου θεοῦ, καὶ μήτε νὰ σαλέψουν 310
 μποροῦσαν πιά τὰ μέλη τους μηδὲ νὰ τὰ σηκώσουν,
 κι εἶδαν πιά τότε ἀδύνατο, πῶς ἦταν νὰ γλυτώσουν.
 Στὴν ὥρα πλάκωσε ἄξαφνα κι ὁ ξακουστός τεχνίτης,
 πίσω ξανά γυρίζοντας, προτοῦ νὰ πάῃ στὴ Λῆμνο,
 γιατί τοὺς φύλαγε σκοπὸς κι ὅλα τοῦ τὰ ἔπε ὁ Ἥλιος 315
 καὶ πῆγαινε στὸν πύργο του μὲ σπλάχνα ματωμένα.
 Στάθηκε ἐμπρὸς στὶς ξώπορτες κι ἄφριζε ἀπ' τὸ θυμὸ του
 καὶ μὲ μεγάλες ἔσκουζε φωνὲς στοὺς ἀθανάτους·
 « Δία πατέρα κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
 ἔλα νὰ ἰδῇτε ἀβάσταχτες δουλειὲς ποὺ νὰ τίς κλαῖτε, 320
 πῶς πάντα ἐμένα τὸ χολό, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα
 ἢ Ἀφροδίτῃ μὲ γελᾷ κι ἀγάπησε τὸν Ἄρη

- αὐτόνε τὸν ἀφανιστή, γιατί γερὸς στὰ πόδια
 κι ὁμορφος εἶναι, ὅμως ἐγὼ γεννήθηκα σακάτης.
 Μόν' δὲ μοῦ φταίει ἄλλος κανεῖς, μόν' οἱ γονιοί μου φταῖνε, 325
 ποὺ νάθε νὰ μὴ μ' ἔκαναν. Μὰ ἰδεῖτε πὼς κοιμοῦνται,
 ἀπάνω στὸ κρεβάτι μου ἀγκαλιασμένοι οἱ δυό τους.
 Κι ἐγὼ λυσσάζω βλέποντας, ὅμως θαρρῶ πὼς ἔτσι,
 κι ἂς ἀγαπιοῦνται ἀπὸ καρδιᾶς ξανὰ δὲ θὰ πλαγιάσουν.
 Εὐτύς ὁ πόθος καὶ τῶν δυὸ θὰ σβήσῃ νὰ κοιμοῦνται. 330
 Μὰ τὰ δεσμὰ κι ἡ τέχνη μου θὰ τοὺς κρατήσῃ τώρα
 ὥσότου κι ὁ πατέρας της τὰ δῶρα μοῦ γυρίσῃ
 ὅσα γιὰ τὴν ξεσίπωτη τὴν κόρη του μοῦ πῆρε.
 Γιατί εἶναι ἡ κόρη του ὁμορφὴ μὰ δὲν κρατάει στὰ πάθια ».
 Εἶπε καὶ στὸ χαλκίστρωτο παλάτι συναζόνταν 335
 ὅλοι οἱ θεοὶ κι ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου ὁ Ποσειδῶνας,
 ἦρθε κι ὁ σαλευτῆς Ἑρμῆς κι ὁ προφυλάχτης Φοῖβος.
 Μόνο οἱ θεὲς ἀπόμειναν ἀπὸ ντροπὴ στὸ σπιτί.
 Κι οἱ ἀγαθόδωροι θεοὶ στὴν ξώπορτα σταθῆκαν
 κι ὅλοι στὰ γέλια σκάσανε θωρώντας τοῦ Ἥφαιστου 340
 τοῦ πολυστόχαστου θεοῦ τίς τέχνες τίς πανοῦργες.
 Κι ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ διπλανὸ γυρνώντας :
 « Ὡς τόσο οἱ ἄσκημες δουλειὲς κακὸ τὸ τέλος ἔχουν
 τὸν φτάνει ὁ ἄργος τὸ γλήγορο καθὼς καὶ τώρα, νὰ τα,
 ὁ κουτσοπόδης Ἥφαιστος σοῦ τσάκωσε τὸν Ἄρη, 345
 μὲ τέχνη κι ὁ πιὸ γλήγορος ἀπ' τοὺς θεοὺς ἂς ἦταν,
 ποὺ κατοικοῦν στὸν Ὀλυμπο καὶ θὰ τὸν προτιμήσῃ ».
 Τέτοια οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μιλοῦσαν μεταξύ τους.
 Καὶ ἔτσι εἶπε στὸν Ἑρμῇ τοῦ Δία ὁ γιὸς ὁ Ἀπόλλων·
 « Τοῦ Δία στρατολάτῃ γιέ, ἀγαθοδότῃ Ἑρμῇ μου, 350
 θά 'θελες τάχα στὰ σφιχτὰ δεσμὰ πιασμένος νὰ 'σαι
 ἂν στὸ κρεβάτι πλάγιαζες μὲ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτῃ; »
 Κι ἀπάντησε ὁ γοργόπτερος μαντατοφόρος κι εἶπε·
 « Ἄχ, εἴθε αὐτὸ νὰ γίνονταν, Ἀπόλλο προφυλάχτῃ.
 Κι ἅλута τόσα τρεῖς φορὲς πλεμάτια ἂς μὲ κυκλώσουν 355
 κι ὅλοι ἂς κοιτάζατε οἱ θεοὶ μὲ τίς θεές, ἐγὼ ὅμως

στήν ἀγκαλιά μου τὴ χρυσή τὴν Ἀφροδίτῃ νά ᾿χω ».

Ἔτσι εἶπε κι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεκαρδιστῆκαν.

Κι ὁ Ποσειδῶνας μοναχὸς ἀπ' ὅλους δὲ γελοῦσε
καὶ τὸν τεχνίτῃ Ἥφαιστο παρακαλοῦσε πάντα 360

τὸν Ἄρῃ νά τὸν λύσῃ πιά. Καὶ τοῦ ᾿πε μὲ δυὸ λόγια·
« Λευτέρωσέ τον καὶ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι ὅπως θέλεις
μπρὸς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τὸ δίκιο νά πλερώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησε ὁ ξακουστὸς τεχνίτης·
« Αὐτό, τοῦ κόσμου Σαλευτή, μὴ μοῦ ζητᾷς νά κάμω. 365

Τοῦ καπετάνιου εἶναι ἄπρεπο κι ἐγγυητὴς νά γίνῃς·
πῶς θὰ σέ πιάσω ἐσένα ἐγὼ μπροστὰ στοὺς ἀθανάτους,
ἂν φύγῃ ὁ Ἄρης, σὰ λυθῇ, χωρὶς νά μὲ πλερώσῃ ; »

Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε ὁ Σείστης Ποσειδῶνας·
« Ἄν φύγῃ ὁ Ἄρης, Ἥφαιστε, καὶ δὲ σοῦ τὸ πλερώσῃ 370
ἐγὼ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι νά σοῦ πλερώσω ὁ ἴδιος ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ ξακουστὸς πρωτοτεχνίτης εἶπε·
« Οὔτε ταιριάζει, οὔτε μπορῶ νά σ' ἀρνηθῶ τῇ χάρῃ ».

Ἔτσι σὰν εἶπε ὁ Ἥφαιστος ξεσκοῦσε τὰ δεσμά τους.

Κι ἐκεῖνοι ἅμα λυθήκανε ἀπ' τὰ ἄσπαστα πλεμάτια 375

πετάχτηκαν, κι ἔφυγε εὐτὺς ὁ Ἄρης γιὰ τὴ Θράκη

κι ἡ Ἀφροδίτῃ γελαστὴ κατὰ τὴν Κύπρο πῆγε

στήν Πάφο, πού ᾿χε ἐκεῖ ναὸ βωμὸ μοσκαχνισμένο.

Κι οἱ Χάρες σὰν τὴν ἔλουσαν καὶ μυρωδιὲς οὐράνιες
τὴν ἀλειψαν, πού στοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους πρέπουν 380

κι δλόμορφα τὴ στόλισαν, καὶ νά τὴ βλέπῃς θάμα.

Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.

Καὶ τοῦ Δυσσέα ξάνοιγε ν' ἀκούῃ βαθιὰ ἡ καρδιά του,
χαιρόντανε κι οἱ ξακουστοὶ μακρόκουποι Φαιᾶκοι.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος πρόσταξε τὸ Λαοδάμα κι Ἄλιο
μόνοι νά πιάσουν τὸ χορὸ, πού δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος. 385

Κι αὐτοὶ μιὰ κόκκινη ὁμορφὴ σφαῖρα στὰ χέρια παίρνουν

πού ᾿χε φτιασμένη ὁ Πόλυβος, κι ὁ ἓνας τὴν πετοῦσε,

πίσω λυγώντας τὸ κορμί, στὰ σύγνεφα τὰ μαῦρα,

κι ὁ ἄλλος ἀπ' τὴ γῇ ψηλὰ πηδώντας, στὸν ἀέρα. 390

τὴν ἐπιανε εὐκολα, προτοῦ στὸ χῶμα νὰ πατήσῃ.
 Κι ἀφοῦ τὴ σφαῖρα παίξανε πετώντας τὴ στὰ οὐράνια,
 ἄρρισαν καὶ χορεύανε στὸ μαλακὸ τὸ χῶμα,
 συχνὰ τὸν κάβο ἀλλάζοντας, κι οἱ ἄλλοι νιοί, πού γύρω
 γιὰ τὸ χορὸ στεκόντανε, τὰ χέρια τους χτυποῦσαν 395
 κι ἐκεῖ ἀπ' τοὺς κρότους τοὺς πολλοὺς ἀντιλαλοῦσε ὁ τόπος.

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸν Ἀλκίνο
 « Ἀφέντῃ Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὅλο τὸ λαό σου,
 τοὺς παίνεψες ἀμίμητοι πὼς εἶναι χορευτὰδες,
 κι ἦταν ἀλήθεια φανερή. Θαμάζω νὰ τοὺς βλέπω ». 400

Εἶπε, καὶ χάρηκε γι' αὐτὰ ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
 καὶ στοὺς θαλασσογέννητους Φαιάκους εἶπε ἀμέσως·
 « Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων.
 Μοῦ φαίνεται πὼς στόχασε μεγάλη ὁ ξένος ἔχει.

Μὰ ἐλᾶτε νὰ τοῦ δώσουμε φιλόξενό μας δῶρο 405
 καθὼς ταιριάζει. Δώδεκα τὴ χώρα βασιλιάδες
 πρωτάρχοντες τὴν κυβερνοῦν κι ἐγὼ δέκατος τρίτος.
 Φέρτε ὁ καθένας σας σ' αὐτὸν χιτῶνα καὶ χλαμύδα
 καλοπλυμένη καὶ χρυσοῦ πολῦτιμο κομμᾶτι.

«Ὅλα ἃς τὰ φέρουνε μαζί, στὰ χέρια θὰ τὰ πάρῃ 410
 ὁ ξένος, καὶ χαρούμενος νὰ κάτσει στὸ τραπέζι.

Κι ἃς καλοπιᾶσῃ ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια τοῦ τὸν ξένο,
 καὶ δῶρο τοῦ γιὰ τ' ἄπρεπα τὰ λόγια πού 'πε πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παίνεσαν κι εἶπαν τὸ ναί, νὰ γίνη. 415
 Κι ἔστειλε κράχτη τοῦ ὁ καθεὶς τὰ δῶρα νὰ τοῦ φέρῃ.
 Καὶ στὸν Ἀλκίνο ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Εὐρύαλος εἶπε·

« Ἀφέντῃ Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὅλο τὸ λαό σου,
 ὅπως τ' ὀρίζεις πρόθυμα τὸν ξένο θὰ μαλάξω.
 Κι αὐτὸ τὸ χάλκινο σπαθί, πῶχει ἀσημένια χούφτα,
 κι ἀπὸ καινούργιο φίλτισι φηκάρι γύρω γύρω, 420
 θὰ τοῦ χαρίσω, πού γι' αὐτὸν ὅσο νὰ πῆς ἀξίζει ».

Εἶπε, καὶ τ' ἀργυρόκαρφο σπαθί στὸν ξένο δίνει
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
 « Γεῖά σου, πατέρα. Ὁ λόγος μου πειραχτικὸς ἂν βγῇκε,

ἄς τὸν ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος κι εἴθε νὰ δώσῃ ὁ Δίας
 νὰ ἰδῇς ξανά τὸ ταίρι σου, νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 ποὺ χρόνια βασανίζεσαι ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Γεῖά σου κι ἐσένα κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.
 Καὶ τὸ σπαθὶ ποὺ μοῦ 'δωσες, μαζί μου νὰ φιλιώσῃς,
 εἴθε ποτέ σου ὅσο νὰ ζῇς νὰ μὴν τὸ λαχταρήσῃς ».

Εἶπε καὶ τ' ἀσημόκαρφο σπαθὶ κρεμνάει στὸν ὦμο.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλευε σὰν ἔφερναν τὰ δῶρα.
 Κράχτες πιστοὶ τὰ φέρανε στοῦ 'Αλκίνου τὸ παλάτι,
 κι οἱ γιοὶ του σὰν τὰ πήρανε τὰ ζηλεμένα δῶρα,
 ὅλα κοντὰ τὰ πήγανε στὴ σεβαστὴ τους μάνα.

Στὸ δρόμο πρῶτος κίνησε ὁ λατρευτὸς 'Αλκίνος
 καὶ πῆγε εὐτὺς καὶ κάθισε στὸν ἀψηλὸ του θρόνο
 κι ἐκεῖ δυὸ λόγια μίλησε καὶ τῆς 'Αρήτης εἶπε·
 « Φέρε ἐδῶ, φῶς μου, ἓνα καλὸ, τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι
 καὶ βάλε μέσα καθαρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα.

Ζεστάνετε ἔπειτα νερὸ σὲ χάλκινο λεβέτι
 ἀφοῦ λουστῇ κι ὅλα τὰ ἰδῇ στὴν τάξη τους τὰ δῶρα
 βαλμένα, ὅσα τοῦ φέρανε οἱ ξακουστοὶ Φαιᾶκοι,
 μὲ τὸ τραπέζι νὰ χαρῇ, τὴν ὕμνωδία ν' ἀκούσῃ.
 Αὐτὸ κι ἐγὼ τ' ὀλόχρυσο πεντάμορφο ποτήρι
 θὰ τοῦ χαρίσω, ἐνόσω ζῇ νὰ μὲ θυμᾶται πάντα
 νὰ τὸ φυλάξῃ στὸ σπίτι του καὶ στοὺς θεοὺς νὰ στάξῃ ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τίς δοῦλες ἡ 'Αρήτη,
 λεβέτι ἀπάνω στὴ φωτιά μεγάλο εὐτὺς νὰ στήσουν.
 Κι αὐτὲς λεβέτι τοῦ λουτροῦ τρίποδο πᾶν καὶ σταίνουν
 καὶ μέσα χύνουνε νερό, καῖνε ἀπὸ κάτω ξύλα.

Καὶ τὴν κοιλιὰ τοῦ λεβετιοῦ χαϊδεύοντας οἱ φλόγες
 ζέσταιναν μέσα τὸ νερὸ. Τότε ἔβγαλε ἡ 'Αρήτη
 τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι τῆς πού 'χε μὲς στὸ παλάτι,
 κι ἔβαλε μέσα στὴ σειρὰ τὰ ζηλεμένα δῶρα,
 τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα ποὺ φέρανε οἱ Φαιᾶκοι.
 "Ομορφο τοῦ 'βαλε κι αὐτὴ χιτῶνα καὶ χλαμύδα

κι ἔτσι μὲ λόγια τῆς γλυκᾶ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 «Ὁ ἴδιος τώρα κοιτάζε καὶ δέσε τὸ καπάκι,
 μήπως στὸ δρόμο ἄλλος κανεὶς βαθιὰ σὰ θὰ κοιμᾶσαι
 τ' ἀνοίξῃ, ἐνῶ στὰ κύματα θὰ τρέχῃ τὸ καράβι ».

460

Αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ θεϊκὸς πολυπάθος Δυσσέας,
 ἔβαλε τὸ καπάκι εὐτὺς καὶ μὲ τριχιά τὸ δένει

465

πολύκομπα, ὅπως ἔμαθε ἀπ' τῇ σεβάσμια Κίρκῃ.
 Τότε ἡ οἰκονόμα στὸ λουτρὸ τὸν πῆρε νὰ τὸν λούσῃ
 κι αὐτὸς τὸ καταχάρηκε θερμὸ λουτρὸ ὅταν εἶδε,
 γιατί συχνὰ δὲν εὔρισκε τέτοια φροντίδα, ἀφότου
 ἄφησε τῆς καλόπλεχτης τῆς Καλυψῶς τὸ σπίτι,
 ποὺ σὰν ἀθάνατος θεὸς τὰ 'χε ὅλα ἐκεῖ τὰ χάδια.

470

Κι οἱ σκλάβες σὰν τὸν ἔλουσαν κι ἀλείψανε μὲ λάδι,
 καὶ μ' ὁμορφῇ τὸν ἔντυσαν χλαμύδα καὶ χιτῶνα
 ἀπ' τὸ λουτρὸ ξεκίνησε νὰ πάῃ στοὺς κρασσοπότες.

Κι ἡ Ναυσικᾶ, ποὺ μ' ὁμορφιᾶς λαμποκοποῦσε οὐράνιες,
 στάθηκε στοῦ καλόχτιστου σπιτιοῦ τὸν παραστάτη,
 καὶ τὸ Δυσσέα θάμαζε μὲ τὰ γλυκὰ τῆς μάτια.

475

Κι ἔτσι ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ πεταχτά τῆς λόγια·
 «Ἔνε, ὁ θεὸς στὸ δρόμο σου. Καὶ κάπου στὴν πατρίδα
 μὴ μὲ ξεχνᾷς, ποὺ τῇ ζωῇ χρωστᾷς σέ μένα πρώτη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας·

480

«ὦ Ναυσικᾶ, τοῦ λατρευτοῦ τ' Ἀλκίνου θυγατέρα,
 εἶθε νὰ δώσῃ ὁ βροντερὸς τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας,
 νὰ ξημερώσῃ ἡ ποθητὴ τοῦ γυρισμοῦ μου ἡ μέρα.

Τότε ἐκεῖ κάτω σὰ θεὰ θὰ σέ λατρεύω πάντα,
 γιατί σὺ πρώτη μοῦ 'σωσες, παρθένα, τῇ ζωῇ μου ».

485

Εἶπε, καὶ κάθισε κοντὰ στοῦ βασιλιᾶ τὸ θρόνο.
 Κι ἄλλοι κομμάτια μοίραζαν, ἄλλοι κρασὶ κερνοῦσαν.

Κι ὁ κρᾶχτης τὸ Δημόδοκο κοντὰ τοὺς ὁδηγοῦσε
 τὸν ποθητὸ τραγουδιστὴ ποὺ τὸν τιμοῦσαν ὅλοι.

Καταμεσίς τὸν ἔκατσε στοὺς ἄλλους καλεσμένους,
 κατὰ τὸ στύλο τὸν ψηλὸ τῇ ράχῃ ν' ἀκουμπήσῃ

490

Τότε στὸν κρᾶχτη εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας, — ἀπ' τὴν πλάτῃ

κόβοντας χοίρου ἀσπρόδοντου κομμάτι, πού τὸ πάχος
 γυάλιζε γύρω τρυφερό, — τὸ πιὸ πολὺ εἶχε ἀφήσει·
 « Πάρε καὶ στὸ Δημόδοκο δῶσε τὸ κρέας, κράχτη,
 νὰ φάη. Τοῦ τὸ φιλεύω ἐγώ, μ' ὅση κι ἂν ἔχω λύπη.
 Γιατὶ ἔχουν δόξα καὶ τιμὴ στὴ γῇ οἱ τραγουδιστάδες
 ἀπ' ὅλους, πού τοὺς ἔμαθε νὰ τραγουδοῦν ἡ Μοῦσα
 καὶ ἀγάπησε τὸ γένος τους ξέχωρα ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ».

495

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια εὐτὺς ὁ κράχτης
 τὸ 'βαλε καὶ τὸ πῆρε αὐτὸς καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του.
 Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 γύρισε στὸ Δημόδοκο κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε·

500

« Ἀπ' ὅλους σένα ἐγὼ τιμῶ, Δημόδοκε, στὸν κόσμο,
 πού ἡ Μοῦσα ἡ κόρη τοῦ Διὸς σ' ἔμαθε κι ὁ Ἀπόλλος,
 τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα νὰ τραγουδᾷς μὲ χάρη,
 ὅσα στὴν Τροία κάμανε καὶ πάθανε καὶ βρῆκαν,
 ὁ ἴδιος σὰ νὰ τὰ 'βλεπες ἢ τ' ἄκουσες ἀπ' ἄλλους.
 Μόν' ἄλλαξε τὸ θέμα αὐτὸ καὶ τοῦ ξυλένιου ἀλόγου
 τραγοῦδα μας τὸ τέχνασμα πού τό 'φτιασε ἡ Παλλάδα
 καὶ ὁ Ἑπειός, καὶ τό 'φερε στὸ κάστρο τοῦ Πριάμου
 παγίδα τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ὅπλαρχηγούς γεμάτο,
 καὶ ἐκεῖνοι τότε κούρσεψαν τὴν ξακουσμένη Τροία.
 Κι αὐτὰ μὲ τάξη ἂν μοῦ τὰ πῆς θὰ τὸ κηρύξω ἀμέσως
 σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς πὼς ξέχωρα σὲ σένα
 ἡ Μοῦσα ἀπ' ὅλους χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὴν τέχνη ».

505

510

Εἶπε, καὶ ἐκεῖνος ἄρχισε, — θεὸς λὲς τοῦ λαλοῦσε,
 νὰ τραγουδήσῃ, πιάνοντας ἐκεῖθε τὸ τραγοῦδι
 πού μπήκανε στ' ἀνάφρυδα καράβια ἄλλοι νὰ φύγουν,
 πρῶτα ἀφοῦ βάλανε φωτιά νὰ κάψουν τίς καλύβες,
 καὶ ἄλλοι Ἀχαιοὶ στὴν ἀγορὰ καθίσανε τῆς Τροίας
 κρυμμένοι μέσα στ' ἄλογο μὲ τὸ σοφὸ Δυσσέα,
 πού τό 'σوران μονάχοι τους μέσα στὸ κάστρο οἱ Τρῶες.
 Τ' ἄλογο ὀρθὸ στεκόντανε καὶ οἱ Τρῶες καθισμένοι
 ὁλόγυρά του λέγανε καθέννας τὸ δικό του.

515

520

525

- Σὲ τρεῖς οἱ γνῶμες χώρισαν. Ἡ μὲ βαριοὺς μπαλτάδες
τὸ κούφιο ξύλο πιάνοντας κομμάτια νὰ τὸ κάμουν,
ἢ νὰ τὸ σύρουν σὲ κορφὴ στοὺς βράχους νὰ τὸ ρίξουν,
ἢ νὰ τ' ἀφήσουν λυτρωμοῦ στοὺς ἀθανάτους τάμα, 530
ὡς ἔγινε καὶ στὰ στερνά. Γιατὶ ἦτανε γραμμένο
νὰ πέσῃ ἡ Τροία ὅταν δεχτῇ τ' ἄλογο τὸ ξυλένιο,
ποὺ στὴν κοιλιὰ του κρύφτηκαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,
σφαγὴ καὶ χάρο φέρνοντας στοὺς ἄμοιρους τοὺς Τρῶες.
Καὶ τραγουδοῦσε, οἱ Ἀχαιοὶ πῶς ἔκαψαν τὴ χώρα 535
χυμώντας ἀπ' τὴν κουφωτὴ ξυλένια ἀλογοκρύφτρα,
κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ πῶς ρήμαξαν τ' ὀρθοχτισμένο κάστρο.
Πῶς ὁ Δυσσέας ὄρμησε μὲ τὸ θεϊκὸ Μενέλαο
σὰν Ἄρης καὶ πῶς πάτησε τοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι.
Κι ἐκεῖ μὲ θάρρος μπαίνοντας μὲς στὴ φωτιὰ τῆς μάχης, 540
πῶς νίκησε μὲ τῆς θεᾶς Παλλάδας τὴ βοήθεια.
Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
Κι ὅλο ὁ Δυσσέας ἔλυωνε κι ὅλο δακρυολογοῦσε.
Πῶς κλαίει γυναίκα θλιβερὴ τὸν ἄντρα της, πεσμένη
στὰ στήθια του, ποὺ σκοτωθῇ στὴ μάχῃ, πολεμώντας 545
νὰ σώσῃ ἀπ' τὴν πικρὴ σκλαβιά πατρίδα καὶ παιδιὰ του,
κι ὅταν τὸν δῇ νὰ σπαρταρᾷ, νὰ ξεψυχάῃ μπροστὰ της,
χυμένη ἀπάνω στὸ νεκρὸ μοιρολογάει καὶ σκούζει,
κι ἄλλοι ἀπὸ πίσω τῆς χτυποῦν μὲ χάλκινα κοντάρια
τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους της καὶ στὴ σκλαβιά τὴ σέρνουν, 550
πίκρες νὰ ἰδῇ καὶ βάσανα κι ἡ ὄψη της κερώνει
ἀπ' τοὺς ἀβάσταχτους καημοὺς, —τὸ ἴδιο τοῦ Δυσσέα
δάκρυα πικρὰ τοῦ χύνονταν ἀπ' τὰ ματόκλαδά του.
Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πῶς τοῦ ἔτρεχαν τὰ μάτια.
Μόνον ὁ Ἀλκίνος ποὺ κοντὰ καθόντανε τὸν εἶδε 555
κι ἄκουσε ποὺ ἀναστέναζε βαθιὰ ἀπ' τὰ σωθικά του,
κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοψημένους·
« Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων,
κι ἄς πάψῃ κι ὁ Δημόδοκος τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,
γιατὶ μὲ αὐτὰ ποὺ τραγουδᾷ δὲν πολυαρέσει σ' ὅλους. 560

Νὰ τρώμε ἀφότου πάψαμε κι ἄρχισε τὸ τραγούδι,
 κι ὁ ξένος δὲ σταμάτησε τὸν κλαψερό του θρήνο.
 Κάποιος βαρὺς τὰ στήθια του καημὸς τοῦ τὰ πλακώνει.
 Μὰ ἄς πάψῃ τὸ τραγούδι πιά, γιὰ νὰ χαιρόμαστε ὅλοι
 κι ὁ ξένος κι οἱ φιλόξενοι. Καλύτερα ἔτσι θὰ ἴναι. 565
 Γιατὶ ἐτοιμάστηκαν αὐτὰ γιὰ τὸν σεβάσμιο ξένο
 ταξίδι καὶ τὰ δῶρα μας ποὺ δώσαμε ἀπ' ἀγάπη.
 Γιατὶ εἶναι σὰν τὸν ἀδερφὸ ὁ ξένος κι ὁ ἱκέτης
 στὸν ἄνθρωπο ποὺ λίγο ὁ νοῦς του κόβει στὸ κεφάλι.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ σκέψη πονηρὴ μὴ μοῦ τὰ κρύψῃς τώρα 570
 ὅ,τι ρωτήσω. Πιὸ καλὸ νὰ μ' ἀπαντήσης εἶναι.
 Πές τ' ὄνομα ποὺ σ' ἔλεγαν ἢ μάνα κι ὁ γονιὸς σου
 κι οἱ ἄλλοι στὴν πατρίδα σου κι ὁλόγυρα οἱ γειτόνοι.
 Γιατὶ ἔτσι δίχως ὄνομα δὲ βρίσκεται κανένας
 μήτε ἄρχοντας μήτε φτωχὸς ποὺ γεννηθῇ στὸν κόσμο, 575
 μόν' σ' ὅλους δίνουν ὄνομα σὰ γεννηθῇ οἱ γονιοὶ του.
 Πές μου καὶ τὴν πατρίδα σου, τὴ χώρα, τὸ χωριὸ σου,
 γιὰ νὰ σὲ πᾶνε ἐκεῖ μὲ νοῦ καὶ σκέψη τὰ καράβια.
 Γιατὶ δὲν ἔχουν τὰ γοργὰ καράβια τῶν Φαιάκων
 σὰν τ' ἄλλα τὰ πλεούμενα τιμόνια ἢ κυβερνήτες, 580
 μόν' βρίσκουν ἔτσι μόνά τους τὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων
 καὶ ξέρουν ὅλων τὰ χωριά, τὰ καρπερὰ χωράφια,
 καὶ γοργοτάξιδα περνοῦν τῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 κρυμμένα μὲς στὴν καταχνιά καὶ στὴν πυκνὴ θολοῦρα
 κι οὔτε φοβοῦνται νὰ χαθοῦν μήτε κακὸ νὰ πάθουν. 585
 Μὰ τό 'χω ἀπ' τὸν πατέρα μου Ναυσίθο ἐγὼ ἀκουστά μου
 πὼς θὰ θυμώσῃ μιὰ φορὰ μὲ μᾶς ὁ Ποσειδάνας,
 γιατί ἔτσι σ' ὅλους εἵμαστε καλόβολοι περάτες.
 Μοῦ 'λεγε πὼς καλόφτιαστο καράβι τῶν Φαιάκων
 ἀπ' τὸ ταξίδι ὅταν γυρνᾷ, μιὰ μέρα θὰ τὸ σπάσῃ 590
 μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος κι ὁλόγυρα τὴ χώρα
 θὰ κλείσῃ μὲ ψηλὸ βουνό. Ὁ γέρος ἔτσι μοῦ 'πε.
 Κι ὅπως τὸ θέλει αὐτὸς ὁ θεὸς θὰ γίνη ἢ θὰ τ' ἀφήσῃ.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.

Ποῦ πῆγες, ποῦ ταξίδεψες, ποιές πολιτεῖες εἶδες. 595
 Πές μου γιὰ τίς καλόχτιστες χῶρες καί τοὺς ἀνθρώπους
 ὅσοι εἶναι ἄγριοι καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν
 καὶ ποιοὶ εἶναι ἄντρες φιλόξενοι καὶ τοὺς θεοὺς φοβοῦνται.
 Κι ἀκόμα πές μου γιὰτὶ κλαῖς καὶ βαριαναστενάζεις
 τῆς Τροίας καὶ τῶν Δαναῶν τὰ πάθια σὰν ἀκούσης. 600
 Ἔτσι οἱ θεοὶ τίς ἔρισαν τίς συμφορὲς σ' ἐκείνους
 πολὺπικρες, ποὺ κι οἱ στερνοὶ τραγοῦδι νὰ τίς κάμουν.
 Κάποιον καλὸ σου συγγενῇ μὴν ἔχασες στὴν Τροία,
 γαμπρὸ σου ἢ καὶ πεθερό; Οἱ πιὸ ἀκριβοὶ μας εἶναι
 αὐτοὶ μετὰ ἀπ' τὸ αἷμα μας κι ἀπ' τὸ δικό μας γένος. 605
 Φίλο μὴν ἔχασες πιστὸ ποὺ τὸν πολυαγαποῦσες;
 Γιὰτὶ κι ὁ φίλος ὁ πιστὸς κατώτερος δὲν εἶναι
 ἀπ' ἀδερφό μας σὰ βρεθῇ μὲ χάρες στολισμένους.

I

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπειρος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἀλκίνο, ἀφέντη βασιλιά καὶ παινεμένη ἀπ' ὅλους,
 αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο, ν' ἀκούσουμε ἓναν τέτοιο,
 ὡς εἶναι αὐτός, τραγουδιστὴ πῶχει φωνὴ ἀθανάτου.
 Γιὰτὶ δὲν ξέρω ἄλλο σκοπὸ πιὸ χαρωπὸ στὸν κόσμο, 5
 παρ' ὅταν μ' ἤσυχη καρδιά ζοῦν ὅλοι μὲς στὴ χώρα
 κι οἱ καλεσμένοι κάθονται μὲς στὸ παλάτι ἀράδα
 κι ἀκοῦνε τὸν τραγουδιστὴ κι ἔχουν τραπέζι ἐμπρὸς τοὺς
 ψωμιὰ γεμάτα καὶ ψητὰ κι ἀπὸ κροντήρι παίρνει
 ὁ κεραστὴς γλυκὸ κρασί καὶ χύνει στὰ ποτήρια. 10
 Ἄπ' ὅλα, αὐτὸ μοῦ φαίνεται τὸ πιὸ ὁμορφο πὼς εἶναι.
 Τώρα σοῦ ζήτησε ἡ καρδιά γιὰ τὰ δικά μου πάθια
 νὰ μὲ ρωτήσης, πιὸ πολὺ γι' αὐτὰ νὰ κλάψω ἀκόμα.
 Τί πρῶτο ἀπ' ὅλα νὰ σοῦ πῶ καὶ τί στερνὸ ν' ἀφήσω,
 ποὺ ἀμέτρητα τὰ βάσανα μοῦ δώσανε οἱ οὐράνιοι. 15
 Καὶ τώρα πρῶτα θὰ σοῦ πῶ νὰ μάθης τ' ὄνομά μου,
 κι ἂν στὰ στερνὰ ἀπ' τὸ μαῦρο μου τὸ ριζικὸ γλυτώσω

νὰ μείνω πάντα φίλος σας κι ἄς κάθουμαι ἔτσι ἀλάργα.
 Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς Δυσσέας, ποὺ ὅλοι λένε
 τὶς τέχνες μου, κι ἡ δόξα μου ὡς τὰ οὐράνια φτάνει, 20
 καὶ κατοικῶ στὸ ξέφαντο, τὸ φημισμένο Θιάκι,
 πῶχει τὸ Νήριτο βουνό, ψηλὸ καὶ δεντρωμένο,
 κι ὀλόγυρα πολλὰ νησιά, τό 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 τῇ δασωμένῃ Ζάκυνθο, τῇ Σάμῃ, τὸ Δουλίχι.
 Πιὸ κάτω ἀπ' ὅλα, χαμηλὸ τὸ Θιάκι, στοῦ πελάγου 25
 τὰ δυτικά, κι ἡλιόβγαλμα κοιτάζουν ὅλα τ' ἄλλα.
 Βραχότοπος, μὰ ξακουστὴ παλληκαριῶν γεννήτρα.
 Δὲν εἶδα ἀπ' τὴν πατρίδα μου γλυκύτερο στὸν κόσμου.
 Ἔτσι λοιπὸν ἡ Καλυψὼ μὲ κράταε ἡ νεράϊδα,
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά ποθώντας με γιὰ ταίρι. 30
 Ἔτσι μ' ἐμπόδιζε ἔπειτα κι ἡ δολοπλέχτρα ἡ Κίρκη
 στὸ σπίτι της καὶ ταίρι της νὰ μ' ἔχῃ λαχταροῦσε.
 Ὅμως ποτὲ δὲν ἔπειθαν στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.
 Γιατὶ δὲν ἔχει πιὸ γλυκὸ στὸν κόσμου ἀπ' τὴν πατρίδα 35
 κι ἀπ' τοὺς γονιούς, κι ἂν κάθесαι σὲ ἀρχοντικὰ παλάτια,
 μὲς στὴν πικρὴ τὴν ξενιτειὰ κι ἀπ' τοὺς γονιούς σου ἀλάργα.
 Μὰ ἐλᾶτε τὸν πολὺπαθο ν' ἀκοῦστε γυρισμό μου,
 ποὺ μ' ὅρισε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σὰν ἔφυγα ἀπ' τὴν Τροία.
 Στους Κίκονες ὁ ἄνεμος μὲ ξώριασε ἀπ' τὴν Τροία,
 στὴν Ἴσμαρο, ὅπου κούρσεψα καὶ κάστρο καὶ κατοίκους. 40
 Κι ὅσες γυναῖκες πήραμε καὶ λάφυρα ἀπ' τὴ χώρα,
 ἐξ ἴσου τὰ μοιράσαμε, κανεὶς νὰ μὴν χολιάσῃ.
 Τότε ἀπ' ἐκεῖ τρὺς ἔτρωγα νὰ φεύγουμε τρεχάτοι,
 μὰ δὲ μ' ἀκούσανε οἱ τυφλοί, καὶ στ' ἀκρογιάλι κάτω 45
 μεθοῦσαν κι ἔσφαζαν ἀρνιά καὶ κουτελάτα βόδια.
 Τότε ἔτρεξαν οἱ Κίκονες Κικόνους νὰ φωνάξουν,
 ποὺ 'χαν γειτόνους, πιὸ πολλοὺς καὶ σὰν πιὸ ἀντρειωμένους,
 ποὺ κατοικοῦσαν στὰ χωριά, στὸν πόλεμο τεχνῖτες,
 θέλεις πεζοὶ θὲς μ' ἄλογα, σὰν τὸ καλοῦσε ἡ ἀνάγκη.
 Κι ἤρθανε τόσοι τὴν αὐγὴ, ὅσα ἄνθια κι ὅσα φύλλα 50
 ἀνθοβολοῦν τὴν ἀνοιξή. Τότε ἄσπλαχνη τοὺς ἔρμους

- μᾶς βρῆκε μοῖρα ἀπ' τὸ θεὸ νὰ πάθουμε λαχτάρεις.
 Κι ὅταν σὲ λίγο φτάσανε, παράταξαν τοὺς λόχους
 κοντὰ στὰ πλοῖα τὰ γοργὰ κι ἀρχίσανε τὴ μάχη
 κι ἕνας τὸν ἄλλον κάρφωνε μὲ χάλκινο κοντάρι. 55
 Κι ὅσο βαστοῦσε ἀκόμα αὐγὴ καὶ προχωροῦσε ἡ μέρα,
 ὡς τότε τοὺς κρατούσαμε, κι ἄς ἦτανε χιλιάδες.
 Κι ὅταν ὁ ἥλιος ἔγερνε, τὴν ὥρα ποὺ ξεξεύουν
 τὰ βόδια, τότε οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς τσακίζουν.
 Ἔξι λεβέντες χάθηκαν μέσα ἀπ' τὸ κάθε πλοῖο 60
 κι ὅλοι οἱ λοιποὶ γλυτώσαμε ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο.
 Θλιμμένοι ἐκεῖθε κάμαμε πανιὰ νὰ προχωροῦμε,
 πρόθυμα ποὺ γλυτώσαμε, θρηνώντας τοὺς χαμένους.
 Ὅμως δὲν ξεκινήσανε τ' ἀνάφρυδα καράβια
 πρὶν τρεῖς φορὲς φωνάξουμε τοὺς ἄμοιρους συντρόφους, 65
 ὅσοι στὸν κάμπο ἀπὸ σπαθὶ σκοτώθηκαν Κικόνων.
 Ὁ Δίας τότε σήκωσεν ὁ συγνεφοσυνάχτης
 μὲ μαῦρὴ ἀντάρα τὸ Βοριὰ καὶ σκέπασε μὲ νέφια
 στεριὰ μαζὶ καὶ θάλασσα καὶ θάμπωσαν τὰ οὐράνια.
 Τὰ πλοῖα κατακέφαλα στὰ κύματα βουτοῦσαν, 70
 καὶ τὰ πκνιὰ μᾶς ξέσχισε ἡ δύναμη τοῦ ἀνέμου
 σὲ τρεῖς καὶ τέσσερες μεριές, καὶ γιὰ νὰ μὴν πνιγοῦμε,
 ὅλα τὰ κατεβάσαμε στὰ τρεχαντήρια μέσα,
 καὶ τ' ἀκρογιάλι πιάσαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας.
 Ἀσάλευτοι μείναμε ἐκεῖ δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες, 75
 κι οἱ ἔννοιες μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζαν τὰ σπλάχνα.
 Σὰν ἔφρεξε ἡ χρυσάχιτιδὴ Αὐγὴ τὴν τρίτῃ μέρα,
 τ' ἄσπρα πανιὰ σηκώσαμε σὰ μπῆκαν τὰ κατάρτια,
 κι εἴχαμε τὸν καιρὸ ὁδηγὸ καὶ τοὺς καπετανέους.
 Ἀβλαβος τότε θὰ ἔφτανε στὴν ποθητὴ πατρίδα. 80
 Μὰ σὰν περνοῦσα ἀπ' τὸ Μαλιὰ, τὸ κύμα καὶ τὸ ρέμα
 μὲ τὸ Βοριὰ, ἀπ' τὰ Κύθηρα μὲ ξώριασαν πρὶν πέρα.
 Μέρεις ἐννιὰ παράδερνα μ' ἀνάποδους ἀνέμους
 στὸ ψαροθρόφο πέλαγο. Τὴ δέκατῃ πιά μέρα
 στοὺς Λωτοφάγους πῆγαμε, πῶχουν θροφὴ λουλούδια. 85

Τότε ὅξω βγήκαμε νερό νά πάρουμε ἀπὸ βρύση,
 κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ναῦτες.
 Καὶ μιὰ μπουκιὰ ἅμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,
 τότε συντρόφους ἔστειλα νά πάνε καὶ νά μάθουν,
 ποιοὶ κατοικοῦσαν ἄνθρωποι στὸν τόπο σιτοφάγοι, 90
 ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
 Κι ἐκεῖ πού πῆγαν τρέχοντας, τοὺς Λωτοφάγους βρῆκαν.
 Αὐτοὶ κακὸ δὲ σκέφτηκαν νά κάμουν στοὺς συντρόφους,
 μόνο τοὺς ἔδωσαν λωτὸ νά φᾶνε. Κι ἂν κανένας
 τὸ μελιστάλαχτο καρπὸ τὸν ἔβαζε στὸ στόμα, 95
 πίσω δὲν ἤθελε νά ρθῇ, μήτε εἵδηση νά φέρη,
 παρὰ νά μένουν ἤθελαν κοντὰ στοὺς Λωτοφάγους
 λωτὸ νά τρῶνε, τῇ γλυκειᾷ πατρίδα λησμονώντας.
 Μὰ ἐγὼ τοὺς πῆρα στανικῶς, κι ἅς ἔκλαιγαν, στὰ πλοῖα
 καὶ σέρνοντας τοὺς ἔδεσα στοὺς μπάγκους ἀπὸ κάτω. 100
 Τότε στοὺς ἄλλους φώναξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους,
 γλήγορα ἀπάνω στὰ γοργὰ καράβια νά πηδήσουν,
 λωτὸ μὴ φᾶνε κι ἔπειτα ξεχάσουν τὴν πατρίδα.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπῆκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους,
 ἀράδα καὶ τῇ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν. 105
 Ἐκεῖθε ἐμπρὸς τραβήξαμε μὲ σπλάχνα μαραμμένα
 καὶ στῶν ἀνόμων πήγαμε Κυκλώπων τὴν πατρίδα,
 πού στῶν μακαριστῶν θεῶν τῇ δύναμη θαρρύντας,
 φυτὸ στῇ γῇ δὲ φύτεψαν μῆτε ὀργωσαν χωράφι,
 μόν' ὅλα βγαίνουν ἄσπαρτα κι ἀνὸργωτα φυτρώνουν, 110
 στάρια, κριθάρια, κλήματα πού τὸ κρασί τους κάνουν,
 ἀπὸ μεγαλοστάφυλα καθὼς τὰ φέρνει ὁ Δίας.
 Δὲν ἔχουν προσεστῶν βουλὲς μήτε ἀπὸ νόμους ξέρουν,
 καὶ κατοικοῦνε στῶν βουνῶν κατάκορφα τὶς ράχες,
 μέσα σὲ βαθουλὲς σπηλιὲς καὶ τὰ παιδιὰ του ὀρίζει 115
 καθεὶς καὶ τῇ γυναίκα του, μῆτε ψηφᾷ τοὺς ἄλλους.
 Κι ἓνα νησάκι ἀπλώνεται πρὸ πέρα ἀπ' τὸ λιμάνι,
 οὔτε κι ἀλάργα οὔτε κοντὰ στῇ χώρα τῶν Κυκλώπων,
 πολύδεντρο, ὅπου ἀμέτρητα τ' ἄγρια γίδια βόσκουν,

- γιατὶ πατήματα ποτὲς ἀνθρώπων δὲν τὰ σκιάζουν, 120
 μήτε συχνάζουν κυνηγοὶ ποὺ στὰ πυκνὰ λαγκάδια
 καὶ στὶς ψηλὲς βουνοκορφὲς πᾶν καὶ τσακοῦν τὰ πόδια.
 Κοπάδια ἀπάνω στὸ νησί δὲν ἔχει οὔτε χωράφια,
 μόν' ἄσπαρτο κι ἀνόργωτο χρόνο καιρὸ εἶναι κι ἔρμο 125
 καὶ μόνο θρέφει στὶς βοσκὲς βελαζολάες γίδες.
 Δὲν ἔχουν κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες καράβια
 μήτε τεχνῖτες καραβιῶν πλεούμενα νὰ φτιάσουν
 σὲ κάθε χρήσιμη δουλειά, νὰ πᾶνε σ' ἄλλους τόπους,
 ὅπως συχνὰ τὶς θάλασσες περνώντας τρέχουν ἄλλοι, 130
 νὰ φέρουν στ' ἀφροχώματο νησί νὰ τοὺς δουλέψουν.
 Ξερὸ δὲν εἶναι. Θά 'φερνε κάθε καρπὸ στὴν ὥρα.
 Γιατὶ ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ γιालοῦ ἀρχίζουν τὰ λιβάδια
 δροσάτα, ἀπαλοχώματα. Τ' ἀμπέλια αἰώνια θά 'ταν.
 Ἡ γῆ στρωτὴ γιὰ ὄργωμα. Παντοῦ βαθιά χωράφια,
 μὲ χῶμα ἀφράτο, ποὺ ὁ καιρὸς σὰν ἔρθῃ θά θερίσης. 135
 Κι ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποὺ μήτε παλαμάρια
 θέλεις ἐκεῖ, μήτε ἄγκυρες, μήτε σκιοινιά νὰ δέσης,
 μόν' ἀραγμένος κάθεσαι καιρὸ, ὅσο πάλε οἱ ναῦτες
 γιὰ τὸ ταξίδι σηκωθοῦν καὶ πάρῃ πρῶμο ἀγέρι.
 Καὶ μιὰ πηγὴ στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος ἀναβρῦζει 140
 νεράκι, κάτω ἀπ' τὴ σπηλιά καὶ γύρω ἀνθίζουν λεῦκες.
 Πήγαμε ἐκεῖ. Κάποιος θεὸς στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
 μᾶς ὁδηγοῦσε, οὔτε ἔφεγγε μπροστὰ νὰ ξεδιαλύνῃς.
 Γιατὶ ἦταν γύρω καταχνιὰ πηχτὴ καὶ τὸ φεγγάρι
 κρυμμένο μὲς στὰ σύγνεφα, δὲν ἔλαμπε στὰ οὐράνια. 145
 Κανεῖς μας τότε τὸ νησί δὲν ξάνοιξε μπροστὰ του,
 μηδὲ τὰ κύματα εἶδαμε ποὺ στὴ στεριά κυλοῦσαν
 μεγάλα, πρὶν τ' ἀνάφρυδα καράβια πᾶν ν' ἀράξουν.
 Μαζώξαμε ὅλα τὰ πανιὰ σὰν ἄραξαν τὰ πλοῖα,
 καὶ βγήκαμε ὅξω στὴ στεριά, στὴ θάλασσα ἄκρη ἄκρη 150
 κι ἐκεῖ ὕπνο λίγο πήραμε νὰ φέξῃ καρτερώντας.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 γυρίζαμε ὅλο τὸ νησί καὶ θάμαζε ἡ καρδιά μας.

- Τότε οἱ Νεραΐδες, τοῦ Διὸς τ' ἀσπιδοφόρου οἱ κόρες,
γίδες βουνήσιες σήκωσαν, προσφάγι τῶν συντρόφων. 155
Κι εὐτὺς δοξάρια γυριστά, μακρόλαιμα κοντάρια
ἀπ' τὸ καράβι ἀδράχνοντας, σὲ τρεῖς σειρὲς βαλμένοι,
ρίχναμε κι ἄφθονο ὁ θεὸς μᾶς ἔδωσε κυνήγι.
Εἶχα καράβια δώδεκα καὶ τὸ καθένα πῆρε 160
γίδες ἑννιά καὶ χάρισαν μόνο σὲ μένα δέκα.
Ἔτσι ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
ἄφθονο κρέας καὶ γλυκὸ τραβούσαμε μοσκάτο,
γιατὶ εἶχε ἀκόμα κόκκινο κρασί μες στὰ καράβια,
δὲ σώθηκε. Ὁ καθένας μας περισσίο στὰ κροντήρια 165
τὸ πῆρε, ὅταν πατήσαμε τὸ κάστρο τῶν Κικόνων.
Καὶ στῶν Κυκλώπων βλέπαμε τῇ γῇ, πού 'ταν κοντά μας,
καπνὸ κι ἀκούγαμε φωνὲς γιδιῶν, ἀρνιῶν, δικῆς τῶν.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε πιὰ κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 170
τότε συγκάλεσα βουλή κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους·
«Οἱ ἄλλοι ἐδῶ νὰ μείνετε τώρα, πιστοὶ συντρόφοι,
κι ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου καὶ τοὺς δικούς μου ἀνθρώπους,
θὰ πάω νὰ μάθω ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν τὸν τόπο,
ἄγριοι ἂν εἶναι κι ἄπιστοι καὶ δίκιο ἂν δὲν κατέχουν, 175
ἢ τοὺς θεοὺς ἂν σέβονται κι ἄντρες φιλόξενοι εἶναι».
- Εἶπα, κι ἀπάνω ἀνέβηκα στὸ μαῦρο τρεχαντήρι·
κι εἶπα στοὺς ναῦτες· ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκιοινιά νὰ λυσουν.
Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους,
ἀράδα καὶ τῇ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν. 180
Κι ὅταν σὲ τόπο φτάσαμε πού δὲν ἦταν ἀλάργα,
εἶδαμε ἀπόμερη σπηλιὰ κοντὰ κοντὰ στὸ κύμα,
ψηλὴ καὶ δαφνοσκεπάστη, κι ἄπειρα ἐκεῖ κοπάδια
γιδοπροβάτων στάλιζαν καὶ αὐλὴ εἶχε γύρω γύρω
ψηλὴ μὲ πέτρες μες στῇ γῆς χωμένες, καὶ μὲ πεύκους 185
μεγάλους κι ἀψηλόκορφες βελανιδιές φραγμένη.
Ἄντρας θεόρατος ἐκεῖ καθόντανε, πού μόνος

τ' ἄρνια βoσκοῦσε ἀπόμερά μήτε ἔσμιγε τοὺς ἄλλους,
 μόν' τὸ κακὸ λογάριάζε στήν ἐρημιὰ πού ζοῦσε.
 Τέρας πελώριο πλάστηκε, μήτε ἔμοιαζε ἄλλου ἀνθρώπου, 190
 μόν' ἦταν σὰν ψηλοῦ βουνοῦ ραχοῦλα φουντωμένη,
 πού ξεχωρίζει ἀνάμεσα σ' ἄλλες κορφές μονάχη.

Πρόσταξα τότε τοὺς λοιποὺς ἀγαπητοὺς συντρόφους
 νὰ μείνουν στὸ καράβι ἐκεῖ κοντὰ νὰ τὸ προσέχουν
 καὶ δώδεκα ἀφοῦ διάλεξα τοὺς πιὸ καλοὺς ἀπ' ὅλους, 195
 ἔφυγα. Πήραμε μαζὶ καὶ σ' ἓνα ἄσκι γιδίσιο
 μαῦρο γλυκόπιτο κρασί πού μοῦ 'χε δώσει δῶρο
 ὁ Μάρωνας τοῦ Εὐάνθη ὁ γιός, ὁ λειτουργός τοῦ Φοίβου
 πού 'χε προστάτη ἡ Ἰσμηρος, γιατί ἀπὸ σεβασμὸ μας
 σώσαμε αὐτὸν καὶ τὸ πιστὸ ταίρι του καὶ τὸ γιό του, 200
 πού κατοικοῦσαν σὲ πυκνὸ δάσος τοῦ Φοίβου Ἀπόλλου.

Ἀξίας δῶρα μοῦ ἔδωσε γιὰ τοῦτο, ἑπτὰ κομμάτια
 καλοφτιασμένο μάλαμα, κι ἓνα ἀργυρὸ κροντήρι,
 καὶ στάμνες δώδεκα κρασί μοῦ γέμισε ὡς τὰ χεῖλια,
 γλυκὸ κι ἀνέρωτο, πιοτὸ θεϊκό, πού μὲς στὸ σπίτι 205
 σκλάβα καμιὰ δὲν τό 'ξερε μήτε ἄλλη παρακórη
 ἔξω ἀυτός, τὸ ταίρι του καὶ μιὰ ἐπιστάτρα μόνη.

Κι ὅταν τὸ μελιστάλαχτο κρασί ἤθελαν νὰ πιοῦνε,
 σὲ εἴκοσι μέτρα ρίχνανε νεροῦ κι ἓνα ποτήρι,
 καὶ τότε μιὰ γλυκειὰ εὐωδιὰ κι οὐράνια ἀπ' τὸ κροντήρι 210
 χυνότανε πού νὰ μὴν πιῆς δὲ βάσται ἡ καρδιά σου.

Ἄσκι μεγάλο, ἀπ' τὸ κρασί αὐτό, γεμάτο πῆρα
 καὶ στὸ διασάκκι μου θροφές. Γιατὶ εἶχε κόψει ὁ νοῦς μου
 εὐτύς, πὼς σὲ ἄντρα πῆγαινα μὲ δύναμη μεγάλη,
 ἄγριο, πού στὰ στήθια του δὲν εἶχε πίστη ἡ νόμο. 215

Φτάσαμε ἀμέσως στὴ σπηλιά, μὰ αὐτὸς δὲν ἦταν μέσα,
 μόν' τὰ παχιά του πρόβατα βoσκοῦσε στὸ λιβάδι.
 Καὶ στὴ σπηλιά ἅμα μπήκαμε βλέπαμε ὅ,τι εἶχε μέσα.
 Γεμάτα τὰ τυρόβολα κι οἱ μάντρες στοιβαγμένες
 ἀπὸ κατσίκια κι ἀπ' ἄρνια, καὶ χώρια μαντρισμένα 220
 τὰ πρῶιμα ἄλλοῦ, τὰ μέσα ἄλλοῦ, κι ἄλλοῦ τὰ ὄψιμα ἦταν.

Κι ἦταν ἀπὸ τυρόγαλο γεμάτα ὅλα τ' ἀγγεῖά του.
 σκάφες, καρδάρες, ποὺ ἄρμεγε μέσα σ' αὐτὰ τὸ γάλα.
 Τότε οἱ συντρόφοι μ' ὄρκιζαν μὲ πειστικά τους λόγια,
 λίγο τυρὶ νὰ πάρουμε καὶ νὰ τραβοῦμε πίσω, 225
 κι ἀπ' τὸ μαντρὶ ξεκόβοντας μανάρια καὶ κατσίκια
 γλήγορα στὸ γοργόδρομο καράβι νὰ τὰ πᾶμε,
 κι εὐτὺς νὰ κάνουμε πανιὰ καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγοῦμε.
 Ἐγὼ ὅμως δὲν τοὺς ἄκουσα, ποὺ πιὸ καλὸ ἔτσι θὰ 'ταν,
 γιὰ νὰ τὸν δῶ καὶ δῶρα του φιλόξενα νὰ πάρω. 230

Μὰ στοὺς συντρόφους πρόσχαρος δὲ φάνηκε ὅταν ἦρθε.
 Τότες ἀνάψαμε φωτιὰ καὶ κάμαμε θυσία
 τυριὰ κομμάτια κόβοντας καὶ φάγαμε κι οἱ ἴδιοι,
 καὶ στῇ σπηλιᾷ καθίσαμε προσμένοντας, ὥσπου
 ἦρθε κι αὐτὸς ἀπ' τῇ βοσκή, μὲ φόρτωμα μεγάλο 235
 ξύλα ξηρὰ γιὰ τὸ φαῖ νὰ 'χη φωτιὰ ν' ἀνάψῃ.

Μὲς στῇ σπηλιᾷ σὰν τό 'ριξε βούξε ὁ τόπος ὅλος,
 κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας χωθήκαμε στὸ βάθος.
 Τότε ἔμπασε μὲς στὴν πλατεῖα σπηλιᾷ τὶς προβατίνες,
 μὲ τῇ σειρᾷ ὅσες ἄρμεγε κι ἄφησε ἔμπρὸς στὴν πόρτα 240
 μὲς στὴν αὐλὴ τ' ἀρσενικά, κριάρια του καὶ τράγους.

Ἔπειτα σήκωσε ψηλὰ κι ἔβαλε ἔμπρὸς στὴν πόρτα
 ἀσήκωτη θυρόπετρα ποὺ δὲ θὰ τὴν κινοῦσαν
 κι εἰκοσιδυὸ τετράκυκλα καλοφτιασμένα ἀμάξια·
 τόσο τεράστιο ἔβαλε μπροστὰ στὴν πόρτα βράχο. 245

Κάθισε τότες κι ἄρμεγε γίδες καὶ προβατίνες
 καὶ τὸ παιδί τῆς καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.
 Καὶ τὸ μισὸ ὅταν ἔπηξε τ' ἄσπρο χιονάτο γάλα,
 τὸ σύναξε καὶ τό 'βαλε μὲς στὰ πλεχτὰ καλάρια,
 καὶ στὶς καρδάρες φύλαξε τ' ἄλλο μισὸ νὰ πίνῃ. 250

Καὶ τὶς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε,
 ξάναψε τότε τῇ φωτιᾷ κι ἐμᾶς θωρώντας εἶπε :
 « Ποιοὶ εἰστε, ὁρὲ ξένοι, κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους
 γυρνᾶτε ; Μήνα γιὰ δουλειές, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη,
 ὅπως οἱ κλέφτες ποὺ γυροῦν στὰ πέλαγα καὶ φέρνουν 255

στούς ξένους τόπους συμφορές καὶ τῇ ζωῇ τους παλίζουν ; »

Ἔτσι εἶπε κι ὅλων ἡ καρδιά παράλυσε στὰ στήθια,
τρομάζοντας τὸ γίγαντα καὶ τῇ βαρεῖα φωνή του.

Μὰ κι ἔτσι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυό μου λόγια κι εἶπα·

« Ἐμεῖς, πολύπαθοι Ἀχαιοί, γυρίζουμε ἀπ' τὴν Τροία 260
μὲς στὰ θαλασσοπέλαγα καὶ μὲ λογῆς ἀνέμους,
νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα μας, μὰ πῆραμε ἄλλο δρόμο.

Ἔτσι ἤθελε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς γιὰ μᾶς ν' ἀποφασίσῃ.

Ὅλοι στρατιῶτες εἴμαστε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου, 265
πῶφτασε τώρα ἡ δόξα του στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
γιατὶ λαοὺς κατὰστρεψε κι ἔρριξε τέτοιο κάστρο.

Καὶ νὰ μᾶς σώσῃς πέφτουμε στὰ πόδια σου, ἂν θελήσῃς

μὲ δῶρα σου φιλόξενα νὰ μᾶς φιλοξενήσῃς,

ποὺ τό 'χουν ὅλοι σύστημα στὸν κόσμο γιὰ τοὺς ξένους.

Σεβάσου, βλάμη, τοὺς θεοὺς, μιὰ χάρη σοῦ ζητοῦμε. 270

Ὁ Δίας ὁ φιλόξενος τοὺς ξένους προστατεύει,

κι' ὅπου νὰ πᾶνε ἡ χάρη του μαζὶ τοὺς συνοδεύει ».

Εἶπα, καὶ μ' ἀσπλάχνη-καρδιά μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·

« Τὰ 'χεις χαμένα, σύντροφε, ἢ θὰ 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα, 275
ἐνῷ μοῦ λές νὰ φοβηθῶ θεοὺς καὶ νὰ πιστέψω.

Δὲν τὸν ψηφοῦν οἱ Κύκλωπες τὸν ἀσπιδάτο Δία,

μῆτε θεοὺς, γιατί εἴμαστε πολὺ πιὸ ἀνώτεροί των.

Μῆτε ἀπ' τοῦ Δία φόβο ἐγὼ θὰ σέ πονέσω ἐσένα,

καθὼς καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἂν δὲν τὸ θέλω ὁ ἴδιος.

Μόν' πές μου ποῦ νὰ τ' ἄραξεις τὸ καλοκαμωμένο 280

καράβι, ἂν κάπου ἀπόμερα γιὰ ἐδῶ κοντά, νὰ ξέρω ».

Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ ποῦ νὰ μὲ γελάσῃ.

Κι εὐτὺς μὲ λόγια πονηρὰ τ' ἀπάντησα κι ἔτσι εἶπα·

« Ἀχ! τὸ καράβι ὁ Σαλευτῆς μοῦ τό 'σπασε τοῦ κόσμου, 285
στὰ βράχια ὅπως τὸ χτύπησε σὲ μιὰ τῆς χώρας σου ἄκρη,
στὸν κάβο ἀφοῦ τὸ ξώριασε κι ἡ θάλασσα τὸ πῆρε,
κι ἐγὼ μονάχος ξέφυγα μ' αὐτοὺς τὸ μαῦρο χάρο ».

Ἔτσι εἶπα, κι ὁ σκληρόψυχος δὲ μοῦ 'βγαλε ἄλλη λέξη,
μόν' χύμηξε κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,

- ἄρπαξε δυὸ καὶ καταγῆς τοὺς χτύπαε σὰν κουτάβια,
 καὶ τὰ μυαλά τους χύθηκαν καὶ μούσκεψαν τὸ χῶμα.
 Κι ἔτσι σὰν τοὺς κομμάτιασε, τοὺς ἔβαλε στὸ δόντι.
 Κι ἔτρωγε σὰ βουνόθρεφτο λιοντάρι, δίχως σκληρὰ
 ν' ἀφήσῃ, σάρκες, σωθικά, κόκκαλα μεδουλάτα.
- Κι ἐμεῖς στὸ Δία κλαίοντας σηκώναμε τὰ χέρια,
 θωρώντας βάρβαρες δουλειές πού χάναμε τὸ νοῦ μας.
 Κι ὁ Κύκλωπας σὰ γέμισε τὴν ἄπατη κοιλιὰ του,
 κρέας ἀνθρώπων τρώγοντας, ἀγνὸ ροφώντας γάλα,
 τεντώθηκε μὲς στὴ σπηλιὰ καταμεσίς στ' ἄρνια του.
- Τότε εἶπα μὲ τὴν ἀφοβὴ καρδιά μου νὰ ζυγώσω
 κι ἀπ' τὸ μηρί μου βγάζοντας τὸ κοφτερὸ μαχαίρι,
 στὰ στήθια νὰ τοῦ τό 'μψηχνα, στὸ μέρος πού τὰ σπλάχνα
 κλειοῦν τὸ συκώτι, ψάχνοντας μὲ τ' ἄλλο μου τὸ χέρι·
 μὰ μ' ἔκοψε ἄλλος στοχασμός. Γιατὶ κι ἐμεῖς μαζί του
 τὸ χάρο ἐκεῖ θὰ βρῖσκαμε. Πῶς θὰ μπορούσαμε ὅλοι
 τὸ βράχο τὸν ἀσήκωτο νὰ βγάλουμε ἀπ' τὴν πόρτα ;
 "Ἐτσι βαριά στενάζοντας προσμέναμε νὰ φέξῃ.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 ἄναψε πάλι τὴ φωτιά κι ὅλες σειρὰ τίς μάνες
 ἄρμεγε καὶ προσθήλιαζε καὶ τὰ μικρά τους κάτω.
- Καὶ τίς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε,
 ἄρπαξε πάλι δυὸ μαζὶ νὰ φάῃ τὸ κολατσό του.
 Χορτάτος τότε ἀπ' τὴ σπηλιὰ προγοῦσε τὸ κοπάδι,
 πρῶτα τὸ βράχο ἀψήφιστα σὰν ἔβγαλε ἀπ' τὴν πόρτα,
 καὶ τὸν ξανάβαλε ἔπειτα σὰ σκέπασμα σὲ θήκη,
 καὶ στὸ βουνὸ σφυρίζοντας τ' ἄρνια του σαλαγοῦσε.
- "Ἐμεινα ἐγὼ τὸ χάρο του στὸ νοῦ μου ἀναμετρώντας
 νὰ τὸν πλερώσω, ἂν μοῦ 'δινε τέτοια χαρὰ ἡ Παλλὰδα.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλή μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.
 Μὲς στὸ μαντρί εἶχε ὁ Κύκλωπας ἓνα χοντρὸ ματσούκι
 χλωροκομμένο, ἐλίτικο, νὰ τὸ βαστᾷ ὅταν γίνη,
 ξηρό, κι ἐμεῖς τὸ λέγαμε, θωρώντας το, πῶς ἦταν
 κατάρτι σὲ εἰκοσάκωπο καράβι πισσωμένο,

- ἀπ' τὰ μεγάλα φορτηγὰ ποῦ πέλαγα ἀρμενίζουν.
 Τόσο στὸ μάκρος φαίνονταν καὶ τόσο καὶ στὸ χόντρος. 325
 Πιάνω καὶ κόβω ὡς μιὰ ὀργιὰ κομμάτι ἀπ' τὸ ματσούκι
 καὶ στοὺς συντρόφους τὸ 'δωσα νὰ μοῦ τὸ πελεκήσουν.
 Κι ἴσιο σὰν τὸ 'καμαν αὐτοί, τὸ 'ξυσα ἐγὼ στὴν ἄκρη
 καὶ νὰ πυρώσῃ τὸ 'βαλα στὴν ἀναμμένη θράκα.
 "Επειτα τὸ 'χωσα βαθιὰ μὲς στὴν κοπριά ἀπὸ κάτω, 330
 ποῦ ἦταν χυμένη στὴ σπηλιά παντοῦ σωρὸς μεγάλος.
 Καὶ τότε πρόσταξα λαχνὸ νὰ ρίξουν οἱ συντρόφοι,
 μαζί μου ποιοὶ θὰ τύχαιναν τὸν πάλο νὰ τὸν μπήξουν
 στὸ μάτι του ὅταν κοιμηθῇ κι ὕπνος βαθὺς τὸν πάρῃ.
 Λάχανε αὐτοὶ ποὺ θὰ 'θελα κι ὁ ἴδιος νὰ διαλέξω, 335
 τέσσερις ὅλοι καὶ μ' αὐτοὺς κι ἐγὼ μαζί τους πέντε.
 Ἦρθε τὸ βράδυ βόσκοντας τ' ἀφρόμαλλο κοπάδι,
 κι ἔμπασε ἀμέσως στὴν πλατειά σπηλιά τὰ πρόβατα ὅλα
 κι οὔτε ἓνα στὴ βαθείᾳ του αὐλῇ δὲν ἄφησε κεφάλι,
 κάτι σὰ νὰ μυρίστηκε, εἴτε ὁ θεὸς ἔτσι εἶπε. 340
 Σήκωσε πάλε κι ἔβαλε τὸ βράχο ἐμπρὸς στὴν πόρτα,
 καὶ καθισμένος ἄρμεγε σειρὰ τὶς μάνες ὅλες
 καὶ τὰ μικρά τους καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.
 Καὶ τὶς δουλειές του βιαστικὰ σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε
 ἄρπαξε πάλε δυὸ μαζί συντρόφους νὰ δειπνήσῃ. 345
 Τότε κοντὰ στὸν Κύκλωπα πηγαίνω κι ἔτσι τοῦ 'πα,
 μ' ἓνα καυκὶ στὸ χέρι μου γεμάτο κρασί μαῦρο·
 « Κύκλωπα, πάρε, πιὲ κρασί, σὰν ἔφαγες ἀνθρώπους,
 νὰ ἰδῇς στὸ τρεχαντήρι μου σὰν τί πιοτὸ εἶχα κρύψει.
 Τάμα γιὰ σένα τὸ 'φερνα, ἴσως καὶ μὲ πονοῦσες 350
 καὶ μ' ἔστελνες στὸν τόπο μου. Μὰ ἐσὺ εἶσαι λυσσασμένος.
 "Ασπλαχνε, πῶς ἄλλος θνητός, ἀπ' ὅσους ἔχει ὁ κόσμος,
 θὰ 'ρθῃ σὲ σένα ἄλλη φορὰ, ἔτσι ἄνομα ἀφοῦ κάνεις ; »
 Εἶπα, καὶ πῆρε τὸ κρασί καὶ τὸ 'πιε μονορούφι.
 Σὰν ἤπιε, τ' ἄρεσε πολὺ καὶ μοῦ ζητοῦσε κι ἄλλο· 355
 « Ἀκόμα δῶς' μου, ἔτσι νὰ ζῆς καὶ τ' ὄνομά σου πές μου
 εὐτύς, νὰ λάβῃς δῶρο μου ποὺ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου.

Βγάζει ἡ πολύκαρπὴ μας γῆ κρασί καὶ στοὺς Κυκλώπους
ἀπὸ μεγαλοστάφυλα, καθὼς τὰ βρέξῃ ὁ Δίας,
ὅμως ἀπὸ νεχτάρι αὐτὸ κι ἀπ' ἀμβροσία βγῆκε». 360

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὸ φλογερὸ κρασί τοῦ δίνω πάλε,
καὶ τρεῖς φορές τὸν κέρασα κι ἀστόχαστα τρεῖς ἦπτε.
Κι ὅταν τοῦ ζάλισε ἔπειτα καλὰ τὰ λογικά του,
τότε μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα'
« Κύκλωπα, ἀφοῦ μὲ ρώτησες, καὶ τ' ὄνομά μου μάθε 365
καὶ δῶσ' μου καθὼς τὸ 'ταῖς τὸ φιλικὸ σου δῶρο.
Κανεῖς ἐγὼ ὀνομάζομαι κι ὅλοι Κανεῖ με λένε
ἡ μάνα κι ὁ πατέρας μου κι ὅλοι οἱ λοιποὶ μου φίλοι ».

Εἶπα, καὶ μ' ἄσπλαχνη καρδιὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Κι ἐγὼ στερνόνε τὸν Κανεῖ θὰ φάω ἀπ' τοὺς συντρόφους, 370
ὅμως αὐτοὺς πρωτύτερα. Νά τί σοῦ κάνω δῶρο ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τεντώθηκε τ' ἀνάσκελα πεσμένος,
κι ἔγειρε δίπλα τὸ χοντρὸ λαιμὸ κι εὐτὺς ὁ ὕπνος
τὸν πῆρε ὁ παντοδαμαστής. Κι ἔβγανε ἀπ' τὰ λαρύγγια
μπουκιὲς ἀνθρώπων καὶ κρασί ποὺ ξέρναε μεθυσμένος. 375

Τότε ἔχωσα τὸν πάλο εὐτὺς στὴν ἀναμμένη θράκα
νὰ πυρωθῇ καὶ ψύχωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους
ὅλους, μὴ φοβηθῇ κανεῖς καὶ θέλῃ νὰ μοῦ φύγῃ.

Κι ὁ πάλος ὁ ἐλίτικος σὰν κόντευε ν' ἀνάψῃ,
ἂν καὶ χοντρὸς μὲς στὴ φωτιά καὶ φαίνονταν νὰ λάμπῃ 380

τὸν πῆρα ἀπ' τὴ φωτιά κοντὰ στὸν Κύκλωπα καὶ γύρω
στεκόντανε οἱ συντρόφοι μου. Καρδιὰ ὁ θεὸς μᾶς δίνει,
κι ἀφοῦ τὸν πάλο σήκωσαν, τὸ μυτερὸ στήν ἄκρῃ,

στὸ μάτι του τὸν ἔχωσαν. Κι ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότε
πέφτοντας τοῦ τὸν ἔστριβα, ἔτσι ὅπως μὲ τρυπάνι 385
τρυπάει τὸ караβόξυλο τεχνίτης κι ἀπὸ κάτω

τὸ στρέφουν ἄλλοι μὲ λουρὶ στό 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος
κι αὐτὸ γυρίζει ἀδιάκοπα. Ἔτσι κι ἐμεῖς στὸ μάτι
τοῦ Κύκλωπα γυρίζαμε τὸν πυρωμένο πάλο,

κι ὅπως μπηγότανε ζεστός, τὸν μούσκεινε τὸ αἶμα 390
κι ὅλα τριγύρω τοῦ ματιοῦ, ματόφυλλα καὶ φρύδια,

- τοῦ τὰ καψάλιζε ἡ φωτιά καὶ τοῦ ἵκαψε τὴν κόρη,
 κι ἔτριζαν μέσα ἀπ' τὴ φωτιά οἱ ρίζες τοῦ ματιοῦ του.
 Πῶς ὅταν στὸ κρῦο νερὸ χώνει μπαλτὰ ἢ σκεπάρνι
 γιὰ νὰ τὰ βάψῃ ὁ σιδεράς κι ἀχοῦν καὶ τσιτσιρίζουν, 395
 —γιατὶ ἡ περίσσια δύναμη αὐτὴ εἶναι τοῦ σιδήρου—
 ἔτσι ἔτριξε τὸ μάτι του κι αὐτοῦ στὸν πάλο γύρω.
 Μούγγριζε τότε σὰν θεριὸ κι οἱ βράχοι ἀντιλαλοῦσαν,
 κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας σκορπίσαμε ὅλοι ἀλάργα.
 Τότε ἐβγαλε ἀπ' τὸ μάτι του τὸν πάλο, βουτηγμένον 400
 στὸ αἶμα, καὶ τὸν πέταξε μακριά, χειρονομώντας
 σὰ φρενιασμένος, κι ἔσκουζε στοὺς Κύκλωπες, ποὺ γύρω
 στὶς ἀνεμόδαρτες κορφές, μὲς στὶς σπηλιὲς καθόνταν
 καὶ τρέχανε ἄλλος ἀπ' ἄλλοῦ, σὰν ἄκουσαν νὰ σκούζῃ,
 καὶ στὴ σπηλιά σταθήκανε τριγύρω καὶ ρωτοῦσαν· 405
 « Τί σοῦ ἔτυχε, Πολύφημε, καὶ μεγαλοφρονᾷς
 μὲς στὴν ἀθάνατη νυχτιὰ καὶ μᾶς χαλᾷς τὸν ὕπνο ;
 Μὴν ἄθελά σου σ' ἄρπαξε κανένας τὸ κοπάδι ;
 Μήνα σοῦ παίρνει τὴ ζωὴ μ' ἀπάτη καὶ μ' ἀντρεία ; »
 Κι ὁ φοβερὸς Πολύφημος ἀπ' τὴ σπηλιά ἀπαντοῦσε· 410
 « Ἀδέρφια, μ' ἔφαγε ὁ Κανεὶς μ' ἀπάτη, ὅχι μ' ἀντρεία ».
 Κι ἐκεῖνοι τ' ἀπαντοῦσανε μὲ πεταχτὰ τοὺς λόγια·
 « Ἀφοῦ κανεὶς δὲ σ' ἐβλαψε καὶ μέσα εἶσαι μονάχος,
 ἀπ' τὴν ἀρρώστια ποιὸς μπορεῖ τοῦ Δία νὰ σὲ σώσῃ ;
 Δέησου στὸν πατέρα σου τὸ Σείστη Ποσειδῶνα ».
 415
 Ἔτσι εἶπανε καὶ φεύγανε καὶ γέλασε ἡ καρδιά μου
 ποὺ τ' ὄνομά μου ἀπάτησε κι ἡ πονηρή μου σκέψη.
 Κι ὁ Κύκλωπας σπαράζοντας στοὺς πόνους καὶ βογγώντας,
 πῆγε στὴν πόρτα ψάχνοντας καὶ σήκωσε τὴν πέτρα
 κι αὐτὸς στὴν πόρτα κάθισε κι ἄνοιξε τὰ δυὸ χέρια, 420
 μὲ τὸ κοπάδι ἂν ἐβγαίνει κανεὶς νὰ τὸν τσακώσῃ.
 Γιατὶ θαρροῦσε ἀστόχαστο πῶς εἶχα τὸ κεφάλι.
 Μὰ ἐγὼ ὅλο τὸ καλύτερο ζητοῦσα πῶς νὰ γίνῃ,
 νὰ ἴβρω ἀπ' τὸ χάρο γλυτωμὸ στοὺς ἄλλους καὶ σὲ μένα.
 Κι ὅλους τοὺς δόλους ἔφαινα, γιατί ἦταν τὴ ζωὴ μας 425

νὰ σώσουμε, καὶ συμφορὰ μεγάλη ἦταν μπροστά μας.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πὼς ἦταν.
 Εἶχε κριάρια παχουλὰ, πυκνόμαλλα, μεγάλα,
 μὲ σκοτεινόχρωμο μαλλὶ καὶ ξεχωρίζοντάς τα
 σιγὰ, συντρία τὰ ἔδεν με λυγαριῆς στριμμένες, 430
 ποὺ ἀπάνω τους κοιμόντανε ὁ Κύκλωπας, τὸ τέρας
 με τὴν ἀνήμερη ψυχὴ. Κι αὐτὸ ποὺ ἔταν στὴ μέση,
 σήκωνε κι ἓνα σύντροφο καὶ τ' ἄλλα δυὸ ἀπὸ δίπλα
 μαζί δεμένα πῆγαιναν τοὺς ἄντρες νὰ γλυτώσουν.
 Τρία κριάρια σήκωναν κι ἀπὸ ἓνα σύντροφό μου. 435
 Κι ἐγὼ — μὲς στ' ἄλλα διαλεχτὸ κριάρι ἦταν στὴ μάντρα,
 καὶ πιάστηκα ἀπ' τὰ νῶτα του, στὴ μαλλιαρὴ κοιλιὰ του
 συμμαζωμένος καὶ γερά κρατοῦσα με τὰ χέρια
 τὰ φουντωμένα του μαλλιά, τὸ πρόσωπό μου δίπλα
 γέροντας καὶ κρατιόμουν αὐτὸ ὑπομονὴ καὶ θάρρος. 440
 "Ἐτσι βαριά στενάζοντας προσμέναμε νὰ φέξῃ.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα
 ξεκίνησε γιὰ τὴ βοσκὴ τ' ἄρσενικό κοπάδι
 κι ἀνάρμεχτα βελάζανε τὰ θηλυκὰ στὶς μάντρες
 με σπαργωμένα τὰ βυζιά. Κι ὁ Κύκλωπας, λυωμένος 445
 στοὺς πόνους, κάθε κριαριοῦ τὴ ράχη ψηλαφοῦσε,
 ὁλόρθα ὅπως στεκόντανε. Τυφλός, ποῦ νὰ τὸ νιώσῃ,
 στὰ λογγωμένα στήθια τους πὼς δέθηκαν οἱ ἄντρες.
 Κι ἔφτασε ἀπ' ὅλα πιὸ στερνὸ στὴν πόρτα τὸ κριάρι,
 ἀπ' τὰ μαλλιά ἀργοκίνητο κι ἀπ' τὸ σοφὸν ἑμένα. 450
 Κι ὁ γίγαντας Πολύφημος τοῦ ἔπε χαιδεύοντάς το·
 « Γιατί, καλὸ κριάρι μου, στερνὸ ἀπ' τὴ μάντρα βγαίνεις ;
 "Ἄλλῃ φορὰ δὲν ἔμενες ἀπ' τὸ κοπάδι πίσω,
 μόν' πρῶτο πάντα πῆγαινες με δρασκειλῆς μεγάλες
 τῆς χλωρασιᾶς τὰ τρυφερά βλαστάρια νὰ βοσκήσῃς. 455
 Πρῶτο στὸ ρέμα ἐρχόσουν αὐτὸ καὶ πρῶτο μοῦ γυρνοῦσες
 πάλε τὸ βράδυ στὸ μαντρί. Τώρα στερνὸ ἀπομένεις.
 Θὰ κλαῖς καὶ σὺ τ' ἀφέντῃ σου τὸ μάτι, ποὺ κακοῦργος
 ἄντρας μοῦ τό ἔβγαλε ἄσπλαχνα με ἀνθρώπους του χαμένους,

ἀφοῦ βαριά μοῦ σκότισε μὲ τὸ κρασί τὰ φρένα, 460
 ἄχ, ὁ Κανείς, ποῦ ὀρκίζομαι πῶς δὲ θά μοῦ γλυτώσῃ.
 Ἄν εἶχες τὴ λαχτᾶρα μου κι ἂν μπόρεις νὰ μιλήσῃς
 νὰ μοῦ ἔλεγες ποῦ τρύπωσε ἀλάργα ἀπ' τὸ θυμὸ μου·
 θὰ ἔβλεπες τότε στὴ σπηλιά χυμένα τὰ μυαλά του
 χάμω στὴ γῆς, ἄλλα ἀπ' ἄλλοῦ, καθὼς θὰ τὸν χτυποῦσα, 465
 καὶ μὲς στὰ στήθια μου ἡ καρδιά θὰ λούφαζε ἀπ' τοὺς πόνους,
 ποῦ μοῦ τοὺς ἀναψε ὁ Κανείς, ἓνα κορμὶ χαμένο».

Εἶπε κι ἀπόλυσε ἔπειτα νὰ φύγῃ τὸ κριάρι.
 Σὰ βγήκαμε ὅξω ἀπ' τὴ σπηλιά κι ἀπ' τὴν αὐλὴ πιδὶ πέρα,
 πρῶτος ἐγὼ ξελύθηκα κι ἔλυσα τοὺς συντρόφους. 470
 Κι εὐτὺς ἄρνια λιγνόποδα καὶ τρυφερά κριάρια
 γύρω πολλὰ ξεκόβοντας τὰ φέραμε στὸ πλοῖο.
 Χαρούμενοι μᾶς εἶδανε οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τὸ χάρο ὅσοι ξεφύγαμε καὶ κλαίγανε τοὺς ἄλλους.
 Μὰ νὰ θρηνοῦν δὲν ἄφρηνα κι ἐγνεφα μὲ τὰ φρύδια, 475
 προστάζοντάς τους γλήγορα νὰ μπάσουν στὸ καράβι
 πολλὰ κριάρια ἀφρόμαλλα καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγοῦμε.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπαίνανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα, καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Καὶ τόσο ἅμα ἀλαργέψαμε ποῦ ἀκοῦνε ὅταν φωνάξῃς, 480
 τότε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα μὲ πεισμωμένα λόγια·
 « Δὲ σοῦ ἦταν, Κύκλωπα, γραφτό, ἀνθρώπου τιποτένιου,
 ἔτσι ἄγρια τοὺς συντρόφους του νὰ φᾶς μὲς στὴ σπηλιά σου.
 Μόν' ἀκριβὰ θὰ πλέρωνες τὰ κακουργήματά σου,
 σκυλί, ποῦ δὲ σεβάστηκες μὲς στὸ ρημαδιακό σου 485
 ξένους νὰ φᾶς. Γι' αὐτὸ οἱ θεοὶ σὲ πλέρωσαν κι ὁ Δίας ».

Εἶπα, καὶ τότε πιδὶ πολὺ τοῦ λύσσαξε ἡ καρδιά του,
 καὶ ξεκολλώντας μιὰ κορφή ψηλοῦ βουνοῦ μεγάλη,
 μπροστὰ στὸ μελανόπλωρο τὴν πέταξε τὸ πλοῖο,
 ποῦ πάρα λίγο νὰ ἔπαιρνε τῆς πλώρης του τὴν ἄκρη. 490
 Γέμισε ἀφρούς ἡ θάλασσα καθὼς τῆς ἤρθε ὁ βράχος.
 Καὶ τὸ καράβι ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ ξανάστροφο τὸ κῦμα
 τὸ σίμωσε ὅξω στὴ στεριά. Στὰ δύο μου χέρια τότε

- μακρὺ κοντάρι ἀδράχνοντας σκουντοῦσα ἀπ' τ' ἀκρογιάλι
καὶ στοὺς συντρόφους ἔλεγα νὰ πιάσουν τὰ κουπιὰ τους, 495
μὲ τὸ κεφάλι γνέφοντας, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο.
Καὶ στὰ κουπιὰ τους πέφτοντας αὐτοὶ λαμνοκοποῦσαν·
Κι ὅταν διπλὰ ἀλαργέψαμε στὸ πέλαγος τραβώντας
πάλε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα, κι ὅλοι οἱ συντρόφοι γύρω
ἄλλοι ἀπ' ἄλλου μ' ἐμπόδιζαν μὲ μαλακὰ τους λόγια· 500
«Καημένε, τέτοιο ἓνα θεριὸ τί θέλεις κι ἐρεθίζεις;
Νά, τώρα μὲς στὴ θάλασσα μᾶς πέταξε τὸ βράχο
καὶ στὴ στεριά μᾶς σίμωσε τὸ πλοῖο, ποὺ εἴπαμε ὅλοι
πὼς ἦρθε πιά τὸ τέλος μας. Κι ἂν ἄκουγε κανένα
ἢ νὰ φωνάξῃ, εἴτε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλῃ, 505
θὰ 'σπαξε τὰ κεφάλια μας καὶ τ' ἄρμενα τοῦ πλοίου,
ἄξυστη πέτρα ρίχνοντας. Τόσο βαράει ἀλάργα».
- Ἔτσι εἶπαν, μὰ δὲν ἔπειθαν τὴν ἄφοβη καρδιά μου
καὶ πάλε εὐτὺς τοῦ φώναξα μὲ σπλάχνα φουσκωμένα·
«Ἄν, Κύκλωπα, κανεῖς θνητὸς στὸν κόσμον σὲ ρωτήσῃ, 510
νὰ μάθῃ τὴν ἀγιάτρευτὴ τὴν τύφλα τοῦ ματιοῦ σου,
δηγῆσου πὼς σὲ τύφλωσε ὁ καστροπολεμίτης
Δυσσέας τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησί τὸ Θιάκι».
- Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε κι ἐκεῖνος ξεφωνώντας·
«Ἄχ, βγῆκαν τώρα τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα. 515
Ἔνας προφῆτης ζοῦσε ἐδῶ, τρανὸς καὶ φημισμένος,
ὁ Τήλεμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στὴ μαντοσύνη πρῶτος,
ποὺ γέρασε στοὺς Κύκλωπες νὰ προφητεῖν χρόνια,
καὶ μοῦ προφῆτεψε ὅλα αὐτὰ μιὰ μέρα πὼς θὰ γίνουν,
τὸ φῶς μου πὼς θὰ στερηθῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τὰ χέρια. 520
Μὰ πάντα ἐγὼ περίμενα πὼς θὰ ῥθῃ· ἐδῶ ἓνας ἄντρας
ἄμορφος, γιγαντόκορμος, μεγάλο παλληκάρι,
καὶ μοῦ ῥθε τώρα ἓνας κοντὸς καὶ ψόφιος καὶ χαμένος,
ποὺ μὲ κρασὶ μὲ δάμασε καὶ μοῦ βγαλε τὸ μάτι.
Μόν' ἔλα σίμωσε κοντά, Δυσσέα, νὰ σὲ φιλέψω 525
καὶ νὰ δεηθῶ στὸ Σαλευτὴ νὰ σὲ καταβοδῶσῃ.
Γιατὶ εἶμαι ἐκείνου γιὸς ἐγὼ κι αὐτὸς εἶναι ὁ γονιὸς μου.

Κι αὐτός, ὅχι ἄλλος δύναται νὰ μὲ γιατρέψῃ, ἂν θέλῃ,
ἀπ' τοὺς μακαριστοὺς θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους ».

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυό μου λόγια πάλε· 530
« Ἐτσι ἂν μποροῦσα νὰ σοῦ πιῶ τὸ αἷμα, καὶ στοῦ τάφου
δίχως ζωὴ νὰ σ' ἔρριχνα τ' ἀφώτιστα σκοτάδια,
ἔτσι ὅπως μήτε ὁ Σαλευτῆς τὸ μάτι δὲ σοῦ γιάνει ».

Εἶπα, κι εὐχόντανε ἔπειτα τ' ἀφέντῃ Ποσειδῶνα,
στὸν ἀστροστόλιστο οὐρανὸ σηκώνοντας τὰ χέρια· 535
« Ἄκου με, Σαλευτῇ τῆς γῆς, πατέρα Μαυρομάλλῃ,
ἂν εἶσαι ἐσὺ ὁ πατέρας μου κι ἐγὼ εἶμαι ἀλήθεια γιὸς σου,
καὶ δῶς' του σπῖτι νὰ μὴ δῇ ὁ καστροπολεμίτης
Δυσσέας τοῦ Λαέρτῃ ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησί τὸ Θιάκι.

Κι ἂν τό' χῃ ἡ μοῖρα του γραφτὸ νὰ πάῃ στ' ἀρχοντικὸ του, 540
νὰ ξαναἰδοῦν τὰ μάτια του πατρίδα καὶ δικούς του,
μὲ χρόνια ἄς πάῃ κακὴν κακῶς, δίχως συντρόφους ἄλλους
μὲ ξένο πλοῖο καὶ δεινὰ στὸ σπῖτι του ἄς τοῦ τύχουν ».

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ κάνει ὁ Μαυρομάλλῃς.
Κι ἔπειτα πάλε ἀδράχνοντας μιὰ πιὸ βαρεῖα κοιτῶνα, 545
τὴν πέταξε μὲ δύναμη στιφογυρίζοντάς την,
κι ἔπεσε στὸ μαυρόπλωρο καράβι λίγο πίσω
ποὺ πάρα τρίχα νὰ 'παίρνε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρῃ.
Γέμισε ἀφροὺς ἡ θάλασσα καθὼς τῆς ἦρθε ὁ βράχος
καὶ τὸ καράβι στὴ στεριά τὸ σίμωσε τὸ κύμα. 550

Καὶ στὸ νησί σὰν πήγαμε ποὺ τὰ καλοστρωμένα
τ' ἄλλα καράβια ἦταν μαζί, κι ὁλόγυρα οἱ συντρόφοι
καθόντανε περίλυποι κι ὅλο μᾶς καρτεροῦσαν,
σύραμε, ἐκεῖ σὰν πήγαμε, στὴν ἄμμο τὸ καράβι
κι ὅξω κι ἐμεῖς πηδήσαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρῃ. 555
Καὶ βγάζοντας τοῦ Κύκλωπα τ' ἄρνιά ἀπ' τὸ κοῖλο πλοῖο.
ἐξίσου τὰ μοιράσαμε κανεῖς νὰ μὴ χολιάσῃ.
Μόνο σ' ἐμένα, ὅταν τ' ἄρνιά μοιράζανε οἱ συντρόφοι,
ξεχωριστὰ μοῦ δώσανε δικό μου τὸ κριάρι.
Κι ἐγὼ στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὸ τὸ Δία, 560
τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοῦ τό 'σφαζα στὴν ἄμμο,

καὶ τὰ μηρία τοῦ πρόσφερα. Μὰ στὴ θυσία ὁ Δίας
δὲν πρόσεχε, μόν' κοίταζε πῶς θὰ χανόντανε ὅλα
τὰ φτερωτὰ καράβια μου κι οἱ ποθητοὶ συντρόφοι.

Ἐκεῖ ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
ἄφθονο κρέας καὶ γλυκὸ τραβούσαμε μοσχάτο.

565

Κι ὁ ἥλιος ὅταν βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι
τότε ὅλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου ν' ἀνέβουν στὸ καράβι
κι εὐτὺς νὰ λύσουν τὰ σκοινιά. Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπῆκαν
κι ὅλοι στοὺς μπάγκους κάθισαν ἀπάνω ἀράδα ἀράδα,
καὶ τ' ἀφρισμένα κύματα μὲ τὰ κουπιά χτυποῦσαν.

570

Ἐκεῖθε ἐμπρὸς τραβήξαμε μὲ σπλάχνα ματωμένα,
πρόθυμα ποὺ σωθήκαμε, θρηνώντας τοὺς χαμένους.

575

Κ

Φτάσαμε σὲ πλεούμενο νησί, τὴν Αἰολία,
ποὺ κατοικοῦσε ὁ Αἴολος, τῶν ἀθανάτων φίλος.

Εἶχε ἓνα κάστρο χάλκινο κι ἀπάτητο τριγύρω
καὶ γλιστερὲς ἀνέβαιναν κι ἀπότομες οἱ πέτρες.

Δώδεκα ἀπόχτησε παιδιὰ στ' ἀρχοντικό του σπίτι,
ἕξι κορίτσια κι ἕξι γιούς μὲς στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.

5

Τὶς κόρες του τὶς πάντρεψε, τὶς ἔδωσε στοὺς γιούς του,
κι ὅλοι μὲ τὸν πατέρα τους καὶ τὴ γλυκειά τους μάνα

τρώγανε πάντα ἀχώριστοι κι ἄφθονα τὰ ἔχανε ὅλα.
Κι ἀπὸ τραγούδια ἀντιλαλεῖ τὴ μέρα τὸ παλάτι,

10

τσίνκνες γεμάτο, κι ἔπειτα τὴ νύχτα, ταῖρι ταῖρι
ὅλοι κοιμοῦνται σὲ χαλιὰ καὶ τορνευτὰ κρεβάτια.

Σ' αὐτοῦ τὴ χώρα φτάσαμε καὶ στὰ λαμπρὰ παλάτια.
Μῆνα μὲ φιλοξένησε ρωτώντας γιὰ τὴν Τροία,

15

γιὰ τὸν Ἀργίτικο στρατὸ καὶ γιὰ τὸ γυρισμὸ του
κι ἐγὼ τὰ πάντα τοῦ ἔλεγα μὲ τάξιν ἓνα πρὸς ἓνα.

Κι ἔπειτα σὰν τοῦ ζήτησα τὴ χάριν νὰ μὲ στείλῃ

10

- νὰ φύγω, εὐτὺς ἐτοίμασε πρόθυμα τὸ ταξίδι.
 "Ἐγδारे βόδι ἐννιαῖχρονο καὶ μοῦ 'δωσε τ' ἄσκι του
 κι ἔκλεισε μέσα τὴν ὀρμὴ τῶν δυνατῶν ἀνέμων," 20
 γιατί τὸν εἶχε φύλακα σ' αὐτοὺς ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 ὅποιον ἀπ' ὅλους ἤθελε νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκώνῃ.
 Μὲς στὸ καράβι τὸ 'δεσε μ' ἓνα λεπτὸ μερμίδι
 ὀλάργυρο, κι ἡ πιὸ μικρὴ πνοὴ νὰ μὴν περάσῃ,
 κι ἄφησε νὰ φυσᾷ ἡ πνοὴ γιὰ μένα τοῦ Ζεφύρου, 25
 στὸ κύμα ν' ἀρμενίζουμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
 "Ὅμως δὲν ἦτανε γραφτὸ νὰ γίνη ὡς τέλος ἔτσι,
 γιατί ὅλοι ἐμεῖς χαθήκαμε ἀπ' ἀσυλλογισιὰ μας.
 Μέρους ἐννιά ἀρμενίζαμε ἅπαντα νύχτα μέρα,
 κι ἄρχισε πιά τὴ δέκατῃ νὰ φαίνεται ἡ πατρίδα, 30
 καὶ βλέπαμε, ὅπως φτάναμε κοντά, φωτιὲς νὰ καῖνε.
 Τότε μὲ πῆρε ὕπνος γλυκός, γιατί ἤμουν κόουρασμένος,
 πάντα τὴ σκότα νὰ κρατῶ, κι ἄλλον ἀπ' τοὺς συντρόφους
 δὲν ἄφηνα, πιὸ γλήγορα νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα.
 Καὶ στίς κουβέντες πῶκαναν οἱ ναῦτες μεταξύ τους, 35
 χρυσὸ κι ἀσήμι λέγανε πῶς ἔφερνα στὸ σπίτι,
 δῶρα ἀπ' τὸν Αἰόλο, τὸ γιὸ τοῦ ξακουσμένου Ἰππότη.
 Κι ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ γείτονα γυρνώντας·
 « Μωρέ, πῶς εἶναι ἀγαπητὸς αὐτὸς καὶ τιμημένος
 ἀπ' ὅλους, ὅπου κι ἂν βρεθῇ, σ' ὅποια κι ἂν φτάσῃ χώρα. 40
 "Ἀπειρα πῆρε λάφυρα πολύτιμα ἀπ' τὴν Τροία,
 κι ἐμεῖς, πὺ ἴδιο κάμαμε μαζί του τὸ ταξίδι,
 γυρίζουμε στὰ σπίτια μας μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια.
 Τώρα κι ὁ Αἰόλος αὐτὰ τοῦ χάρισε ἀπ' ἀγάπη.
 Μόν' ἔλα, ἄς δοῦμε μιὰ στιγμὴ τί νὰ 'ναι αὐτὰ τὰ δῶρα, 45
 σὰν πόσο μάλαμα στ' ἄσκι καὶ πόσο ἀσήμι νὰ 'χῃ ».
 Εἶπαν, κι ἡ ἄσκεφτη βουλὴ νικούσε τῶν συντρόφων.
 Λύνουν τ' ἄσκι κι οἱ ἀνεμοὶ ὅζω χυθήκανε ὅλοι,
 κι αὐτοὺς τοὺς πέταξε ἄξαφνα στὸ πέλαγο ἡ ἀντάρα,
 ἀλάργα πάλε ἀπ' τὴ γλυκεῖα πατρίδα, ἐνῶ θρηνοῦσαν. 50
 Εὐπνήσα τότε κι ἔλεγα στὴν ἄφοβη καρδιά μου,

νά πέσω ἀμέσως νά πνιγῶ στὸ κύμα ἀπ' τὸ καράβι
ἢ νά βαστάξω ἀμίλητα καὶ στὴ ζωὴ νά μείνω.

Βάσταξα πάλε κι ἔμεινα στὸ πλοῖο σκεπασμένος,
καὶ πίσω πάλε στὸ νησί μᾶς γύρισε τοῦ Αἰόλου
ἢ μαύρη ἀντάρα, ἐνῶ πικρὰ θρηνοῦσαν οἱ συντρόφοι.
Τότε ὅξω βγήκαμε νερὸ νά πάρουμε ἀπὸ βρύση,
κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ἄντρες.
Καὶ μιὰ μπουκιὰ ἅμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,
ἓνα καλὸ μου σύντροφο διάλεξα κι ἓναν κράχτη,
καὶ πῆγα στὸ κοσμάκουστο παλάτι τοῦ Αἰόλου.

Τὸν ἡῦρα μὲ τὸ ταίρι του νά τρώῃ καὶ τὰ παιδιὰ του,
καὶ στὸ κατώφλι κάτσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες.
Κι ὅπως μᾶς εἶδαν τὰ ἔχασαν κι ἔτσι ὅλοι μᾶς ρωτοῦσαν
« Πάλε, Δυσσέα, ποιά πικρὴ σὲ βρῆκε μοῖρα κι ἦρθες;
Σὲ στείλαμε μ' ὅ,τι ἤθελες νά πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα,
στ' ἀρχοντικό σου, κι ὅπου ἄλλοῦ σοῦ ζήταε ἡ καρδιά σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ σπλάχνα μαραμένα·
« Ναῦτες κακοὶ μὲ τύφλωσαν κι ὁ γελαστής μου ὁ ὕπνος.
Μὰ ἐλάτε, ἀδέρφια, σῶστε με, ποὺ σᾶς περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι ».

Ἔτσι γλυκὰ τοὺς μίλησα γιὰ νά τοὺς καλοπιάσω.
Ἄφωνοι οἱ ἄλλοι ἀπόμειναν κι ἀπάντησε ὁ γονιὸς τους.
« Γκρεμίσου' ἀμέσως, σίχαμα τοῦ κόσμου, ἀπ' τὸ νησί μου,
γιατὶ εἶναι κρίμα νά δεχτῶ καὶ νά τὸν στείλω πίσω
ἄντρα ποὺ κι οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν.
Τσακίσου, ἀφοῦ κι ἀπὸ θεῶν ὀργὴ ἦρθες πίσω πάλε ».
Μὲ τέτοια λόγια μ' ἐδιώξε τὸν ἄχαρο ἀπ' τὸ σπίτι.

Τότε τραβοῦμε ἐκεῖθε ἐμπρὸς μὲ ματωμένα σπλάχνα,
κι ἔσβηνε στὸ σκληρὸ κουπὶ τὸ θάρρος τῶν συντρόφων,
καὶ γιὰ τίς ἀμαρτίες μας δὲν εἶχε ὁ δρόμος ἄκρα.
Ἀδιάκοπα ἀρμενίζαμε μέρες καὶ νύχτες ἔξι
καὶ φτάσαμε τὴν ἑβδομὴ στ' ὀρθοχτισμένο κάστρο
τοῦ Λάμου, στὴν Τηλέπυλο, τῇ γῇ τῶν Λαιστρυγόνων,
ὅπου σὰν ἔρχεται ὁ βοσκὸς τὰ γίδια νά μαντρίσῃ,
βοσκὸ ποὺ βγαίνει χαιρετᾷ καὶ τ' ἀπαντᾷ κι ἐκεῖνος.

Ἄνθρωπος ἄγρυπνος ἐκεῖ θὰ κέρδιζε δυὸ ρόγες,
 τὴ μιὰ γελάδια βόσκοντας τὴν ἄλλη πρόβατα ἄσπρα,
 γιατί εἶναι οἱ δρόμοι σύκοντα τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.
 Σὰν ἦρθαμε στὸ ξακουστὸ λιμάνι, ποῦ τριγύρω
 τὸ κλειοῦσαν βράχοι ἀπότομοι καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη, 90
 καὶ ἐβγαίνουν ἄκρες πεταχτές, ἀγνάντια ἢ μιὰ στὴν ἄλλη
 στὴ θάλασσα, καὶ ἦταν στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ στόμα,
 ἐκεῖ τ' ἀψηλοκέφαλα τ' ἀράζαμε καράβια,
 καὶ στὴ σειρὰ τὰ δέσαμε, τό 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 γιατί ποτὲ δὲ φύσκωνε τὸ κύμα στὸ λιμάνι, 95
 οὔτε μεγάλο οὔτε μικρό, μόν' ἄσπρη ἦταν γαλήνη.
 Μόνος ἐγὼ ὄξω κράτησα τὸ μελανὸ καράβι,
 κοντὰ σὲ κάβο καὶ ἔδεσα στίς πέτρες παλαμάρι,
 καὶ ἀνέβηκα καὶ στάθηκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα.
 Ὅργωμα ἐκεῖ δὲ φαίνονταν βοδιῶν μήτε ἔργα ἀνθρώπων, 100
 καὶ μόνο βλέπαμε καπνὸ ψηλὰ ἀπ' τὴ γῆ νὰ βγαίνει.
 Τότε συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
 ποιοὶ σιτοφάγοι κάθονταν σ' αὐτὴ τὴ χώρα ἀνθρώποι,
 ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
 Τὸν ἴδιο δρόμο τράβηξαν καὶ ἐκεῖνοι ποῦ τὰ κάρα 105
 στὴ χώρα ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνὰ κατέβαζαν τὰ ξύλα,
 καὶ ἐμπρὸς στὴ χώρα ἀντάμωσαν μιὰ κόρη νὰ γεμίζη,
 τοῦ Λαιστρυγόνα τ' ὄμορφο κορίτσι τοῦ Ἀντιφάτη.
 Στὴ δροσερὴ κατέβηκε πηγὴ τὴν Ἀρτακία
 ποῦ ἐκεῖθε παίρνανε νερὸ καὶ πῆγαιναν στὴ χώρα. 110
 Κοντὰ τῆς πᾶν καὶ στάθηκαν καὶ νὰ τοὺς πῇ ρωτοῦσαν
 ποῖον εἶχε ὁ τόπος βασιλιὰ καὶ ποιὸς τοὺς κυβερνοῦσε,
 καὶ ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὸ πατρικὸ τῆς σπιτί.
 Σὰν μπῆκαν μέσα βρήκανε μπροστά τοὺς μιὰ γυναίκα,
 ψηλὴ σὰ μιὰ βουνοκορφὴ καὶ ὅλους τοὺς πῆρε ὁ φόβος. 115
 Φώναξε εὐτὺς τὸν ἄντρα τῆς, τὸν ξακουστὸ Ἀντιφάτη,
 ἀπ' τὴν πλατέα, ποῦ 'βαλε στὸ νοῦ του τὸ χαμό τους,
 καὶ ἄρπαξε, ὡς ἦρθε, καὶ ἔφαγε τὸν ἕνα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 καὶ οἱ δυὸ στὰ πόδια τό 'βαλαν καὶ φτάσανε στὰ πλοῖα.

Ἔβαλε τότε τίς φωνὴς στὴ χώρα ὁ Ἀντιφάτης,
 120
 κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ ξετρύπωναν χιλιάδες Λαιστρυγόνες
 πελώριοι, ποὺ μὲ γίγαντες μοιάζανε κι ὄχι μ' ἄντρες.
 Ἀσθήκωτες ἀπ' τίς κορφὲς κοτρῶνες μᾶς πετοῦσαν
 κι ἄξαφνα κρότοι φοβεροὶ κατὰ τὰ πλοῖα ἀχοῦσαν,
 125
 ἀνθρώπων ποὺ σκοτώνουνταν καὶ καραβιῶν ποὺ σποῦσαν.
 Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιαζαν, φριχτὸ φαῖ νὰ φᾶνε.
 Κι ἐνόσω τοὺς συντρόφους μου χαλοῦσαν στὸ λιμάνι,
 τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ μαχαίρι
 κι ἔκοψα τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου καραβιοῦ μου,
 130
 καὶ στοὺς συντρόφους ἔσκουζα, χωρὶς καιρὸ νὰ χάνουν,
 νὰ πιάσουν ὅλοι τὰ κουπιά, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο,
 κι ἐκεῖνοι ἀπ' τὴν τρομάρα τους τὸ κύμα ἀφροκοποῦσαν.
 Χαρούμενα ἔτσι ξέφυγε τοὺς κρεμασμένους βράχους
 στὸ πέλαο τὸ καράβι μου· τ' ἄλλα χαθῆκανε ὅλα.
 Τραβοῦμε ἐκεῖθε πάλε ἐμπρὸς μὲ σπλάχνα ματωμένα,
 135
 μακριὰ ἀπ' τὸ χάρο, τοὺς λοιποὺς συντρόφους μας θρηνώντας.
 Στῆς Αἴας πᾶμε τὸ νησί ποὺ κατοικοῦσε ἡ Κίρκη,
 θεὰ μεγάλη, φοβερή, ποὺ σὰ θνητὴ λαλοῦσε,
 κι ἦταν ὁμόσπλαχνη ἀδελφὴ τοῦ δολοπλέχτη Αἰήτη.
 Εἶχαν τὸ θνητοφωτιστὴ πατέρα τους τὸν Ἥλιο,
 140
 κι εἶχαν τὴν Πέρση μάνα τους, τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν κόρη.
 Σ' ἓνα ἀκρογιάλι πιάσαμε σιγὰ μὲ τὸ καράβι
 σ' ἀραξοβόλι, κι ὁ θεὸς μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμο.
 Βρήκαμε ἐκεῖ καὶ μείναμε δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
 145
 κι ὁ πόνος μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζε τὰ σπλάχνα.
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη Αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα,
 πῆρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ τὸ γερὸ κοντάρι
 κι ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκα κοφτὰ κοφτὰ σὲ βίγλα,
 ἴσως ἀκούσω μιὰ φωνὴ καὶ ἰδῶ ὀργωμένους τόπους.
 Ἀνέβηκα καὶ στάθηνκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα
 150
 κι ἀπ' τὴν πλατύδρομη τὴ γῆς εἶδα καπνὸ νὰ βγαίνει
 μὲς στὰ λαγκάδια τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὸ παλάτι.
 Κι ἀμέσως συλλογίστηκα στὰ βάθη τῆς καρδιάς μου,

- σὰν εἶδα τὸ θολὸ καπνὸ, νὰ τρέξω καὶ νὰ μάθω.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύπτερη πῶς ἦταν, 155
 νὰ τρέξω πρῶτα στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 νὰ φᾶνε οἱ ναῦτες κι ἔπειτα νὰ στείλω αὐτοὺς νὰ μάθουν.
 Κι ἐκεῖ πού κοντοζύγωνα στ' ἀνάφρυδο καράβι,
 κάποιος θεὸς συμπόνεσε τὴν ἔρημιά μου τότε,
 καὶ μοῦ 'βγάλε ὀρθοκέρατο μεγάλο λάφι ἐμπρὸς μου. 160
 Νερὸ κατέβαινε νὰ πιῇ στὸ ρέμα ἀπὸ λαγκάδι,
 γιὰτὶ ἀπὸ τώρα τ' ἀναβε τὸ καψερὸ λιοπύρι.
 Κι ὡς πρόβαλε, τὸ χτύπησα στὸ ραχοκόκκαλό του,
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι.
 Στὴ γῇ βογγώντας ἔπεσε καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του. 165
 Πατώντας τότε ἀπάνω του, τράβηξα τὸ κοντάρι
 ἀπ' τὴν πληγὴ καὶ τ' ἄφησα τὸ λάφι ξαπλωμένο
 στὸ χῶμα, κι ἔκοψα ψαθιά καὶ λυγαριᾶς κλωνάρια
 κι ἔπλεξα, μᾶκρος μιὰ ὀργιά, σκοινὶ καλοστριμμένο
 καὶ τοῦ 'δεσα τὰ πόδια του τοῦ φοβεροῦ τεράτου, 170
 ὅλα μαζί καὶ τό 'φερα στὴ ράχη φορτωμένος
 στὸ τρεχαντήρι, στὸ γερὸ κοντάρι μου ἀκουμπώντας,
 γιὰτὶ δὲν ἦταν βολικὸ μόνο μὲ τό 'να χέρι
 στὸν ὄμο νὰ τὸ φορτωθῶ τέτοιο θεριὸ μεγάλο.
 Τό 'ριξα στὸ καράβι ἐμπρὸς στὴ γῇ καὶ τοὺς συντρόφους 175
 τοὺς ψύχωνα, λόγια γλυκὰ μιλώντας στὸν καθένα·
 « Μ' ὅλα τὰ βάσανα, παιδιὰ, δὲ θὰ μᾶς φάῃ ὁ χάρος,
 πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα πῶγραψε γιὰ τὸν καθένα ἡ μοῖρα.
 Μὰ ἐλᾶτε, κι ὅσο νὰ 'χουμε φαῖ μὲς στὸ καράβι,
 νὰ φᾶμε ἄς μὴ ξεχάνουμε, νὰ μὴ μᾶς δέρνηῃ ἡ πείνα ». 180
 Εἶπα, κι εὐτὺς ὑπάκουσαν στὰ λόγια μου οἱ συντρόφοι
 κι ἀμέσως ξεσκεπάστηκαν καὶ θάμαζαν τὸ λάφι
 στὴν ἀμμουδιὰ τῆς θάλασσας, πού 'ταν θεριὸ μεγάλο.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν τὰ μάτια τους νὰ βλέπουν,
 νίβουν τὰ χέρια κι ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι. 185
 Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 κρέατα, ἀπ' ὅλα πληθερά, καὶ πίναμε μοςχάτο.

- Κι ὁ ἥλιος σά βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε ὅλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
Σάν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 190
κάλεσα τότε σύνοδο κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους·
« Ἀκοῦστε, ἀδέρφια, τί θὰ πῶ, κι ἂς εἴστε λυπημένοι.
Δὲν ξέρουμε ποῦ πέφτει ἡ Αὐγή, ποῦ νά 'ναι τὸ σκοτάδι,
ποῦ βγαίνει καὶ ποῦ χάνεται ὁ φωτοδότης "Ἡλιος.
Μόν' ἂς μὴ χάνουμε καιρὸ κι ἐλάτε νὰ σκεφτοῦμε, 195
ἂν βρίσκεται καμιὰ βουλή πού δὲν τῇ νιώθω μόνος.
Γιατὶ εἶδα ἀπ' τὴν ὀρθόβραχη πού ἀνέβηκα ραχοῦλα
ἓνα νησί πού ἀτέλειωτος γιάλδς τὸ στεφανώνει,
καὶ τὸ νησί εἶναι χαμηλό. Κι εἶδα καπνὸ στὴ μέση
νά βγαίνει ἀπὸ πολὺ πυκνὰ λαγκάδια κι ἀπὸ δάση ». 200
— Ἔτσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιὰ σάν νά 'σπασε στὰ στήθια,
γιατὶ στὸ νοῦ τους τίς δουλειὲς βάλανε τ' Ἀντιφάτη,
καὶ τί εἶχε κάμει ὁ Κύκλωπας, τ' ἀνθρωποφάγο τέρας,
κι ἔχυναν δάκρυα φλογερά, πικρὰ θρηνολογώντας.
"Οὐμὼς δὲν ἔβγαине ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους. 205
Τότε σὲ δυὸ ξεχώρισα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους,
καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλα ἀρχηγούς, στὸ κάθε σῶμα κι ἓναν.
Στὸ 'να ἀρχηγὸς ὁ Εὐρύλοχος καὶ στ' ἄλλο ὁ ἴδιος ἦμουν.
Ρίξαμε τότε εὐτὺς λαχνὸ σ' ἓνα χαλκένιο κράνος
κι ὅξω πετάχτηκε ὁ λαχνὸς τοῦ ἀτρόμητου Εὐρυλόχου. 210
Μὲ εἴκοσι δυὸ ξεκίνησε συντρόφους λυπημένους
κι ἐμᾶς ξοπίσω ἀφήσανε μὲ δάκρυα νὰ θρηνοῦμε.
Μὲς στὸ λαγκάδι βρήκανε τῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
σὲ μιὰ κορφοῦλα ἀγναντερή, μὲ μάρμαρα χτισμένο.
Λιοντάρια λαγκαδόθρεφτα καὶ λύκους εἶχε γύρω, 215
πού μὲ βοτάνια μαγικὰ τὰ 'χε ὅλα μερωμένα,
μὴδ' ὄρμησαν ἀπάνω τους, μὲν' τίς μακριὲς οὐρὲς τους
κουνοῦσαν κι ὄρθια στάθηκαν. Κι ὅπως ἀπὸ τραπέζι,
ὅταν κινᾷ ὁ ἀφέντης τους, οἱ σκύλοι ὀλόγυρά του
χοροπηδοῦν, γιατί βαστᾷ γλυκάδια νὰ τοὺς ρίξη, 220
ἔτσι καὶ τὰ σκληρόνυχτα λιοντάρια μὲ τοὺς λύκους

- τοὺς χαίρουνταν. Κι ὅλοι ἔτρεμαν τέτοια θεριά σὰν εἶδαν.
 Στῆς καλοπλέξουδης θεᾶς τίς ξώπορτες σταθῆκαν
 κι ἄκουσαν μέσα μὲ γλυκεῖα φωνή πού τραγουδοῦσε, 225
 τὴν Κίρκη κι ἔφαινε ἄφθαρτο πανὶ μεγάλο, ὡς εἶναι
 ὅλα τὰ ἔργα τῶν θεῶν, ψιλὰ, χαριτωμένα.
 Τὸ λόγο πῆρε ὁ ἀρχηγὸς Πολίτης κι εἶπε πρῶτος,
 ποὺ ἦταν ἀπ' ὅλους πιὸ στενὸς καὶ πιὸ πιστὸς μου φίλος.
 « Ἀδέρφια, κάποια μέσα ἐκεῖ στὸν ἀργαλειὸ της φαίνει 230
 καὶ τραγουδάει γλυκίολαλα πού ἀντιλαλεῖ τὸ σπίτι,
 εἶτε γυναῖκα εἶτε θεά. Μόν' ἄς φωνάξῃ κάποιος ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι φώναζαν καλώντας τη, κι ἐκείνη
 ἀμέσως βγήκε κι ἀνοίξε τίς λαμπερές της πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀνύποπτοι ὅλοι οἱ ἄλλοι, 235
 κι ἀπόμεινε ὁ Εὐρύλοχος σὰ νὰ ἴνωσε παγίδα.
 Σὰ μπῆκαν μέσα, σὲ θρονιά τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
 κι ἔπειτα ἀνάμιξε τυρί, μέλι ξανθὸ κι ἀλεύρι
 κι ἓνα κρασίπραμνιώτικο. Κι ἔρριξε στὸ φαί τους
 κάποια βοτάνια μαγικά, τὴν ποθητὴ πατρίδα 240
 νὰ λησμονήσουν. Κι ἄξαφνα, σὰν ἤπιανε οἱ συντρόφοι,
 μ' ἓνα ραβδί τοὺς χτύπησε καὶ μὲς στὴ χοιρομάντρα
 τοὺς ἔκλεισε. Κι εἶχαν φωνὴ καὶ τρίχες καὶ κεφάλι
 καὶ σῶμα χοίρων, μὰ γερὸς σὰν πρῶτα ὁ νοῦς των ἦταν.
 Ἐκεῖ θρηνοῦσαν μαντριστοί, κι ἔβαλε ἡ Κίρκη ἐμπρός τους 245
 νὰ φᾶν περναροβέλανα κι ἀκράνια καὶ βελάνια,
 ὅσα τὰ χαμοκύλιστα γουρούνια τρῶνε πάντα.
 Τρέχει ὁ Εὐρύλοχος εὐτὺς στὸ μελανὸ καράβι,
 νὰ πῇ τὴ μαύρη συμφορὰ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους,
 μὰ δὲν κατόρθωνε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλῃ, 250
 γιατί μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ τὴν κρατοῦσε πόνος,
 κι εἶχε τὰ μάτια ὀλόδακρα καὶ σπάραζε ἡ καρδιά του.
 Κι ὅλοι ὅταν τὸν ρωτοῦσαμε τί τρέχει σαστισμένοι,
 μᾶς εἶπε τότε τὸ κακὸ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους·
 « Πήγαμε, καθὼς πρόσταξες, Δυσσέα, στὸ λαγκάδι, 255
 καὶ μὲς στὸ δάσος βρήκαμε ψηλόχτιστο παλάτι,

σὲ μιὰ κορφοῦλα ξάγναντη μὲ μάρμαρο χτισμένο.
 Ἔφαινε κάποια ἐκεῖ πανὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
 εἶτε γυναῖκα εἶτε θεὰ καὶ φώναξαν ν' ἀκούσῃ.
 Καὶ βγήκε ἀμέσως κι ἄνοιξε τὶς λαμπερές της πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀστόχαστα οἱ συντρόφοι, 260
 κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα σὰ νά νιωσα παγίδα.
 Μὰ πᾶνε! ὅλοι ἄφαντοι ἔγιναν, δὲν εἶδα πιά κανένα,
 κι ὥρες ἐκεῖ καθόμουνα καὶ κοίταζα τοῦ κάκου ».

Εἶπε, κι ἀμέσως κρέμασα στὸν ὄμο τὸ μεγάλο
 χάλκινο ἀσημοκάρφωτο σπαθὶ καὶ τὸ δοξάρι, 265
 κι ἐκείνου πίσω τοῦ ἔλεγα τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξῃ.
 Μὰ πρόσπεσε στὰ πόδια μου καὶ μὲ παρακαλοῦσε
 κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια.
 « Ἄσε με ἐδῶ, θεόθρεφτε, κι ἄθελα μὴ μὲ πάρῃς.
 Γιατὶ τὸ ξέρω πὼς καὶ σὺ δὲ θὰ γυρίσῃς πίσω, 270
 μῆτε κανένα σύντροφο θὰ φέρῃς ἀπ' τοὺς ἄλλους.
 Μόν' ἔλα, ἄς φεύγουμε μ' αὐτοὺς τρεχάτοι, ἐνόσω ἀκόμα
 εἶναι καιρὸς, ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα νὰ σωθοῦμε ».

Εἶπε κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ πικρά μου λόγια.
 « Κάτσε λοιπόν, Εὐρύλοχε, μονάχος στ' ἀκρογιαλὶ, 275
 νὰ τρῶς, νὰ πίνῃς, στὸ βαθὺ κοντὰ τὸ τρεχαντήρι.
 Μὰ ἐγὼ θὰ σύρῶ ἀβάσταχτη μὲ σπρώχνει ἐμένα ἀνάγκη ».

Εἶπα, κι ἀμέσως ἄφησα καράβι κι ἀκρογιαλὶ.
 Κι ὅτι ἐμελλὰ, διαβαίνοντας τὰ βλογημένα δάση,
 νὰ ῥθω κοντὰ στῆς μάγισσας τῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 280
 ἐκεῖ ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς στὸ δρόμο μου προβάλλει,
 ὅμοιος μὲ νιὸ πρωτόχνουδο στῆς νιότης του τὴ χάρη,
 κι ἔτσι γλυκὰ μοῦ μίλησε, τὸ χέρι πιάνοντάς μου
 « Ποῦ τρέχεις πάλε, δύστυχε, μονάχος στ' ἀκροβούνια, 285
 μέσα σὲ τόπους ἄγνωστους ; Στὴ χοιρομάντρα ἡ Κίρκη
 τοὺς ἔχει τοὺς συντρόφους σου σὰ χοίρους μαντρισμένους.
 Νὰ τοὺς γλυτώσῃς πᾶς ἐκεῖ ; Θαρρῶ ὅμως πὼς κι ὁ ἴδιος
 δὲ θὰ γυρίσῃς, καὶ μαζὶ θὰ μείνῃς μὲ τοὺς ἄλλους.
 Μόν' ἔλα νὰ σὲ σώσω ἐγὼ ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα.

Πάρε καὶ πῆγαινε μ' αὐτὸ τὸ μαγικὸ βοτάνι 290
 στὴν Κίρκη, ἀπ' τὸ κεφάλι σου κάθε κακὸ νὰ διώχνη.
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὰ δολερὰ τεχνάσματά της ὅλα.
 Χυλὸ θὰ φτιάσῃ, στὸ φαῖ βοτάνια θὰ σοῦ ρίξῃ,
 μὰ κι ἔτσι ἐσένα ἀδύνατο τὰ μάγια νὰ σὲ πιάσουν,
 γιὰτὶ τὸ καλοβότανο ποὺ θά'χῃς, δὲ θ' ἀφήσῃ. 295
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ κάθε τι, πῶς θὰ φερθῇς νὰ ξέρῃς.
 Σὰ θέλει ἡ Κίρκη μὲ μακρὺ ραβδὶ νὰ σὲ χτυπήσῃ,
 νὰ βγάλῃς τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ σπαθί σου
 καὶ νὰ χυθῇς ἀπάνω της σὰ νάθε νὰ τὴ σφάζῃς.
 Θὰ φοβηθῇ καὶ θὰ σοῦ πῇ νὰ κοιμηθῇς μαζὶ της, 300
 καὶ τότε ἐσὺ μὴν ἀρνηθῇς τῆς Κίρκης τὸ κρεβάτι,
 νὰ λύσῃ τοὺς συντρόφους σου, νὰ σὲ φιλοξενήσῃ,
 μὰ πὲς της πρῶτα τῶν θεῶν τὸν ὄρκο νὰ σοῦ ἀμώσῃ,
 πῶς ἄλλῃ κάποια συμφορὰ δὲ μελετᾷ γιὰ σένα,
 μήπως σοῦ πάρῃ ὅπως γδυθῇς καὶ δύναμη κι ἀντρέια ». 305
 Ἔτσι εἶπε, καὶ ξεριζώσῃς βοτάνι ὁ Φτεροφόρος,
 κάτω ἀπ' τὴ γῆς καὶ μοῦ ὀδεῖς τὸ κάθε γινώρισμά του.
 Μαύρῃ εἶχε ρίζα καὶ λευκὸ σὰ γάλα τ' ἄνθος του ἦταν.
 Σφλόμο τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δύσκολα ἀπ' τὸ χῶμα
 τὸ ξεριζώνουν οἱ θνητοί, μὰ δύνανται ὅλα ἐκεῖνοι. 310
 Τότε ἔφυγε ὁ γοργὸς Ἑρμῆς γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
 ἀπ' τὸ πολύδεντρο νησί, κι ἐγὼ στῆς Κίρκης πῆγα,
 κι ὁ νοῦς μου ἀνάδευε πολλὰ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Στῆς καλοπλέξουδης θεᾶς σταμάτησα τὴν πόρτα
 καὶ φώναξα, κι ὥς ἤκουσε ἡ Κίρκη τὴ φωνή μου, 315
 ἀμέσως βγήκε κι ἄνοιξε τίς λαμπερές της πόρτες,
 καὶ μὲ καλοῦσε. Πῆγαινα μὲ σπλάχνα μαραμένα.
 Σὰ μπῆκα μέσα μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω,
 πανώριο, ἀργυροκάρφωτο, πού 'χε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω,
 κι ἐτοίμασε χυλὸ νὰ πιῶ σ' ἓνα χρυσὸ ποτήρι 320
 κι ἔρριξε μέσα μὲ κακὸ σκοπὸ τὰ μαγικά της.
 Σὰν ἤπια καὶ δὲ μ' ἐπίασαν τὰ δολερὰ της μάγια,
 μὲ χτύπησε μὲ τὸ ραβδὶ κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε·

- « Σύρε με τοὺς συντρόφους σου στὴ χοιρομάντρα τώρα ».
 Εἶπε, κι ἀμέσως τράβηξα τὸ κοφτερὸ σπαθί μου 325
 καὶ χύμηξα, καμώνοντας πὼς θέλω νὰ τὴ σφάξω.
 Ἔβαλε τότε τὶς φωνές καὶ ζάρωσε μπροστά μου
 καὶ πέφτοντας στὰ πόδια μου μὲ δάκρυα μὲ ρωτοῦσε·
 « Ποιὸς εἶσαι ; ποιά ἡ πατρίδα σου ; πῶς λένε τοὺς γονιούς σου ;
 Θάμα, νὰ πιῆς τὰ βότανα καὶ νὰ μὴ σὲ μαγέψουν. 330
 Γιατὶ κανεὶς δὲ βάσταζε θνητὸς αὐτὰ τὰ μάγια,
 ἅμα τὰ πιῇ καὶ τὸ φραγμὸ περάσουν τῶν δοντιῶν του.
 Μὰ ἐσένα ἀμάγευτη ἡ ψυχὴ μέσα στὰ στήθια σου εἶναι.
 Ἐσὺ θὰ ᾄσαι ὁ πολύτροπος ἀλάθευτα ὁ Δυσσέας
 ποὺ μοῦ ᾄλεγε ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς πάντα πῶς θὰ ᾿ρθῃ, 335
 μ' ἓνα καράβι μελανὸ σὰν ἔρχεται ἀπ' τὴν Τροία.
 Μόν' ἔλα, βάλε τὸ σπαθὶ τὸ κοφτερὸ στὴ θήκη,
 νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι μου μαζί νὰ κοιμηθοῦμε,
 τὸ στρώμα καὶ τ' ἀγκάλιασμα κάθε ὑποψία νὰ σβήσουν ».
 Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δύο μου λόγια· 340
 « ὦ Κίρκη, πῶς μοῦ τὸ ζητᾷς γλυκὸς μαζί σου νὰ ᾿μαι,
 ποὺ μοῦ ᾄκαμες στὸ σπίτι σου γαυρούνια τοὺς συντρόφους ;
 Καὶ μένα ἐδῶ ποὺ μὲ κρατᾷς παγίδα θὰ μοῦ σταίνης,
 καὶ μοῦ ζητᾷς νὰ κοιμηθῶ μαζί σου στὸ κρεβάτι,
 ὅταν γδυθῶ καὶ δύναμη κι ἄντρεία νὰ μοῦ πάρης. 345
 Μὰ ἐγὼ ποτὲ στὴν κλίνη σου δὲ θέλω νὰ πλαγιάσω,
 πρῶτα, θεά, ἂν δὲν ὀρκιστῆς τὸν πιὸ μεγάλον ὄρκο,
 πὼς ἄλλο πάθημα κακὸ δὲ μελετᾷς γιὰ μένα ».
 Εἶπα, κι ἐκεῖνη ὀρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα.
 Κι ἔπειτα πιά σὰν ἄμωσε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο, 350
 πῆγα μαζί της κι ἔπεσα στ' ὠραῖο της κρεβάτι.
 Κι ὡς τότε σκλάβες τέσσερες ἐτοίμαζαν τραπέζι,
 ποὺ ᾄχε μὲς στὸ παλάτι της πιστές της παρακῆρες.
 Κοπέλες ἦταν τῶν πηγῶν, τῶν λόγγων θυγατέρες
 καὶ τῶν πανάγιων ποταμῶν ποὺ χύνουνταν στὸ κῦμα. 355
 Ἔστρωνε ἡ πρώτη στὰ θρονιὰ χαλιὰ ἄλικά, πανώρια,
 πρῶτα ἀπὸ κάτω ἀπλώνοντας ἓνα λινὸ σεντόνι,

- κι ἔστρωνε ἡ δεύτερη μπροστά ὀλάργυρα τραπέζια
 κι ἔφερνε ἀπάνω κι ἔβαζε χρυσόπλεχτα πανέρια.
 Ἡ τρίτη τὸ γλυκὸ κρασί κερνοῦσε, σ' ἀσημένιο 360
 κροντήρι καὶ τὸ μοίραζε μ' ὀλόχρυσα ποτήρια.
 Ἐφερε ἡ τέταρτη νερό, καὶ κάτω ἀπὸ λεβέτι
 μὲς στὸ λουτρό μ' ὀδήγησε καὶ μοῦ ἴλουσε τοὺς ὤμους
 καὶ τὸ κεφάλι, παίρνοντας νερὸ συγκεριασμένο 365
 ἀπ' τὸ μεγάλο τρίποδο, κι ἔτσι τὴν κούραση ὅλη,
 μοῦ σήκωσε ἀπ' τὰ μέλη μου, τὴν καρδιοβασανίστρα.
 Σὰ μ' ἔλουσε καὶ μ' ἔτριψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
 μοῦ φόρεσε πεντάμορφη χλαμύδα καὶ χιτώνια,
 κι ὡς μπῆκα μέσα, μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω
 πανώριο, ἀργυροκάρφωτο, ποῦ ἔχε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω. 370
 Μιὰ παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ μοῦ χύνει νὰ νιφτῶ σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνη
 κι ἔφερε ἐμπρός μου σκαλιστὸ καὶ μοῦ ἴστωσε τραπέζι.
 Ψωμὶ κατόπι μοῦ ἔφερε κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε. 375
 Νὰ φάγω μοῦ ἔλεγε ἡ θεά, μὰ ἐγὼ καρδιά δὲν εἶχα,
 κι ἔρριχνα ἄλλοῦ τὴ σκέψη μου καὶ τὰ ἔβλεπα ὅλα μαῦρα.
 Σὰ μ' εἶδε ἡ Κίρκη μὲ βαρεὶά νὰ κάθουμαι ἔτσι λύπη,
 δίχως καθόλου στὸ φαῖ τὸ χέρι μου ν' ἀπλώσω,
 ἦρθε κοντά μου κι ἔκατσε καὶ λυπημένη μοῦ ἔπε· 380
 « Γιατί, Δυσσέα, κάθεσαι βουβὸς καὶ τὴν καρδιά σου
 μαραίνεις, μήτε κι ἄγγιξες νὰ φᾶς, νὰ πιῇς μιὰ στάλα;
 Καμιὰ ἄλλη ἀπάτη σκιάζεις; Δὲν πρέπει νὰ φοβᾶσαι,
 γιὰτὶ νά, τώρα σοῦ ἄμωσα τὸν πιὸ μεγάλο μου ὄρκο ».
- Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μ' αὐτὰ τὰ λόγια· 385
 « Ποιὸς, Κίρκη, μὲ φιλότιμο στὸν κόσμον θά 'ταν ἄντρας,
 ψωμὶ ἢ κρασί πρωτότερα στὸ στόμα του νὰ βάλῃ,
 προτοῦ νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια του λυμένους τοὺς συντρόφους;
 Μὰ ἀπ' τὴν καρδιά σου ἂν μοῦ τὸ λὲς νὰ φάω νὰ πιῶ μιὰ στάλα,
 λευτέρωσέ μου νὰ τοὺς δῶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους ». 390
 Ἔτσι εἶπα, κι ὅξω ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι βγῆκε ἡ Κίρκη,

- μ' ἓνα ραβδί στὸ χέρι τῆς κι ἀνοίγοντας τὴ μάντρα
τοὺς ἔβγαλε ὅλους, κι ἔμοιαζαν μ' ἐννιάχρονα θρεφτάρια.
Καρσί τῆς στάθηκαν αὐτοί, κι ἡ Κίρκη ἀνάμεσά τους
περνώντας, μ' ἄλλο μαγικὸ πασάλειβε καθένα. 395
- Κι ἀπ' τὸ κορμί τους ἔπεφταν οἱ τρίχες, πού 'χαν πρῶτα
φυτρώσει, ἀπ' τὸ κατάρατο τῆς μάγισσας βοτάνι.
Κι ἔγιναν ἄνθρωποι ξανά, πιδὶ νοῖοι καὶ πιδὶ λεβέντες
κι ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρωτύτερα πιδὶ ὁμορφοκαμωμένοι.
Κι ἀμέσως μὲ γνωρίσανε καὶ μοῦ 'σφιγγαν τὰ χέρια 400
κι ἔκλαιγαν μ' ἀναφυλλητά, πού ἀχοῦσε τὸ παλάτι
ὅλο τριγύρω κι ἡ θεὰ συμπόνεσε κι ἐκείνη,
κι εὐτὺς σιμά μου στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε·
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
πήγαινε τώρα στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι, 405
καὶ τράβηξέ το στὴν ξηρὰ καὶ τ' ἄρμενά του κρύψε
κι ὅλο τὸ πρᾶμα στίς σπηλιές κι ἔλα ξοπίσω πάλι
φέρνοντας καὶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους σου μαζί σου ».
- Ἔτσι εἶπε, καὶ κατὰπεισε τὴν ἄφοβη καρδιά μου
καὶ κίνησα γιὰ τὸ γιαλὸ καὶ τὸ γοργὸ καράβι 410
καὶ βρῆκα ἐκεῖ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους στ' ἀκρογιάλι,
πῶχυναν δάκρυα φλογερά, πικρά θρηνηλογοοῦσαν.
Κι ὅπως μοσχάρια μαντρισταὶ τριγύρω στίς γελάδες,
ὅταν γυρίσουν στὸ παχνὶ χορτάτες πιδὰ γρασίδι,
πηδοῦν μπροστά τους σωρευτὰ κι οἱ μάντρες δὲν ἀντέχουν 415
νὰ τὰ κρατήσουν, μόν' χυμοῦν μὲ μουγγρητὰ στίς μάνες,
ἔτσι κι αὐτοὶ χυθῆκανε μὲ κλάματα σὰ μ' εἶδαν
καὶ στὴν καρδιά τους φάνηκε σὰ νὰ 'τανε νὰ πῆγαν
στὴν ποθητὴ πατρίδα τους, στὸ βραχωμένο Θιάκι,
στὴ χώρα ὅπου γεννήθηκαν κι ὅπου εἶχαν μεγαλώσει 420
καὶ τέτοια λόγια μοῦ 'λεγαν στὰ δάκρυα βουτηγμένοι·
« Ἔτσι χαρῆκαμε, ἀρχηγέ, κι ἐσένα πού 'ρθες πίσω,
στὸ Θιάκι σὰ νὰ φτάσαμε, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
Μόν' ἔλα πές μας τῶν λοιπῶν συντρόφων μας τὴ μοῖρα ».
- Ἔτσι εἶπαν, καὶ μὲ μαλακὰ τοὺς ἀπαντοῦσα λόγια· 425

« Ἄς σύρουμε ὅξω στήν ξηρά τὸ τρεχαντήρι πρῶτα,
καὶ στίς σπηλιές ἄς κρύψουμε τ' ἄρμενα καὶ τὸ πρᾶμα,
κι ἐτοιμασθῇτε γρήγορα νὰ ρθῇτε ὅλοι μαζί μου,
νὰ ἰδῇτε τοὺς συντρόφους μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι
νὰ τρῶν καὶ πίνουν κι ἄφθονα νὰ τὰ ἔχουν ὅσα θέλουν ». 430

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ ποὺ τοὺς μιλοῦσα
καὶ μόνος ὁ Εὐρύλοχος ἀντίκοβε τοὺς ἄλλους
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοὺς ἀποπῆρε κι εἶπε·
« Βρέ, ποῦ θὰ πᾶμε, δύστυχοι ; Τὸ χάρο σας ζητᾶτε ;
τὸ πόδι ἂν τὸ πατήσουμε στῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 435
ποῦ θὰ μᾶς κάμῃ στή στιγμή χοίρους, λιοντάρια, λύκους,
νὰ τῆς φυλάμε στανικῶς τ' ἀρχοντικό της σπίτι,
ὥς ἔκαμε κι ὁ Κύκλωπας, σὰν πῆγανε οἱ συντρόφοι
στή μάντρα του κι ὁ τολμηρὸς Δυσσέας ἀκλουθοῦσε·
γιατὶ κι ἐκεῖνοι χάθηκαν ἀπ' ἀνεκεφαλιά του ». 440

Ἔτσι τοὺς μίλησε, κι ἐγὼ στὸ νοῦ μου ἀναμετροῦσα,
νὰ βγάλω εὐτὺς τὸ δίκωπο μαχαίρι ἀπ' τὸ μηρί μου
καὶ νὰ τοῦ κόψω τὸ ξερό, στὸ χῶμα νὰ κυλήσῃ,
κι ἄς μοῦ ἦταν συγγενὴς στενός. Μὰ ἐδῶθε ἐκεῖθε οἱ ἄλλοι.
συντρόφοι μ' ἐμποδίζανε μὲ μαλακά τους λόγια· 445
« Ἄς τὸν ἀφήσουμε, ἀρχηγέ, ἂν εἶναι κι ὀρισμός σου,
νὰ μείνῃ ἐδῶ τὸ γρήγορο καράβι νὰ προσέχῃ
καὶ σὺ τὸ δρόμο δεῖξέ μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι ».

Ἔτσι εἶπαν κι ὅλοι ἀνέβαιναν μαζί μου ἀπ' τ' ἀκρογιάλι,
μῆτε ἔμεινε ὁ Εὐρύλοχος στὸ βαθουλὸ καράβι, 450
μόν' ἦρθε, γιατί τρόμαξε τὸν ἄπιαστο θυμὸ μου.

Κι ὥς τότε ἡ Κίρκη τοὺς λοιποὺς συντρόφους στὸ παλάτι,
τοὺς ἔλουσε, τοὺς ἄλειψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἔντυσε χλαμύδες καὶ χιτῶνες
καὶ μιὰ χαρὰ τοὺς βρήκαμε νὰ τρῶνε στὸ παλάτι. 455
Κι ὥς εἶδαν, ὥς ἀντίκρυσαν ἀγνάντια ὁ ἓνας τὸν ἄλλο,
στοὺς θρήνους ὅλοι ξέσπασαν, ποὺ ἀχοῦσε τὸ παλάτι.
Τότε ἦρθε ἡ σεβαστὴ θεὰ κοντά μου κι ἔτσι μοῦ ἔπε.
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,

ἀφῆστε πιά τὰ πύρινα τὰ δάκρυα. Ναί, τὸ ξέρω,
 στὴν ψαροθρόφα θάλασσα πόσα δεινὰ σᾶς βρῆκαν
 καὶ πόσα πάθατε ἀπ' ὀχτροὺς μὲς στῆς στεριᾶς τὶς ἄκρες.
 Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουκιὰ καὶ πιῆτε καὶ μιὰ στάλα,
 ὅσο νὰ συνεφέρετε στὰ στήθια τὴν καρδιά σας,
 ὡς ἦταν σὰν ἀφήσατε τὸ βραχωμένο Θιάκι.
 Τώρα θλιμμένοι, ἀδύναμοι, θυμάστε τὰ δεινὰ σας
 καὶ μῆτε νιώθετε χαρὰ ποτὲ μὲς στὴν καρδιά σας,
 γιὰτὶ πολλὰ περάσατε μαρτύρια στὴ ζωὴ σας ».

465

Εἶπε κι ὁ λόγος ἄρесе στὴν ἄφοβη ψυχὴ μας.
 Καὶ τότε ἐκεῖ καθίσαμε ὁλόκληρο ἓνα χρόνο,
 κρέατα πλήθια τρώγοντας, γλυκὸ κρασί ροφώντας.
 Κι ὅταν ὁ χρόνος πέρασε κι οἱ ἐποχὲς γυρνοῦσαν,
 οἱ μῆνες ὅταν τέλευαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
 παράμερα μὲ φώναζαν καὶ μοῦ 'πανε οἱ συντρόφοι·
 « Καημένε, βάλε πιά στὸ νοῦ καὶ τὴ γλυκεῖα πατρίδα,
 γραφτό σου ἂν εἶναι νὰ σωθῆς καὶ νὰ γυρίσης πίσω
 στὸ σπίτι του τ' ἄρχοντικό, στὴν πατρικιά σου χώρα ».

470

475

Ἔτσι εἶπαν καὶ κατάπεισαν τὴν ἄφοβη καρδιά μου.
 Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέση ὁ ἥλιος
 κρέατα ἀπ' ὅλα πληθερὰ καὶ πίναμε μοσχάτο.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι
 πῆγαν αὐτοὶ νὰ κοιμηθοῦν μὲς στὸ ἱσκιερὸ παλάτι,
 κι ἐγὼ στῆς Κίρκης τ' ὁμορφο ἀνέβηκα κρεβάτι
 καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια της κι ἐκεῖνη ἀφουγκραζόταν,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπα κράζοντάς τη·
 « ὦ Κίρκη, τέλεψέ το πιά τὸ τάξιμο ποῦ μοῦ 'πες
 καὶ στὴν πατρίδα στεῖλε με. Τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου,
 κι ὅλοι οἱ συντρόφοι τὸ ζητοῦν, ποῦ καῖνε τὴν καρδιά μου
 κοντά μου πάντα νὰ θρηνοῦν, τὴν ὥρα ἐσὺ ποῦ λείπεις ».

480

485

Εἶπα κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Γιὰ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 δὲ σᾶς κρατῶ πιά σπίτι μου νὰ μένετε ἀθελά σας.
 Μόν' ἄλλο πρῶτα εἶναι γραφτὸ νὰ κάμετε ταξίδι,

490

- στὸν "Αδῃ καὶ στῇ φοβερῇ νὰ πᾶτε Περσεφόνῃ,
 ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ ἀόμματος προφήτῃ Τειρεσίᾳ 495
 κάποιον νὰ πάρετε χρησμό, ποῦ 'ναι στὸν τόπο ὁ νοῦς του.
 Ἡ Περσεφόνῃ τοῦ 'δωσε καὶ πεθαμένου ἐκεῖνον
 τοῦ νοῦ τῇ χάρῃ, μὰ οἱ λοιποὶ σὰν ἴσκιος τριγυρίζουν ».
- "Ἔτσι εἶπε καὶ παράλυσε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,
 καὶ ἔκλαιγα ἀπάνω καθιστὸς στὸ στῤῥωμα καὶ ἡ ψυχὴ μου 500
 δὲν ἤθελε πιά τῇ ζωῇ μηδὲ τὸ φῶς νὰ βλέπῃ.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασα νὰ κλαίω καὶ νὰ κυλιέμαι,
 τότε τῆς Κίρκῃς μίλησα μὲ λόγια ἀπελπισμένα·
 « ὦ Κίρκη, στὸ ταξίδι αὐτὸ ποῖόν ὁδηγὸ μου θὰ 'χῶ ;
 Δὲν πῆγε ἀκόμα ἄλλος θνητὸς στὸν "Αδῃ μὲ καράβι ». 505
- Εἶπα, καὶ ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Γιὰ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 νὰ μὴ σὲ μέλῃ ἂν ὁδηγὸ δὲ θὰ 'χῃς στὸ καράβι,
 μόν' ἄνοιξε τ' ἄσπρα πανιά καὶ στήσε τὸ κατάρτι, 510
 καὶ κάτσε. Τοῦ Βοριᾶ ἡ πνοὴ σιγὰ θὰ τ' ἀρμενίζῃ.
 Κι ὅταν τὸν Ὠκεανὸ διαβῇς, θὰ ἰδῇς ἓνα ἀκρογιάλι
 μικρὸ, μὲ γύρω φουντωτὰ τῆς Περσεφόνῃς δάση,
 ὅλο ἀπὸ λεῦκες λυγερὰς καὶ ἱτιές καρποτινάχτρες.
 Ἐκεῖ στὸν ἄπατο Ὠκεανὸ ν' ἀράξῃς τὸ καράβι,
 καὶ σὺ στὸν "Αδῃ πῆγαινε τὸν καταραχνιασμένο, 515
 ποῦ μέσα στὸν Ἀχέροντα τρέχει ὁ Πυριφλογάτος
 καὶ ὁ Κωκυτός, ἀπ' τὰ νερά τῆς Στύγας ξεκομμένοις
 καὶ οἱ βροντολάλοι ποταμοὶ στὸν ἴδιο βράχο σμίγουν.
 Ἐκεῖ, λοιπόν, πολέμαρχε, κοντὰ κοντὰ περνώντας,
 ἄνοιξε λάκκον ὡς μιὰν ὀργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος 520
 καὶ χύσε γύρω του χόες στοὺς πεθαμένους ὅλους,
 μέλι μὲ γάλα στὴν ἀρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,
 τρίτο νερό, καὶ μὲ λευκὸ πασπάλισέ τα ἀλεύρι.
 Καὶ τάξε στὶς ἀνάζους τῶν πεθαμένων κάρες,
 σὰν πᾶς στὸ Θιάκι, στέρφα σου δαμάλα νὰ τοὺς σφάζῃς, 525
 τὴν πιὸ καλὴ καὶ τὴ φωτιά μὲ δῶρα νὰ στολίσῃς,
 καὶ ἓνα κριάρι χωριστὰ στὸν Τειρεσία μαῦρον

νὰ σφάξης τὸ καλύτερο ποὺ θά 'χης στὸ κοπάδι.
 Καὶ στὰ σεβάσμια τῶν νεκρῶν νὰ δεηθῇς τὰ πλήθη,
 σφάζε κριάρι τότε ἐκεῖ καὶ μαύρη προβατίνα, 530
 γυρίζοντας στ' ἀφώτιστο σκοτάδι τὸ λαιμό τους,
 καὶ στρέψε ἄλλοῦ τὸ πρόσωπο, στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 "Απειρες τότε ἐκεῖ ψυχές τῶν πεθαμένων θά 'ρθουν,
 καὶ τοὺς συντρόφους πρόσταξε κατόπι νὰ σηκώσουν
 τ' ἄρνια ποὺ κοίτονται στὴ γῆς σφαγμένα μὲ μαχαίρι, 535
 καὶ ἀφοῦ τὰ γδάρουν, στῆς φωτιᾶς τῇ φλόγα νὰ τὰ κάψουν,
 στὴν Περσεφόνῃ τάζοντας καὶ στὸν ἀνίκητο Ἄδη.
 Καὶ σὺ τραβώντας τὸ σπαθὶ κάτσε καὶ μὴν ἀφήνης
 τίς ἄζωες κάρες τῶν νεκρῶν στὸ αἶμα νὰ ζυγώσουν
 καθόλου, πρὶν συμβουλευτῆς τὸ γέρο Τειρεσία. 540
 Τότε σὲ λίγο θά φανῇ, πολέμαρχε, ὁ προφήτης
 καὶ εὐτὺς τὸ δρόμο θά σοῦ πῇ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος,
 καὶ στὴν πατρίδα πῶς θά πᾶς τῇ θάλασσᾳ περνώντας ».
 "Εἶπει καὶ ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτὺς Αὐγούλα.
 Τότε μὲ ροῦχα μ' ἔντυσε, χλαμῦδα καὶ χιτῶνα. 545
 καὶ ἡ νύφη φόρεσε λευκὸ μακρόσυρτο φουστάνι,
 χαριτωμένο καὶ ψιλό, καὶ ἔβαλε μιὰ πανώρια
 ζώνη χρυσή στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι.
 Καὶ τότε ἐγὼ γυρίζοντας παντοῦ μὲς στὸ παλάτι
 μὲ λόγια σήκωσα γλυκὰ τοὺς ἄλλους μου συντρόφους· 550
 « Ξυπνάτε, μὴν κοιμᾶστε πιά, στὸν ὕπνο βυθισμένοι.
 Μόν' πᾶμε. Ἡ σεβαστὴ θεὰ μ' ὀδήγησε ὅπως πρέπει ».
 "Εἶπει τοὺς εἶπα, καὶ ἔπεισα τὴν ἄφοβη καρδιά τους.
 Μὰ μήτε ἐκεῖθε ἐγὼ σωστοὺς δὲν πῆρα τοὺς συντρόφους.
 Εἴχαμε κάποιο Ἑλπήνορα, στὰ χρόνια παλληκαίρι, 555
 ὄχι ὅμως καὶ στὸν πόλεμο, μήτε γερὸ στὸ νοῦ του,
 καὶ ἐκεῖνος χώρια ἀπ' τοὺς λοιποὺς συντρόφους στὸ παλάτι,
 δροσιὰ ποθώντας πλάγιασε, γιατί ἦταν μεθυσμένος.
 Κι ὥς ἄκουσε τὴν ταραχὴ καὶ τὸν ἄχὸ τῶν ἄλλων
 ὀρθὸς πετάχτηκε ἄξαφνα, μὰ ξέχασε ἀπ' τὴ σκάλα 560
 νὰ κατεβῇ, καὶ ὥς πῆγαινε, γκρεμίστηκε ἀντικρὺ της

ἀπ' τῇ σκεπῇ, κι ὁ σβέρκος του τοῦ βγῆκε ἀπ' τὰ σφοντύλια
καὶ τοῦ ροβόλησε ἡ ψυχὴ στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη.

Σὰν ἦρθαν ὅλοι, στάθηκα στὴ μέση καὶ τοὺς εἶπα·
« Τώρα θά λέτε, στὴ γλυκειὰ πατρίδα μας πῶς πᾶμε, 565
ὅμως ἄλλοῦ τὸν ὄρισε τὸ δρόμο μας ἡ Κίρκη,
στὸν Ἄδη καὶ στὴ φοβερὴ νὰ πᾶμε Περσεφόνη,
ἀπ' τὴν ψυχὴ νὰ πάρουμε χρησμὸ τοῦ Τειρεσία ».

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιά τοὺς κόπηκε στὰ στήθια
κι ἄρχισαν πάλε κι ἐκλαιγαν καὶ τὰ μαλλιά τραβοῦσαν, 570
ὅμως δὲν ἔβγαине ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους.

Σὰν ἦρθαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι,
μᾶς ἦρθε ἡ Κίρκη κι ἔδεσε κοντὰ στὸ μαῦρο πλοῖο
ἓνα κριάρι καὶ μαζὶ μὲ μαῦρη προβατίνα 575
περτώντας ἀφανέρωτη. Ποιὸς τὸ θεό, ἂν δὲ θέλῃ,
μπορεῖ νὰ ἰδεῖ στὰ μάτια του, σὰν τρέχει ἐδῶθε ἐκεῖθε ;

Α

Σὰν ἦρθαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ καράβι κάτω,
τὸ σύραμε στὴ θάλασσα τὴν κυματοῦσα πρῶτα
καὶ τὰ πανιά σηκώσαμε καὶ τὸ κατάρτι ἀπάνω
κι ἔπειτα βάλαμε τ' ἄρνια καὶ μπήκαμε κι οἱ ἴδιοι,
χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι. 5
Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι ἀγέρα πρύμο,
ποὺ φούσκωνε ὅλα τὰ πανιά, καλόδεχτό μας φίλο,
μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλούσα Κίρκη.
Τ' ἄρμενα σὰ βολέψαμε καθίσσαμε στὸ πλοῖο
καὶ τ' ὀδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης. 10
Ὅλη τὴ μέρα ἀρμένιζε μὲ τὰ πανιά ἀνοιγμένα.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι,
στὰ πέρατα τοῦ τρίσβαθου Ὀκεανοῦ εἶχε φτάσει.
Ἐκεῖ ἦταν τῶν Κιμμερινῶν ὁ τόπος κι' ἡ πατρίδα,
ποὺ τοὺς σκεπάζουν σύγνεφα κι ἓνα πηχτὸ σκοτάδι. 51

Ποτέ με τίς ἀχτίδες του δὲν τοὺς φωτίζει ὁ ἥλιος,
μὴδ' ὅταν στὸν ἀστροφῶτο τὸν οὐρανὸ ἀνατέλλῃ,
μὴδ' ὅταν πίσω πρὸς τὴ γῇ γυρίζει ἀπ' τὰ οὐράνια,
μόν' τοὺς σκεπάζει ἓνα βαθὺ τοὺς ἄμοιρους σκοτάδι.

Ἐκεῖ ἤρθαμε κι ἀράξαμε, καὶ παίρνοντας μαζί μας
τ' ἀρνιά, τραβούσαμε κοντὰ στοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα,
ὥσπου φτάσαμε ἔπειτα στὸ μέρος ποὺ 'πε ἡ Κίρκη.

20

Ὁ Περιμήδης τὰ σφαχτὰ κι ὁ Εὐρύλοχος βαστοῦσαν.

Τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ μυτερὸ σπαθί μου
κι ἀνοιξα λάκκο, ὡς μιὰ ὄργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος
κι ἔχυσα γύρω του χοῆς στοὺς πεθαμένους ὅλους,
μέλι με γάλα στὴν ἀρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,
τρίτο νερό, καὶ με λευκὸ τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι.

25

Κι ἔταξα στὶς ἀνάζωες τῶν πεθαμένων κάρες
στέρφα δαμάλα, ὅταν βρεθῶ στὸ Θιάκι, νὰ τοὺς σφάξω,
τὴν πιὸ καλὴ καὶ τὴ φωτιὰ με δῶρα νὰ στολίσω,
κι ἓνα κριάρι χωριστὰ στὸν Τειρεσία μαῦρο
νὰ σφάξω, τὸ καλύτερο ποὺ θά 'χω στὸ κοπάδι.

30

Κι ἀφοῦ στὰ πλήθη τῶν νεκρῶν με τάματα κι εὐχές μου,
δεήθηκα, πῆρα τ' ἀρνιά καὶ τὰ 'σφαξα στὸ λάκκο
καὶ πότισε τὸ αἷμα τους τὴ γῇ. Κι ἀπ' τὸ σκοτάδι

35

τῶν πεθαμένων οἱ ψυχές συνάχτηκαν σὲ λίγο,
κορίτσια, ἀγόρια λεύτερα, βασανισμένοι γέροι,
παρθένες ἀπαλόκορμες με νιόθωρη τὴ λύπη,
κι ἄλλοι ποὺ με τὰ χάλκινα τοὺς χτύπησαν κοντάρια,
με τ' ἄρματα αἱματόβρεχτα καὶ πολεμοσφαγμένοι.

40

Κι ὅλοι στὸ λάκκο τρέχανε, ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ χιλιάδες,
μ' ἀλαλαγμοὺς ἀνείπτωτους ποὺ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο.

Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
τ' ἀρνιά, ποὺ κοίτονταν στὴ γῇ σφαγμένα με μαχαίρι,
στὴν Περσεφὸνὴ τάζοντας καὶ στὸν ἀνίκητο Ἀδῆ.

45

Ἐπειτα βγάζω ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ μυτερὸ σπαθί μου,
καὶ κάθισα, μὴδ' ἄφηνα καθόλου νὰ ζυγώσουν
κοντὰ στὸ αἷμα οἱ ἄζωες τῶν πεθαμένων κάρες,

προτοῦ ρωτήσω τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία.

50

Πρώτη ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλπήνορα τότε ἦρθε τοῦ συντρόφου,
γιατὶ δὲν εἶχε ἀκόμα ἡ γῆ σκεπάσει τὸ κορμὶ του.

Στῆς Κίρκης τὸν ἀφήσαμε τ' ἀρχοντικὸ παλάτι

ἄκλαυτο κι ἄθαφτο, ἐπειδὴ μᾶς ἔσπρωχνε ἄλλη ἀνάγκη.

Καὶ σὰν τὸν εἶδα δάκρυσα καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου,

55

κι ἔτσι ἄρχισα νὰ τοῦ μιλῶ μὲ λυπημένα λόγια·

« Ἑλπήνορα, πῶς ἔφτασες μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι ;

Πεζὸς ἐσὺ μὲ πρόλαβες κι ἄς εἶχα ἐγὼ καράβι ».

Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε στὰ κλάματα ξεσπώντας·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,

60

ὀργὴ θεοῦ μὲ τύφλωσε καὶ τὸ πολὺ πιότ' μου.

Πεσμένος ὅπως βρέθηκα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι,

δὲ σκέφτηκα νὰ κατεβῶ ἀπ' τὴν ψηλὴ τὴ σκάλα,

κι ἀντίκρου της ἦρθα σωρὸς ἀπ' τὴ σκεπὴ ἴσια κάτω

κι ὁ σβέρκος μου πετάχτηκε ἀπ' τὰ σφοντύλια του ὅξω

65

καὶ μοῦ ροβόλησε ἡ ψυχὴ στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη.

Σ' ὀρκίζω τώρα, νὰ χαρῆς ἐκείνους ποὺ σοῦ λείπουν

στὸ σπίτι σου, τὸ ταῖρι σου, τὸ γέρο σου πατέρα,

ποὺ μωρουδάκι σ' ἔθρεφε, καὶ τὸν Τηλέμαχό σου,

ποὺ στὸ ψηλὸ παλάτι σου μοναχογιὸ τὸν ἔχεις,

70

—γιατὶ τὸ ξέρω, ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν Ἄδη ὅταν γυρίσης,

στῆς Κίρκης πάλε τὸ νησί θ' ἀράξης τὸ καράβι, —

σ' ὀρκίζω, ἐκεῖ νὰ θυμῇθῃς κι ἐμένα, βασιλιά μου,

κι ἄθαφτο πίσω κι ἄκλαυτο μὴ φύγῃς καὶ μ' ἀφήσης,

μήπως μὲ κάμουν οἱ θεοὶ κακὸ στοιχειὸ γιὰ σένα.

75

Μόν' κάψε τὸ κουφάρι μου μὲ τὴν ἀρματωσιά μου,

καὶ μνημα χτίσε μου κοντὰ στ' ἀφροντυμένο κύμα,

γιὰ νὰ θυμοῦνται κι οἱ στερνοὶ τὸ δόλιο παλληκάρι.

Κι αὐτὰ ὅταν κάμῃς, στήσε μου κι ἓνα κουπὶ στὸν τάφο,

αὐτὸ ποὺ ζώντας ἔλαμνα κι ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους ».

80

Ἔτσι εἶπε, καὶ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια μου θλιμμένα·

« Σ' τὸ τάζω, δύστυχε, ὅλα αὐτὰ ποὺ θέλεις νὰ σοῦ κάμω ».

Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς καθόμασταν νὰ λέμε,

κι ἐγὼ κρατοῦσα τὸ σπαθὶ πάντα ἀπ' τὸ αἷμα ἀπάνω
κι ἐκεῖθε τοῦ συντρόφου μου τὸ φάντασμα λαλοῦσε. 85

Σὲ λίγο πρόβαλε ἡ ψυχὴ τῆς μάνας μου, ἡ Ἀντίκλεια,
ἡ κόρη τοῦ καλόκαρδου πρωτάρχοντα Αὐτολύκου,
ποῦ ζωντανὴ τὴν ἄφησα σὰν πῆγαινα στὴν Τροία.
Κι ὅταν τὴν εἶδα, δάκρυσα καὶ λίγωσε ἡ καρδιά μου.
Μὰ κι ἔτσι δὲν τὴν ἄφηνα κοντὰ στὸ αἷμα νὰ ῥθῃ, 90
μ' ὅλο τὸν πόνο πῶνιωθα, πρὶν φτάσῃ ὁ Τειρεσίας.

Τοῦ Τειρεσία ἐκεῖ ἡ ψυχὴ τότε ἦρθε τοῦ Θηβαίου.
Σκῆπτρο κρατοῦσε ὀλόχρυσο, μὲ γνώρισε καὶ μοῦ 'πε·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
γιατὶ ἦρθες, δόλιε, ἀφήνοντας τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα, 95
νὰ ἰδῆς στὸν Ἄδῃ τοὺς νεκρούς, τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο;
Τράβα ἀπ' τὸ λάκκο τὸ σπαθὶ κι ἀλάργα βάσταξέ το,
αἷμα νὰ πιῶ καὶ νὰ σοῦ πῶ στερνὰ τὴν πᾶσα ἀλήθεια».

Εἶπε, κι ἐγὼ τραβήχτηκα κι ἔβαλα στὸ θηκάρι
τ' ἀσημοκάρφωτο σπαθί. Κι αἷμα σὰν ἤπιε μαῦρο, 100
ἄρχισε τότε ὁ ἄψεγος προφήτης κι ἔτσι μοῦ 'πε·
«Τὸν γλυκοπόθητο ζητᾶς, Δυσσέα, γυρισμὸ σου,
μὰ δύσκολο κάποιος θεὸς γιὰ σένα θὰ τὸν κάμῃ.
Γιατὶ τοῦ κόσμου ὁ Σαλευτῆς θαρρῶ δὲ θὰ ξεχάσῃ
τὸ πάθος πῶχει στὴν καρδιά, ποῦ τύφλωσες τὸ γιό του. 105
Μὰ κι ἔτσι, ἂν πάθετε δεινὰ, θὰ πᾶτε στὴν πατρίδα,
ἂν κρατηθῆς στὸν πόθο σου, κι ὁ ἴδιος κι οἱ συντρόφοι,
ὅταν τὸ καλοκάμωτο καράβι πρωταράξῃς

στῆς Θρινακίας τὸ νησί, ἀπ' τὰ δεινὰ σωμένους
τοῦ μενεξόθωρου γιαιοῦ, καὶ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουν 110
τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα τὰ παχουλὰ τοῦ Ἥλιου,
ποῦ ὅλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλὰ κι ἀκούει ὅλα τὰ πάντα.
Ἄν δὲν τ' ἀγγίξῃς καὶ ποθῆς νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινὰ, θὰ φτάσετε στὸ Θιάκι.
Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προλέγω τὸ χαμό σας 115
συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι ἂν μόνος σου γλυτώσῃς,
θὰ φτάσῃς κακῶς ἔχοντας, ἀργὰ, δίχως συντρόφους,

- μέ ξένο πλοῖο καὶ θὰ βρῆς στὸ σπίτι σου ἄλλα πάθια,
 ἀνθρώπους ἀσυλλόγιστους ποὺ καταλοῦν τὸ βίός σου
 καὶ δίνουν προῖκες, τὴν πιστὴ γυναῖκα σου νὰ πάρουν. 120
 "Ὅμως ἐκεῖνων τ' ἄδικα σὰν πᾶς θὰ τὰ πλερώσῃς.
 Κι ὅταν ξεκάμῃς μ' ἄπονο μαχαίρι τοὺς μνηστῆρες,
 εἶτε μέ δόλο ἢ φανερά στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 πάρε ἓνα καλοτράβηχτο κουπὶ καὶ φύγε τότε
 ὅσο νὰ φτάσῃς σὲ λαοὺς ποὺ θάλασσα δὲν ξέρουν 125
 καὶ τρῶνε ἀνάλατο φαῖ καὶ μήτε ἀπὸ καράβια
 κατέχουν κοκκινόπλωρα μήτε κουπιὰ γνωρίζουν
 πού 'ναι φτερά τῶν καραβιῶν. Καὶ θὰ σοῦ πῶ νὰ ξέρῃς
 ἓνα σημάδι ἀλάθευτο, ποὺ δὲ θὰ κάμῃς λάθος.
 "Ὅταν στὸ δρόμῳ ἐκεῖ ποὺ πᾶς διαβάτης σ' ἀπαντήσῃ
 καὶ λιχνιστήρι αὐτὸ σοῦ πῇ στὸν ὤμο ποὺ σηκώνεις,
 τότε τὸ καλοτράβηχτο κουπὶ στὴ γῇ νὰ μπήξῃς,
 κι ἐκεῖ νὰ σφάξῃς ὁμορφα σφαχτὰ στὸν Ποσειδῶνα,
 κριάρι, ταῦρο καὶ καπρί, τῶν χοίρων ἐλατάρη,
 καὶ στὴν πατρίδα γύρισε κι ἀρχοντικὲς θυσιές 130
 νὰ κάμῃς σ' ὅλους τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 Κι ἀλάργα ἐκεῖ ἀπὸ θάλασσες ὁ θάνατός σου θὰ ῥθῃ
 σὲ ἀρχοντικὰ γεράματα στὸ σπίτι σου νὰ σ' εὔρῃ,
 καὶ γύρω σου καλότυχο βὰ βλέπῃς τὸ λαό σου.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια ποὺ ἔξερα, Δυσσέα, σοῦ τὴν εἶπα ». 140
 Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μέ δύο μου λόγια πάλε·
 « ὦ Τειρεσία, αὐτὰ οἱ θεοὶ τὰ ἔχουν κλωσμένα οἱ ἴδιοι.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.
 Αὐτὴ ποὺ βλέπω εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς θλιβερῆς μου μάνας,
 ποὺ κάθεται ἄλαλη κοντὰ στὸ αἶμα καὶ τὸ γιό της 145
 μάτια δὲ σήκωσε νὰ ἰδῇ, ποιὸς εἶμαι νὰ ρωτήσῃ.
 Ἀφέντη, πές μου, πὼς μπορεῖ νὰ μέ γνωρίσῃ ἐμένα ; »
 Εἶπα κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μέ δύο του λόγια ἀμέσως·
 « Εὐκόλο πρᾶμα μοῦ ζητᾷς, κι ἐγὼ θὰ σὲ φωτίσω.
 "Ὅποιον στὸ αἶμα ἀπ' τοὺς νεκροὺς ἀφήνεις νὰ ζυγώσῃ, 150
 ὅ,τι γνωρίζει, θὰ σοῦ πῇ, χωρὶς νὰ σὲ γελάσῃ.

Κι ὅποιου ἀρνηθῆς τῇ χάρι αὐτῇ θά φεύγῃ πίσω πάλε ».

Ἔτσι σά μίλησε ἡ ψυχὴ τ' ἀφέντη Τειρεσία,
μπῆκε στὸν Ἄδην, τὰ γραφτὰ τῆς μοίρας μου σὰν εἶπε.

Κι ἔμεινα ἀσάλευτος ἐγώ, ὥσότου ἡ μάνα μου ἦρθε,
κι αἶμα σὰν ἦπτε μελανὸ μὲ γνώρισε ποιὸς εἶμαι 155

καὶ μοῦ ἔπε, δάκρυα χύνοντας, μὲ λόγια λυπημένα·
« Πῶς ἦρθες, γιέ μου, ζωντανὸς μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι ;
Δύσκολο νὰ ῥθουν ζωντανοὶ νὰ ἰδοῦν αὐτὰ ἐδῶ κάτω.

Γιατὶ ἔχει ρέματα βαθιὰ καὶ ποταμούς μεγάλους 160
στὴ μέση, πρῶτα ὁ Ὁκεανὸς, ποῦ δὲν μπορεῖ κανένας
δίχως καράβι γλήγορο πεζὸς νὰ τὸν περάσῃ.

Τώρα ἀπ' τὴν Τροία μὲ πιστοὺς συντρόφους καὶ καράβι
μὴν ἦρθες παραδέρνοντας καιρὸ πολὺ ; Δὲν πῆγες 165
στὸ Θιάκι ἀκόμα ; Σπίτι σου τὸ ταίρι σου δὲν τό εἶδες ; »

Τότε ἔτσι τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
« Μάνα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδην,
χρησμὸ νὰ πάρω ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία.

Κοντὰ σὲ χῶμα ἐλληνικὸ δὲν πῆγα ὥς τώρα ἀκόμα 170
μῆτε στὸ Θιάκι πάτησα, μόν' συμφορὲς μὲ δέρνουν
ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ἀκλούθησά τὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνον
στὴν Τροία τὴν πλατύδρομη νὰ πολεμήσω Τρῶες.

Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.

Ποιά μοῖρα σὲ κατὰβαλε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;
Μὴν ἦρθε ἀρρώστια ἀγιάτρευτη ; Μὴν πῆρε τὴ ζωὴ σου 175
ἡ σαΐτεῦτρα ἡ Ἀρτεμη μὲ τίς πυκνὲς σαῖτες ;

Πὲς μου γιὰ τὸν πατέρα μου καὶ τὸ μοναχογιό μου,
ἐκεῖνοι ὥς τώρα ἂν τὴν κρατοῦν τὴ βασιλεία ἀκόμα
ἢ νὰ τὴν ἔχῃ ἄλλος κανεὶς κι ἐγὼ θαρροῦν δὲ θά ῥθω ;

Πὲς μου καὶ τῆς γυναίκας μου τὴ γνώμη τῆς καρδιάς της 180
ἂν μένῃ στὸ παιδί κοντὰ καὶ κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
ἢ κάποιος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς πρωτάρχοντας τὴν πῆρε ».

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε ἡ σεβαστὴ μου μάνα.

« Ναί, ἐκεῖνη μὲ πιστὴ καρδιὰ στ' ἀρχοντικὸ σου μένει 185
κι οἱ νύχτες της περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες της θλιμμένες ».

Μήτε τὴν ὁμορφὴν κανεῖς τῇ βασιλείᾳ σοῦ πῆρε,
μόν' ἤσυχα ὁ Τηλέμαχος ὀρίζει τὰ περβόλια,
καὶ κάθεται στὰ ἰσότιμα τραπέζια, σὲ ὅσα πρέπει
ὁ δικαιοκρίτης νὰ βρεθῇ, γιὰτὶ τὸν κράζουν ὅλοι.
Κι ὁ γέρος ὁ πατέρας σου στὸ ξοχικὸ του μένει, 190
μήτε ἔρχεται στὴ χώρα πιά, μήτε ἔχει ἓνα κρεβάτι
μὲ στρῶμα, μὲ σκεπάσματα, μὲ κεντητὰ σεντόνια,
μόν' τὸν χειμῶνα σπίτι του κοιμᾶται ὅπου κι οἱ δοῦλοι,
κοντὰ στὸ τζάκι, καταγῆς κι εἶναι φτωχὰ ντυμένοι.
Κι ὅταν τὸ καλοκαίρι ἐρθῇ κι ὁ δροσερὸς ὁ τρύγος, 195
στὰ καρπερά του κτήματα, τ' ἀμπελοφυτεμένα,
τὰ φύλλα κάνει κλίνη του ποῦ 'ναι στὴ γῇ πεσμένα.
Κοίτεται ἐκεῖ μὲ στεναγμούς κι ὁ πόνος του πληθαίνει
στοῦ γυρισμοῦ σου τὸν καημὸς μεγάλος στὴν καρδιά του,
γιὰτὶ πικρὰ γεράματα τὸν πλάκωσαν τὸν ἔρμο. 200
'Ο ἴδιος μ' ἔρριξε καημὸς κι ἐμένα μὲς στὸν τάφο.
Δὲν ἔτρεξε στὸ σπίτι μου νὰ μ' εὔρῃ ἡ Σαῖτεύτρα,
μὲ τίς πυκνὲς σαῖτες τῆς νὰ σβήσῃ τὴ ζωὴ μου,
μήτε ἄλλῃ ἀρρώστια τὴν καρδιά μου νέκρωσε στὰ στήθια.
Μόνον ὁ καημὸς σου μ' ἔφαγε, λεβέντη μου Δυσσέα, 205
ἢ γνώσῃ ποῦ σὲ στόλιζε κι ἡ τρυφερὴ καρδιά σου ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ στήθια μου μοῦ τὰ 'καιγε ἡ λαχτάρα,
πῶς ν' ἀγκαλιάσω τὴν ψυχὴ τῆς θλιβερῆς μου μάνας.
Χύθηκα τότε τρεῖς φορὲς νὰ τὴ σφιχταγκαλιάσω
καὶ τρεῖς φορὲς μοῦ πέταξε σὰν ὄνειρο, σὰν ἴσκιος, 210
καὶ πῖδ πικρὸς ἀνάβρυξε μὲς στὴν καρδιά μου ὁ πόνος.
Κι ἔτσι μὲ λόγια θλιβερά τῆς εἶπα κράζοντάς την·
« Μανούλα, πῶς δὲ στέκεσαι νὰ σὲ σφιχταγκαλιάσω
κι ἀγκαλιασμένοι τρυφερά μέσα στὸν Ἄδη οἱ δυὸ μας
τὸ θρῆνον νὰ χορτάσουμε τὸν κρουσπαγόμενο ; 215
Μὴν εἶσαι κάποιον φάντασμα πᾶστειλε ἡ Περσεφόνη,
γιὰ νὰ μοῦ κάμῃ τῆς καρδιάς τοὺς πόνους πῖδ μεγάλους ; »

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε ἡ σεβαστὴ μου μάνα·
« Ἀχ, γιέ μου, ἐσὺ πῖδ δύστυχῃ ἀπ' ὅλους μὲς στὸν κόσμον.

Ἡ κόρη δὲ σ' ἀπάτησε τοῦ Δία ἡ Περσεφόνη. 220

Ὅμως αὐτὴ εἶναι τῶν θνητῶν ἡ μοῖρα σὺν πεθάνουν.
Δὲ συγκρατοῦν τὰ νεῦρα τοὺς κόκκαλα πιά καὶ σάρκες,
παρὰ τὰ παίρνει ἡ δύναμη τῆς φλόγας καὶ τὰ λυώνει
ὅταν ἀφήσῃ πιά ἡ ζωὴ τὰ κόκκαλά τοὺς τ' ἄσπρα,
καὶ σάμπως ὄνειρο ἡ ψυχὴ γυρίζει ὅταν πετάξῃ. 225
Μόν' ζήτα γλήγορα τὸ φῶς, κι ἐδῶ ὅλα ἀφοῦ τὰ μάθῃς
κατόπι στὴ γυναῖκα σου νὰ τὰ 'χῃς νὰ δηγᾷσαι».¹

Τέτοιες κουβέντες κάναμε κι ἤρθαν γυναῖκες πλῆθος,
ποὺ ἡ Περσεφόνη ἡ φοβερὴ τίς ἔστειλε ἐκεῖ νά 'ρθουν,
ὅλες γυναῖκες ἀρχηγῶν κι ἀρχοντοθυγατέρες. 230

Γύρω στὸ αἶμα σωρευτὲς συνάχτηκαν τὸ μαῦρο
καὶ κάθε μιὰ λογάριαζα νὰ τὴ ρωτήρῳ χάρια.
Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πὼς ἦταν.
Τράβηξα τὸ μακρὺ σπαθὶ ἀπ' τὸ παχὺ μηρί μου
καὶ δὲν τίς ἀφῆνα νὰ πιοῦν ὅλες μαζί τὸ αἶμα. 235

Κι ἐρχόντανε μὲ τὴ σειρὰ καὶ κάθε μιὰ τῆς τότε
φανέρωνε τὸ γένος τῆς κι ἐγὼ ὅλες τίς ρωτοῦσα.

Τότε εἶδα πρώτη τὴν Τυρῶ τὴν ἀρχοντοθερμεμένη,
ποὺ μοῦ 'λεγε πατέρα τῆς τὸ Σαλμωνιὰ πὼς εἶχε
κι ἦταν γυναῖκα τοῦ Κρηθιά, λεβέντη γιοῦ τοῦ Αἰόλου. 240

Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε, τὸ θεῖο ποτάμι,
ἀπ' ὅλα τ' ὁμορφότερο ποὺ βρέθηκαν στὸν κόσμος,
καὶ κάθε μέρα σύχναζε στὰ δροσερὰ νερά του.
Καὶ τὴ μορφὴ του παίρνοντας ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου,
στοῦ ποταμοῦ τ' ἀφρότρεχου τὴν πλάγιασε τὸ στόμα. 245

Κι' ἄλλικο κῦμα, σὰ βουνό, καμαρωτὸ σηκώθη
κι ἔκρυψε γύρω τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναῖκα,
κι ἔλυσε μὲς στὸν ὕπνο τῆς τὴ ζώνῃ τῆς παρθένας.
Κι ὅταν πιά τέλεψε ὁ θεὸς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης,
τότε γλυκὰ τὴ χαίδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε· 250

«Χαρὰ σὲ σένα, λυγερή, γιὰ τὴ γλυκειὰ μου ἀγάπη.
Κι ὅταν σιμῶσῃ ἡ ὥρα σου θὰ κάμῃς δυὸ λεβέντες,
γιατὶ δὲν εἶναι τῶν θεῶν τὸ στρώμα δίχως φύτρα.

- Μεγάλωσέ τα μὲ χαρὲς καὶ θρέψε τα μὲ χάδια.
 Καὶ τῶρα σύρε σπῖτι σου καὶ μὴν τὸ μαρτυρήσης, 255
 μὼν' ξέρε το μονάχῃ σου πῶς εἶμαι ὁ Ποσειδῶνας».
 Ἔτσι εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Καὶ τὸν Πελία γέννησε καὶ τὸ Νηλέα ἐκείνη,
 ποὺ βασιλιάδες ἔγιναν μὲ τοῦ Διὸς τῇ χάρῃ.
 Στὸ Βόλο τὸν πλατύδρομο καθόντανε ὁ Πελιάς 260
 πλούσιος σ' ἄρνιά. Κι ὁ δεύτερος στὴν ἀμμουδάτῃ Πύλο.
 Μὰ κι ἄλλα ἀπόχτησε παιδιὰ ἢ βασιλογυναίκα,
 μὲ τὸν Κρητιά, τὸν Αἴσονα, τὸν Ἀμυθᾶ, τὸ Φέρη.
 Κι εἶδα τὴν κόρη τοῦ Ἀσωποῦ, τὴν ὁμορφῇ Ἀντιόπη,
 πῶς κοιμήθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Δία, 265
 κι ἔκαμε τὸν Ἀμφίονα καὶ τὸ λεβέντῃ Ζῆθο,
 ποὺ πρῶτοι τὴν ἐφτάπορτῃ θεμέλιωσαν τῇ Θήβῃ,
 κι ἔχτισαν κάστρο ὁλόγυρα, γιατί δὲ θὰ μπορούσαν,
 μιὰ χώρα τόσο ἀπλόχωρῃ, σὰν τὴν πλατειά τῇ Θήβῃ,
 νὰ τῇ φυλοῦν ἀτείχιστῃ κι ἄς ἦταν παλληκάρια. 270
 Εἶδα καὶ τ' Ἀμφιτρύωνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,
 πῶς καμε τὸ λιοντόψυχο κι ἀτρόμητο Ἡρακλέα,
 στὴν ἀγκαλιὰ σὰν πλάγιασε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.
 Κι εἶδα στερνὰ τοῦ Κρέοντα τὴν κόρη, τῇ Μεγάρῃ,
 ποὺ τ' Ἀμφιτρύωνα ὁ γιὸς γυναίκα του τὴν πῆρε. 275
 Τοῦ Οἰδίπου ἡ μάνα πρόβαλε, ἡ ὁμορφῇ Ἐπικάστῃ,
 ποὺ πῆρε μὲ ζαβδὸ τὸ νοῦ, παράνομα, τὸ γιό της,
 κι ἐκεῖνος τὸν πατέρα του σὰ σκότωσε τὴν πῆρε,
 κι ἄξαφνα τὰ φανέρωσε στὸν κόσμον ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Μὲ πίκρες στὴν πολυπόθῃ βασίλειψε τῇ Θήβῃ 280
 καὶ κυβερνοῦσε ἀπὸ θεῶν κατάρα τοὺς Θηβαίους.
 Κι ἐκείνη στὸν ἀγύριστο κατέβηκε τὸν Ἄδῃ,
 ἀφοῦ κρεμάστηκε ψηλὰ μὲ μιὰ θηλιά ἀπὸ λύπη,
 ἀπ' τῇ σκεπῇ τοῦ πύργου τῆς κι ἄφησε πίσω ἐκείνου
 πάθῃ, ὅσα φέρουν ἄπειρα τῆς μάνας οἱ κατάρες. 285
 Τῇ Χλῶρῃ εἶδα τὴν ὁμορφῇ, ποὺ στὰ παλιὰ ὁ Νηλέας
 τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη της, δίνοντας πλούσια δῶρα,

- τὴν πιὸ στερνὴ τοῦ Ἀμφίωνα, τοῦ γιοῦ τοῦ Γιάσου κόρη,
 ποὺ κεῖνος στὸν Ὀρχομενὸ βασίλεψε μὲ δόξα.
 Στὴν Πύλο αὐτὴ βασίλεψε κι ἔκαμε τρεῖς λεβέντες, 290
 τὸ Νέστορα, τὸ Χρόμιο καὶ τὸν Περικλυμένη
 καὶ τὴν Πηρὼ τὴ λυγερή, σ' ὅλον τὸν κόσμον θάμα,
 ποὺ ταίρι τῆς τὴν ἤθελαν ἀπ' τὰ περίχωρα ὅλοι.
 Μὰ κι ὁ Νηλέας θά 'δινε τὴν κόρη του σὲ κεῖνον,
 ποὺ ἀπ' τὴ Φυλάκη θ' ἄρπαχνε τὰ βόδια τοῦ Ἰφίκλου, 295
 τ' ἀμέρωτα, στριφτόποδα κι ἀνοιχτοκουτελάτα.
 Κι ἓνας ἀπ' ὅλους τοῦ ἄξε προφήτης νὰ τ' ἀρπάξει,
 ὅμως σκληρὴ τὸν ἔδεσε κι ἄπονη ἐκεῖνον μοῖρα
 κι ἀκαταπόνετα δεσμὰ καὶ χωριανοὶ βουκόλοι.
 Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες μὲ τοὺς μῆνες 300
 κι ἔκλεινε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλη πίσω,
 τὸν ἔλυσε κι ὁ Ἰφικλος ἀπ' τὰ δεσμὰ ἀφοῦ τοῦ ἦπε
 τί ἦταν γραφτό του κι ἡ βουλὴ γινότανε τοῦ Δία.
 Ἡ Λήδα πρόβαλε ἔπειτα, τὸ ταίρι τοῦ Τυνδάρου,
 πῶκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸν ἀλογοτεχνίτη 305
 τὸν Κάστορα καὶ τὸ γερὸ στοὺς γρόθους Πολυδεύκη,
 ποὺ ζωντανούς τοὺς δυὸ ἀδερφοὺς τὸ χῶμα τοὺς κρατοῦσε,
 κι ὁ Δίας μὲς στὸν τάφο τοὺς τοὺς ἔδωσε ἄλλη χάρη,
 ἄλλοτε νὰ ἔναι ζωντανοὶ κι ἄλλοτε νὰ πεθαίνουν,
 καθέννας μὲ τὴ μέρα του, κι ἔχουν τιμὴ ἀθανάτων. 310
 Εἶδα τὴν Ἰφιμέδεια, τὸ ταίρι τοῦ Ἀλωέα,
 πόλεγε πῶς κοιμήθηκε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα,
 καὶ δυὸ παιδιὰ τῆς ἔφερε λιγόχρονα στὸν κόσμον,
 τὸν Ὠτο τὸν ἰσόθεο, τὸν ξακουστὸ Ἐφιάλτη, 315
 πού 'ταν οἱ πιὸ ψηλότεροι ἀπ' ὅσους θρέφει ἡ πλάση,
 κι ὕστερα ἀπ' τὸν Ὠρίωνα, οἱ πιὸ ὁμορφοὶ στὰ κάλλη.
 Ἐννιά χρονῶν σὰν ἔγιναν, πῆχες ἐννιά εἶχαν πλάτος
 κι ὀργιᾶς ἐννιά τὸ μάκρος τοὺς ποὺ κάμανε εἶχε φτάσει
 καὶ τοὺς θεοὺς φοβέρισαν πῶς στὰ ψηλὰ οὐράνια
 τὴ λύσσα τοῦ συνταραχτῆ θὰ στήσουν τοῦ πολέμου. 320
 Νὰ βάλουν σοφιστῆκανε τὸν Ὀλυμπο στὴν Ὅσσα,

στερνὰ τὸ Πήλιο τὸ πυκνὸ, στὸν οὐρανὸ νὰ φτάσουν,
 Κι ἂν ζοῦσαν καὶ μεγάλωναν, θὰ τὸ ἔχαν κατορθώσει.
 Μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία, ποῦ ἡ Λητώ τὸν γέννησε ἡ πανώρια,
 τοὺς πῆρε, πρὶν τὸ χνούδι τοὺς ἀνθίσῃ στὰ μηλίγγια, 325
 καὶ πρὶν φυτρώσουν τὰ πυκνὰ στὰ μάγουλά τοὺς γένια.

Εἶδα τῇ Φαίδρα κι ἔπειτα τὴν Πρόκρη καὶ τοῦ Μίνου
 τὴν κόρη τοῦ κακὸ γνῶμου, τὴν ὁμορφὴ Ἀριάδνη,
 ποῦ ὁ Ξακουστὸς τὴν ἔφερε Θησέας ἀπ' τὴν Κρήτη
 στὴν βλογῆμένη Ἀκρόπολι τῶν Ἀθηνῶν. Μὰ ἀκόμα 330
 πρὶν τὴν χαρῇ, τὴ σκότωσε ἡ Ἄρτεμη στὴ Δία,
 γιατί ἔτρεξε ὁ Διόνυσος νὰ τῆς τὸ μαρτυρήσῃ.
 Μὲ τὴν Κλυμένη πρόβαλε ἡ Μαίρα κι ἡ Ἐριφύλη,
 ἡ ἄπιστη, ποῦ ἀτίμασε τὸν ἄντρα της γιὰ χρῆμα.
 Κι ὅλες ἐγὼ γιὰ νὰ τίς πῶ καὶ νὰ τίς ὀνομάσω 335
 ὅσες γυναῖκες ἀρχηγῶν καὶ θυγατέρες εἶδα,
 κι ἡ νύχτα αὐτὴ δὲ θὰ ἔφτανε, κι ὥρα νὰ κοιμηθοῦμε
 εἴτε ἐδῶ πέρα ἢ στὸ γοργὸ καράβι μὲ τοὺς ναῦτες.
 Κι ἐσεῖς πιά, πρῶτα ὁ Θεός, φροντίστε τὸ ταξίδι ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν. 340
 κι ἦταν σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στὸ ἰσκιερὸ παλάτι.
 Κι ἄρχισε πρῶτῃ νὰ μιλᾷ ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη
 « Φαίακες, πῶς νὰ φαίνεται σὲ σᾶς αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου
 ἡ ὁμορφιά, τ' ἀνάστημα καὶ τὸ γερὸ μυαλό του ;
 Δικὸς μου ὁ ξένος, μὰ καὶ σᾶς τιμὴ δική σας εἶναι, 345
 γι' αὐτὸ καὶ νὰ τὸν στείλετε μὴ βιάζεστε, οὔτε δῶρα
 νὰ λυπηθῆτε ποῦ σ' αὐτὸν τοῦ κάνουν τόση ἀνάγκη.
 Καὶ δόξα νὰ ἔχουν οἱ θεοί, βίος ἔχουμε περίσσο ».

Τότε εἶπε ὁ γερομαχητὴς Ἐχένης μὲ δυὸ λόγια,
 ποῦ ἦταν ὁ γεροντότερος ἀπ' ὅλους τοὺς Φαίακους 350
 « Σὺμφωνα μὲ τὴν γνώμη μας, ἀδέρφια, κι ὅπως πρέπει,
 ἡ γνωστικὴ βασίλισσα μιλᾷ κι ὅλοι ν' ἀκοῦστε.
 Μὰ ὁ λόγος, ὅπως κι ἡ δουλειά, στὸ χέρι εἶναι τ' Ἀλκίνου ».

Τότε ὁ Ἀλκίνοσ τ' ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε δυὸ του λόγια 355
 « Θὰ γίνῃ ὁ λόγος σας αὐτὸς ἂν τύχῃ ἐγὼ νὰ ζήσω

σὰ βασιλιάς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους.
 Κι ὁ ξένος ὅσο κι ἂν παθῇ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα,
 ὡς αὔριο ἄς κἀνῇ ὑπομονή, τὰ δῶρα νὰ συνάξω.
 Κι ὅσο γιὰ τὸ ταξίδι του, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
 ὅλοι καὶ πρῶτα πρῶτα ἐγώ, πού μὲς στὸν τόπο ὀρίζω». 360

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀφέντη Ἀλκίνο βασιλιά κι ἀπ' ὅλους παινεμένε,
 κι ἀνίσως χρόνο δλάκερο μοῦ λέγατε νὰ μείνω
 καὶ νὰ μὲ στείλετε ἔπειτα μὲ τ' ἀκριβά σας δῶρα,
 ἄλλο δὲ θὰ ἔθελα κι ἐγώ καὶ πιὸ ὀφελός μου θὰ ἴναι 365
 νὰ φτάσω, μὲ τὰ χέρια μου γεμάτα, στὴν πατρίδα.
 Τότε ἔτσι πιὸ καλόδεχτος, πιὸ τιμημένος θὰ ἴμαι
 ἀπ' ὅλους ὅσοι θὰ μὲ ἰδοῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω ».

Τότε ἔτσι πάλε ἀπάντησε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος.
 « Ὅταν, Δυσσέα, σὲ ἰδῇ κανεὶς στὸ πρόσωπο, δὲ δείχνεις 370
 γιὰ ψεύτης καὶ ξελογιαστής, ἀπ' ὅσους θρέφει ὁ κόσμος
 χιλιάδες, μὲς στὰ πέρατα τῆς γῆς, παντοῦ σπαρμένους,
 πού πλέκουν τέτοια ψέματα, πού δὲν τὰ βάζει ὁ νοῦς σου.
 Μὰ ἐσὺ ἔχεις χάρη ὅταν μιλάς κι εὐγενικοὺς τοὺς τρόπους
 καὶ σὰν καλὸς τραγουδιστὴς τὰ ἱστορήσεις μὲ τέχνη 375
 τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα καὶ τὰ δικά σου πάθια.

Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 κανένα ἂν εἶδες σύντροφο, ἀπ' ὅσους μὲς στὴν Τροία
 μαζί σου πολεμήσανε κι ἐκεῖ τὸ χάρο βρῆκαν.
 Μεγάλη ἦ νύχτα, ἀτέλειωτη, κι ὥρα δὲν εἶναι ἀκόμα 380
 νὰ πᾶμε νὰ πλαγιάσουμε. Μόν' λέγε μου ν' ἀκούσω
 τίς θαυμαστὲς αὐτὲς δουλειές. Μποροῦσα νὰ βασταῶω
 ὅσο νὰ φέξῃ, ἂν ἤθελες νὰ λὲς τὰ βάσανά σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύβουλος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀλκίνο, ἀφέντη λατρευτὲ κι ἀπ' ὅλους παινεμένε, 385
 τὸ κάθε τι στὴν ὥρα του κι ὁ ὕπνος κι ἡ κουβέντα.
 Κι ἀκόμα ἂν θέλῃς βάσανα ν' ἀκούσης πιὸ μεγάλα,
 μπορῶ κι αὐτὰ νὰ σοῦ τὰ πῶ, τὰ πάθια ἄλλων συντρόφων,
 πού γλύτωσαν ἀπ' τὴ σφαγὴ στὸν πόλεμο τῆς Τροίας,

καὶ χάθηκαν στὸ γυρισμὸ ἀπὸ ἄπιστες γυναῖκες.

Σὰ σκόρπισε ὅλες τὶς ψυχὰς ἡ θείσσα Περσεφόνη, 390
τῶν γυναικῶν, ἦρθε ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου

θλιμμένη καὶ τριγύρω τῆς συνάχτηκαν οἱ ἄλλες
ὅσες μαζί του χάθηκαν στοῦ Αἰγίσθου τὸ παλάτι.

Καὶ στὴ στιγμὴ μὲ γνώρισε αἷμα σὰν ἦπτε μαῦρο. 395

Ἐκλαψε τότε μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
καὶ σήκωνε τὰ χέρια του ποθώντας νὰ μὲ φτάση.

Ὅμως δὲν ἦταν σταθερὰ τὰ νεῦρα του σὰν πρῶτα,
μῆτε εἶχανε πιά δύναμη τὰ λυγρὰ του μέλη.

Κι ὅπως τὸν εἶδα, δάκρυσα καὶ μάτωσε ἡ καρδιά μου 400

κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησα θλιμμένος.

« Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο,
ποιὰ μοῖρα νὰ σὲ δάμασε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;

Μὴ σ' ἐπνίξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας
σηκώνοντας ἀνίκητων ἀνέμων ἄγρια μπόρα ; 405

Μήπως σὲ σκότωσαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριᾶς τὶς ἄκρες,

βόδια κι ἄρνιά σὰν ἄρπαχες ἀπ' ὁμορφα κοπάδια,

ἢ πολεμοῦσες, κάστρο τους νὰ πάρης καὶ γυναῖκες ; »

Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε μὲ δυό του λόγια ἀμέσως·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα, 410

δὲ μ' ἐπνίξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας,

σηκώνοντας ἀδάμαστων ἀνέμων ἄγρια μπόρα,

μῆτε μὲ χάλασαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριᾶς τὶς ἄκρες.

Ὁ Αἰγίσθος μοῦ ἐτοίμασε τὸ χάρο, μὲ τῇ σκύλα 415

γυναίκα μου. Μὲ κάλεσε στὸ σπίτι του νὰ φᾶμε,

καὶ μ' ἔσφαξε, ὅπως στὸ παχνὶ σφάζει κανεὶς τὸ βόδι.

Μὲ τέτοιο θάνατο σκληρὸ μοῦ πῆρε τῇ ζωῇ μου,

κι ἔσφαξε γύρω μου ἄσπλαχνα κι ὅλους μευ τοὺς ἀνθρώπους,

ὡς σφάζουν σ' ἀρχοντόσπιτο τ' ἀσπρόδοντα γουροῦνια,

σὲ γάμο, σὲ ξεφάντωση, σ' ἐπίσημο τραπέζι. 420

Θὰ βρέθηκες στὸ σκοτωμὸ πολλῶν ὡς τώρα ἀνθρώπων,

ποὺ πέσανε παράμεροι, σὲ λυσσασμένη μάχη.

Ὅμως ἐκεῖνα ἂν τὰ ἔβλεπες, θὰ μάτωνε ἡ καρδιά σου,

- πῶς στὰ κροντήριαι δλόγυρα, στ' ἀσήκωτα τραπέζια,
 μᾶς ξάπλωσαν καὶ κάτω ἡ γῆς ἄχνιζε ἀπὸ τὸ αἷμα. 425
 κι ἔφριξα στὰ ξεφωνητὰ τῆς κόρης τοῦ Πριάμου
 Κασσάνδρας, ποὺ τῇ σκότωσε κοντά μου ἡ Κλυταιμνήστρα,
 κι ἐγὼ τὰ χέρια σήκωνα στὸ ψυχομαχητό μου
 νὰ πιάσω τὸ μαχαίρι της, μὰ δύναμη δὲν εἶχαν.
 Μ' ἄφησε ἡ σκύλα κι ἔφυγε, μήτε ἡ καρδιά της εἶπε 430
 τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα μου νὰ τὰ νεκροσφαλήση.
 "Εἶτσι ἄλλο πιδ ἄπονο θεριὸ δὲν ἔχει ἀπ' τῇ γυναῖκα,
 ποὺ τέτοιο βάλη στὴν ψυχὴ κακούργημα νὰ κάμη.
 Τὶ ἄτιμη ποὺ σκέφτηκε δουλειὰ κι ἐκείνη ὡς τόσο
 νὰ καταντήσῃ φόνισσα στὸν ἴδιο της τὸν ἄντρα. 435
 Κι ἐγὼ ἔλεγα καλόδεχτος στοὺς δούλους, στὰ παιδιὰ μου,
 πῶς θὰ γυρίσω σπιτί μου. "Ομως αὐτὴ ἡ κακούργα
 καὶ τὸν ἀτό της ντρόπιασε καὶ τίς γυναῖκες ὅλες
 ὅσες στὸν κόσμον γεννηθοῦν, καλόγνωμες κι ἄς εἶναι ».
- Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια λυπημένα· 440
 « Ἀχ, ἀπ' ἀρχῆς κατὰτρεξε ὁ βροντολάλος Δίας
 γιὰ γυναικῶν φερσίματα τῇ γενεᾷ τ' Ἀτρεά.
 Γιὰ τὴν Ἑλένη φτύσαμε φαρμάκια ἐμεῖς, κι ἐσένα
 ἡ Κλυταιμνήστρα σοῦ 'σκαβε, σὰν ἔλειπες, τὸ λάκκο ».
- Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ πεταχτά του λόγια· 445
 Γι' αὐτὸ ποτέ σου μὴ σταθῇς καλὸς πιά σὲ γυναῖκα,
 μήτε νὰ τῆς ἐμπιστευτῇς τὸ μυστικὸ ποὺ ξέρεις,
 μόν' ἄλλα πάντα νὰ τῆς λὲς κι ἄλλα στὸ νοῦ νὰ κρύβης.
 Μὰ ἐσύ, Δυσσέα, ἀπὸ σφαγὴ γυναίκας δὲ φοβᾶσαι,
 γιὰτὶ εἶναι φρόνιμη πολὺ κι ἔχει καλὴ τὴ γνώμη, 450
 ἡ Πηνελόπη, ἡ γνωστικιά τοῦ Ἰκαρίου ἡ κόρη.
 Νιόπαντρη τὴν ἀφήσαμε σὰν πῆγαμε στῆς Τροίας
 τὸν πόλεμον καὶ στὸ βυζὶ μωρὸ παιδί τὸ γιό σου.
 Μὰ τώρα θὰ μεγάλωσε, θὰ 'γινε παλληκάρι.
 Καλότυχον, ὁ πατέρας του θὰ τὸ χαρῇ ὅταν φτάσῃ, 455
 κι ἐκεῖνον τὸν πατέρα του μ' ἀγάπη θ' ἀγκαλιάσῃ.
 Μὰ μήτε τὸ παιδί μου ἐγὼ δὲ μ' ἄφησε ἡ δική μου

- νὰ τὸ χορτάσω καὶ πιὸ πρὶν μὲ σκότωσε κι ἐμένα.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ βάλ' το μὲς στὸ νοῦ σου.
 Κρυφὰ κι ὄχι ὀλοφάνερα ν' ἀράξης τὸ καράβι 460
 στὸ Θιάκι. Γιατὶ πίστη πιά δὲν ἔχουν οἱ γυναῖκες.
 Μόν' ἔλα ξίγηά μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 γιὰ τὸ παιδί μου ἂν ἄκουσες πῶς κάπου μεγαλώνει,
 ἂν εἶναι στὸν Ὀρχομενὸ ἢ στὴ δροσάτη Πύλο,
 ἢ καὶ στὴ Σπάρτῃ τὴν πλατειὰ κοντὰ μὲ τὸ Μενέλαο. 465
 Γιατί, ὄχι, ἢ γῆ δὲ σκέπασε τὸν ἀκριβό μου Ὀρέστη».
- Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δύο μου λόγια·
 «Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ ; Ζῆ, πέθανε, δὲν ξέρω.
 Κι εἶναι κακὸ τὰ λόγια μας νὰ λέμε στὸν ἄερα». 470
- Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς μιλούσαμε κι οἱ δύο μας
 καὶ στέκαμε περίλυποι στὰ δάκρυα βουτηγμένοι.
- Ἦρθε κατόπι κι ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα
 μὲ τοῦ Πατρόκλου τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ ἄφειγου Ἀντιλόχου
 καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Αἴαντα, πού στὴ μορφή, στὸ σῶμα,
 περνοῦσε κάθε Δαναό, μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα. 475
- Εὐτὺς μὲ γνώρισε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἀχιλλέα
 κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια·
 «Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 καημένε, τί θὰ σοφιστῆς ἀκόμα πιὸ μεγάλο !
 Πῶς βάσταξες νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη ὅπου γυρίζουν 480
 οἱ πεθαμένοι ἀναίσθητοι, θνητῶν νεκρῶν εἰκόνες ; »
- Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ πεταχτά μου λόγια·
 «ᾧ φίλε τοῦ Πηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ἦρθα ἀπ' ἀνάγκη τῇ βουλῇ τοῦ Τειρεσία νὰ μάθω
 καὶ πῶς θὰ φτάσω νὰ μοῦ πῇ στὸ βραχωμένο Θιάκι. 485
 Κοντὰ σὲ χῶμα Ἑλληνικὸ δὲν πῆγα ἀκόμα ὥς τώρα,
 μήτε καὶ στὴν πατρίδα μου κι ὅλο καημοὶ μὲ δέρνουν.
 Μὰ σὰν κι ἐσένα ἄλλος θνητὸς δὲ βρέθηκε, Ἀχιλλέα,
 στὸν κόσμον πιὸ καλότυχος, μήτε ποτὲ θὰ γίνῃ.
 Γιατὶ ὅταν ζοῦσες, σὰ θεὸ τιμούσαμε οἱ Ἀργεῖτες, 490
 καὶ τώρα πάλι στοὺς νεκροὺς μεγάλη δύναμη ἔχεις.

Γι' αὐτό, Ἀχιλλέα, μὴ χολιᾶς πῶς εἶσαι πεθαμένος».

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ λυπημένα λόγια·
 «Δυσσέα, γιὰ τὸ θάνατο μὴ μὲ παρηγορήσης.
 Θὰ ἤθελα νὰ ῥμαι χωρικός καὶ νὰ ξενοδουλεύω 495
 σὲ ἀφέντη δίχως κτήματα, πού ῥναι τὸ βίος του λίγο,
 παρὰ νὰ βασιλεύω ἐδῶ στοὺς πεθαμένους ὅλους.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς γιὰ τὸ λεβέντη γιό μου,
 στὴ μάχη ἂν πρῶτος χύνεται ἢ πίσω κοντοστέκει.
 Πές μου καὶ γιὰ τὸν ξακουστὸ πατέρα μου ὅ,τι ξέρεις, 500
 στοὺς Μυρμιδόνες βασιλιάς ἀνίσως εἶναι ἀκόμα,
 ἢ πιὰ δὲν τὸν ψηφᾷ κανεὶς στὴ Φθία καὶ στὴν Ἑλλάδα,
 γιὰτὶ τὸν καταπόνεσαν τὰ γηρατειὰ τὰ μαῦρα.
 ῥΑ, καὶ βοηθός του νὰ ῥφτανα κάτω ἅπ' τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
 τέτοιος ὡς ἤμουν μιὰ φορὰ μὲς στὴν πλατεὶά τὴν Τροία, 505
 ποὺ παλληκάρια θέριζα τοὺς ῥΑχαιοὺς βοηθώντας!
 Νὰ ῥφτανα τέτοιος μιὰ στιγμή στὸ πατρικὸ μου σπίτι,
 θὰ τρέμανε ὅλοι σύσσωμοι τ' ἀνίκητά μου χέρια,
 ὅσοι τὸ γέρο τυραγοῦν καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρπάζουν».

Εἶπε, κι εὐτὺς τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δύο μου λόγια· 510
 «Τίποτε γιὰ τὸ γέρο σου Πηλέα ἐγὼ δὲν ξέρω,
 μὰ γιὰ τὸ Νεοπτόλεμο, τ' ἀγαπητὸ παιδί σου,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ, καθῶς κι ἐσὺ τ' ὀρίζεις.
 ῥΟ ἴδιος μ' ἔνα ἰσόμετρο καράβι μου ἅπ' τὴ Σκυῖρο
 τὸν ἔφερα στοὺς ῥΑχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους. 515
 Κι ὅταν γινόντανε βουλὴ στὸ κάστρο ἐμπρὸς τῆς Τροίας,
 πρῶτος μιλοῦσε πάντα αὐτός, μήτε ἔσφαλλε στὸ λόγο.
 Μονάχα ὁ Νέστορας κι ἐγὼ θαρρῶ πῶς τὸν περνοῦσα.
 Κι ὅταν τὰ ὅπλα ἀστράφτανε στὸν Τρωϊκὸ τὸν κάμπο,
 πίσω δὲν ἔστεκε ποτὲ στὰ τάγματα ἢ στοὺς λόχους, 520
 μόν' πάντα ἐμπρὸς χυνόντανε, ἄφταστος στὴν ὁρμὴ του,
 καὶ θέριζε ἄπειρους ὀχτροὺς μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης.
 Κι ὅλους ἐγὼ ποῦ νὰ τοὺς πῶ καὶ νὰ τοὺς ὀνομάσω,
 ὅσους ὁ γιός σου σκότωσε, βοηθώντας τοὺς ῥΑργῖτες·
 φτάνει ποὺ τὸν Εὐρύπυλο, γιὸ ἥρωα τοῦ Τηλέφου, 525

μέ τὸ σπαθὶ τὸν πέρασε κι ἄλλους μ' αὐτὸν Κητιῶτες,
 πού γράφτηκαν στὸ τάγμα του γιὰ δῶρα ἀπὸ γυναίκα.
 Αὐτὸν μετὰ ἀπ' τὸ Μέμνονα, τὸν πιὸ λεβέντη πού εἶδα.
 Καὶ στ' ἄλογο ὅταν μπήκαμε τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,
 πού τὸ 'χε φτιάσει ὁ Ἐπειός,—κι ἐγὼ ὅλη τὴ φροντίδα 530
 εἶχα ν' ἀνοίγω ἢ νὰ σφαλῶ τὴ στεριωμένη κρύφτρα—
 τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ τῶν Δαναῶν κι οἱ πρῶτοι,
 τὰ μάτια τους σφογγούσανε καὶ τρέμανε ἀπ' τὸ φόβο.

Ὅμως τοῦ γιοῦ σου ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶδα νὰ χλωμιάσει
 ἢ ὄψη του ἢ ροδόθωρη, γιὰ δάκρυο νὰ σφουγγίσει, 535
 μὰ ἀπ' τ' ἄλογο νὰ πεταχτῇ μοῦ τὸ ζητοῦσε χάρη
 κι' ὅλο τὴ χούφτα τοῦ σπαθιοῦ καὶ τὸ βαρὺ κοντάρι
 ψηλάφας, τὴν καταστροφή τῆς Τροίας μελετώντας.
 Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο,
 γύρισε πίσω ἀλάβωτος στὸ μαῦρο του καράβι 540
 μὲ δόξα καὶ μὲ λάφυρα, δίχως ἀπὸ κοντάρι
 νὰ χτυπηθῇ κι ἀπὸ κοντὰ καμιὰ πληγὴ νὰ πάρη,
 ὡς γίνεται στὸν πόλεμο, πού χάρη ἐκεῖ δὲν ἔχει ».

Εἶπα, καὶ γύρναε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἀχιλλέα
 μὲ δρασκελιές θεόρατες στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι, 545
 χαρὰ γεμάτη, πῶλεγα τὸ γιό του παλληκάρι.

Στέκανε οἱ ἄλλες οἱ ψυχές ἐκεῖ τῶν πεθαμένων
 περίλυπες, καὶ κάθε μιὰ τὸν πόνο της ρωτοῦσε.
 Μόνη τοῦ Αἴαντα ἡ ψυχὴ, τοῦ γιοῦ τοῦ Τελαμῶνα,
 στεκόντανε παράμερα χολιώντας γιὰ τὴ νίκη 550
 πού στὰ καράβια κέρδισα μαζί του πολεμώντας
 γιὰ τ' Ἀχιλλέα τ' ἄρματα πού 'χε βαλμένα ἡ Θέτη,
 κι ἔκριναν τὰ Τρωόπουλα κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα.
 Μὰ τέτοιο ἀγῶνα ἄς ἦτανε ποτὲ νὰ μὴν κερδίσω.
 Γιατὶ γιὰ ἐκεῖνα ἡ μαῦρη γῆς σκέπασε τέτοιον ἄντρα, 555
 τὸν Αἴαντα, πού στὸ σπαθὶ καὶ στὸ κορμὶ περνοῦσε
 ὅλους τοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.

Μὰ ἐγὼ μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα'
 « Αἴαντα, τοῦ λιοντόκαρδου τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,

μήτε νεκρὸς τὸ πάθος σου δὲν ξέχασες, ποὺ μοῦ ἔχεις
γι' αὐτὰ τὰ ἔρμα τ' ἄρματα, ποὺ τὰ ἔβγαλε στὴ μέση
γιὰ συμφορὰ τῶν Ἀχαιῶν μεγάλη ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
ποὺ τέτοιο κάστρο χάσαμε κι ὅλοι σὲ κλαῖμε πάντα
ποὺ πέθανες, ὡς κλάψαμε καὶ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα.

560

Ὅμως δὲν φταίει ἄλλος κανεῖς, μόνο ὁ μεγάλος Δίας,
ποὺ τὸ στρατὸ κατάρρεξε τῶν Ἀχαιῶν περίσσια
καὶ σ' ἔρριξε στὴ μαύρη γῆ. Μόν' ἔλα, βασιλιά μου,
νὰ μιληθοῦμε, δάμασε τὸ πάθος τῆς καρδιάς σου ».

565

Εἶπα, μὰ δὲ μ' ἀπάντησε, καὶ στὸ πηχτὸ σκοτάδι
ροβόλησε μὲ τίς ψυχὲς τῶν ἄλλων πεθαμένων.

570

Τότε θὰ μοῦ μιλοῦσε αὐτὸς κι ἄς ἦταν θυμωμένος,
μὰ μοῦ λαχτάρει ἡ καρδιά στὰ τρυφερά μου στήθια
νὰ ἰδῶ τριγύρω τίς ψυχὲς τῶν ἄλλων πεθαμένων.

Τὸ Μίνω τότε γνώρισα, γιὸ ξακουστὸ τοῦ Δία,
σκῆπτρο στὸ χέρι νὰ κρατᾷ καὶ τοὺς νεκροὺς νὰ κρίνει,
κι ἐκεῖνοι γύρω στὸν κριτὴ τὸ δίκιο τοὺς ζητοῦσαν,
ἄλλοι ὄρθιοι κι ἄλλοι καθιστοὶ μὲς στὸν πλατύπυλο Ἄδη.

575

Ἐπειτα τὸν Ὠρίωνα ἐκεῖ εἶδα τὸν πελώριο
ποὺ σαλαγοῦσε τὰ θεριὰ στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι,
ὅσα στ' ἀπάτητα βουνὰ τὰ ἔχε σκοτώσει ὁ ἴδιος,
κι ἓνα ματσούκι χάλκινο πάντα ἄσπαστο βαστοῦσε.

580

Τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιὸ τῆς δοξασμένης εἶδα,
ἐννιά νὰ πιάνη στρέμματα στὸ χῶμα ξαπλωμένος
καὶ δυὸ καρτάλια δίπλα του τοῦ ἔρωγαν τὸ συκώτι
τὰ σωθικά του ψάχνοντας, μήτε εὗρισκε βοήθεια,
γιατὶ εἶχε ἀπλώσει στὴ Λητώ, τοῦ Δία τὴ συγκοιμήτρα,
γιὰ τὴν Πυθῶ ὅταν πῆγαινε, τὸ Πανοπιὸ περνώντας.

585

Τότε εἶδα καὶ τὸν Τάνταλο πικρὰ νὰ τυραγνιέται
σὲ λίμνη ὀρθὸς καὶ τὸ νερὸ στὰ γένια του χτυποῦσε,
καὶ διψασμένος στέκονταν κι οὔτε νὰ πιῇ μπορούσε,
γιατὶ, σὰν ἔσκυβε νὰ πιῇ μὲ μιὰ λαχτάρει ὁ γέρος,
ἔφευγε ἀμέσως τὸ νερὸ κι ἡ γῆ τ' ἀναρροφοῦσε
καὶ μαύρῃ κάτω φαίνονταν στὰ πόδια του φρυγμένη.

590

Δέντρα ψηλά από πάνω του κρεμοῦσαν τὸν καρπὸ τους,
 δροσάτες ἀχλαδιές, ροδιές, μηλιές γεμάτες μῆλα, 595
 συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν καρπὸ τους,
 κι ὅταν ὁ γέρος ἔκανε τὰ χέρια του ν' ἀπλώσῃ,
 μὲς στὰ ἱσκιερὰ τὰ σύγνεφα τὰ ψήλωνε ὁ ἀέρας.

Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸ Σίσυφο σ' ἓνα μεγάλο ἀγώνα,
 βράχο πελώριο νὰ βαστᾷ στὰ δυὸ γερά του χέρια. 600
 Χέρια καὶ πόδια στήλωνε στὴ γῇ γιὰ νὰ τὸν σπρώξῃ
 σὲ μιὰ κορφή. Κι ὅτι ἔμελλε στὴν ἄκρῃ τῆς νὰ φτάσῃ,
 ἔστρεψε πίσω ὀρμητικὰ τότε ὁ πελώριος βράχος
 καὶ κάτω πάλε στὰ ριζὰ κατρακυλοῦσε ὁ ἔρμος.

Πάλε ξανὰ ἀγωνίζονταν νὰ τὸν γυρίσῃ πίσω 605
 κι ἔτρεχε ὁ ἰδῆος κι ἄγγιζε τὸ χῶμα ἢ κεφαλὴ του.

Τότε εἶδα καὶ τὸ φάντασμα τοῦ Ἰακχοῦστοῦ Ἑρακλέα,
 ποὺ χαίρεται μὲς στ' ἀγαθὰ μὲ τοὺς οὐράνιους ὅλους
 κι ἀπόχτησε γυναῖκα του τὴν κρουσταλλόποδῃ Ἥβῃ,
 κόρη τῆς χρυσοσάνταλῃς τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Δία. 610
 Γύρω του ἀχοῦσαν οἱ νεκροὶ σὰν τὰ πουλιά ποὺ ὀλοῦθε
 πετοῦν περίτρομα. Κι αὐτός, σὰν τὸ θολὸ σκοτάδι,
 κρατοῦσε τὸ δοξάρι του γεμάτο μὲ σάττα
 κι ἄγρια θωροῦσε, δείχνοντας πὼς θέλει νὰ τὸ ρίξῃ.

Γύρω στὰ στήθια φοβερὸ χρυσὸ λουρὶ φοροῦσε, 615
 ἀπάνω μὲ παράδοξες εἰκόνες σκαλισμένο,
 ἀρκοῦδες, ἀγριογούρουνα, σπιθόβολα λιοντάρια,
 μάχες, πολέμους, σκοτωμούς, φόνους ἀντρειωμένων.
 Ἔτσι ἄλλο δὲ ματάκαμε μῆτε θὰ ξαναφτιάσῃ,
 ὅποιοι σ' ἐκεῖνο τὸ λουρὶ τὴν τέχνη του εἶχε βάλει. 620
 Μὲ γνώρισε, ὅπως ἔστρεψε τὰ μάτια του καὶ μ' εἶδε
 κι ἔτσι θρηγνώντας μου ἔλεγε μὲ λυπημένα λόγια:

« Γιὰ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 ἂ, δύστυχε, καὶ σὺ ἀκλουθᾷς τὴν ἄπονη σου μοῖρα,
 ποὺ αὐτὴ κι ἐμένα μ' ἔφερνε κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. 625
 Μεγάλες εἶδα συμφορές, κι ἂς ἦμουν γιὸς τοῦ Δία,
 γιὰτὶ σ' ἀφέντη δούλευα πολὺ κατώτερό μου

καὶ μοῦ 'βαζε τοὺς πιὸ σκληροὺς ἀγῶνες νὰ τελέψω.

Μ' ἔστειλε μιὰ φορὰ κι ἐδῶ τὸ σκύλο νὰ τοῦ φέρω,
γιατὶ δὲ βρῆκε πιὸ βαρὺ νὰ μοῦ προστάξῃ ἀγῶνα.

630

Μὰ ἐγὼ τοῦ τὸν ἀνέβασα, τὸν ἔβγαλα ἀπ' τὸν Ἄδην,
καθὼς μ' ὀδήγησε ὁ Ἑρμῆς κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα μὲς στὸ βαθὺ τὸν Ἄδην
κι ἔμεινα ἀσάλευτος ἐγὼ, μὴν ἔρθῃ καρτερώντας
ἄλλος κανεὶς ὀπλαρχηγὸς ποὺ ἔχανε πρὶν πεθάνει.

635

Θὰ 'βλεπα ἐκεῖ τοὺς πιὸ παλιούς τοὺς ἥρωες ποὺ ποθοῦσα,
τῶν ἀθανάτων τοὺς δυὸ γιους Θησέα καὶ Περίθου,
μὰ πρῶτα ἐκεῖ συνάζονταν φάρες νεκρῶν χιλιάδες
μ' ἓνα μεγάλο ἀλαλαγμό, ποὺ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο,
τρέμοντας μήπως τῆς Γοργῶς, τοῦ φοβεροῦ τεράτου,

640

τὴν κεφαλὴ ἀπ' τὰ Τάρταρα μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη.
Τράβηξα ἀμέσως στὸ γοργὸ καράβι καὶ τοὺς ναῦτες
πρόσταξα ἀπάνω ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σχοινιά νὰ λύσουν.
Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως πήδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
Στὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ κυλοῦσε τὸ καράβι
μὲ τὰ κουπιὰ του στὴν ἀρχή, στερνὰ μὲ πρῦμο ἀγέρι.

645

Μ

Σὰν ἄφησε τὸν Ὠκεανὸ τὸ γλήγορο καράβι,
κι ἤρθε ἀνοιχτὰ στὰ κύματα τοῦ ἀπλόδρομου πελάγου
καὶ στῆς Αἰαίας τὸ νησί, ὅπου εἶναι τῆς Αὐγούλας
τὸ σπίτι κι ὁ χορότοπος κι ὅπου ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος,
σύραμε ἐκεῖ σὰν πήγαμε στὴν ἄμμο τὸ καράβι,
κι ὅζω πηδήσαμε κι ἐμεῖς στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
καὶ λίγο κοιμηθήκαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.

5

Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
τότε συντρόφους ἔστειλα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
τοῦ μακαρίτη Ἑλπηνόρα νὰ φέρουν τὸ κουφάρι.
Κόψανε ἀμέσως κούτσουρα, ἄκρη ἄκρη στ' ἀκρογιάλι,
τὸν θάψαμε περίλυποι, χύνοντας δάκρυα μαῦρα.

10

Κι ἄφοῦ πιά κήκε ὁ νεκρὸς μὲ τὴν ἀρματωσιά του,
μνημούρι ἐκεῖ τοῦ χτίσαμε κι ὑψώσαμε μιὰ στήλη,
κι ἴσιο κουπί τοῦ μπήξαμε κατὰκορφα στὸν τάφο. 15

Ἔτσι ὅλα τὰ βολέψαμε. Μὰ τῆς σεβάσμιας Κίρκης
μᾶς πῆρε ἀμέσως ἡ ματιὰ πὼς ἤρθαμε ἀπ' τὸν Ἄδη,
κι ἤρθε τρεχάτη, μ' ὅλες της τίς χάρες στολισμένη.
Κι οἱ παρακόρες ἔφτασαν μαζί της, κουβαλώντας
ψωμιὰ καὶ κόκκινο κρασί καὶ κρέατα περίσσια. 20

Στὴ μέση ἡ σεβαστὴ θεὰ στάθηκε τότε κι εἶπε·
«Κακότυχοι, ποὺ ζωντανοὶ βρεθήκατε στὸν Ἄδη,
δίταφοι, ἐνῶ ὅλοι μιὰ φορὰ στὸν κόσμο αὐτὸν πεθαίνουν.
Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουκιά καὶ πίνετε ὅλη μέρα,
καὶ μὲ τὰ ξημερώματα κινᾶτε γιὰ ταξίδι. 25

Τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείξω ἐγὼ καὶ θὰ σᾶς ὁδηγήσω,
μήπως καμιά πολὺπικρη σᾶς λάχῃ μπλεξοσύνη
ἢ στὴ στεριά ἢ στὴ θάλασσα καὶ συμφορὲς σᾶς φέρῃ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ κατὰπεισε τὴν ἄφοβη ψυχὴ μας.
Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
κρέατα ἀπ' ὅλα πληθερὰ καὶ πίναμε μοσχάτο. 30

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε ὅλοι κοιμηθῆκανε καντὰ στὰ παλαμάρια,
κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι μ' ἔπιασε κι ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους
μὲ κάθισε καὶ στρίμωνε κοντὰ μου καὶ ρωτοῦσε, 35
κι ἐγὼ ὅλα τῆς τὰ ἱστόρησα μὲ τάξῃ κι ὅπως ἦταν.

Κι ἔπειτα ἡ Κίρκη ἡ σεβαστὴ μὲ δυό της λόγια μοῦ 'πε·
«Ἔτσι ὅλα αὐτὰ τελέψανε, μόν' ἄκουσέ με τώρα,
τί θὰ σοῦ πῶ, μὰ κι ὁ θεὸς θὰ σὲ φωτίσῃ ὁ ἴδιος.

Πρῶτα στὸ δρόμο ποὺ θὰ πᾶς, θὰ φτάσῃς στίς Σειρῆνες,
ποὺ ὅλους μαγεύουν τοὺς θνητούς, ὅσοι κοντὰ τους φτάσουν. 40

Ὅποιος ζυγώσῃ ἀνύποπτα κι ἀκούσῃ τὴ λαλιά τους,
αὐτὸν πιά δὲν θὰ τὸν χαροῦν τὸ τρυφερό του ταίρι
καὶ τὰ μικρά του τὰ παιδιὰ, στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
μόν' οἱ Σειρῆνες μὲ γλυκὰ τραγούδια τὸν μαγεύουν, 45
σ' ἓνα λιβάδι καθιστὲς κι ἓνας μεγάλος γύρω

εἶναι ἀπὸ κόκκαλα σωρὸς ἀνθρώπων ποὺ σαπίζουν
 καὶ τὸ πετσί τους χάνεται. Μόν' πέρνα ἀπὸ κοντά τους,
 καὶ πιάσε τῶν συντρόφων σου τ' αὐτιά νὰ φράξης ὅλων
 μ' ἀπαλομάλαχτο κερί, κανεῖς νὰ μὴν ἀκούσῃ. 50
 Κι ἂν θέλῃς μόνος ἄκου τες. Μὰ στὸ κατάρτι πρῶτα
 ὀλόρθαν χεροπόδαρα οἱ ναῦτες νὰ σὲ δέσουν,
 κι ἄς σφίξουν τῶν παλαμαριῶν τὶς ἄκρες ἀπὸ πάνω,
 χαρούμενα τὸ λάλημα ν' ἀκούσῃς τῶν Σειρήνων.
 Κι ἂν σκούζῃς στοὺς συντρόφους σου καὶ θέλεις νὰ σὲ λύσουν, 55
 ἀκόμα τότε πιδ γερὰ νὰ σφίγγουν τὰ δεσμά σου.
 Κι ὅταν μὲ τὸ καράβι σου περάσῃς τὶς Σειρῆνες,
 δὲ θὰ σοῦ πῶ ποιὸν ἀπ' τοὺς δυὸ θὰ πάρῃς τότε δρόμο,
 μόν' σκέψου καὶ μονάχος σου. Κι ἄκου τὸ κάθε μέρος.
 Στὸ 'να ἔχει πέτρες κρεμαστές, καὶ τοῦ μενεξεδένιου 60
 πελάγου ἀπάνω τους χτυποῦν τὰ κύματα ἀφρισμένα.
 Κρουστὲς οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τὶς ὀνομάζουν.
 Μήτε πουλιά ἀπὸ κεῖ περνοῦν, μήτε ἄγρια περιστέρια,
 ποὺ τοῦ μεγάλου τοῦ Διὸς τὴν ἀμβροσίᾳ φέρουν,
 μόν' κάποιο ἢ πέτρα ἢ γλιστερὴ κάθε φορὰ θ' ἀρπάξῃ, 65
 κι ὁ Δίας στέλνει ἄλλο, σωστὸς νὰ γίνῃ ὁ ἀριθμὸς τους·
 θνητῶν καράβι ἐκεῖ ποτὲ δὲ γλύτωσε ὅποιο πῆγῃ,
 μόν' σύψυχα, ναυτῶν κορμιὰ καὶ караβοσανίδια,
 τὰ παίρνουν τ' ἄγρια κύματα κι οἱ κεραυνοὶ κι οἱ μπόρες.
 "Ἐνα μονάχο πέρασε πελαγοδρόμο πλοῖο, 70
 ἢ κοσμοζάκουστη 'Αργώ, σὰν ἦρθε ἀπ' τὸν Αἰήτη.
 Κι ἐκεῖνο τότε θὰ 'σπαζε στὶς πέτρες, ἂν ἢ "Ηρα,
 δὲν τό 'σώζε, τὸ φίλο τῆς 'Ιάσονα πονώντας.
 Στ' ἄλλο δυὸ βράχοι ὑψώνονται, κι ὥς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια 75
 φτάνει τοῦ πρώτου ἢ μυτερὴ κορφή, ποὺ τὴ σκεπάζει
 σύγνεφο μαῦρο ποὺ ποτὲ δὲ χάνεται ἀπὸ πάνω
 μήτε ἔχει ξαστεριά ἢ κορφὴ χειμῶνα καλοκαίρι.
 "Ἀνθρώπος δὲ θ' ἀνέβαινε, δὲ θὰ πατοῦσε ἀπάνω,
 μ' εἴκοσι πόδια ἂν ἦτανε καὶ μ' ἄλλα τόσα χέρια.
 Γιατὶ εἶναι ὁ βράχος γλιστερὸς καὶ σὰν πελεκημένος. 80

- Κι ἔχει στή μέση μιὰ σπηλιά βαθειὰ κατὰ τὴ δύση, 80
καὶ στὸ σκοτάδι γυριστὴ, κι ἐκεῖθε τὸ καράβι
κοντὰ νὰ τὸ περάσετε, λεβέντη μου Δυσσέα.
Κι ἄντρας γερός ἂν ἔρριχνε ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
μὲ τὸ δοξάρι, τὴ σπηλιά δὲ θὰ ἔφτανε τὴν κούφια.
Ἡ Σκύλλα μέσα κάθεται καὶ φοβερὰ γαυγίζει. 85
Εἶναι σὰν τοῦ νιογέννητου τοῦ κουταβιοῦ ἡ φωνή της,
μὰ τέρας εἶναι αὐτὴ φριχτὸ κι ὅποιος τὴν ἀπαντοῦσε
μπροστά του δὲ θὰ χαίρουνταν μήτε θεὸς ἂν ἦταν.
Ἔχει ποδάρια δώδεκα, ποὺ στρέφουν ὅπου θέλει,
κι ἔξι λαιμοὺς ὀλόμακρους, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω 90
ἓνα κεφάλι τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
πυκνὰ πυκνὰ, καὶ στὴ σειρὰ γεμάτα μαῦρο χάρο.
Εἶναι ὡς στὴ μέση στὴ σπηλιά τὴ βαθουλὴ χωμένη,
κι ὅξω ἀπ' τὸ μαῦρο βάραθρο τίς κεφαλὰς προβάλλει
κι ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας στὸ βράχο γύρω γύρω, 95
δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ὅ,τι ἄλλο βρῇ νὰ πιάσῃ
κῆτος χοντρό, ποὺ θρέφονται στὴ θάλασσα χιλιάδες.
Ναῦτες δὲν τὸ παινέυτηκαν ἀκόμα, ἀπὸ κοντὰ της
ἄβλαβοι πὼς περάσανε, μόν' κάθε της κεφάλι,
ἀρπάζει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι κι ἓνα ναύτη. 100
Τὸν ἄλλο βράχο ἐκεῖ θὰ ἰδῇς, πιὸ χαμηλὸ ἀπ' τὸν πρῶτο,
τόσο κοντὰ, ποὺ θὰ ἔφτανες σαῖτα σου ἂν πετάξῃς.
Κι ἐκεῖ θὰ ἰδῇς μεγάλη ὄρνιὰ μὲ φύλλα φουντωμένη
κι ἡ Χάρυβδη στὴ ρίζα της ἀναρροφᾷ τὸ κύμα.
Τὴ μέρα τρεῖς φορὲς ροφᾷ καὶ τρεῖς ξερνᾷ μὲ φρίκη. 105
Τὴν ὥρα ποὺ θ' ἀναρροφᾷ, νὰ μὴ βρεθῇς μπροστά της,
γιατὶ ἀπ' τὸ χάρο δὲν μπορεῖ κι ὁ Δίας νὰ σὲ σώσῃ.
Μόν' τὸ καράβι μὲ σπουδὴ στῆς Σκύλλας νὰ σιμώσῃς
τὸ βράχο καὶ προσπέρασε, γιατί καλύτερό σου
νὰ χάσῃς ἔξι ἀνθρώπους σου ἢ μαζεμένους ὅλους». 110
Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυό μου λόγια·
«Κι αὐτὴ τὴ χάρη κάμε μου, θεά, νὰ μὲ φωτίσῃς.
Τὴν ὥρα ποὺ ἀπ' τὴ Χάρυβδη γλυτώσω, ἂν θὰ μπορούσα

στη Σκύλλα τότε νά χυθῶ, τοὺς ναῦτες σὰ μοῦ ἀρπάξῃ». 115

Εἶπα, κι ἀμέσως ἡ θεὰ μ' ἀπάντησε δυὸ λόγια·
« Πάλε, καημένε, βάσανα καὶ μάχες βάζει ὁ νοῦς σου.
Μὰ ἐσύ δὲν ὑποτάζεσαι μηδὲ στοὺς ἀθανάτους ;
Δὲν εἶναι αὐτὴ καμιὰ θνητὴ, τέρας ἀθάνατο εἶναι,
ἄγριο, φριχτό, ἀπολέμητο. Παλληκαριὲς δὲν πιάνουν. 120
Φύγε καλύτερα ἀπ' αὐτὴ. Γιατὶ σιμὰ στὸ βράχο,
ὅταν θὰ κοντοστέκεσαι νὰ βάλῃς τ' ἄρματά σου,
φοβοῦμαι πάλε ἀπάνω σου νὰ μὴν ξαναχυμῆξῃ,
καὶ μ' ὅσες ἔχει κεφαλὰς τόσοι σοῦ ἀρπάξῃ ναῦτες.
Μόν' κόβε δρόμο μὲ σπουδὴ, καὶ στὴν Κραταίᾳ εὐχῆσου, 125
μὰνα τῆς Σκύλλας, ποὺ πληγὴ τὴν ἐβγαλε στὸν κόσμον
καὶ δὲν θὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτὴ νὰ δευτερώσῃ πάλε.

Στὴ Θρινακίᾳ τὸ νησί θὰ φτάσῃς, ὅπου βόσκουν
βόδια καὶ πρόβατα παχιά τοῦ κοσμογυριστῆ "Ἡλίου,
κι εἶναι τὰ βόδια ἑφτά κοπές, τὰ πρόβατα ἄλλες τόσες 130
κι ἀπὸ πενήντα κάθε μιὰ κοπὴ κεφάλια θρέφει.
Μῆτε ποτὲ γεννοβολοῦν μῆτε καὶ λιγοστεύουν
κι εἶναι τσοπανοποῦλες των δυὸ λυγερὲς νεράϊδες,
ἡ Φωτεινὴ κι ἡ Λαμπετῶ τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλίου
καὶ τῆς ἀρχοντογέννητης Νεαίρας θυγατέρες. 135
Κι ἡ μὰνα ποὺ τίς ἔκαμε, σὰν ἔγιναν κοπέλες,
στὴ Θρινακίᾳ ἀπόμερα τίς ἔστειλε νὰ μείνουν,
τὰ πατρικά τους πρόβατα νὰ βόσκουν καὶ τὰ βόδια.
"Αν δὲν τ' ἀγγίξῃς, καὶ ποθῇς νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινὰ στὸ Θιάκι θὰ γυρίστε. 140

Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προβλέπω τὸ χαμό σας,
συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι' ἂν μόνος σου γλυτώσῃς
θὰ φτάσῃς κακῶς ἔχοντας, κι ἀργὰ χωρὶς συντρόφους».
"Ἔτσι εἶπε, κι ἡ χρυσόθρονη γλυκόφεξε ἡ Αὐγούλα. 145
Τότε ἡ θεὰ τραβήχτηκε μὲς στοῦ νησιοῦ τὸ βάθος.
Κι ἐγὼ σὰν πῆγα στὸ γιὰλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
εἶπα στοὺς ναῦτες ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
Κι ἐκεῖνοι εὐτὺς ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάρκους.

- ἀράδα καὶ τῇ θάλασσᾳ μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Καὶ πίσω ἅπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι, ἀγέρι πρύμο 150
 ποῦ φούσκωνε ὅλα τὰ πανιά, καλόδεχτό μας φίλο,
 μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλοῦσα Κίρκη,
 Τ' ἄρμενα σὰ βολέψαμε καθίσσαμε στὸ πλοῖο
 καὶ τ' ὁδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης.
 Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαραμένα· 155
 « Παιδιά, μήτε ἓνας μήτε δυὸ πρέπει νὰ ξέρουν μόνο,
 τί εἶναι γραπτὸ τῆς μοίρας μας καθὼς μοῦ τὰ 'πε ἡ Κίρκη.
 Μόν' ὅλα ἐγὼ θὰ σᾶς τὰ πῶ νὰ ξέρουμε ἂν μᾶς τρέχη
 χάρος ἢ θὰ ξεφύγουμε τῇ μοῖρᾳ τοῦ θανάτου.
 Πρῶτα, τῶν γλυκοκέλαηδων Σειρήνων ν' ἀποφύγω, 160
 μοῦ 'λεγε ἡ Κίρκη, τῇ λαλιά καὶ τ' ἀνθηρὸ λιβάδι.
 Κι ἐγὼ μονάχος μ' ἄφησε ν' ἀκούσω τῇ φωνῇ τους.
 Μὰ νὰ μὲ δέσετε σφιχτὰ ὀλόρθον στὸ κατάρτι,
 νὰ μὴν μπορῶ νὰ κινηθῶ, καὶ σφίξετε τὶς ἄκρες.
 Κι ἂν σκούζω καὶ παρακαλῶ νὰ λύστε τὰ δεσμά μου, 165
 σεῖς τότε νὰ μοῦ σφίγγετε πιὸ δυνατὰ τὸ σῶμα ».
- Μ' αὐτὰ τὰ λόγια κάθε τι ξηγοῦσα στοὺς συντρόφους.
 Τρεχάτο τὸ καλόφτιαστο καράβι στῶν Σειρήνων
 ἔφτασε τότε τὸ νησί, μὲ τὰ φτερά τοῦ ἀνέμου.
 Ἐκοψε εὐτὺς ὁ ἄνεμος κι ἀσάλευτῃ γαλήνῃ 170
 ἀπλώθηκε στὰ κύματα, θεὸς λὲς τὰ κοιμοῦσε.
- Κι οἱ ναῦτες σηκωθήκανε καὶ τὰ πανιά μαζώνουν
 κι ὅλα μὲ τάξῃ τὰ 'βάλαν στὸ βαθουλὸ καράβι,
 καὶ στὰ κουπιὰ καθίσανε ἀράδα καὶ τὸ κῆμα
 χτυποῦσαν μὲ τὰ λάτινα καλόξυστα κουπιὰ τους. 175
 Κι ἓνα τυπάρι ἐγὼ κηρί, μὲ κοφτερὸ μαχαίρι
 μικρὰ κομμάτια τό 'κοψά καὶ μὲ τ' ἄδρά μου χέρια
 τὸ ζύμωνα, καὶ τὸ κηρὶ μαλάκωσε στὴν ὥρα,
 ἅπ' τὸ σφιχτό μου ζύμωμα κι ἅπ' τὴν πυρὴ τοῦ Ἥλιου,
 καὶ τῶν συντρόφων ἔφραξα μὲ τὴ σειρὰ τ' αὐτιά τους. 180
 Ὀλόρθο τότε μ' ἔδεσαν οἱ ναῦτες στὸ κατάρτι,
 χέρια καὶ πόδια, κι ἔσφιξαν ἀπάνω του τὶς ἄκρες.

Κάθισαν πάλι κι ἄφριζε τὸ κύμα ἀπ' τὰ κουπιὰ τους.
 Καὶ τόσο ἄμα ζυγώσαμε, γοργὰ λαμνοκοπώντας,
 ὅσο πού ἀκούεται ἡ φωνή, μᾶς εἶδανε οἱ Σειρῆνες,
 καθὼς κοντὰ τους πήγαινε τὸ φτερωτὸ καράβι,
 κι ἄρχισαν τὸ γλυκόφωνο τραγούδι τους νὰ λένε.
 «Ἔλα, Δυσσέα ξακουστέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 κι ἄραξε τὸ καράβι σου, ν' ἀκούσης τὴ λαλιά μας.
 Γιατὶ κανεὶς δὲν πέρασε κοντὰ μας μὲ καράβι
 δίχως τὴ μελιστάλαχτη ν' ἀκούσῃ τὴ φωνή μας,
 κι ἔπειτα φεύγει μὲ χαρὰ καὶ μὲ περίσσια γνώση.
 Γιατὶ τὰ ξέρουμε ὅλα ἑμεῖς ὅσα στὴν πλούσια Τροία
 πάθανε Τρῶες κι Ἀχαιοί, ἀπὸ θεῶν κατὰρα
 καὶ ξέρουμε ὅ,τι γίνεται στὴ γῇ τὴν πολυθρόφα».

Ἔτσι εἶπαν, μὲ γλυκεῖα φωνὴ λαλώντας, κι ἡ καρδιά μου
 ν' ἀκούῃ ποθοῦσε κι ἔλεγα στοὺς ναῦτες νὰ μὲ λύσουν,
 γνέφοντας μὲ τὰ μάτια μου. Μὰ ἐκεῖνοι στὰ κουπιὰ τους
 πέφτοντας ἔλαμναν γοργά. Κι εὐτὺς ὁ Περιμήδης
 μὲ τὸ λεβέντη Εὐρύλοχο πετάχτηκαν ἀπάνω
 κι ἄλλα μοῦ δέσανε σκοινιά καὶ μ' ἐσφιγγαν ἀκόμα.
 Κι ἔπειτα ἀφοῦ περάσαμε καὶ μήτε τὸ τραγούδι
 μήτε ἡ φωνὴ ἀκουγότανε καθόλου τῶν Σειρῆνων,
 βγάλανε ἀμέσως τὸ κηρὶ πού σφάλισα τ' αὐτιά τους,
 κι ἀπ' τὰ δεσμά μου μ' ἔλυσαν οἱ ποθητοὶ συντρόφοι.

Κι ὅπως πιά πίσω τὸ νησὶ τ' ἀφήσαμε, εἶδα τότε
 καπνὸ καὶ κύματα χοντρά κι ἄκουσα κάποιο χτύπο.
 Τρομάξανε ὅλοι. Τὰ κουπιὰ τοὺς πέσανε ἀπ' τὰ χέρια
 καὶ χτύπησαν τὴ θάλασσα. Στάθηκε τὸ καράβι
 γιατί τὰ πλατοφτέρουγα κουπιὰ δὲν τὸ κινοῦσαν,
 κι ἔτρεχα ἐγὼ καὶ ψύχωνα μὲ μαλακά μου λόγια
 τοὺς ποθητοὺς συντρόφους μου σιμώνοντας καθένα.
 «Ἀδέρφια, ἑμεῖς ἀνήξεροι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια.
 Κι αὐτὸ πού τώρα πλάκωσε, χειρότερο δὲν εἶναι,
 παρ' ὅταν μὲς στὴ βαθουλὴ σπηλιά του μᾶς κρατοῦσε
 μὲ δύναμη ἀπολέμητη ὁ Κύνκλωπας κλεισμένους.

- Μὰ κι ἀπὸ κεῖ γλυτώσαμε μὲ τὸ δικό μου θάρρος,
μὲ σκέψη καὶ μὲ κρίση μου, θαρρῶ θὰ τὸ θυμᾶστε.
Καὶ τώρα, ἐμπρὸς κι ὅπως θὰ πῶ, ἔτσι νὰ κάμουμε ὅλοι.
Τραβάτε ἐσεῖς μὲ τὰ κουπιά, στοὺς μπάγκους καθισμένοι 220
ἐκεῖ ποὺ σκάζουν τοῦ γιालοῦ τὰ κύματα ἀφρισμένα,
ἴσως καὶ δώση τῶν θεῶν ἡ χάρη νὰ σωθοῦμε.
Κι αὐτὰ σὲ σένα, ἀρμενιστή, προστάζω καὶ στὸ νοῦ σου
νὰ τὰ ᾄχης, μιὰ ποὺ κυβερνᾷς τοῦ καραβιοῦ τὸ δοιάκι.
Μακριὰ ἀπὸ τοῦτον τὸν καπνὸ κι ὅζω ἀπ' τὸ κύμα, στρέφε 225
τὸ πλοῖο κι ὅλο ζύγωνε τὸ βράχο, μὴ σοῦ φύγη
στ' ἄλλο τὸ μέρος ἄξαφνα καὶ μᾶς χαλάσης ὅλους».
Ἔτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ ποὺ τοὺς μιλοῦσα.
Μὰ τ' ἀπολέμητο θεριὸ τῇ Σκύλλᾳ δὲν τοὺς εἶπα,
νὰ μὴν τρομάξουν ἄξαφνα καὶ πάψουν πιά νὰ λάμνουν 230
καὶ τρέξουν μὲς στοῦ καραβιοῦ τὸ βάθος νὰ τρυπώσουν.
Τότε τὰ λόγια ξέχασα τὰ πειστικὰ τῆς Κίρκης,
ποὺ τοῦ πολέμου τ' ἄρματα δὲ μ' ἄφηνε νὰ βάλω,
κι ἔπιασα κι ἀρματώθηκα καὶ πῆρα δυὸ κοντάρια
μακριὰ στὸ χέρι κι ἔτρεξα στοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη, 235
γιατὶ ἀπὸ κεῖ περίμενα νὰ πρωτοειδῶ τῇ Σκύλλᾳ,
τὸ πετροκόλλητο θεριὸ ποὺ μοῦ ᾔφαγε τοὺς ναῦτες.
Μὰ δὲνμποροῦσα νὰ τῇ δῶ, μοῦ πόνεσαν τὰ μάτια
παντοῦ τριγύρω νὰ θωρῶ τὴν πέτρα τῇ γεράνιᾳ.
Ἔτσι θρηνώντας τὸ στενὸ περνούσαμε γι' ἀπάνω. 240
Ἡ Σκύλλα ἐδῶ στῇ μιὰ μεριά κι ἡ Χάρυβδη στὴν ἄλλη
μὲ φρίκη τ' ἄρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας ροφοῦσε.
Κι ὅταν ξερνοῦσε ὁλόκληρη χουχούλαζε ἀφρισμένη,
καθὼς σὲ δυνατὴ φωτιά χουχλάζει τὸ λεβέτι,
κι ἔπεφτε ἡ ἄχνα ἀπὸ ψηλὰ στίς δυὸ κορφὰς τῶν βράχων. 245
Κι ὅταν ροφοῦσε τὸ πικρὸ τῆς θάλασσας τὸ κύμα,
φαίνοντανε τὸ βάθος τῆς παντοῦ συνταραγμένο,
κι ἀχοῦσε ὁ βράχος φοβερὰ τριγύρω κι ἀπὸ κάτω
ἡ γῆς τότε φαίνοντανε μὲ ἄμμο στρωμένη μαῦρο,
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι κέρωσαν ἀπὸ χλωμὴ τρομάρα. 250

Κι ἐκεῖ πού τὴν κοιτάζαμε, τρομάζοντας τὸ χάρο,
μ' ἄρπαξε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἔξι συντρόφους,
ἀπ' ὅλους τοὺς καλύτερους στὴ μάχη καὶ στὰ χέρια.

Κι ὅπως τὸ πλοῖο γύρισα νὰ ἰδῶ καὶ τοὺς συντρόφους,
εἶδα πού ἀνέμιζαν ψηλὰ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια,
καὶ μ' ἔκραζαν στερνὴ φορὰ μὲ τ' ὄνομά μου οἱ ἔρμιοι.

255

Πῶς ὁ ψαράς, μ' ἓνα μακρὺ καλάμι, στ' ἀκροβράχια,
δόλωμα ρίχνει στὸ γιालὸ γιὰ τὰ μικρὰ ψαράκια,
πετώντας βοῖδοκέρατο βοδιοῦ λιβαδοπλάνου,
κι ὅταν τὰ πιάσῃ τὰ πετᾶ στὴ γῆς κι αὐτὰ σπαράζουν,

260

ἔτσι κι ἐκεῖνοι σπάραζαν στὸ βράχο πεταμένοι.
Μπροστά στὴν πόρτα τῆς σπηλιᾶς τοὺς ἔτρωγε κι οἱ δόλιοι
φωνάζανε καὶ μοῦ ἄπλωναν μὲ ἀπελπισιὰ τὰ χέρια.

Θέαμα ἀκόμα πιὸ φριχτὸ δὲν εἶδα σὰν κι ἐκεῖνο
ἀπ' ὅσα μ' ἤϋραν τοῦ γιालοῦ σὰν ἔψαχνα τοὺς πόρους.

265

Καὶ τὴ φριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα καὶ τὶς πέτρες
ὅταν γλυτώσαμε, ἤρθαμε στ' ὠραῖο νησί τοῦ "Ἡλίου,
ὅπου τὰ πλατυμέτωπα γελάδια ἐκεῖ βοσκοῦσαν
κι ἀρνιῶν κοπάδια ἀμέτρητα τ' οὐρανοδρόμου "Ἡλίου.

270

Τότε ἄκουσα ἀπ' τὸ πέλαγο πῶς τρεχε τὸ καράβι
βέλασμα ἀρνιῶν καὶ μουγγρητὰ βοδιῶν πού τὰ μαντρίζουν,
κι ἤρθαν στὸ νοῦ μου τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσίᾳ
τὰ λόγια, κι ὅσες μοῦ ἔκανε παραγγελιὲς ἡ Κίρκη,
νὰ τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ "Ἡλίου

κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαραμένα·

275

« Ἀκούστε τώρα νὰ σᾶς πῶ, πολύπαθοι συντρόφοι,
τὶς μαντοσύνες τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσίᾳ
κι ὅσες ἡ Κίρκη μοῦ ἔκανε παραγγελιὲς κι ὁρμήνειες
νὰ τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ "Ἡλίου,
γιατὶ μεγάλες συμφορὲς ἐδῶ μᾶς περιμένουν.

280

Μόν' πάντα ἀλάργα ἀπ' τὸ νησί τραβάτε τὸ καράβι ».

Ἔτσι εἶπα κι ὅλων ἡ καρδιὰ σὰ νὰ ἴσπασε στὰ στήθια,
κι ἀμέσως ὁ Εὐρύλοχος μοῦ μίλησε μὲ πίκρα·

« Εἶσαι, Δυσσέα, ἀπάνθρωπος. Τὸ πεῖσμα σου μεγάλο,

- κι οὔτε ἀπὸ κούραση νογᾶς. Θά 'ναι ἔτσι καμωμένη 285
 ἡ πλᾶση σου ἀπὸ σίδερο, ἀφοῦ δὲ μᾶς ἀφήνεις
 κι ἐμᾶς ποὺ μᾶς ἀφάνισε ἡ κούραση κι ἡ νύστα,
 ὅζω νὰ βγοῦμε στὴ στεριά, λίγο ψωμί νὰ φᾶμε
 στὸ κυματόδαρτο νησί, μόν' ἔτσι πάλε ὀρίζεις
 μὲς στὸ γεράνιο πάλαγο νὰ τρέχουμε ὅλη νύχτα, 290
 ἀλάργα πάντα ἀπ' τὸ νησί. "Ὅμως τὴ νύχτα παίρνουν
 οἱ κακοτάξιδοι καιροὶ ποὺ πνίγουν τὰ καράβια.
 Πές μου, ποῦ νὰ ξεφύγουμε τὴ μαύρη μας τὴν ὥρα,
 ἀνίσως ἔτσι ξαφνικὰ πλακώση ἀνεμοζάλη
 ἀπ' τὸ Νοτιά ἢ τὸ Ζέφυρο, τὸ λυσσασμένο ἀγέρα, 295
 ποὺ τὰ καράβια αὐτοὶ βουλιοῦν καὶ τῶν θεῶν τὸ πεῖσμα ;
 Ναί, τώρα θὰ σ' ἀκούσουμε τὴ σκοτεινὴ τὴ νύχτα
 καὶ στὸ καράβι μένοντας κοντά, θὰ φᾶμε λίγο.
 Μὰ τὴν αὐγὴ θὰ φύγουμε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ».
 "Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρύλοχου. 300
 Τότε εἶδα πιά τὶ συμφορὲς μᾶς εἶχε γράψει ἡ μοῖρα,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τ' ἀπάντησα καὶ τοῦ 'πα'
 « Μὲ βιάζετε ἔτσι, Εὐρύλοχε, γιατί ἐμείνα μονάχος.
 Μόν' ἔλα τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ μεγάλον ὄρκο,
 κοπάδι ἂν ἴσως λάχουμε βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 305
 πῶς μῆτε βόδι μῆτε ἄρνι κανεὶς δὲ θὰ σκοτώσῃ,
 ἀπ' ἀσυλλογισιὰ τυφλῇ, μόν' ἥσυχα περάστε
 μὲ τίς θροφές ποὺ πήραμε ἀπ' τὴ θεὰ τὴν Κίρκη ».
 "Ἔτσι εἶπα κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθῶς τοὺς τὸ ζητοῦσα.
 Κι ὅταν πιά τέλος ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο, 310
 ἀράξαμε τὸ γλήγορο καράβι στὸ λιμάνι,
 κοντὰ σὲ δροσερὸ νερὸ κι οἱ ναῦτες βγῆκαν ὅζω
 κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν καὶ μ' ὄρεξῃ δειπνοῦσαν.
 Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 θυμήθηκαν τοὺς ποθητοὺς συντρόφους καὶ θρηνοῦσαν 315
 ὅσους μᾶς πῆρε κι ἔφαγε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ καράβι.
 Κι ἐκεῖ ποὺ πικροκλαίγανε ὕπνος γλυκὸς τοὺς πῆρε.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τσάκιζε καὶ τ' ἄστρα τρεμοσβήναν,

- ἄγέρα σήκωσε σφοδρὸν ὁ Συγνεφοσυνάχτης
 μ' ἀνεμοζάλη φοβερὴ καὶ σκέπασε μὲ νέφια 320
 στεριά μαζὶ καὶ θάλασσα ποὺ θάμπωσαν τὰ οὐράνια.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σύραμε στὴ βαθιὰ σπηλιά τὸ φτερωτὸ καράβι.
 Λημέρι καὶ χορότοπο εἶχαν ἐκεῖ οἱ Νεράϊδες
 κι ἐκεῖ συγκάλεσα βουλὴ κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους· 325
 « Παιδιά, μὲς στὸ καράβι μας ψωμὶ κρασί δὲ λείπει,
 λοιπὸν ἄς μὴν ἀπλώσουμε στὰ βόδια, μὴ χαθοῦμε,
 γιατί εἶναι φοβεροῦ θεοῦ, τοῦ Ἥλιου, ἄρνιὰ καὶ βόδια,
 ποὺ ὅλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλὰ κι ἀκούει ὅλα, τὰ πάντα ».
 Ἔτσι εἶπα καὶ κατὰπειθα τὴν ἄφοβη ψυχὴ τους. 330
 Κι ὡς ἓνα μῆνα ἀγύριστῃ πάντα Νοτιὰ φυσοῦσε,
 μῆδ' ἄλλος ἔπαιρνε καιρὸς δῶς' του Νοτιὰ-Σιρόκος.
 Κι ἐνόσω κόκκινο κρασί δὲν ἔλειπε ἢ προσφάγι,
 στὰ βόδια δὲν ἀπλώνανε, μὴν τ' ἀκριβοπλερώσουν.
 Μὰ σὰ σωθήκανε οἱ θροφὲς ὁλότελα, ὅσες εἶχαν, 335
 τότε ἀπ' ἀνάγκη γύριζαν κυνήγι ἀναζητώντας,
 ψάρια, πουλιά, ὅ,τι τύχαινε στὰ χέρια τους νὰ πέσῃ.
 Τράβηζα τότε πρὶο βαθιὰ μὲς στὸ νησί μονάχος,
 τοὺς τρισμακάριστους θεοὺς νὰ τοὺς παρακαλέσω,
 ἴσως μοῦ δείξῃ ἡ χάρη τους τὸ δρόμο νὰ γυρίσω. 340
 Κι ὅταν, γυρνώντας στὸ νησί, ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 πῆγα σὲ τόπο ἀπάνεμο, τότε ἐνίψα τὰ χέρια
 καὶ στοὺς θεοὺς δεήθηκα ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 κι ἐκεῖνοι στὰ ματόκλαδα γλυκὸ μοῦ χύσανε ὕπνο.
 Τότε ὁ Εὐρύλοχος τυφλὰ δασκάλεψε τοὺς ἄλλους· 345
 « Ἀδέρφια, ἀκοῦστε τί θὰ πῶ, κι ἄς εἴστε λυπημένοι.
 "Ὅλοι πικροὶ εἶναι οἱ θάνατοι στοὺς δύστυχους ἀνθρώπους,
 μὰ πρὶο πικρὸς δὲ βρίσκεται, νὰ σβήσης ἀπ' τὴν πεῖνα.
 Μόν' ἔλα, ἐμπρός, ἄς πιᾶσουμε τὰ πρὶο καλὰ γελάδια
 τοῦ Ἥλιου κι ἄς τὰ σφάζουμε στοὺς ἀθανάτους ὅλους. 350
 Κι ἂν πᾶμε στὴν πατρίδα μας μὲ τὸ καλὸ, στὸ Θιάμι,
 ὁμορφο χτίζουμε νὰ τ' οὐρανοδρόμου Ἥλιου

καὶ τάματα τοῦ στέλνουμε πολλά καὶ πού ν' ἀξίζουν.
Μὰ γιὰ τίς ὀρθοκέρατες γελάδες ἂν θυμῶση,
καὶ θέλει τὸ καράβι μας νὰ σπάσῃ, μὲ τὴ γνῶμη
κι ὅλων τῶν ἄλλων τῶν θεῶν, καλύτερα μου τό 'χω
ροφώντας ἄρμη νὰ χαθῶ στὸ κύμα μιὰ γιὰ πάντα,
παρὰ νὰ λυώνω ἀδιάκοπα σ' αὐτὸ τὸ ἔρημονήσι ».

355

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρυλόχου.
Κι εὐτὺς τοῦ Ἥλιου ἀρπάξανε τὰ πιὸ ὁμορφα γελάδια,
ἀπὸ κοντά—γιατὶ σιμὰ βοσκοῦσαν στὸ καράβι
τὰ παχουλὰ, στροφόποδα καὶ κουτελάτα βόδια.—
Κι ἀφοῦ τὰ περικύκλωσαν, τὴν προσευχὴ τους κάνουν,
φύλλα χλωρὰ ψηλόκορφης βελανιδιᾶς μαδώντας,
γιατὶ ἔλειπε ἀπ' τ' ἀνάφρυδο καράβι τ' ἀσπροκρίθι.
Σὰν ἔκαμαν τὴν προσευχὴ, τὰ σφάζουν καὶ τὰ γδέρνουν
κι ἔπειτα κόβουν τὰ μηριὰ καὶ τὰ διπλοτυλίγουν
μὲ σκέπη, κι ἄλλα ἀπὸ παντοῦ βάλανε ὠμὰ κομμάτια.
Κι ἀφοῦ δὲν εἶχανε κρασί γιὰ νὰ τὰ περιχύσουν,
ἔχουναν στὰ σφαχτὰ νερὸ ἢ ψένανε τὰ σπλάχνα.
Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κήκων καὶ ἔφαγαν τὰ γλυκάδια,
λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σοῦβλες.

360

365

370

Τότε κι ὁ ὕπνος ὁ βαθὺς μοῦ πέταξε ἀπ' τὰ μάτια
καὶ κίνησα γιὰ τὸ γοργὸ καράβι στ' ἀκρογιάλι.
Κι ὅταν στ' ἀψηλοκέφαλο καράβι εἶχα ζυγώσει,
μὲ χτύπησε ὁ ζεστός καπνὸς τοῦ πάχους πού καιγόνταν
κι ἀπ' τὴν καρδιὰ ἀναστέναξα καὶ στοὺς θεοὺς εὐχόμεν·
« Δία πατέρα, κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι.
Γιὰ συμφορὰ μου στὸ βαθὺ μὲ ρίξατε τὸν ὕπνο,
κι ἄσεβη σκέφτηκαν δουλειὰ νὰ κάμουν οἱ συντρόφοι ».

375

380

Κι ἔτρεξε εὐτὺς ἡ Λαμπετώ, μὲ τὸ συρτὸ φουστάνι,
μαντατοφόρα γλήγορη, στὸν Ἥλιο νὰ μηνύσῃ
πὼς τοῦ 'σφαξαν τὰ βόδια του· κι ὁ Ἥλιος θυμωμένος
τοὺς ἀθανάτους φώναξε καὶ τοὺς παρακαλοῦσε·
« Δία πατέρα, κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
πλερῶστε ἐσεῖς τοὺς ἄσεβους συντρόφους τοῦ Δυσσέα,

385

ποῦ τὰ γελάδια μοῦ ἴσφαζαν, ποῦ μὲ χαρὰ θωροῦσα
 στὸν οὐρανὸν ἔταν πῆγαινα τὸν ἀστροστολισμένο,
 καὶ πίσω πάλε ἔταν· στῇ γῆς γυρνοῦσα ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Καὶ τῶν βοδιῶν τὴν πλερωμή, ποῦ πρέπει, ἂν δὲ μοῦ δώσουν 390
 θὰ πάω στὸν Ἄδη νὰ χωθῶ καὶ στοὺς νεκροὺς νὰ φέγγω ».

Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ Συγνεφοσυνάχτης·
 « Ἦλιε μου, λάμπε στοὺς θεοὺς καὶ στοὺς θνητοὺς στὸν κόσμος,
 κι ἐγὼ μ' ἀστροπελέκι μου—στὸ τάζω—φλογισμένο 395
 νὰ σπάσω τὸ καράβι τους στῇ μέσῃ τοῦ πελάγου ».
 Αὐτὰ κι ἀπ' τῇ λαμπρόμαλλῃ τὴν Καλυψῶ εἶχε ἀκούσει
 κι ἐκείνη τὰ ἔχε ἀπ' τὸν Ἑρμῆ τὸ φτερωτὸ ἀκουσμένα.

Σὰν πῆγα κάτω στὸ γιάλδ καὶ βρῆκα τὸ καράβι,
 ὅλους σειρὰ τοὺς μάλωνα, μηδὲ εἶχε θεραπεία
 καμιὰ νὰ βροῦμε. Τώρα πιά χαλάστηκαν τὰ βόδια. 400
 Τέρατα τότες οἱ θεοὶ μᾶς δείχνουν. Τὰ τομάρια
 σερνόντανε, καὶ μούγγριζαν τὰ κρέατα στὶς σοῦβλες
 ψητὰ κι ὠμά, ἀπαράλλαχτα τὰ βόδια ὅπως μουγγρίζουν.
 Τότε ἔξι μέρες ἔτρωγαν οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τοῦ Ἥλιου τὰ πεντάμορφα γελάδια ποῦ ἔχαν κλέψει. 405

Κι ὅταν ὁ Δίας ἔφεξε τὴν ἑβδομὴ τῇ μέρᾳ,
 ἔπαψε ἀμέσως νὰ φυσᾷ ὁ ἄνεμος μὲ λύσσα,
 καὶ στὸ καράβι μπήκαμε, στὸ πέλαγο νὰ βγοῦμε,
 τ' ἄσπρα πανιά σηκώνοντας στ' ὀλόρθο του κατάρτι.
 Κι ὅταν πιά πίσω τὸ νησί τ' ἀφήσαμε, μὴτ' ἄλλῃ 410
 καμιὰ στεριά φαινότανε, μόνο γιάλδς κι οὐράνια,
 τότε ἓνα μαῦρο σύγνεφο στὸ βαθυλὸ καράβι
 ἀπλωσε ὁ Δίας κι ὁ γιάλδς σκοτείνιασε ὅλος κάτω.

Ὡρα πολλὴ δὲν ἔτρεχε στὸ κῦμα τὸ καράβι,
 γιὰτὶ ἦρθε εὐτὺς ὁ Ζέφυρος, φριχτὰ λυσσομανώντας, 415
 κι ἔσπασε ἡ μπόρα καὶ τὰ δυὸ τοῦ караβιοῦ τὰ ξάρτια
 κι ἔπεσε πίσω. Τ' ἄρμενα χυθῆκανε στ' ἀμπάρι.
 Καὶ τὸ κατάρτι χτύπησε στοῦ караβιοῦ τὴν πρῶμῃ,
 τοῦ κυβερνήτῃ τὴν κορφή, καὶ τοῦ ἔκαμε ὅλα λυῶμα
 τῆς κεφαλῆς τὰ κόκκαλα κι ἔπεσε μὲς στὸ κῦμα 420

σὰ βουτηχτής ὁ δύστυχος καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.

Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε καὶ τὸ γοργὸ καράβι
μὲ ἀστροπελέκι χτύπησε καὶ τὸ συντάραξε ὅλο
καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς καὶ γέμισε ὅλο θειάφι.

Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι, 425
καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κῦμα σὰν κουροῦνες,
κι ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.

Κι ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα ὥσότου ἡ τρικυμία
ἀπ' τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε καὶ τότε 430
ξυλάρμενο παράδερνε στ' ἀφροντυμένο κῦμα,
καὶ τὸ κατάρτι σύρριζα τοῦ τό 'σπασε ἀπὸ κάτω.

Ὅμως βαστοῦσε ἀπάνω του γερὸς ἀκόμα ὁ στάντζος,
στριφτός ἀπὸ βουδόπετσο. Κατάρτι καὶ καρίνα
τὰ 'δεσα καὶ τὰ δυὸ μαζί καὶ κάθισα ἀπὸ πάνω,
καὶ μ' ἔδερναν στὴ θάλασσα οἱ μπόρες τῶν ἀνέμων. 435

Τότε ἔπαψε πιά νὰ φυσᾷ ὁ Ζέφυρος μὲ λύσσα
καὶ ἀμέσως γύρισε Νοτιὰ, σὲ πόνους νὰ μὲ ρίξει,
πάλε τὴ μαύρη Χάρυβδη νὰ τὴν ξαναπεράσω.
'Ολονυχτίς παράδερνα κι ὅταν ὁ ἥλιος βγῆκε, 440
στῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης τὸ βράχο πῆγα πάλε.

Ρούφηξε τότε ἡ Χάρυβδη τῆς θάλασσας τὸ κῦμα
κι ἐγὼ ἀπ' τὰ κλώνια ἀρπάχτηκα ψηλῆς ὀρνιᾶς, ἀνέρα
πηδώντας, καὶ κρεμάστηκα σὰν νυχτερίδα· οὐτ' εἶχα
ποῦ νὰ σταθοῦν τὰ πόδια μου καὶ ποῦ νὰ τ' ἀκουμπήσω, 445
γιατὶ ἦταν πέρα οἱ ρίζες τῆς καὶ τὰ χοντρά κλωνάρια
ποὺ ἰσκιώνανε τὴν Χάρυβδη, κι ἐκεῖνα ἦταν ἀλάργα.

Γερά ἀπὸ κεῖ κρατήθηκα ὥσότου νὰ ξεράση
ξοπίσω πάλε ἡ Χάρυβδη καρίνα καὶ κατάρτι.

Κι ἐκεῖ ποὺ τὰ περίμενα βγήκανε ἀργὰ μπροστά μου.
Καὶ σὰν τὴν ὥρα ποὺ γυρνᾷ στὸ σπίτι νὰ δειπνήση 450
ὁ δικαστὴς ἀφήνοντας τὴν ἀγορά, ποὺ δίκες
ἐκεῖ πολλὰς ξεδιάλυσε ἀνθρώπων ποὺ κρινόνταν,
τὴν ὥρα ἐκεῖνη ξέρασε κι ἡ Χάρυβδη τὰ ξύλα.

Χέρια καὶ πόδια ἀπόλυσα κι ἐγὼ πιά στὸν ἀέρα,

κι ἔπεσα μὲς στὴ θάλασσα, λίγο κοντὰ στὰ ξύλα, 455
 κι ἔκατσα ἀπάνω κάνοντας κουπιὰ τὰ δυό μου χέρια.
 Ὅμως τὴ Σκύλλα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας,
 δὲν ἄφησε νὰ ξαναἰδῶ. Σωμὸ δὲ θά ᾿χα τότε.

Μέρες ἐννιά παράδερνα καὶ τὴ δεκάτῃ νύχτα 460
 στῆς Ὠγυγίας τὸ νησί μὲ πῆγαν οἱ οὐράνιοι,
 ποὺ κατοικοῦσε ἡ Καλυψώ μὲ τὶς λαμπρὲς πλεξοῦδες,
 θεὰ πανώρια, φοβερή, ποὺ σὰ θνητὴ μιλοῦσε.
 Μὲ φίλευε καὶ μ' ἔθρεφε—μὰ τί νὰ τὰ ἱστορήσω ;
 Ψὲς τὰ ἴλεγα στὸ σπίτι σου καὶ στὸ πιστό σου ταίρι.
 Μήτε μ' ἀρέσει δυὸ φορές νὰ ξαναλέω τὰ ἴδια. 465

Ν

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἦταν σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στὸ ἱσκιερὸ παλάτι.
 Τότε ὁ Ἀλκίνοος ἄρχισε σὲ λίγο κι ἔτσι τοῦ ᾿πε·
 « Μιὰ κι ἦρθες στὸ χαλκόστρωτο παλάτι μου, Δυσσέα,
 θαρρῶ πὼς στὴν πατρίδα σου μπρὸς πίσω θὰ γυρίσης, 5
 χωρὶς πιά νὰ τυραγνιστῆς, ἂν καὶ πολλὰ ἔχεις πάθει.
 Καὶ στὸν καθένα χωριστὰ τοὺς ἄλλους ἔτσι ὀρίζω,
 ποὺ τὸ κρασί μου πίνετε φλογάτο, γεροντήσιο,
 κι ἀκοῦτε τὸν τραγουδιστὴ στ' ἄρχοντικό μου σπίτι.
 Βαλμένα στὸ καλόξυστο σεντούκι εἶναι τοῦ ξένου 10
 τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα τὸ καλοδουλεμένο
 κι ὅσα ἄλλα δῶρα τοῦ ᾿φεραν οἱ πρόκριτοι Φαιᾶχοι.
 Μὰ ἐλάτε νὰ τοῦ δώσουμε λεβέτι καὶ τριπόλι
 μεγάλο, ἀπὸ ᾿να καθεναίς, κι ἀπ' τὸ χωριὸ κατόπι
 παίρνουμε ἐμεῖς τὴν πλερωμή, συνάζοντάς τη ἀπ' ὅλους, 15
 γιὰτὶ ἕνας μόνος σὰ βαρὺ τὸ χάρισμα νὰ κάμη ».

Ἔτσι ὁ Ἀλκίνοος μίλησε κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Καὶ τότε σπίτι κίνησαν καὶ πῆγαν νὰ πλαγιάσουν.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τοῦ πῆγαν τὰ πολύτιμα λεβέτια στὸ καράβι. 20
 Κι ὅλα μὲ τάξη τὰ ἔβαλε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνοος
 κάτω ἀπ' τοὺς μπάγκους, μπαίνοντας ὁ ἴδιος στὸ καράβι,

κι ἔτσι πού σάν τραβοῦν κουπιὰ οἱ ναῦτες νά μὴ μπλέκουν.

Στ' Ἀλκίνοῦ πήγανε ἔπειτα κι ἐτοίμασαν τραπέζι.

Κι αὐτὸς στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὸ τὸ Δία,

τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοὺς ἔσφαξε ἓνα βόδι.

25

Καὶ τὰ μηριὰ σάν κάηκαν, ἀρχοντικὸ τραπέζι

ἐτοίμασαν καὶ μὲ χαρὰ καθίσανε νὰ φᾶνε.

Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος στὴ μέση

τοὺς τραγουδοῦσε, πού ὁ λαὸς περίσσια τὸν τιμοῦσε.

30

Τότε ὁ Δυσσέας ἔστρεφε συχνὰ τὴν κεφαλὴ του

στὸν ἥλιο, ἀπ' τὴ λαχτάρα του πότε νὰ βασιλέψῃ,

γιατὶ ἤθελε νὰ φύγῃ πιά. Κι ὡς λαχταρᾷ τὸ δεῖπνο

ζευγὰς, πού κοκκινότριχο ζευγάρι ὅλη μέρα

τραβάει τ' ἄλἐτρι στὸ βαθὺ χωράφι καὶ κοιτάζει

χαρὰ γεμάτος πού τὸ φῶς βασίλειψε τοῦ ἡλίου

35

νά πάῃ στὸ σπίτι γιὰ φαγὶ καὶ τοῦ λυγοῦν τὰ πόδια,

ἔτσι τὸν ἥλιο μὲ χαρὰ θωροῦσε κι ὁ Δυσσέας

νά βασιλέψῃ κι εἶπε εὐτὺς στοὺς ναυτικούς Φαίακους

καὶ στὸν Ἀλκίνο πῶς πολὺ, σ' αὐτὸν γυρνώντας πρῶτα·

« Ἀφέντῃ Ἀλκίνο, λατρευτὲ κι ἀπ' ὅλους παινεμένε,

40

σὰ δεηθῆτε στεῖλτε με, νὰ ζῆτε, στὴν πατρίδα.

Ὅσα μοῦ ζήταε ἡ καρδιὰ τελέψανε ὅλα τώρα,

δῶρα ἀκριβὰ καὶ συνοδεία, πού σὲ καλὸ ἄς τὰ βγάλουν

οἱ ἐπουράνιοι καὶ γεροὺς στὸ σπίτι μου εἶθε νὰ ἴβρω

τὸ ταίρι μου τὸ λατρευτὸ κι ὅσους ποθεῖ ἡ καρδιὰ μου.

45

Καὶ σεῖς ἐδῶ πού μένετε, καλόκαρδοι εἶθε πάντα

νὰ ζῆτε μὲ τὰ ταίρια σας καὶ τ' ἀκριβὰ παιδιὰ σας,

κι ἄς σᾶς χαρίσουν οἱ θεοὶ κάθε χαρὰ πού ὑπάρχει

καὶ τὴν πατρίδα σας κακὸ ποτὲ νὰ μὴ τὴν λάχῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παίνεσαν καὶ νὰ τὸν στείλουν εἶπαν

50

τὸν ξένο στὴν πατρίδα του πού γνωστικὰ μιλοῦσε.

Τότε στὸν κράχτῃ ὁ δυνατὸς Ἀλκίνος ἔτσι τοῦ 'πε·

« Ποντόνα, κέρνα μας κρασί καὶ μοίρασέ μας σ' ὅλους

καὶ ὅταν στὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιὸ τὸ Δία

προσευχηθοῦμε, ἄς στείλουμε στὸν τόπο του τὸν ξένο ».

55

"Έτσι εἶπε, καὶ γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
 καὶ στὸν καθένα μοίρασε πηγαίνοντας κοντά τους
 καὶ ἔσταζαν ὅλοι στοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 55
 ἀπ' τὰ θρονιά ποὺ κάθονταν. Σηκώθη καὶ ὁ Δυσσέας
 καὶ στὴν Ἀρήτη δίχερο τῆς ἔδωσε ποτήρι
 καὶ ἔτσι μὲ λόγια φτέρωτὰ τὴν ἀποχαιρετοῦσε·
 «Νὰ χαίρεσαι, βασίλισσα, ὅσο νὰ ζῆς καὶ ὡς ὅτου
 γεράσης καὶ ἔρθῃ ὁ θάνατος ποὺ ἔναι τοῦ ἀνθρώπου ἡ μοῖρα. 60
 Σ' ἀφήνω γειά. Κι ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, τὰ παιδιά σου
 καὶ τὸ λαὸ νὰ χαίρεσαι καὶ τὸν ἀφέντη Ἀλκίνο».

"Έτσι εἶπε καὶ ἔφυγε ἔπειτα, περνώντας τὸ κατώφλι,
 καὶ ἓνα του κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνος ὁδηγὸς του
 τοῦ ἔδωσε γιὰ τὸ γλήγορο καράβι στ' ἀκρογιάλι. 65
 Τρεῖς παρακόρες ἔστειλε μαζί του καὶ ἡ Ἀρήτη,
 καὶ ἡ μιὰ φλοκάτα νιόπλυτη βαστοῦσε καὶ χιτῶνα.
 Στὴν δευτέρη εἶπε τὸ κλειστὸ σεντούκι νὰ σηκώνῃ
 καὶ ἡ τρίτη κόκκινο κρασί καὶ θρόφιμα κρατοῦσε.
 Σὰν ἦρθαν κάτω στὸ γιालὸ καὶ βρῆκαν τὸ καράβι, 70
 στὰ χέρια τους τὰ δέχτηκαν οἱ ξακουστοὶ περάτες
 καὶ ὅλα, κρασί καὶ θρόφιμα, τὰ κουβαλοῦσαν μέσα.
 Καὶ τοῦ Δυσσέα ἐτοίμασαν σεντόνι καὶ ἀντρομίδα,
 στῆς πρύμης τὸ κατάστρωμα γλυκὸν ὕπνο νὰ πάρῃ.
 Μπῆκε ὁ Δυσσέας ἔπειτα καὶ πλάγιασε στὴν πρύμη 75
 ἡσυχα. Μπήκανε καὶ αὐτοὶ καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 σειρὰ καὶ λύσαν τὸ σκοινὶ ὅζω ἀπ' τὸν τρύπιο βράχο
 καὶ ἔμπρὸς τὰ πίσω γέροντας τὴ θάλασσα σκορποῦσαν
 καὶ ὕπνος γλυκὸς χυνόντανε στὰ μάτια τοῦ Δυσσέα,
 ὕπνος βαθύς, ἀσάλευτος, λὲς καὶ ἔμοιαζε θανάτου. 80
 Πῶς τρέχουν τέσσερα ἄλογα ζεμένα, ὁρμοῦν στὸν κάμπο
 μεμιάς ὅταν ἀπάνω τους τὸ καμιτσὶ χτυπήσῃ
 καὶ ἀνάερα λὲς σηκώνονται, γοργὰ τὸ δρόμο παίρνουν,
 ἔτσι ἡ ψυχὴ τοῦ καραβιοῦ σηκώνονταν, ἡ πρύμη,
 καὶ πίσω ἀφροστεφάνωτο τὸ κῆμα τὸ χτυποῦσε
 τοῦ πολυτάραχου γιालοῦ, πελώριο, φουσκωμένο, 85

- κι ἔκοβε δρόμο ἀντράνταχτο, ποὺ μήτε τὸ γεράκι 90
 στὸν δρόμο δὲ θὰ τὸ ἴφτανε τὸ πιὸ γοργόφτερο ὄρνιο.
 Ἔτσι ἔτρεχε γοργότρεχο στῆς θάλασσας τὸ κῦμα,
 φέρνοντας ἄντρα ισόβαρο μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση
 πού 'πτε φαρμάκια ἀρίφνητα πρωτύτερα ἢ καρδιά του
 περνώντας πικροθάλασσες καὶ μάχες καὶ πολέμους. 95
 Τώρα κοιμόντανε ἥσυχος τὰ πάθια του ξεχνώντας.
 Ὡς βγῆκε τ' ἄστρο ὀλόλαμπρο πῶρχειται ἐκεῖνο πρῶτο
 τὸ φῶς τῆς νυχτογέννητης Αὐγούλας νὰ μηνύσῃ,
 ζύγωνε τότε στὸ νησί τ' ἀφρόχαρο καράβι.
 Ἐνα λιμάνι βρίσκεται, τοῦ Φόρκυνα, στὸ Θιάκι, 100
 τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ καὶ δυὸ προβάλλουν κάβοι
 ἀπότομοι στοῦ λιμανιοῦ γυρμένοι ἐμπρὸς τὸ ἔμπα,
 ποὺ ὄξω κρατοῦν τῶν δυνατῶν ἀνέμων τ' ἄγριο κῦμα
 καὶ μέσα τὰ καμαρωτὰ καράβια πᾶν καὶ μένουν
 στ' ἀραξοβόλι σὰν ἐρθοῦν, χωρὶς σκοινιά νὰ δέσουν. 105
 Ἐχει κι ἐλιά στενόφυλλη στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος
 καὶ μιὰ κοντὰ τῆς θαμπερῆ σπηλιά γεμάτη χάρες,
 πανάγιος τόπος τῶν Ξωθιῶν ποὺ τίς καλοῦν Νεράϊδες.
 Ἐκεῖ κροντήρια βρίσκονται καὶ πέτρινα πιθάρια
 ποὺ πᾶνε μέσα οἱ μέλισσες καὶ πλάθουν τίς κηρῆθρες. 110
 Κι ἔχει πετρένιους ἀργαλειοὺς μεγάλους, ποὺ οἱ Νεράϊδες
 φαίνουν θαλασσογάλανα πανιά, νὰ βλέπῃς θᾶμα.
 Τρέχουν ἀστέρειες πηγές, κι ἔχει ἡ σπηλιά δυὸ πόρτες,
 μιὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ βοριᾶ ποὺ κατεβαίνει ὁ κόσμος
 καὶ μιὰ ἄλλη κατὰ τὸ νοτιᾶ γιὰ τοὺς θεοὺς κι οὗτ' ἄλλος 115
 περνᾷ θνητός, μόν' τῶν θεῶν ὁ δρόμος εἶναι ἐκεῖθε.
 Ἐκεῖ ἦρθαν τότε ξέροντας τὸ μέρος κι ἀπὸ πρῶτα.
 Ὡς τὸ μισὸ ὄξω κάθισε στὴν ἄμμο τὸ καράβι
 καθὼς ἐρχόντανε μ' ὄρμῃ. Τόσο γερὰ τραβοῦσαν
 οἱ λαμνοκόποι τὰ κουπιὰ. Καὶ στὴ στεριά πηδώντας 120
 πήρανε πρῶτα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι τὸ Δυσσέα
 μὲ τὸ σεντόνι σηκωτὰ καὶ τῇ λευκῇ ἀντρομίδα
 κι ὅπως βαθιά κοιμόντανε τὸν ξάπλωσαν στὴν ἄμμο,

- κι ὕστερα πῆγαν κι ἔφεραν τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων
 ὅσα τοὺς φώτισε ἡ θεὰ Παλλάδα νὰ τοῦ δώσουν. 125
 Κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιᾶς σωρὸ τὰ βάλανε ὅλα
 ὅξω ἀπ' τὸ δρόμο, μὴ τυχὸν κανεῖς ἀπ' τοὺς διαβάτες
 πρὶν ὁ Δυσέας σηκωθῇ, τὰ ἰδῇ καὶ τοῦ τὰ κλέψῃ,
 κι ἀμέσως πίσω γύρισαν γιὰ τὴν πατρίδα πάλε.
 "Ὅμως τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς δὲν ξέχασε ἀπὸ πρῶτα 130
 ὅσες φοβέρες ἔκαμε τοῦ ἰσόθεου Δυσσέα
 κι ἔτσι δοκίμαζε νὰ ἰδῇ τὴ γνώμη καὶ τοῦ Δία·
 « Δία πατέρα, δίχως πιά τιμὴ θὰ καταντήσω
 μὲς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς, ἀφοῦ οἱ θνητοὶ Φαιᾶκοι
 δὲ μὲ ψηφοῦν, ἂν καὶ κρατοῦν ἀπ' τὴ δική μου φύτρα. 135
 Ἀλήθεια, τώρα τό 'λεγα, πικρὰ σὰν πιτὴ φαρμάκια,
 νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μιὰ μέρα πιά ὁ Δυσσέας.
 Μὰ νὰ τοῦ σβῇσω ὁλότελα τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα
 σκοπὸ δὲν εἶχα ἀφοῦ ἀπ' ἀρχῆς τὸν ὕρισες ὁ ἴδιος.
 Μὰ ἐνῶ βαθιὰ κοιμόντανε τὸν πῆγανε στὸ Θιάκι 140
 μ' ἓνα καράβι γρήγορο τὴ θάλασσα περνώντας
 κι ἄπειρα δῶρα τοῦ ἔδωσαν λεβέτια καὶ χρυσάφι
 μὲ τὸ σωρὸ καὶ πανικὰ πολλὰ καλοφασμένα
 ὅσα ποτὲ δὲ θὰ 'παίρνε κι ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν Τροία
 στὸ μερδικό του λάφυρα κι ἂν ἄβλαβος γυρνοῦσε ». 145
 Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναῆχης·
 « ὦχου, τί λόγο, ἀνίκητε, ποὺ μοῦ 'πες, κοσμοσείστη.
 "Ὅχι, οἱ θεοὶ δὲ σ' ἀψηφοῦν μηδὲ τολμᾷ κανένας
 τὸν πιὸ μεγάλο, πιὸ τρανὸ, νὰ τὸν καταφρονέσῃ.
 Μὰ ἂν σ' ἀψηφᾷ κανεῖς θνητὸς, στὴν τόλμη του θαρρώντας, 150
 πάντα ἀπ' τὸ χέρι σου περνᾷ στερνὰ νὰ τὸν πλερώσῃς.
 "Ὅπως τὸ θέλεις κάμε το κι ὥς τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου ».
- Τότε στὸ Δία ἀπάντησε ὁ σείσσης Ποσειδῶνας·
 « Ναί, μαυροσύγνεφε ὥς τὸ λὲς θὰ τό 'κανα κι ἀμέσως.
 Μὰ πάντα ἐσένα σέβομαι καὶ τὸ θυμὸ σου τρέμω. 155
 Καὶ τώρα θέλω τ' ἔμορφο καράβι τῶν Φαιάκων
 μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος νὰ σπάσω, ὅταν γυρίζῃ,

- νά πάψουν πιά νά προβοδοῦν ἀνθρώπους σέ ταξίδια,
καί γύρω μέ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη τους νά κλείσω ». 460
- Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
« Ἔτσι, ἀδερφέ, θαρρῶ κι ἐγὼ καλύτερο πῶς εἶναι.
Τὴν ὥρα ποὺ ὅλος ὁ λαὸς θὰ βλέπουν ἀπ' τὴν πόλη
μέ τὰ κουπιὰ του νά ῥχεται, κάμε το βράχο ἀμέσως
κοντὰ στὴ γῆ μέ γρήγορο καράβι ποὺ νά μοιάζῃ,
ποὺ νά τὸ βλέπουν ἔπειτα καί νά σαστίζῃ ὁ κόσμος, 165
καί κλείσῃ μέ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη τους τριγύρω ».
- Καί τότε αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ σείσσης Ποσειδῶνας
γιὰ τὴ Σχερία κίνησε τὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
Καθόντανε ὅσο πῶφτασε τ' ἀφρόχαρο καράβι
σὲ λίγο, τρέχοντας γοργά. Κι ἀφοῦ κοντὰ του πῆγε 170
τό ἴκαμε βράχο καί βαθιὰ τὸ ρίζωσε χτυπώντας
μέ τίς παλάμες τῶν χειρῶν κι ἔφυγε αὐτὸς ἀλάργα.
- Καί μεταξύ τους ἔλεγαν κουβέντες οἱ Φαιάκιοι,
οἱ ξακουστοὶ θαλασσινοὶ καί μακρολαμνοκόποι.
Κι ἔτσι ἓνας τότε μίλησε στὸ διπλανὸ γυρνώντας· 175
« ὦ, θεέ μου, ποιὸς σταμάτησε τὸ φτερωτὸ καράβι
στὸ πέλαγο, ὅπως ἔτρεχε ; Τώρα φαίνόντανε ὅλο ».
- Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνει.
Τότε ὁ Ἀλκίνοος ἄρχισε κι ἔτσι εἶπε δυὸ του λόγια·
« Ἀχ, νά τα, βγαίνουν τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα, 180
ποὺ μοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας μου, πῶς εἶναι θυμωμένους
μέ μᾶς τῆς γῆς ὁ Σαλευτής, γιατί γινόμαστε ὅλων
καλοπροαίρετοι ὁδηγοί. Κι ἔλεγε πῶς μιὰ μέρα
θὰ σπάσῃ ἓνα πεντάμορφο καράβι τῶν Φαιάκων
ἀπὸ ταξίδι ὅταν γυρνᾷ μέσ στὸ γεράνιο κύμα 185
καί γύρω μέ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη μας θὰ κλείσῃ.
Ὁ γέρος ἔτσι τὰ ἔλεγε, καί νά, ἀληθεύουν ὅλα.
Ἄς πάψουν τὰ ταξίδια αὐτὰ τοῦ καθενὸς ποῦ φτάσῃ
στὴν πόλη μας, κι ἅς σφάζουνε τ' ἀφέντῃ Ποσειδῶνα
δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καί μᾶς πονέσῃ 190
καί δὲ μᾶς κλείσῃ μέ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη γύρω ».

Εἶπε κι αὐτοὶ φοβήθηκαν κι ἐτοίμασαν τοὺς ταύρους.

Ἔτσι ἔρθιοι γύρω στὸ βωμὸ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα
εὐχόντανε ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρόκριτοι Φαιᾶκοι.

Ξύπνησε στὴν πατρίδα του τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 195

μὰ δὲν τὴν γνώρισε, ἐπειδὴ φευγάτος ἦταν χρόνια

καὶ γύρω ὁμίχλη σκόρπισε πυκνὴ ἢ θεὰ Παλλάδα

γιά νὰ τὸν κάμῃ ἀγνώριστο καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ

μήπως τὸν δῇ ἡ γυναῖκα του κι οἱ φίλοι κι οἱ πολῖτες

πρὶν ὅλα πρῶτα τ' ἄδικα πλερώσῃ στοὺς μνηστῆρες. 200

Γι' αὐτὸ ὅλα τώρα ἀλλιώτικα στὰ μάτια του φαίνονταν,

τὰ μονοπάτια τ' ἀνοιχτά, τὰ βολικὰ λιμάνια

κι οἱ βράχοι γύρω οἱ κρεμαστοὶ καὶ τ' ἀνθισμένα δέντρα.

Πετιέται ὀρθὸς καὶ στάθηκε κι ἔβλεπε τὴν πατρίδα

κι εὐτὺς βαριά ἀναστέναξε καὶ μ' ἀνοιχτὲς παλάμες 205

τὰ δυὸ μηριά του χτύπησε κι ἔτσι ἔλεγε θρηνώντας·

« ὦχου, σὲ ποιῶν νὰ βρέθῃκα τῇ χώρᾳ ἀνθρώπων πάλε ;

Ἄγριοι εἶναι τάχα καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν

ἢ νὰ φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;

Ποῦ πάω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς κι ἐγὼ ποῦ παραδέρνω ; 210

Ἄς τὰ χαιρόντανε ὅλα αὐτὰ καλύτερα οἱ Φαιᾶκοι

καὶ γὼ σὲ βασιλιᾷ τρανοῦ θὰ πῆγαίνα ἄλλου χέρια

νὰ μὲ φιλέψῃ καὶ στερνὰ στὸ Θιάκι νὰ μὲ στείλῃ.

Τώρα ποῦ νὰ τὰ βάλω αὐτὰ κι ἐγὼ δὲν καλοξέρω,

μήτε κι ἐδῶ θὰ τ' ἄφῃνα, γιατί θὰ μοῦ τὰ κλέψουν. 215

ὦχου, δὲν τό 'κριναν καλὰ μήτε ἤξεραν τὸ δίκιο

οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρόκριτοι Φαιᾶκοι ποῦ μὲ πῆγαν

σὲ ξένον τόπο κι ἔλεγαν πὼς θὰ μὲ πᾶν στὸ Θιάκι,

μὰ νά, τὸ λόγο ἀθέτησαν. Ὁ σπλαχνικὸς ὁ Δίας

ἄς τοὺς πλερώσῃ ποῦ τῇ γῆς ἀπ' τὰ οὐράνια βλέπει 220

καὶ κάθε φταίχτη τιμωρεῖ. Μόν' ἔλα ἄς τοὺς μετρήσω

τοὺς θησαυροὺς μου, γιὰ νὰ ἰδῶ κανένα μὴ μοῦ πῆραν

στὸ βαθουλὸ καράβι τους κι ἐδῶθε πάνε οἱ ἄλλοι ».

Εἶπε καὶ τὰ πεντάμορφα τριπόδια καὶ λεβέτια

μετροῦσε καὶ τὸ μάλαμα καὶ τὰ καλοφτιασμένα 225

πανιά κι ἀπ' ὅλα τίποτε δὲν ἔλειπε. Καὶ τότε
 ἔλλαιγε στὴν πατρίδα του καὶ σέρνονταν στὴν ἄμμο
 τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ πικρὰ θρηνηλογώντας.
 Κι ἤρθε κοντά του ἡ Ἀθηναῖα μὲ νιό βοσκὸ παρόμοια
 ποὺ σὰν τὰ βασιλόπουλα κορμὶ εἶχε χαϊδεμένο.
 Φοροῦσε καλοκάμωτη διπλὴ στοὺς ὤμους κάπα
 καὶ δυὸ στ' ἀφράτα πόδια της σαντάλια καὶ κρατοῦσε
 κοντάρι. Χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε

230

κι εὐτὺς κοντά της ἔτρεξε κι ἔτσι εἶπε μὲ λαχτάρα·
 «ὦ φίλε, ποὺ στὴ χώρα αὐτὴ σὲ πρωτοβρίσκω ἐσένα,
 γειά σου, καὶ μ' ἄπονη καρδιά μὴ μὲ δεχτῆς, μόν' ἔλα
 σῶσε κι ἐμένα κι ὅλα αὐτά. Στὰ πόδια σου προσπέφτω
 καὶ σὰν ἀθάνατο θεὸ τῇ χάρῃ σου γυρεύω.

235

Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς τόπος εἶναι αὐτὸς ἐδῶ ; Ποιοὶ κατοικοῦν στὴν πόλῃ ;
 Νησί μὴν εἶναι ξέφαντο ἢ κάβος ποὺ προβάλλει
 ἀπὸ πολύκαρπη στεριά κι ὡς στὸ γιαλὸ ὅζω φτάνει ; »

240

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 «Ἄνθρωπος, ξένε, θά 'σαι ἀπλὸς ἢ θά 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα
 γι' αὐτὴ τὴ χώρα ἐνῶ ρωτᾷς ποὺ ἀνάκουστη δὲν εἶναι.
 Χιλιάδες κι ὅσοι κατοικοῦν ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος
 τὴν ξέρουں κι ὅσοι κάθονται πίσω στὴ μαύρῃ δύση.
 Δρόμους δὲν ἔχει ἀμαξωτοὺς, βραχύσπαρτη εἶναι χώρα,
 ὅμως δὲν εἶναι κι ἄκαρπη, μεγάλη κι ἄς μὴν εἶναι.

245

Καὶ στὰρι βγάζει πληθερὸ καὶ τὸ κρασί περισσίο,
 κι ὅλο τὴ λούζουν οἱ βροχὲς κι οἱ λαμπερὲς δροσοῦλες.
 Γίδια καὶ βόδια θρέφονται κοπάδια στὶς βοσκὲς της
 κι ἔχει λογῆς λογῆς δειντρά κι ἀστέρευτες ποτίστρες.
 Γι' αὐτὸ τὸ Θιάκι ἀκούστηκε καὶ μες στὴν Τροία, ξένε,
 ποὺ καθὼς λένε βρίσκεται ἀλάργα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ».

250

255

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 τὰ πατρικά του χῶματα, ὡς ἡ θεὰ Παλλάδα,
 μπροστά του τὰ φανέρωσε, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
 Κι εὐτὺς μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,

μὰ γύρισε τὰ λόγια του, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθεια, 260
 πάντα βουλή πολύκερδη στὸ νοῦ του ἀναμετρώντας·
 «Ναί, γιὰ τὸ Θιάκι μάθαινα καὶ στὴν πλατειὰ τὴν Τροία
 ἀλάργα, ἀπάνω στοὺς γιαλοὺς, καὶ τώρα μόλις ἤρθα
 μ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θησαυροὺς κι ἀκόμα κι ἄλλους τόσους
 γιὰ τὰ παιδιὰ μου ἀφήνοντας κλεφτάτα πῆρα δρόμο, 265
 γιατί ἐκεῖ κάτω σκότωσα τὸ γιὸ τοῦ Ἰδομενέα
 τὸ φτεροπόδη Ὁρσίλοχο ποὺ στὴν πλατειὰ τὴν Κρήτη
 ὅλους περνοῦσε τρέχοντας τοὺς σιτοφάγους ἄντρες,
 γιατί ζητοῦσε ἀπ' ὅλα αὐτὸς τὰ λάφυρα τῆς Τροίας
 νὰ μὲ στερήσῃ, ποὺ γι' αὐτὰ πλῆθος κι ἐγὼ φαρμάκια 270
 ἤπια περνώντας θάλασσες καὶ μάχες καὶ πολέμους,
 γιατί στὴν Τροία παραγίδς δὲν τό 'χα τῆς τιμῆς μου
 νὰ γίνω στὸν πατέρα του, μόν' κεφαλὴ ἤμουν σ' ἄλλους.
 Κι ἔτσι καθὼς κατέβαινε στὴ χώρα ἀπ' τὸ χωράφι,
 μ' ἓνα κοντάρι χάλκινο τὸν ἄφησα στὸν τόπο 275
 κοντὰ στὸ δρόμο, σταίνοντας καρτέρι μ' ἓνα φίλο.
 Σκέπαζε ἡ νύχτα σκοτεινὴ τὸν οὐρανὸ ἀπὸ πάνω,
 ποὺ μῆτε αὐτὸς μᾶς γνώρισε μῆτε ψυχὴ μᾶς εἶδε.
 Κι ἀφοῦ τὸν ξάπλωσα στὴ γῇ μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι,
 κατέβηκα στοὺς Φοίνικες καὶ βρῆκα στ' ἀκρογιάλι 280
 καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια τοὺς δίνοντας πλούσια δῶρα
 καὶ τοὺς ζητοῦσα νὰ μὲ πᾶν στὴν Πύλο νὰ μὲ βγάλουν,
 ἢ στὴ θεϊκὴ τὴν Ἥλιδα ποὺ οἱ Ἑπειγοὶ ὀρίζουν.
 Μὰ ἄθελα ἐκεῖθε ἡ δύναμη τοὺς ξώριασε τοῦ ἀνέμου,
 γιατί δὲν εἶχανε σκοπὸ αὐτοὶ νὰ μ' ἀπατήσουν. 285
 Κι ἐκεῖθε παραδέρνοντας φθάσαμε ἐδῶ τὴ νύχτα,
 καὶ στὸ λιμάνι μπήκαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας
 δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουκιὰ, κι ἄς εἶχαμε ἄγρια πεῖνα,
 μόν' ἔτσι ξεμπαρκάραμε νὰ κοιμηθοῦμε λίγο.
 Ὑπνος γλυκὸς μὲ πῆρε εὐτὺς κομμένον ἀπ' τὸν κόπο, 290
 κι αὐτοὶ τὸ βίός μου βγάζοντας ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
 κοντὰ μου ἐκεῖ ποὺ πλάγιαζα τὸ βάλανε στὴν ἄμμο.
 Κι ἔπειτα στὴν καλόχτιστη τὰ πρύμνησαν Σιδώνα,

κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα μὲ τὴν καρδιά καμένη».

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ἡ Ἀθηναῖα ἡ Παλλὰδα 295
καὶ τρυφερά τὸν χάϊδεψε, μοιασμένη μὲ γυναῖκα
πανώρια, λυγερόκορμη καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτά τοῦ κάνει κρίζοντάς τον·
« Σοφὸς καὶ τετραπέρατος θὰ ᾖ οἷος σὲ περάση
στὰ χίλια σου τεχνάσματα, θεὸς κι ἂν εἶναι ἀκόμα. 300
Καημένη, πολυμήχανε καὶ μάστορη στοὺς δόλους,
μῆτε μὲς στὴν πατρίδα σου τίς πονηριὲς δὲν παύεις
κι ὅσα ψευτόλογα ἀγαπᾷς ἀπὸ γεννησιμιού σου.

Μόν' ἔλα, αὐτὰ ἅ τ' ἀφήσουμε, τὸ ξέρουμε κι οἱ δύο μας 305
ποῖο μᾶς συμφέρνει, ἀφοῦ καὶ σὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
ὁ πρῶτος εἶσαι στὴ βουλή καὶ στὴ ρητοροσύνη,
κι ἐγὼ γιὰ τὴ σοφία μου καὶ τὴν πολλή μου γνώση
στὸν οὐρανὸ φημίζομαι στοὺς ἀθανάτους ὅλους.

Μὰ μῆτε ἐσὺ δὲν γνώρισες τὴν Ἀθηναῖα Παλλὰδα, 310
τὴ θυγατέρα τοῦ Διός, ποὺ παραστέκω πάντα
κοντά σου σ' ὅλες τίς δουλειὲς καὶ σ' ὅλα σὲ προσέχω,
καὶ τοὺς Φαιάκους ἔκαμα νὰ σ' ἀγαπήσουν ὅλοι.

Τώρα πάλε ἔφτασα κι ἐδῶ βουλή μαζί σου νὰ ἴβρω 315
νὰ κρύψω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς, ποὺ οἱ ξακουστοὶ Φαιᾶκοι
σοῦ δώσανε ὅταν ἔφευγες μὲ φώτιση δική μου,

καὶ νὰ σοῦ πῶ ὅσα βάσανα γραφτὸ εἶναι νὰ περάσης 320
στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου. Μὰ ἄντεχε θὲς δὲ θέλεις,
καὶ σὲ κανένα νὰ μὴν πῆς, εἴτε ἄντρα εἴτε γυναῖκα,
γιατὶ ἦρθες ἀπ' τὴν ξενιτειά, μόν' πίνει τὰ φαρμάκια
σωπαίνοντας κι ὑπόμενε τίς προσβολὰς τῶν ἄλλων ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 325
« Δύσκολα δύνεται, θεά, θνητὸς νὰ σὲ γνωρίσῃ,
κι ἅς εἶναι ὁ πιὸ πολυπειροσμένος· Γιατὶ καὶ σ' ὅλα ἀλλάζεις·
Μὰ ἀλήθεια αὐτὸ δὲν τὸ ξεχνῶ πὼς μὲ πονοῦσες πρῶτα,
ἐνόσω πολέμουσαμε οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.

Μὰ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο 330
καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —

δὲ σ' εἶδα πιά στὰ μάτια μου, τοῦ Δία θυγατέρα,
μῆτε μὲς στὸ καράβι μου κατάλαβα πὼς μπῆκες
νὰ μὲ φυλάξῃ ἡ χάρη σου ἀπ' τὰ πολλὰ μου πάθια. 330

Μόν' πάντα μὲς στὰ στήθια μου καρδιὰ καμένη κλειδώντας
γυρνοῦσα ὅσο πού μ' ἔσωσαν ἄλλοι θεοὶ ἀπ' τὸ χάρο,
ὥσπου μὲς στὴν καρπερὴ πατρίδα τῶν Φαιάκων
μὲ ψύχωσαν τὰ λόγια σου κι ἡ ἴδια μ' ὀδηγοῦσες.

Καὶ τώρα στὸν πατέρα σου τὸ Δία σὲ ξορκίζω, 335
γιατὶ θαρρῶ στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι πὼς δὲν ἤρθα,
μόν' σ' ἄλλους τόπους τριγυρῶ καὶ θὲς νὰ μὲ γελάσης,
θεά, μ' αὐτὰ πού μοῦ λαλεῖς, τὸ νοῦ μου νὰ πλανέσης.

Ἄχ, πές μου, ἀλήθεια, ἂν ἔφτασα στὴν ποθητὴ πατρίδα ».

Κι ἡ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα· 340
« Τέτοια ἐσὺ γνώμη μέσα σου πάντα φυλᾷς κλεισμένη,
γι' αὐτὸ κι ἐγὼ στίς συμφορὲς μονάχο δὲ σ' ἀφήνω,
γιατὶ ἔξυπνος καὶ συνετὸς καὶ στοχασμένος εἶσαι.

Ἄν ἄλλος ἀπ' τὴν ξενιτεῖα γυρνοῦσε, μὲ λαχτάρα
θὰ ἔτρεχε τὴ γυναῖκα του νὰ ἰδῇ καὶ τὰ παιδιὰ του 345
στὸ σπίτι του. Μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ θέλεις νὰ ρωτήσης,
μόν' θέλεις τὴ γυναῖκα σου νὰ δοκιμάσης πρῶτα,

πού κάθεται στὸ σπίτι σου κλεισμένη καθὼς πάντα,
κι οἱ μέρες τῆς περνοῦν πικρές, τὶς νύχτες δάκρυα χύνει.
Ἐγὼ ὅμως πάντα πίστευα καὶ τό ἔλεγα στὸ νοῦ μου 350
πὼς θὰ γυρίσης, ὅλους σου σὰ χάσης τοὺς συντρόφους.

Μὰ μὲ τὸν πατρικὸ μου θεῖο, τὸ σείστη Ποσειδῶνα,
δὲν ἤθελα καὶ νὰ πιαστῶ, πού πάθος σοῦ κρατοῦσε
γιατὶ τὸ γιό του τύφλωσες πού ἀγαπητὸ τὸν εἶχε.

Μόν' ἔλα τώρα νὰ πειστής τὸ Θιάκι νὰ σοῦ δεῖξω. 355
Νὰ τοῦ θαλάσσιου γέροντα Φόρκυνα τὸ λιμάνι.

Νὰ κι ἡ στενόφυλλη ἐλιά στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος.
Κοντά τῆς εἶναι κι ἡ βαθειὰ σπηλιὰ γεμάτη χάρες,
πανάγιος τόπος τῶν Ἐωθιῶν πού τίς καλοῦν Νεράϊδες.

Κι αὐτὴ εἶναι ἡ θολωτὴ σπηλιὰ πού πήγαινες κι ὁ ἴδιος 360
καὶ στίς Νεράϊδες ἔκανες ἀρχοντικὲς θυσίες.

Κι αὐτὸ εἶναι ἐκεῖ τὸ Νήριτο, τὸ δασοφουντωμένο ».

Εἶπε, καὶ σκόρπισε ἡ θεὰ τὴν καταχνιά κι ὁ τόπος
 ἔδειξε, κι ἀναγάλλισε ὁ δύστυχος Δυσσέας
 πῶς βλέπε τὴν πατρίδα του κι ἔσκυβε καὶ φιλοῦσε 365
 τὸ καρπερὸ τὸ χῶμα τῆς καὶ στὰ ψηλὰ οὐράνια,
 σηκώνοντας τὰ χέρια του εὐχόνταν στὶς Νεραίδες·
 « Καλὲς Νεραίδες, τοῦ Διὸς κοπέλες, ἄχ! ποτέ μου
 δὲν τό 'λπιζα πὼς θὰ σᾶς δῶ κι οἱ προσευχές μου τώρα
 ἄς εἶναι καλοπρόσδεχτες. Καὶ δῶρα σὰν καὶ πρῶτα 370
 θὰ σᾶς προσφέρω, ἂν τοῦ Διὸς ἡ πλουτοδότρα κόρη
 ζωὴ μ' ἀφήσῃ νὰ χαρῶ, τὸ γιό μου ἂν μοῦ φυλάξῃ ».

Κι ἡ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα.
 « Θάρρος, καὶ μὴ χολιᾶς γι' αὐτά, στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάζῃς.
 Κι ἔλα, ἄς μὴ χάνουμε καιρό, μὲς στῆς σπηλιάς τὸ βάθος 375
 νὰ βάλουμε τοὺς θησαυροὺς, ἀνέγγιχτοι νὰ μείνουν,
 κι ἔπειτα ἄς λογαριάσουμε τὸ πιὸ καλὸ νὰ γίνη ».

Εἶπε καὶ μπῆκε στὴ σπηλιά τῇ θαμπερῇ ἡ Παλλάδα,
 κρύφτρα γυρεύοντας νὰ βρῇ. Κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 κοντά τῆς ὅλα τὰ 'φερνε τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων, 380
 μάλαμα καὶ σκληρὸ χαλκὸ καὶ ὠριοφασμένα ροῦχα.
 Τὰ τοποθέτησε ὁμορφα κι ἔβαλε μπρὸς στὴν πόρτα
 πέτρα μεγάλη ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
 Στὴ ρίζα τότε τῆς ἐλιάς καθίσανε κι οἱ δύο τους
 καὶ μελετοῦσαν τὴ σφαγὴ τῶν ἄτροπων μνηστήρων. 385
 Κι ἄρχισε πρώτη ἡ λαμπερὴ θεὰ Παλλάδα κι εἶπε·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 σκέψου πὼς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστήρες θὰ ξεκάμῃς
 ποὺ κυβερνοῦν τὸ σπίτι σου τρεῖς χρόνους καὶ γυρεύουν
 μὲ δῶρα ν' ἀποχτήσουνε τὸ ἰσὸθεό σου ταίρι. 390
 Μὰ γιὰ τὸ γυρισμό σου αὐτὴ θρηνώντας νύχτα μέρα
 ὅλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾷ κι ὑπόσχεται καὶ στέλνει
 παραγγελιές καὶ ξεγελᾷ κι ὁ νοῦς τῆς ἄλλα βάζει ».

Τότε ἔτσι ὁ βαθυστόχαστος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀχ, σὰν τ' Ἀτρέα κι ἐγὼ τὸ γιό τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου 395

ἔμελλα μὲς στὸ σπίτι μου ν' ἀδικοθανατήσω
 ἂν ὅλα δὲν μοῦ τὰ ἔλεγες, θεά, νὰ μὲ φωτίσης.
 Μόν' ἔλα πλέξε τῇ βουλῇ τὸ πῶς θὰ τοὺς πλερώσω
 καὶ στάσου ἀτῇ σου δίπλα μου, παλληκαρίσσιο θάρρος
 νὰ χύνῃς μὲς στὰ στήθια μου καθὼς ἔταν τῆς Τροίας
 μαζί ξεθεμελιώσαμε τίς ἄσπρες πολεμίστρες. 400

Ἄχ, ἔτσι ἂν μοῦ παράστεκες λιοθώρητη, βοηθώντας,
 καὶ μὲ τρακίσους δύνομαι νὰ πολεμήσω ἄντρες
 μαζί σου, σεβαστὴ θεά, στὴ χάρη σου θαρρώντας ».

Τότε κι ἡ λιοπερίχυτη θεά Ἀθηνᾶ τοῦ λέει· 405
 « Κοντὰ σου θὰ ἔμαι πρόθυμα, στιγμή δὲ θὰ μὲ χάσης.
 δὲ θὰ χαθῶ ἀπ' τὰ μάτια σου κι ἔταν θ' ἀρχίσῃ ἡ μάχη
 καὶ τὸ στρωμένο πάτωμα θαρρῶ πῶς θὰ λερώσουν
 μ' αἵματα καὶ μυαλὰ πολλοὶ γαμπροὶ ποὺ τρῶν τὸ βίός σου.

Μόν' ἔλα τώρα ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάμω· 410
 Θὰ σοῦ ζαρῶσω τὸ πετσί στὸ λυγερὸ κορμί σου
 καὶ θὰ χαλάσω τὰ σγουρὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου
 καὶ θὰ σὲ ντύσω φτωχικά, νὰ σὲ σιχαίνονται ὅλοι.

Τ' ἀχτιδοβόλα μάτια σου ποὺ λάμπουν θὰ θαμπώσω,
 ἄσκημος ἔτσι νὰ φανῇς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὅλους, 415
 στὸ ταίρι σου ἢ στὸ παιδί ποὺ τ' ἄφησες στὸ σπίτι.

Καὶ πρῶτα τὸ χοιροβοσκὸ νὰ τρέξῃς ν' ἀνταμώσης,
 ποὺ στὰ θρεφτὰ του ἐπιστατεῖ καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του
 καὶ τὸ παιδί σου ποὺ ἀγαπᾷ καὶ τὸ πιστό σου ταῖρι.

Σιμὰ στοὺς χοίρους θὰ τὸν βρῇς νὰ κάθεται, ποὺ βόσκουν 420
 κοντὰ στὴν Κορακόπετρα στὴν Ἀρετοῦσα βρύση,
 καὶ τρῶν βελάνια πληθερά, νερὸ καθάριο πίνουν,
 ποὺ φέρνουν τὸ γυαλιστερὸ τὸ πάχος στὰ γουρούνια.

Μεῖνε κοντὰ του κι ὅσα θὲς νὰ μάθῃς ξέταζέ τον,
 ὥσότου στὴν καλότσουπρη νὰ πάω ἐγὼ τῇ Σπάρτῃ 425
 νὰ κράξω τὸν Τηλέμαχο τὸ γιόκα σου, Δυσσέα,
 ποὺ μὲς στὴ Λακεδαίμονα γιὰ τὸ Μενέλαο πῆγε ».

Κι ἀπάντησε ὁ βαθύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

« Πῶς δὲν τοῦ τὰ ἔλεγες, θεά, ποὺ τὰ γνωρίζεις ὅλα ;

Ἦ γιὰ νὰ πίνη τὰ πικρὰ φαρμάκια αὐτὸς γυρνώντας,
 γυρνώντας μὲς στὶς θάλασσες κι ἄλλοι νὰ τρῶν τὸ βιός του ; » 430

Κι εὐτὸς ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλὰδα τοῦ 'πε·
 « Γι' αὐτὸν μὴ νοιάζεσαι πολὺ, ἐγὼ τὸν ὁδηγοῦσα
 ἐκεῖ νὰ φτάσῃ, τ' ὄνομα μεγάλο ν' ἀποχτήσῃ.
 Μῆτε νὰ πῆς κακοπερνᾷ, μόν' ἥσυχος στὸ σπίτι 435
 τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κάθεται κι ὅ,τι ζητήσῃ τό 'χει.
 Ναί, μὰ καρτέρι τοῦ 'στησαν οἱ νιοὶ μ' ἓνα καράβι
 νὰ τὸν χαλάσουν θέλοντας, πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα,
 μὰ δὲ θὰ γίνῃ ἡ χάρη τους, θαρρῶ, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες
 θὰ φάῃ τὸ χῶμα ἀπ' τοὺς γαμπροὺς ποὺ καταλοῦν τὸ βιός σου ». 440

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸν ἄγγιξε μ' ἓνα ραβδί ἡ Παλλὰδα.
 Τ' ὥραϊο του δέρμα ζάρωσε στὸ λυγερὸ κορμί του
 καὶ τὰ σγουρά του χάλασε μαλλιά τῆς κεφαλῆς του
 καὶ γέρου τοῦ 'βαλε πετσί σ' ὅλο τὸ σῶμα ἀπάνου,
 καὶ θάμπωσαν τὰ μάτια του ποὺ πρὶν λαμποκοποῦσαν 446
 κι ἄλλο τοῦ φόρεσε παλιὸ κουρέλι καὶ χλαμύδα
 τρύπες γεμάτη, λιγδερὴ καὶ μαυροκαπνισμένη
 καὶ μιὰ προβιά γοργοῦ ἐλαφιοῦ τοῦ ρίχνει μαδημένη.
 Στὸ χέρι τοῦ 'δωσε ραβδί καὶ μιὰ σακούλα τρύπια
 παλιά, ποὺ 'χε στὶς ἄκρες τῆς ἓνα σκοινὶ στριμμένο. 450

Ἔτσι εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· καὶ πῆγε ἡ Παλλὰδα
 στὴν πλούσια Λακεδαίμονα τὸ γιό του ν' ἀνταμώσῃ.

Ξ

Κι αὐτὸς γοργὰ τ' ἀνώμαλο τὸ μονοπάτι ἀνέβη
 ἀπ' τὸ λιμάνι, κι ἔφτασε κορφὴ κορφὴ σὲ μέρος
 πολὺδεντρο, ὅπου τοῦ 'λεγε ἡ Ἀθηνᾶ Παλλὰδα
 πὼς θὰ 'βρῃ τὸ χοιροβοσκό, ποὺ πιὸ πιστὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 ποὺ 'χε ὁ Δυσσέας δούλους του, πονοῦσε αὐτὸς τὸ βιός του. 5
 Τὸν βρῆκε ποὺ καθόντανε στὸ πρόσπιτο καὶ γύρω
 ᾗταν χτισμένη αὐλὴ ψηλὴ σὲ ξέφαντῃ κορφοῦλα,

αὐλή μεγάλη κι ὁμορφη κι ὀλόγυρα κλεισμένη;
 πῶχτισε ὁ ἴδιος ὁ βοσκὸς γιὰ τὰ θρεφτὰ τοῦ ἀφέντη
 — κι οὔτε ἡ κυρά του τό 'ξερε μὴδ' ὁ γερο - Λαέρτης — 10
 ὅλο μὲ πέτρες κυλιστὲς κι ἀγριαπιδιὲς φραγμένη.
 Κι ἔμπηξε ἀπόξω στὴ σειρὰ πολλὰ πυκνὰ παλούκια
 σὲ κάθε μέρος, κόβοντας βελανιδιᾶς τὴ φλούδα.
 Μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε δώδεκα χτισμένες χοιρομάντρες,
 κοντὰ βαλμένες στὴ σειρά, γιατίακια γιὰ τοὺς χοίρους, 15
 κι ἀπὸ πενήντα καθεμιὰ χωροῦσε χοιρομάντρα
 γουροῦνες χαμοκύλιστες, μανάδες ποὺ γεννοῦσαν.
 Τ' ἄρσενικά, λιγότερα, κοιμόντανε ὅλα ἀπ' ὄξω.
 Αὐτὰ λιγότευαν γιατί τὰ τρώγανε οἱ μνηστῆρες,
 ποὺ τοὺς τὰ πῆγαινε ὁ βοσκός, διαλέγοντας ἀπ' ὅλα 20
 τὸ πιὸ παχύτερο θρεφτό. Κι ἦγαν τρακόσια ἐξήντα.
 Κοντὰ τους τέσσερα σκυλιά, ὅμοια θεριά, φυλοῦσαν,
 ποὺ τὰ 'θρεψε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης.
 Ταίριαζε ἐκεῖ στὰ πόδια του τσαρούχια, ἓνα ἀργασμένο
 τομάρι κόβοντας βοδιοῦ. Οἱ τρεῖς βοσκοὶ εἶχαν φύγει 25
 καὶ πῆγαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου τοὺς χοίρους νὰ βοσκήσουν.
 Τὸν τέταρτο τὸν ἔστειλε στὴ χώρα, ἓνα θρεφτάρι
 νὰ φέρη στοὺς ξεστρίπτους μνηστῆρες ἀπ' ἀνάγκη,
 γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν καρδιά μὲ κρέας σφάζοντάς το.
 Κι ἄξαφνα τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα 30
 τοῦ ρίχτηκαν γανγίζοντας, κι ἐκεῖνος μ' ἐξυπνάδα
 κάθισε κάτω, πέταξε καὶ τὸ ραβδί ἀπ' τὸ χέρι.
 Τότε ἄσκημα στὴ μάντρα του κιντὰ θὰ τὰ περνοῦσε,
 μόν' ἔτρεξε ὁ χοιροβοσκός σὰν ἀστραπὴ στὴν πόρτα
 — τοῦ 'πесе κι ἀπ' τὰ χέρια του στὸ χῶμα τὸ τομάρι — 35
 κι ἐδῶθε ἐκεῖθε τὰ σκυλιά τὰ 'διωξε μὲ φοβέρες,
 πέτρες πυκνὲς πετώντας τους, κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
 « Γέρο, ἀπὸ λίγο τὰ σκυλιά νὰ σὲ καταξεσκοῦσαν,
 τότε μπροστὰ θὰ μ' ἔστρωνες μὲ τὰ ξεφωνητά σου,
 μὰ φτάνουν ὅσες οἱ θεοὶ μοῦ δώσανε ἄλλες πίκρες. 40
 Γιατὶ ὅλο κλαίω καὶ θρηνῶ τὸ θεϊκό μου ἀφέντη

καὶ γι' ἄλλους θρέφω τὰ παχιά θρεφτά νὰ τοῦ τὰ τρῶνε.
 Κι ἐκεῖνος κάπου τὸ ψωμί θὰ λαχταρᾷ, σὲ χῶρες
 γυρίζοντας ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων, ἂν ὡς τώρα
 βρίσκεται ἀκόμα στὴ ζωή, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἂν βλέπη. 45
 Μόν' ἔλα, γέρο, ἀκλούθα με νὰ πᾶμε στὸ καλύβι,
 κι ἐκεῖ μοῦ λές, σὰν φᾶς ψωμί, καὶ πιῆς ἓνα ποτήρι,
 πόθε εἶσαι καὶ τί βάσανα σὲ βρῆκαν στὴ ζωή σου ».

Εἶπε, καὶ πρῶτος ὁ βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι μπῆκε,
 καὶ τὸν Δυσσέα μπάζοντας τὸν ἔβαλε νὰ κάτση, 50
 πυκνὰ κλαδιά σὰν τοῦ 'στρωσε καὶ ξάπλωσε ἀπὸ πάντα
 πυκνόμαλλου ἀγριογιδιῶ, προβιὰ σγουρή, μεγάλη,
 πὺ ἀπάνω αὐτὸς κοιμόντανε. Καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας,
 γιὰτὶ τὸν καλοδέχτηκε, καὶ τοῦ 'πε κρᾶζοντάς τον·
 « Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ σοῦ τὰ δώσουν, 55
 ὅσα ποθεῖς, πὺ φιλικὰ μὲ δέχτηκες ἐμένα ».

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Δὲν τό 'χω, γέρο, σὲ καλὸ τὸν ξένο ν' ἀψηφήσω,
 χειρότερός σου κι ἂν ἐρθῇ. Γιατὶ σταλτοὶ ἀπ' τὸ Δία 60
 εἶναι ὅλοι οἱ ξένοι καὶ οἱ φτωχοί. Τὸ δόσιμό μας λίγο
 μὰ πρόσχαρο. Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τῶν δούλων,
 πὺ ὅλο φοβοῦνται, ἀφεντικὰ καινούργια σὰν ὀρίζουν.
 Μὰ νά, οἱ θεοὶ τοῦ κλείσανε τὸ γυρισμὸ του ἐκείνου,
 πὺ θὰ μ' ἀγάπαε γκαρδιακά, θὰ μοῦ 'δινε καὶ χτῆμα 65
 καὶ σπίτι καὶ κληρονομιά κι ὁμορφὴ γυναικούλα,
 ὅσα σὲ δοῦλο του πιστὸ καλὸς ἀφέντης δίνει,
 πὺ τυραγνίστηκε γι' αὐτὸν καὶ τῇ δουλειᾷ του ὡς τόσο
 τοῦ τῇ βλογῆσανε οἱ θεοί. Ἔτσι ἡ δουλειὰ πὺ κἀνω
 στὰ δυὸ μου χέρια πρόκοψε. Γι' αὐτό, χαρὰ σὲ μένα,
 ἀνίσως ὁ ἀφέντης μου στὸ σπίτι του γυρνοῦσε. 70
 Μὰ χάθηκε. Εἶθε σύρριζα τὸ γένος τῆς Ἑλένης
 ἔτσι νὰ σβῆση, πῶστειλε πλῆθος ψυχὲς στὸν Ἄδη.
 Γιατὶ κι αὐτὸς γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα πῆγε
 στὴν Τροία τὴν πλατύδρομη νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς Τρῶες ».

Εἶπε, κι ἀμέσως ἔσφιξε μὲ ζώνη τὸν χιτῶνα 75

καὶ κίνησε γιὰ τὸ μαντρί πού κλειοῦσε χοίρων φάρες.
 Δυὸ πῆρε ἐκείθε κι ἔσφαξε κι εὐτὺς τοὺς καψαλίζει
 καὶ τοὺς κομμάτισε ἔπειτα καὶ τοὺς περνᾷ στὶς σοῦβλες.
 Κι ὅλα σὰν καλοψήθηκαν τὰ πῆγε τοῦ Δυσσέα,
 ζεστὰ στὶς σοῦβλες, μὲ λευκὸ πασπαλισμένα ἀλεύρι. 80
 Γλυκὸ κρασί τοῦ κέρασε σ' ἓνα καυκί, κι ὁ ἴδιος
 κάθισε τότε ἀγνάντια του καὶ τοῦ 'πε κρᾶζοντάς τον·
 « Κόπιασε, ξένε, χοιρινὸ νὰ φᾶς πού τρῶν κι οἱ δοῦλοι.
 "Ὅμως τὰ τρυφερά θρεφτά τὰ τρῶν αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες,
 δίχως νὰ νιώθουν ἢ σπλαχνιὰ ἢ θεοῦ φόβο νὰ 'χουν. 85
 Μὰ οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τ' ἄδικο δὲν τὸ θέλουν,
 παρὰ τὸ δίκιο τὸ τιμοῦν καὶ τὶς καλὲς τὶς πράξεις.
 Κι ἄσπλαχνοὶ κλέφτες πού πατοῦν τὶς ξένες πολιτεῖες
 καὶ δώσῃ ὁ Δίας πλιάτσικα νὰ κάμουν, καὶ ξοπίσω
 γυρίζουν στὴν πατρίδα τους μὲ φορτωμένα πλοῖα, 90
 κι αὐτοὶ περισσὶα μέσα τους τὴ θεία δίκη τρέμουν.
 Μὰ αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες θὰ 'μαθαν πὼς χάθηκε ὁ ἀφέντης
 ἢ θ' ἄκουσαν φωνὴ θεοῦ, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ θέλουν
 γάμο νὰ κάμουν μὲ τιμὴ ἢ σπῖτι τους νὰ πᾶνε,
 μόν' ἤσυχοι δίχως σπλαχνιὰ καὶ πόνο τρῶν τὸ βίός του. 95
 Γιατὶ δὲ σφάζουν ἓνα ἢ δυό, τὶς μέρες πῶχει ὁ χρόνος,
 καὶ τὸ κρασί ἀλογάριαστο τὸ βγάζουν καὶ τὸ πίνουν.
 Κι ἦταν τὸ βίός του ἀμέτρητο. Τόσο κανεὶς ἀφέντης
 ἄλλος δὲν τό 'χει στὴ στεριά τὴ μαύρη, οὔτε στὸ Θιάκι,
 κι ἂν σμίξης εἴκοσι μαζί, τὰ πλούτη του δὲν κάνεις. 100
 Θὰ λογαριάσω νὰ τὸ ἰδῇς. Στους κάμπους πέρα βόσκουν
 κοπάδια δώδεκα βοδιῶν, προβάτων ἄλλα τόσα,
 κι ὡς τόσα χοίρων καὶ γιδιῶν πλατιά κοπάδια ἀκόμα,
 πού τοῦ τὰ βόσκουν μισθωτοὶ κι ἄλλοι βοσκοὶ δικοὶ του.
 Κι ἐδῶ ὅλα ὡς ἑντεκα γιδιῶν πλατιά κοπάδια θὰ 'χῃ, 105
 πού τὰ προσέχουν πιστικοὶ νὰ βόσκουν στ' ἀκροβούνια.
 Καὶ πᾶσα μέρα ἓνα σφαχτὸ τοὺς κουβαλᾷ ὁ καθένας,
 ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο, πού θρέφει στὸ κοπάδι
 Κι ἐγὼ φυλάω αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς χοίρους καὶ προσέχω

καὶ τὸ καλύτερο θρεφτὸ διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω ». 110

Εἶπε, κι ἐκεῖνος μ' ὄρεξη, χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάζῃ,
 ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτά, τὸ φόνο τῶν μνηστήρων
 στὸ νοῦ του λογαριάζοντας. Σὰ χόρτασε νὰ τρώγῃ,
 τοῦ ἴδωσε ἓνα καυκὶ κρασί γεμάτο, ποὺ κι ὁ ἴδιος 115
 ἔπινε, καὶ τὸ δέχτηκε μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνος,
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε·
 « ὦ φίλε, ποιὸς σ' ἀγόρασε, δίνοντας βιὸς δικό του,
 ἔτσι μεγάλος κι ἄρχοντας καθὼς τὸν παρασταίνεις ;
 Λὲς χάθηκε γιὰ τὴν τιμὴ κι αὐτὸς τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα.
 Πές μου, μπορεῖ γὰ γνῶρισα κι ἐγὼ ἓναν τέτοιον κάπου. 120
 Τὸ ξέρεῖ ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς δὲ θὰ κρύψω
 τὴν εἰδηση, ἂν τὸν ἔβλεπα, γιατί εἶδα πλῆθος τόπους ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 « Κανεὶς πιά, γέρο, ποὺ γι' αὐτὸν μαντάτα ἐδῶ μᾶς φέρνει, 125
 μήτε καὶ τῇ γυναίκα του, μηδὲ τὸ γιό του πείθει,
 μόν' ἔτσι ψέματα κολνοῦν, περαστικοὶ διαβάτες,
 πῶχουν ἀνάγκη ἀπὸ ψωμί καὶ τὴν ἀλήθεια κρύβουν.
 Κι ὅποιος στὸ Θιάκι ζήτησας ἐρθῇ νὰ διακονέψῃ,
 πάει στὴν κυρά μου καὶ πλαστὰ τῆς φτιάχνει παραμύθια, 130
 κι αὐτὴ τὸν καλοδέχεται καὶ τὸν φιλεῖ ἀπ' ὅλα
 καὶ κάθεται καὶ τὸν ρωτᾷ καὶ δάκρυα μαῦρα χύνει,
 ὡς πρέπει σ' ὅποια τῆς χαθῇ τὸ ταίρι τῆς στὰ ξένα.
 Εὐκόλα, γέρο, θὰ ἔπλαθες, καὶ σὺ καμιὰ ἱστορία,
 ἂν ροῦχα σοῦ ἴδινε κανεὶς, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Μὰ τώρα ἐκείνου τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γοργόφτερα ὄρνια 135
 θὰ τοῦ ἴδαραν τὰ κόκκαλα καὶ θὰ ἔσβησε ἡ ζωὴ του,
 ἢ ψάρια θὰ τὸν ἔφαγαν στὰ πέλαγα κι ἡ ἄμμο
 σωρὸς στὶς ἄκρες τοῦ γιालοῦ τὰ κόκκαλά του χάνει.
 Ἔτσι μπορεῖ νὰ χάθηκε, καὶ σ' ὅλους τοὺς δικούς του
 ἄφησε πίκρες πίσω του καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. 140
 Γιατὶ ποτὲ μου δὲ θὰ ἰδῶ τέτοιον γλυκὸν ἀφέντη
 σ' ὅλο τὸν κόσμον, κι ἂν ἐρθῶ στὸ σπῖτι τῶν γονιῶν μου,
 ὅπου γεννήθηκα κι ἐγὼ καὶ μ' ἔθρεψαν μὲ χάδια.

- Μὰ τόσο δὲν πονῶ γι' αὐτούς, κι ἄς νιώθω μιὰ λαχτάρα
νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου καὶ νὰ τοὺς δῶ στὰ μάτια. 145
- Μὰ τοῦ Δυσσέα μ' ἔκαψε, ποὺ χρόνια λείπει, ὁ πόθος.
Καὶ τ' ὄνομά του σέβομαι νὰ πῶ, κι ἐδῶ ἄς μὴν εἶναι.
— Γιατὶ μ' ἀγάπαε περισσὰ καὶ μὲ ψυχοπονοῦσε.—
Μόν' ἀδελφό μου τὸν καλῶ κι ἄς εἶναι τόσο ἀλάργα ».
- Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας· 150
« ὦ φίλε, τ' ὄχι ἀφοῦ κρατᾷς καὶ λὲς πὼς πιά δὲ θὰ ῥθῃ
κι ἄπιστη πάντα τὴν καρδιά τὴν ἔχεις μὲς στὰ στήθια,
ἔτσι στὴν τύχη δὲ μιλῶ, μόν' ὄρκο νὰ σοῦ κάμω
πὼς ὁ Δυσσέας ἔρχεται. Κι εὐτὺς ἅμα πατήση
τὸ πόδι του στὸ σπίτι σου τὰ συχαρήκια δῶς' μου, 155
— μ' ὁμορφα ροῦχα ντύσε με, χλαμύδα καὶ χιτῶνα —
μὰ πρὶν δὲν παίρνω τίποτε κι ἄς ἔχω τόση ἀνάγκη.
Γιατὶ μισῶ ὅσο μισητὴ μοῦ ἔναι ἡ μπασιά καὶ τ' Ἄδῃ
ὅποιον τὰ ψέματα ἀγαπᾷ γιατί τὸν σπρώχνει ἡ φτώχεια.
Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου, 160
καὶ τὸ ψωμί ποὺ μοῦ ἔδωσες καὶ τοῦ σοφοῦ Δυσσέα
ἡ στιά ποὺ μὲ φιλοξενεῖ, πὼς ἔτσι θὰ τελέψουν
ὅλα καθὼς σοῦ τὰ μιλῶ. Σ' αὐτὸν τὸ χρόνο ἀπάνω
θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μὲ τὸ καλὸ ὁ Δυσσέας,
— ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος, — 165
θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ θὰ τοὺς τιμωρήσῃ,
ὅσους τὸ ταῖρι του ἀψηφοῦν καὶ τὸ λεβέντη γιό του ».
- Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Τὰ συχαρήκια μήτε ἐγώ, παππού, θὰ σοῦ χαρίσω,
μήτε ὁ Δυσσέας θὰ ῥθῃ πιά. Μόν' πίνε δίχως ἔγνοια, 170
κι ἄλλη κουβέντα ἄς πιάσουμε κι αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζης.
Γιατὶ βαθιά στὰ στήθια μου πληγώνεται ἡ καρδιά μου,
τὸν ξακουσμένο ἀφέντη μου κανεῖς σὰν μοῦ θυμίσῃ.
Τοὺς ὄρκους ἄς ἀφήσουμε, κι εἴθε ὁ Δυσσέας νὰ ῥθῃ,
ὅπως κι ἐγώ κι ἡ φρόνιμη τὸ θέλει ἡ Πηνελόπη 175
κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.
Τώρα πάλι ἄπαυτα θρηνῶ γιὰ τὸ λεβέντη γιό του,

- τὸν ἀκριβὸς Τηλέμαχο, ποῦ σὰ μικρὸ φιντάνι
 με τοῦ θεοῦ τῇ δύναμη μεγάλωσε με χάδια
 κι ἔλεγα πὼς χειρότερος στὸν κόσμο δὲ θὰ γίνῃ
 180 ἀπ' τὸ γονιό του στὸ κορμὶ καὶ στὴ λεβέντικη ὄψῃ.
 Κάποιος θεὸς εἴτε ἄνθρωπος τοῦ γύρισε τὸ νοῦ του
 καὶ πάει γιὰ τὸν πατέρα του νὰ μάθῃ μὲς στὴν Πύλο.
 Σ' αὐτὸν καρτέρι τοῦ ἴστησαν οἱ μισητοὶ μνηστῆρες,
 185 ὅταν γυρίζῃ σπίτι του, γιὰ νὰ χαθῇ ἀπ' τὸ Θιάκι
 ὅλο τὸ γένος ἄχναρο τοῦ Ἰσόθεου Ἀρκεσίαι.
 Μόν' ἄς ἀφήσουμε κι αὐτὸν ἂν θὰ σωθῇ ἢ θὰ πάθῃ,
 κι εἴθε ν' ἀπλώσῃ ἀπάνω του τὸ χέρι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Κι ἔλα πιά, γέρο, νὰ μοῦ πῆς καὶ σὺ τὰ βάσανά σου.
 190 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς εἶσαι, ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πόθε γονοκρατιέσαι ;
 Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
 στὸ Θιάκι ; Ποιὰ παινεύονταν πὼς ἦταν παλληκάρια ;
 Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στὸ Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἴπε·
 195 « Μετὰ χαρᾶς σου ὅλα σωστά θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι·
 Ἄν εἶχαμε γιὰ κάμποσο καιρὸ μὲς στὸ καλύβι
 γλυκὸ κρασί καὶ φαγητὰ νὰ τρῶμε μ' ἡσυχία,
 κι ἄλλοι νὰ τρέχουν στὴ δουλειά, κι ὁλόκληρο ἓνα χρόνο
 200 νὰ ἔλεγα, δὲ θὰ τέλειαν τὰ πάθια τὰ δικά μου,
 ὅσα μοῦ τύχανε σωρὸς ἀπὸ θεῶν κατάρα.
- Παινιέμαι πὼς κατὰγομαι ἀπ' τὴ μεγάλη Κρήτη
 κι εἶμαι πατέρα πλούσιου γιός. Κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίτι
 205 μὲ τὴ γυναῖκα του ἔκαμε γιούς γνήσιους ὁ γονιός μου,
 μὰ ἐμένα μάνα ἀγοραστὴ μὲ γέννησε μιὰ σκλάβα,
 ὅμως σὰν τ' ἄλλα του παιδιὰ τὰ γνήσια μ' ἀγαποῦσε,
 ὁ Κάστορας τοῦ Ὑλάκη ὁ γιός, γιατί παινιέμαι ἐκείνου
 πὼς εἶμαι γιός, ποῦ σὰ θεὸς στὴν Κρήτη τὸν τιμοῦσαν
 210 γιὰ τὰ πολλὰ του τ' ἀγαθὰ καὶ τοὺς λεβέντες γιούς του.
 Καὶ σὰν τὸν πῆρε ἡ μοῖρα του στὸν ἄχαρο τὸν Ἀδῆ,
 τὸ βίός του τότε μοίρασαν οἱ παινεμένοι γιοὶ του

καὶ σ' ὅλα βάλανε λαχνό, μὰ λιγοστά σὲ μένα
 μοῦ δώσανε στὴ μοιρασιά κι ἓνα του σπίτι μόνο.
 Ἐγὼ ὅμως βρῆκα ταίρι μου μιὰ νοικοκυροπούλα,
 ἀπ' τὴν πολλή μου λεβεντιά, γιατί δειλὸς δὲν ἦμουν 215
 μήτε ἓνας φυγοπόλεμος. Πᾶν τώρα, σβήσανε ὅλα!
 Μὰ βλέποντας τὴν καλαμιὰ βρίσκεις θαρρῶ τὸ στάχυ.
 Γιατὶ μεγάλες συμφορὲς μοῦ δέρνουν τὸ κεφάλι.
 Ἀλήθεια, μοῦ ἔδωσαν καρδιά ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἄρης
 καὶ τόλμη. Κι ὅταν ἔσταινα καρτέρι μὲ τοὺς πρώτους, 220
 τὸ χάρο μαγειρεύοντας μαζί τους τῶν ὀχτρῶν μας,
 ποτὲ τῆς δὲ λογάρισε τὸ θάνατο ἡ καρδιά μου,
 μόν' πάντα ἀπ' ὅλους ἔτρεχα μπροστά μὲ τὸ κοντάρι
 κι ἄλλοι τοῦ ὀχτροῦ ποὺ πιὸ γοργὸς δὲν τύχαινε ἀπὸ μένα !
 Τέτοιος στίς μάχες στάθηκα. Ὅμως νὰ μὴν τ' ἀκούσω 225
 χωράφια καὶ νοικοκυριά ποὺ θρέφουν παλληκάρια,
 μόν' τὰ καράβια μὲ κουπιὰ νυχτόημερα ἀγαποῦσα
 καὶ μάχες καὶ καλόξυστα κοντάρια καὶ σαίτες
 πικρές, ποὺ κρύος τάρταρος γι' ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι.
 Μὰ ἐγὼ, ὅσα μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου, αὐτὰ ποθοῦσα. 230
 Γιατὶ στὸν ἓνα μιὰ δουλειά, στὸν ἄλλονε ἄλλη ἀρέσει.
 Καὶ πρὶν νὰ πᾶνε οἱ Ἀχαιοὶ τὴν Τροία νὰ πατήσουν,
 ἐννιά φορὲς ἀρχήγεψα στοὺς κλέφτες καπετάνιος
 καὶ μὲ καράβια φτερωτὰ πατοῦσα ξένες χῶρες
 κι ἔκανα πλιάτσικα ἄπειρα κι ἔπαιρνα ἀπ' ὅλα πλῆθος 235
 κι ἄλλα στερνά μὲ τὸ λαχνό. Τὸ σπίτι εὐτὺς πλουτοῦσε
 καὶ δυνατὸς καὶ σεβαστὸς στὴν Κρήτη καταντοῦσα.
 Μὰ τὸ πικρὸ ταξίδι αὐτό, πῶφαγε πλῆθος κόσμου,
 τοῦ Κρόνου ὁ βροντολάλος γιὸς σὰν τό ἔβαλε σιὸ νοῦ του
 πῆρα κι ἐγὼ τότε φωτιά μὲ τὸν Ἰδομενέα, 240
 νὰ πᾶμε μὲ τὰ γρήγορα καράβια γιὰ τὴν Τροία.
 Κι οὐδ' ἦταν τρόπος ν' ἀρνηθῆς ποὺ τ' ἀπαιτοῦσε ὁ κόσμος.
 Καὶ πολεμούσαμε κλειστά ἐννιά ἐκεῖ κάτω χρόνια.
 Στὰ δέκα ἀπάνω κάψαμε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου
 καὶ στὰ καράβια μπῆκαμε νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα. 245

Μὰ λὲς μᾶς σκόρπισε ὁ θεός. Τότε στὸν ἔρμο ἐμένα
 μοῦ ἔγραψε κι ἄλλες συφορὲς ὁ βροντολάλος Δίας.
 Γιατὶ ἓνα μῆνα χάρηκα μονάχα τὰ παιδιὰ μου,
 τὸ ταίρι μου τὸ λατρευτὸ καὶ τὸ νοικοκυριὸ μου.
 Καὶ πάλε μοῦ ἔλεγε ἡ καρδιὰ καράβια ν' ἄρματώσω 250
 καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτοὺς στὴν Αἴγυπτο νὰ φύγω.
 Ἐννιά καράβια ἄρμάτωσα κι ὅλοι μὲ θάρρος ἦρθαν.
 Τότε ἔξι μέρες οἱ πιστοὶ συντρόφοι μου γλεντοῦσαν
 κι ἐγὼ σφαχτὰ ἀλογάριαστα τοὺς ἔβαλα νὰ κάμουν 255
 πρῶτα θυσίᾳ στοὺς θεοὺς καὶ στὸ τραπέζι νὰ ἔχουν.
 Τὴν ἑβδομὴ μπαρκαράμε κι ἀπ' τὴν πλατεῖα τὴν Κρήτη
 ὀλόπρυμα ἄρμενίζαμε μ' ὄμορφο βοριαδάκι
 κυλώντας μὲ τὰ κύματα. Κι οὔτε ἓνα μου καράβι
 δὲν ἔπαθε, μόν' ἄβλαβα κι ὅλοι γερά τραβοῦσαν 260
 καὶ τὰ ὀδηγοῦσε ὁ ἄνεμος μὲ τοὺς ἄρμενιστάδες.
 Τὴν πέμπτῃ μέρα φτάσαμε στ' ἀφρότρεχο ποτάμι,
 τὸ Νεῖλο, κι ἐκεῖ δέσαμε τ' ἀνάφρυδα καράβια.
 Ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους
 κοντὰ στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νὰ ἔχουν, 265
 κι εἶπα νὰ βάλουνε σκοποὺς κατάκορφα στὶς ράχες.
 Μὰ ἐκεῖνοι, ἀπὸ παλληκαριὰ κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη,
 τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερὰ χωράφια
 καὶ πῆραν τὶς γυναῖκες των καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
 κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμὴ στὴ χώρα 270
 ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θορήνους
 πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὅλος
 ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' ἄλογα κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη.
 Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στοὺς συντρόφους
 ἔρριξε ἀβάσταχτη φυγὴ κι οὔτε ἔμεινε κανέναν 275
 ν' ἀντισταθῇ. Γιατὶ ὁ χαμὸς τοὺς εἶχε ὀλοῦθε ζῶσει.
 Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
 κι ἄλλους ποὺ πῆραν ζωντανοὺς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους.
 Κι ὁ Δίας τότε μοῦ ἔβαλε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ μου.
 — Ἀχ ! εἶθε ἐκεῖ στὴν Αἴγυπτο νὰ μ' ἐπαιρνε κι ὁ χάρος,

γιατί ξοπίσω συμφορές με καρτερούσαν κι άλλες.—
 Βγάζω τήν καλοκάωτη τήν περικεφαλαία
 και τήν ἀσπίδα πέταξα στή γῇ και τὸ κοντάρι
 κι ἔτρεξα ἐμπρός στοῦ βασιλιά τ' ἀμάξι και φιλοῦσα
 τὰ πόδια του, κι ὁ βασιλιάς με γλύτωσε ἀπ' τὸ χάρο·
 κι ἀφοῦ στ' ἀμάξι μ' ἔβαλε νὰ κάτσω, στὸ παλάτι
 με πήρε και στή γῆς βροχή τὰ δάκρυα μου κυλοῦσαν.
 Χιλιάδες τότε ἀπάνω μου χυμοῦσαν λυσσασμένοι
 με τὰ κοντάρια, θέλοντας κομμάτια νὰ με κάμουν.
 Μὰ ἐκεῖνος τοὺς ἐμπόδιζε, γιατί εἶχε μὲς στὸ νοῦ του
 τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου τὸ θυμό, τοῦ φιλοξένου Δία,
 ποὺ τὰ παράνομα μισεῖ. Ἐφτά ἐκεῖ κάτω χρόνια
 ἔμεινα, βιὸς συνάζοντας μέσα στοὺς Αἰγυπτίους,
 γιατί μοῦ δίνανε ὅλοι τους. Στόν ὄγδοο τὸ χρόνο
 ἦρθε ἓνας κάποιος Φοίνικας, ξεγελαστής τοῦ κόσμου
 κι ἀπατεώνας, ποὺ πολλοὺς τοὺς ἔβαλε στὸ χέρι,
 και τὰ μυαλά μοῦ σήκωσε νὰ πᾶμε στή Φοινίκη,
 ὅπου κι ἀμπελοχώραφα και σπίτια εἶχε δικὰ του.
 Ἐκεῖ μαζί του κάθισα ὁλόκληρο ἓνα χρόνο.
 Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες με τοὺς μῆνες
 και κλειοῦσε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλη πίσω,
 με πήρε στὸ καράβι του νὰ πᾶμε στή Λιβύα,
 τάχα πὼς θὰ φορτώσουμε, χίλιες ψευτιὲς κολνῶντας,
 μὰ γιὰ νὰ με πουλήσῃ ἐκεῖ, χρήματα νὰ κερδίσῃ.
 Καὶ πῆγα θέλοντας και μὴ, και μυρωδιὰ ἄς τὰ πῆρα.
 Μ' ὁμορφο ἀρμένιζε βοριά και πρύμο τὸ καράβι
 μακριὰ ἀπ' τὴν Κρήτη. Μὰ χαμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας.
 Κι ὅταν πιά πίσω ἀφήσαμε τὴν Κρήτη, μήτε ἄλλη
 καμιὰ στεριά φαινότανε, μόνο γιαλὸς κι οὐράνια,
 τότε ἓνα μαῦρο σύγνεφο, στὸ βαθουλὸ καράβι
 ἀπλώσε ὁ Δίας κι ὁ γιαλὸς σκοτείνιασε ὅλος κάτω.
 Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε και τὸ γοργὸ καράβι
 μ' ἀστροπελέκι χτύπησε και τὸ συντάραιε ὅλο
 καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς και γέμισε ὅλο θειάφι.

Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι.
 Καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κύμα σὰν κουροῦνες 315
 κι ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Μὰ τότε ἡ χάρη τοῦ Διὸς, μὲς στὴν ἀπελπισιά μου,
 ἓνα κατάρτι μοῦ 'στείλε μεγάλο ἀπ' τὸ καράβι
 καὶ τό 'φερε στὰ χέρια μου, γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο.
 Πιάστηκα ἀπάνω κι οἱ βαρεῖες με δέρνηαν οἱ φουρτοῦνες. 320
 Μέρες ἐννιά παράδερνα. Τὴ δέκατη πιά νύχτα
 με πῆγαν τ' ἄγρια κύματα στῶν Θεσπρωτῶν τὴ χώρα.
 'Εκεῖ με πῆρε ὁ Φεῖδωνας ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου
 νὰ με νοιαστῇ φιλόξενα. "Ενας λεβέντης γιὸς του
 με τράβηξε ἀπ' τὸ χέρι μου καὶ μ' ἔφερε στὸ σπίτι, 325
 κατὰκοπο ἀπ' τὴν κούραση κι ἀπ' τῆς αὐγῆς τὸ κρῦο,
 κι ἐκεῖ με ροῦχα μ' ἐντυσε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 'Εκεῖ σὰν ἤμουν ἔμαθα γιὰ τὸ Δυσσέα. 'Ο ἴδιος
 ὁ βασιλιάς μοῦ τό 'λεγε ποὺ τὸν φιλοξενοῦσε,
 ὅταν γυρνοῦσε στὴ γλυκεῖα πατρίδα του νὰ φτάσῃ. 330
 Μοῦ 'δειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς ποὺ σὺνάξε ὁ Δυσσέας,
 χαλκό, χρυσάφι, σίδηρο δυσκολοδουλεμένο,
 ποὺ ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του.
 Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βίος ποὺ πῆγε στὸ παλάτι.
 Γιὰ τὴ Δωδώνη μοῦ 'λεγε πῶς ἔφυγε ὁ Δυσσέας, 335
 ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸν δρὺ τὸ θέλημα ν' ἀκούσῃ
 τοῦ Δία, πῶς θὰ πῆγαινε στὸ καρπερὸ τὸ Θιάκι,
 πῶς λείπε χρόνια, ἂν φανερὰ εἶτε κρυφὰ θὰ φτάσῃ.
 Στάζοντας στὸ παλάτι του ὀρκίζονταν μπροστά του,
 πῶς τὸ καράβι ρίξανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι 340
 κι ὅλοι ἔτοιμοι ἦταν στὴν γλυκεῖα πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρὶν, γιὰτὶ ἔτυχε καράβι
 τῶν Θεσπρωτῶν στὸ καρπερὸ Δουλίχι νὰ πηγαῖνῃ.
 Στὸ βασιλιά τὸν "Αἰαστο τοὺς εἶπε νὰ με φέρουν,
 ὅμως αὐτοὶ μελέτησαν κακὴ βουλή γιὰ μένα, 345
 γιὰ νὰ τὰ πιῶ τὰ πιὸ πικρὰ τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.
 Κι ὅταν μεσοπελάγωσε τ' ἀφρόχαρο καράβι,

εὐτὺς στὸ νοῦ τους ἔβαλαν τὴν ὥρα τῆς σκλαβιάς μου.
 Μὲ γδύνουν καὶ μοῦ πήρανε χλαμύδα καὶ χιτῶνα
 κι ἄλλα ἀποφόρια μοῦ ἔδωσαν νὰ βάλω καὶ χιτῶνα
 350 κουρελιασμένον, νὰ τα, αὐτὰ ποὺ τὰ θωρεῖς κι ὁ ἴδιος.
 Κατὰ τὸ βράδυ φτάσαμε στ' ἄγναντερὸ τὸ Θιάκι.
 Τότε σφιχτὰ μὲ δέσανε μὲς στὸ γερὸ καράβι
 μ' ἓνα καλὸστριφτο σκοινὶ καὶ στὴ στεριά πηδώντας
 355 εὐτὺς τραπέζι ἐτοίμασαν στὴν ἀμμουδιά νὰ φᾶνε.
 Μὰ τὰ δεσμὰ οἱ ἀθάνατοι μοῦ λύσανε σὲ λίγο.
 Καὶ τὰ κουρέλια δένοντας τριγύρω στὸ κεφάλι
 κατέβηκα ἀπ' τὸ σκαλιστὸ τιμόνι καὶ τὸ στῆθος
 360 στὴ θάλασσα τὸ σίμωσα κι ἔπλεγα κολυμπώντας
 κι ἀμέσως ὅξω βρέθηκα ἀλάργα ἀπ' τ' ἀκρογιάλι.
 Σ' ἓνα λαγκάδι ἀνέβηκα πυκνὸ, δροσολουσμένο
 καὶ τρύπωσα ζαρώνοντας, κι αὐτοὶ παντοῦ γυρνοῦσαν
 φυσώντας τὰ ρουθόνια τους. Ὅμως πιδ πέρα λίγο
 νὰ ψάξουν βαρεθήκανε καὶ στὸ βαθὺ καράβι
 365 πίσω νὰ πᾶνε κίνησαν, καὶ μ' ἔκρυψαν ἐμένα
 εὐκόλα οἱ ἀθάνατοι καὶ μ' ἔφεραν στὴ μάντρα
 ἀνθρώπου μὲ καλὴ καρδιά. Γραφτὸ νὰ ζήσω ἀκόμα ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Ἄμμοιρε ξένε, τὴν καρδιά μοῦ μάτωσες στὰ στήθια,
 370 καθὼς μοῦ τὰ ἔπες ὅλα αὐτὰ τὰ πικροβάσανά σου.
 Μὰ παραμύθια τὰ θαρρῶ καὶ μήτε τὰ πιστεύω,
 ὅσα γιὰ τὸν ἀφέντη μου Δυσσέα μοῦ ἔπες τώρα.
 Τί θέλεις γέρος ἄνθρωπος καὶ λὲς ψευτιὲς τοῦ κάκου ;
 Τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀφέντη μοῦ κι ἐγὼ τὸν ξέρω ὁ ἴδιος,
 375 ποὺ τὸν μισήσανε οἱ θεοὶ ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι
 καὶ δὲν τοῦ πῆραν τὴ ζωὴ σὰν πολεμοῦσε Τρῶες
 ἢ σὰν ἀπόδωσε ἢ σφαγὴ στὰ χέρια τῶν δικῶν του.
 Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ τοῦ ἴσταναν μνημούρι
 καὶ πίσω δόξα θ' ἄφηνε μεγάλῃ τοῦ παιδιοῦ του.
 Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδόξαστα τὸν ἄρπαξαν οἱ Λάμειες,
 380 κι ἐγὼ ἐδῶ πάντα ἀπόμερα μὲ τὰ γουρούνια μένω,

μήτε πηγαίνω στο χωριό, ἔξδν ἂν μὲ καλέσῃ
 ἢ Πηνελόπη, ὅταν ἐρθοῦν κάποια ἀπ' ἄλλοῦ μαντάτα.
 "Ολοι τὸ κάθε τι ρωτοῦν καὶ τὸ συχοξετάζουν
 κι ἄλλοι γιὰ τὸν ἀφέντη κλαῖν, ποῦ χρόνια ζῇ στὰ ξένα 385
 κι ἄλλοι τὸ χαίρονται καὶ τρῶν ἀπλέρωτα τὸ βιός του.
 Ἐγὼ ὅμως μήτε τὰ ρωτῶ, μήτε νὰ μάθω θέλω,
 ἀφότου κάποιος Αἰτωλὸς μὲ γέλασε, ποῦ φόνος
 σὰν ἔκαμε καὶ γύρισε παντοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμος,
 ἦρθε καὶ στὸ καλύβι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα. 390
 Στοῦ Ἰδομενέα μοῦ ἔλεγε τὸ σπίτι πῶς τὸν εἶδε
 στὴν Κρήτη, τὰ καράβια του τ' ἀνεμοτσακισμένα
 νὰ φτιάνῃ καὶ θὰ ῥχόντανε τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο
 ἢ μέσα στὸ χινόπωρο μὲ πλούτη φορτωμένους
 καὶ τοὺς πιστοὺς συντρόφους του. Καὶ σύ, καημένε γέρο, 395
 μὴ θέλεις ψέματα νὰ λὲς γιὰ νὰ μὲ καλοπιάνῃς.
 Δὲ σὲ φιλοξενῶ γι' αὐτό, παρὰ γιὰτὶ φοβοῦμαι
 τὸ Δία τὸ φιλόξενο καὶ σὲ λυποῦμαι ἐσένα ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἄπιστη ὀλότελα καρδιὰ μέσα στὰ στήθια κρύβεις. 400
 Τοῦ νάχου κι ἂν ὀρκίστηκα, δὲ θέλεις νὰ πιστέψῃς.
 Μόν' ἔλα τώρα ἄς κάμουμε μιὰ συμφωνία οἱ δυὸ μας,
 κι ἄς εἶναι ἀπὸ ψηλὰ οἱ θεοὶ μαρτύροι οἱ ἐπουράνιοι.
 Ἄνίσως ὁ ἀφέντης σου στὸ σπίτι του γυρίσῃ
 χιτῶνα τότε δῶσε μου νὰ βάλω καὶ χλαμῦδα 405
 καὶ στὸ Δουλίχι στεῖλῃ με ποῦ λαχταρῶ νὰ φτάσω.
 Ἄνίσως ὅμως δὲν ἐρθῇ, καθὼς σὲ βεβαιώνω,
 τοὺς δούλους βάλῃ ἀπὸ ψηλὴ κορφὴ νὰ μὲ γκρεμίσουν,
 γιὰ νὰ φοβᾶται ἄλλος φτωχὸς νὰ ρθῇ νὰ σὲ γελάσῃ ».

Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 410
 « Κι ἔτσι πιά, ξένε, δόξα ἐγὼ καὶ φήμη θ' ἀποκτήσω
 καὶ σήμερα καὶ στὰ στερνά, παντοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμος,
 ἀφοῦ σὲ φιλοξένησα στὸ φτωχικό μου πρῶτα,
 μοῦ ῥθε ἔπειτα κι ἡ ὄρεξη νὰ σὲ γκρεμοτσακίσω.
 Τότε τὸ Δία μὲ χαρὰ θὰ τὸν παρακαλοῦσα. 415

Καιρός πιά τώρα γιά φαί. Εἶθε γοργά οἱ συντρόφοι
νά ῥχονταν μιὰ μπουκιὰ ψωμί νά φᾶνε στό καλύβι ».

Σάν τέτοια οἱ δύο τους λέγανε μιλώντας μεταξύ τους.

Σέ λίγο φτάσανε οἱ βοσκοί, τοὺς χοίρους σαλαγώντας,
καί στό μαντρί τοὺς ἔκλεισαν νά κοιμηθοῦν κι ὁλοῦθε 420
μεγάλῃ ἀντάρα ἀκούγονταν μαντριζομένων χοίρων.

Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·

« Φέρτε τὸ πιὸ καλὸ θρεφτὸ νά σφάξω γιά τὸν ξένο
καί νά καλοπεράσουμε κι ἐμεῖς πού πᾶσα μέρα 425
σακατευόμαστε γι' αὐτὰ τ' ἀσπρόδοντα γουρούνια,
κι ἄλλοι μᾶς τρῶν ξεκούραστα τὸν κόπο τὸ δικό μας ».

Ἔτσι εἶπε καί μὲ τὸν μπαλτὰ πιάνει καί σκίζει ξύλα.

Κι οἱ ἄλλοι ἓνα πεντάχρονο παχὺ θρεφτάρι φέρνουν
καί στό βωμὸ τὸ στήσανε. Ποτὲ τοὺς ἀθανάτους
δὲν ξέχανε ὁ χοιροβοσκός, γιατί πολλὴ εἶχε πίστη. 430

Κι ἄρχισε τρίχες στῇ φωτιά νά ρίχνῃ ἀπ' τὸ κεφάλι
τ' ἀσπρόδοντου τοῦ γουρουνιοῦ καί στοὺς θεοὺς εὐχόνταν,
στό σπίτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νά γυρίσῃ.

Τότε μιὰ σκίζα παίρνοντας βελανιδιᾶς, πού κάτω
τὴν εἶχε ἀφήσει σκίζοντας, χτύπησε τὸ γουρούνι 435
κι εὐτὺς στό τόπο τ' ἄφησε. Τὸ σφάζουν τότε οἱ ἄλλοι
κι ἀμέσως τὸ καψάλισαν καί τό ῥκαμαν κομμάτια.

Τότε ἔκοβε ὁ χοιροβοσκὸς ἀπ' τὸ παχὺ θρεφτάρι
ὠμὰ κομμάτια, ἀρχίζοντας ἀπ' ὅλα του τὰ μέρη, 440
καί τὰ ῥβαζε ἄλλα στῇ φωτιά, πασπαλισμένα ἄλευρι,

κι ἄλλα σάν τὰ κομμάτιασαν τὰ πέρασαν στὶς σοῦβλες,
τὰ ψήσανε ὅμορφα ὅμορφα κι ἀπ' τῇ φωτιά τὰ βγάζουν
κι ὅλα σὲ δίσκους τὰ ῥβαλαν. Κι ὀρθὸς νά τὰ μοιράσῃ
σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκός, γιατί ἤξερε τὴν τάξη.

Ἐφτὰ χωρίζει μερδικὰ μοιράζοντας τὸ κρέας. 445

Γιὰ τίς Νεράιδες ἔταξε μὲ προσευχὲς τὸ πρῶτο.

Τὸ δεύτερο γιά τὸν Ἑρμῆ, τῆς Μαίας γιό, καί τ' ἄλλα
τὰ μοίρασε τοῦ καθενός. Καί τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
τὸν τίμησε μ' ὀλόκληρα τὰ πάκια ἀπ' τὸ θρεφτάρι

τ' ἀσπρόδοντο, καὶ γλύκανε τοῦ βασιλιᾶ τὰ σπλάγχνα.
 Κι ἔτσι εἶπε ὁ βαθυστόχαστος Δυσσέας κράζοντάς τον·
 « Εὐμαιε, ὅπως σ' ἀγάπησα νὰ σ' ἀγαπήσῃ ὁ Δίας,
 πού μ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τιμᾷς τὸν καταφρονεμένο ».

Τότε, Εὐμαιε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Καημένε, ἀπ' τὸ βρισκόμενο φάγε νὰ ψυχοπιιάσης.
 Τό 'να μᾶς δίνουν οἱ θεοὶ καὶ μᾶς ἀρνιοῦνται τ' ἄλλο,
 καθὼς τὸ θέλει ἡ χάρη τους, γιατί τὰ δύνονται ὅλα ».

Εἶπε καὶ ρίχνει στὴ φωτιά γιὰ τοὺς Οὐράνιους πρῶτα
 καὶ μαῦρο στάζοντας κρασί πρόσφερε τοῦ Δυσσέα
 πού δίπλα του καθόντανε. Μοίρασε κι ὁ Μεσαύλης
 ψωμιά, πού δοῦλο του ὁ βοσκὸς τὸν πῆρε ἀπ' τοὺς Ταφιῶτες
 — κι οὔτε ἡ κυρά του τό 'ξερε μὴδ' ὁ γερο-Λαέρτης —
 σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης του δίνοντας βιὸς δικό του.

Τότε ὅλοι σ' ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 πῆρε ὁ Μεσαύλης τὰ ψωμιά, κι ἔτσι ὅλοι πιά χορτάτοι
 ἀπὸ ψωμί κι ἀπὸ ψητὸ πηγαινὶν νὰ πλαγιάσουν.

Κακὴ ἦρθε νύχτα, ἀφέγγαρη κι ἔβρεχε πάντα ὁ Δίας
 καὶ βροχερὸς ὁ Ζέφυρος φυσοῦσε ἀγριεμένα.
 Τότε ὁ Δυσσέας τὸ βοσκὸ δοκίμαζε, ἂν θὰ βγάλῃ
 τὴν κάπα του νὰ τοῦ 'δινε, ἢ θὰ παρακινοῦσε
 κανένα ἀπ' τοὺς συντρόφους του, ἀφοῦ τὸν πόνεσε ἔτσι·
 « Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σύ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.

Κάτι παλιά μου θὰ σᾶς πῶ. Μὰ τὸ κρασί τὸ ἔρμο
 μὲ σπρώχνει πού τὸν πιὸ γερὸ στὸ νοῦ τὸν καταφέρνει
 νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ γελᾷ καὶ τὸ χορὸ νὰ πιάνῃ,
 νὰ λήη καὶ λόγια πού κρυφὰ καλύτερα νὰ μένουν.

Μὰ δὲ θὰ τὰ κρατήσω πιά, μιὰ κι ἀνοιζα τὸ στόμα.
 Εἶθε ἔτσι νὰ 'μουν τώρα νιὸς καὶ νὰ 'μουν παλληκάρι
 σὰν τὸν καιρὸ πού σταίναμε καρτέρι μὲς στὴν Τροία
 μὲ τὸ Δυσσέα καὶ τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα τὸ Μενέλαο
 πού στρατηγοῦσαν κι ἀρχηγὸ πῆραν κι ἐμένα τρίτον.
 Κι ὅταν στὴν πόλῃ φτάσαμε καὶ στὸ ψηλὸ τῆς κάστρο,

- τριγύρω στὰ πυκνά κλαδιά, στὸ βοῦρκο, στὰ καλάμια,
 χωμένοι στὶς ἀσπίδες μας λαγιάσαμε κι ἡ νύχτα 485
 ἦρθε ὅπως ἔπεσε ὁ βοριάς κακὴ καὶ παγωνμένη
 κι ἔπεφτε ἀπάνω μας ψυχρὸ σὰν παγωνιά τὸ χιόνι
 καὶ στὶς ἀσπίδες ἔπηξε τὸ κρούσταλλο τριγύρω.
 Μαζί τους εἶχανε οἱ λοιποὶ καὶ κάπες καὶ χιτῶνες
 κι ἤσυχά κοιμηθήκανε χωμένοι στὶς ἀσπίδες. 490
 Μὰ ἐγὼ τὴν κάπα μου ἄφησα στοὺς ἄλλους μου συντρόφους
 τρελλά, γιατί δὲν τό 'λεγα πῶς θὰ ξεπάγιαζα ἔτσι
 καὶ πῆγα μόνο μὲ λευκὸ χιτῶνα καὶ μ' ἀσπίδα.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τέλευε κι ἦταν γερμένη ἡ πούλια,
 τότε ἔτσι τοῦ Δυσσέα μιλῶ πού λάγιαζε κοντά μου, 495
 σκουντώντας μὲ τὸν ἄγκωνα κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 πάει πιά δὲ θὰ ξημερωθῶ. Μὲ τσάκισε τὸ κρῦο.
 Ἦ μοῖρα μου μὲ τύφλωσε τὴν κάπα μου ν' ἀφήσω
 κι ἦρθα μὲ τὸ χιτῶνα ἐδῶ. Τώρα σωμὸ δὲν ἔχει ». 500
 Εἶπα κι ἀμέσως ἔκαμε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ του,
 ὡς ἦταν πρῶτος στὴ βουλή καὶ στὸ κοντάρι πρῶτος,
 κι ἔτσι μὲ σιγανὴ φωνὴ μοῦ μίλησε καὶ μοῦ 'πε·
 « Σώπαινε τώρα μὴ τυχὸν ἄλλος κανεῖς σ' ἀκούση ».
 Κι ἔτσι εἶπε, τὸ κεφάλι του στὸν ἄγκωνα ἀκουμπώντας· 505
 « Ἀκοῦτε, ἀδελφια, νὰ σᾶς πῶ τὸ τί εἶδα στ' ὄνειρό μου.
 Ἦρθαμε ἀλάργα ἀπ' τὰ γοργὰ καράβια, μόν' ἄς τρέξῃ
 κάποιος στὸν Ἀγαμέμνονα νὰ πῇ τὸν ἀρχηγό μας
 νὰ στείλῃ κι ἄλλή δύναμη νὰ φτάσῃ ἀπ' τὴν ἀρμάδα ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε τοῦ Ἀντραίμου ὁ γιὸς ὁ Θόας 510
 ἀπάνω ἀμέσως, κι ἔβγαλε τὴν ἄλική του κάπα
 καὶ γιὰ τὰ πλοῦα τράβηξε. Κι ἐγὼ στὴν κάπα ἐκείνου
 χαρούμενα τυλίχτηκα κι ἔφεγγε πιά ἡ Αὐγούλα.
 Ἔτσι εἶθε νὰ 'μουν τώρα νιὸς καὶ νὰ 'χα τὴν ἀντρεία μου.
 Κάποιος βοσκὸς θὰ μοῦ 'δινε στὴ μάντρα ἐδῶ μιὰ κάπα 515
 ἔτσι ἀπ' ἀγάπη καὶ τιμὴ σὲ τέτοιο παλληκάρι.
 Μὰ τώρα πιά δὲ μὲ ψηφοῦν, γιατί φορῶ κουρέλια ».

- Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Γέρο μου, ὁ λόγος σου σωστός καὶ δὲ θὰ πάη τοῦ κάκου.
 Για ἀπόψε κάπα θὰ βρεθῇ κι ὅ,τι ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπουν 520
 στὸν ξένο τὸν ταλαίπωρο στὰ χέρια μας ἂν πέση.
 Μὰ πάλε τὰ κουρέλια σου θὰ βάλῃς ἅμα φέξῃ
 γιατί δὲν ἔχουμε πολλοὺς χιτῶνες μήτε κάπες
 ἐδῶ νὰ συναλλάζουμε. Καθεὶς ἀπὸ ἴναν ἔχει.
 (Κι ὅταν τ' ἀγαπητὸ παιδὶ γυρίσῃ τοῦ Δυσσέα 525
 αὐτὸς χιτῶνα νὰ ντυθῇς καὶ κάπα θὰ σοῦ δώσῃ
 κι ὅπου σοῦ λαχταράει ἡ καρδιά νὰ φτάσῃς θὰ σὲ στείλῃ »).
- Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε καὶ τοῦ ἴστωσε κρεβάτι
 κοντὰ στὸ τζάκι κι ἔριξε γιδοπροβιές ἀπάνω.
 Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας πλάγιασε καὶ μὲ σγουρὴ μεγάλη 530
 μιὰ κάπα του τὸν σκέπασε ποὺ ἔχε νὰ συναλλάξῃ
 καὶ τὴν φοροῦσε ὅταν βαρὺς ἐρχόντανε χειμῶνας.
- Ἐκεῖ κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ κοντὰ του
 κοιμήθηκαν οἱ ἄλλοι νιοί. Ὅμως δὲν πῆγαινε ὕπνος
 στὸν Εὐμαίو ἐκεῖ νὰ κοιμηθῇ, ἀλλάργα ἀπ' τὰ γουροῦνια, 535
 κι ὅζω νὰ βγῇ ἐτοιμάζονταν. Καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας
 ποὺ τοῦ πονοῦσε ἔτσι τὸ βιὸς κι ἃς ἔμενε στὰ ξένα.
 Στους ὤμους πρῶτα κρέμασε τὸ κοφτερὸ σπαθί του
 γύρω, καὶ φόρεσε σγουρὴ ἀνεμοδιώχτρα κάπα
 καὶ μὲ προβιὰ τυλίχτηκε παχιοῦ μεγάλου τράγου. 540
 Πῆρε στὸ χέρι μυτερὸ κοντάρι, ἀντρῶν καὶ σκύλων
 ξεπλερωτῇ, καὶ πῆγαινε νὰ κοιμηθῇ μονάχος
 στὸ μέρος ποὺ κοιμόντανε τ' ἀσπρόδοντα γουροῦνια
 κάτω ἀπὸ βράχο θολωτό, ὅπου βοριάς δὲν πιάνει.

Ο

Στὴν πλούσια Λακεδαίμονα πῆγε ἡ θεὰ Παλλὰδα
 στὸ γιὸ τοῦ μεγαλόψυχου Δυσσέα νὰ θυμίσῃ
 καιρὸς πὼς εἶναι στὴ γλυκεῖα πατρίδα νὰ γυρίσῃ.

- Καὶ βρῆκε ἐκεῖ τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ καὶ τοῦ Δυσσέα
 στὸ πρόσπιτο τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου νὰ κοιμοῦνται. 5
- Ἵπνος βαθὺς τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ τὸν εἶχε πάρει,
 ὅχι ὅμως τὸν Τηλέμαχο, μόν' ὅλο ἀνακυλοῦσε
 τὴν ἔγνοια τοῦ πατέρα του μέσα στὴ μαύρη νύχτα.
 Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε κι ἔτσι ἡ Παλλὰδα τοῦ 'πε·
- « Δὲν κάνει πιά, Τηλέμαχε, στίς ξενιτειὲς νὰ τρέχης, 10
 τὰ κτήματά σου ἀφήνοντας κι ἔτσι ἄπορους ἀνθρώπους
 στὸ σπίτι σου, μὴ σοῦ τὸ φᾶν μοιράζοντας τὸ βίός σου
 καὶ τὸ ταξίδι ἀνώφελο ποὺ κάνεις καταντήση.
 Μόν' ζήτα ἀπ' τὸν βροντόφωνο Μενέλαο νὰ σὲ στείλῃ
 νὰ βρῆς ἀκόμα σπίτι σου τὴν ἀκριβὴ σου μάνα. 15
 Γιατὶ τῆς λὲν τ' ἀδέρφια τῆς κι ὁ γέρος τῆς πατέρας
 νὰ πάρῃ τὸν Εὐρύμαχο, ποὺ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
 περνᾷ στὰ δῶρα κι ἔδωσε χιλιάδες γαμοπροίκια,
 μὴ σοῦ τὸ ἀδειάσῃ φεύγοντας τὸ σπίτι σου ἄθελά σου.
 Γιατὶ τὴν ξέρεις τὴν καρδιὰ πῶς εἶναι τῆς γυναίκας. 20
 Τὸ σπίτι ἐκείνου προσπαθεῖ νὰ τ' ἀρχονταίνει μόνο
 ποὺ θὰ τὴν πάρῃ, καὶ ξεχνᾷ τὰ πρῶτα τὰ παιδιὰ τῆς
 καὶ μήτε πιά τὸν νοιάζεται τὸν πεθαμένον ἄντρα.
 Κι ἐκεῖ σὰν ἔρθῃς φρόντισε νὰ πῆς τὸ μυστικὸ σου
 σ' ὅποια ἀπ' τίς δοῦλες φαίνεται πιστότερη πῶς εἶναι, 25
 ὥσότου δώσουν οἱ θεοὶ πιστὸ νὰ κάμῃς ταίρι.
 Κι ἓνα ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ βάλ' τον μὲς στὸ νοῦ σου.
 Καρτερί σοῦ 'χουν ἔτοιμο οἱ πιὸ τρανοὶ μνηστῆρες,
 ἀνάμεσα στὴ βραχυντὴ τῇ Σάμῃ καὶ στὸ Θιάκι,
 νὰ σὲ χαλάσουν θέλοντας πρὶν φτάσης στὴν πατρίδα. 30
 Μὰ δὲ θὰ γίνῃ ἡ χάρη τους, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες πρῶτα
 κάποιον θὰ φάῃ ἡ μαύρη γῆς, ποὺ καταλοῦν τὸ βίός σου.
 Μόν' κράτα ἀλάργα ἀπ' τὰ νησιὰ τὸ φτερωτὸ καράβι
 κι ὅλο τὴ νύχτα ἀρμένιζε. Κι ἓνα ἀεράκι πρῦμο
 πίσω θὰ στείλῃ ἓνας θεὸς ποὺ σὲ φυλάει, σὲ σώζει. 35
 Κι ὅταν στὸ Θιάκι φτάσης πιά, στὸ πρῶτο του ἀκρογιάλι,
 στεῖλε μὲ τοὺς συντρόφους σου στὴ χώρα τὸ καράβι

καὶ πάνε τὸ χριροβοσκὸ νὰ πρωτοβορῆς στὴ μάντρα,
 ποὺ στὰ θρεφτά σου ἐπιστατεῖ καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του·
 πέρασε ἐκεῖ τὴ νύχτα σου καὶ στεῖλε τον στὴ χώρα
 στὴ συνετὴ μητέρα σου τὴν εἶδηση νὰ φέρη,
 πῶς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισες καὶ πῶς γερός τῆς ἦρθες ».

40

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ θεὰ γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
 κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα τὸν σήκωσε ἀπ' τὸν ὕπνο,
 σκουντώντας μὲ τὸ πόδι του, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε·
 « Ἐύπνα καὶ ζέψε γρήγορα, Πεισίστρατε, στ' ἀμάξι
 τ' ἄλογα τὰ μονόνυχτα νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».

45

Πάλε ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, τοῦ κάνει·

« Τηλέμαχε, δὲ γίνεται κι ἄς βιάζῃ τὸ ταξίδι,
 τὴ νύχτα τὴν τρισκότεινη νὰ φύγουμε. Σὲ λίγο
 θὰ γλυκοφέξῃ ἡ χαραυγὴ. Καὶ μεῖνε ὅσο νὰ φέρῃ
 ὁ μαχητὴς τ' Ἀτρέα γιὸς, ὁ ξακουστός Μενέλαος,
 τὰ δῶρα του καὶ πρόσχαρα μᾶς ἀποχαιρετήσῃ.
 Γιατὶ στὸν κόσμῳ ὅσο νὰ ζῇ θυμᾶται ὁ κάθε ξένος
 τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο ποὺ δείχνει καλωσύνη ».

50

55

Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτὺς ἡ Αὐγούλα.

Τότε ἦρθε κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος καὶ τοὺς ἤυρε,
 τὸ πλάϊ τῆς ὁμορφόμαλλης ἀφήνοντας Ἑλένης.

Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ ἀκριβὸς γιὸς τοῦ Δυσσέα ἐμπρὸς του,
 φόρεσε ἀμέσως βιαστικὰ τὸν κεντητὸ χιτῶνα

60

καὶ τὴ βαρεῖα φλοκάτα του στὶς ἀντρειωμένες πλάτες,
 καὶ πρὸς τὴν πόρτα τρέχοντας στάθηκε ἐκεῖ καὶ τοῦ ἔπε·

« Θεόθρεφε τ' Ἀτρέα γιέ, Μενέλαε πολεμάρχῃ,
 καιρὸς πιά τώρα στὴ γλυκεῖα πατρίδα νὰ μὲ στείλῃς.

Γιατὶ ἡ καρδιά μου λαχταρᾷ στὸ σπίτι μου νὰ φτάσω ».

65

Τότε ἔτσι κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τ' ἀπαντοῦσε·

« Ἀφοῦ ζητᾷς, Τηλέμαχε, νὰ φύγῃς, δὲν τὸ κάνω
 νὰ σὲ κρατήσω ἐδῶ πολὺ. Τὸν κατακρίνω πάντα
 τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο ποὺ κι ἀγαπάει περίσσια
 καὶ ποὺ περίσσια ὀχτρεύεται. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξῃ.

70

Ἴδιο νὰ λὲς στὸν ξένο σου νὰ φύγῃ ἂν δὲν τὸ θέλῃ

- κι ἴδιο κακὸ νὰ τὸν κρατᾷς σὰ βιάζεται νὰ φύγη.
 Τὸν ξένο πῶχρeis ν' ἀγαπᾷς, κι ἂν θέλῃ, νὰ τὸν στέλνῃς.
 Μόν' στάσου ὅσο στ' ἀμάξι σου τὰ δῶρα νὰ σοῦ φέρω,
 δῶρα πανώρια, νὰ τὰ ἰδῇς κι ὁ ἴδιος μὲ τὰ μάτια, 75
 κι ὅσο νὰ πῶ τῶν γυναικῶν τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν
 στὸ σπίτι, κι ὅλα τὰ καλὰ ποὺ βρίσκονται νὰβάλουν.
 Φέρνει χαρὰ καὶ δύναμη καὶ γιὰ καλὸ μας εἶναι
 σὰ φᾶμε νὰ τραβήξουμε σὲ μακρινὸ ταξίδι.
 Κι ἂν στὴν Ἑλλάδα ἔχῃς σκοπὸ νὰ πᾶς καὶ μέσα στ' Ἄργος, 80
 ὅπως καὶ νὰ 'ναι θ' ἀκλουθῶ κι ἀλόγατα θὰ ζεψῶ
 καὶ θὰ σοῦ γίνω ἐγὼ ὁδηγὸς στὶς χῶρες ποὺ θὰ πᾶμε.
 Δὲ θὰ μᾶς διώξῃ ἐκεῖ κανεὶς μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια,
 μόν' θὰ μᾶς δώσῃ ἢ χάλκινο τριπόδι, εἴτε λεβέτι,
 ἢ δυὸ μουλάρια ἢ καὶ χρυσὸ νὰ πάρουμε ποτήρι ». 85
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Θεόθρεφε τ' Ἀτρέα γιὰ κι ὀπλαρχηγὲ Μενέλαε,
 θέλω πιὰ νὰ 'ρθῶ σπίτι μου. Γιατὶ μήδ' ἐπιστάτη
 δὲν ἄφησα ὅταν ἔφυγα στὰ κτήματά μου ἀπάνου,
 μήπως ἐνῶ τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου γυρεύω, 90
 χαθῶ κι ὁ ἴδιος ἢ μοῦ χαθῇ κειμήλιο ἀπ' τὸ σπίτι ».
- Σὰν ἄκουσε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τέτοιο λόγο,
 ἀμέσως τὴ γυναῖκα του προστάζει καὶ τίς δοῦλες
 τραπέζι, ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ, στὸ σπίτι νὰ ἐτοιμάσουν.
 Τότε ἦρθε κι ὁ Ἑτεωνιάς τοῦ Βόηθου ὁ γιὸς, ξυπνώντας 95
 ἀπ' τὸ κρεβάτι του, γιὰτὶ δὲν κατοικοῦσε ἀλάργα.
 Τὸν πρόσταξε τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς φωτιὰ νὰ πάῃ ν' ἀνάψῃ
 νὰ βάλῃ κρέας νὰ ψηθῇ. Κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως.
 Κι ὁ ἴδιος στὴν εὐωδιαστὴ κατέβηκε ἀποθήκη,
 κι ὁ Μεγαπένθης πήγαινε μαζί του κι ἡ Ἑλένη. 100
 Σὰν ἦρθε ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν κρυμμένοι οἱ θησαυροὶ του
 πῆρε ποτήρι δίχερο στὰ χέρια ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα
 κι ἓνα ἀσημένιο πρόσταξε κροντήρι ὁ Μεγαπένθης
 νὰ πάρῃ. Τὰ σεντούκια τῆς ἄνοιξε κι ἡ Ἑλένη
 ποὺ 'χε κεντίδια ἀφρόπλεχτα, δουλειὰ ἀπ' τὰ δυὸ τῆς χέρια. 105

- "Ενα ἀπὸ κεῖνα διάλεξε ἡ θεϊκὴ γυναῖκα,
 πού 'ταν στὰ ξόμπλια πιδ ὁμορφο κι ἀπ' ὅλα πιδ μεγάλο,
 ἄστρο στὴ λάμπη κι ἦτανε βαλμένο κάτω κάτω.
 Πιδ πέρα τότε κίνησαν τὶς κάμαρες περνώντας
 καὶ βρῆκαν τὸν Τηλέμαχο κι ἔτσι ὁ Μενέλαος τοῦ 'πε· 110
 « Τηλέμαχε, ὅπως μελετᾷς στὸ νοῦ τὸ γυρισμό σου,
 ἔτσι ἄς τὰ φέρῃ ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας.
 Κι ἀπ' ὅσα ἔχω πολύτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὁμορφότερο καὶ πιδ πολὺ πού ἀξίζει.
 "Ενα κροντήρι σκαλιστὸ θὰ σὲ φιλοδωρήσω, 115
 ὅλο ἀπ' ἀσήμι μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλη του δεμένα,
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος μοῦ τό 'δωσε ὁ λεβέντης,
 τῶν Σιδωνιῶν ὁ βασιλιάς, στὸ σπίτι του ὅταν πῆγα
 στὸ γυρισμό μου. Τώρα αὐτὸ θὰ σοῦ τὸ κάμω δῶρο ».
 Εἶπε καὶ τοῦ 'δωσε ἔπειτα τὸ δίχερο ποτήρι. 120
 Κι ὁ Μεγαπένθης τοῦ 'βαλε μπροστά του τὸ κροντήρι.
 Ἦρθε κι ἡ ροδομάγουλη Ἑλένη, μιὰ τῆς μπόλια
 κρατώντας στὰ δυὸ χέρια τῆς κι ἔτσι μὲ χάρη τοῦ 'πε·
 « Αὐτὸ κι ἐγὼ τὸ δῶρο μου, παιδί μου, σοῦ χαρίζω,
 πάντα ἀπ' τὰ χέρια ἀνάμνηση νὰ τό 'χῃς τῆς Ἑλένης, 125
 στὴν ποθητὴ τοῦ γάμου σου τὴν ὥρα, νὰ τὸ βάλῃς
 στὸ ταίρι σου. Κι ἄς τὸ φυλάῃ στὸν πύργο τῆς ὡς τότε
 ἡ λατρευτὴ μανούλα σου. Κι ἄμποτε στὴν πατρίδα,
 στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου χαρούμενος νὰ φτάσῃς ».
 Εἶπε κι ἐκεῖνος μὲ χαρὰ στὰ χέρια του τὸ πῆρε. 130
 Κι ὁ μαχητῆς Πεισίστρατος στ' ἀμάξι τὰ 'βαλε ὅλα
 μὲς στὸ κουτὶ καὶ θάμαζε τὰ μάτια του νὰ βλέπουν.
 Τότε ὁ ξανθὸς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς τοὺς πῆρε στὸ παλάτι
 καὶ σὲ σκαμνιά καὶ σὲ θρονιά τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν.
 Μιὰ παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι 135
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σ' ἓνα ἀσημένιο τάσι
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιά τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα,
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.

- Κι ὁ γιὸς τοῦ Βόηθου κόβοντας σὲ μερδικὰ τὸ κρέας
 τοὺς μοίρασε καὶ τὸ κρασί κερνοῦσε ὁ Μεγαπένθης.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τοὺς.
 Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ζέψανε ἀμέσως τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι,
 κι ὕψω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι βγῆκαν. 145
- Ἦρθε σὲ λίγο κι ὁ ξανθὸς Μενέλαος, στὸ δεξί του
 κρατώντας μελιστάλαχτο κρασί, σ' ἓνα ποτήρι
 χρυσό, νὰ στάξουν στοὺς θεοὺς προτοῦ νὰ ξεκινήσουν.
 Στάθηκε στ' ἄλογα μπροστὰ κι ἔτσι εἶπε χαιρετώντας·
 «Κοπιάστε στὸ καλὸ, παιδιὰ, καὶ νὰ μοῦ χαιρετᾶτε 150
 τὸ Νέστορα, ποὺ στάθηκε σὲ μένα σὰν πατέρα,
 ἐνόσω πολεμούσαμε οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Μετὰ χαρᾶς, ὅπως τὰ λές, θεόθρεφτε Μενέλαε,
 σὰν πᾶμε θὰ τοῦ φέρουμε τὰ χαιρετίσματά σου. 155
 Εἶθε κι ἐγὼ μὲ τὸ καλὸ στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω
 καὶ νὰ ἴβρω τὸν πατέρα μου Δυσσέα μὲς στὸ σπίτι,
 καὶ πόση ἀγάπη νὰ τοῦ πῶ πὼς βρῆκα ἐγὼ κοντά σου
 καὶ πόσα δῶρα μοῦ ἔδωσες πολῦτιμα νὰ φέρω».
- Ἔτσι ὅπως εἶπε, ἕνας αἰτὸς δεξιὰ γοργοπετοῦσε, 160
 αἰτὸς, ποὺ ἔχε στὰ νύχια του λευκὴ μεγάλῃ χήνα
 σπιτοθρεμμένη κι ἡμερὴ καὶ μὲ φωνὲς ἱεροῖς
 γυναικες κι ἄντρες ἔτρεχαν. Κι ὡς ζύγωσε κοντά τους,
 βουτάει δεξιὰ τους στ' ἄλογα μπροστὰ καὶ μ' ἀναγάλλια
 τὸν εἶδαν καὶ τοὺς ἐγίανε μέσα ἡ καρδιὰ στὰ στήθια. 165
- Κι ὁ μαχητὴς Πεισίστρατος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Κρῖνε, θεόθρεφτε ἀρχηγὲ Μενέλαε, ἂν τὸ σημάδι
 μᾶς τό ἔδειξε ὁ θεὸς γιὰ μᾶς ἢ γιὰ τὴν ἀφεντιά σου».
- Εἶπε κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιοῦνταν, 170
 πῶς νὰ τὸ κρίνῃ ἀλάθευτα καὶ νὰ τὸ ξεδιαλύνῃ.
 Μὰ πρόλαβε ἡ πεντάμορφη Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε·
 «Ἀκοῦστε νὰ μαντέψω ἐγὼ, καθὼς μὲς στὴν καρδιά μου
 τὰ φέρουν οἱ ἀθάνατοι κι ὅπως θαρρῶ θὰ γίνουν.

Τῇ χήνα ὥς ἄρπαξε ὁ αἰτὸς τῇ σπιταναθρεμμένη,
 χυμώντας μέσα ἀπ' τὸ βουνό, ὅπου εἶχε τῇ φωλιά του, 175
 ἔτσι ὁ Δυσσέας συμφορὰς πολλὰς ἀφοῦ περάσῃ
 στὰ ξένα, θὰ ῥθῃ σπίτι του κι ἐκδίκησῃ θὰ πάρῃ.
 Μπορεῖ καὶ νὰ ῥθε, θάνατο νὰ πλέκῃ στοὺς μνηστῆρες ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ὁ Δίας νὰ τὰ δώσῃ αὐτὰ ὁ βροντολάλος ἄντρας 180
 τῆς Ἥρας. Τότε σὰ θεὰ θὰ σὲ λατρεύω αἰώνια ».
 Εἶπε καὶ τ' ἄλογα χτυπᾷ νὰ τρέξουν καὶ πετοῦσαν
 γοργὰ τὴν πόλιν σκίζοντας καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
 Κι ὅλη τῇ μέρᾳ τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι 185
 καὶ στίς Φηρὲς σταμάτησαν τοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι
 κι ἐκεῖ τῇ νύχτᾳ πέρασαν καὶ τοὺς φιλοξενοῦσε.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλῃ νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 ζέψανε πάλε τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι
 καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι. 190
 Χτυπᾷ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στῆς Πύλου τ' ὄρθιο κάστρο.
 Τότε ἄρχισε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν Πεισίστρατο εἶπε·
 « Τί μοῦ ἔταξες, Πεισίστρατε, τὸ λόγο μου νὰ κάμῃς ;
 Φίλοι πατροπαράδοτοι λεγόμεσθε ἀπὸ χρόνια 195
 κι εἴμασθε συνομήλικοι καὶ τὸ ταξίδι τοῦτο
 θὰ μᾶς ἐνώσῃ πιὸ πολὺ. Ἀλάργα ἀπ' τὸ καράβι
 μὴ μὲ τραβᾷς, θεόθρεφε, μόν' ἔλα ἐδῶ ἄφρσέ με,
 μὴ μὲ κρατήσῃ σπίτι του ὁ γέρος σου ἄθελά μου
 νὰ μὲ φιλοξενήσῃ ἐκεῖ κι ἀνάγκη εἶναι νὰ φεύγω ». 200

Εἶπε κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα κυκλόφερνε στὸ νοῦ του
 πῶς νὰ τοῦ κάμῃ τάζοντας τῇ χάρῃ ποὺ ζητοῦσε.
 Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε,
 νὰ στρέψῃ τ' ἄτια στὸ γοργὸ καράβι, στ' ἀκρογιάλι.
 Πῆρε ἀπ' τ' ἀμάξι κι ἔβαλε τὰ δῶρα μὲς στὴν πρύμνη, 205
 χρυσὰ ποτήρια καὶ σκουτιὰ ποὺ τοῦ ἔδωκε ὁ Μενέλαος,
 κι ἔτσι τὸν παρεκίνησε μὲ πεταχτά του λόγια·

« Ἀνέβα τάρα, μὴν ἀργῆς, καὶ τοὺς συντρόφους πάρε,
 προτοῦ νὰ φτάσω σπίτι μου κι ὅλα τὰ μάθη ὁ γέρος.
 Γιατὶ τὸ ξέρω αὐτὸ καλὰ κι οὔτε ἀπ' τὸ νοῦ μου βγαίνει,
 ὡς ἔχει ἀράθυμη ψυχὴ, δὲ θὰ σ' ἀφήσῃ ἐκεῖνος,
 μόν' θὰ ῥθῃ ἐδῶ στὸ σπίτι του νὰ σὲ καλέσῃ ὁ ἴδιος
 κι ἔτσι θαρρῶ πὼς ἀπρακτος δὲ θὰ γυρίσῃ πίσω.
 Γιατὶ πολὺ θὰ θύμωνε ἂν δὲν τὸ κάμῃ ὡς τόσο ».

Εἶπε καὶ τὰ καλότριχα τ' ἀλόγατα χτυποῦσε
 πίσω στὴν Πύλο κι ἔφτασε γοργὰ μὲς στὸ παλάτι.
 Πρόσταξε κι ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
 « Παιδιά, ἐτοιμάστε τ' ἄρμενα στὸ μελανὸ καράβι
 κι ἐμπρός, ἃς μπαίνουμε κι ἐμεῖς νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν
 κι εὐτὺς ἀπάνω ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.

Ἔτσι ἔκανε κι εὐχόντανε, καὶ στὴ θεὰ Παλλὰδα
 θυσία πρόσφερε ἔπειτα τοῦ καραβιοῦ τὴν πρύμνη.
 Τότε ἕνας ξένος ἔφτασε φυγόδικος ἀπ' τ' Ἄργος,
 μάντης ποὺ σκότωσε ἄνθρωπο. Τὸ γένος του βαστοῦσε
 ἀπ' τὸ Μελάμποδα, ποὺ πρὶν στὴν ἀρνοθρέφτρα Πύλο
 καθόνταν, πρῶτος ἄρχοντας μὲς στοὺς Πυλιῶτες ὅλους.

Ἐπειτα ξενιτεύτηκε, πατρίδα παρατώντας,
 ἀλάργα ἀπ' τὸν τρανὸ τῆς γῆς ἀφέντῃ τὸ Νηλέα,
 ποὺ τ' ἀγαθὰ του στανικῶς τοῦ τὰ κρατοῦσε χρόνια,
 κι ὡς τότε ἐκεῖνος ἔμενε στὸν πύργο τοῦ Φυλάκη,

κλεισμένος σὲ βαριά δεσμὰ καὶ βάσανα μεγάλα,
 γιὰ τοῦ Νηλέα τ' ὁμορφο κορίτσι καὶ μιὰ τύφλα
 βαρειά, ποὺ τοῦ ἔφερε ἡ φριχτὴ Κατάρρα στὸ μυαλό του.

Γλύτωσε ὡς τόσο κι ἔφερε στὴν Πύλο ἀπ' τὴ Φυλάκη
 τὰ βόδια τὰ μουγγόφωνα, καὶ τὸ θεῖκὸ Νηλέα
 πλέρωσε καὶ τὴν κόρη του τὴν πῆγε τοῦ ἀδερφοῦ του
 κι ὁ ἴδιος ξενιτεύτηκε στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος.

Γιατὶ ἔτσι τοῦ ἔχε ἡ μοῖρα του γραφτό, νὰ κατοικήσῃ
 στ' Ἄργος καὶ στὸν Ἀργίτικο λαὸ νὰ βασιλέψῃ.

Ἐκεῖ παντρεύτηκε ἔπειτα κι ἔχτισε ψηλὸ σπίτι

- κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸ Μάντιο κι Ἀντιφάτῃ.
 Ὁ Ἀντιφάτης ἔκαμε τὸ δυνατὸ Ὀϊλέα
 κι αὐτὸς τὸν Ἀμφιάραο ξεσηκωτῇ πολέμων,
 ποὺ ξέχωρα ὁ Ἀπόλλωνας κι ὁ ἀσπιδάτος Δίας 245
 τὸν ἀγαποῦσαν μὲ λογῆς ἀγάπῃ, μὰ στὸ τέλος
 τῶν γηρατειῶν δὲν ἔφτασε. Χάθηκε μὲς στὴ Θήβα
 ἀπὸ γυναικεία ξαγορά. Κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες
 γιούς, τὸν Ἀλκμᾶ κι Ἀμφίλοχο. Τὸν Πολυφείδῃ πάλε
 γέννησε γιό του ὁ Μάντιος καὶ δεῦτερο τὸν Κλεῖτο. 250
 Τὸν Κλεῖτο του ἡ χρυσόθρονη τὸν ἄρπαξε ἡ Αὐγούλα
 γιὰ τὴ μεγάλη τοῦ ὁμορφιά μὲ τοὺς θεοὺς νὰ μείνῃ.
 Μάντῃ κι ὁ Φοῖβος ἔκαμε τὸν Πολυφείδῃ, πρῶτο
 στὸν κόσμο, ἀφότου ὁ θάνατος τὸν Ἀμφιάραο πῆρε.
 Μὲ τὸ γονιό του μάλωσε καὶ στὴν Ὑπερσεία 255
 πῆγε κι ἐκεῖ προφῆτευσε στοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους.
 Ἐκείνου γιὸς του ἦταν αὐτὸς ποὺ στὸν Τηλέμαχο ἦρθε
 μπροστὰ καὶ Θεοκλύμενο τοῦ λέγαν τ' ὄνομά του.
 Τὸν ἡῦρε ἐκεῖ παρακλήσῃ νὰ κάνῃ στ' ἀκρογιάλι
 στάζοντας, κι ἔτσι τοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια: 260
 « ὦ φίλε, ἀφοῦ σ' ἀπάντησα στὴν ὥρα τῆς θυσίας,
 σ' ὀρκίζω στὰ θυμιάματα, στὴν πίστῃ, στὴ ζωὴ σου,
 καὶ στοὺς πιστοὺς συντρόφους σου ποὺ σ' ἀκλουθοῦν ξοπίσω,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλα μου, γι' αὐτὸ ποὺ θὰ ρωτήσω.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοί σου ; » 265
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἐνε, μετὰ χαρᾶς αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Τὸ Θιάκι ἔχω πατρίδα μου, πατέρα τὸ Δυσσέα,
 ποὺ εἶθε νὰ ζοῦσε. Μὰ πικρὸς χαμὸς τὸν βρῆκε τώρα.
 Γι' αὐτὸ συντρόφους διάλεξα καὶ μελανὸ καράβι 270
 κι ἦρθα νὰ μάθω, ποὺ καιροὺς οἱ ξενιτειὲς τὸν τρῶνε. »
 Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψῃ·
 « Ἔτσι ἔφυγα ἀπ' τὸν τόπο μου κι ἐγὼ ποὺ σκότωσα ἄντρα
 ντόπιο, μὲ συγγενεῖς πολλοὺς στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος,
 κι ἀδελφία ποὺ λογίζονται τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι. 275

Σὰ γλύτωσα ἀπ' τὸ θάνατο κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου μοῖρα
 ἔφυγα, ἀφοῦ στὶς ξενιτειὲς γραφτὸ μου εἶναι νὰ τρέχω.
 Μὰ σὲ ξορκίζω, πάρε με μαζί σου στὸ καράβι,
 γιατί ἔρχονται ξοπίσω μου, θαρρῶ, νὰ μὲ σκοτώσουν».
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 280
 « Δὲ θὰ σὲ διώξω, ἀφοῦ ζητᾷς μὲ τὸ καράβι νὰ ῥθῃς.
 Ἔμπα. Μὲ τὸ βρισκούμενο θὰ σὲ φιλοξενήσω ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι
 καὶ δίπλα στὸ κατάστρομα τοῦ καραβιοῦ τ' ἀφῆκε.
 Ἀνέβηκε ἔπειτα κι αὐτὸς καὶ κάθισε στὴν πρύμνη 285
 κι εἶπε στὸ Θεοκλύμενο κοντά του νὰ καθίσῃ.
 Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν
 τ' ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ του ἀκοῦνε.
 Κι ἀμέσως σήκωσαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι
 καὶ τό 'βαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοστύλι. 290
 Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
 μὲ τὰ καλόστριφτα λουριά κι ἓνα ἀεράκι πρύμο
 πὺ δρμητικὸ φυσομανάει τοὺς ἔστειλε ἡ Παλλάδα
 γοργὰ τὴν πικροθάλασσα νὰ σχίσῃ τὸ καράβι,
 κι ἀπ' τοὺς Κρουνοὺς περάσανε κοντὰ κι ἀπ' τὴ Χαλκίδα. 295

Ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
 καὶ τὸ καράβι στὶς Φεές τὸ σίμωσε τ' ἀέρι
 καὶ τό 'φερε στὴν Ἥλιδα πὺ οἱ Ἐπειοὶ ὀρίζουν.
 Καὶ κεῖθε πάλε τό 'στριψε στὰ μυτερὰ νησάκια,
 κι ἂν θὰ σωθῇ λογάριαζε στὸ νοῦ του ἢ θὰ τὸν πιάσουν. 300

Μὲς στὸ καλύβι κι ὁ βοσκὸς μὲ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα
 δειπνοῦσαν καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς καὶ τὰ κοπέλια τ' ἄλλα.
 Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ τὸ φαγοπότι
 εἶπε ὁ Δυσσέας στὸ βοσκό, γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ,
 πρόσχαρα ἀκόμα ἂν στὸ μαντρὶ θὰ τοῦ ἔλεγε νὰ μείνῃ 305
 νὰ τὸν φιλεῦῃ ἢ θὰ τοῦ πῇ στὴ χώρα νὰ τραβήξῃ·
 « Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σὺ κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.
 Στὴ χώρα θέλω τὴν αὐγὴ νὰ πάω νὰ διακονέψω,
 νὰ μὴ σᾶς δίνω πιὸ πολὺ ἂν μείνω ἀκόμα βάρους.

- Τὴ συμβουλὴ σου δώσε μου κι ἓνα καλὸ ὁδηγὸ σου
 νὰ μ' ὁδηγήσῃ, κι ἔπειτα μονάχος ἀπ' ἀνάγκη
 θὰ φέρω γύρα τὸ χωριὸ γιὰ ἓνα ξερὸ κομματί
 κι ἓνα καυκί. Θὰ πεταχτῶ καὶ στοῦ Δυσσέας τὸ σπίτι
 τὴν εἵδηση στὴ συνετὴ νὰ πάω τὴν Πηνελόπη,
 θὰ σμίξω καὶ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, ἴσως κάτι
 μοῦ δώσουν νὰ ψυχοπιαστῶ ποὺ τὰ ἔχουν ὅλα πλήθια,
 καὶ στὴ στιγμή κάθε δουλειὰ ποὺ θέλουν θὰ τοὺς κάμω.
 Κι ἓνα ἄλλο θέλω νὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.
 Ἄς ἔχῃ χάρη ὁ φτερωτὸς Ἑρμῆς ὁ στρατηλάτης,
 ποὺ στῶν ἀνθρώπων τίς δουλειές τιμὴ καὶ δόξα δίνει,
 στὴ σβελλτοσύνη ἄλλος κανεὶς δὲ μὲ περνᾷ στὸν κόσμο,
 φωτιά ν' ἀνάψω στὴ στιγμή, ξερὰ νὰ σχίσω ξύλα,
 νὰ κομματιάσω τὸ σφαχτό, νὰ ψήσω, νὰ κεράσω,
 δουλειές ποὺ κάνουν οἱ φτωχοὶ στοὺς ἀρχοντοθρεμμένους ».
- Ὁ λόγος κακοφάνηκε στὸν Εὐμαῖο κι ἔτσι τοῦ ἔπε
 « Ὀχου μου, ξένε, αὐτὴ ἡ βουλὴ πῶς σοῦ ῥθε στὸ κεφάλι ;
 Ζητᾷς τὸ γληγορότερο τὸ θάνατό σου νὰ ῥβρης,
 ἐνῶ γυρεύεις νὰ χωθῇς στὸν κύκλο τῶν μνηστῆρων,
 ποὺ φτάνει ἡ περηφάνεια τους στὰ σιδερένια οὐράνια.
 Δὲν εἶναι τέτοιοι οἱ παραγιοὶ πῶχουν αὐτοὶ κοντά τους,
 μόν' εἶναι νιοὶ μ' ἀρχοντικούς χιτῶνες καὶ χλαμύδες,
 ποὺ στάζει μύσκο ἡ κόμη τους, τὸ πρόσωπό τους λάμπει.
 Ἔχουν μπροστά τους σκαλιστὰ τραπέζια φορτωμένα
 ψωμιά, κρασιὰ καὶ κρέατα. Μόν' μεῖνε. Δὲ μᾶς δίνεις
 κανένα βάρος καὶ σ' ἐμὲ καὶ στοὺς λοιποὺς συντρόφους.
 Κι ἐδῶ τ' ἀγαπητὸ παιδὶ σὰν ἔρθῃ τοῦ Δυσσέας,
 αὐτὸς χλαμύδα κι ὁμορφο χιτῶνα θὰ σὲ ντύσῃ
 καὶ θὰ σὲ στείλῃ ὅπου ποθῇ νὰ φτάσῃ ἡ καρδιά σου ».
- Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας·
 « Ἔτσι ὅπως, Εὐμαῖε, σ' ἀγαπῶ νὰ σ' ἀγαπήσῃ ὁ Δίας,
 ποὺ κι ἀπ' τὴ γύρα μ' ἔσωσες κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου ἀνάγκη.
 Χειρότερο ἀπ' τὴ διακονία δὲ βρίσκεται στὸν κόσμο.
 Γι' αὐτὴ τὴν ἔρμη τὴν κοιλιὰ πολλὰ τραβᾷ ὁ καθένας

πού τὸν πλακώνουν συμφορὲς καὶ βάσανα κι ἀνάγκες.
 Καὶ τώρα ἀφοῦ μὲ κράτησες ὅσο νὰ φτάσῃ ἐκεῖνος, 345
 ζητῶ μιὰ χάρη νὰ μοῦ πῆς γιὰ τοῦ Δυσσέα τὴ μάνα
 καὶ τὸν πατέρα ποὺ ἄφησε στῶν γηρατειῶν τὴ στράτα,
 ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
 ἢ πέθαναν καὶ βρίσκονται μὲς στ' "Ἄδῃ τὰ λημέρια ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης· 350
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ζῇ ὁ Λαέρτης καὶ συχνὰ παρακαλεῖ τὸ Δία
 νὰ σβῆσῃ πιά στὸ σπίτι του κι ἡ ἄχαρη ζωὴ του.

Γιατὶ τὸ γιό του κλαίει πικρὰ πού οἱ ξενιτειὲς τὸν τρῶνε 355
 καὶ τὴν πιστὴ γυναῖκα του, πού τοῦ 'καψε τὰ σπλάχνα
 ὁ θάνατός της, κι ἄκαιρα γεράματα τὸν βρῆκαν.

Πέθανε ἡ ἔρμη ἀπ' τὸν καημὸ τοῦ ξακουσμένου γιου της,
 μὲ θάνατο πολὺπικρο, πού νὰ μὴ ἰδῇ παρόμοιο 300
 κανεὶς ἐδῶ ὅποιος μ' ἀγαπᾷ καὶ τὸ καλὸ μου θέλει.

Κι ἐνόσω ἀκόμα ζοῦσε αὐτὴ, μ' ὅση κι ἂν εἶχε λύπη, 300
 τό 'χα χαρὰ νὰ τὴ ρωτῶ, τὴ γνώμη της νὰ παίρνω,
 γιατί μ' ἀνάθρεψε μαζί μὲ τὴ στερνὴ της κόρη
 Κτιμένη, τὴ βεργόλιγνη μὲ τὸ συρτὸ φουστάνι·
 μαζί της μὲ μεγάλωσε κι ἔτσι ὅμοια μ' ἀγαποῦσε.

Κι ὅταν πιά φτάσαμε κι οἱ δυὸ στὴν ποθητὴ μας νιότη, 365
 στὴ Σάμῃ ἐκείνῃ πάντρεψαν καὶ πῆραν πλούσια δῶρα,
 κι ἐμένα, ἀφοῦ μοῦ χάρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ἓνα ζευγάρι μοῦ 'δωσε τσαρούχια νὰ φορέσω,
 μ' ἔστειλε δῶ στὴ μάντρα της. Καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε.

Τώρα μοῦ λείψανε ὅλα αὐτά. Μὰ τὴ δουλειὰ πού κάνω 370
 μοῦ τὴ βλογήσανε οἱ θεοὶ κι ἀπ' ὅλα ἐδῶ πού βλέπεις
 ἔφαγα κι ἤπια κι ἔδωσα καὶ στοὺς σεβάσμιους ξένους.
 Μὰ ἀπ' τὴν κυρά μου προσταγὴ δὲν παίρνεις μήτε λόγῳ
 καλόν, ἀφότου συμφορὰ μεγάλῃ ᾔρθε στὸ σπίτι,

οἱ ἄντρες οἱ ξετσιπῶται. Κι ἔχουν ἀνάγκη οἱ δοῦλοι 375
 γιὰ κάθε τι νὰ τῆς μιλοῦν, τὴ γνώμη της νὰ παίρνουν,
 νὰ φᾶν νὰ πιοῦνε κι ἔπειτα νὰ πάρουν στὸ χωράφι

ἀπ' ὅσα γιαίνουν τὴν καρδιά τῶν παραγιῶν στὰ στήθια ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἄχ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, πόσο μικρὸς ἀκόμα
 ἀπ' τὴν πατρίδα μίσεψες κι ἀπ' τοὺς γονιούς σου ἀλάργα.
 Μόν' ἔλα, ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 ἂν πάρθηκε ἡ πλατύδρομη πατρίδα σου, ὅπου ζοῦσε
 ὁ σεβαστὸς πατέρας σου κι ἡ λατρευτὴ σου μάνα,
 ἢ σ' ἔτυχαν ἀπόμακρα στοὺς χοίρους καὶ στὰ βόδια
 κλέφτες καὶ στὰ καράβια τοὺς σὲ πήραν καὶ στὸ σπίτι
 αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου σ' ἔφεραν μὲ βιὸς νὰ σ' ἀγοράσῃ ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 « Ἐένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾷς καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθῃς,
 κάτσε ν' ἀκοῦς ἀμίλητα καὶ τὸ κρασί σου πίνει.
 Οἱ νύχτες εἶναι ἀτέλειωτες. Ἔχει ὥρα γιὰ τὸν ὕπνο
 κι ὥρα ν' ἀκοῦς καὶ νὰ χαρῆς. Μήτε καὶ πρὶν τῆς ὥρας
 πρέπει νὰ πέσης. Κι ὁ πολὺς ὁ ὕπνος κούραση εἶναι.
 Κι ἂν ἄλλος νύσταξε ἀπὸ σᾶς καὶ θέλει νὰ πλαγιάσῃ,
 ἄς σύρῃ. Καὶ τὴ χαραυγὴ σὰ φάῃ καὶ ψυχοπιάσῃ,
 πηγαίνει τὸ βασιλικὸ κοπάδι νὰ βοσκήσῃ.
 Κι ἐδῶ μὲς στὸ καλύβι ἐμεῖς οἱ δυὸ φαγοποτώντας,
 τὰ περασμένα βάσανα χαρούμενοι θὰ λέμε.
 Γιατὶ καθένας χαίρεται κατόπι καὶ στίς πίκρες,
 ὅποιος περάσῃ συμφορὰς καὶ πού γυρίσῃ κόσμος.
 Κι ἄκου γι' αὐτὰ πού μὲ ρωτᾷς καὶ μὲ συχνοξετάζεις.

Συρία λένε ἓνα νησί, — ἂν τό 'χῃς ἀκουστά σου —
 στὴν Ὀρτυγία πιὸ ψηλὰ στὸ γύρισμα τοῦ ἡλίου,
 ὄχι πυκνοκατοίκητο, μὰ καρποφόρο μέρος,
 βοσκότοπος, πολὺσταρο μ' ἀμπέλια καὶ κοπάδια.
 Πεῖνα ποτὲ δὲν ἔπεσε στὴ χώρα μήτε ἄρρώστια
 κακὴ, πού τοὺς ταλαίπωρους θερίζει τοὺς ἀνθρώπους.
 Μὰ σὰ γεράσουν τῶν θνητῶν οἱ φάρες τότε ὁ Φοῖβος
 θά 'ρθῇ ὁ ἀργυροδόξαρος κι ἡ Ἄρτεμη μαζί του
 καὶ μὲ πυκνὲς σαῖτες τοὺς τοὺς γλυκοθανατώνουν.
 Δυὸ πολιτεῖες εἶναι ἐκεῖ κι ὅλα σὲ δυὸ μοιράζουν

κι εἵχανε τὸν πατέρα μου κι οἱ δυὸ γιὰ βασιλιά των,
τὸν Κτήσιο τοῦ Ὀρμένου γιὸ μὲ τοὺς θεοὺς παρόμοιο.

Τότε ἦρθαν Φοίνικες ἐκεῖ θαλασσοξακουσμένοι
κλέφτες, παιγνίδια φέρνοντας χιλιάδες στὸ καράβι. 415

Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου μιὰ Φοινικιώτισσα ἦταν
ὁμορφη, μεγαλόσωμη καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα.

Κι ἐκεῖνη τὴν ξελόγιασαν οἱ Φοίνικες οἱ πλάνοι
καὶ κάποιος, ἐκεῖ πῶπλυνε κοντὰ στὸ τρεχαντήρι,
πρῶτος μαζί της πλάγιασε στὸ στρώμα τῆς ἀγάπης, 420

πού τὰ μυαλὰ τῶν θηλυκῶν τὰ κάνει αὐτὸ νὰ στρίψουν
κι ἄς εἶναι πρῶτα φρόνιμα. Τὴ ρώτησε κατόπι

ποιὰ νὰ ἔτανε ἡ πατρίδα της καὶ πῶς τὴ λὲν τὴν ἴδια,
κι ἐκεῖνη τοῦ φανέρωσε τὸ πατρικό μου σπίτι·

« Παινιέμαι ἀπ' τὴν πολύχαλκη πὼς εἶμαι τὴ Σιδώνα,
κόρη τοῦ Ἀρύβαντα, μὲ βιὸς πού μετρημὸ δὲν εἶχε. 425

Ὅμως Ταφιῶτες μ' ἄρπαξαν κουρσάροι, ἐνῶ γυρνοῦσα
ἀπ' τὸ χωράφι καὶ σ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ τὸ σπίτι
μ' ἔφεραν καὶ μ' ἀγόρασε μὲ βιὸς ὅσο ζητοῦσαν ».

Κι αὐτὸς πού πλάγιασε κρυφὰ μαζί της εἶπε πάλε· 430

« Τώρα μ' ἐμᾶς δὲν ἔρχεσαι νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα,
τὸ πατρικό παλάτι σου νὰ ἰδῆς καὶ τοὺς γονιούς σου ;

Γιατὶ εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε ».

Τότε ἡ γυναίκα ἀπάντησε καὶ τοῦ ἔπε μὲ δυὸ λόγια· 435

« Κι αὐτὸ θὰ γίνη, ἂν θέλετε νὰ μ' ὀρκισθῆτε, ναῦτες,
πὼς θὰ μὲ φέρετε ἄβλαφτη ξοπίσω στὴν πατρίδα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς αὕτὴ ζητοῦσε.
Καὶ τέλος ὅταν ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,

πάλε ἡ γυναίκα μίλησε κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια· 440

« Σωπαῖτε τώρα καὶ κανεῖς ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
μὴ μοῦ μιλήσῃ ὅταν μὲ ἰδῇ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,

μὴν τρέξῃ κάποιος καὶ τὸ πῆ τοῦ γέρου στὸ παλάτι
κι αὐτὸς τὰ πάρῃ μυρωδιὰ καὶ πιάσῃ καὶ μὲ δέσῃ
κι ὕστερα στοχαστῇ γιὰ σᾶς πῶς νὰ σᾶς καταστρέψῃ.

Κρατᾶτε το ὅλοι μυστικό, μὲ βιάσῃ πάρτε δῶστε. 445

Κι ὅταν πιά τὸ καράβι σας γεμίστε ἀπὸπραμάτειες
ἄς τρέξῃ κάποιος νὰ μοῦ πῇ τὴν εἰδηση στοῦ σπίτι.

Κι ἐγὼ θὰ φέρω μάλαμα στὰ χέρια μου ὅσο πέση
κι ἄλλον ἀκόμα πρόθυμα θὰ σᾶς μετρήσω ναῦλο.

Γιατὶ τὸ βασιλόπουλο μὲς στοῦ παλάτι θρέφω,
κι εἶναι ἔξυπνο καὶ δίπλα μου τρέχει κι αὐτὸ ὅταν βγαίνω.

450

Μετὰ χαρᾶς στοῦ φτερωτοῦ καράβι θὰ τὸ φέρω
καὶ θὰ ᾿χετε ὄφελος πολὺ, θὰ πάρετε χιλιάδες,
ὅπου κι ἂν τὸ πουλήσετε σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τ' ὁμορφοπαλάτι,
κι ἐκεῖνοι χρόνον ὀλέκκληρο καθίσανε κοντά μας
καὶ βιδὸς σωρὸ φορτώσανε τὸ βαθυλὸ καράβι.

455

Κι ὅταν πιά τέλος φόρτωσαν καὶ θέλανε νὰ φύγουν
μαντατοφόρο στείλανε νὰ φτάσῃ στὴ γυναίκα.

Κι ἐκεῖ ἦρθε ἓνας πολύτεχνος στοῦ πατρικοῦ μου σπίτι
μ' ἓνα γιορντάνι ὀλόχρυσο, μὲ κεχριμπάρια ἀπάνω.

460

Κι οἱ δοῦλες μὲ τὴ μάνα μου τὸ πήρανε στὰ χέρια,
τό ᾿βλεπαν, τὸ πασπάτευαν καὶ τὴν τιμὴ ρωτοῦσαν.

Τότε τῆς ἔγνεψε κρυφὰ καὶ στοῦ βαθύ καράβι
ἔφυγε ἀφοῦ τῆς ἔγνεψε. Τότε κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι
μὲ πῆρε κι ὄξω βγήκαμε ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι.

465

Καὶ βρῆκε μὲς στοῦ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
πού ᾿ταν γιὰ τοῦ πατέρα μου στρωμένα τοὺς συμβούλους.

Εἶχανε πάει γιὰ τὴ βουλὴ στὴ σύνοδο νὰ κάτσουν.

Τρία ποτήρια πῆρε εὐτὺς καὶ τὰ ᾿χωσε στὸν κόρφο,
κι ἐγὼ ξοπίσω, ἀστόχαστο παιδί, τὴν ἀκλουθοῦσα.

470

Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
ὅταν τρεχάτοι φτάσαμε στοῦ ξακουστοῦ λιμάνι

πού ᾿ταν τὸ καλοθάλασσο καράβι τῶν Φοινίκων.

Κι ἀφοῦ μὲ μᾶς ἀνέβηκαν κι ἐκεῖνοι στοῦ καράβι,
τραβούσανε στοῦ πέλαγος μ' ἓνα ἀεράκι πρύμο.

475

Ἐξ ἡμέρες ἀρμενίζαμε, ἅπαντα νύχτα μέρα.

Κι ὁ Δίας σὺν ξημέρωσε τὴν ἑβδομὴν πιά μέρα,
ἡ Σαίτευτρα ἡ Ἀρτεμὴ χτύπησε τὴν γυναίκα

καὶ βούτῃξε ὅπως ἔπεσε, σὰ γλᾶρος, μὲς στὴ γλᾶστρα. 480
 Στὴ θάλασσα τὴν πέταξαν τὰ ψάρια νὰ τὴν φᾶνε
 κι ἔμεινα ἐγὼ μονάχος μου μὲ τὴν καρδιά καμμένη.
 Στὸ Θιάκι κὺτούς τοὺς ἔφερε τὸ κῦμα καὶ τ' ἄερί,
 καὶ βιδὸς δικό του δίνοντας μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.
 "Ἐτσι εἶδανε τὰ μάτια μου αὐτὴ τὴ χώρα, ξένε ».

485

Τότε ἔτσι ὁ θεογέννητος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « "Ἀχ, Εὐμαιε, πόσο λύπησες στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,
 καθὼς μοῦ τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ τὰ πάθη ποὺ σὲ βρῆκαν.
 "Ὅμως κοντὰ στίς συμφορὲς σοῦ 'δωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
 κι ἓνα καλὸ, ποὺ σ' ἔρριξε σὲ σπλαχνικὸν ἀφέντη 490
 κι ὅλα σοῦ τὰ 'χει πληθερά, φαῖ, κρασί, ὅ,τι θέλεις
 καὶ ἕως χαρούμενη ζωή. 'Εγὼ ὅμως παραδέρνω
 σὲ ξένες χῶρες ἄπειρες κι ἐδῶ πάλι ἦρθα ξένος ».

490

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους
 κι οὔτε κοιμήθηκαν πολὺ, μόν' ὕπνο λίγο πῆραν, 495
 γιατί ἡ καλόθρονη Αὐγὴ δὲν ἄργησε νὰ φέξῃ.
 Αὐτὴ τὴν ὥρα τὰ πανιά τοῦ Τηλεμάχου οἱ ναῦτες
 δίπλωναν στὴν ἀκρογιαλιά κι ἔβγαλαν τὸ κατάρτι
 καὶ τὸ καράβι λάμνοντας στ' ἀραξοβόλι φέρνουν.
 Κι ὅξω τὰ βάρια ρίχνουνε καὶ δένουν τὴν πρυμᾶτσα
 κι ὅξω κι ἐκεῖνοι βγῆκανε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 500
 Κι ἐκεῖ νὰ φᾶνε ἐτοίμασαν, γλυκὸ κρασί κερανοῦσαν.
 Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Τώρα στὴ χώρα φέрте ἐσεῖς τὸ μελανὸ καράβι
 κι ἐγὼ θὰ τρέξω τοὺς βοσκούς νὰ ἰδῶ καὶ τὰ χωράφια. 505
 Θὰ ἴρθω τὸ βράδυ, μιὰ ματιὰ σὰ ρίξω στίς δουλειές μου,
 καὶ γιὰ τὸ ποδοκόπι σας σὰ φέξῃ θὰ σᾶς κάμω
 καλὸ τραπέζι μὲ ψητὰ καὶ μὲ γλυκὸ μοσχάτο ».

495

500

505

Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος θεόμορφος στὴν ὄψι·
 « Παιδί μου, ποῦ θὰ πάω ἐγὼ ; Σὲ τίνος θὰ κονέψω 510
 τὸ σπίτι, ἀπ' ὅσους κυβερνοῦν τὸ βραχωμένο Θιάκι ;
 "Ἴσια νὰ πάω στὴ μάνα σου καὶ στὸ δικό σου σπίτι ; »

- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄλλη φορὰ θὰ σ' ἐπαιρνα στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Κι οὔτε μᾶς λείπει τίποτες ἀπ' ὅσα θέλει ὁ ξένος. 515
 Μὰ σὲ κακό σου αὐτὸ θὰ βγῇ, γιατί κι ἐγὼ θὰ λείπω
 κι ἡ μάνα μου δὲ θὰ σὲ ἰδῇ. Γιατὶ συχνὰ δὲ βγαίνει
 μὲς στὸ παλάτι, οἱ ἄτροποι μνηστῆρες νὰ τὴ βλέπουν·
 μόνο στ' ἀνώϊ της κάθεται μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς καὶ φαίνει.
 Μὰ θὰ σὲ στείλω ἄλλοι νὰ πᾶς στὸ σπίτι του νὰ μείνης, 520
 στὸ φημισμένο Εὐρύμαχο, γιὸ τοῦ γερο-Πολύβου,
 ποὺ σὰ θεό τους οἱ Θιακοὶ τὸν ἔχουν σάν τὸν βλέπουν.
 Γιατὶ εἶναι ὁ πιὸ καλύτερος, κι αὐτὸς πρὸ πάντων θέλει
 τὴ μάνα μου καὶ τὴν ἀρχὴ νὰ πάρῃ τοῦ Δυσσέα.
 Μὰ αὐτὰ τὰ ξέρουν οἱ Θεοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 525
 ἄν πρὶν τοῦ γάμου θάνατος πικρὸς δὲν τοὺς ἀρπάξῃ ».
- Εἶπε καὶ πέταξε ἄξαφνα πρὸς τὰ δεξιὰ ἓνα ὄρνο,
 γεράκι, τοῦ Ἀπόλλωνα γοργὸς μαντατοφόρος.
 Βαστοῦσε μὲ τὰ νύχια του ἓνα ἄγριο περιστέρι
 καὶ τοῦ μαδοῦσε τὰ φτερὰ καὶ τὰ σκορποῦσε κάτω, 530
 τοῦ Τηλεμάχου ἀνάμεσα καὶ τοῦ τρεχαντηριοῦ του.
 Τὸν πῆρε ὁ Θεοκλύμενος ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 καὶ τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι του κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε·
 « Ἀπ' τὸ Θεό, Τηλέμαχε, τ' ὄρνο δεξιὰ πετοῦσε.
 Κι ὥς τό εἶδα, τὸ κατάλαβα πὼς ἦτανε σημάδι. 535
 Ἄλλη βασιλικώτερη δὲν εἶναι ἀπ' τὴ γενιά σου
 σ' ὅλο τὸ Θιάκι. Αἰώνια σεῖς οἱ βασιλιάδες θὰ ᾽στε ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθὲς.
 Τότε θὰ ἰδῇς τὴ γνώμη μου καὶ πλῆθος θὰ σοῦ δώσω 540
 δῶρα ποὺ νὰ τὰ βλέπουνε καὶ νὰ σὲ μακαρίζουν ».
- Κι εὐτὺς τὸν Πείραιο φώναξε, πιστό του φίλο, κι εἶπε·
 « Γιὲ τοῦ Κλυτία, πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 στὴν Πύλο ὅσοι μ' ἀκλούθησαν, τὴ γνώμη ἐσύ μοῦ κάνεις.
 Πάρε τὸν ξένο σπίτι σου γιὰ τὴ δική μου χάρι 545
 κι ὅσο ποὺ νὰ ῥθῶ τίμα τον καὶ φιλοξένησέ τον ».

Κι ὁ ξακουστός κονταριστής ὁ Πείραιος ἔτσι τοῦ 'πε·
 «Ὅσον καιρό, Τηλέμαχε, θέλεις ἐδῶ νὰ μείνη,
 ἐγὼ θὰ τὸν φιλοξενῶ καὶ θὰ 'χῃ ὅ,τι θελήσῃ».

Εἶπε κι εὐτὺς ἀνέβηκε στὸ τρεχαντήρι κι εἶπε
 καὶ στοὺς συντρόφους ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὰ δυὸ ὅμορφα σαντάλια
 καὶ πῆρε τὸ χαλκόμετο πολεμικὸ κοντάρι
 ἀπ' τὸ καράβι. Λύσανε κι οἱ ναῦτες τὶς πρυμάτσες
 καὶ στὸ γιαλὸ σὰν τό 'συραν τραβοῦσαν γιὰ τὴ χώρα,
 ὡς πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεικοῦ Δυσσέα.
 Κι ἐκεῖνος, δρόμο κόβοντας, πεζὸς στὴ μάντρα πῆγε
 ὅπου χιλιάδες στάλιζαν ἀμέτρητες οἱ χοῖροι,
 ποὺ βόσκαε ὁ πιστὸς βοσκὸς μὲ τὴν καλὴ τὴ γνώμη.

Π

Μὲ τὸ Δυσσέα κι ὁ καλὸς βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι
 ἄναψαν τὴν αὐγὴ φωτιά κι ἐτοίμασαν νὰ φᾶνε,
 κι ὅξω τοὺς ἄλλους ἔστειλαν βοσκούς μὲ τὸ κοπάδι.
 Καὶ τ' ἀλυχτάδικα σκυλιὰ κουνοῦσαν τὴν οὐρά τους,
 ὡς πρόβαλε ὁ Τηλέμαχος, χωρὶς νὰ τὸν γαυγίζουν.
 Εἶδε ὁ Δυσσέας τὰ σκυλιὰ ποὺ τὴν οὐρά τους σειοῦσαν,
 κι ἄκουγε γύρω του ποδιῶν πατήματα ποὺ ἄχοῦσαν
 κι εὐτὺς στὸν Εὐμαῖο μίλησε μὲ πεταχτά του λόγια·
 «Εὐμαῖε, ἐδῶ θὰ σοῦ 'ρχεται κανένας σύντροφός σου
 ἢ κάποιος γνώριμος, γιατί δὲν ἀλυχτοῦν οἱ σκύλοι
 καὶ μόνο τὴν οὐρά κουνοῦν. Νά, τὰ πατήματα, ἄκου».

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσπασε καὶ πρόβαλε στὴν πόρτα
 τ' ἀγαπημένο του παιδί, κι ἀπάνω σαστισμένος
 πετάχτηκε ὁ χοιροβοσκὸς καὶ τοῦ 'πесе ἀπ' τὰ χέρια
 ἢ τσότρα πῶβαζε κρασί μσχάτο καὶ κερνοῦσε.
 Καὶ στὸν ἀφέντη του κοντὰ πετώντας, τοῦ φιλοῦσε
 τὰ χέρια, τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκὰ του μάτια,

χύνοντας δάκρυα φλογερά. Κι ὅπως σφιχταγκαλιάζει
 κάθε πατέρας μὲ χαρὰ τὸ γιό του, ποὺ γυρίσῃ
 πέρα ἀπὸ τόπους μακρινούς τὸ δέκατο τὸ χρόνο, 20
 στερνὸ του γιό, μονάκριβο, ποὺ 'πτε γι' αὐτὸν φαρμάκια,
 ἔτσι τὸ θεοπρόσωπο Τηλέμαχο φιλοῦσε
 κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σφιχταγκαλιάζοντάς τον,
 τὸ χάρο σὰ νὰ ξέφυγε, κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ 'πε·
 « Γλυκὸ μου φῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἦρθες πιά. Ποτέ μου 25
 δὲν τό 'λεγα πὼς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφότου γιὰ τὴν Πύλο
 μὲ τὸ καράβι μίσεψες. Μὰ κόπιασε ἔλα μέσα,
 ἀγαπημένο μου παιδί, νὰ σὲ χαρῇ ἡ καρδιά μου,
 ποὺ στὴν πατρίδα γύρισες κι εἶσαι κοντά μου τώρα.
 Γιατὶ συχνὰ δὲν ἔρχεσαι στὸ κτῆμα, στοὺς βοσκούς σου, 30
 μόν' μὲς στὴ χώρα κάθεσαι. Ἔτσι ἡ καρδιά σου θέλει,
 τὴ διαστρεμμένη συντροφιά νὰ βλέπης τῶν μνηστήρων. »

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, παππούλη. Ἐδῶ κι ἐγὼ γιὰ σένα
 ἦρθα νὰ ἰδῶ τί γίνεσαι καὶ νὰ μοῦ πῆς, ἂν μὲνῇ
 στὸ σπίτι ἀκόμα ἢ μάνα μου ἢ τὴν παντρεύτηκε ἄλλος,
 καὶ κάπου τοῦ πατέρα μου Δυσσέα τὸ κρεβάτι
 ἄστρωτο μένῃ καὶ πυκνὲς ἀράχνες τὸ σκεπάζουν ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 « Ναί, ἐκεῖνῃ μὲ πιστὴ καρδιά στ' ἀρχοντικὸ σου μένει, 40
 κι οἱ νύχτες της περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες της θλιμμένες ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι.
 Μπῆκε κι αὐτός, τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας,
 κι ἔτσι τοῦ παραχώρησε τὸν τόπο του ὁ Δυσσέας,
 μὰ ὁ γιὸς του τὸν σταμάτησε καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον· 45
 « Κάτσε ἐσύ, ξένε. Ἐμεῖς κι ἄλλοι νὰ κάτσουμε θὰ βροῦμε
 στὴ στάνη. Πρόθυμος κι αὐτὸς ποὺ τὸ σκαμνὶ θὰ φέρῃ ».

Ἔτσι σὰν τοῦ 'πε, γύρισε καὶ κάθισε ὁ Δυσσέας.
 Καὶ στὸν Τηλέμαχο ὁ βοσκὸς χαμόκλαδα τοῦ στρώνει
 κι ἔρριξε ἀπάνω τους προβιές, καὶ πῆγε ἐκεῖ νὰ κάτση. 50
 Τότε σοφρὰ τοὺς ἔστρωσε μὲ κρέατα ψημένα,

ἀπ' ὅλα πού περισσεψαν κι εἶχε ἀπ' τὴν πρώτη μέρα
καὶ κουβαλοῦσε τὰ ψωμιὰ μὲς στὰ πανέρια πλῆθος
κι ἓνα κρασί γλυκόπιτο μὲ τσότρα τοὺς κερνοῦσε,
κι ἔπειτα κάθισε κι αὐτὸς ἀντίκρυ στὸ Δυσσέα. 55

Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τοὺς.
Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
πρωτάρχισε ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε τοῦ Εὐμαίου·
« Παππούλη, πόθε κόπιασε κοντά σου αὐτὸς ὁ ξένος ;
Στὸ Θιάκι πῶς τὸν ἔφεραν οἱ ναῦτες ; Ποιοὶ κι αὐτοὶ ἦταν ; 60
Γιατὶ πεζὸς ἐδῶ, θαρρῶ, δὲ θὰ μπορούσε νὰ ῥθῃ ».

Τότε, Εὐμαίε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
Ἄπ' τὸ μεγάλο τὸ νησί κατάγεται, τὴν Κρήτη,
καὶ λέει πῶς πέρασε πολλὲς ἀνθρώπων πολιτείες, 65
γιατὶ ἦταν ἔτσι τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του νὰ πάθῃ.
Ἄπὸ καράβι Θεσπρωτῶν κρυφὰ φευγάτος ἦρθε
στὴ στάνη μου, καὶ τώρα αὐτὸν θὰ σοῦ τὸν παραδώσω.
Κάμε ὅπως θέλεις. Εὐχεται στὰ χέρια σου νὰ πέσῃ ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε 70
« Εὐμαίε, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πίκρανε τὰ σπλάχνα.
Τὸν ξένο πῶς στὸ σπίτι μου νὰ τὸν φιλοξενήσω ;
Παιδί εἶμαι ἐγὼ καὶ δὲ βαστοῦν τὰ δύο μου χέρια ἀκόμα,
ἂν τὸν πειράξῃ ἄλλος κανεὶς, βοήθεια νὰ τοῦ δώσω.
Κι ἡ μάνα μου στὰ στήθια τῆς δυὸ γυνῶμες ἀναδεύει, 75
ἐδῶ μαζί μου ἂν θὰ σταθῇ νὰ κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
τὸν ἄντρα τῆς σεβούμενη καὶ τὴν ντροπὴ τοῦ κόσμου,
ἢ ν' ἀκλουθήσῃ ὅποιον βρεθῇ τῶν Ἀχαιῶν ὁ πρῶτος
ἀπ' τοὺς μνηστῆρες, κι ἀκριβὰ θὰ τῆς χαρίσῃ δῶρα.

Ὅμως τὸν ξένο, μιὰ φορὰ πού βρέθηκε κοντά σου, 80
μ' ὁμορφο θὰ τὸν ντύσω ἐγὼ χιτῶνα καὶ χλαμῦδα
καὶ θὰ τοῦ δώσω δίστομο σπαθὶ καὶ δυὸ σαντάλια
καὶ θὰ τὸν στείλω ὅπου ποθεῖ καὶ τὸ ζητᾷ ἡ καρδιά του,
κι ἂν θέλῃς, στὸ καλύβι σου νὰ τὸν φιλοξενήσῃς.
Καὶ θὰ τοῦ στείλω ροῦχα ἐδῶ καὶ τὴ θροφὴ πού θέλει, 85

νὰ μὴν τὸν ἔχῃς βάρος σου καὶ σὺ καὶ τὰ κοπέλια.
 Μὰ ἐκεῖ δὲ θὰ τὸν ἄφῃνα μὲ τοὺς μνηστῆρες νὰ ῥθῃ.
 γιατί εἶναι αὐτοὶ κακότετροι, πολὺ χωριάτες ὅλοι,
 μήπως τὸν βρίσουν καὶ βαριά θὰ λυπηθῇ ἡ καρδιά μου.
 Κόπος, ὁ ἕνας τοὺς πολλούς, κι ἄς εἶναι παλληκάρι, 90
 νὰ καταφέρῃ, ἀφοῦ πολὺ ἀνώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι ».

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « ὦ φίλοι, ἀφοῦ μαθὲς κί ἐγὼ ταιριάζει νὰ μιλήσω,
 μοῦ κάψατε ἔτσι τὴν καρδιά, ν' ἀκούγω αὐτὰ ποὺ λέτε
 πῶς κάνουν οἱ ξετσίπωτοι μνηστῆρες στὸ παλάτι, 95
 χωρὶς ν' ἀκοῦν τὴ γνώμη σου, τέτοιος λεβέντης ποὺ εἶσαι.
 Πές μου, τὸ θέλεις καὶ βαστᾷς ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα
 σ' ὀχτρεύεται ὅλος ὁ λαὸς, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;
 Ἡ μήπως μὲ τ' ἀδέρφια σου μαλώνεις, ποὺ στὴ μάχη
 σ' αὐτοὺς καθένας πέφτει, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχῃ. 100
 Ἄχ, ἔτσι νὰ ἴμουν τόσο νιός, ὅσο τὸ λέει ἡ καρδιά μου,
 ἢ νὰ ἴμουν γιὸς τοῦ μαχητῆ Δυσσέα, εἴτε ὁ ἴδιος
 νὰ ῥχόντανε ἀπ' τὴν ξενιτειά,—γιατί ἔχει ἀκόμα ἐλπίδα,—
 κι ἄς μοῦ τὸ κόψῃ χέρι ὀχτροῦ ἀμέσως τὸ κεφάλι,
 ἂν δὲ γινόμεον συφορὰ πικρὴ σ' ἐκείνους ὅλους, 105
 ἂν ἔβαζα τὸ πόδι μου στὸ σπῖτι τοῦ Δυσσέα.

Κι ἂν πάλε ἐμένα μόνο μου μὲ δάμαζε τὸ πλῆθος,
 θὰ προτιμοῦσα σπῖτι μου νὰ πέσω σκοτωμένος,
 παρὰ τίς βάρβαρες δουλειές αὐτὲς νὰ βλέπω πάντα,
 τοὺς ξένους νὰ μὴ σέβονται κι ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ σέρνουν 110
 τίς παρακώρες ἄπρεπα στὶς ὁμορφες τίς σάλες,
 νὰ κατεβάζουν τὸ κρασί καὶ νὰ περιδρομιάζουν
 ἀχόρταγα κι ἀτέλειωτα, γιὰ μιὰ δουλειὰ χαμένη ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι. 115
 Μῆτε ὁ λαὸς μ' ὀχτρεύεται καὶ τὸ κακό μου θέλει,
 μήτε καὶ μὲ τ' ἀδέρφια μου μαλώνω, ποὺ στὴ μάχη
 σ' αὐτοὺς καθένας πέφτει, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχῃ.
 Μὰ νά, μονόκλωνη ὄρισε τὴ γενεά μου ὁ Δίας.

Μόνο του γιό ο 'Αρκείσιος ἔκαμε τὸ Λαέρτη,
 μονάχο πάλε γέννησε κι ἐκεῖνος τὸ Δυσσέα,
 κι ἐξ ἄλλου ἐμένα μ' ἄφησε μοναχογιό ο ἄ Δυσσέας
 στὸ σπίτι, οὐδὲ μὲ χάρηκε. Τώρα γι' αὐτό, χιλιάδες
 μπῆκαν ὅχτροι στὸ σπίτι μου ποὺ τὸ κακό μου θέλουν.
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι,
 στὴ δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμη, στὸ Δουλίχι,
 κι ὅσοι εἶναι ἀρχοντογέννητοι στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 τόσοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίός μου.
 Κι ἐκείνη αὐτὸ τὸν ἄχαρο τὸ γάμο μήτε ἀρνιέται,
 μήτε μπορεῖ νὰ παντρευτῇ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν
 τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ χαλάσουν.
 "Ὅμως στὸ χέρι τῶν θεῶν εἶναι ὅλα, ἂν θὰ τελέψουν.
 Μόν' τρέχα τώρα γλήγορα νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη,
 πὼς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισα καὶ πὼς γερὸς τῆς ἦρθα.
 'Εγὼ θὰ καρτερέψω ἐδῶ, κι ἐμπρὸς τὰ πίσω νὰ ῥθης,
 μόνο σ' αὐτὴ, τὴν εἵδηση νὰ πῆς, χωρὶς ν' ἀκούση
 ἄλλος κανεὶς, γιατί πολλοὶ τὸ θάνατό μου θέλουν ».

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες
 « Τὰ ξέρω, τὰ στοχάζομαι, καθὼς τὰ λές τὰ κρίνω.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτό, νὰ ξέρω τί θὰ κάμω,
 μιὰ καὶ καλὴ στὸν ἄμοιρο Λαέρτη ἂν πρέπει νὰ ῥθω
 μαντατοφόρος, ποὺ καημοὺς κι ἂν εἶχε γιὰ τὸ γιό του,
 κοίταζε ὡς τόσο τίς δουλειές καὶ μὲ τοὺς δούλους πάντα
 ἔτρωγε σπίτι κι ἔπινε σὰν ἤθελε ἡ καρδιά του.
 Μὰ τώρα, ἀφότου μίσεψες στὴν Πύλο μὲ καράβι,
 ψωμί μπουκιά δὲν ἔφαγε, κρασί δὲν ἤπιε στάλα,
 καὶ πάντα κλαίει καὶ δέρνεται καὶ τὸ κορμί του λυώνει ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε
 « Σκληρό, μὰ ἄς τὸν ἀφήσουμε, τὰ σπλάχνα μας κι ἂν καῖνε.
 Εἶθε ὅλα νὰ ἔταν στῶν θνητῶν τὸ χέρι. Πρῶτα πρῶτα
 τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου θὰ φέρναμε ἀπ' τὰ ξένα.
 Μὰ ἐσύ σὰν πᾶς τὴν εἵδηση, τρεχάτος ἔλα πίσω
 ικ ἀπ' τὰ χωράφια μὴν περνᾷς τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.

- Κι ἐξὸν ἅπ' τὴν μητέρα μου, στὴν οἰκονόμα πές τα
κρυφά, καὶ θὰ φροντίσῃ αὐτὴ πῶς νὰ τὰ μάθῃ ὁ γέρος». 155
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὰ δυὸ σαντάλια ~~πῆρε~~
καὶ τὰ ἔδεσε στὰ πόδια του καὶ τράβηξε στὴ χώρα.
Δὲν ξέφυγε τῆς Ἀθηνᾶς πῶς κίνησε ἅπ' τὴν μάντρα
ὁ Εὐμαιος κι ἦρθε κοντά, παρόμοια μὲ γυναίκα
πανώρια, μεγαλόσωμη καὶ στὶς δουλειὲς τεχνίτρα. 160
- Στὴν πόρτα ἀντίκρου στάθηκε καὶ στὸ Δυσσέα ἐφάνη
κι οὔτε ἔνιωσε ὁ Τηλέμαχος, μήτε τὴν εἶδε ἐμπρὸς του.
Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ φαίνονται καθάρια στὸν καθένα.
Μόνο ὁ Δυσσέας τὴν ἐβλεπε κι οἱ σκύλοι, οὐδὲ γαυγίζαν,
μόν' στὴν γωνιά ζαρώσανε τῆς στάνης φοβισμένοι. 165
- Τοῦ ἔγνεψε μὲ τὰ μάτια της, κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
κατάλαβε κι ἐβγῆκε εὐτὺς ἅπ' τὸ καλύβι του ὅζω,
στὸ μαντροτοίχι τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε μπροστά της.
Κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε ἡ Παλλὰδα·
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα, 170
στὸ γιό σου τώρα νὰ τὰ πῆς καὶ μὴν τοῦ τὰ σκεπάζης,
κι ἀφοῦ ἐτοιμάστε θάνατο στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
νὰ πᾶτε στὴν περίφημη τὴ χώρα. Δὲ θ' ἀργήσω
κι ἐγὼ κοντά σας νὰ βρεθῶ, γιατί διψῶ ἀπὸ μάχη ».
- Εἶπε καὶ μὲ χρυσὸ ραβδὶ τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλὰδα. 175
- Καὶ πρῶτα ἀφοῦ μὲ νιόπλυτη χλαμύδα καὶ χιτῶνα
τὸν ἔντυσε, τοῦ στόλισε τὸ σῶμα μὲ τὴ νιότη.
Μελαχρινὸς πάλι ἔγινε, τοῦ γέμισε ἡ θωριά του,
καὶ μαύρισαν τὰ γένια του στὸ πρόσωπό του γύρω.
Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἡ θεὰ χάθηκε, κι ὁ Δυσσέας 180
μὲς στὸ καλύβι γύρισε. Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ γιὸς του,
σάστισε καὶ τὸ πρόσωπο γύρισε ἄλλοῦ ἀπὸ φόβο,
θεὸς μὴν εἶναι. Μίλησε στὸ τέλος μὲ δυὸ λόγια·
« Ξένε, ἀπὸ πρὶν ἀλλιώτικος μοῦ φάνηκες μπροστά μου.
Ἄλλα φορέματα φορεῖς, κι ἄλλη ἔγινε ἡ θωριά σου. 185
Θὰ 'σαι θεὸς ποὺ κάθεσαι μὲς στὰ πλατιά τὰ οὐράνια.
Κάμε ἔλεος, θὰ σοῦ δώσουμε σφαχτὰ ποὺ νὰ σ' ἀρέσουν

καὶ δῶρα χρυσοσκάλιστα. Σπλαχνίσου μας, θεέ μου ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Θεὸς δὲν εἶμαι· μὲ θεὸ γιὰτὶ μὲ προσομοιάζεις ; 190
 Μόν' εἶμαι ἐγὼ ὁ πατέρας σου, ποὺ πάντα κλαῖς γιὰ μένα,
 καὶ προσβολὰς ὑπόφερες κι ἤπιες πολλὰ φαρμάκια ».

Εἶπε καὶ γλυκοφίλησε τὸ γιό του, κι ἀπ' τὰ μάτια
 τὰ δάκρυα τοῦ 'πεφταν στὴ γῆς, ποὺ πρὶν τὰ συγκρατοῦσε.
 Πάλε ὁ Τηλέμαχος, — γιὰτὶ δὲν πείθουνταν ἀκόμα 195
 πῶς ἤτανε ὁ πατέρας του — τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν εἶσαι σὺ ὁ πατέρας μου, παρὰ τὸ δίχως ἄλλο
 κάποιος θεὸς μὲ ξεγελᾷ, γιὰ νὰ λυποῦμαι ἀκόμα.

Γιὰτὶ δὲν δύναται ἄνθρωπος θνητὸς αὐτὰ νὰ πλάσῃ
 στὸ νοῦ του, ἐκτὸς ἀθάνατος θεὸς στὴ γῆς ἂν ἔρθῃ, 200
 εὐκόλα ἂν θέλῃ, δύναται νὰ κάμῃ· νιούς ἢ γέρους.
 Γέρος προτοῦ φαίνεται αὐτὰ φτωχικὰ φοροῦσες,
 μὰ τώρα μοιάζεις μὲ θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺσοφος τ' ἀπάντησε Δυσσέας·
 « Μπροστά σου τὸν πατέρα σου, Τηλέμαχε, ἐνῶ βλέπεις, 205
 δὲ σοῦ ταιριάζει ν' ἀπορῆς καὶ νὰ παραθαμάζῃς.

Γιὰτὶ δὲ θὰ 'ρθῇ ἐδῶ κανεὶς ἄλλος ποτὲ Δυσσέας,
 μόν' εἶμαι ὁ ἴδιος, ποὺ καιροὺς παράδερνα στὰ ξένα
 καὶ στὴν πατρίδα γύρισα τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον.
 Τῆς νικηφόρας Ἀθηνᾶς εἶναι κι αὐτὸ τὸ θάμα, 210
 ποὺ μ' ἔκαμε ὅπως ἤθελε, γιὰτὶ τὰ δύναται ὅλα,
 πότε νὰ φαίνομαι ἄνθρωπος φτωχὸς ποὺ ζητιανεύω,
 καὶ πότε νιὸς ποὺ στὸ κορμὶ φορῶ πανώρια ροῦχα.
 Εὐκόλα δύνονται οἱ θεοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια
 νὰ τὸν δοξάσουν τὸ θνητὸ καὶ νὰ τὸν ταπεινώσουν ».

Εἶπε καὶ κάθισε. Κι εὐτὺς τὸν ξακουστὸ γονιό του
 ἀγκάλιασε ὁ Τηλέμαχος καὶ ξέσπασε στὸ κλάμα.
 Τοὺς πῆρε τότε καὶ τοὺς δυὸ ὁ πόθος νὰ θρηνήσουν,
 κι ἔκλαιγαν μὲ πικροὺς λυγμούς, ὅσο δὲν κλαῖν τὰ ὄρνια, 220
 θαλασσοπούλια ἢ σταυραετοὶ κυρτόνυχτοι, ποὺ ἀρπάξαν
 ἀπ' τὴ φωλιά τ' ἀφτέρωτα πουλιά τους οἱ χωριάτες.

Ἔτσι ποτάμι χύσανε κι αὐτοὶ τὰ μαῦρα δάκρυα.
 Κι ὁ ἥλιος θὰ βασίλευε κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
 μὰ μίλησε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν πατέρα του εἶπε·
 « Μὲ τί καράβι σ' ἔφεραν, πατέρα ἀγαπημένε, 225
 στὸ Θιάκι οἱ ναῦτες ; Ποιοὶ κι αὐτοὶ παινεύονταν πὼς εἶναι ;
 Γιατὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ θὰ μπορούσες νά 'ρθης ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας·
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Στὸ Θιάκι οἱ κοσμοζάκουστοι μὲ φέρανε οἱ Φαιᾶκοι, 230
 ποὺ κάθε ξένο προβοδοῦν, στὰ χέρια τους ἂν πέση.
 Καὶ μὲ καράβι γλήγηδρο, βαθιὰ ἀποκοιμισμένον,
 μὲ φέρανε ἀπ' τὰ πέλαγα καὶ μ' ἄφησαν στὸ Θιάκι,
 καὶ δῶρα μοῦ 'δωκαν λάμπρά, χαλκὸ, χρυσάφι, ροῦχα,
 ποὺ σὲ σπηλιά, ἀπὸ φῶτιση θεοῦ, κρυμμένα τὰ 'χω. 235

Καὶ τῶρα ἐδῶ μὲ τὴ βουλὴ πάλι ἦρθα τῆς Παλλάδας,
 γιὰ νὰ σκεφτοῦμε οἱ δυὸ μαζὶ τὸ φόνο τῶν ὀχτρῶν μας.
 Μόν' ἔλα τῶρα, ἀρίθμησε σὲ μένα τοὺς μνηστῆρες,
 νὰ μάθω πόσοι νὰ 'ναι αὐτοὶ καὶ ποιὸς καθένας εἶναι.
 Κι ὕστερα στὴν ἀτρόμητη καρδιά μου θὰ μετρήσω, 240
 μονάχοι ἂν θὰ μπορέσουμε, οἱ δυὸ μας δίχως ἄλλους,
 νὰ πολεμήσουμε μ' αὐτοὺς ἢ θέλουμε βοήθεια ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε·
 « Πάντα ἄκουγα, πατέρα μου, τὸ ξακουστὸ ὄνομά σου,
 πὼς εἶσαι πρῶτος στὸ σπαθὶ καὶ στὴ σοφὴ τὴ γνῶμη. 245
 Μὰ λόγῳ μοῦ ξεστόμισες μεγάλο, ποὺ τρομάζω.
 Δυὸ μόνοι μ' ἄλλους πιὸ πολλοὺς πὼς θὰ τὰ βγάλουν πέρα ;
 Δὲν εἶναι μιά, δὲν εἶναι δυὸ δεκάδες οἱ μνηστῆρες,
 μόν' εἶναι ἀκόμα πιὸ πολλοί, κι ἄκου νὰ τοὺς μετρήσω.
 Ἀπ' τὸ Δουλίχι διαλεχτοὶ πενήντα δυὸ λεβέντες, 250
 μ' ἕξι μαζὶ τοὺς παραγιούς. Κι ὅσοι ἦρθαν ἀπ' τὴ Σάμῃ,
 εἶναι ὅλοι εἴκοσι τέσσερες. Κι εἴκοσι βάλε ἀκόμα,
 ὅσοι ἦρθαν ἀπ' τὴ Ζάκυνθο, καὶ δώδεκα ἀπ' τὸ Θιάκι,
 ἀτρόμητοι ὅλοι στὴν καρδιά. Κι ὁ Μέδοντας ὁ κράχτης,
 κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστής, πῶχουν κι αὐτοὶ μαζὶ τους 255

δυὸ παραγιούς, στὸ μοῖρασμα τῶν φαγητῶν τεχνῖτες.
Σ' ὅλους ἐκείνους μαζωχοὺς ἂν βγοῦμε ἐμεῖς μπροστά τους,
ὅ,τι σοῦ κάμανε, πικρά κι ἀδρά θά τὸ πληρώσης.

Μὰ σκέψου, ἂν κάποιον δύνεται βοηθὸ νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου,
νὰ μᾶς βοηθήσῃ πρόθυμα καὶ μ' ὅλη τὴν καρδιά του ». 260

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·

« Θὰ σοῦ τὸ πῶ μετὰ χαρᾶς καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης,
καὶ σκέψου ἂν μόνῃ ἢ Ἀθηνᾶ μετὸ μεγάλο Δία
θὰ μᾶς βοηθήσουν, ἢ βοηθὸ ἄλλον νὰ βάλῃ ὁ νοῦς μου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 265

« Καλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ δυὸ βοηθοί, ποὺ ὀνόμασες, πατέρα,
ποὺ κάθονται στὰ σύγνεφα ψηλά, καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ὅλου τοῦ κόσμου κυβερνοῦν καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους ».

Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·

« Ναί, δὲ θ' ἀργήσουν νὰ βρεθοῦν στὴ μάχῃ, καὶ θὰ δοῦμε 270

ὅταν πιαστοῦμε ἐμεῖς οἱ δυὸ μετὸς λοιποὺς μνηστῆρες
ποιός θὰ νικήσῃ. Τώρα σὺ, τὸ γλυκοχαραμέρι
στὸ σπίτι πῆγαινε νὰ βρῇς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες.

Ὑστερα ἐμένα κι ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ ὀδηγήσῃ,
παρόμοιο μ' ἓνα δύστυχο καὶ ψωμοζήτη γέρο. 275

Κι ἂν με προσβάλουν σπίτι μου, μὲς στὴν καρδιά σου βάστα
κλεισμένη τὴν ὑπομονή κι ἐγὼ ἄς κακοπαθαίνω.

Κι ἂν ἀπ' τὴν πόρτα με κλωτσῆς στὸ δρόμο με πετάξουν,
ἢ με σαίτες με χτυποῦν, ὑπόφερε νὰ βλέπης.

Μόνο με λόγια σου γλυκὰ νὰ τοὺς μιᾶς, νὰ πᾶψουν 280

τίς τρέλλες. Ὅμως δὲ θ' ἀκοῦν, γιατί τοὺς ζώνει ὁ χάρος.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ σὺ στὸ νοῦ νὰ τό 'χῃς.

Τὴν ὥρα ποὺ ἡ πολὺβουλή Παλλάδα με φωτίσῃ,
θὰ γνέψω μετὰ μάτια μου κι ἅμα τὸ καταλάβῃς,
ὅσα κι ἂν βρίσκονται ἄρματα στὸ σπίτι νὰ συνάξῃς 285

καὶ νὰ τὰ βάλῃς στὸ ψηλὸ κελλάρι, μὲς στὸ βάθος
καὶ τοὺς μνηστῆρες με γλυκὰ ν' ἀποκοιμίζῃς λόγια,
σὰ σὲ ρωτοῦν γιὰ τ' ἄρματα καὶ θέλουν νὰ τὰ βλέπουν·

« Ἀπ' τὸν καπνὸ τὰ σήκωσα, γιατί δὲν ἦταν ὅμοια

- ὥς τ' ἄφησε ὁ πατέρας μου σὰν πῆγε γιὰ τὴν Τροία, 290
 μόν' ἔχασαν τὴν λάμψη τους ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἄχνα.
 Κι ἓνα ἄλλο ὁ Δίας μοῦ 'βαλε στὸ νοῦ μου πιὸ μεγάλο,
 μὴ χτυπηθῆτε, ἂν ἔξαφνα πιαστῆτε ἀπὸ μεθύσι,
 καὶ τὸ τραπέζι μολευτῇ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἷμα,
 γιὰτὶ καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι ». 295
 Ν' ἀφήσης μόνο δυὸ σπαθιά γιὰ μᾶς καὶ δυὸ κοντάρια
 κι ἀσπίδες δυὸ ν' ἀρπάξουμε στὰ χέρια ὅταν χυθοῦμε
 ἀπάνω τους. Καὶ στὰ στερνὰ τοὺς ἄτσாலους μνηστῆρες
 θὰ τοὺς τυφλώσῃ ἡ Ἀθηᾶ κι ὁ βαθυγνώστης Δίας.
 Κι ἓνα ἄλλο ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης. 300
 "Ἄν εἴσαι ἀλήθεια γιὸς μου ἐσὺ κι ἀπ' τὸ δικό μου τὸ αἷμα,
 νὰ μὴν τὸ μάθῃ ἄλλος κανεὶς, πὼς γύρισα στὸ Θιάκι,
 ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ, μήτε ὁ γερο-Λαέρτης
 μήτε ὁ θεῖκός χοιροβοσκός, μήτε κι ἡ Πηνελόπη.
 Καὶ μόνοι οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τῶν γυναικῶν τὴ γνώμη, 305
 κι ἀπ' τοῦ σπιτιοῦ τοὺς παραγιούς νὰ ἰδοῦμε ποιὸς ἀκόμα
 μᾶς σέβεται καὶ μᾶς τιμᾷ καὶ ποιὸς δὲ μᾶς φοβᾶται
 καὶ μήτε ἐσένα δὲν ψηφᾷ, ἂν καὶ μεγάλος εἴσαι ».
- Τότε ἔτσι ὁ ἀκριβός του γιὸς τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Κι ἄλλῃ φορὰ, πατέρα μου, θὰ ἰδῆς ἂν ἔχω κρίση, 310
 γιὰτὶ κι ἐγὼ ἀσυλλόγιστο δὲν ἔχω τὸ κεφάλι.
 "Ὅμως αὐτὸ καὶ γιὰ τοὺς δυὸ δὲ βρίσκω ἐγὼ πὼς εἶναι
 ὠφέλιμο. Γιὰ σκέψου το. Γιὰτὶ ἔτσι δίχως λόγο,
 θὰ κάθῃσαι ἄπραγος καιρὸ νὰ προσπαθῆς νὰ μάθης,
 κι ἥσυχα αὐτοὶ θὰ καταλοῦν δίχως σπλαχνιὰ τὸ βίός σου. 315
 Μὰ τίς γυναῖκες σύμφωνος κι ἐγὼ νὰ δοκιμάσης,
 ποιές τὸ ψωμί σου δὲν τιμοῦν καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρῖμα.
 "Ὅμως τοὺς ἄντρες περιττό, ἀπ' τό 'να σπίτι στ' ἄλλο,
 νὰ δοκιμάζουμε. "Ὅλα αὐτὰ μποροῦν στερνὰ νὰ γίνουν,
 σημάδι ἂν ἔχῃς φανερὸ τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία ». 320
- Τὴν ὥρα πῶλεγαν αὐτά, μιλώντας μεταξὺ τους,
 ἔμπαινε τὸ καλόχτιστο καράβι μὲς στὸ Θιάκι,
 πῶφερε τὸν Τηλέμαχο καὶ τοὺς συντρόφους του ὅλους

- μέσα ἀπ' τὴν Πύλο. Στὸ βαθὺ σὰν μπήκανε λιμάνι
 σύρανε πρῶτα στὴ στεριά τὸ μελανὸ καράβι 325
 καὶ τ' ἄρμενά του βγάλανε οἱ ψυχωμένοι ναῦτες,
 καὶ στοῦ Κλυτία πήγανε τὰ πανωραῖα δῶρα.
 Τότε ἓνα κράχτη στείλανε στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα,
 τὴν εἶδηση στὴ συνετὴ νὰ πῇ τὴν Πηνελόπη,
 πὼς στάθηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ ξοχικό του κτῆμα 330
 κι ἔστειλε τὸ καράβι πρὶν νὰ φτάσῃ στὸ λιμάνι,
 τῆς λατρευτῆς βασιλίσσας μὴ φοβηθῇ ἡ καρδιά της,
 καὶ χύσῃ δάκρυα τρυφερά. Τὴν ἴδια ὥρα πῆγαν
 ὁ κράχτης κι ὁ χοιροβοσκὸς τὴν εἶδηση τὴν ἴδια
 νὰ φέρουν στὴ βασιλίσσα. Σὰν μπῆκαν στὸ παλάτι 335
 ὁ κράχτης ἔτσι φώναξε μπροστὰ στὶς παρακόρες·
 « Ἐφτασε ὁ ἀκριβὸς σου γιὸς, βασιλίσσα, ἀπ' τὴν Πύλο ».
 Κοντὰ της πῆγε κι ὁ βοσκὸς κι εἶπε στὴν Πηνελόπη
 ὅσα τὸν ἔστειλε νὰ πῇ τ' ἀγαπητὸ παιδί της.
 Κι ὅταν πιστὰ τὴν προσταγὴ τὴν τέλεψε, ὅπως ἦταν 340
 ἄφησε μέγαρα κι αὐλὲς καὶ στὸ μαντρί του πῆγε.
 Μὰ τῶν μνηστήρων χάλασε μέσα ἡ καρδιά ἀπ' τὴ λύπη
 κι ἀπ' τὸ παλάτι βγαίνοντας, τὸ μακροτοίχι πῆραν
 πού 'χε ἡ αὐλή, καὶ κάθισαν ἐκεῖ, μπροστὰ στὶς πόρτες.
 Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου κι εἶπε· 345
 « Θρασὰ ὁ Τηλέμαχος δουλειὰ κατόρθωσε μεγάλη,
 τέτοιο ταξίδι, κι εἶπαμε πὼς δὲν τὰ βγάζει πέρα.
 Μὰ ἐλᾶτε τώρα ἄς ρίξουμε τὸ πιὸ καλὸ καράβι
 στὴ θάλασσα κι ἄς βάλουμε τεχνῖτες λαμνοκόπους,
 νὰ ποῦν στοὺς ἄλλους γλήγορα ξοπίσω νὰ γυρίσουν ». 350
 Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι εἶδε μὲς στὸ λιμάνι,
 ὡς ἔστρεψε ὁ Ἀμφίνομος, τὸ μελανὸ καράβι,
 πού τὰ πανιά του μάζωναν καὶ τὰ κουπιὰ βαστοῦσαν.
 Χάρηκε μέσα του ἡ καρδιά κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
 « Τί θέλουμε νὰ στείλουμε μαντάτο ; Νὰ τους, ἦρθαν. 355
 Εἶτε ὁ θεὸς τοὺς φώτισε εἶτε εἶδανε μονάχοι
 τ' ἄλλο καράβι νὰ περνᾷ, μὰ κόπος νὰ τὸ φτάσουν ».

"Ετσι εἶπε καὶ σηκώθηκαν καὶ πῆγαν στ' ἀκρογιάλι
 καὶ στὴ στεριά τραβήξανε τὸ μελανὸ καράβι
 καὶ πῆραν ὅλα τ' ἄρμενα οἱ ψυχωμένοι ναῦτες. 360
 Τότε ὅλοι γιὰ τὴ σύνοδο κινούσαν μαζωμένοι
 κι οὔτε ἄλλον ἄφησαν ἐκεῖ νὰ κάτση, νιὸς ἢ γέρος.
 Κι ἔτσι ὁ Ἀντίνος ἄρχισε, ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ, κι εἶπε·
 «Ἄχ, οἱ θεοὶ τὸν γλύτωσαν ἀλάθευτα ἀπ' τὸ χάρο.
 Τὴ μέρα βάζαμε σκοποὺς στ' ἀγερικὰ ἀκρωτήρια, 365
 ποὺ ἀδιάκοπα συνάλλαζαν. Κι ὅταν βουτοῦσε ὁ ἥλιος
 ποτὲ τὴ νύχτα στὴ στεριά δὲν κλείσαμε τὸ μάτι,
 μόν' πάντα μὲς στὴ θάλασσα μὲ τὸ γοργὸ καράβι
 ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀρμενίζαμε, προσμένοντας νὰ φέξῃ,
 τοῦ Τηλεμάχου τὴ ζωὴ ζητώντας στὸ καρτέρι 370
 νὰ πάρουμε, ὅταν ἔφτανε. Ὅμως αὐτὸν ὡς τόσο
 κάποιος θεὸς τὸν γλύτωσε νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.
 Μὰ ἐλᾶτε νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ, τὸ θάνατό του τώρα,
 κι οὔτε νὰ μᾶς γλυτώσῃ πιά. Γιατὶ δὲν ἔχει ἐλπίδα,
 ἐνόσω θὰ ἴναι ζωντανός, νὰ βρῇ ἢ δουλειὰ μας ἄκρη. 375
 Γιατὶ εἶναι ἐκεῖνος φρόνιμος, στὴ γνώση κατεχάρης,
 καὶ τὴν ἀγάπῃ τοῦ λαοῦ δὲν ἔχουμε ὅπως πρῶτα.
 Μὰ ἐλᾶτε, πρὶν σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς καλέσῃ.
 Γιατὶ κι αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος θαρρῶ δὲ θ' ἀμελήσῃ,
 μόν' θὰ βαστάξῃ τὸ θυμὸ καὶ σ' ὅλους θὰ κηρύξῃ, 380
 πῶς σκάβουμε τὸ λάκκο του καὶ γλύτωσε μὲ κόπο.
 Κι αὐτοὶ ἂν ἀκούσουν τ' ἄνομο τὸ ἔργο, θὰ μᾶς βρῖσουν
 κι ἄλλο θὰ πάθουμε κακὸ, κι ἴσως ἀπ' τὴν πατρίδα
 μᾶς διώξουν καὶ τῆς ξενιτειᾶς θὰ πάρουμε τὴ στράτα.
 Ἐμπρός, νὰ τὸν προφτάσουμε στὸ δρόμο ἢ στὰ χωράφια, 385
 μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν. Κι ἔπειτα μοιράζουμε τὸ βίος του
 καὶ τὸ παλάτι ἀφήνουμε στὴ μάνα του νὰ τὸ ἔχῃ
 μ' ὅποιον τὴν πάρῃ. Κι ἂν αὐτὸς δὲ σᾶς ἀρέσῃ ὁ λόγος
 καὶ θέλετε ὁ Τηλέμαχος νὰ ζῇ καὶ τ' ἀγαθὰ του
 τὰ πατρικὰ νὰ χαίρεται, ἅς πάψουμε πιά τότε 390
 νὰ συναζόμεστε ὅλοι ἐδῶ, τὸ σπίτι του νὰ τρῶμε.

Μόν' ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ ὁ καθεὶς τὰ δῶρα τοῦ ἀρραβώνα.
 ἅς φέρῃ κι ἅς διαλέξῃ αὐτὴ νὰ παντρευτῇ στὸ τέλος
 ὅποιον τῆς φέρῃ πιὸ πολλά κι ὅποιον τῆς γράφῃ ἡ μοῦρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν.

395

Τότε ἄρχισε ὁ Ἀμφίνομος, λεβέντης γιὸς τοῦ Νίσου,
 ποῦ ῥθε ἀπ' τὸ χορταρόστρωτο, τὸ καρπερὸ Δουλίχι,,
 ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχηγός, καὶ τὰ γλυκὰ του λόγια
 στὴν Πηνελόπη ἀρέσανε κι ἦταν καλὴ ἡ καρδιά του.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

400

« Ἀδέλφια, τὸν Τηλέμαχο ἐγὼ δὲν τὸν σκοτῶνω.

Στὸ γένος τὸ βασιλικό, κακὸ νὰ βάλῃς χέρι.

Μὰ ἂς δοῦμε πρῶτα τῶν θεῶν τὴ γνώμη, κι ἂν τὸ στέργουν
 αὐτὸ νὰ γίνη, οἱ ὅρισμοί τ' ἀσπιδοφόρου Δία,

κι ἐγὼ τοῦ παίρνω τὴ ζωὴ κι ὅλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω.

405

Μὰ ἂν δὲν τὸ θέλουν οἱ θεοί, προτείνω νὰ μὴ γίνη ».

Εἶπε καὶ σ' ὅλους ἄρεσε ὁ λόγος τοῦ Ἀμφινόμου,
 κι εὐτὺς νὰ πᾶνε κίνησαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
 καὶ σὲ θρονιὰ καθίσανε, σὰν ἦρθαν, σκαλισμένα.

Τότε ἄλλο βρῆκε ἡ φρόνιμη νὰ κάμῃ ἡ Πηνελόπη·

410

στοὺς φαντασμένους νὰ φανῇ κι ἀστόχαστους μνηστῆρες,

γιατὶ ἔμαθε στὸν πύργο τῆς τὸν κίνδυνο τοῦ γιοῦ τῆς.

Ἔτρεξε ὁ κράχτης Μέδοντας κι ὅσα ἄκουσε τῆς τὰ 'πε.

Καὶ κίνησε ἀπ' τὸν πύργο τῆς μὲ παρακόρες ἄλλες.

Κι ὥς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,

415

κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στύλο ἐστάθη,

σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ τῆς μπόλια,

καὶ στὸν Ἀντίνοο μίλησε μὲ θυμωμένα λόγια·

« Ἀντίνο, κακοστόχαστε καὶ ψηλοφантаσμένε,

στὸ Θιάχι πρῶτο σ' ἔχουνε στοὺς λόγους καὶ στὴ γνώση

420

μὲς στοὺς συνηλικιωτές σου, μὰ σὺ δὲν εἶσαι τέτοιος.

Τρελλέ, γιατί τὸ θάνατο τοῦ Τηλεμάχου θέλεις,

καὶ τοὺς ἱκέτες δὲν ψηφᾷς, ποῦ τοὺς φυλάει ὁ Δίας ;

Μεγάλο κρῖμα τὸ κακὸ νὰ μελετᾷς στὸν ἄλλο.

Ἢ δὲν τὸ ξέρεις πὼς ἐδῶ, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια,

425

μᾶς πρόσπεσε ὁ πατέρας σου, πού τὸ λαὸ ἐφοβήθη
 τοῦ τόπου του, γιατί ἐβλαψε, μ' ἄλλους ληστές Ταφιδῶτες,
 τοὺς Θεσπρωτοὺς, πού φίλοι μας καὶ σύμμαχοί μας ἦταν ;
 Νὰ τὸν σκοτώσουν ἤθελαν κι ὅλους τοὺς θησαυρούς του
 νὰ τοὺς χαροῦν, μὰ ἀντίκοψε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας. 430
 Τώρα τὸ σπίτι ἐκείνου τρῶς ἀπλέρωτα καὶ θέλεις
 νὰ πάρης τὴ γυναῖκα του, τὸ γιό του νὰ σκοτώσης,
 καὶ μοῦ ματώνεις τὴν καρδιά. Μὰ πάψε πιά κι ὁ ἴδιος,
 κι ὅλους τοὺς ἄλλους πρόσταξε συντρόφους σου νὰ πάψουν ».

Τότε ὁ Εὐρύμαχος ὁ γιὸς τῆς εἶπε τοῦ Πολύβου· 435
 « ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
 θάρρος καὶ τέτοια μὲς στὸ νοῦ καθόλου μὴν τὰ βάζης.
 Δὲ βρίσκεται, οὔτε θὰ βρεθῇ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ὁ ἄντρας
 πού ἀπάνω στὸν Τηλέμαχο τὸ χέρι του θ' ἀγγίξη,
 ὅσο πού νὰ ἔμαι ζωντανὸς κι ἔχω ἀνοιχτὰ τὰ μάτια. 440
 Γιατὶ τὸ λέγω φανερά, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη.
 Τὸ μαῦρο του αἷμα στὴ στιγμὴ θὰ βάψῃ τὸ σπαθί μου,
 γιατί κι ἐμένα κάθιζε στὰ γόνατά του ἀπάνω
 πολλὰς φορὲς ὁ πορθητὴς Δυσσέας καὶ στὰ χέρια
 μοῦ ἔβαζε κρέας καὶ κρασί στὰ χεῖλη μου βαστοῦσε. 445
 Γιὰ τοῦτο τὸν Τηλέμαχο πιὸ παραπάνω ἀπ' ὅλους
 τοὺς φίλους μου τὸν ἀγαπῶ καὶ χάρο ἄς μὴ φοβᾶται
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες. Τὸ γραπτὸ κανεῖς δὲν τὸ ξεφεύγει ».

Ἔτσι εἶπε θάρρος δίνοντας, μὰ τοῦ ἴσκαβε τὸ λάκκο. 450
 Κι ἡ Πηνελόπη ἀνέβηκε στὸ μαρμαροχτισμένο
 ἀνώϊ κι ἐκεῖ τὸν ἄντρα τῆς θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα,
 ὥσότου στὰ ματόκλαδα τῆς ἄπλωσε ἡ Παλλὰδα
 ὕπνο γλυκὸ νὰ κοιμηθῇ. Κατὰ τὸ βράδῳ βράδῳ
 ἔφτασε κι ὁ χοιροβοσκὸς καὶ βρῆκε τὸ Δυσσέα,
 πού μὲ τὸ γιό του ἐτοίμαζαν νὰ φᾶνε, ἓνα θρεφτάρι 455
 σὰν ἔσφαζαν χρονιάρικο. Τότε ἡ θεὰ Παλλὰδα
 πῆγε σιμὰ καὶ μὲ ραβδί χτυπώντας τὸ Δυσσέα
 γέρο ξανὰ τὸν ἔκαμε καὶ παλιωμένα ροῦχα
 τὸν ἔντυσε, μήπως τὸν δῇ καὶ τὸν γνωρίσῃ ἀμέσως

ὁ θεῖκός χοιροβοσκός καὶ πάῃ στήν Πηνελόπῃ
νὰ τῆς τὸ πῆ καὶ μέσα του κρυφὸ δὲν τὸ κρατήσῃ. 460

Καὶ πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε καὶ εἶπε·
« Ἥρθεες, καλότηχε Εὐμαιο ; Τί λένε μὲς στὴ χώρα ;
Ἄπ' τὸ καρτέρι γύρισαν οἱ δολεροὶ μνηστῆρες,
ἢ στήν πατρίδα νὰ ῥχουμαι παραφυλοῦν ἀκόμα ; » 465

Τότε, Εὐμαιο χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες καὶ ἔτσι εἶπες·
« Ἐννοια δὲν εἶχα, τὸν καιρὸ νὰ χάνω μὲς στὴ χώρα
αὐτὰ νὰ κάτσω νὰ ρωτῶ. Πιὸ σύντομα ποθοῦσα
νὰ κάμω τὴν παραγγελιά καὶ πίσω νὰ γυρίσω.

Κράχτης ἀπ' τοὺς συντρόφους σου, γοργὸς μαντατοφόρος 470
μὲ βρῆκε καὶ στὴ μάνα σου τὴν εἶδησῃ εἶπε πρῶτος.

Κι ἓνα ἄλλο ξέρω νὰ σοῦ πῶ ποῦ τό εἶδα μὲ τὰ μάτια.
Ψηλὰ ἀπ' τὴ χώρα, στοῦ Ἑρμῆ τὸ λόφο, ὅπως ἐρχόμουν,
εἶδα καράβι γλήγορο νὰ μπαίνει στὸ λιμάνι
κόσμο γεμάτο κι ἦτανε μ' ἀσπίδες φορτωμένο 475

καὶ μὲ κοντάρια δίστομα. Κι ἔβαλα μὲς στὸ νοῦ μου
αὐτοὶ πὼς θὰ 'ναι, μὰ μπορεῖ νὰ κάνω πάλε λάθος ».

Ἔτσι εἶπε καὶ ὁ Τηλέμαχος στὰ μάτια τὸ Δυσσέα
χαμογελώντάς κοίταξε, κρυφὰ ἀπ' τὸ χοιροτρόφο.

Καὶ τίς δουλειὲς σὰν τέλεψαν καὶ ἐτοίμασαν τραπέζι 480
τρῶν, καὶ δὲν λείπει τίποτε, ποῦ νὰ ζητᾷ ἡ καρδιά τους.

Καὶ τέλος ἄμα χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
νὰ κοιμηθοῦν θυμῆθηκαν, ὕπνο γλυκὸ νὰ πάρουν.

Ρ

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
τότε ἔδесε στὰ πόδια του τὰ δυὸ ὁμορφα σαντάλια
ὁ συνετὸς Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
καὶ πῆρε τὸ κοντάρι τοῦ, ποῦ τοῦ ῥχονταν στὴ χούφτα,
νὰ πάῃ στὴ χώρα, καὶ εἶπε εὐτὺς δυὸ λόγια στὸ βοσκό του· 5
« Παπποῦ, θὰ τρέξω νὰ μὲ ἰδῇ καὶ ἡ μάνα μου στὴ χώρα,
ποῦ δὲ θὰ πάψῃ νὰ θρηνῇ καὶ νὰ μοιρολογιέται,

- προτοῦ μὲ ἰδοῦν τὰ μάτια της. Κι αὐτὰ σὲ σένα ὀρίζω.
 Νὰ πάη στὴ χώρα ὁδήγηά τον τὸν ἄμοιρο τὸν ξένο
 νὰ διακονέψῃ ἐκεῖ ψωμί. Καθένας θὰ τοῦ δώσῃ 10
 σταρόψωμο κι ἓνα καυκί. Κι οὔτε μπορῶ μονάχος
 ὅλο τὸν κόσμο νὰ πονῶ πῶχω καημὸν δικούς μου.
 Κι ἀνίσως τοῦ κακοφανῇ, κακὸ δικό του θὰ ἴναι.
 Σ' ἐμένα ἀρέσει ξάστερα νὰ λέω τὴν πᾶσα ἀλήθεια ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε· 15
 « Νὰ μὲ κρατήσουν μῆτε ἐγώ, παιδί μου, δὲν τὸ θέλω.
 Κάλλιο συμφέρει τοῦ φτωχοῦ στὴ χώρα νὰ ζητεῖται
 παρὰ στοὺς κάμπους. Ὡς ποθεῖ καθένας θὰ μοῦ δώσῃ.
 Γιατὶ δὲν εἶμαι πιά παιδί νὰ κάθουμαι στὶς μάντρες
 κι ἐδῶ νὰ κάνω τίς δουλειές ποὺ θὰ μοῦ πῇ ὁ τσοπάνης. 20
 Πήγαινε ἐσύ, κι ὡς ὅρισες, αὐτὸς θὰ μ' ὀδηγήσῃ,
 σὰν ἀμολύσω στὴ φωτιά κι ἀφοῦ ξεστάνῃ ἡ μέρα.
 Γιατὶ εἶναι τρύπια ὅσα φορῶ καὶ θὰ μὲ κάψῃ ἢ πάχνη,
 κι ἄκουσα πρὶν ποὺ λέγατε πὼς εἶναι ἀλάργα ἢ χώρα ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ καλύβι βγῆκε 25
 καὶ πήγαινε κοφτὰ κοφτὰ, στὸ νοῦ του τῶν μνηστήρων
 βάζοντας ὅλο τὸ κακὸ. Σὰν ἦρθε στὸ παλάτι,
 ἔστησε τὸ κοντάρι του σὲ μιὰ ψηλὴ κολόνα
 καὶ μπῆκε εὐτὺς τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας.
- Ἡ βᾶγια τότε Εὐρύκλεια τὸν εἶδε ἀπ' ὅλες πρώτῃ, 30
 τὴν ὥρα ποὺ ἔστρωνε προβιὲς στοὺς σκαλισμένους θρόνους,
 κι ἐμπρός του ἀμέσως ἔτρεξε στὰ δάκρυα βουτηγμένη.
 Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ ἄλλες παρακόρες
 καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι.
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἀπ' τὸν ὄντα της βγῆκε, 35
 παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη,
 κι ἀγκάλιασε μὲ κλάματα τ' ἀγαπητὸ παιδί της,
 καὶ φίλασε τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκά του μάτια
 κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔλεγε στὰ δάκρυα βουτηγμένη·
- « Γλυκό μου φῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἦρθες πιά κι ἡ ἔρμη 40
 δὲν τό ἔλπιζα πὼς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφ' ὅτου μὲ καράβι

κρυφά στήν Πύλο μίσεψες χωρίς τὸ θέλημά μου,
 ἄκουσμα γιὰ τὸν ἀκριβὸ πατέρα σου νὰ μάθης.
 Μόν' ἔλα τώρα πές μου αὐτά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μὴ θές νὰ κλάψω, μάνα μου, τὰ σπλάχνα μὴ μοῦ σφάζης,
 45 πού μόλις ἀπ' τὸ θάνατο τὴ γλύτωσα μὲ κόπο.
 Μόν' πήγαινε κι ἀφοῦ λουστῇς καὶ καθαρά φορέσης,
 στ' ἀνώϊ ἀπάνω βγαίνοντας μὲ τὶς πιστές σου δοῦλες,
 τάζε νὰ κάμης στοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες,
 50 ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας.
 Κι ἐγὼ θὰ πάω στήν ἀγορὰ τὸν ξένο νὰ καλέσω,
 πού σὰν ξεκίνησα νὰ ρθῶ, ἀκλούθησε μαζί μου.
 Μὲ τοὺς πιστοὺς συντρόφους μου τὸν ἔστειλα στὴ χώρα,
 καὶ τοῦ Πειραίου σύστησα νὰ τὸν φιλοξενήσῃ
 55 στὸ σπίτι του, μὲ σεβασμὸ κι ἀγάπη, ὅσο νὰ φτάσω ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα.
 Σὰ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια στὸ κορμί της,
 ἔταξε σ' ὅλους τοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες,
 60 ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας.

Βγῆκε ὅζω κι ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι
 καὶ δυὸ σκυλιὰ ξοπίσω του τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα,
 κι ἡ Ἀθηναῖ μὲ θεϊκιὰ τὸν περιχοῦσε χάρη
 κι ὅλο τὸ πλῆθος θάμαζε σὰν εἶδαν νὰ προβάλῃ.
 65 Συνάχτηκαν τριγύρω του κι οἱ ἄτροποι μνηστῆρες
 καὶ λόγια τοῦ ἔλεγον γλυκά, μὰ τοῦ ἴσκαβαν τὸ λάκκο.
 Ἐκεῖνος ὅμως ἄφησε γοργὰ τὴ συντροφιά τους
 καὶ πῆγε ἐκεῖ πού κάθονταν οἱ πατρικοὶ του φίλοι,
 ὁ Μέντορας κι ὁ Ἀντιφος κι ὁ γέρο - Ἀλιθέρης,
 70 κι ἐκεῖ μαζί τους κάθισε κι ἐκεῖνοι τὸν ρωτοῦσαν.
 Κι ὁ ξακουστὸς κονταριστὴς ὁ Πείραιος ἦρθε τότε
 στήν ἀγορὰ, διαβαίνοντας τὴ χώρα μὲ τὸν ξένο.
 Κι οὔτε ἄργησε ὁ Τηλέμαχος νὰ πεταχτῇ μπροστά του.
 Μ' ἄρχισε πρὶν ὁ Πείραιος κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε·
 « Στεῖλε τὶς δοῦλες σπίτι μου, Τηλέμαχε, νὰ πάρουν
 75

τὰ δῶρα ποῦ σοῦ χάρισε ὁ ἑξακουστὸς Μενέλαος ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν ξέρω ἀκόμα αὐτὴ ἡ δουλειὰ πῶς θὰ τελέψῃ, Πείραιε,
 ἂν οἱ μνηστῆρες σπίτι μου μὲ δόλο μὲ σκοτώσουν
 κι ὅλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ μου.
 Ἀντὶ γι' αὐτοὺς, καλύτερα νὰ τὰ χαρῆς ὁ ἴδιος.
 Κι ἂν φέρω στὸ κεφάλι τους ἐγὼ σφαγὴ καὶ χάρο,
 μὲς στὴ χαρὰ χαρούμενος στὸ σπίτι μοῦ τὰ φέρνεις ».

80

Εἶπε, καὶ πῆρε σπίτι του τὸν ἄμοιρο τὸν ξένο.
 Καὶ στὸ καλοκατοίκητο σὰν ἦρθαν τὸ παλάτι,
 ρίξανε ἀπάνω στὰ θρονιὰ καὶ στὰ σκαμνιά τὶς κάπες
 καὶ πῆγαν στὰ καλὸξυστα λουτρὰ γιὰ νὰ λουστοῦνε.
 Κι οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
 καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἔκνυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες
 καὶ βγῆκαν τότε ἀπ' τὸ λουτρὸ καὶ στὰ θρονιὰ καθίσαν.

85

Μιά παρακὸρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρὴ λεκάνῃ
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ὑῶμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.

90

95

Ἀγνάντια του κι ἡ μάνα του σ' ἓνα σκαμνὶ καθόνταν,
 στὸ στύλο ἀπάνω ἀκουμπιστὴ, ψιλὸ νὰ νέθῃ ἀδράχτι.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τοὺς.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πῆρε τὸ λόγῳ κι εἶπε·

100

« Στ' ἀνώϊ ἐγὼ, Τηλέμαχε, καιρὸς μου εἶναι ν' ἀνέβω,
 νὰ γείρω στὸ κρεβάτι μου τὸ πολυστεναγμένο,
 ποῦ νύχτα μέρα μὲ πικρὰ τὸ βρέχω δάκρυα, ἀφότου
 πῆγε στὴν Τροία μὲ τοὺς γιούς τ' Ἀτρέα κι ὁ Δυσσέας.
 Μῆτε σοῦ βάσταξε ἡ καρδιά, πρὶν ἔρθουν οἱ μνηστῆρες
 σ' αὐτὸ τὸ μέρος, νὰ μοῦ πῆς, ἂν ἄκουσες, κι ἐμένα
 κάποιο γιὰ τοῦ πατέρα σου τὸ γυρισμὸ μαντάτο ».

105

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, μάνα μου, θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθειαν.

- Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά της πῆγα,
καὶ μὲ χαρὰ μὲ δέχτηκε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
καὶ καρδιακὰ μὲ φίλεψε, καθὼς γονιὸς τὸ γιό του,
ποῦ μὲ τὰ χρόνια τὰ πολλὰ γυρίση πιά ἀπ' τὰ ξένα.
"Εἶτσι κι αὐτὸς μὲ δέχτηκε μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του.
"Ὅσο γιὰ τὸν ἀτρόμητο πατέρα μου Δυσσέας,
ἔλεγε πῶς δὲν ἄκουσε κανένα ποῦ νὰ ξέρη
ζῇ πέθανε. Καὶ μ' ἔστειλε στὸν ξακουστὸ Μενέλαο,
μὲ ἀμάξι καλοκάρφωτο καὶ μ' ἄλογα δικά του.
Ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, ποῦ γιὰ κείνη
Τρῶες κι Ἀργῖτες ἔπαθαν ἀπὸ θεῶν κατάρρα.
Κι ὁ βοερός τ' Ἀτρέα γιὸς μὲ ρώτησε κατόπι
στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα γιὰ ποιά μου ἀνάγκη πῆγα,
κι ἐγὼ τοῦ τὰ δηγήθηκα, τὴν πᾶσα ἀλήθεια τοῦ 'πα.
Καὶ τότε αὐτὸς ἀπάντησε μὲ φτερωτά του λόγια·
«Ὡχου, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδου παλληκαρᾶ τὸ στρῶμα
θέλουν νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα.
Πῶς, σὰν κοιμήσῃ στὴ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἢ λαφίνα
τὰ δυὸ της βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα,
πάει νὰ βοσκήσῃ σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένα δάση,
κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του
κι ἄσπλαχνα φέρνει καὶ στὰ δυὸ λαφόπουλα τὸ χάρο,
ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς πικρὴ σφαγὴ θὰ φέρη.
"Ἄν τέτοιοις ἦταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀπόλλο,
ὅπως στὴ Λέσβο μιὰ φορὰ τὴν ὁμορφοχτισμένη
πάλαιψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸν Φιλομηλεΐδῃ,
καὶ κατὰ γῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
ἔτσι ὁ Δυσσέας μιὰ νὰ ἰδῇ στὰ μάτια τοὺς μνηστῆρες,
ὅλοι λιγόζωοι θὰ γινοῦν καὶ πικροπαντρεμένοι.
Κι ὅσο γι' αὐτὰ ποῦ μὲ ρωτᾷς καὶ μοῦ ζητᾷς νὰ μάθης,
ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θὰ πῶ, μήτε θὰ σὲ γελάσω,
κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγῆσιος γέρος,
δὲ θὰ σκεπάσω τίποτε, μιὰ λέξη δὲ θὰ κρύψω.
Τὸν εἶδε, μοῦ 'πε, σὲ νησὶ δάκρυα πικρὰ νὰ χύνη,

μὲς στῆς νεράϊδας Καλυψῶς τὸ σπίτι, ποὺ ἄθελά του
τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα,
γιατὶ δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μήτε ναῦτες
στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιά νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου».
Ἔτσι ἔλεγε ὁ κονταριστὴς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς Μενέλαος.
Ἔμαθα αὐτὰ καὶ γύρισα καὶ μ' ἓνα ἀέρι πρῦμο
μὲ στείλανε οἱ ἄθνατοι στὴν ποθητὴ πατρίδα».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς μάτωσε στὰ στήθια τὴν καρδιά της.
Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὕψη·
« Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
δὲν ξέρεῖ ἐκεῖνος καθαρά. Τὰ λόγια μου ν' ἀκούσῃς.
Μιά προφητεία θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ τὴ σκεπάσω.
Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου,
καὶ τοῦ Δυσσέα τὸ ψωμί κι ἡ στιά ποὺ ἐδῶ προσπέφτω,
πῶς ὁ Δυσσέας βρίσκεται στὴν πατρικὴ του χώρα,
εἴτε γυρίζει ἢ κάθεται καὶ τ' ἄνομα ξετάζει
αὐτὰ καὶ θάνατο πικρὸ γιὰ τοὺς μνηστῆρες πλέκει.
Τέτοιο σημάδι γνώρισα μὲς στὸ γοργὸ καράβι
κι ἀμέσως στὸν Τηλέμαχο τὸ ξήγησα ἀπὸ τότε».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Ἀμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθέψῃ.
Τότε θὰ ἰδῇς τὴ γνώμη μου καὶ πόσα θὰ σοῦ δώσω
δῶρα, ποὺ νὰ τὰ βλέπουνε καὶ νὰ σὲ μακαρίζουν».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
Μπρὸς στὸ παλάτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα κι οἱ μνηστῆρες
μὲ δίσκους διασκέδαζαν καὶ ρίχνανε κοντάρια
σὲ γῆς στρωμένη, ὅπου καὶ πρίν, γεμάτοι περηφάνεια.
Σὰν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ φαγιοῦ κι ὀλοῦθε ἀπ' τὰ χωράφια
γυρίζανε μὲ τοὺς βοσκούς, σὰν πρῶτα, τὰ κοπάδια,
τότε τοὺς εἶπε ὁ Μέδοντας, ποὺ μόνος ἀπ' τοὺς κράχτες
τοὺς ἄρσεε καὶ κάθονταν μαζί τους στὸ τραπέζι·
« Ἀφοῦ χαρήκαμε, παιδιὰ, μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι,
ἐλάτε μὲς στὸ σπίτι πιά νὰ φᾶμε καὶ κομμάτι.
Πιὸ ἀλλίλι εἶναι στὴν ὥρα του νὰ μπαίνει τὸ τραπέζι».

Εἶπε, κι αὐτοὶ σηκώθηκαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Καὶ στὸ καλοκατοίκητο σὰν ἦρθαν τὸ παλάτι,
 ρίζανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τις κάπες 180
 καὶ σφάζανε μεγάλα ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος,
 κι ἓνα μοσχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουρούνια,
 καὶ τὸ τραπέζι ετοίμασαν. Τὴν ὥρα αὐτὴ ἀπ' τὴ μάντρα
 σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα νὰ ῥθουν,
 στὴ χώρα. Κι ἄρχισε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης' 185
 «Θέλεις πιά, ξένε, σήμερα στὴ χώρα νὰ τραβήξης,
 ὡς πρόσταξε ὁ ἀφέντης μου. Μὰ ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα
 ἐδῶ στὴ στάνη φύλακα ξοπίσω νὰ σ' ἀφήσω.
 Μὰ σέβομαι τὸ λόγο του, μὴ μὲ μαλώση τρέμω
 στερνά. Κι εἶναι βαρὺ τὸ μάλωμα, βαρὺ τοῦ κάθε ἀφέντη. 190
 Μόν' ἔλα ἄς πᾶμε. Τσάκισε πολὺ πιά τώρα ἡ μέρα
 κι ὅταν βραδιάση, τσουχτερὸ θὰ σοῦ φανῇ τὸ κρῦο».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
 «Τὸ ξέρω, τὸ στοχάζομαι. Καθὼς τὸ λὲς τὸ κρίνω.
 Μόν' ἄς πηγαίνουμε, καὶ σὺ γίνε ὁδηγὸς στὸ δρόμο. 195
 Καὶ δῶς' μου, ἂν κάπου βρίσκεται, κομμένο ἓνα ματσούκι
 γιὰ ν' ἀκουμπῶ, γιατί κακὸς εἶπες πῶς εἶναι ὁ δρόμος».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν ὦμο του κρέμασε μιὰ σακούλα
 τρύπες γεμάτη, μὲ σκοινιά νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες.
 Κι ἓνα ματσούκι ὁ Εὐμαιοὺς τοῦ δίνει πού ζητοῦσε 200
 κι ἔφυγαν. Πίσω τὰ σκυλιὰ μὲ τ' ἄλλα τὰ κοπέλια
 μεῖναν τὴ μάντρα νὰ φυλοῦν. Κι ὁ Εὐμαιοὺς ὁδηγοῦσε
 στὴ χώρα τὸν ἀφέντη του μὲ γέρο φτωχὸν ὅμοιο,
 ντυμένο μὲ παλιόρουχα, πού στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε.
 Κι ὅταν οἱ δύο, τ' ἀνώμαλο περνώντας μονοπάτι, 205
 στὴ χώρα φτάσανε κοντά, στὴ μαρμαρένια βρύση,
 τοῦ Ἰθάκου, τοῦ Πολύκτορα καὶ τοῦ Νηρίτου κτίσμα,
 ὅθε ἔπαιρναν τ' ἀφρότρεχο νερό της οἱ πολῖτες,
 κι εἶχε ὅλο ἀπὸ νερόχαρες λεῦκες τριγύρω δάσος,
 ὀλοῦθε κυκλογύριστο, καὶ τὸ νερὸ τὸ κρῦο 210
 ψηλὰ ἀπ' τὸ βράχο ἀνάβρυζε, καὶ τῶν Ξωθιῶν πιὸ πάνω

- εἶχε βωμό, πού κάνανε θυσίες οἱ διαβάτες,
 ἐκεῖ ὁ Μελάνθιος ὁ γιὸς τοὺς βρῆκε τοῦ Δολίου,
 πού στοὺς μνηστῆρες πήγαινε βιτοῦλες διαλεγμένες
 νὰ φᾶνε, κι εἶχε δυὸ βοσκούς μαζί του πού ἀκολουθοῦσαν. 215
 Κι ὅπως τοὺς εἶδε, μ' ἄπρεπα καὶ μὲ πικρά του λόγια
 τοὺς ἀποπῆρε, κι ἔβραζε ἀπὸ θυμὸ ὁ Δυσσέας·
 « Νά, τώρα δά ταιριάσατε κι οἱ δυὸ σας οἱ χαμένοι,
 ὡς σμίγει πάντοτε ὁ θεὸς τὸν ὅμοιο μὲ τὸν ὅμοιο. 220
 Κι αὐτὸν τὸ χάφτη ποῦ τὸν πᾶς, χοιροβοσκὲ χαμένε,
 τὸ ζήτηλα τὸ βαρετὸ καὶ τὸν τσανακογλύφτη,
 στοὺς παραστάτες νὰ ῥχεται τίς πλάτες του νὰ τρίβη,
 νὰ ζητιανεύῃ μπουκωσιές, ὅχι σπαθιά ἢ λεβέτια ;
 Δῶσ' τον σ' ἐμένα φύλακα στὴ στάνη νὰ τὸν ἔχω,
 νὰ μοῦ σαρώνη τὸ μαντρί, χλωρὸ κλαρὶ νὰ φέρνη 225
 στ' ἀρνιά, καὶ τσίρο πίνοντας χοντρά μηριά νὰ κάμη.
 Μὰ τώρα πού κακόμαθε, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάσῃ,
 μόν' θὰ τ' ἀρέσῃ στὸ χωριὸ νὰ τρέχῃ ζαρωμένος,
 νὰ βόσκῃ μὲ τὴ ζητιανιά τὴν ἄπατη κοιλιὰ του.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη. 230
 "Ἄν στὸ παλάτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα αὐτὸς πατήσῃ
 βροχὴ θὰ τοῦ ῥθουν τὰ σκαμνιά στὴν κεφαλὴ του ἀπάνω
 καὶ θὰ τοῦ σπάσουν τὰ πλευρὰ σὰν τὸν χτυποῦν οἱ ἄντρες ».
 "Ἔτσι εἶπε καὶ γερὴ κλωτσιὰ τοῦ δίνει στὰ νεφρά του
 περνώντας. Μὰ δὲ σείστηκε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας 235
 μήτε ἀπ' τὸ δρόμο σάλεψε. Κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του,
 ἢ νὰ σηκώσῃ τὸ ραβδὶ νὰ τὸν ξαπλώσῃ κάτω,
 ἢ σηκωτόνε κατὰ γῆς στὶς πέτρες νὰ τοῦ δώσῃ
 νὰ λυώσῃ τὸ κεφάλι του. Μὰ βάσταξε ἡ καρδιά του.
 Τὸν ἄλλονε ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔβριζε μπροστά του 240
 καὶ στὸ θεὸ τὸν ἔρριχνε σηκώνοντας τὰ χέρια·
 « Νεράϊδες βρυσογέννητες, τοῦ Δία θυγατέρες,
 καμιά βολὰ ἂν σᾶς ἔκαψε παχιά μηριά ὁ Δυσσέας
 τράγων κι ἀρνιῶν, ξακοῦστε τον τώρα μου αὐτὸν τὸν πόθο.
 "Ἄς ἔρθῃ κι ὁ Δυσσέας πιά, ὁ Δίας ἄς τὸν φέρῃ. 245

Τότε ἔλα τὰ στῆλαι σου θὰ σοῦ χαλοῦσε ἐκεῖνος,
 πού κορδωμένος τὰ φορεῖς καὶ τριγυρνᾷς τὴ χώρα,
 καὶ ἀφήνεις σὲ κικλοὺς βοσκοὺς τ' ἄρνιά νὰ τὰ φοφῇσουν ».

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ εἶπε πάλαι·
 « Μωρὲ δά, τὸ λυσσιάρικο σκυλὶ τί ξεστομίζει, 250

πού ὅζω ἀπ' τὸ Θιάκι μιὰ φορὰ θὰ πάω νὰ τὸν πουλήσω
 μ' ἓνα καράβι γλήγορο τὴν τύχη μου νὰ κάμω.
 Εἶθε ὁ ἀργυροδόξαρος ὁ Φοῖβος ὡς τὸ βράδνυ
 ἔτσι καὶ τὸν Τηλέμαχο νὰ πάρῃ, ἢ καὶ οἱ μνηστῆρες
 νὰ τὸν σκοτώσουν σπίτι του, καθὼς καὶ τοῦ Δυσσέα 255
 τοῦ ὄσβησε μὲς στίς ξενιτειῆς τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε νὰ περπατοῦν ἀγάλια
 καὶ ἐκεῖνος πῆγε γλήγορα στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι.
 Κι ὡς μπῆκε μέσα κάθισε μαζὶ μὲ τοὺς μνηστῆρες,
 ἀγνάντια στὸν Εὐρύμαχο πού ξέχωρα ἀγαποῦσε. 260

Μπροστά του οἱ δοῦλοι μερδικὸ τοῦ δώσανε ἀπὸ κρέας
 καὶ ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμὶ νὰ φάῃ τοῦ φέρνει.
 Τότε ἔφτασε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 καὶ στάθηκαν, ὡς ἄκουσαν ἀχὸ γλυκειᾶς κιθάρας.
 Ὁ Φῆμιος ἦταν π' ἄρχιζε σ' αὐτοὺς νὰ τραγουδήσῃ. 265

Κι ἔτσι εἶπε στὸ χοιροβοσκὸ τὸ χέρι πιάνοντάς του·
 « Αὐτὰ τὰ σπίτια τὰ ψηλὰ θὰ ἴναι, Εὐμαιε, τοῦ Δυσσέα.
 Τὰ ξεχωρίζεις εὐκολὰ καὶ σὲ χιλιάδες μέσα.

Τὸ ἴνα μὲ τ' ἄλλο κολλητά, καὶ τοιχογυρισμένη
 ὅλη ἡ αὐλὴ καὶ δίφυλλες καλόφτιαστες οἱ πόρτες. 270
 Κανένας δὲν μπορεῖ θνητὸς νὰ τὰ καταφρονέσῃ.
 Κι ἄντρες θαρρῶ πὼς κάθονται πολλοὶ καὶ τρῶνε μέσα,
 γιατί καὶ τσίκνα μοῦ ῥχεταὶ καὶ μιὰ κιθάρα παίζει,
 πού καὶ οἱ θεοὶ συντρώφισσα τὴν εἶπαν στὸ τραπέζι ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες καὶ ἔτσι εἶπες· 275

« Καλὰ τὸ βρῆκες. Κάθε τι στοχαστικὰ τὸ κρίνεις.

Μόν' ἔλα νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ τί θ' ἀπογίνῃ τώρα.

Ἔμπα μὲς στ' ὁμορφόχτιστο παλάτι πρῶτος μέσα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες τρύπωσε, καὶ ἐγὼ θὰ μείνω πίσω.

Ἦ, κι ἂν τὸ θέλῃς, στάσου ἐδῶ κι ἐγὼ πηγαίνω πρῶτος. 280
Μὰ μὴν ἀργῆς ὅζω πολύ, κανεῖς μὴ σὲ προσβάλῃ
ἢ σὲ χτυπήσῃ ὅταν σὲ ἰδῇ. Νά 'χῃς σ' αὐτὸ τὸ νοῦ σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολυπάθος Δυσσέας·
« Τὰ ξέρω. Τὰ κατὰλαβα. Καθὼς τὰ λές τὰ κρίνω.
Πήγαινε πρῶτος σὺ μπροστὰ κι ἐγὼ θὰ μείνω πίσω. 285
Κι ἀπὸ πληγὲς καὶ κονταριὲς ἀμάθητος δὲν εἶμαι.
Βαστᾷ ἡ καρδιά μου κι ἔπαθα πολλὰ δεινὰ στὸν κόσμο,
στὶς μάχες καὶ στὰ πέλαγα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ.
Ὅμως τῇ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲν δύνεσαι νὰ κρύψῃς,
ποὺ φέρνει ἡ ἔρμη βάσανα χιλιάδες στοὺς ἀνθρώπους 290
καὶ ποὺ γι' αὐτὴ ἄρματώνονται τὰ φτερωτὰ καράβια
καὶ στοὺς ἀστέρευτους γιालοὺς ὀχτροὺς πᾶνε νὰ βλάψουν ».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξὺ τους,
τέντωσε ὁλόρθα ἓνα σκυλὶ τ' αὐτιά καὶ τὸ κεφάλι,
καθὼς πεσμένο κοίτονταν, ὁ Ἄργος τοῦ Δυσσέα, 295
ποὺ μιὰ φορὰ τ' ἀνάθρεφε μονάχος, μὰ στὴν Τροία
ἔφυγε πρὶν νὰ τὸ χαρῇ. Καὶ πρῶτα οἱ νιοὶ τὸ παῖρναν
λαγούς, ζαρκάδια, ἀγριόγριδα νὰ κυνηγοῦν, μὰ τώρα
παρατημένο κοίτονταν, σὰν ἔφυγε ὁ ἀφέντης,
στὴν κοπριά, ποὺ 'ταν σωρὸς χυμένη ἐμπρὸς στὶς πόρτες 300
βοδιῶν μαζὶ καὶ μουλαριῶν, ποὺ σήκωναν οἱ δοῦλοι
καὶ τὸ μεγάλο κόπριζαν μετόχι τοῦ Δυσσέα.
Ἐκεῖ κι ὁ Ἄργος κοίτονταν τσιμπούρια φορτωμένος.
Καὶ τότε, ὅπως μυρίστηκε κοντά του τὸ Δυσσέα,
κούνησε λίγο τὴν οὐρά, κατέβασε τ' αὐτιά του, 305
ὅμως δὲν εἶχε ἀνάκαρα νὰ τρέξῃ πιά κοντά του.
Ἐστρεψε ἐκεῖνος τότε ἄλλου καὶ σφογγίσε ἓνα δάκρυ,
χωρὶς νὰ νιώσῃ ὁ Εὐμαιο, κι ἄξαφνα ρώτησε ἔτσι·
« Δές, Εὐμαιο, θαυμαστὸ σκυλὶ μὲς στὴν κοπριά πεσμένο !
Ὅμορφο πῶχει τὸ κορμί, μὰ αὐτὸ καλὰ δὲν ξέρω 310
ἂν εἶναι τόσο γλήγορο, καθὼς πεντάμορφο εἶναι,
ἢ τάχα νὰ 'ναι ἓνα σκυλὶ σπιτίσιο ποὺ οἱ ἀφέντες
ἔτσι γιὰ λοῦσο συνηθοῦν στὰ σπῖτια τους νὰ θρέφουν ».

- Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 «Τ' ἀφέντη μου εἶναι τὸ σκυλὶ ποὺ χάθηκε στὰ ξένα. 315
 Ἄν εἶχε τέτοιο τὸ κορμὶ κι ὅλες τὶς ἄλλες χάρες,
 ὡς τ' ἄφησε ὅταν ἔφυγε καὶ πῆγε γιὰ τὴν Τροία,
 ὅα θάμαζες τὸ θάρρος του, καὶ τὴ γρηγοροσύνη.
 Γιατὶ ποτὲ δὲν τοῦ ἔφυγε, μὲς στὸ βαθὺ λαγκαδι,
 τ' ἀγρίμι πῶστρωνε μπροστά, κι ἦταν νὰ ψάχνη πρῶτο. 320
 Τώρα τὸ βρῆκαν συμφορές, κι ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα
 τοῦ χάθηκε ὁ ἀφέντης του κι οἱ ἄπονες γυναῖκες
 δὲν ἔχουν πιά τὴν ἔννοια του. Κι οἱ δοῦλοι ἄχ! μιὰ ποὺ χάσουν
 οἱ βασιλιάδες τὴν ἀρχή, ξεχνοῦν πιά κάθε χρέος.
 Γιατὶ τὸν γδύνει ἀπ' τὴ μισὴ ὁ βροντολάλος Δίας 325
 ἀξία του τὸν ἄνθρωπο, σκλαβιά ποὺ τὸν πλακῶση».
- Εἶπε καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μπῆκε μέσα
 κι ὀλόϊσια πήγαινε νὰ βρῇ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες.
 Τὸν Ἄργο τότε τοῦ πικροῦ θανάτου βρῆκε ἡ μοῖρα
 ὡς εἶδε τὸ Δυσσέα εὐτὺς τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο. 330
- Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὸν εἶδε
 τὸ θεϊκὸ χοιροβοσκὸ νὰ μπαίνει στὸ παλάτι
 κι ἀμέσως μ' ἓνα γνέψιμο τὸν φώναζε κοντά του.
 Κι αὐτός, τηρώντας γύρω του, ἓνα ἄδειο σκαμνὶ πῆρε,
 ποὺ κάθονταν ὁ μοιραστής καὶ σ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες, 335
 ποὺ στὸ παλάτι τρώγανε, τοὺς μοίραζε τὸ κρέας.
 Στοῦ Τηλεμάχου τὸ ἔβαλε ἀγνάντια τὸ τραπέζι
 κι ἀπάνω κάθισε ἔπειτα. Κι ἀπ' τὸ πανέρι ὁ κρᾶχτης
 πῆρε ψωμὶ καὶ τοῦ ἔδωσε κι ἓνα κομμάτι κρέας.
- Εὐπίσω του ἦρθε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸ παλάτι 340
 ὅμοιος μὲ γέρο ζήτουλα ποὺ στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε
 καὶ στὸ κορμὶ του λιγδερά φορέματα φοροῦσε.
 Μέσα ἀπ' τὶς πόρτες κάθισε στὸ φράξινο κατώφλι,
 σὲ παραστάτη γέρνοντας κυπαρισσένιο ἀπάνω,
 ποὺ ξυλουργὸς τὸν σκάλισε μὲ τέχνη ἰσιώνοντάς τον. 345
 Καὶ τὸ βοσκὸ ὁ Τηλέμαχος σὰν ἔκραξε κοντά του,
 ἀκέραιο πῆρε ἓνα ψωμὶ ἀπ' τ' ὁμορφο πανέρι

καὶ κρέας ὅσο οἱ χοῦφτες του σμιχτὲς χωροῦσαν, κι εἶπε·
« Πάρε, στὸν ξένο δῶσ' τα αὐτὰ καὶ πές του στοὺς μνηστῆρες
νὰ πάη κοντὰ μὲ τὴ σειρὰ νὰ ζητιανέψῃ ἀπ' ὅλους.

350

Ὅποιος σὲ ἀνάγκη βρίσκεται ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·

« Ξένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει καὶ προστάζει
ἀπ' τοὺς μνηστῆρες στὴ σειρὰ νὰ ζητιανέψῃς ὅλους.

355

Ὅποιος ζητιάνος γίνεται, ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χῃ ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Κάθε εὐτυχία, Δία μου, τοῦ Τηλεμάχου δῶσ' του,
κι ὅσα ἡ καρδιά του λαχταρᾷ ὅλα δεξιὰ του φέρ' τα ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ δέχτηκε στὶς χοῦφτες του κι ἀπάνω
τά 'βαλε στὴ σακούλα του, μπροστὰ στὰ δυὸ του πόδια.

360

Κι ἔτρωγε ἐνόσω ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς τραγουδαε.

Κι ὅταν ἐκεῖνος ἔπαψε, κι αὐτὸς εἶχε ἀποφάγει,

τότε οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βοή μὲς στὸ παλάτι.

Ἔφτασε δίπλα κι ἡ θεὰ Παλλάδα στὸ Δυσσέα

365

κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες τοῦ 'λεγε κομμάτια νὰ γυρέψῃ,

νὰ μάθῃ ποιοὶ πονόψυχοι καὶ ποιοὶ κακόνγνωμοι ἦταν.

Μὰ κι ἔτσι οὔτε ἓνα ἀπ' τὴ σφαγὴ δὲν ἦταν νὰ γλυτώσῃ.

Κι ἄρχισε τότε ἀπὸ δεξιὰ κι ἀπ' τὸν καθένα ζήτησε,

370

σ' ὅλους τὸ χέρι ἀπλώνοντας, σὰ νὰ 'ταν μαθημένος.

Κι αὐτοὶ πονώντας τοῦ 'διναν καὶ τὸν παρατηροῦσαν

κι ἐρώτα ἓνας τὸν ἄλλον ποιὸς ἦταν καὶ πόθε ἦρθε.

Τότε ἄρχισε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοὺς εἶπε·

« Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,

375

γί' αὐτὸ τὸν ξένο νὰ σᾶς πῶ. Πρωτύτερα τὸν εἶδα

νὰ 'ρχεται, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἐδῶ τὸν ὀδηγοῦσε,

ὅμως δὲν ξέρω κι ἀπὸ ποῦ νὰ τοῦ κρατᾷ ἡ σκούφια ».

Τότε ἔτσι τὸ χοιροβοσκὸ τὸν ἔβρισε ὁ Ἀντίνο·

« Χοιροβοσκὲ μὲ τ' ὄνομα, τί σοῦ 'ρθε καὶ στὴ χώρα

380

τὸν ἔφερες; Δὲν ἔφθανε τὸ πλῆθος τῶν ζητιάνων

ποὺ μᾶς φορτώνονται ὅλοι ἐδῶ φτωχοί, τσανακογλύφτες;

Ἡ δὲ σὲ νοιάζει πού τὸ βιὸς τ' ἀφεντικοῦ σου τρῶνε
ἐδῶ ὅσοι φτάνουν κι ἔκραζες κι αὐτὸν ἀκόμα νά 'ρθῃ ;»

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Ἀντίνο, δὲ μιᾶς σωστά κι ἄς εἶσαι ἀρχοντοπαίδι. 385

Ποιὸς ζήτησε ἀπ' ἄλλου ποτὲ νά προσκαλέσῃ ξένο,
ἐκτὸς ἂν εἶναι χρήσιμος γιὰ τὸ κοινὸ τεχνίτης,
ἄνθρωπος μάντης ἢ γιατρὸς ἢ κονταριῶν ἐργάτης
ἢ καὶ θεϊκὸς τραγουδιστὴς πού μᾶς διασκεδάζει ;
Αὐτοὺς μονάχα κι ἀπ' τῆς γῆς τὰ πέρατα φωνάζουν, 390
ὅμως φτωχὸ δὲν προσκαλεῖ κανεὶς γιὰ τὸ κακὸ του.

Μὰ πάντα, ἀπ' ὅλους τοὺς λοιποὺς μνηστῆρες, στοῦ Δυσσέα
τοὺς δούλους εἶσαι ὁ πιὸ σκληρὸς καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα.
Κι ἐγὼ ἓνα τό 'χω, φτάνει μου νά ζῇ μὲς στὸ παλάτι
ἢ Πηνελόπῃ ἢ φρόνιμῃ κι ὁ γιὸς τῆς ὁ θεόμοιος ». 395

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Σώπαινε τώρα καὶ μ' αὐτὸν πολλὰ μὴν ἔχῃς λόγια.
Τό 'χει ὁ Ἀντίνο φυσικὸ μὲ λόγια νά προπαίρῃ
σκληρὰ καὶ νά παρακινῇ σ' αὐτὸ κι ὅλους τοὺς ἄλλους ».

Καὶ στὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε· 400
« Ἀντίνο, ἀλήθεια σὰ γονιὸς καὶ σὺ πονεῖς ἐμένα
καὶ λὲς τοῦ ξένου στὴ στιγμὴ νά φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
μὲ λόγο σου προσταχτικό. Θὰ σ' τὸ γνωρίζω χάρῃ.
Μὴ φοβηθῇς τὴ μάνα μου μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
πού στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 405

Ὅμως στὰ βάθῃ τῆς καρδιάς τέτοιο σκοπὸ δὲν ἔχεις.
Νὰ τρῶς ὁ ἴδιος προτιμᾶς, παρὰ νά δώσης σ' ἄλλον ».

Πάλε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνο εἶπε·
« Τηλέμαχε, πολυλογά, σακρτάδε, τί φωνάζεις ;
Ἄν ὅλοι τόσο τοῦ 'διναν μὲ τὴ σειρὰ οἱ μνηστῆρες, 410
δὲ θὰ 'χε ἀνάγκη σπίτι σου τρεῖς μῆνες νά πατήσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔσυρε σκαμνὶ ἀπ' τὸ τραπέζι κάτω,
ὅπου, σὰν ἔτρωγε, ἔβαζε τὰ παχουλά του πόδια.
Κι ὅλοι τοῦ δώσανε οἱ λοιποί, καὶ μὲ ψωμιὰ καὶ κρέας
γέμισαν τὴ σακούλα του. Κι ὥς ἔμελλε νά στρέψῃ 415

πρὸς τὸ κατώφλι, τὰ φαγιά νὰ φάῃ αὐτὰ ποὺ πῆρε,
 πρὸς τὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Ἀφέντη, δῶσ' μου. Ὁ πιὸ στερνὸς δὲ δείχνεις ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 κι ἔτσι ὅπως μοιάζεις βασιλιᾷ, ὁ πρῶτος θὰ 'σαι ἀπ' ὅλους. 420
 Γι' αὐτὸ κι ἀπ' ὅλους πιὸ πολὺ ταιριάζει νὰ μοῦ δώσης.
 Κι ἐγὼ στὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ λέω γιὰ τ' ὄνομά σου.
 Καμιὰ βολὰ ἤμουν ἄρχοντας κι ἐγὼ καὶ κατοικοῦσα
 σὲ πλούσιο σπίτι κι ἔδινα συχνὰ κάθε ζητιάνου,
 ὅποιος κι ἂν ἦταν πρόθυμα κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη.
 Καὶ σκλάβους εἶχα ἀμέτρητους κι ἄλλα ἀγαθὰ περίσσια, 425
 πῶχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε.
 Μὰ ὁ Δίας ὅλα τὰ 'σβησε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη,
 ποὺ μ' ἄλλους κοσμογύριστους μὲ σήκωσε κουρσάρους
 νὰ πάω μαζὶ στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ χαθῶ ἔτσι ἀλόγχα.
 Στὸ Νεῖλο πῆγα κι ἔδεσα τ' ἀνάφρυδα καράβια, 430
 κι ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους
 στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν κοντά, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νὰ 'χουν,
 κι εἶπα νὰ βάλουν καὶ σκοποὺς κατάκορφα στὴ ράχη.
 Κι ἐκεῖνοι ἀπὸ παλληκαριά κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη 435
 τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερὰ χωράφια
 καὶ πῆραν τίς γυναῖκες των καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
 κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμή στὴ χώρα
 ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θρήνους,
 πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὅλος
 ἀπ' ἄλογα κι ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη. 440
 Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στοὺς συντρόφους
 ἔρριξε ἀβάσταχτη φυγὴ, κι οὔτε ἔμεινε κανένας
 ν' ἀντισταθῇ. Γιατὶ χαμὸς τοὺς εἶχεν ὅλους ζῶσει.
 Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
 κι ἄλλους μοῦ πῆραν ζωντανοὺς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους. 445
 Σὲ ξένο ἐμένα μ' ἔδωσαν στὴν Κύπρο νὰ μὲ φέρη,
 στὸ Δημήτορα, τοῦ Ἰάσου γιό, τὸ βασιλιά τῆς Κύπρου.
 Κι ἔρχομαι ἐκεῖθε τῶρα ἐδῶ πολυβασανισμένος ».

Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνο εἶπε·

« Ποιά μοῖρα αὐτὸ τὸ βάσανο μᾶς τό 'φερε μπροστά μας 450
κακὴ πληγὴ τοῦ φαγητοῦ ; Στὴ μέση στάσου ὅπου εἶσαι,
ἀλάργα ἀπ' τὸ τραπέζι μου, μήπως στὴν ὥρα φτάσης
μὲς στὴν πικρὴ τὴν Αἴγυπτο καὶ μὲς στὴν Κύπρο πάλε,
γιατὶ εἶσαι ἓνας ἀδιάντροπος καὶ βαρετὸς ζητιάνος.
'Ολους τοὺς παίρνεις στὴ σειρά καὶ ἀψήφιστα σοῦ δίνουν, 455
γιατὶ δὲν ἔχουν κἄν σπλαχνιὰ τὰ ξένα νὰ χαρίζουν
καὶ ὅλα ὁ καθένας πληθερὰ τὰ βρῆκε ἐδῶ νὰ τὰ 'χη ».

Παραμερώντας καὶ ὁ σοφὸς Δυσσέας ἔτσι τοῦ 'πε·
« 'Οἰμέ, κοντὰ στὴν ὁμορφιά δὲν ἔχεις καὶ ἴδια γνώση.
Κι ἀλλάτι ἐσὺ ἀπ' τὸ σπῖτι σου φτωχοῦ δὲ θὰ τοῦ δώσης, 460
ποὺ κάθεσαι στὰ ξένα ἐδῶ καὶ δὲ βαστᾷ ἡ ψυχὴ σου
νὰ μὲ φιλέψης μιὰ μπουκιὰ ψωμὶ ποὺ πλήθιο τό 'χεις ».

Εἶπε καὶ ἀκόμα πιὸ βαριά τοῦ θύμωσε ὁ 'Αντίνοσ,
καὶ ἀφοῦ τὸν κοίταξε λοξὰ τοῦ κάνει μὲ δυὸ λόγια·
« Θαρρῶ γερὸς πῶς δὲ θὰ βγῆς πιά τώρα ἀπ' τὸ παλάτι, 465
ἀφοῦ τὴ γλῶσσα σου πετᾷς γιὰ νὰ μᾶς βρίσης κιόλας »

Εἶπε καὶ ἀρπάζει ἓνα σκαμνὶ καὶ τὸν χτυπᾷ στὴν πλάτη,
κατὰ τὸν ὧμο τὸ δεξιόν. Μὰ στάθηκε ὁ Δυσσέας
σὰν τὸ κοτρώνι ἀσάλευτος, καὶ ἄς πέτυχε ὁ 'Αντίνοσ,
καὶ ἄφωνος, μέσα βράζοντας, κουνοῦσε τὸ κεφάλι. 470

Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς πόρτας τὸ κατώφλι,
κρατώντας τὴ σακούλα του γεμάτη καὶ τοὺς εἶπε·
« 'Ακοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μέσα μου μοῦ λέει ἡ καρδιά στὰ στήθια.

'Οχι, δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος παράπονο οὔτε λύπη, 475
σὰ χτυπηθῇ κοιτάζοντας τὸ βίός του νὰ γλυτώσῃ,
τίς ἄσπρες προβατίνες του, εἴτε βοδιῶν κοπάδι.

Μὰ ἐμένα ὁ 'Αντίνοσ χτύπησε γιὰ τὴν κοιλιά τὴν ἔρμη,
ποὺ στοὺς θνητοὺς πολλὰ δεινὰ φέρνει ἡ καταραμένη.
'Ομως κατάρες καὶ θεοὺς γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἂν ἔχη, 480
πρὶν ἀπ' τὸ γάμο ὁ θάνατος ἄς πάρῃ τὸν 'Αντίνο ».

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπειθοῦ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ 'Αντίνοσ·
« "Ήσυχα, ξένε, κάθισε νὰ τρῶς ἢ σ' ἄλλους πάνε,

μήπως οἱ νιοὶ μ' αὐτὰ πού λές σέ σύρουν ἀπ' τὰ πόδια,
κι ὅζω βρεθῆς κατάδρομα καὶ τὸ κορμί σου γδάρουν». 485

Ἔτσι εἶπε κι' ὅλοι θύμωσαν βαριά μὲ τὸν Ἀντίνο,
κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πήρε κι εἶπε·
«Καλὸ δὲν ἦταν τὸ φτωχὸ ζητιάνο νὰ χτυπήσης.
Γιατὶ μπορεῖ κάποιος θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους νὰ 'ναι.
Συχνὰ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μ' ἀνθρώπους ξένους μοιάζουν, 490
κι ἀλλάζουν ἅπειρες μορφές καὶ τριγυρνοῦν τίς χῶρες
καὶ βλέπουν ὅλα τ' ἄδικα καὶ τοὺς καλοὺς τοὺς νόμους».

Ἔτσι εἶπαν, μὰ δὲν πρόσεχε στὰ λόγια τῶν μνηστήρων.
Τὸ χτύπημα ὁ Τηλέμαχος κατάκαρδα τὸ πήρε,
ὅμως δὲν ἔσταξε στὴ γῆς τὸ δάκρυ του ἀπ' τὰ μάτια 495
κι ἄλαλος, μέσα βράζοντας, κουνοῦσε τὸ κεφάλι.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, σὰν ἔφτασε στ' αὐτιά της
πῶς τὸ ζητιάνο χτύπησαν, ἔτσι στίς δοῦλες εἶπε·
«Ἔτσι κι ἐσένα, ὁ λαμπερὸς νὰ σέ χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος». 500
Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·
«Ἄν πιάσουν οἱ κατάρες μας, τότε ἀπ' αὐτοὺς κανέννας
νὰ ἰδῇ τὴ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ δὲ θὰ προφτάσῃ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·
«Ὅλοι εἶναι ὀχτροί, γερόντισσα, ἀφοῦ κακὸ μᾶς θέλουν,
μὰ κι ὁ Ἀντίνος πιδὸ πολὺ πού μαῦρο χάρο μοιάζει. 505

Ἦρθε ἓνας ξένος δύστυχος στὸ σπίτι, κι ἀπ' ἀνάγκη
γυρίζει καὶ ψωμοζητεῖ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ τοῦ δῶσαν,
κι αὐτὸς στὴν ἄκρη μὲ σκαμνὶ τὸν χτύπησε στὸν ὦμο». 510
Αὐτὰ μιλοῦσε ἀνάμεσα στίς δοῦλες καθισμένη
μὲς στὸν ὄντά της. Κι ἔτρωγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

Κοντὰ της τὸ χοιροβοσκὸ προσκάλεσε καὶ τοῦ 'πε·
«Καλέ μου Εὐμαίε, πῆγαινε τὸν ξένο νὰ μοῦ φέρῃς
ἐδῶ νὰ τὸν καλοδεχτῶ καὶ νὰ τὸν ἀρωτήσω,
κάπου γιὰ τὸν ἀδάμαστο Δυσσέα ἂν ἔχῃ μάθει 515
ἢ κι ἂν τὸν εἶδε. Μ' ἄνθρωπο κοσμοφερμένο μοιάζει».

Τότε, Εὐμαίε χαιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια·
«Νὰ σώπαιναν πρὸς χάρη σου, βασίλισσα, οἱ μνηστῆρες,

- θὰ σοῦ ἀναγάλλιαζε ἡ καρδιά ὅσα μιᾶ ν' ἀκούσης.
 Τὸν εἶχα στὸ καλύβι μου τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
 Σὲ μένα πρῶτα πρόσπεσε φευγάτος ἀπ' τὸ πλοῖο, 520
 μὰ δὲν τὰ πρόφτασε νὰ πῇ τὰ πάθια ποὺ τὸν βρῆκαν.
 Κι ὡς βλέπεις τὸν τραγουδιστή, ποὺ ἀπ' τὸ θεὸ ἔχει χάρη
 νὰ τραγουδᾷ τὰ πόθητὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους,
 κι ὅλοι ὅσοι ἀκοῦν ποὺ τραγουδᾷ, στὰ μάτια τὸν κοιτάζουν,
 ἔτσι κι αὐτὸς μὲ λίγωνε σὰν ἦταν στὸ καλύβι. 525
 Κι ἔλεγε φίλος πατρικὸς πῶς ἦταν τοῦ Δυσσέα
 καὶ πῶς στὴν Κρήτη κατοικεῖ, τοῦ Μίνου τὴν πατρίδα,
 κι ἔφτασε ἐκεῖθε τώρα ἐδῶ μὲ βάσανα κυλώντας
 καὶ λέει κοντὰ πῶς ἄκουσε γιὰ τὸ θεῖο Δυσσέα,
 σὰν ἔφτασε στῶν Θεσπρωτῶν τὴν καρπερὴ πατρίδα, 530
 πῶς ζῇ καὶ φέρνει θησαυροὺς στὸ σπίτι του μεγάλους».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Πήγαινε πὲς του νὰ ῥθῃ ἐδῶ γιὰ νὰ τὰ πῇ μπροστά μου.
 Κι ἐκεῖνοι ἂς παίζουσι ἢ μπροστά στίς πόρτες καθισμένοι
 ἢ μὲς στὸ σπίτι, ἀφοῦ καημοὺς δὲν ἔχουν μὲς στὰ στήθια. 535
 Γιατὶ ὅλο μένει ἀπείραχτο στὸ σπίτι τους τὸ βίός τους,
 τὸ στάρι, τὸ γλυκὸ κρασί, νὰ τὰ ἔχουν οἱ δικοί τους,
 κι ἐδῶ ὅλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε
 δαμάλια σφάζοντας κι ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος
 καὶ πίνουν τὸ λαμπρὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν, 540
 κι ἔτσι ὅλα σβήνουν ἄπονα, γιατί δὲ βρίσκεται ἄντρας
 σὰν τὸ Δυσσέα τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι.
 Κι ἂν ἔρθῃ ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὴν πατρικὴ του χώρα,
 θὰ τοὺς πλερώσῃ τ' ἄδικα στὴν ὥρα μὲ τὸ γιό του».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερνίστηκε μὲ κρότο 545
 ποὺ ὅλο τὸ σπίτι ἀντήχησε. Γέλασε ἡ Πηνελόπη,
 κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στὸν Εὐμαιο μὲ πεταχτά τῆς λόγια·
 « Τρέχα, τὸν ξένο φώναξε καὶ φέρ' τονε μπροστά μου.
 Δὲν εἶδες πῶς φτερνίστηκε στὰ λόγια ποὺ εἶπα ὁ γιός μου ;
 Δηλοῖ πῶς χάρος ἀσφαλτος θὰ λάχῃ τοὺς μνηστῆρες, 550
 ὅλους σειρὰ κι ἀπ' τὸ γραφτὸ κανεῖς δὲ θὰ γλυτώσῃ.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καί νά μοῦ τὸ θυμᾶσαι.

Ἄν καταλάβω πῶς αὐτὸς ὅλα τὰ λέει ἀλήθεια,
θὰ τότε ντύσω μ' ὁμορφή χλαμύδα καὶ χιτῶνα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔτρεξε εὐτὺς καὶ πῆγε
κι ἐκεῖ μπροστά του στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
« Ξένε πατέρα, ἡ φρόνιμη σέ θέλει ἡ Πηνελόπη.

Μέσα ἡ καρδιά της τὴν καλεῖ, μ' ὅση κι ἂν ἔχη λύπη,
νά μάθῃ γιὰ τὸν ἄντρα της. Κι ἂν δῇ πῶς εἶναι ἀλήθεια
αὐτὰ ποὺ θὰ τῆς δηγηθῇς, χιτῶνα καὶ χλαμύδα
θὰ σοῦ φορέσῃ, ποὺ πολλὴ μεγάλη ἀνάγκη τὰ 'χῃς,
καὶ στὸ χωριὸ γυρεύοντας κομμάτια, τὴν κοιλιά σου
θὰ τῇ γεμίσης κι ὁ καθεὶς θὰ δώσῃ ὅ,τι θελήσῃ ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεῖκός πολὺπαθὸς Δυσσέας·
« Θά 'τρεχα ἀμέσως, Εὐμαιε, νά πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια
στὴν Πηνελόπη, φρόνιμη τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα.

Γιατὶ μαζί του πέρασα τοὺς πόνους καὶ τοὺς ξέρω.

Ὅμως τὸ πλῆθος τῶν κακῶν φοβοῦμαι τῶν μνηστῆρων,
ποὺ φτάνει ἡ ἀδικία τους στὰ σιδερένια οὐράνια.

Γιατὶ καὶ τώρα ὅταν αὐτὸς, στὸ σπίτι ἐνῶ γυρνοῦσα,
μὲ χτύπησε καὶ πόνεσα, χωρὶς κακὸ νά κάμω,
κανεῖς, μήτε ὁ Τηλέμαχος μὲ γλύτωσε μήτε ἄλλος.

Στὴν Πηνελόπη πῆγαινε νά πῇς νά περιμένῃ
στὸν πύργο της, κι ἄς βιάζεται, ὅσο νά δύσῃ ὁ ἥλιος.

Κοντὰ ἄς μὲ κάτῃ στὴ φωτιά κι ἄς μὲ ρωτήσῃ τότε
πότε θὰ φτάσῃ ὁ ἄντρας της. Ροῦχα φορῶ κουρέλια
καθὼς τὸ ξέρεις. Πρῶτῃ ἀρχὴ σὲ σένα ἱκέτης ἦρθα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς κίνησε πίσω πάλε,
κι ὡς τὸ κατώφλι πέρασε τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη·

« Εὐμαιε, δὲν τὸν ἔφερες. Τί σκέφτηκε ὁ ζητιάνος ;

Κανένα μὴ φοβήθηκε ἢ ντρέπεται στὸ σπίτι

νά 'ρθῃ σ' ἐμένα ; Ὁ ντροπαλὸς ζητιάνος δὲν ἀξίζει ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια·

« Σωστά μιᾶ. Καθένας μας θὰ 'βαζε αὐτὸ στὸ νοῦ του,
μὴν εὖρῃ ἀπ' τοὺς περήφανους μνηστῆρες τὸν μπελά του.

Μόν' κάμε, λέει, ὑπομονὴ ὅσο νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος.
 Αὐτὸ καὶ σένα πιὸ πολὺ, βασιλίσσα, συμφέρει,
 μόνῃ τὸν ξένο νὰ ρωτᾷς καὶ μόνῃ σου ν' ἀκούσῃς ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν ἔχει ὁ ξένος ἄδικο τὸ τί μπορεῖ νὰ γίνη. 590
 Γιατὶ στὸ γένος τῶν θνητῶν δὲν ἔχει ἄλλους ἀνθρώπους
 ἔτσι χωριάτες σὰν κι αὐτοὺς ποὺ στὸ κακὸ εἶναι ὁ νοῦς των ».

Ἔτσι μιλοῦσαν κι ἔπειτα στὸν κύκλο τῶν μνηστῆρων
 πῆγε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σὰν τῆς τὰ ξήγησε ὅλα.
 Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχτά του λόγια, 595
 σκύβοντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·
 « Παιδί μου, θὰ πηγαίνω πιά τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
 καὶ κεῖνα πῶχ' στὸ μαντρί, ζωὴ σου καὶ ζωὴ μου.
 Φρόντισε σὺ γιὰ τ' ἄλλα ἐδῶ. Τὸν ἑαυτὸ σου πρῶτα
 πῶς νὰ φυλάξῃς κοιτάζε καὶ πρόσεξε μὴν πάθῃς, 600
 γιὰτὶ πολλοὶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχουν κακὸ στὸ νοῦ των,
 ποὺ ὁ Δίας ἄς τοὺς ἔπαιρνε προτοῦ κακὸ μᾶς λάχῃ ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄς γίνη κι ἔτσι, γέρο μου. Πήγαινε σὰ βραδιάσῃ
 κι ἔρχεσαι· πάλε τὴν αὐγὴ καλὰ σφαχτά νὰ φέρῃς. 605
 Γιὰ τ' ἄλλα ἐδῶ οἱ ἀθάνατοι κι ἐγὼ θὰ τὰ φροντίσω ».

Εἶπε, καὶ σ' ὁμορφο σκαμνὶ κάθισε ἐκεῖνος πάλε.
 Καὶ μὲ φαγὶ καὶ μὲ πιστὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του
 νὰ πάῃ στοὺς χοίρους κίνησε κι ἄφησε αὐλὲς καὶ σπίτια
 γεμάτα ἀπ' τοὺς ὁμόδειπνους ποὺ τὸ χορὸ εἶχαν πιάσει 610
 καὶ μὲ τραγοῦδια χαίρουνταν. Γιατὶ εἶχε φτάσει ἡ νύχτα.

Σ

Τότε ἦρθε ἓνας πασίγνωστος ζητιάνος, ποὺ στὸ Θιάκι
 ζητοῦσε, κι ἄλλος δεύτερος πιὸ λαίμαργος δὲν ἦταν,
 ἀχόρταχα νὰ φάῃ νὰ πιῇ. Κι οὔτε εἶχε ἀπάνω σάρκα
 μήτε ζωὴ, κι ἄς ἔδειχνε τρανὴ ἡ κορμοστασιά του.
 Τὸν εἶπε Ἀρναῖο ἡ μάνα του ἀπὸ γεννησιμιό του, 5

μὰ τὰ παιδιὰ μὲς τὸ χωριὸ τόνε φωνάζανε Ἴρο,
 γιατί ἔτρεχε, ὅπου τοῦ ἔλεγε, μηνύματα νὰ φέρη.
 Σὰν ἦρθε ἐκεῖ, ἀπ' τὸ σπῖτι του ἔδιωχνε τὸ Δυσσέα
 κι ἔτσι ὅλο τὸν ἀπόπαιρνε μὲ θυμωμένα λόγια·
 « Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, κνώδαλο, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρω. 10
 Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ κάνουνε τὸ μάτι νὰ σὲ διώξω ;
 Ἐγὼ ὅμως τό 'χω σὲ ντροπή. Μόν' σήκω, μὴν πιαστοῦμε ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
 « Καημένε, ἐγὼ δὲ σ' ἐβλαψα, κακὸ δὲ σοῦ 'πα λόγο,
 μήτε ζηλεύω ἂν πιὸ πολλὰ κανεῖς σὲ σένα δώση. 15
 Νά, τὸ κατώφλι καὶ τοὺς δυὸ μᾶς παίρνει, κι οὔτε πρέπει
 στὰ ξένα νὰ βαρυγῶμας, κι εἶσαι, θαρρῶ, ζητιάνος
 καθὼς κι ἐγὼ, κι ἀπ' τοὺς θεοὺς τὸ πλοῦτος καρτεροῦμε.
 Μὰ νὰ πιαστοῦμε μὴ ζητᾷς στὰ χέρια, μὴ μ' ἀνάψης
 καὶ σοῦ τὰ βάψω μ' αἵματα τὸ στῆθος καὶ τὰ χεῖλια, 20
 κι ἂς εἶμαι γέρος. Κι αὐριο πιά τὴν ἡσυχία μου θὰ 'βρω.
 Γιατὶ θαρρῶ πὼς δεύτερη φορὰ δὲ θὰ τὸ κάμης,
 ἐδῶ στὸ σπῖτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα νὰ γυρίσης ».

Τότε ἔτσι τοῦ 'πε μὲ θυμὸ κι ὁ Ἴρος ὁ ζητιάνος·
 « Μωρέ, γιὰ ἰδῆτε ἡ γλῶσσα του τοῦ φωνακλᾷ πὼς τρέχει, 25
 σὰν τῆς γριᾶς τῆς καμινούς, ποὺ μιὰ νὰ φάη θὰ λυώση,
 κι ἀπ' τίς μασέλες κατὰ γῆς τὰ δόντια του θὰ πέσουν,
 σὰν τῆς γουρούνας ποὺ χαλᾷ, σὰ βόσκη, τὰ σπαρμένα.
 Ἄνασκουμπώσου τὸ λοιπὸν κι αὐτοὶ νὰ μᾶς γνωρίσουν
 στὸ ξύλο. Βρὲ παλιόγερε, μὲ νιὸ πῶς θὰ τὰ βάλῃς ; » 30

Ἔτσι κι οἱ δυὸ τοὺς μ' ὅλη τους μαλώνανε τὴ λύσσα
 μπροστὰ στὶς πόρτες τῆς ψηλῆς, στὸ σκαλιστὸ κατώφλι.
 Σὰν ἄκουσε ποὺ μάλωναν ὁ λατρευτὸς Ἀντίνος
 μ' ὄρεξη χαμογέλασε κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
 « Μωρέ, ἓνα τέτοιο ἄλλη φορὰ δὲν ἔτυχε νὰ ἰδοῦμε. 35
 Τί γλέντι πῶστειλε ὁ θεὸς μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι.
 Μαλώνουν καὶ φαγώθηκαν ὁ ξένος μὲ τὸν Ἴρο
 κι εἶναι στὰ χέρια νὰ πιαστοῦν. Μὰ ἐλάτε, ἂς μὴν ἀργήσουν ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ πετάχτηκαν σκασμένοι ὅλοι στὰ γέλια

καὶ γύρω πῆγαν στοὺς φτωχοὺς τοὺς κακοφορεμένους. 40

Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἄντινος σ' ὅλους εἶπε·

« Ἀκοῦστε κατιτί νὰ πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.

Ἄπ' τίς γιδοκοιλιὰς αὐτές, ποὺ ἔναι στὸ τζάκι ἀπάνω,

πῶχουμε γιὰ τὸ δεῖπνο μας, γεμάτες πάχος κι αἷμα,

ὅποιος νικήσῃ καὶ φανῇ πιὸ δυνατὸς πῶς εἶναι, 45

ὥς σηκωθῇ μονάχος του κι ὥς πάρῃ ὅποια διαλέξῃ.

Καὶ πάντα στὸ τραπέζι μας ὥς τρώῃ, κι ἄλλο ζητιάνο

κανένα δὲ θ' ἀφήσουμε νὰ μπῇ νὰ ζητιανέψῃ ».

Ἔτσι ὁ Ἄντινος μίλησε κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους.

Μὲ δόλο κι ὁ πολύσοφος Δυσσέας μίλησε ἔτσι· 50

« Ἀφέντες, γέρος ἔτσι ἐγώ, πολυβασανισμένος,

δὲ γίνεται μὲ πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια νὰ παλαίψω.

Μὰ νά, ἡ κακούργα μου κοιλιὰ γιὰ νὰ τίς φάω μὲ σπρώχνει.

Μὰ ἐλᾷτε τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ τρανὸ σας ὄρκο,

κανεῖς στὸν Ἴρο νὰ μὴ βγῇ βοηθὸς καὶ μὲ χτυπήσῃ 55

βαριὰ ἀπὸ πίσω ἀστόχαστα καὶ κάτου αὐτὸς μὲ στρώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς τοὺς τὸ ζητοῦσε.

Κι ἔπειτα πιά σὰν ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,

ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

« Ξένε, ἂν τὸ λέῃ ἡ ἄφοβη καρδιά σου μὲς στὰ στήθια, 60

συγύρνα αὐτόν, κι ἄλλο Ἀχαιὸ μὴ φοβηθῆς κανένα.

Θά 'χῃ νὰ κάμῃ μὲ πολλοὺς ὅποιος χτυπήσῃ ἐσένα.

Ξένος μου εἶσαι, οἱ πρόκριτοι τῇ γνώμῃ μου ἔχουν ὅλοι,

κι ὁ Ἄντινος κι ὁ Εὐρύμαχος, κι οἱ δυὸ μὲ νοῦ καὶ γνώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας 65

ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφὰ του,

καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,

οἱ ὧμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα

γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνᾶ Παλλάδα

κι ἐπίασε καὶ δυνάμωσε τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη. 70

Ὅλοι οἱ μνηστῆρες θάμαζαν κι εἶχε σαστίσει ὁ νοῦς των

κι ἔτσι ἕνας εἶπε σκύβοντας στὸν ἄλλο ποὺ ἦταν δίπλα·

« Γλήγορα ἀπ' τὸ κεφάλι του πάει, θὰ τὴν πάθῃ ὁ Ἴρος.

Γιὰ ἴδετε ὁ γέρος τὶ μηριὰ ποὺ δείχνει ἀπ' τὰ κουρέλια ».

Ἔτσι εἶπαν, κι ἔτρεμε ἡ καρδιά τοῦ Ἴρου μὲς στὰ στήθια.

75

Μὰ κι ἔτσι οἱ δοῦλοι μὲ στανιὸ τὸν ζώνουν καὶ τὸν φέρουν
λυωμένον, κι ὅλα τοῦ ἔτρεμαν τὰ μέλη του ἀπ' τὸ φόβο.

Τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του τὸν στόλισε ὁ Ἀντίνοῦς·

« Ἄ, νὰ χαθῆς, βοῦδόκορμος, ποὺ εἶθε νὰ μὴ γεννιόσουν,
ποὺ τρέμεις γέρον ἄνθρωπο, ποὺ οἱ συμφορὲς τὸν πνίγουν,
καὶ σοῦ παράλυσε ἡ καρδιά στὰ στήθια σου ἀπ' τὸ φόβο.

80

Μὰ κάτι τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη.

Ἄν ἔτσι αὐτὸς πιὸ δυνατὸς φανῇ καὶ σὲ νικήσῃ,

θὰ σὲ πετάξω στὴ Στεριά μ' ἓνα καράβι μαῦρο

85

στὸ βασιλιά τὸν Ἑγετο, ποὺ ἀνθρώπους δὲ λυπάται,

αὐτιά καὶ μύτη μ' ἄπονο μαχαίρι νὰ σοῦ κόψῃ

καὶ νὰ σοῦ βγάλῃ τ' ἀχαιμὲν νὰ σοῦ τὰ φᾶνε οἱ σκύλοι ».

Εἶπε, κι ὁ Ἴρος πιὸ πολὺ παράλυσε ἀπ' τὸν τρόμο.

Στὴ μέσῃ ὅπως τὸν ἔφεραν, τὰ χέρια οἱ δυὸ ξαμάνουν.

90

Τότε εἶπε μὲς στὸ νοῦ ὁ θεϊκὸς πολυπάθος Δυσσέας,

νὰ τὸν χτυπήσῃ κι ἡ ψυχὴ μεμιάς νὰ τοῦ πετάξῃ,

ἢ μ' ἓνα χτύπημα ἀπαλὰ στὴ γῇ νὰ τὸν ξαπλώσῃ.

Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε,

νὰ τὸν βαρέσῃ ἔτσι ἀλαφρά, νὰ μὴ τὸν καταλάβουν.

95

Ἦρθαν στὰ χέρια. Στὸ δεξιὸ τοῦ δίνει ὁ Ἴρος ὦμο,

μὰ στὸ ριζαῦτι τὸν βαρᾶ κι ἐκείνος, κι ὅλα μέσα

τοῦ τσάκισε τὰ κόκαλα, κι εὐτὺς τὸ κόκκινο αἷμα

ἀνάβρυσε ἀπ' τὸ στόμα του, καὶ στρώθηκε βογγώντας

στὶς σκόνες καὶ τὰ δόντια του τὰ ἴσφιγγε καὶ κλωτσοῦσε

τὸ χῶμα μὲ τὰ πόδια του. Κι οἱ ἄχαιοι μνηστῆρες

100

σηκώνοντας τὰ χέρια τοὺς ξεραίνονταν στὰ γέλια.

Τότε ὁ Δυσσέας, πιάνοντας τὸν Ἴρο ἀπ' τὸ ἵνα πόδι,

τὸν ἔσυρε ὅξω ἀπ' τὴ μπασιά καὶ στὴν αὐλὴ τὸν πῆγε

μπροστὰ στὶς πόρτες καὶ γυρτὸν τὸν κάθισε στὸ φράχτη

καὶ δίνοντάς του ἓνα ραβδί στὸ χέρι τοῦ ἔλεγε ἔτσι·

105

« Κάτσε ἐδῶ τώρα τὰ σκυλιὰ νὰ διώχνῃς καὶ τοὺς χοίρους,

νὰ μάθῃς ξένων καὶ φτωχῶν δυνάστης νὰ μὴν εἶσαι,

λέρα, μὴν τύχη καὶ σὲ βρῇ κακὸν σάν τιὸ μεγάλο ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν ὄμο του τὴν τρύπια του σακούλα
τοῦ κρέμασε, ποὺ ἔχε σκοινιά, νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες,
καὶ στὸ κατώφλι γύρισε νὰ κάτση. Κι οἱ μνηστῆρες
γελώντας μέσα μπαίνανε κι ἔτσι τὸν χαιρετοῦσαν·
« Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ ἀθάνατοι ἄς σοῦ δώσουν
ὅ,τι ποθεῖς καλύτερο κι ὅ,τι ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
ποὺ ὅλο τὸν τόπο γλύτωσες ἀπ' τὸ φαγὰ τὸν Ἴρο.
Γιατὶ πιά τώρα στὴ Στεριά νὰ μείνη θὰ τὸν πᾶμε,
στὸ βασιλιά τὸν Ἑχετο, ποὺ ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται ».

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι.
Τότε ὁ Ἀντίνοῦς μιὰ καλὴ κοιλιὰ τοῦ βάζει ἐμπρὸς του
μὲ πάχος κι αἶμα γεμιστή. Πῆρε κι ἀπὸ πανέρι
ὁ μαχητὴς Ἀμφίνομος καὶ δυὸ ψωμιὰ τοῦ δίνει,
καὶ μὲ ποτήρι ὀλόχρυσο τὸν χαιρετοῦσε κι εἶπε·
« Ξένε πατέρα, γειὰ χαρά. Καλὰ στερνὰ ἄς σὲ τύχουν,
ἀφοῦ μεγάλες συμφορὲς σὲ βασανίζουν τώρα ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
« Ἀμφίνομε, μοῦ φαίνεται μὲ γνώση προικισμένος.
Ἔχω ἀκουστὰ καὶ τὸ καλὸ τ' ὄνομα τοῦ γονιοῦ σου,
πλούσιος πὼς ἦταν κι ἀγαθός, ὁ Δουλιχιώτης Νῆσος.
Τέτοιου πατέρα εἶσαι παιδί κι ἀνθρώπου δίκιου μοιάζεις.
Γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.
Δὲν τρέφει ἡ γῆ ἀπ' τὸν ἄνθρωπο ἀδυνατώτερο ἄλλο,
ἀπ' ὅσα ἀπάνω περπατοῦν στὴν πλάση κι ἀνασαιίνουν.
Θαρρῶ πὼς στὴ ζωὴ κακὸ ποτὲ δὲ θὰ τὸν λάχη,
ὅσο ποὺ νὰ ἔχη ἀνάκαρα καὶ τοῦ βαστοῦν τὰ πόδια.
Μὰ σάν τοῦ δώσουν οἱ θεοὶ κακὰ στερνὰ καὶ μαῦρα
ἄθελα τὰ βαστᾷ κι αὐτὰ μ' ὑπομονὴ ἡ καρδιά του.

Γιατὶ ταιριάζει τῶν θνητῶν ἡ σκέψη μὲ τὴ μέρα
καθὼς τὴ στέλνει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.
Γιατὶ κι ἐγὼ καλότυχος σ' αὐτὸ τὸν κόσμο θὰ ἔμουν,
μόν' ἔκαμα ἄνομα πολλὰ, στὰ χέρια μου θαρρώντας,
στ' ἀδέρφια, στὸν πατέρα μου καὶ στὴν παλληκαριά μου.

- Γι' αὐτὸ κανέννας τ' ἄδικο ποτὲ νὰ μὴν τὸ θέλῃ,
 κι ἔτσι ἤσυχα ἄς τὸ χαίρεται ὅ,τι οἱ θεοὶ τοῦ δώσουν.
 Πόσα ἄνομα βλέπω κι ἐδῶ πού κανουν οἱ μνηστῆρες,
 νὰ βρίζουν τῇ γυναίκα του, νὰ καταλοῦν τὸ βίός του, 145
 ἀνθρώπου, πού θαρρῶ πολὺ δὲ θὰ 'ναι ἀκόμα ἀλάργα
 ἀπ' τῇ γλυκεῖᾳ πατρίδα του. Κοντὰ εἶναι. Τότε ἐσένα
 θεὸς ἄς πάρῃ σπῖτι σου νὰ μὴ τὸν ἀντικρύσῃς,
 τὴν ὥρα πού στὴν ποθητὴ πατρίδα του θὰ φτάσῃ.
 Γιατὶ μὲς στὸ παλάτι του τὸ πόδι σὰν πατήσῃ, 150
 δὲ θὰ χωρίσῃ ἀπλήγγωτα θαρρῶ μὲ τοὺς μνηστῆρες ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἔσταξε ἔπειτα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί ἦπιε
 καὶ τὸ ποτήρι γύρισε στὸ χέρι τοῦ Ἀμφινόμου.
 Κι αὐτὸς στὸ σπῖτι κίνησε μὲ σπλάχνα μααραμένα,
 σκυφτός, γιατί προμάντευε κακὸ πὼς θὰ τοῦ τύχῃ. 155
 Μὰ τὸ γραφτὸ δὲν ξέφυγε, γιατί ἡ θεὰ Παλλὰδα
 ἀπ' τὸ κοντάρι τὰ 'φερε νὰ πάῃ τοῦ Τηλεμάχου.
 Μὰ πάλι ἤρθε καὶ κάθισε στὸν τόπο πού εἶχε ἀφήσει.
- Τότε ἔβαλε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῇ, τὸν πόθο τους ν' ἀνάψῃ, 160
 κι ἔτσι ἀπὸ πρὶν πῶς σεβαστὴ στὸν ἄντρα τῆς νὰ γίνῃ
 καὶ στὸ παιδί τῆς. Γέλασε ἄκαιρα τότε κι εἶπε·
 « Θέλει ἡ ψυχὴ μου ὅ,τι ποτὲ δὲ θέλῃσε, Εὐρυνόμη,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῶ, κι ἄς τοὺς σιχαίνομαι ἔτσι,
 κι ἓνα μου λόγο χρήσιμο νὰ πῶ τοῦ Τηλεμάχου, 165
 κάθε φορὰ στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νὰ μὴν τρέχῃ,
 πού ἐμπρός σου σοῦ γλυκομιλοῦν καὶ πίσω σου σὲ θάβουν ».
- Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·
 « Ὅλα σωστὰ τὰ μίλησες, παιδί μου, κι ὅπως εἶναι. 170
 Πάνε νὰ δώσῃς συμβουλὴ τοῦ γιοῦ σου, μὴν τὴν κρύβῃς,
 πρῶτα ἀφοῦ λούσῃς τὸ κορμί, τὰ μάγουλά σου ἀλείψῃς,
 κι ὅχι μ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο στὰ δάκρυα βουτημένο.
 Πάνε, γιατί εἶναι ἀταίριαστο αἰῶνια νὰ λυπᾶσαι.
 Ὁ γιός σου πᾶς μεγάλωσε πού στοὺς θεοὺς εὐχόσουν
 ἀπὸ καρδιάς τὰ γένια του νὰ ἰδῇς νὰ τοῦ φυτρώσουν ». 175

- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·
 « Ἄχ, Εὐρυνόμη, μὴν τὸ λές, κι ἄς μὲ πονῇ ἡ ψυχὴ σου,
 νὰ λούσω ἐγὼ τὸ σῶμα μου καὶ ν' ἀλειφτῶ φτιασιδία.
 "Ὅλες τὶς χάρες μου οἱ θεοὶ τὶς ἔσβησαν, ἀφότου
 τὶς ὁμορφιές μου μάραναν οἱ ἐπουράνιοι, ἀφότου
 ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ βαθιὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία.
 Μόν' πὲς ἡ Αὐτονόη ἐδῶ κι ἡ Ἴπποδάμεια νὰ ῥθουν,
 μὲς στὸ παλάτι ὅταν θὰ μπῶ κοντά μου νὰ τὶς ἔχω,
 γιὰτὶ μονάχη ντρέπομαι νὰ βγῶ μπροστά στοὺς ἄντρες ».
- "Ετσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγήκε
 νὰ κάμῃ τὴν παραγγελιά, τὶς δοῦλες νὰ φωνάξῃ.
- Τότε ἄλλο ἡ λαμπερόφωτη θεὰ Παλλὰδα βρῆκε.
 "Ἵπνο γλυκὸ τῆς ἔστειλε τῆς κόρης τοῦ Ἰκαρίου,
 καὶ πλάγιασε νὰ κοιμηθῇ, κι ἀπάνω στὸ κρεβάτι
 ὅλοι οἱ ἄρμοί της λύθηκαν. Κι ἐκεῖ ἡ θεὰ Παλλὰδα
 δῶρα τῆς χάριζε θεϊκὰ πού νὰ θαμάζῃ ὁ κόσμος.
 Μ' οὐράνιο μύρο πάστρεψε τ' ὠραῖο πρόσωπό της,
 πού μόνον ἡ καλοστέφανη ἀλείβεται Ἀφροδίτη,
 ὅταν στὸν ποθητὸ χορὸ πηγαίνει μὲ τὶς Χάρες,
 καὶ πιὸ ψηλὴ τὴν ἔκαμε, πιὸ λυγερὴ νὰ δείχνῃ,
 κι ἀπ' τὸ σκισμένο φίλτισι πιὸ ἄσπρη, πιὸ χιονάτη.
 Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἔφυγε πάλε ἡ θεὰ ἡ μεγάλη.
 Τότε ἦρθαν οἱ λευκόχαρες ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δοῦλες,
 κι ἀπ' τὶς φωνές τους κόπηκε κι ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς της,
 κι ἔτριψε μὲ τὰ χέρια της τὸ πρόσωπό της κι εἶπε·
- « Ἄχ, τί γλυκεῖα ἀποκάρωση τὴν ἄμοιρη μὲ βρῆκε.
 Εἶθε ὅμοιο θάνατο γλυκὸ νὰ μοῦ ἴδινε ἡ παρθένα
 —κι ἄς μὴν ἀργήσῃ— ἡ Ἀρτεμη, νὰ πάψω τὴ ζωὴ μου,
 νὰ λυώνω πιά στὰ κλάματα καὶ νὰ ποθῶ τὶς χάρες
 τ' ἀντρός μου πού στοὺς Ἀχαιοὺς ἀνάμεσα ἦταν πρῶτος ».
- "Ετσι εἶπε καὶ κατέβαινε ἀπ' τὸ ψηλὸ τ' ἀνῶϊ,
 μόνη ὄχι, καὶ δυὸ δοῦλες της μαζὶ της ἀκλουθοῦσαν.
 Κι ἐκεῖ σὰν ἦρθε ἡ θεϊκὴ γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,
 στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κοντά τὸ στυλο,

- σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ τῆς μπόλια, 210
 κι εἶχε στὸ κάθε τῆς πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ τῆς δούλα.
 Τὰ γόνατά τους λύθηκαν κι ἀπὸ καημὸ ἡ ψυχὴ των
 πιάστηκε, κι ὅλοι εὐχήθηκαν κοντά τῆς νὰ πλαγιάσουν.
 Τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἀκριβό τῆς γιόκα·
 « Σοῦ ἴφυγε πιά, Τηλέμαχε, ὁ νοῦς, μήτε ἔχεις γνώση. 215
 Παιδὶ σὰν ἦσουν ἤξερες καλύτερα νὰ κρίνης,
 καὶ τώρα ποὺ μεγάλωσες κι ἐγίνες παλληκάρι,
 ὅποιος τ' ἀνάστημά σου ἰδῇ καὶ τὴν καλὴ θωριά σου
 κι ἂν δὲ σὲ ξέρη, θὰ σὲ πῇ μεγάλου ἀνθρώπου γέννα,
 δὲν ἔχεις πιά στὸν τόπο του τὸ νοῦ σου καὶ τὴ γνώση. 220
 Τί ἦτανε πάλε αὐτὴ ἡ δουλειὰ πῶγινε μὲς στὸ σπίτι,
 ποὺ ἐμπρὸς στὰ μάτια σου ἄφησες τὸν ξένο νὰ χτυπήσουν ;
 Πῶς τώρα, ἂν ξένος σπίτι μας τύχη κανεῖς νὰ μείνῃ
 κι ἀπ' ὅμοια κακοπέραση πικρὴ συμβῇ νὰ πάθῃ ;
 Σὺ θὰ ἔχῃς τὴν κατὰκριση καὶ τὴ ντροπὴ τοῦ κόσμου ». 225
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲ μὲ πειράζει, μάνα μου, ποὺ μοῦ θυμώνεις ἔτσι.
 Ὅλα τὰ νιώθω μόνος μου καὶ τὰ καταλαβαίνω
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα.
 Ὅμως καὶ σ' ὅλα δὲν μπορῶ ν' ἀποφασίσω ὡς πρέπει, 230
 γιατί μὲ κάνουν τὸ μυαλὸ νὰ χάσω αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι,
 ποὺ βγῆκαν στὸ κεφάλι μου, κι ἐγὼ βοηθοὺς δὲν ἔχω.
 Μὰ δὲν τοὺς βγῆκε ἡ μάχη αὐτὴ καθὼς ἐλαχταροῦσαν,
 γιατί ἀπ' τὸν Ἴρο φάνηκε πιὸ δυνατὸς ὁ ξένος.
 Δία πατέρα κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, ἄμποτε ἔτσι 235
 νὰ ἰδῶ σὲ λίγο σπίτι μας πεσμένους τοὺς μνηστῆρες,
 μὲ τὰ κεφάλια τους σκυφτά, καὶ νὰ ψυχομαχοῦνε
 ἄλλους στὸ γύρο τῆς αὐλῆς κι ἄλλους μὲς στὸ παλάτι,
 ὡς τώρα στίς αὐλόπορτες κάθεται ἀπάνω ὁ Ἴρος
 μὲ τὸ κεφάλι του γυρτό, σὰ νὰ ἴναι μεθυμένος, 240
 καὶ νὰ σταθῇ δὲ δύνεται ὀρθὸς στὰ δυό του πόδια,
 μήτε νὰ πάῃ στὸ σπίτι του, γιατί ἡ ψυχὴ του βγαίνει ».
 Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης εἶπε·
 «ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 245 ἂν ὅσοι κάθονται Ἀχαιοὶ στ' Ἄργος σὲ βλέπανε ὅλοι,
 θὰ τρέχανε αὖριο πιδ πολλοὶ στὸ σπίτι σου μνηστήρες
 νὰ τρῶνε ἐδῶ, γιατί περνᾷς κάθε ἄλλη ἐσὺ γυναῖκα,
 στὴν ὁμορφιά, στ' ἀνάστημα καὶ στὴν περίσσια γνώση».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 250

«Εὐρύμαχε, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
 μοῦ σβήσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ πῆγαν
 οἱ Ἀχαιοὶ κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους γιὰ τὴν Τροία.
 Ναί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
 καὶ δόξα θὰ ἔχα πιδ πολλὴ κι ὁμορφα θὰ ἔτανε ὅλα. 255

Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοὶ πῶστειλε ἡ μοῖρα πλήθος.
 Ὅϊμέ, τὴν ὥρα ποὺ ἄφηνε τὴν ποθητὴ πατρίδα,
 τὸ χέρι μοῦ ἔπιασε σφιχτὰ μὲ τὸ δεξί του κι εἶπε·
 «Φῶς μου, θαρρῶ πῶς ἄβλαβοι δὲ θὰ γυρίσουν ὅλοι
 οἱ πολεμόχαροι Ἀχαιοὶ ποὺ φεύγουν γιὰ τὴν Τροία. 260

Γιατὶ τοὺς Τρῶες τοὺς παινοῦν πῶς εἶναι παλληκάρια,
 κονταριστάδες ἄφταστοι, τεχνῖτες στὸ δοξάρι,
 καὶ πρῶτοι καβαλάρηδες στὰ φτεροπόδαρα ἄτια,
 ποὺ ἀποφασίζουν γλήγορα τὴ νίκη τοῦ πολέμου.
 Ποιὸς ξέρει ἂν πάλε ἐδῶ ὁ θεὸς θ' ἀφήσῃ νὰ γυρίσω,
 265 ἢ μὲς στὴν Τροία ἂν δὲ χαθῶ. Φρόντιζε ἐσὺ τὸ σπίτι,
 νὰ νοιάζεσαι τὴ μάνα μου, τὸ γέρο μου πατέρα,
 σὰν τώρα καὶ καλύτερα, ἐνόσω ἐγὼ θὰ λείπω.

Καὶ τὸ παιδί μας ὅταν δῆς πῶς ἐβγαλε πιά γένια,
 ἄφησε πιά τὸ σπίτι σου, παντρέψου μ' ὅποιον θέλεις». 270

Αὐτὰ ὁ Δυσσέας μοῦ ἔλεγε κι ὅλα θὰ γίνουν τώρα.
 Μιὰ νύχτα θὰ ῥθῃ ὁ ἄχαρος νὰ μὲ ζυγώσῃ ὁ γάμος,
 τὴν ἔρμη ἐμένα, πῶσθησε κάθε χαρὰ μου ὁ Δίας.
 Μὰ κι ἄλλος τώρα τὴν καρδιά φριχτὸς μοῦ σφάζει πόνος.
 Δὲν ἦταν ἔτσι ὡς τώρα αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν μνηστήρων. 275
 Σὰν ἤθελαν νὰ παντρευτοῦν ἀρχοντοθυγατέρα,
 κόρη ἀπὸ σπίτι, κι ἐβγαίναν πολλοὶ ποὺ τὴ ζητοῦσαν,

δικά τους βόδια φέρνανε κι ἄρνιά παχιά, νὰ κάμουν
τραπέζι σ' ὅλους τοὺς δικούς τῆς κόρης, κι ἄλλα δῶρα
φέρνανε κι ὄχι ἀπλέρωτο τὸ ξένο βιὸς νὰ τρῶνε ».

280

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
ποὺ πᾶσχιζε τὰ δῶρα τοὺς νὰ πάρη καὶ μὲ λόγια
γλυκὰ τοὺς μάγευε κι' ἄλλοῦ τῆς τριγυρνοῦσε ὁ νοῦς της.

Πάλε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τῆς μίλησε ὁ Ἀντίνος·
« ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
ὅποιος ἐδῶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρῃ δῶρα,
δέξου τα. Τὰ χαρίσματα νὰ τ' ἀρνηθῆς δὲν πρέπει.
Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειὰ σὰν πρῶτα, μήτε πᾶμε
ἄλλοῦ, πρὶν πάρῃς ἄντρα σου τὸν πιὸ καλὺτερό μας ».

285

Ἔτσι ὁ Ἀντίνος μίλησε κι ἄρρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους
κι ἔστειλε κρᾶχτη τοῦ ὁ καθεὶς τὰ δῶρα τοῦ νὰ φέρῃ.
Τ' Ἀντίνου μπόλια τοῦ ἔφερε πεντάμορφη, μεγάλη
καὶ πλουμιστὴ ποὺ δώδεκα χρυσὲς εἶχε καρφίτσες,
ποὺ στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ καλογυρισμένα.

290

Φέρνει καὶ στὸν Εὐρύμαχο καλότεχνη ἄλυσίδα,
χρυσή, πλεγμένη φίλτισι, πῶλαμπε σὰν τὸν ἥλιο.
Κι οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέρνουν
τρίπετρα, φιλοδούλευτα, ποὺ ἀστράφτανε στὸ χέρι.

295

Ἔφεραν καὶ στὸν Πείσανδρο, τὸ γιὸ τοῦ Πολυκτόρου,
καδένα ὠραία τοῦ λαιμοῦ, πολὺτιμο στολίδι.
Κι οἱ ἄλλοι ἄλλα πεντάμορφα τῆς κουβαλοῦσαν δῶρα.

300

Στ' ἀνώϊ ἀνέβηκε ἔπειτα ἡ θεϊκὴ γυναῖκα,
κι οἱ δοῦλες τὰ πεντάμορφα τῆς πήγανε τὰ δῶρα.
Κι ἐκεῖνοι ἀρχίζουν τὸ χορὸ καὶ τὸ γλυκὸ τραγοῦδι,
κι ἔτσι ὅλοι διασκεδάζαν ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ.
Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ σκοτεινὸ τὸ βράδυ.
Τρεῖς μασαλάδες ἔστησαν μὲς στὴν αὐλὴ νὰ φέγγουν
καὶ γύρω ξύλα σῶριασαν ξηρά, καιρὸ κομμένα,
φρυγμένα κι ἐβαζαν δαδί, καὶ τοῦ Δυσσέα οἱ δοῦλες
ἡ καθεμιὰ μὲ τὴ σειρὰ τὴ φλόγα σudaυλοῦσε.
Τότε εἶπε ὁ θεογέννητος πολὺπαθος Δυσσέας·

305

310

« ὦ δοῦλες τοῦ Δυσσέα ἐσεῖς, ποῦ χρόνια εἶναι στὰ ξένα,
 στῆς σεβαστῆς βασιλίσσας πηγαίνετε τὸν πύργο,
 τ' ἀδράχτι σας νὰ στρίβετε κοντά της καθισμένες,
 ἢ τὰ μαλλιά νὰ νέθετε κι ἐκεῖνη νὰ ξεχάνη 315
 καὶ κάθομαι γιὰ σᾶς ἐδῶ νὰ φέγγω ὅσο νὰ θέλουν,
 κι ἂν εἶναι ὡς τὴν καλόθρονη Αὐγὴ νὰ περιμένουν
 δίχως νὰ νιώσω κούραση. Γιατὶ βαστῶ στὸν κόπο ».

Εἶπε κι ἐκεῖνες γέλασαν κι ἔβλεπε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
 Κι' ἡ Μελανθῶ ἡ πιὸ ὁμορφὴ βαριά τὸν ἀποπῆρε. 320
 Κόρη ἦταν τοῦ Δολίου αὐτὴ πῶφερε ἡ Πηνελόπη.
 Σὺν κόρη της τὴν ἔθρεψε, τῆς χάριζε στολίδια,
 μὰ δὲν πονοῦσε μ' ὅλα αὐτὰ τὴν Πηνελόπη ἐκεῖνη
 παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κοιμόντανε στὸ στρῶμα.
 Αὐτὴ μὲ λόγια της πικρὰ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 325
 « Εἶσαι ἕνας, ξένε, ἀδιάντροπος κι ἕνας ξεμυαλισμένος.

Δὲν τρέχεις σὲ χαλκωματᾶ νὰ κοιμηθῆς τὸ σπίτι
 ἢ σ' ἕνα χάνι, μόνε ἐδῶ μπροστὰ σὲ τόσο κόσμο,
 μᾶς πῆρες θάρρος νὰ μιλᾷς, μήτε σὲ πιάνει φόβος ;
 Ἦ τὸ κρασί σὲ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου 330
 θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾶς χαμένα λόγια.
 Ἦ κόρδωσες ποῦ νίκησες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο ;
 Κοίτα κανεῖς πιὸ δυνατὸς μὴ σηκωθῇ ἀπ' τὸν Ἴρο
 καὶ σπάσῃ τὸ κεφάλι σου μὲ τὰ γερά του χέρια
 κι ὅξω ἀπ' τὸ σπίτι, μ' αἵματα βαμμένον, σὲ πετάξῃ ». 335

Τότε λοξὰ τὴν κοίταξε κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 « Ἐννοια σου, σκύλα, κι ὅλα αὐτὰ ποῦ λὲς θὰ τρέξω τώρα
 τοῦ Τηλεμάχου νὰ τὰ πῶ, σὰ γάτα νὰ σὲ σκίσῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ φοβήθηκαν τὰ λόγια του οἱ γυναῖκες,
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν λυωμένες ἀπ' τὸ φόβο. 340
 Γιατὶ πολὺ φοβήθηκαν στ' ἀλήθεια μὴν τὸ κάμη.
 Στους ἀναμμένους ἔμεινε κι αὐτὸς τοὺς μασαλάδες
 νὰ φέγγῃ, κι ὅλους κοίταξε στὰ μάτια, ὀρθὸς ὡς ἦταν,
 μὰ σ' ἄλλα ὁ νοῦς του γύριζε ποῦ βγήκανε ὡς τὸ τέλος.

Ὅμως δὲν ἄφηνε ἡ θεὰ Παλλὰδα τοὺς μνηστῆρες 345

νά πάψουν τὶς πικρὲς βρισιές, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάβῃ ἀκόμα
τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.

Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου πρῶτος
καὶ τὸ Δυσσέα πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ ἄλλοι·

« Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες, 350
γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μοῦ λέει μέσα στὰ στήθια.
Αὐτὸς θὰ νὰ ῥθε ἀπ' τὸ θεὸ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
Δεῦτε, θαρρῶ ἀπ' τὴν χάρα του διαδιδῶν πὼς βγαίνει λάμψη,
γιατὶ δὲν ἔχει ἀπάνω της μιὰ τρίχα γιὰ σημάδι ».

Γύρισε πάλε ἔτσι νὰ πῇ στὸν πορθητὴ Δυσσέα. 355
« Δέχεσαι, ξένε, ἂν σ' ἐπαιρνα, στὴ δούλεψή μου νὰ ῥθης,
σ' ἓνα μου κτῆμα ἀπθμακρο καλὸ μισθὸ νὰ παίρνης,
κλαδιά νὰ κόβης γιὰ φραγμὸ καὶ δέντρα νὰ φυτεύης ;
Πλήθιο θὰ σοῦ ἴδω φωμὶ καὶ ροῦχα νὰ φορέσης 360
κι ἓνα ζευγάρι θὰ ῥαζες στὰ πόδια σου τσαρούχια.
Μὰ τώρα ποῦ κακόμαθες, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάσης,
κι ἔτσι σ' ἄρέσει στὰ χωριά νὰ τρέχης ζαρωμένος
νὰ βόσκης μὲ τὴ ζητιανιά τὴν ἅπατη κοιλιὰ σου ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
« Ἄν τύχαινε ἔτσι στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυὸ μας, 365
Εὐρύμαχε, τὴν ἄνοιξη πού ἔναι μεγάλη ἡ μέρα,
γρασίδι νὰ θερίσουμε μὲ γυριστὰ δρεπάνια,
κι ἀπὸ ἴνα νὰ κρατοῦμε οἱ δυὸ στὰ χέρια μας δρεπάνι,
γιὰ νὰ φανοῦμε στὴ δουλειά, ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ,
δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουκιά κι ὁ θέρος νὰ μὴ λείπη, 370
ἡ βόδια νὰ μοῦ δίνανε νὰ σαλαγῶ μεγάλα,
ξανθὰ, τὰ πιὸ καλότερα χορτάτα ἀπὸ γρασίδι,
ὀμήλικα, ἰσοδύναμα, κι ἀδάμαστο ζευγάρι,
κι ὁ σβῶλος μὲς στὶς αὐλακίες νὰ πέφτῃ ἐμπρὸς στ' ἄλετρι,
θὰ μ' ἐβλεπες πὼς θὰ ἴσιζα τ' αὐλάκια ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη. 375
Κι ἂν πόλεμο ξεσήκωνε σήμερα ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
κι εἶχα μιὰ ἀσπίδα νὰ κρατῶ, στὸ χέρι δυὸ κοντάρια,
καὶ στὸ κεφάλι ταιριαστὸ ἓνα χαλκένιο κράνος,
στὴν πρώτη ἐμένα τὴ γραμμὴ θὰ μ' ἐβλεπες νὰ τρέξω,

καὶ τότε δὲ θὰ μ' ἔβριζες νὰ λὲς φαγὰς πὼς εἶμαι. 380
 Μὰ σὺ προσβέλνεις εὐκόλα κι εἶναι ἄπονη ἡ καρδιά σου
 καὶ τό 'χεις πάρει ἀπάνου σου πὼς εἶσαι παλληγκάρι,
 γιατί συναναστρέφesai λίγα κορμιὰ χαμένα.
 Μὰ ἂν ἔρθῃ στὴν πατρίδα του καμιά φορὰ ὁ Δυσσέας,
 αὐτὲς οἱ πόρτες οἱ πλατειεῖς μπροστὰ σου θὰ στενέψουν 385
 τὴν ὥρα ποὺ ὄξω ἀπ' τὴν μπασιά θὰ πεταχτῆς στὸ δρόμο ».

Ἔτσι εἶπε κι ὁ Εὐρύμαχος κιτρίνιασε ἀπ' τὴ λύσσα
 κι εὐτὺς λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ θυμωμένα τοῦ 'πε·
 « Ἀ, σκύλε, τώρα σ' ἔφαγα μ' αὐτὰ ποὺ ξεστομίζεις,
 καὶ πῆρες θάρρος ἄφοβα νὰ κρένης μπρὸς στὸν κόσμο. 390
 Ἦ τὸ κρασί σέ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου
 θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾶς χαμένα λόγια
 ἢ κόρδωσες ποὺ νίκησες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο ; »

Ἔτσι εἶπε κι ἄδραξε σκαμνί. Τρέχει ὁ Δυσσέας τότε
 καὶ κάθισε ἀπ' τὸ φόβο του στὸ γόνα τοῦ Ἀμφινόμου. 395
 Τὸν κεραστή ὁ Εὐρύμαχος βαρᾶ στὸ δεξι χέρι
 καὶ κρότησε, ὅπως ἔπεσε στὴ γῆ ἡ κρασοκανάτα,
 κι αὐτὸς βογγώντας στρώθηκε τ' ἀνάσκελα στὶς σκόνες.
 Τότε οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βοή μὲς στὸ παλάτι,
 κι ἔτσι ἕνας εἶπε σκύβοντας στὸν ἄλλο ποὺ ἦταν δίπλα· 400
 « Καλύτερα ἄς μὴν τό 'σωνε κι αὐτὸς ὁ ξένος νὰ 'ρθῃ.
 Τί ταραχὴ μᾶς ἔφερε ! Καὶ τώρα γιὰ ζητιάνους
 καὶ γιὰ φτωχοὺς πιανόμαστε. Καὶ τὸ ξεφάντωμά μας
 γλύκα δὲν ἔχει πιά καμιά. Μᾶς πῆρε ἡ φαγωμάρα ».

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε· 405
 « Καημένοι, τρελλαθήκατε, καὶ τὸ μυαλό σας τώρα
 τὸ φαγοπότι νίκησε. Κάποιος θεὸς σᾶς σπρώχνει.
 Μὰ τώρα ποὺ χορτάσατε, στὸ σπίτι του ὁ καθένας
 ἂν θέλῃ ἄς πάῃ νὰ κοιμηθῇ. Δὲ διώχνω γὼ κανένα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόρησαν καὶ δάγκασαν τὰ χεῖλη 410
 μὲ τὸν Τηλέμαχο, γι' αὐτὰ ποὺ μίλησε μὲ θάρρος.
 Κι ἀπ' ὅλους ὁ Ἀμφίνομος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε,
 τοῦ Νίσου ὁ λεβέντης γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀρήτου·

- «Κανείς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς πῶν τὸ δίκιο ἅς μὴ θυμῶνῃ,
 κι ἔτσι στὸν ἄλλο ν' ἀπαντᾷ μὲ θυμωμένα λόγια. 415
 Μῆτε τὸν ξένο βρίζετε μῆτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους
 πού στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.
 Μόν' ἅς ἀρχίσῃ ὁ κεραστὴς νὰ βάζῃ στὰ ποτήρια
 νὰ στάξουμε καὶ σπίτι μας νὰ πᾶ νὰ κοιμηθοῦμε.
 Τὸν ξένο ἅς τὸν ἀφήσουμε στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 420
 Ἰκέτῃ του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει κι ἅς φροντίσῃ».
- Εἶπε κι ἐκεῖνοι πρόθυμα τ' ἀκούσανε τὸ λόγο.
 Κι ὁ Μούλιος ὁ πολεμιστὴς τοὺς κέρασε κροντήρι,
 τοῦ Ἀμφινόμου ὁ παραγιός, ἀπ' τὸ Δουλίχι ὁ κράχτης,
 καὶ σ' ὅλους γύρω μοίρασε. Κι ἀφοῦ στοὺς ἀθανάτους 425
 ἔσταξαν τὸ γλυκὸ κρασί, ἤπιαν στερνὰ κι ἐκεῖνοι.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 ξεκίνησε στὸ σπίτι του νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας.

Τ

- Στὸ σπίτι του ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, καὶ στὸ νοῦ του
 μὲ τὴν Παλλάδα ἀνάδευε τὸ φόνο τῶν μνηστήρων.
 Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχτά του λόγια·
 «Ἀνάγκη πᾶσα τ' ἄρματα νὰ βάλῃς ὅλα μέσα, 5
 καὶ τοὺς μνηστήρες νὰ πλανᾷς μὲ μαλακά σου λόγια·
 ἂν τύχῃ καὶ τ' ἀναζητοῦν καὶ σὲ συχνοξετάζουν,
 θὰ πῇς· Τὰ πῆρα ἀπ' τὸν καπνὸ, γιατί δὲν ἦταν ὅμοια,
 ὡς τάφησε ὁ πατέρας μου σὰν ἔφυγε στὴν Τροία,
 μόν' ἔχασαν τὴ λάμψῃ τους ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἀχνα.
 Κι ἓνα ἄλλο μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου πιὸ μεγάλο, 10
 μὴ χυπηθῇτε, ἂν ἄξαφνα πιαστῇτε ἀπὸ μεθύσι,
 καὶ τὸ τραπέζι μολευτῇ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἷμα,
 γιατί καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο
 κι ὅξω τὴ βᾶγια Εὐρύκλεια φωνάζοντας τῆς εἶπε· 15
 «Κλεῖστε τίς ἄλλες, βᾶγια μου, γυναῖκες στὸ παλάτι,

ὅσο νὰ βάλω τ' ἄρματα στὴν ἀποθήκη μέσα,
 γιὰτὶ τὰ μαύρισε ὁ καπνὸς ἀφρόντιστα στὴ σάλα,
 σὰν ἔφυγε ὁ πατέρας μου, κι ἐγὼ μωρὸ ἤμουν τότε.
 θὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ, καπνὸς νὰ μὴν τὰ φτάνη ». 20

Πάλε ἔτσι ἡ βάργια Εὐρύκλεια μὲ δύο της εἶπε λόγια·
 « Εἴθε, παιδί μου, ν' ἀρχίζες νὰ προνογᾷς πιά τώρα
 καὶ νὰ φυλάς τὸ σπίτι σου, τὸ βίός σου νὰ προσέχης.
 Μὰ πές μου, τότε ποιά θὰ ρθῇ μαζί σου φῶς νὰ φέρῃ ;
 Τίς δοῦλες ποὺ θὰ σοῦ 'φεγγαν, νὰ βγοῦν δὲν τίς ἀφήνεις ». 25

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Αὐτὸς ὁ ξένος. Ἄνεργος στὸ σπίτι μου δὲ θέλω
 νὰ κάθεται ὅποιος θρέφεται, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' τὰ ξένα ».
 Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα,
 κι ἔκλεισε τ' ἀψηλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες. 30

Τότε πετάχτηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὸ γιό του
 καὶ μέσα κράνη φέρνανε κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες
 κι ἄλλα κοντάρια μυτερὰ. Κι ἐμπρὸς τοὺς ἡ Παλλὰδα
 μὲ φῶς λαμπρὸ τοὺς ἔφεγγε, λύχνο χρυσὸ κρατώντας.
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 35

« Μεγάλο θάμα εἶναι κι αὐτό, πατέρα μου, ποὺ βλέπω.
 Οἱ τοῖχοι, τὰ μεσόστυλα τοῦ παλατιοῦ τὰ ὠραῖα,
 τὰ λάτινα, τὰ πάτερα, μὲ τοὺς ψηλοὺς τοὺς στύλους,
 ὅλα μιὰ λάμπη λαμπερὴ μοῦ φαίνονται πῶς χύνουν.
 Κάποιος θεὸς ἀπ' τὰ ψηλὰ οὐράνια μέσα θὰ 'ναι ». 40

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Σώπα καὶ μὴ ρωτᾷς γι' αὐτά, τὴ σκέψη σου μὴ δείχνης.
 Τέτοια ἡ συνήθεια τῶν θεῶν ποὺ μένουν στὰ οὐράνια.
 Μόν' πῆγαινε νὰ κοιμηθῇς κι ἐδῶ θὰ μείνω μόνος,
 τίς δοῦλες καὶ τὴ μάνα σου νὰ τίς πειράξω ἀκόμα. 45
 Τό 'να καὶ τ' ἄλλο θὰ ρωτᾷ μὲ κλάματα νὰ μάθῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος βγῆκε ἔξω ἀπ' τὸ παλάτι
 καὶ στὸ γιγατάκι πῆγαινε μὲ φῶτα, μὲ λαμπάδες,
 ὅπου καὶ πρὶν κοιμόντανε, σὰν τοῦ ῥχονταν ὁ ὕπνος.
 Ἐκεῖ καὶ τότε πλάγιασε προσμένοντας νὰ φέξῃ. 50

Στὸ σπίτι τοῦ ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ στὸ νοῦ τοῦ
 μὲ τὴν Παλλὰδα ἀνάδευε τὸ φόνο τῶν μνηστήρων.

Ἄπ' τὸν κοιτῶνα ἡ φρόνιμη τότε ἤρθε ἡ Πηνελόπη,
 παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη.

Τῆς βάζουν στὴ φωτιά κοντὰ τὸ τορνευτὸ θρονὶ τῆς,
 μ' ἀσήμι καὶ μὲ φίλντισι ἀπάνω στολισμένο,

ποῦ τό 'καμε ὁ Ἰκμάλιος, κι εἶχε σκαμνὶ ἐνωμένο,
 γιὰ ν' ἀκουμπᾷ τὰ πόδια τῆς καὶ μὲ προβιά τὸ στρώνουν.

Σὲ κεῖνο ἀπάνου ἡ φρόνιμη καθόνταν Πηνελόπη.

Ἄπ' τὸ παλάτι τρέξανε κι οἱ λευκοχέρες δοῦλες,
 κι ἀπ' τὰ τραπέζια σήκωναν προσφάγια καὶ ποτήρια,

ποῦ πίνανε οἱ παράτολμοι μνηστήρες, κι ἄλλες πάλι
 τ' ἀποκαίδια ρίζανε στὴ γῇ τῶν μασαλάδων,

κι ἄκαυτα ξύλα σώριασαν, νὰ κάμουν φῶς καὶ ζέστη.

Κι ἡ Μελανθῶ δευτέρωσε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα:

« Ἐδῶ ὅλη νύχτα θά 'χουμε κι ἀπόψε τὸν μπελά σου,

στὸ σπίτι νὰ στριφογυρνᾷς, νὰ λαχταρᾷς τίς δοῦλες ;

Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, ἀδιάντροπε κι ὅ,τι ἔφαγες σοῦ φτάνει
 νὰ μὴν τίς φᾶς μὲ τὸ δαυλὶ, κι ὅξω τὸ δρόμο πιάσης ».

Τότε λοξὰ τὴν κοιτάξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε:

« Γιατί, καημένη, μ' ἄπονη καρδιὰ μαζὶ μου τὰ 'χεις ;

Μήπως γιατί εἶμαι ἀδύνατος καὶ κακοφορεμένος

καὶ ζητιανεύω στὸ χωριό ; Ἔτσι μὲ σπρώχνει ἡ ἀνάγκη.

Τέτοιοι εἶναι οἱ ἄμοιροι οἱ φτωχοὶ κι οἱ παραπεταμένοι.

Ἦμουν κι ἐγὼ καμιά φορὰ στὸν κόσμον εὐτυχισμένος,

μὲ πλούσιο σπίτι, καὶ συχνὰ στοὺς καταφρονεμένους,

ὅποιος κι ἂν ἦταν, ἔδινα, κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη.

Χιλιάδες εἶχα παραγιούς κι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πλῆθος,

ποῦ χαίρονται οἱ καλόζωοι καὶ τοὺς καλοῦν ἀφέντες.

Μὰ ὁ Δίας μοῦ τὰ σκόρπισε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη.

Γι' αὐτὸ καὶ σύ, κορίτσι μου, φυλάξου μὴν τίς χάσης

τίς ὁμορφιές ποῦ ἀνάμεσα στίς ἄλλες δοῦλες ἔχεις

ἢ μὴ θυμώση ἡ φρόνιμη κυρά σου καὶ σὲ δείρῃ,

ἢ κι ὁ Δυσσέας ξαναρθῇ. Γιατὶ εἶναι ἀκόμα ἐλπίδα.

Κι ἂν πάλε ἐκεῖνος χάθηκε καὶ δὲν ξαναγυρίζη, 85
 μὲ τοῦ θεοῦ τῇ δύναμει ἔκαμε γιὰ λεβέντη,
 τὸ θεῖκὸ Τηλέμαχο, ποὺ ἂν σφάλῃ καμιὰ δούλα
 δὲν τοῦ γελᾷ τὸ μάτι του, γιατί εἶναι πιά μεγάλος ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια ἡ Πηνελόπη, 90
 τὴν παρακórη μάλωσε, τῆς λέει πικρὰ δυὸ λόγια·
 « Ἐννοια σου, σκύλα ἀδιάντροπη, ξετσιώπητη, σὲ βλέπω
 νὰ κάνῃς ἄσεβη δουλειά, ποὺ θὰ σοῦ βγῇ ἀπ' τὴ μύτη.
 Γιατὶ καλὰ τὸ γνώριζες καὶ τ' ἄκουσες ποὺ τό 'πα,
 πὼς ἤθελα στὸ σπίτι μου τὸν ξένο νὰ ρωτήσω,
 νὰ μάθω γιὰ τὸν ἄντρα μου, ποὺ λυώνω ἀπ' τὸν καημό του ». 95

Στὴν ἐπιστάτρα γύρισε τὴν Εὐρυνόμη κι εἶπε·
 « Φέρε, Εὐρυνόμη, ἓνα σκαμνὶ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο,
 νὰ κάτση ὁ ξένος νὰ μοῦ πῇ γι' αὐτὰ ποὺ θὰ ρωτήσω ».

Εἶπε, κι ἐκεῖνη γλήγορα σηκώνει καὶ τοῦ φέρνει 100
 ἓνα καλόφτιαστο σκαμνὶ καὶ μιὰ προβιά τοῦ στρώνει.
 Κάθισε τότε ἐκεῖ ὁ θεῖκός πολύπαθος Δυσσέας,
 κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πρωτάρχισε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἐένε, γιὰ τοῦτο πρῶτα ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήσω θέλω.
 Ποιὸς εἶσαι, ποιὸς ὁ τόπος σου, πόθε γονοκρατιέσαι ; »

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 105
 « Κανεῖς, κυρά, σ' ὅλη τὴ γῆ δὲ θὰ σοῦ βρῇ ψεγάδι.

Ἄλῃθεια φτάνει ἡ δόξα σου ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
 σὰν τ' ἄψεγγο τοῦ βασιλιᾶ πᾶχει λαοὺς κι ὀρίζει
 ἀντρειωμένους καὶ πολλοὺς μὲ τοῦ θεοῦ τὸ φόβο,
 κι ὅλο τὸ δίκιο σέβεται κι ἡ πλούσια γῆ τοῦ φέρνει 110
 στάρια, κριθάρια καὶ λυγοῦν ἀπὸ καρποὺς τὰ δέντρα,
 γενοῦν τ' ἄρνια κι ἡ θάλασσα βγάζει ἄφθονα τὰ ψάρια,
 ἀπ' τὴν καλὴ κυβέρνηση κι ὅλοι εὐτυχοῦν κοντὰ του.

Τώρα γιὰ τ' ἄλλα ρώτα με στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 μὰ μὴ ρωτᾷς τὸ γένος μου κι ὁ τόπος μου ποιὸς εἶναι, 115
 μὴ μοῦ γεμίσῃ τὴν καρδιά καημοὺς ἡ θύμησή τους.
 Γιατὶ εἶμαι πολυστέναχτος. Καὶ τό 'χω σὲ ντροπὴ μου
 στὸ ξένο σπίτι νὰ 'ρχομαι καὶ νὰ μοιρολογιέμαι.

Μήτε καὶ βγάξει ὄφελος ἂν κλαίῃ κανεὶς αἰώνια,
μήπως κι ἀτὴ σου, ἡ δούλα σου θυμώσῃ καὶ νομίσῃ 120
πὼς τὸ κρασί μὲ χτύπησε καὶ πνίγομαι ἀπ' τὸ κλάμα ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
« Ἄχ, ξένε μου, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
μοῦ σβήσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ πῆγαν 125
οἱ Ἀχαιοί, κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους, γιὰ τὴν Τροία.

Ναί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
καὶ δόξα θὰ 'χα πὺδ πολλή, κι ὁμορφα θὰ 'τανε ὅλα.
Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοί, πῶστειλε ἡ μοῖρα πλῆθος.

Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά, κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι, 130
στὴ δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμῃ, στὸ Δουλίχι,
κι ὅσοι ἄλλοι ἀκόμα κατοικοῦν στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι,
ὅλοι ἄθελά μου μὲ ζητοῦν καὶ καταλοῦν τὸ βίός μου.

Γι' αὐτὸ τοὺς ξένους δὲν ψηφῶ, μήτε ὅσους μοῦ προσπέφτουν,
μήτε τοὺς κράχτες, τοῦ χωριοῦ κάθε δουλειὰ ποὺ κάνουν. 135
Μὰ τοῦ Δυσσέα ὁ στερεμὸς μοῦ καίει τὰ φυλλοκάρδια.

Κι αὐτοὶ γιὰ γάμους νοιάζονται κι ἐγὼ τοὺς πλέκω δόλους.
Πρῶτα μὲ φώτισε ὁ θεὸς στὸν πύργο μου νὰ στήσω
ἓνα ἀργαλειὸ κι ἐκεῖ πανὶ νὰ πιάσω καὶ νὰ φάνω
μεγάλο καὶ ψιλόδιαστο. Κι ἄξαφνα σ' ὅλους εἶπα· 140

« Ἄφοῦ πιά πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
σταθῆτε, ἂν καὶ βιαζόσαστε, νὰ κάμετε τὸ γάμο,
ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ φάνω τοῦ Λαέρτη,
ἡ μαύρη μοῖρα ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀζύπνητου θανάτου,
μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες 145
πὼς πῆγε δίχως σάβανο κι ἂς εἶχε βιδὸς χιλιάδες ».

Ἔτσι εἶπα καὶ κατάπεισα τὴν ἄφοβη καρδιά τους.
Κι ἔφαινα τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα,
καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνα τὴ νύχτα.
Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισα νὰ τοὺς γελῶ μ' ἀπάτῃ. 150
Κι ὁ τέταρτος σὺν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
(οἱ μῆνες ὅταν πέρασαν κι ἤρθαν καιροὶ καὶ χρόνοι),

οἱ δοῦλες, σκύλες ἄπιστες, μὲ πρόδωσαν ποῦ μ' εἶδαν,
 κι ἤρθαν αὐτοὶ καὶ μ' ἔπιασαν καὶ μ' ἔβρισαν μὲ λόγια.
 Τότε, ἤθελα δὲν ἤθελα, τὸ τέλεψα ἀπ' ἀνάγκη. 155
 Τώρα τὸ γάμο δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεφύγω, ξένε,
 μήτε ἄλλη βρίσκω πρόφαση. Μὲ βιάζουν οἱ γονοὶ μου
 νὰ παντρευτῶ, κι ὁ γιόκας μου θυμώνει, ποῦ τὸ βίός του
 τὸ τρῶν. Γιατὶ μεγάλωσε. Τὸ σπίτι του σὰν ἄντρας,
 μὲ τοῦ θεοῦ τῇ δύναμει μπορεῖ νὰ διαφεντέψῃ. 160
 Πές μου καὶ σὺ τὸ γένος σου κι ὁ τόπος σου ποιὸς εἶναι.
 Μήτε ἀπὸ δρῦ γεννήθηκες παλιά, μήτε ἀπὸ πέτρα ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 δὲν παύεις πιά νὰ μὲ ρωτᾷς τὸ γένος μου νὰ μάθης ; 165
 Θὰ σοῦ τὰ πῶ, μὲ πιὸ πολλοὺς καημοὺς κι ἄς μὲ ποτίσης.
 Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τοῦ καθενὸς ποὺ λείπει,
 ὅπως ἐγώ, τόσον καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα,
 καὶ τρέχει μὲς στὶς ξενιτεῖς κι' ὅλο φαρμάκια πίνει.
 Μὰ κι ἔτσι αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ποῦ μὲ συχνοζετᾷξεις. 170
 Στὴ μέση τοῦ θαμποῦ γιγαλοῦ ἓνα νησὶ εἶναι ἡ Κρήτη,
 ὁμορφὴ καὶ πολύκαρπη καὶ θαλασσοκλεισμένη,
 πῶχει κατοίκους ἄπειρους κι ἔχει χωριά ἐνενήντα.
 Κάθε λαὸς κι ἡ γλῶσσα του. Τῶν Ἀχαιῶν τὰ γένη 175
 κι οἱ Κρητικοὶ οἱ λιοντόκαρδοι κι οἱ ἄξιοι Κυδωνιάτες,
 τῶν Δωριέων τρεῖς φυλές, κι οἱ Πελασγοὶ οἱ λεβέντες.
 Πόλλη μεγάλη εἶναι ἡ Κνωσὸ τῆς Κρήτης, ὅπου ὁ Μίνως
 τοῦ Δία συνομιλητῆς βασίλευε ἐννιά χρόνια.
 Πατέρας τοῦ πατέρα μου τοῦ Δευκαλίωνα ἦταν,
 ποῦ ἐμένα καὶ τὸν ἀρχηγὸ γέννησε Ἰδομενέα, 180
 ποῦ μὲ τοὺς δυὸ τ' Ἀτρέα γιούς πῆγε κι αὐτὸς στὴν Τροία
 μὲ τὰ κυρτὰ καράβια του, κι Αἰθωνα λένε ἐμένα.
 Ἐγὼ μικρότερος, κι αὐτὸς πρῶτος καὶ πιὸ λεβέντης.
 Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸν φίλεψα μὲ δῶρα τὸ Δυσσέα.
 Κακὸς τὸν ἔσπρωξε καιρός, σὰν πῆγαινε στὴν Τροία, 185
 κι ἀπ' τὸ Μαλιά τὸν ξώριασε, τὸν ἔβγαλε στὴν Κρήτη.

- Στὴν Ἄμνισσὸ σταμάτησε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,
 μὲς στῆς Ελλείθειας τῇ σπηλιά, σὲ δύσκολο λιμάνι.
 Καὶ τὸν Ἰδομενέα εὐτὺς στὴν πόλιν ζήτησε νὰ ἔβρῃ,
 πού φίλο του, ὅπως ἔλεγε, τὸν εἶχε καὶ προστάτῃ. 190
 Μὰ δέκα μέρες ἔντεκα θὰ ἔχαν περάσει, ἀφότου
 ἔφυγε αὐτὸς μὲ τὰ γοργὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία,
 κι ἐγὼ τὸν πῆρα σπίτι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα
 κι ἄρχοντικὰ τὸν φίλεψα, πού τὰ ἔχα πλούσια ὅλα.
 Μάζωξα ἀκόμα ἀπ' τὸ χωριὸ μαῦρα κρασί κι ἀλεύρι 195
 καὶ στοὺς συντρόφους του ἔδωσα πού πήγαιναν μαζί του,
 καὶ βόδια μου τοὺς ἔσφαξα γιὰ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά τους.
 Δώδεκα μέρες ἔμειναν οἱ Ἀχαιοὶ κοντά μου,
 γιατί σφοδρὸς τοὺς ἔκλεισε βοριάς, κι οὔτε νὰ στέκουν
 τοὺς ἄφηνε ὅζω στὴ στεριά. Στὶς δεκατρεῖς τὶς μέρες 200
 κάνουν πανιὰ καὶ φύγανε, σὰν ἔκοψε ὁ ἀγέρας ».
- Ἔπλαθε χίλια ψέματα, πού σὰν ἀλήθειες ἦταν,
 κι ἔκλαιγε ἐκείνη ἀκούγοντας κι ἡ ὄψη της χαλοῦσε.
 Κι ὅπως τὰ χιόνια στὰ ψηλὰ τὰ κορφοβούνια λυώνουν,
 πού σὰν τὰ στρώση ὁ Ζέφυρος, μετὰ ἡ Νοτιά τὰ λυώνει, 205
 κι ὅταν τὰ χιόνια λυώσουν πιά, φουσκώνουν τὰ ποτάμια,
 ἔτσι ἔλυανε ἀπ' τὰ κλάματα τ' ὠραῖο τὸ πρόσωπό της,
 ὡς ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της πού κάθονταν κοντά της.
 Κι ἐκεῖνος τῇ γυναίκα του πού θρήναε συμπονοῦσε
 κι ἀσάλευτα τὰ μάτια του στὶς κόχες τὰ κρατοῦσε, 210
 σὰ νὰ ἔτανε ἀπὸ κέρατο καὶ σίδηρο πλασμένα,
 καὶ τὰ ἔκρυβε μὲ προσοχὴ τὰ δάκρυα πού κυλοῦσαν.
 Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρήνο,
 πάλε ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ δυὸ της λόγια κι εἶπε·
- « Τώρα πιά, ξένε, ἐγὼ θαρρῶ πῶς θὰ σὲ πιάσω ἀλήθεια, 215
 ἀνίσως φιλοξένησες στ' ἄρχοντικό σου σπίτι,
 καθὼς μοῦ λές, τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς δικούς του ἀνθρώπους.
 Πές μου τί ροῦχα στὸ κορμὶ φοροῦσε καὶ πῶς ἦταν
 κι ἐκεῖνος κι οἱ συντρόφοι του πού πήγαιναν μαζί του ; »
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 220

- « Σὰ δύσκολο, βασίλισσα, νὰ σοῦ τὸν παραστήσω,
γιατὶ ἀπὸ τότε πέρασαν εἴκοσι τόσα χρόνια,
ἀφότου ἀπ' τὴν πατρίδα μου ξεκίνησε νὰ φύγῃ.
Μὰ πάλε κι ἔτσι θὰ σοῦ πῶ καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου·
Χλαίνα φοροῦσε κόκκινη, διπλή, σγουρή ὁ Δυσσέας, 225
πού 'χε καρφίτσα ὀλόχρυση μὲ δυὸ θηλυκωτήρια,
ἀπάνω μὲ σκαλίσματα. Στὰ μπροστινά του πόδια
σφιχτὰ κρατοῦσε ἓνα σκυλί, ζαρκάδι, πού 'χε βοῦλες
καὶ τό 'βλεπε νὰ σπαρταρᾷ. Κι αὐτὸ θαμάζανε ὅλοι,
χρυσὰ κι ἂν ἦταν, τὸ σκυλὶ νὰ πνίγῃ τὸ ζαρκάδι, 230
κι αὐτὸ τὰ πόδια τίναζε ζητώντας νὰ γλυτώσῃ.
Τὸν εἶδα ἀκόμα νὰ φορῇ χιτῶνα κεντημένο,
σὰν κρεμμυδότσουφλο ξερὸ παρόμοιο στὴ γυαλάδα.
'Ἔτσι ἦταν μαλακὸς κι αὐτὸς κι ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιο.
Γυναῖκες πού τὸν εἶδανε τότε θαμάζανε ὅλες. 235
Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ. Δὲν ξέρω ἂν ὁ Δυσσέας
τὰ πῆρε αὐτὰ ἀπ' τὸ σπίτι του τὰ ροῦχα πού φοροῦσε,
ἢ σύντροφος τοῦ τὰ 'δωσε σὰν μπῆκε στὸ καράβι,
ἢ κάποιος ξένος, πού πολλοὺς εἶχε ὁ Δυσσέας φίλους.
Γιατὶ ἦταν λίγοι οἱ Ἀχαιοὶ πού 'ταν μ' ἐκεῖνον ὅμοιοι. 240
Κι ἐγὼ ἓνα χάλκινο σπαθὶ τοῦ χάρισα καὶ κάπα
ὁμορφῇ, κόκκινη, διπλὴ καὶ κροσωτὸ χιτῶνα
καὶ μὲ τιμὲς τὸν ἔστειλα στὸ ὀρθόπλωρο καράβι.
Κράχτης μαζί του πήγαινε, λίγο σὰν πιὸ μεγάλος
στὰ χρόνια. Καὶ πῶς ἦτανε νὰ σοῦ τὸν παραστήσω. 245
Καμπούρης, μελαψός, σγουρός, Βρυβάδης τ' ὄνομά του,
κι ἀπ' ὅλους πιὸ καλύτερα τὸν εἶχε τοὺς συντρόφους,
γιατὶ εἶχανε μαζί κι οἱ δυὸ τὴν ἴδια πάντα γνώμῃ ».
- Εἶπε, καὶ πόθο πιὸ πολὺ τῆς ἔφερε νὰ κλάψῃ,
σὰ γνόρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια πού τῆς εἶπε. 250
Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρῆνο
πάλε τ' ἀπάντησε ἔπειτα μὲ δυὸ γλυκὰ τῆς λόγια·
« Ξένε, ἀπὸ τώρα πιά κι ἐμπρός — καὶ πρῶτα ἄς σὲ πονοῦσα —
σὰ φίλος θὰ 'σαι σπίτι μου καὶ θὰ σὲ προστατεύω.

Τὰ ροῦχα αὐτὰ μονάχη μου, καθὼς τὰ περιγράφεις, 255
 τοῦ τὰ ἴδωσα στὸ σπίτι μου, τὰ δίπλωσα, κι ἀπάνω
 ἔρραψα τὴν ὀλόχρυση καρφίτσα γιὰ στολίδι.
 Μὰ ἄχ! δὲ θὰ τὸν δεχτῶ ξανά στὸ σπίτι νὰ γυρίση.
 Μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
 νὰ πάη στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο-Τροία ». 260

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 μὴν τὸ χαλᾶς πιά τ' ὁμορφο τ' ἀφράτο πρόσωπό σου
 καὶ μὲ τοὺς θρήνους τὴν καρδιά στὰ στήθια σου μὴ λυώνης.
 Δὲ σὲ κατηγορῶ γι' αὐτό. Θρηνεῖ κάθε γυναίκα 265
 ποὺ χάση ταίρι ποθητό, πῶχει παιδιὰ μαζί του.

Πῶς τὸ Δυσσέα νὰ μὴν κλαῖς, ποὺ σὰ θεὸς λὲς κι ἦταν ;
 Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα, τὰ λόγια μου ν' ἀκούσης.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ καὶ τίποτε δὲν κρύβω·
 τὸ ξέρω, πῶς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας θὰ γυρίση 270

καὶ ζῇ κοντὰ στὴν καρπερὴ τῶν Θεσπρωτῶν τῇ χώρᾳ
 καὶ φέρνει πλῆθος θησαυροὺς πολύτιμους μαζί του,
 συνάζοντας ἀπ' τὰ χωριά. Μὰ τοὺς πιστοὺς συντρέφους
 τοὺς ἔχασε μὲ τὸ βαθὺ καράβι, στ' ἀφρισμένο
 τὸ πέλαγο, ὅπως ἔφευγε μακριὰ ἀπ' τὴ Θρινακία. 275

Γιατὶ μαζί του θύμωσε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς κι ὁ Ἥλιος,
 ποὺ φάγανε τὰ βόδια του οἱ ναῦτες τοῦ Δυσσέα,
 κι ὅλοι στὸ πολυτάραχο τὸ πέλαγος χαθῆκαν.
 Μονάχα ἐκεῖνον στὴ στεριά τὸν ἔβγαλε τὸ κύμα,
 σὲ μιὰ καρίνα караβιού, στὴ χώρα τῶν Φαίακων, 280
 ποὺ σὰ θεὸ τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι,
 κι ἄπειρα δῶρα τοῦ ἴδωσαν, κι ἤθελαν νὰ τὸν στείλουν
 ἄβλαβο στὴν πατρίδα του. Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Δυσσέας
 θὰ ἔτανε ἐδῶ, μὰ πῶς ὄφελος τὸ βρῆκε αὐτὸ πῶς ἦταν,
 στίς ξενιτειὲς γυρίζοντας πολλὰ νὰ θησαυρίζη. 285

Τόσο πολλὰ τεχνάσματα ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 ἤξερε τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς, ποὺ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος.
 Ἔτσι μοῦ τὰ πε ὁ Φεῖδωνας, τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ἀφέντης,

καὶ στάζοντας στὸ σπίτι μου ὀρκίζονταν μπροστά μου
 πὼς τὸ καράβι ρίζανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι 290
 κι ὅλοι ἔτοιμοι ἦταν στὴ γλυκεῖα πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρὶν, γιατί ἔτυχε καράβι
 τῶν Θεσπρωτῶν στὸ καρπερὸ Δουλίχι νὰ πηγαίνει.
 Μοῦ 'δειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς ποὺ σὺναξε ὁ Δυσσέας,
 ποὺ ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του 295
 Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βιδὸς ποὺ πῆγε στὸ παλάτι.
 Γιὰ τὴ Δωδώνη μοῦ 'λεγε πὼς ἔφυγε ὁ Δυσσέας,
 ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸ δρῦ, τὸ θέλημα τοῦ Δία
 ν' ἀκούσῃ, πὼς θὰ πῆγαινε στὴν πατρικὴ του χώρα,
 πῶλειπε χρόνια, ἂν φανερά εἶτε κρυφὰ θὰ φτάσῃ. 300
 "Ἐτσι ὁ Δυσσέας σώθηκε καὶ θὰ ῥθῃ ἐδῶ σὲ λίγο
 μήτε θὰ μείνῃ πιά καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 κι ἀπ' τὴ γλυκεῖα πατρίδα του. Κι ὡς τόσο παίρνω κι ὄρκο.
 "Ἄς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν θεῶν ὁ Δίας μάρτυράς μου,
 κι ἡ σιὰ ποὺ μὲ φιλοξενεῖ τοῦ ἀψέγαδου Δυσσέα, 305
 ἔτσι ὅπως σοῦ τὰ λέγω αὐτὰ καὶ θὰ τελέψουν ὅλα.
 Θὰ ῥθῃ ὁ Δυσσέας σπίτι του σ' αὐτὸ τὸ χρόνον ἀπάνω,
 ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθές. 310
 Τότε θὰ ἰδῇς τὴ γνώμη μου, τί δῶρα θὰ σοῦ δώσω,
 πολλά, ποὺ θὰ τὰ βλέπουνε καὶ θὰ σὲ μακαρίζουν.
 Μὰ νά, ἡ ψυχὴ μου προνογᾷ, θαρρῶ ὅπως καὶ θὰ γίνουν.
 Μήτε ὁ Δυσσέας θὰ ῥθῃ πιά μήτε καὶ σὺ νὰ φύγῃς
 θὰ τ' ἀξιοθῇς, γιατί ὁδηγούς δὲν ἔχουμε πιά τέτοιους, 315
 σὰν τὸ Δυσσέα, σπίτι μας, ἀνίσως ζοῦσε ἐκεῖνος,
 τοὺς ξένους νὰ φιλοξενᾷ καὶ νὰ καταβοδώνει.
 Μὰ ἔλᾳτε, δοῦλες, λοῦστε τον καὶ στρῶστε του κρεβάτι
 μὲ στρῶμα καὶ σκεπάσματα καὶ καθαρὴ ἀντρομίδα,
 νὰ ζεσταθῇ προσμένοντας ὅσο νὰ φέξῃ ἡ Αὐγούλα. 320
 Καὶ λοῦστε τον πρῶι πρῶι καὶ τρίψτε τον μὲ λάδι,
 κοντὰ μὲ τὸν Τηλέμαχο νὰ κάτση στὸ τραπέζι.

Κι ἂν τοῦ χαλάσῃ τὴν καρδιά κανεῖς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
κακὸ δικό τους, μήτε πιά θὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν,
κι ἂς πάῃ νὰ βράζῃ ἀπ' τὸ θυμὸ στὰ σωθικά ἡ καρδιά τους. 325

Γιατί, πῶς, ξένε, θὰ πειστῆς πὼς ξεπερνῶ τις ἄλλες
γυναῖκες στὰ φερσίματα καὶ στὴν καλὴ τὴ γνώμη,
ἂν τρῶς στὸ σπίτι μου ἄλουστος καὶ κακοφορεμένος ;
"Ολοι λιγόχρονοι οἱ θνητοὶ γεννήθηκαν στὸν κόσμο.

"Οποῖος ἔχει ἄπονη καρδιά κι ἀνήμερη τὴ γνώμη 330
τὸν καταριοῦνται συμφορὲς ἐνόσω ζῇ νὰ πάθῃ,
καὶ πεθαμένον ἔπειτα τὸν κατακρίνουν ὅλοι.

Κι ὅποιος σταθῇ πανετικὸς καὶ μὲ καλὴ τὴ γνώμη,
οἱ ξένοι ἐκείνου διαλαλοῦν στὸν κόσμον τ' ὄνομά του,
καὶ μ' ἓνα στόμα οἱ ἄνθρωποι καλὸν τὸν ὀνομάζουν ». 335

Κι ἀπάντησε ὁ πολῦσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
σιχάθηκα τὰ στρώματα καὶ τὰ λευκὰ σεντόνια,
ἀφότου μὲ μακροῦ πο καράβι ξεκινώντας
τὰ χιονοσκεπέαστα βουνὰ πρωτάφησα τῆς Κρήτης. 340

Σὰν πρῶτα ἐγὼ θὰ κοιμηθῶ, νύχτα ἄγρυπνη περνώντας.
Νύχτες πολλὰς κοιμήθηκα σὲ φτωχικὸ κρεβάτι,
τὴ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ νὰ φέξῃ καρτερώντας.
Μήτε ποδονιψίματα πιά λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου,
μήτε καμιά ἀπ' τις δοῦλες σου τὸ πόδι μου θ' ἀγγίξῃ, 345
ἀπ' ὅσες στὸ παλάτι σου κι ἂν ἔχῃς παρακόρες,
ἐκτὸς ἂν τύχῃ μιὰ γριὰ παλιὰ καλὴ γυναίκα,
ποὺ τόσα πέρασε κι αὐτὴ ὅσα κι ἐγὼ ἔχω πάθει.

Μιὰ τέτοια δὲ θὰ τ' ἀρνηθῶ τὸ πόδι μου ν' ἀγγίξῃ ». 350

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Καλέ μου ξένε, ἄλλος κανεῖς στὸ σπίτι μου δὲν ἦρθε
ἔτσι καλὸς καὶ γνωστικὸς ἀκόμα ἀπ' ἄλλους τόπους
ὡς εἶσαι σύ, ποὺ γνωστικὰ κι ὅλα τὰ λὲς μὲ κρίση.
"Εχω μιὰ τέτοια ἐγὼ γριὰ, καλὴ καὶ στοχασμένη,
πῶρεψε καὶ μεγάλωσε τὸν ἄμοιρο Δυσσέα, 355
κι ὅταν τὸν γέννα ἡ μάνα του, στὰ χέρια της τὸν πῆρε.

Αὐτή, κι ἄς εἶναι ἀδύναμη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνῃ.
 Σήκω, καλή μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ πλύνῃς
 τώρα τὸ συνομήλικο. Τέτοιος πιά κι ὁ Δυσσέας
 θὰ ἔναι στὰ πόδια σὰν κι αὐτόν, τέτοιος στὰ χέρια θὰ ἔναι. 360
 Γιατὶ γερνοῦν οἱ συμφορὲς τὸν ἄνθρωπο ἅψε σβῆσε ».

Εἶπε, καὶ σκέπασε ἡ γριὰ τὴν ὕψη μὲ τὰ χέρια
 κι ἔχυνε δάκρυα φλογερὰ καὶ μὲ παράπονο εἶπε·
 « Ὁχου, παιδί μου, ἡ δύστυχη γιὰ σένα ἐγώ, πού ὁ Δίας
 ἀπ' ὅλους σέ κατὰτρεξε, θεόφοβος κι ἄς ἦσουν. 365

Γιατὶ κανεὶς ἄλλος θνητὸς στὸ βροντολάλο Δία
 τόσα δὲν ἔκαψε μηριὰ καὶ διαλεχτὲς θυσίες
 δὲν πρόσφερε, ὅσες τοῦ ἔκανες, θερμὰ παρακαλώνοντας
 νὰ ἰδῇς καλὰ γεράματα καὶ νὰ χαρῆς τὸ γιό σου.
 Τώρα μονάχου σοῦ ὀσβησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα. 370

Ἔτσι κι ἐκεῖνον θὰ γελοῦν στίς ξενιτειὲς οἱ δοῦλες,
 ἂν πάῃ σὲ σπίτι ἀρχοντικό, καθὼς αὐτὲς οἱ σκύλες
 σὲ περιπαίζουν, καὶ γι' αὐτὸ δὲ θέλεις νὰ σὲ πλύνουν,
 κι ἀπ' τίς ντροπὲς τους δὲν μπορεῖς στὰ μάτια νὰ τίς βλέπῃς,
 κι ἐμένα πού ἔμαι πρόθυμη προστάζει ἡ Πηνελόπη. 375

Κι ἐγὼ γιὰ σένα καὶ γι' αὐτὴ τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω,
 γιατί ἡ καρδιά μου σὲ πονεῖ μ' αὐτὰ πῶχεις περάσει.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.
 Ξένοι πολλοὶ ταλαίπωροι ἐδῶ ἤρθαν, μὰ δὲν εἶδα
 ἄλλον νὰ μοιάζῃ στὴ φωνή, στ' ἀνάστημα, στὰ πόδια,
 ὡς τώρα ἀκόμα, καθὼς σὺ μὲ τὸ Δυσσέα μοιάζεις ». 380

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Ὅλοι τὸ λένε αὐτό, κυρά, ὅσοι μᾶς εἶδαν κι ἄλλοι,
 πὼς ἔτσι μοιάζουμε πολὺ ἓνας στὸν ἄλλο οἱ δυὸ μας,
 καθὼς καὶ σὺ μὲ τὴ σοφὴ τὴ γνώμη σου τὸ βρῆκες ». 385

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφερε ἡ γριὰ ἓνα λαμπρὸ λεβέτι
 πού ἔχε γιὰ τὸ ποδόλουτρο, κι ἔχυσε πρῶτα κρύο
 νερὸ κι ἀμέσως τὸ ζεστό. Τότε ἔκατσε ὁ Δυσσέας
 μακριὰ ἀπ' τὸ τζάκι κι ἔστρεψε τὸ σῶμα στὸ σκοτάδι,
 γιατί φοβήθηκε ἄξαφνα μὴν πιάσῃ τὴν πληγὴ του 390

καὶ τὸν γνωρίσῃ καὶ οἱ δουλειῆς βγοῦν ὅλες πιά στή μέσῃ.
 Κοντά του πῆγε καὶ ἄρχισε τὰ πόδια του νὰ πλύνῃ,
 καὶ τὴν πληγὴ του γνώρισε ποῦ τοῦ 'καμε μιὰ μέρα
 ὁ κάπρος μὲ τὸ δόντι του, στὸν Παρνασσό ὅταν πῆγε
 καὶ βρῆκε τὸν Αὐτόλυκο μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του, 395
 τὸν πάππο του ἀπ' τὴν μάνα του, ποῦ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος
 στοὺς ὄρκους καὶ στὶς πονηριές, ὅσα χαρίσματα εἶχε
 ἀπ' τὸν Ἑρμῇ, γιατί μὴριὰ τοῦ 'καιγε ἀρνιῶν καὶ τράγων
 καὶ τὸν συνόδευε παντοῦ, βοηθός του καὶ προστάτης.
 Σὰν ἔφτασε ὁ Αὐτόλυκος στὸ καρπερὸ τὸ Θιάκι, 400
 ἓνα παιδὶ νιογέννητο τῆς θυγατρὸς του βρῆκε
 καὶ ἡ Εὐρύκλεια τοῦ τό 'βαλε στὰ γόνατά του ἀπάνω,
 ὅταν ἀπόφαγε καὶ εὐτύς ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Ὁ ἴδιος τώρα, Αὐτόλυκε, πὲς τ' ὄνομα ποῦ θέλεις,
 γιὰ τὸ παιδὶ τῆς κόρης σου, ποῦ λαχταροῦσες νὰ 'χῃς ». 405
 Κι ἀπάντησε ὁ Αὐτόλυκος καὶ ἔτσι εἶπε μὲ χαρὰ του·
 « Τ' ὄνομα βγάλιν ποῦ θὰ πῶ, κόρη μου καὶ γαμπρέ μου.
 'Εγὼ ποῦ ἐμπρός σας βλέπετε, καὶ σ' ἄντρες καὶ γυναῖκες
 πολλὰς ὠδίνες ἔφερα, στή γῇ τὴν πολυθρόφα.
 Δυσσέα λέτε τὸ παιδί, καὶ ὅταν πιά μεγαλώσῃ 410
 καὶ ἔρθῃ κατὰ τὸν Παρνασσό, στὸ μητρικὸ του σπίτι,
 πᾶχω τοὺς θησαυροὺς μου ἐκεῖ, πολλὰ θὰ τοῦ χαρίσω
 ἀπ' ὅλα, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδίσω ».

Αὐτὰ τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ πῆγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 νὰ πάρῃ, καὶ ὁ Αὐτόλυκος καὶ οἱ γιοὶ του μὲ χαρὰ τοὺς
 τὸν δέχτηκαν καὶ μὲ γλυκὰ τὸν χαιρετοῦσαν λόγια. 415
 Κι ἡ Ἀμφιθέα, ἡ σεβαστὴ τῆς μάνας του ἡ μητέρα,
 τὸν πῆρε, τὸν ἀγκάλιασε, τὰ μάτια του φιλοῦσε.
 Πρόσταξε καὶ ὁ Αὐτόλυκος τοὺς γιούς του νὰ ἐτοιμάσουν
 τραπέζι, καὶ ὅλοι ὑπάκουσαν καὶ ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Φέρανε βόδι ἀρσενικὸ πεντὰχρονο καὶ ἀμέσως 420
 τό 'γδαραν, τὸ συγύρισαν καὶ τό 'καμαν κομμάτια
 καὶ τεχνικὰ τὸ λιάνισαν καὶ τὸ περνοῦν στὶς σοῦβλες.
 Τὸ ψήνουν ὁμορφα ὁμορφα καὶ μερδικὰ μοιράζουν.

- Τότε ὅλη μέρα τρώγανε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
καὶ τίποτε δὲν ἔλειπε πού νὰ ποθῇ ἡ καρδιά τους. 425
- Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειφε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε ὅλοι κοιμηθήκανε καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνο.
Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
γιά τὸ κυνήγι κίνησαν οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου,
μὲ τὰ σκυλιά τους καὶ μ' αὐτοὺς κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας. 430
- Στὸ δασοφούντων βουνὸ τὸν Παρνασσὸ ἀνεβαίνουν
κι ἀπάνω βγῆκαν στὶς κορφές τὶς ἀνεμοδαρμένες.
Κι ἀπέ, σὰν πρωτοχρύσωνε ὁ ἥλιος τὰ χωράφια,
βαθιά ἀπ' τὸ σιγαλότρεχο τὸν Ὠκεανὸ ὅπως βγῆκε,
στὸ λόγγο μπῆκαν οἱ ὁδηγοί, καὶ ψάχνοντας τ' ἀχνάρια 435
τρέχανε ἐμπρός τους τὰ σκυλιά. Κι οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου
πήγαιναν πίσω καὶ μ' αὐτοὺς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
κοντὰ στοὺς σκύλους, τὸ μακρὺ κοντὰρι του κουνώντας.
Κάπρος μεγάλος λάγιαζε μὲς στὸ πυκνὸ λαγκάδι,
πού δὲν τὸ πείραζε ἡ ὄρμη τοῦ νοτισμένου ἀνέμου, 440
μήτε κι ὁ ἥλιος τὸ ἔφρυγε μὲ τὶς λαμπρές του ἀχτίδες,
κι οὔτε τὸ πέρναε ἡ βροχή. Τόσο ἦταν λογγωμένο,
κι εἶχε χυμένα καταγῆς πυκνὸ σωρὸ τὰ φύλλα.
Κι ὥς ἄκουσε ποδοβολή σκυλιῶν κι ἀντρῶν νὰ φτάνουν,
ἀπ' τὸ λαγκάδι χύμηξε καὶ στάθηκε μπροστά τους 445
μ' ὀλόρθες τρίχες, καὶ φωτιᾶς τὰ μάτια του πετοῦσαν.
Πρῶτος ἀπάνω του ὄρμησε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας
νὰ τὸν χτυπήσῃ, σηκωτὸ κρατώντας τὸ κοντὰρι,
μὰ πρὶν ὁ κάπρος πρόλαβε κι ἴσα στὸ γόνα ἀπάνω
τὸν πλήγωσε, ὅπως χύθηκε ξυστά, κι ἓνα κομματί 450
σάρκα τοῦ πῆρε κάμποση. Τὸ κόκαλο δὲ βρῆκε.
Δεξιὰ στὸν ὦμο βάρεσε τὸν κάπρο κι ὁ Δυσσέας,
καὶ τοῦ γεροῦ του κονταριοῦ πέρασε ἡ μύτη πέρα,
καὶ στρώθηκε μουγγρίζοντας καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.
Κοίταξαν τ' Αὐτολύκου οἱ γιοὶ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα, 455
καὶ τὴν πληγὴ τοῦ δέσανε καὶ τοῦ ἔπιασαν τὸ αἷμα
μὲ ξόρκια, κι ἤρθαν ἔπειτα στὸ πατρικὸ τους σπίτι.

Τότε ὁ θεϊκὸς Αὐτόλυκος μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του
τὸν γιάτρεψαν καὶ τοῦ ἔδωσαν δῶρα λαμπρά, καὶ πίσω
χαρούμενο τὸν ἔστειλαν χαρούμενοι στὸ Θιάκι. 460

Τὸ γυρισμὸ του χάρηκαν οἱ σεβαστοὶ γονιοὶ του.
καὶ τὸν ρωτοῦσαν τὴν πληγὴ νὰ μάθουν πῶς τὴν πῆρε.
Κι αὐτὸς τοὺς ἐξιστόρησε πῶς στὸ κυνήγι ὁ κάπρος
τὸν πλήγωσε μὲ τ' ἄσπρο του τὸ δόντι, ὅταν ἀνέβη
μὲ τοῦ Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στοῦ Παρνασσοῦ τίς ράχες. 465

Αὐτὴ ἦταν πῶπιασε ἡ γριά, μ' ὀρθάνοιχτες τίς χοῦφτες
νὰ πλύνῃ, καὶ τὴ γνῶρισε κι ἀπόλυσε τὸ πόδι,
κι ὥς ἔπese στὸ χάλκινο λεβέτι μέσα ἡ κνήμη,
ἄχρησε ἐκεῖνο κι ἔγειρε, καὶ τὸ νερὸ ὅζω ἐχύθη.
Χαρὰ μαζὶ τὴν ἔπιασε καὶ πόνος τὴν καρδιά της, 470
καὶ δάκρυσαν τὰ μάτια της καὶ πιάστηκε ἡ φωνὴ της,
καὶ τὸ πηγούνι τοῦ ἔπιασε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα:
« Ἄχ, ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, παιδί μου ἀγαπημένο,
κι ἡ ἔρμη δὲ σὲ γνῶρισα πρὶν στὴν πληγὴ σου ἀπλώσω ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ μάτια της στὴν Πηνελόπη στρέφει 475
μὲ γνέψιμό της νὰ τῆς πῇ τὸ ταίρι της πὼς ἦρθε.

Μὰ δὲν μποροῦσε αὐτὴ νὰ ἰδῇ, μήτε νὰ καταλάβῃ,
γιατὶ ἡ Παλλάδα ἄλλοῦ τὸ νοῦ τῆς εἶχε γυρισμένο.
Τὴν πιάνει τότε ἀπ' τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δεξιὸ ὁ Δυσσέας,
κι εὐτὺς κοντά του τὴν τραβᾷ μὲ τ' ἄλλο καὶ τῆς εἶπε· 480

« Θεός, καλομένα, νὰ χαθῶ ; Ἡ ἴδια ἀπ' τὸ βυζὶ σου
τὸ γάλα σου μὲ πότισες. Κι ἔφτασα στὴν πατρίδα,
στερνὰ ἀπὸ χίλια βάσανα, στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον.
Μὰ τώρα, ἀφοῦ μὲ γνῶρισες, θεὸς λὲς καὶ σοῦ τὸ 'πε,
σώπα, μὴν τύχη ἄλλος κανεὶς στὸ σπίτι καὶ τὸ μάθη. 485
Κι ἓνα μου λόγο θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῇς, θὰ γίνῃ.
Ἄν τοὺς μνηστῆρες ὁ θεὸς μ' ἀφήσῃ νὰ ξεκάμω,
δὲ θὰ γλυτώσῃς μήτε σύ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι,
ὅταν σκοτώνω σπίτι μου τίς ἄλλες παρακόρες ».

Μίλησε πάλε ἡ γνωστικὰ Εὐρύκλεια κι ἔτσι τοῦ 'πε. 490
« Τί λόγια εἶναι, παιδάκι μου, ποὺ βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα ;

Ξέρεις πώς εἶναι ἀλύγιστη κι ἀδάμαστη ἡ καρδιά μου,
καὶ θά 'μαι σὰν τὸ σίδερο καὶ τὴ σκληρὴ τὴν πέτρα.

Κι ἔνα ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.

Ἄν μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσης τοὺς μνηστῆρες,
ὅλες πιά τότε θά σοῦ πῶ τίς δοῦλες τοῦ σπιτιοῦ σου
κι αὐτὲς ποὺ σ' ἀτιμάσανε κι ὅσες δὲν ἔχουν κρῖμα ».

495

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Δὲν εἶναι ἀνάγκη, βάρια μου, νὰ μοῦ τίς ὀνομάσης.

Καλὰ κι ἐγὼ τὴν καθεμιὰ θά τὴ γνωρίσω ὁ ἴδιος.

500

Μὰ σῶπα τώρα, κι οἱ θεοὶ ὡς θέλουν θά τὰ φέρουν ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἡ γερόντισσα βγῆκε ὅζω ἀπ' τὸ παλάτι,
νὰ πάη νὰ φέρῃ ἄλλο νερό, σὰ χύθηκε τὸ πρῶτο.

Κι ἔπειτα σὰν τὸν ἔλουσε κι ἔτριψε μὲ τὸ λάδι,

πάλε ὁ Δυσσέας στὴ φωτιά σίμωσε τὸ σκαμνὶ του

505

νὰ ζεσταθῇ καὶ τὴν πληγὴ τύλιξε μὲ κουρέλια.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἄρχισε τότε κι εἶπε·

« Ἀκόμα, ξένε, κάτι τι νὰ σὲ ρωτήσω θέλω.

Κοντεύει τώρα τῆς γλυκειᾶς ἀνάπαψης ἡ ὥρα,
καθεὶς τὸν ὕπνο νὰ χαρῇ, μ' ὅσους καημοὺς κι ἂν ἔχῃ.

510

Μὰ ἐμένα ἡ μοῖρα ἀμέτρητες μοῦ χάρισε τίς πίκρες.

Γιατὶ τίς μέρες μου περνῶ μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,
καὶ τίς δουλειές μου σπíti μου κοιτάζω καὶ τίς δοῦλες.

Κι ὅταν ἡ νύχτα πιά ἀπλωθῇ κι ὅλοι γλυκὰ κοιμοῦνται,
πλαγιάζω στὸ κρεβάτι μου καὶ τὴν καρδιά μου βόσκουν
χιλιάδες λογισμοὶ πικροὶ ποὺ δάκρυα μὲ ποτίζουν.

515

Κι ὅπως τ' ἀηδόνι τὸ χλωμό, ἡ κόρη τοῦ Πανδάρου,

ὅταν προβάλλῃ ἡ ἀνοιξή, θρήνου τραγούδια ἀρχίζει

μὲς στὰ πυκνὰ φυλλώματα ποὺ κάθεται τῶν δέντρων,

καὶ χύνει, ἀλλάζοντας σκοπούς, πολύφωνα τραγούδια,

520

τ' ἀγαπημένο της παιδί τὸν Ἰτυλο θρηγνώνοντας,

ποὺ ἀπρόσεκτα τὸ σκότωσε, τὸ γιὸ τοῦ ἀφέντη Ζήθου,

ἔτσι κι ἐμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ στριφογυρίζει ὁ νοῦς μου,

πότε μὲ τὸ παιδί μου ἐδῶ νὰ μείνω, νὰ προσέχω

τὸ βιός μου καὶ τίς δοῦλες μου καὶ τὸ ψηλό μου σπíti,

525

σεβούμενη τὸν ἄντρα μου καὶ τοῦ λαοῦ τῇ γνώμῃ,
καὶ πότε ἓνα ἄλλον Ἀχαιο, τὸν πιδ καλὸ, νὰ πάρω
ποῦ θέλει νὰ μὲ παντρευτῇ καὶ πλούσια δῶρα δίνει.
Κι ἐνόσω ἀκόμα ἦταν μικρὸς κι ἀνήξερὸς ὁ γιὸς μου,
δὲ μ' ἄφηνε νὰ παντρευτῶ, τὸν ἄντρα μου ν' ἀφῆσω. 530
Μὰ τώρα ποῦ μεγάλωσε καὶ τὸν στολίζει ἡ νιότη,
στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου παρακαλεῖ νὰ φύγω,
γιατὶ λυπᾶται ποῦ τοῦ τρῶν τὸ βίος του ἐδῶ οἱ μνηστῆρες.
Μόν' ἄκου αὐτό μου τ' ὄνειρο νὰ μοῦ τὸ ξεδιαλύνῃς.
Εἴκοσι χῆνες σπίτι μου ἀπ' τὸ νερὸ ὅξω βγῆκαν 535
κι ἔτρωγαν στάρι κι ἡ καρδιά νὰ βλέπω μοῦ χαϊρόνταν.
Κι ἓνας αἰτὸς περήφανος, αἰτὸς καμπουρομύτης,
χύμηξε ἀπὸ ψηλὴ κορφή κι ἔκοψε τὸ λαιμὸ τους,
κι ὅλες σωρὸς τεντώθηκαν, καὶ στὸ γαλάζιο αἰθέρα
πέταξε πάλε κι, ἔφυγε. Κι ἐγὼ μὲς στ' ὄνειρό μου 540
θρηνοῦσα καὶ ξεφώνιζα. Κι ὁλόγυρά μου τότε
τρέξανε οἱ καλοπλέξουδες Ἀχαιοποῦλες κι ἦρθαν,
ἐνῶ θρηνοῦσα πῶχασα ἀπ' τὸν αἰτὸ τις χῆνες.
Γύρισε πάλε κι ἔκατσε στοῦ παλατιοῦ τῇ στέγῃ
κι ἔτσι μ' ἀνθρώπινη φωνὴ μ' ἐμπόδιζε καὶ μοῦ 'πε· 545
«ὦ Πηνελόπη, μὴ χολιᾶς κι ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἦταν,
μόν' ἦταν ὄραμα καλὸ ποῦ θ' ἀληθέψῃ. Οἱ χῆνες
εἶναι οἱ μνηστῆρες κι ὁ αἰτὸς ὁ ἄντρας σου εἶμαι ὁ ἴδιος,
πῶφτασα θάνατο σκληρὸ νὰ φέρω στοὺς μνηστῆρες ».
Εἶπε κι ἀμέσως ξύπνησα ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο. 550
Κι ὅπως τὰ μάτια μου ἔτριψα, στὸ σπίτι εἶδα τις χῆνες,
στάρι νὰ τρῶνε ὁλόγυρα, σὰν πρῶτα στὸ σκαφίδι ».
Κι ἀπάντησε ὁ πολύπειρος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
«Ἀλλιῶς κανένας δὲν μπορεῖ, κυρά, νὰ τὸ γυρίσῃ
καὶ νὰ ξηγῇ τ' ὄνειρο, ποῦ ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας 555
τὸ ξήγησε, πῶς θάνατος προσμένει τοὺς μνηστῆρες
κι' ἀπ' τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του κανεῖς δὲ θὰ γλυτώσῃ ».
Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
«Ἀχ, ξένε, ὑπάρχουν ὄνειρα τρελλά, ξεθωριασμένα,

κι ὅσα ὀνειρεύονται οἱ θνητοὶ δὲν ἀληθεύουν ὅλα. 560

Γιατὶ εἶναι τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων δυὸ κι οἱ πόρτες.

Ἡ μὲν εἶναι ἀπὸ κέρατο κι ἡ ἄλλη φιλιτισένια.

Κι ὅσα ἀπ' τὸ φίλισι περνοῦν τὸ καλοτροχισμένο,

ὅλα γελοῦν τὸν ἄνθρωπο, χαμένα φέρουν λόγια.

Καὶ πάλε ὅσα ἀπ' τὸ κέρατο τὸ σκαλιστὸ περάσουν, 565

βγαίνουν ἀλήθεια στοὺς θνητοὺς ἐκείνους ποὺ τὰ βλέπουν.

Μὰ ἐμένα τὸ πικρὸ ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἤρθε ἐκεῖθε,

πού, ἄχ, πόση θὰ 'φερνε χαρὰ σὲ μένα καὶ στὸ γιό μου.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσεις.

Φτάνει ἡ καταραμένη αὐγὴ ποὺ μέλλω ἀπ' τοῦ Δυσσέα 570

τὸ σπίτι ν' ἀποχωριστῶ. Κι ἐδῶ ἓνα ἀγώνα τώρα

θὰ βάλω, αὐτὰ τὰ δώδεκα τσεκούρια ποὺ κι ἐκεῖνος

στὸ σπίτι τὰ 'σταινε σειρά, σὰν καραβιοῦ φαλάγγια,

κι ὅλα, ἀπ' ἀλάργα ρίχνοντας σαῖτα, τὰ περνοῦσε.

Τέτοιοι ἀγώνα μελετῶ νὰ βάλω στοὺς μνηστῆρες. 575

Κι ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα τεντώση τὸ δοξάρι,

καὶ τῇ σαῖτα ἀνάμεσα περάση ἀπ' τὰ τσεκούρια,

θ' ἀκολουθήσω, ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,

τὸ σπίτι τὸ πεντάμορφο μὲ θησαυροὺς γεμάτο,

ποὺ καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμοῦμαι ». 580

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

« Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,

μὴν τ' ἀναβάλης πιὸ πολὺ νὰ βάλης τέτοιο ἀγώνα.

Γιατὶ πρωτύτερα ὁ σοφὸς Δυσσέας ἐδῶ θὰ 'ρθη,

πρὶν πιάσουν τὸ καλόξυστο δοξάρι αὐτοὶ στὰ χέρια, 585

καὶ τῇ σαῖτα ἀνάμεσα περάσουν στὰ τσεκούρια ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·

« Ἄν ἤθελες νὰ κάθесαι μὲς στὸ παλάτι, ξένε,

καὶ νὰ μιᾶς, δὲ θὰ 'κλεινε τὰ βλέφαρά μου ὁ ὕπνος.

Μὰ δὲν μποροῦν οἱ ἄνθρωποι πάντα ἄγρυπνοι νὰ μένουν, 590

γιατὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὸ κάθε τι ἓνα μέρος

γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὄρισαν στὴ γῇ τὴ σιτοδότρα.

Τώρα στ' ἀνώϊ μου θ' ἀνεβῶ νὰ γείρω στὸ κρεβάτι,

πού τὸ γεμίζω στεναγμούς καὶ δάκρυα τὸ ποτίζω
αἰώνια, ἀφότου μίσησε κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας 595
νὰ πάει στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο - Τροία.
Ἐκεῖ θὰ γείρω. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἐσὺ κοιμήσου,
ἢ κάτω στρώσε, ἢ θέλησε νὰ σοῦ ἐτοιμάσουν στῶμα ».

Εἶπε, κι ἀνέβηκε ἔπειτα στ' ἀνώϊ ἡ Πηνελόπη,
ὄχι μονάχη, πῆγαιναν μαζί της κι ἄλλες δοῦλες. 600
Κι ὅταν στ' ἀνώϊ ἀνέβηκε τὸ μαρμαροχτισμένο,
θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσπου γλυκὸν ὕπνο
τῆς ἔχυσε στὰ μάτια της ἡ λιόφωτη Παλλάδα.

Υ

Πλάγιασε μὲς στὸ πρόσπιτο κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
ἀπάνω σὲ ἄργαστο βοδιοῦ τομάρι πού 'χε στρώσει
κι ἔρριξε ἀρνιῶν πολλὰς προβιὰς πού σφάζανε οἱ μνηστῆρες
κι ἡ Εὐρυνόμη μὲ βαρεῖα τὸν σκέπασε ἀντρομιδα.
Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας τὴ σφαγὴ μελέταε τῶν μνηστήρων, 5
ξυπνὸς στὸ στῶμα. Κι ἐβγαίνουν ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δοῦλες,
ὅσες πλαγιάζανε ἀπὸ πρὶν μαζί μὲ τοὺς μνηστῆρες,
ὅλες μὲ γέλια, μὲ χαρές. Κι ἄναβε τοῦ Δυσσέα
μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια του κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του
νὰ σηκωθῇ καὶ τὴ ζωὴ τῆς καθεμιᾶς νὰ πάρη 10
ἢ γιὰ στερνὴ τοὺς πιά φορὰ ν' ἀφήσῃ νὰ πλαγιάσουν
μὲ τοὺς μνηστῆρες· κι ἡ καρδιά στὰ στήθια του ἀλυχτοῦσε.
Κι ὡς τρέχει ἡ σκύλα ὀλόγυρα στὰ τρυφερά κουτάβια,
σὰ νιώσῃ ξένο, κι ἀλυχτᾷ καὶ ὀρμᾷ νὰ τὸν δαγκάσῃ,
ἔτσι ἀλυχτοῦσε κι ἡ καρδιά στὰ στήθια τοῦ Δυσσέα 15
κι ἔβραζε, τίς παράνομες δουλειὰς αὐτὲς νὰ βλέπῃ.
Καὶ τὴν καρδιά του μάλωνε τὰ στήθια του χτυπώντας·
«Βάστα, καρδιά μου. Πιὸ σκληρὸ βάσταξες πόνου ἀκόμα,
ὅταν ὁ ἄγριος Κύκλωπας σοῦ 'τρωγε τοὺς συντρόφους.
Ἔκαμες τότε ὑπομονή, ὥσπου πιά ἡ βουλὴ σου 20
σ' ἐβγαλε μέσα ἀπ' τὴ σπηλιά, πού εἶδες τὸ χάρο ἐμπρὸς σου ».

"Ετσι ὁ Δυσσέας τὰ ἔψελνε τῆς τρυφερῆς καρδιᾶς του
 κι ἔμεινε τέλος ἡσυχὴ μ' ὑπομονὴ στὰ στήθια,
 κι αὐτὸς στὸ στρῶμα ἐδῶ κι ἐκεῖ στριφογυρνοῦσε ἀπάνω.
 Πῶς ὅταν ἕνας τὴν κοιλιά, γεμάτῃ πάχος κι αἷμα, 25
 στριφογυρίζῃ ἐδῶ κι ἐκεῖ στὴν ἀναμμένη θράκα
 καὶ θέλει τὸ ταχύτερο γιὰ νὰ τῇ δῇ ψημένη,
 ἔτσι κι αὐτὸς ἐδῶ κι ἐκεῖ μὲ συλλογὲς γυρνοῦσε
 νὰ ἔβρῃ πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νὰ χτυπήσῃ
 μόνος αὐτὸς τοὺς πιδ πολλοὺς. Τότε ἡ θεὰ Παλλὰδα 30
 κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανό, παρόμοια μὲ γυναίκα,
 κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του πάει στέκει καὶ τοῦ κάνει·
 « Πῶς πάλε κάθесαι ἄγρυπνος, πιδ δύστυχε στὸν κόσμῳ ;
 Νά το, τὸ σπίτι σου εἶναι αὐτὸ καὶ μέσα ἡ Πηνελόπη
 κι ὁ γιὸς σου, ποὺ ὅμοιον λαχταρᾷ κάθε πατέρας νὰ ἔχῃ ». 35

Τότε ἔτσι κι ὁ πολῦσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ναί, τὰ ἔπες ὅλα αὐτὰ σωστά, θεά μου, κι ὅπως εἶναι.
 Μὰ ἐγὼ ὅλο συλλογίζομαι στὰ βάθῃ τῆς ψυχῆς μου,
 νὰ βρῶ πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νὰ χτυπήσω,
 μόνος, ἐνῶ ὅλοι κάθονται στὸ σπίτι μαζωμένοι. 40
 Κι ἕνα ἄλλο μεγαλύτερο στὸ νοῦ μου ἀκόμα βάζω.
 Μὲ τὴ δική σου δύναμη, θεά μου, ἂν τοὺς σκοτώσω,
 ποῦ θὰ ἔβρω ἐγὼ καταφυγὴ ; Νά τί νὰ λογαριάσῃς ».

Τότε ἔτσι ἡ λαμπερόφωτῃ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
 «Καημένε, καὶ χειρότερο κανεῖς πιστεύει φίλο, 45
 ποὺ ἔναι θνητὸς καὶ μέσα του τότες βουλὲς δὲν ξέρει.
 Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατῃ θεᾷ ποὺ πάντα σὲ προσέχω
 σὲ κάθε ἀγῶνα σου. Μὰ νά, τί φανερά κηρύχνω,
 Πενήντα λόχοι καὶ τοὺς δυὸ ἂν τύχῃ καὶ μᾶς ζώσουν
 καὶ στοῦ πολέμου τὴν ὁρμὴ ζητοῦν νὰ μᾶς σκοτώσουν, 50
 κι αὐτῶν τὰ βόδια θὰ ἔπαιρνες καὶ τὰ παχιά τ' ἄρνιά τους.
 Κοιμήσου τώρα. Εἶναι βαρὺ νὰ κάθесαι ὅλη νύχτα
 πάντα ἄγρυπνος, καὶ γρήγορα θὰ πάψουν τὰ δεινὰ σου ».

"Ετσι εἶπε κι ὕπνο τοῦ ἔχυσε γλυκὸ στὰ βλέφαρά του
 καὶ πίσω ἀμέσως γύρισε στὸ Ὀλυμπο ἡ Παλλὰδα. 55

Ὕπνος γλυκὸς τὸν πῆρε ἐκεῖ, ποῦ ὅλες τὶς ἔγνοιες σβήνει,
 κι αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ φρόνιμη γυναῖκα του ξυπνοῦσε
 κι ἔκλαιγε ἀπάνω καθιστὴ στὸ μαλακὸ τῆς στρῶμα.
 Σὰν ἔκλαψε καὶ χόρτασε τὰ δάκρυα ἡ καρδιά τῆς
 στὴν Ἀρτεμη ἔτσι εὐχόντανε ἡ θεϊκὴ γυναῖκα· 60
 «Ἀρτεμη, σεβαστὴ θεά, τοῦ Δία θυγατέρα,
 δῶσ' μου στὰ στήθια σαῖτιά νὰ σβήσῃ πιά ἡ ζωὴ μου
 σὲ μιὰ στιγμούλα ἢ κι ἄξαφνα οἱ μπόρες ἄς μ' ἀρπάξουν,
 στὶς στράτες τὶς ἀνήλιαγες ἀλάργα νὰ μὲ πᾶνε,
 μὲς στὸ πλατὺ τοῦ Ὀκεανοῦ τὸ στόμα νὰ μὲ ρίξουν. 65
 Κι ὅπως οἱ μπόρες σήκωσαν τὶς κόρες τοῦ Πανδάρου—
 ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀρφάνεψαν κι ἀπόμειναν στὸ σπίτι.
 ἔρμες καὶ τὶς μεγάλωσε ἡ θεῖσσα Ἀφροδίτη
 καὶ μὲ τυρὶ τὶς ἔθρεφε, γλυκὸ κρασί καὶ μέλι.
 Κι ἡ Ἥρα, γνώση κι ὁμορφιὰ τοὺς χάρισε, ὅπως ἄλλες 70
 δὲν εἶχανε, κι ἀνάστημα ἡ Ἀρτεμη ἡ παρθένα.
 Κι ὅσο νὰ πάῃ στὸν Ὀλυμπο ἡ θεῖσσα Ἀφροδίτη
 γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴ χαρὰ τοῦ γάμου γιὰ τὶς κόρες,
 ἀπ' τὸ μεγαλοδύναμο τὸν παντογνώστη Δία,
 ποῦ τὰ καλὰ τὰ ριζικὰ καὶ τὰ κακὰ γνωρίζει, 75
 τότε τὶς κόρες ἄρπαξαν οἱ μπόρες καὶ τὶς πῆγαν
 στὶς Καταδιῶχτρες τὶς φριχτὲς νὰ τὶς ξενοδουλεύουν.
 Ἔτσι κι ἐμέσα ἄς ἄρπαχναν οἱ κάτοικοι τοῦ Ὀλύμπου,
 ἢ νὰ μὲ χτύπαε ἡ Ἀρτεμη, κι ἔτσι ὅλο τὸ Δυσσέα
 θωρώντας μὲ τὴ σκέψῃ μου νὰ κατεβῶ στὸν Ἀδῃ, 80
 νὰ μὴ γλυκάνω τὴν καρδιά πρὸ χειροτέρου ἀνθρώπου.
 Μὰ κι ὁ θλιμμένος δύνεται τὴ λύπη νὰ βασταῇ,
 ἂν ὅλη μέρα δέρνεται, κι ὅταν ἡ νύχτα φτάσῃ
 τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος. Γιατὶ αὐτὸς στὰ βλέφαρα ἅμα πέσῃ
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴν λησμονιὰ βυθίζει. 85
 Ὅμως σὲ μένα κι ὄνειρα κακὰ μοῦ στέλνει ἡ μοῖρα.
 Αὐτὴ τὴ νύχτα πάλε ἐγὼ τὸν εἶχα στὸ πλευρό μου,
 ὡς ἦταν ὅταν ἔφυγε μὲ τὸ στρατό, καὶ τόσο
 χαιρόμουν, ποῦ εἶπα ἀληθινὸ κι ὅχι ὄνειρο πῶς ἦταν».

"Ετσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτύς ἡ Αὐγούλα. 90
 Κι ὡς ἄκουσε τοῦ θρήνου της τ' ἀπόφωνο ὁ Δυσσέας,
 συλλογισμένος στάθηκε καὶ φάνηκε στὸ νοῦ του
 κι ἐκείνη πὼς τὸν γνώρισε κι ἀπάνω του πὼς στέκει.
 Κι ἄρπαξε εὐτύς τὴν κάπα του καὶ τὶς προβιὲς ποὺ ἀπάνω
 πλάγιαζε, κι ὅλα τὰ ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ κι ἀμέσως 95
 ὅζω ἀπ' τὴν πόρτα πέταξε τὸ βόδινο τομάρι,
 κι ἔτσι στὸ Δία εὐχόντανε σηκώνοντας τὰ χέρια·
 « Δία πατέρα, ἂν μ' ἔφερε στὴν ποθητὴ πατρίδα
 ἡ χάρη σου ἀπὸ θάλασσες κι ἀπὸ στεριὲς μὲ πόνους
 ἀνθρώπου δεῖξε μου φωνὴ ποὺ ξύπνησε ἀπὸ μέσα, 100
 ἡ κι ἄλλο, Δία μου, ἄς φανῇ στὸν οὐρανὸ σημάδι ».

"Ετσι εἶπε, καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ τοῦ ὁ Δίας,
 κι ἄξαφνα ἀπάνω βρόντησε στ' ἀστρόφωτα οὐράνια,
 ψηλὰ μέσα στὰ σύγνεφα καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας.
 Κι ἀπ' τὸ παλάτι ἀκούστηκε φωνὴ κοντά του ἀλέστρας, 105
 στὸ μέρος ποὺ οἱ χερόμυλοι βρισκόνταν τοῦ Δυσσέα,
 καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες νὰ ἐτοιμάσουν
 ἀλεύρι καὶ κριθάλευρο, ποὺ ἔναι ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.
 Κι οἱ ἄλλες σὰν ἀπάλεσαν τὸ στάρι κοιμηθῆκαν.
 Καὶ μόνη μιὰ δὲν ἔπαυε, ποὺ ἡ πιὸ ἀδύναμη ἦταν. 110
 Σταμάτησε τὸ μύλο της κι ἔτσι εἶπε γιὰ σημάδι·
 « Δία πατέρα, ποὺ θεῶν κι ἀνθρώπων εἶσαι ἀφέντης,
 ἔκαμες δυνατὴ βροντὴ μὲς στ' ἀστερένια οὐράνια,
 δίχως κἄν νὰ ἔχη σύγνεφο. Κάποιο σημάδι δείχνεις.
 "Ακου κι ἐμένα τῆς φτωχῆς, τὸ λόγο μου νὰ κάμης. 115
 Στερνὴ τους σήμερα φορὰ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
 ἄς φᾶνε τὸ λαχταριστὸ φαί τους οἱ μνηστῆρες,
 ποὺ μοῦ ἔλυσαν τὰ γόνατα ἀπ' τὸν πολὺ τὸν κόπο
 ν' ἀλέθω στάρι. Κάμε το νὰ φᾶνε τὸ στερνὸ τους ».

Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι 120
 καὶ τὴ βροντὴ, κι εἶπε στὸ νοῦ : « Θὰ ἐκδικηθῶ τοὺς κλέφτες ».

Κι οἱ ἄλλες δοῦλες στὸ ψηλὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
 συνάχτηκαν, τὴν ἄσβηστη φωτιὰ στὴ στιά ν' ἀνάψουν.

Κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος σηκώθηκε ἀπ' τὸ στρῶμα
καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 125
γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθί καὶ στὰ παχιά του πόδια
ἔδесе τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ πῆρε
κατόπι τὸ χαλκόμετο πολεμικὸ κοντάρι
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια εἶπε·
« Βάγια καλή, τιμήσατε τὸν ξένο μὲς στὸ σπίτι 130
μὲ στρῶμα καὶ μὲ φαγητό ; Ἦ τὸν ἀφήσατε ἔτσι ;
Γιατὶ εἶναι τέτοια ἡ μάνα μου, μ' ὅλη τὴ γνώση πῶχει.
Στὴν τύχη, τὸν χειρότερο ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους
τιμáει, καὶ τὸν καλύτερο καταφρονεῖ καὶ διώχνει ».

Κι ἡ γνωστικὴ Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 135
« Γιέ μου, μὴν τὴν κατηγορᾷς ποὺ φταιξιμο δὲν ἔχει.
Κάθισε ὁ ξένος κι ἔπινε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά του
κι ἔλεγε πιά πῶς δὲν πεινᾷ, γι' αὐτὸ σάν τὸν ρωτοῦσε.
Κι ὅταν θυμῆθηκε ἔπειτα καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο
πρόσταζε εὐτὺς τίς δοῦλες τῆς κρεβάτι νὰ τοῦ στρώσουν. 140
Κι αὐτὸς σάν ἔρμος κι ἄμοιρος δὲν ἤθελε σὲ στρῶμα
νὰ κοιμηθῇ ἢ καθαρὰ καλὸφαντα σεντόνια,
μόν' πλάγιασε στὸ πρόσπιτο σ' ἓνα βοδιοῦ τομάρι
ἄργαστο καὶ σὲ ἀρνιῶν προβιές, ποὺ τὰ 'στρωσε ἀπὸ κάτω,
κι ὕστερα τὸν σκεπάσαμε κι ἐμεῖς μὲ μιὰ ἀντρομίδα ». 145

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος βγῆκε ὅξω μὲ κοντάρι,
καὶ δυὸ σκυλιὰ ἀσπροπόδαρα τὸν ἀκλουθοῦσαν πίσω.
Καὶ κίνησε στὴ σύνοδο τῶν Ἀχαιῶν νὰ φτάσει.
Τότε ἡ Εὐρύκλεια πρόσταζε τίς ἄλλες παρακόρες,
ἡ σεβαστὴ γερόντισσα τοῦ Ὠπου ἡ θυγατέρα· 150
« Πιάστε, σαρῶστε μὲ σπουδὴ καὶ ράνετε στὸ σπίτι
καὶ ρίξτε τ' ἄλικά χαλιά στὰ κολοκαμωμένα
θροινά, κι ἄλλες ὀλόγυρα σφουγγίστε τὰ τραπέζια
καὶ τὰ κροντήρια πλύνετε, τὰ δίχερα ποτήρια.
Κι ἄλλες ἄς πᾶνε γιὰ νερὸ νὰ φέρουν ἀπ' τὴ βρύση 155
κι ἄς μὴν ἀργήσουν. Τὸ πρῶτ' ἂν φτάσουν οἱ μνηστῆρες
στὸ σπίτι. Γιατὶ σήμερα γιορτάζει ὅλος ὁ κόσμος ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλες ἄκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
Εἵκοσι πῆγαν γιὰ νερὸ στὴ μαρμαρένια βρύση
κι οἱ ἄλλες ὅλες δούλευαν μὲ προκοπὴ στὸ σπίτι.

160

Ἐφτασαν πρῶτοι οἱ παραγιοὶ τῶν ἄντροπων μνηστήρων,
κι ἔκοψαν ξύλα τεχνικά. Κι οἱ κόρες ἀπ' τὴ βρύση
γύρισαν, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἦρθε κι αὐτὸς σὲ λίγο
κι ἔφερε τρία διαλεχτὰ θρεφτάρια ἀπ' τὸ κοπάδι.
Τ' ἄφησε στὸν ψηλόχτιστο τὸ φράχτη ὅξω νὰ βόσκουν,
κι αὐτὸς μὲ λόγια του γλυκὰ μιλοῦσε στὸ Δυσσέα·
« Ἐένε, κάπως καλύτερα σὲ νοιάζονται οἱ μνηστήρες,
ἢ μήπως σὲ καταφρονοῦν στὸ σπίτι σὰν καὶ πρῶτα ; »

165

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
« Ἄμποτες, Εὐμαιε, οἱ θεοὶ τ' ἄδικα νὰ πλερώσουν
αὐτὰ ποὺ κάνουν ὅλοι αὐτοί, χωριάτες, διαστρεμμένοι,
στὸ ξένο σπίτι, καὶ ντροπὴ σταλαματιὰ δὲν ἔχουν ».

170

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
Τότε ἦρθε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ ξοπίσω
τὸν ἀκολουθοῦσαν δυὸ βοσκοί, τὶς γίδες σαλαγώντας
τὶς πὶδὸ καλὰς τοῦ κοπαδιοῦ πῦφερναν στοὺς μνηστήρες.
Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδεσε τὶς γίδες
κι ἔτσι μὲ λόγια του πικρὰ μιλοῦσε τοῦ Δυσσέα·
« Ἀκόμα, ξένε, θὰ 'χουμε στὸ σπίτι τὸν μπελά σου
νὰ ζητιανεύης ; Τὴ γωνιά δὲ θὰ μᾶς τὴν ἀδειάσης ;
Θαρρῶ ὅμως τούτῃ τὴ φορὰ πῶς δὲ θὰ χωριστοῦμε
προτοῦ πιαστοῦμε στὶς γροθιές. Γιατὶ εἶσαι ἓνας ζητιάνος
ἀδιάντροπος. Ἐχει κι ἄλλοῦ τραπέζια νὰ τὸ στρώνης ».

175

Ἔτσι εἶπε, μὰ ὁ πολύσοφος Δυσσέας δὲ μιλοῦσε,
μόν' κούναε τὸ κεφάλι του καὶ κακομελετοῦσε.

180

Ἦρθε ὁ Φιλοίτιος ἔπειτα, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
στέρφα δαμάλια φέρνοντας καὶ γίδες στοὺς μνηστήρες.
Βαρκάρηδες τοὺς πέρασαν ἀπ' τὴ Στεριά, ποὺ κι ἄλλους
περνοῦν ἀνθρώπους, ἂν κανεὶς αὐτὸ τοὺς τὸ ζητήσῃ.
Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδεσε τὰ ζῶα
κι ἔτρεξε στὸ χοιροβοσκὸ κοντὰ καὶ τὸν ρωτοῦσε·

185

190

- « Ποιός εἶναι αὐτός, χοιροβοσκέ, ὁ ξένος πού 'ρθε τώρα
 στὸ σπίτι μας ; Καὶ ποιῶν παιδί παινεύεται πῶς εἶναι ;
 Πῶς λένε τὴν πατρίδα του, ποιά νά 'ναι ἡ γενεά του ;
 Ὁ δύστηνος ! Σὰ βασιλιᾷ τὸ πρόσωπό του δείχνει. 195
- Μὰ τοὺς ρημάζουν οἱ θεοὶ στὰ ξένα ὅσους γυρίζουν,
 ὅταν τοὺς κλώσουν συμφορές, κι ἄς εἶναι βασιλιάδες ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἔτρεξε κοντὰ κι ἀπ' τὸ δεξιὸ τὸ χέρι
 τὸν ἔπιασε καὶ τοῦ 'λεγε μὲ φιλικὰ του λόγια·
 « Πατέρα, καλῶς ὄρισες. Καλὰ στερνὰ ἄς σοῦ τύχουν, 200
 ἀφοῦ μεγάλες συμφορὲς σὲ βασανίζουν τώρα.
 Δία, ἀπὸ σένα ἄλλο θεὸ δὲν ἔχει πιὸ χαμένο.
 Δὲν τὸν πονεῖς τὸν ἄνθρωπο στερνὰ πιά ἀφοῦ τὸν πλάσῃς,
 μόνο τὸν ρίχνεις σὲ δεινὰ καὶ συμφορὲς μεγάλες.
 Ἴδρος, ὡς σ' εἶδα, μ' ἔκοψε, μοῦ δάκρυσαν τὰ μάτια, 205
 πού τὸ Δυσσέα θυμήθηκα, γιατί θαρρῶ κι ἐκεῖνος
 τέτοια κουρέλια θὰ φορῇ καὶ τρέχει μὲς στὰ ξένα,
 ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωῇ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂν βλέπῃ.
 Μὰ ἂν πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδῃ,
 ἄχ ὁ Δυσσέας μου ὁ καλὸς—πού μ' ἔβαλε παιδιάκι 210
 νὰ ἐπιστατῶ τὰ βόδια του στὴ γῇ τῶν Κεφαλλήνων.
 Τώρα οἱ γελάδες πλήθυναν, πού ἄλλου δὲν εἶδα ἄνθρώπου
 σὰ στάχνα οἱ πλατυμέτωπες γελάδες νὰ πληθαίνουν.
 Μὰ ἄλλοι προστάζουν τώρα ἐδῶ νὰ φέρνω νὰ τίς τρῶνε,
 κι οὔτε τὸ γιό του σέβονται μήτε ἔχουν θεοῦ φόβο 215
 καὶ θέλουν ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ βασιλιᾷ, πού λείπει
 στὰ ξένα, νὰ τὰ μοιραστοῦν. Κι ὁ νοῦς μου συχνὰ κάνει
 μιὰ σκέψῃ μέσα μου κακὴ, νὰ πάρω τὰ γελάδια,
 ἂν κι εἶναι ὁ γιός του στὴ ζωῇ, κι ἄλλοῦ νὰ πάω στὰ ξένα,
 καὶ μιὰ ἄλλῃ πιὸ χειρότερη, νὰ μείνω ἐδῶ γιὰ πάντα, 220
 τὰ ξένα βόδια νὰ φυλῶ μὲ σπλάχνα μαραμένα.
 Σ' ἓνα μεγάλο βασιλιᾷ θὰ 'χα ἀπὸ χρόνια φύγει,
 γιατί δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειὲς κανεῖς νὰ τίς βαστάξῃ.
 Μὰ σκέπτομαι τὸν ἄμοιρο, ἴσως φανῇ ἀπὸ κάπου
 νὰ φτάσῃ, κι ἀπ' τὸ σπίτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες ». 225

- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Βοσκέ, δὲ μοιάζεις μὲ κακὸ μήτε ἀσυλλόγιστο ἄντρα.
 Τὸ βλέπω αὐτὸ καὶ μόνος μου πῶς σὲ φωτίζει ἡ γνώση,
 γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὅρκο μαζί θὰ κάμω.
 Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου 230
 καὶ τ' ἄψεγου Δυσσέα ἡ στιά καὶ τὸ ψωμί ποὺ τρώγω,
 ἀκόμα ἐδῶ θὰ βρίσκεσαι σὰ θὰ ῥθῃ πιά ὁ Δυσσέας
 καὶ μὲ τὰ μάτια σου θὰ ἰδῇς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστῆρες,
 ποὺ δυναστεύουν τώρα ἐδῶ, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι ».
- Κι ἔτσι ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν, τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ ῥπε· 235
 « Ἄμποτε, ξένε, αὐτὸ ποὺ λές, νὰ κάμῃ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Τότε θὰ ἰδῇς τὰ νιάτα μου κι ἂν μοῦ τὸ λήῃ ἡ καρδιά μου ».
- Τέτοια παράκληση ἔκαμε κι ὁ Εὐμαιος στοὺς οὐράνιους,
 νὰ φτάσῃ πιά ὁ βαθύσοφος Δυσσέας στὴν πατρίδα.
- Σὰν τέτοια ἐνῶ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους, 240
 τοῦ Τηλεμάχου πλέκανε τὸ θάνατο οἱ μνηστῆρες.
 Μὰ νά, ἓνα ὄρνιο φάνηκε ξερβά τους ποὺ πετοῦσε,
 ἀψηλοπέταχτος αὐτὸς κρατώντας περιστέρι.
 Ἄμέσως ὁ Ἀμφίνομος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Ἀδέλφια, αὐτὴ μας ἡ βουλή δὲ θὰ τελεσφορήσῃ, 245
 τοῦ Τηλεμάχου ὁ σκοτωμός. Μὰ ἐλᾶτε ἄς φᾶμε τώρα ».
- Ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ Ἀμφίνομος κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Σὰν ἤρθαν στ' ἀρχοντικὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
 ρίξανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τὶς κάπες
 καὶ σφάζανε μεγάλα ἄρνια καὶ γίδες ὅλο πάχος, 250
 κι ἓνα μοσχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουρούνια.
 Κι ὅταν τὰ σπλάχνα ψήθηκαν τὰ μοίρασαν, κι οἱ κράχτες
 κερνοῦσαν κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔβαζε στὰ ποτήρια.
 Ψωμιὰ ὁ Φιλοίτιος μοίραζε, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
 ἀπὸ πανέρια ὀλόμορφα κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε· 255
 Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος νὰ κάτῃ τὸ Δυσσέα,
 γιὰ τὸ σκοπὸ του, στοῦ σπιτιοῦ τὸ πέτρινο κατώφλι
 κοντὰ καὶ τοῦ ῥβαλε σκαμνὶ κι ἓνα μικρὸ τραπέζι.
 Μπρὸς τοῦ ἀπὸ σπλάχνα μερδικὸ τοῦ βάζει καὶ ποτήρι.

κρασί γεμάτο,λόγχρυσο, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 «Μὲ τοὺς μνηστῆρες κάτσε ἐδῶ καὶ τὸ κρασί σου πίνε·
 κι ἀπὸ βρισιές κι ἀπὸ ξυλιές ἐγὼ θὰ σὲ φυλάξω.
 Γιατὶ δὲν εἶναι τοῦ χωριοῦ τὸ σπίτι αὐτὸ ἐδῶ μέσα,
 μόν' εἶναι τοῦ πατέρα μου ποὺ τό 'χτισε γιὰ μένα.
 Καὶ σεῖς, μνηστῆρες, μέσα σας κρατῆστε τὶς βρισιές σας,
 καὶ χέρι μὴ ξαμώσετε, νὰ μὴν ἀνάψη μάχη».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι δάγκασαν τὰ χεῖλη κι ἀποροῦσαν
 μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ ποὺ τὰ 'λεγε μὲ θάρρος.
 Τότε ἄρχισε τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς ὁ 'Αντίνος καὶ τοὺς εἶπε·
 «Ἄν καὶ πικρὸς εἶναι, 'Αχαιοί, τοῦ Τηλεμάχου ὁ λόγος,
 ἅς τὸν δεχτοῦμε. Μίλησε, νὰ μᾶς κατατρομάξη.
 Μὰ ἂν ἄφηνε τοῦ Κρόνου ὁ γιός, τὸ στόμα θὰ 'χε κλείσει
 σὸ σπίτι του, καὶ ρήτορας ἅς εἶναι χρυσολάος».

Ἔτσι ὁ 'Αντίνας μίλησε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.
 Φέρανε οἱ κράχτες τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ θυσία
 στὴ χώρα, καὶ συνάχτηκαν τῶν 'Αχαιῶν τὰ πλήθη,
 κάτω ἀπ' τὸ δάσος τὸ ἱσκιερὸ τοῦ προφυλάχτη 'Απόλλου.

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἐβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τὶς σοῦβλες,
 σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.

Καὶ σὸ Δυσσέα μερδικὸ βάλανε ἐμπρός του οἱ δοῦλοι,
 ὅσο κι οἱ ἴδιοι παίρνανε, γιατί τοὺς πρόσταξε ἔτσι
 ὁ ἰσόθεος Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.

Τοὺς ἄτσαλους δὲν ἄφησε μνηστῆρες ἡ Παλλὰδα
 νὰ πάφουν τὰ πικρόλογα, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάψη ἀκόμα
 τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.

Μὲ τοὺς μνηστῆρες βρίσκονταν κι ἓνας πιδὸ διαστρεμμένος,
 ποὺ Κτήσιππο τὸν ἔλεγαν καὶ κάθοντιαν στὴ Σάμη.

Αὐτὸς θαρρώντας στὰ πολλὰ κι ἀρχοντικά του πλοῦτη,
 ἤθελε τὴ γυναῖκα του νὰ πάρη, τοῦ Δυσσέα,
 ποὺ οἱ ξενιτιεῖς τὸν ἔτρωγαν, κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·

«Ἀκοῦστε με τί θὰ σᾶς πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.

Ἴσιο κι ὁ ξένος μερδικό, καθὼς ταιριάζει, πῆρε,
 γιατί εἶναι κρῖμα κι ἄδικο τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι

ὅσοι ἔρχονται στὸ σπίτι του νὰ μείνουν στερημένοι.

295

Μόν' ἄς τοῦ δώσω χάρισμα κι ἐγὼ νὰ τὸ προσφέρῃ
κι ἀτός του ἢ στὴ λουτράρισσα ἢ σὲ καμιὰ ἄλλη δούλα,
ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα ».

Εἶπε καὶ πόδι βοδινὸ ἄρπαξε ἀπ' τὸ πανέρι

300

καὶ τό 'ριξε, μὰ χτύπησε τὸ στερεωμένο τοῖχο,
γιατιὸ ὁ Δυσσέας ἔγειρε τὴν κεφαλὴ του λίγο
νὰ τὸ ξεφύγῃ καὶ πικρὰ χαμογελοῦσε ἐντός του.

Κατάκρινε ὁ Τηλέμαχος τὸν Κτήσιππο καὶ τοῦ 'πε·

« Αὐτὸ ὅπως ἦρθε, Κτήσιππε, καλὸ δικό σου βγῆκε.

305

Τὸν ξένο δὲν τὸν πέτυχες, γιατίι ἔσκυψε μονάχος,
εἰδὲ μὲ λάζο μυτερὸ θὰ σοῦ ἀνοιγα τὰ σπλάχνα.

Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ ἐτοίμαζε ἀντὶ γάμο

ἐδῶ. Γι' αὐτὸ μὴν κάνετε στὸ σπίτι μου ἀηδίες.

Γιατὶ καταλαβαίνω πιά καὶ ξέρω νὰ τὰ κρίνω

310

καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα.

Βαστοῦμε ὡς τόσο βλέποντας νὰ σφάζονται τ' ἀρνιά μας

καὶ νὰ μᾶς πίνουν τὸ κρασί, νὰ σώνεται τ' ἀλεύρι.

Γιατὶ εἶναι κάπως δύσκολο πολλοὺς νὰ διώξῃ ὁ ἕνας.

Μὰ ἐλᾶτε πιά ἀπὸ πάθος σας σκληρὰ μὴ μ' ἀδικῆτε.

315

Κι ἂν θέλετε μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι τῇ ζωῇ μου

νὰ πάρτε, αὐτὸ τὸ προτιμῶ, νὰ πέσω νὰ πεθάνω,

παρὰ τίς ἄνομες δουλειές αὐτές νὰ βλέπω πάντα,

νὰ βασανίζετε ἄπονα τοὺς ξένους, καὶ τίς δοῦλες

ἀδιάντροπα νὰ σέρνετε μὲς στ' ὁμορφο παλάτι ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν.

320

Καὶ μὲ καιρὸ ὁ Ἀγέλαος, γιὸς τοῦ Δαμάστορα, εἶπε·

« Κανείς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς ποῦν τὸ δίκιο ἄς μὴ θυμῶνῃ,

κι ἔτσι στὸν ἄλλο ν' ἀπαντᾷ μὲ θυμωμένα λόγια.

Μήτε τὸν ξένο βρίζετε μήτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,

325

ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.

'Εγὼ ὅμως στὸν Τηλέμαχο καὶ στὴ γλυκειά του μάνα

μιά συμβουλὴ μου θὰ τοὺς πῶ, κι ἂν θέλουν ἄς ἀκούσουν.

'Ενόσω ἀκόμα στῆς καρδιάς τὰ βάθῃ εἴχατε ἐλπίδα

πὼς θὰ γυρίσῃ μιὰ φορὰ στὸ σπίτι τοῦ ὁ Δυσσέας,
 δίκιο νὰ τὸν προσμένετε καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους 330
 μὲς στὸ παλάτι νὰ ᾗχετε, γιατί σᾶς ὠφελοῦσε,
 ἂν πίσω πάλι ἐρχόντανε στὸ σπίτι τοῦ ὁ Δυσσέας.
 Μὰ τώρα πιά φῶς φανερὸ πὼς δὲν ξαναγυρίζει.

Πάνε λοιπὸν στὴ μάνα σου καὶ παρακίνησέ την 335
 νὰ παντρευτῇ τὸν πιὸ τρανὸ ποῦ πιὸ πολλὰ θὰ δώσῃ,
 κι ἔτσι ἥσυχος νὰ χαίρεσαι τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ σου
 καὶ γιὰ τὸ σπίτι ἢ μάνα σου τοῦ ἄλλου νὰ νοιάζεται ἄντρα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Νά, μὰ τὸν Δία, Ἀγέλαε, μὰ τοῦ πατέρα μου ὅλα 340
 τὰ πάθια, ποῦ στὴν ξενιτειὰ χάθηκε ἡ παραδέρνει,
 δὲ φέρνω ἐγὼ τῆς μάνας μου στὸ γάμο τῆς ἐμπόδια,
 μόν' πάντα τὴν παρακινῶ νὰ πάρῃ ὅποιον θελήσῃ
 καὶ δῶρα δίνω ἀμέτρητα. Μὰ τό 'χω σὲ ντροπὴ μου
 νὰ τὴν προστάζω μόνος μου νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
 ἂν δὲν τὸ θέλῃ ἡ γνώμη τῆς. Θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ἔκαμε τοὺς μνηστῆρες 345
 ἀπ' τὴν καρδιά τους νὰ γελοῦν καὶ σκόρπισε τὸ νοῦ τους.
 Τὰ χεῖλη δὲ συμμαζώναν κι ὅλο χασκογελοῦσαν
 κὶ ματωμένα κρέατα τρώγανε, κι ἀπ' τὰ μάτια
 τρέχανε δάκρυα καὶ κακὸ προμάντευε ἡ ψυχὴ τους.
 Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψῃ· 350

« Ἄ, δύστυχοι, τί συμφορὰ σᾶς καρτερεῖ. Σκοτάδι
 κυκλώνει τὰ κεφάλια σας, τὰ πρόσωπα, τὰ πόδια.
 Ἄναψέ ὁ θρῆνος, δάκρυα νά, στὰ μάγουλά σας τρέχουν
 καὶ τὰ ὠραῖα μεσόστυλα κι οἱ τοῖχοι στάζουν αἷμα.
 Γεμάτο εἶναι τὸ πρόσωπιτο κι ὅλη ἡ αὐλὴ ἀπὸ ἴσκιους 355
 νεκρῶν, ποῦ μὲς στ' ἀνήλιαγο σκοτάδι ὅλο καὶ τρέχουν.
 Χάθηκε ὁ ἥλιος, πλάκωσε παντοῦ πηχτὴ θολοῦρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά γελάσανε οἱ μνηστῆρες.
 Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε· 360
 « Ὁ ξένος πάει, τρελλάθηκε ποῦ τώρα ἦρθε ἀπ' ἀλλὰργα.
 Μὰ ἐλάτε, κράχτες, βγάλτε τον στὴν πόρτα ὅζω ἀπ' τὸ σπίτι

νά πάη στο δρόμο, ἀφοῦ θαρρεῖ σκατάδι ἐδῶ πὼς βλέπει ».

Πάλε ἔτσι ὁ Θεοκλύμενος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δὲ σοῦ γυρεύω, Εὐρύμαχε, ἐγὼ ὁδηγούς δικούς σου.
 "Εἶχω τὰ μάτια μου τὰ δυό, τ' αὐτιά μου καὶ τὰ πόδια,
 365
 κι ὁ νοῦς μου στὸ κεφάλι μου καλοφτιασμένος εἶναι.
 Μὲ αὐτὰ θὰ φύγω, γιατί ἐδῶ βλέπω κακὸ νὰ φτάνη,
 πού δὲ θὰ τὸ ξεφύγετε κανεῖς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
 πού ὅλο τὸν κόσμον βρίζετε μὲς στοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
 370
 τὸ σπίτι καὶ τοῦ κάνετε αὐτὲς τὶς ἀτιμίες ».

Εἶπε κι ἀπ' τὸ καλόφτιαστο βγῆκε ὅζω τὸ παλάτι
 καὶ γιὰ τὸν Πείραιον πῆγαινε πού τὸν φιλοξενούσε.
 Τότε οἱ μνηστῆρες κοίταζαν ἕνα τὸν ἄλλο, κι ὅλοι
 κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο γελώντας γιὰ τοὺς ξένους.
 Κι ἔτσι ἕνας νιὸς ἀπότομος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 375
 « Τηλέμαχε, ὁ πιὸ ἄτυχος στοὺς ξένους εἶσαι ἀπ' ὅλους.
 "Ενας, μὰ ποῦ τὸν διάλεξες αὐτὸν τὸ γυρολόγο,
 πού τρώει καὶ πίνει ἀχόρταγα κι ἀπὸ δουλειὰ δὲν ξέρει,
 μήτ' εἶναι ἄξιος γιὰ πόλεμο, ἔτσι τῆς γῆς γομάρι.
 Κι ὁ ἄλλος ποὺ σηκώθηκε νὰ κάμῃ τὸν προφήτη.
 380
 Μόν' ἄκου ἐμένα νὰ σοῦ πῶ καὶ πιὸ ὀφελός σου θὰ ἴναι.
 Τοὺς ξένους σὲ πολὺσκαρμο καράβι νὰ τοὺς βάλῃς
 καὶ στεῖλῃ τοὺς στοὺς Σικελούς, τὴν τύχῃ σου νὰ κάμῃς ».

"Ετσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος,
 385
 κι ἄφωνος τὸν πατέρα του κοίταζε, καρτερώντας
 πότε τοὺς κακοστόχαστους μνηστῆρες θὰ χτυπήσῃ.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκαρίου ἡ κόρη,
 πού 'χε βαλμένο ἀντίκρυ τοὺς τὸ σκαλιστὸ θρονί της,
 ἀκουγε τὶς κουβέντες τοὺς ποὺ κάνανε οἱ μνηστῆρες.
 390
 Μὲ γέλια πῆγαν καὶ χαρὲς τὸ δεῖπνο τοὺς νὰ φᾶνε,
 ἀρχοντικὸ καὶ πρόσχαρο, πού 'χαν πολλὰ σφαγμένα.
 Μὰ ἄλλο τραπέζι πιὸ ἄχαρο δὲ βρέθηκε ἀπὸ κεῖνο,
 πού ἐτοίμαζε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κι ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
 νὰ τοὺς προσφέρουν. Γιατί αὐτοὶ τὸν ἀδικοῦσαν πρῶτοι.

Φ

Τότε ἔφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης
 νὰ βάλῃ σίδερο ψαρι κι ἓνα δοξάρι, ἀγώνα
 κι ἀρχὴ τοῦ φόνου, στὸ ψηλὸ παλάτι, στοὺς μνηστῆρες.
 Τοῦ πύργου τῆς ἀνέβηκε τὴ μαρμαρένια σκάλα,
 καὶ πῆρε τὸ γυρτὸ κλειδὶ στὸ παχουλὸ τῆς χέρι, 5
 ὁμοφο χάλκινο κλειδὶ μὲ φιλιτσένια χούφτα.
 Στὸν ἀκρινὸ τῆς πῆγε ὄντ' αὖ με παρακόρες ἄλλες,
 ποὺ ἐκεῖ ἦταν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλιᾶ κλεισμένοι,
 χαλκός, χρυσάφι, σίδερο δυσκολοδουλεμένο,
 κι ἓνα δοξάρι λυγιστὸ καὶ μιὰ σαῖτοθήκη, 10
 γεμάτη πολυστέναχτες σαῖτες, ποὺ ἓνας ξένος
 δῶρα στὴ Λακεδαίμονα τὰ ἔδωσε τοῦ Δυσσέα,
 ὁ Ἴφιτος τοῦ Εὐρύτη ὁ γιός, τῶν ἀθανάτων ὅμοιος,
 ποὺ στὴ Μεσσήνη σμίξανε στὸ σπίτι τοῦ Ὀρτιλόχου.
 Πῆγε ἓνα χρέος ὁ θεῖκός Δυσσέας νὰ συνάξῃ, 15
 ποὺ ὅλο τοῦ χρώσταιε τὸ χωριό. Γιατὶ Μεσσήνιοι κλέφτες
 μὲ τρεχαντήρια ἀνάφρυδα σηκώσανε ἀπ' τὸ Θιάκι
 τρακόσια ἀρνιά μὲ τοὺς βοσκούς. Γι' αὐτὸ ὁ Δυσσέας πῆγε
 παιδάκι, ἀπ' τὸν πατέρα του καὶ τοὺς δημογερόντους
 σταλμένος, τὸ ταξίδι αὐτὸ τὸ μακρινὸ νὰ κάμῃ. 20
 Δώδεκα πάλε ὁ Ἴφιτος φοράδες τοῦ ζητοῦσε
 κλεμμένες, ποὺ ὅλες βύζαναν καματερά μουλάρια,
 ποὺ χάρος τοῦ κατάντησαν στερνὰ καὶ μαύρη μοῖρα,
 σὰν πῆγε στὸ λιοντόψυχο γιὸ τοῦ μεγάλου Δία
 τὸν Ἡρακλῆ, ἀρχιμάστορα τρανῶν κατορθωμάτων, 25
 ποὺ ὁ ἄσεβος, στὸ σπίτι του ποὺ τὸν φιλοξενοῦσε
 τὸν σκότωσε, κι οὔτε θεῶν φοβήθηκε τὸ μάτι
 καὶ τὸ ψωμὶ ποὺ τοῦ ἔδωσε, μόν' τῇ ζωῇ τοῦ πῆρε
 καὶ κράτησε στὸ σπίτι του τίς γλήγορες φοράδες.
 Αὐτὲς ζητώντας πῆγαινε καὶ βρῆκε τὸ Δυσσέα, 30
 καὶ τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε, ποὺ πρῶτα τὸ κρατοῦσε
 ὁ θεριομάχος Εὐρυτος κι ὕστερα στὸ παιδί του

τοῦ τ' ἄφησε, ὅταν πέθανε, μὲς στὸ ψηλὸ τοῦ σπίτι.
 Κοντάρι τοῦ ἔδωσε γερὸ κι ἓνα σπαθὶ ὁ Δυσσέας,
 ἀρχὴ φιλίας τρυφερῆς, μὰ μήτε στὸ τραπέζι 35
 δὲ γνωριστῆκαν, γιατί πρὶν σκότωσε ὁ γιὸς τοῦ Δία
 τὸν Ἴφιτο τοῦ Εὐρύτου γιό, τῶν ἀθανάτων ὅμοιο,
 ποὺ τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε. Κι αὐτὸ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 σὰν πῆγαινε στὸν πόλεμο μὲ τὰ γοργὰ καράβια,
 τ' ἄφηγε σπίτι, ἐνθύμημα τοῦ ἀγαπημένου ξένου, 40
 καὶ μόνο στὴν πατρίδα του σὰν ἦταν τὸ κρατοῦσε.
 Καὶ στὸν ὄντ' αὖ σὰν ἔφτασε ἡ θεϊκὴ γυναικί, αὖ
 καὶ τὸ δρυένιο πᾶτησε κατὰ φλι, ποὺ τεχνίτης
 μὲ προσοχὴ τὸ σκόλισε, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς το,
 καὶ παραστάτες ἔβαλε κι ἀχτιδοβόλες πόρτες, 45
 ἔλυσε ἀμέσως τὸ λουρὶ ἀπ' τὸ κοράκι ἀπάνω
 κι ἔβαλε μέσα τὸ κλειδὶ κι ἀντίκρυ ἤρε τοὺς σύρτες
 κι ἔσπρωξε. Καὶ καθὼς βογγᾷ μὲς στὸ λιβάδι ὁ ταῦρος
 ποὺ βόσκει, ἔτσι ὅμοια βόγγησαν κι οἱ ὅμορφες οἱ πόρτες,
 ὅταν τίς βρῆκε τὸ κλειδὶ κι ἀνοίξανε στὴν ὥρα. 50
 Σ' ἓνα σανίδι ἀνέβηκε ψηλὸ, ποὺ ἔταν ἀπάνω
 σεντούκια μὲ φορέματα γεμάτα μυρισμένα,
 κι ἀπ' τὸ καρφὶ ξεκρέμασε καὶ πῆρε τὸ δοξάρι,
 μὲ τὸ θηκάρι τ' ὅμορφο, ποὺ ὅλο τὸ κλειοῦσε μέσα.
 Κάθισε καὶ στὰ γόνατα τὸ πῆρε καὶ θρηνοῦσε 55
 κι ὅξω μὲ δάκρυα τὸ ἔβγαλε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.
 Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρηνο,
 γιὰ τὸ παλάτι κίνησε στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες
 μὲ τὸ δοξάρι τὸ κυρτὸ καὶ τὴ σαῖτοθήκη
 γεμάτη πολυστέναχτες ἓνα σωρὸ σαῖτες. 60
 Κι οἱ παρακώρες σήκωναν γεμάτο ἓνα καλάθι
 μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκὸ, τὰ ὅπλα τοῦ Δυσσέα.
 Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναικί, αὖ στοὺς μνηστῆρες,
 στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κατὰ τὸ στῦλο,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια, 65
 κι εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της δούλα

καὶ στοὺς μνηστῆρες γύρισε κι εἶπεν αὐτὰ τὰ λόγια·
 « Ἀκοῦστε με, περήφανοι μνηστῆρες, ποὺ μὲ πείσμα
 νὰ τρῶτε καὶ νὰ πίνετε τὸ ρίξατε στὸ σπίτι
 ἀνθρώπου ποὺ στίς ξενιτειὲς καιροὺς καὶ χρόνια λείπει
 κι ἄλλη δὲ βρήκατε ἀφορμὴ νὰ πῆτε, παρὰ μόνο
 πὼς θέλετε νὰ πάρετε γυναῖκα σας ἐμένα.

70

Μὰ ἐλάτε στὸν ἀγώνα αὐτὸ νὰ βγῆτε, ποὺ θὰ βάλω
 βραβεῖο τὸ μεγάλο του δοξάρι τοῦ Δυσσέα.

75

Κι ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα τὴν κόρδα του τεντώση
 καὶ θὰ περάσῃ δώδεκα πελέκια μὲ σαῖτα,
 θ' ἀκολουθήσω ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,
 τ' ἀσύγκριτο στὴν ὁμορφιά μὲ θησαυροὺς γεμάτο,
 ποὺ καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμοῦμαι ».

80

Εἶπε κι εὐτὺς τὸν Εὐμαῖο προστάζει, στοὺς μνηστῆρες
 μὲ τὸ ψαρι τὸ σίδερο νὰ βάλῃ τὸ δοξάρι,

κι αὐτὸς μὲ δάκρυα τό 'βαλε κι ἄλλοῦ ὁ βοῖδοφυλάχτης
 θρηνοῦσε, ὅταν τ' ἀντίκρυσε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.

Τότε ὁ Ἀντίνοος μὲ πικρὰ τοὺς ἀποπῆρε λόγια·

85

« Χωριάτες, ποὺ ἀπ' τὴ μύτη σας δὲν πάει πιὸ πέρα ὁ νοῦς σας,

τίς μύξες τί τραβᾶτε ἐδῶ, χαμένοι, καὶ τὰ σπλάχνα
 ταράζετε τῆς γυναικός, ποὺ μὲς στὰ στήθια ὁ πόνος
 κι ἄλλιῶς τὴ σφάζει, πῶχασε τὸ λατρευτὸ της ταίρι ;

Καθίστε ἐδῶ δίχως μιλιὰ νὰ τρῶτε, εἰδὲ στὸ δρόμο

90

βγῆτε νὰ κλαῖτε καὶ στὴ γῆς ἀφήστε τὸ δοξάρι,

μεγάλο ἀγώνα ποὺ μαθὲ κανεῖς δὲ θὰ μπορέσῃ

εὐκολὰ τὸ καλόζυστο δοξάρι νὰ τεντώσῃ,

γιατὶ δὲν εἶναι ἐδῶ κανεῖς σὰν τὸ Δυσσέα ἀντρεῖος.

Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα,

σὰν ἤμουνα μικρὸ παιδὶ καὶ πῆγαινε στὴν Τροία ».

95

Εἶπε, καὶ τοῦ 'λπιζε ἡ καρδιά τὴν κόρδα νὰ τεντώσῃ
 καὶ νὰ περάσῃ ἀνάμεσα στὸ σίδερο ἢ σαῖτα.

Μὰ τὴ σαῖτα τοῦ 'τανε γραφτὸ νὰ δοκιμάσῃ
 πρῶτος ἀπ' τὸν ἀψέγαδο Δυσσέα, ποὺ στρωμένος
 στὸ σπίτι του τ' ἀτίμαζε κι ἄλλους παρακινούσε.

100

- Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Ἄχ, ὁ θεὸς μὲ τύφλωσε. Ἡ σεβαστὴ μου μάνα
 μοῦ λέει, μ' ὅλη τῇ γνώσῃ της, τὸ σπίτι αὐτὸ ν' ἀφήσῃ
 σὰν ξένη κι ἄντρα δεύτερο πὼς θέλει ν' ἀκλουθήσῃ,
 κι ἐγὼ γελῶ καὶ χαίρομαι μ' ἀστόχαστο κεφάλι. 105
 Μὰ ἐλᾶτε, ἀφοῦ σᾶς βάλθηκε τέτοιο βραβεῖο, μνηστῆρες,
 γυναῖκα, ποὺ ἄλλη δεύτερη δὲν εἶναι στὴν Ἑλλάδα,
 στὴν Πύλο, στὴν πολύχρυση Μυκῆνα, καὶ μὲς στ' Ἄργος,
 [μῆτε στὴ μαύρῃ τῇ Στεριά μῆτε κι ἐδῶ στὸ Θιάκι.]
 Τὰ ξέρετε. Τῇ μάνα μου ποιά νὰ παινέψω ἀνάγκη; 110
 Μὰ ἐλᾶτε καὶ μὴ βρίσκετε ἀναβολῆς αἰτίες
 καὶ τὸ δοξάρι ἀτέντωτο πολὺ καιρὸ ἄς μὴ μείνῃ,
 νὰ ἰδοῦμε. Θὰ καταπιαστῶ κι ἐγὼ· κι ἂν τὸ τεντώσω
 κι ἀνάμεσα ἀπ' τὸ σίδερο περάσω τὴ σαῖτα,
 δὲ θὰ χολιῶ ἂν ἡ μάνα μου τὸ σπίτι της ἀφήσῃ 115
 κι ἄλλον ἂν πάρῃ. Τότε ἐγὼ ξοπίσω ἐδῶ θὰ μείνω,
 ἄξιος πιὰ τοῦ πατέρα μου τὰ ὅπλα ἐγὼ νὰ πάρω ».
- Εἶπε, κι ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ πέταξε ἀπ' τὸν ὦμο
 τὴν κόκκινη χλαμύδα του κι ἔβγαλε τὸ σπαθί του.
 Ἔσκαψε πρῶτα ἓνα μακρὺ αὐλάκι, μὲ τὴ στάφνη 120
 ἰσώνοντάς το, κι ἔστησε ἀράδα τὰ πελέκια,
 καὶ γύρω πάτησε τὴ γῆς καὶ τὸν θαμάζανε ὅλοι
 πὼς τὰ ὀστησε ἔτσι ταχτικά ποὺ ἄλλη φορὰ δὲν εἶδε.
 Στάθηκε στὸ κατώφλι ὀρθὸς καὶ πῆρε τὸ δοξάρι
 νὰ δοκιμάσῃ. Τρεῖς φορὲς μὲ πεῖσμα προσπαθοῦσε 125
 νὰ τὸ τεντώσῃ. Τρεῖς φορὲς λύθηκε ἡ δύναμή του,
 κι ἄς εἶχε ἐλπίδα μέσα του τὴν κόρδα νὰ τεντώσῃ
 καὶ νὰ περάσῃ ἀνάμεσα στὸ σίδερο ἢ σαῖτα.
 Τὴν τέταρτῃ τὸ τέντωσε, μὲ δύναμη ὡς τραβοῦσε,
 μὰ τὴν ὀρμὴ τοῦ κράτησε μὲ γνέματα ὁ Δυσσέας. 130
 Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος μίλησε πάλε κι εἶπε·
 « Ἄχ, ἀναντρος κι ἀδύναμος θὰ μείνω ἐγὼ γιὰ πάντα,
 ἢ θὰ ἔμαι ἀκόμα ἐγὼ μικρὸς καὶ δὲ βαστῶ σὰ χέρια
 ν' ἀντισταθῶ σ' ὅποιον βρεθῇ καὶ μὲ προσβάλῃ πρῶτος.

Μὰ ἐλάττε δοκιμάστε σείς οἱ ἄλλοι τὸ δοξάρι,
 πού 'στε στὰ χέρια πιὸ τρανοί, γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ». 135

Ἔτσι εἶπε κι ἄφησε στὴ γῆς γυρμένο τὸ δοξάρι,
 στὰ κολλητὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοδουλεμένα,
 κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαῖτα στὸ κοράκι,
 κι ἔκατσε πάλε σὺν θρονί πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει. 140
 Τότε ὁ Ἄντινος μίλησε ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ κι εἶπε ·
 « Σηκώνεστε μὲ τὴ σειρά, ἀπ' τὰ δεξιὰ ἕνας ἕνας
 στὸ μέρος πού 'ναι ὁ κεραστῆς, ἀρχὴ νὰ γίνη ἐκεῖθε ».

Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Οἶνοπα σηκώθηκε ὁ Λειώδης.
 Τῶν σπλάχνων ἦταν ξηγητῆς καὶ στ' ὁμορφο κροντήρι 145
 κοντά, ἄκρη ἄκρη κάθονταν, καὶ μόνος τοὺς μνηστῆρες
 μισοῦσε καὶ δὲ χώνευε τὰ κακουργήματά τους.

Καὶ πρῶτος τὸ δοξάρι αὐτὸς καὶ τὴ σαῖτα πῆρε
 κι ὀλόρθος τὸ δοκίμαζε ἀπάνω στὸ κατώφλι,
 μὰ δὲν τὸ τάναι. Τ' ἀπαλά, τ' ἀδύναμά του χέρια 150
 ἐνῶ τραβοῦσε λίγωσαν κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·

« Δὲν τὸ τεντώνω, ἀδέρφια, ἐγώ, μόν' ἄς τὸ πιάσῃ κι ἄλλος,
 γιατί ζωὴ καὶ δύναμη πολλῶν ἀντρειωμένων
 θὰ κόψῃ τὸ δοξάρι αὐτό, καὶ πιὸ ὄφελός μας θὰ 'ταν
 ὁ θάνατος, ἢ ζωντανοὶ νὰ χάσουμε ἀπ' τὰ χέρια 155
 αὐτὸ πού ἐδῶ ὅλοι μαζωχτοὶ τὸ καρτεροῦμε αἰώνια.

Τώρα στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς καθένας ἔχει ἐλπίδα
 τὴν Πηνελόπῃ ταίρι του τὴ συνετὴ νὰ κάμῃ.
 Μὰ τὸ δοξάρι τὴ στιγμή πού θὰ τὸ δοκιμάσῃ,
 ἄς τρέξῃ ἀπ' τὶς καλοζώστες Ἀχαιοποῦλες ἄλλῃ 160
 μὲ δῶρα ν' ἀρραβωνιαστῇ. Κι ἡ Πηνελόπῃ ἄς πάρῃ
 ὅποιον τῆς δώσῃ πιὸ πολλὰ καὶ πού τῆς γράφει ἡ μοῖρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὰ χέρια του ἄφησε τὸ δοξάρι
 γυρμένο στὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοσκαλισμένα,
 κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαῖτα στὸ κοράκι, 165
 κι ἔκατσε πάλε σὺν θρονί πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει.
 Τότε ὁ Ἄντινος ἄρχισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Τί εἶναι, Λειώδη, αὐτὰ πού λές καὶ βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα

λόγια βαριά, προσβλητικά, πού σάν τ' ἀκούω θυμώνω,
 πώς τὸ δοξάρι τὴν ψυχὴ πολλῶν θὰ βγάλῃ ἀντρείων, 170
 γιατί δὲν ἔχεις δύναμη καὶ σὺ νὰ τὸ τεντώσῃς ;
 Μὰ ἐσένα δὲ σὲ γέννησε ἡ λατρευτὴ σου ἡ μάνα
 ἄξιον δοξάρια νὰ τραβᾷς, στίς σαΐτιες τεχνίτη.
 Μὰ ἄλλοι μνηστῆρες στὴ στιγμὴ θὰ ἰδῇς νὰ τὸ τεντώσουν ».

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ Μελάνθιο πρόσταξε ἔτσι· 175
 « Κουνήσου κι ἀναψε φωτιά, Μελάνθιε, στὸ παλάτι
 καὶ βάλε ἓνα σκαμνὶ κοντὰ καὶ μιὰ προβιά ἀπὸ πάνω.
 Φέρε ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα κηπάρι
 νὰ τὸ ζεστάνουν στὴ φωτιά, ν' ἀλείψουν τὸ δοξάρι
 οἱ νιοί, νὰ δοκιμάσουμε γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ». 180

Ἔτσι εἶπε, κι ἄσβηστη φωτιὰ ἀνάβει ὁ Μελανθέας.
 Φέρνει ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα κηπάρι
 κι ἀφοῦ τὸ ζέσταναν οἱ νιοί, δοκίμαζαν τοῦ κάκου.
 Ἀκόμα δύναμη ἤθελαν πολλή, πού δὲν τὴν εἶχαν.
 Μὰ ἀκόμα ὁ θεοπρόσωπος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνος 185
 δὲν ἐπιάναν, οἱ πῶς τρανοὶ κι οἱ πρῶτοι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς μὲ τὸ βοῦδοφυλάχτη
 ἀπ' τὸ παλάτι βγήκανε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 καὶ πίσω τοὺς ἐρχόντανε κι ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅζω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς μονάχοι οἱ τρεῖς σάν ἦταν, 190
 μὲ λόγια τότε φιλικὰ τοὺς μίλησε ὁ Δυσσέας·
 « Βουκόλε καὶ χοιροβοσκὲ νὰ σᾶς μιλήσω κάτω
 ἢ νὰ τὸ κρύψω ; Μὰ ἡ καρδιά νὰ σᾶς τὸ πῶ μὲ σπρώχνει.
 Σάν τι βοήθεια θέλατε νὰ δώστε στὸν Δυσσέα
 ἂν ἔτσι ἐρχόντανε ἄξαφνα κι ἂν ὁ θεὸς τὸν φέρῃ ; 195
 Βοηθοὶ σ' αὐτὸν θὰ γίνετε ἢ μήπως στοὺς μνηστῆρες ;
 Ἔτσι μιλήστε ἐλεύτερα, καθὼς σᾶς λέει ἡ καρδιά σας ».

Τότε ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δία πατέρα, ξάκουσ 'τον τώρα μου αὐτὸ τὸν πόθο,
 ἃς ἔρθῃ ἐκεῖνος σπίτι του, θεὸς πιά κι ἃς τὸν φέρῃ. 200
 Τότε θὰ ἰδῇς τὸ θάρρος μου κι ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια ».

Ὅμοια κι ὁ Εὐμαιὸς τοὺς θεοὺς θερμοπαρὰκλοῦσε,

- στὸ σπίτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νὰ γυρίσῃ.
 Κι ἀλάθευτα σὰν ἔμαθε τὴν ἄδολή τους γνώμη, 205
 τοὺς μίλησε μὲ φιλικὰ δυὸ λόγια του κι ἔτσι εἶπε·
 «Νά με ἐδῶ μέσα πάλε ἐγώ. Στερνὰ ἀπὸ μύρια πάθια
 ἔφτασα στὴν πατρίδα μου τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Καὶ ξέρω πολυπόθητος ἀπ' ὅλους μου τοὺς δούλους
 σὲ σᾶς τοὺς δυὸ πὼς ἔρχομαι. Μήτε ἄκουσα ἀπ' τοὺς ἄλλους 210
 ἔτσι κανένα νὰ εὐχηθῇ νὰ φτάσω στὴ πατρίδα.
 Καὶ τί θὰ κάμω ἐγὼ γιὰ σᾶς θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
 Ἄν με τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσω τοὺς μνηστῆρες,
 ταίρι θὰ δώσω καὶ στοὺς δυὸ καὶ καρπερὰ χωράφια,
 κι ἀπὸ ἴνα σπίτι ἐκεῖ κοντὰ στὸ σπίτι μου χτισμένο, 215
 καὶ φίλοι θὰ ᾽στε ἀχώριστοι κι ἀδέρφια μὲ τὸ γιό μου.
 κι ἔβαλε ἓνα θρονί, κοντὰ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο.
 Κι ἓνα ἄλλο ἑώρα ἀλάθευτο σημάδι θὰ σᾶς δείξω,
 νὰ με γνωρίσετε καλὰ καὶ νὰ βεβαιωθῆτε,
 νά, τὴν πληγὴ ποῦ μοῦ ἴκαμε μὲ τ' ἄσπρο δόντι ὁ κάπρος,
 μὲ τ' Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγα». 220
- Εἶπε, καὶ λύνει ἀπ' τὴν τρανὴ πληγὴ του τὰ κουρέλια
 κι ὅπως τὴ γνωρίσαν, εὐτὺς τὰ κλάματα τοὺς πῆραν,
 καὶ τὸ Δυσσέα ἀγκάλιαζαν, τὸν διπλοχαιρετοῦσαν
 καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὦμους, τὸ κεφάλι.
 Ἔτσι κι αὐτὸς τὰ χέρια τους καὶ κεφαλὴ φιλοῦσε. 225
 Κι ὁ ἥλιος θὰ βασίλευε κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
 μὰ τοὺς σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε·
 «Πάψτε τοὺς θρήνους, νὰ μὴ βγῇ κανεὶς ἀπ' τὸ παλάτι
 καὶ τρέξῃ μέσα καὶ τὸ πῆ στοὺς ἄλλους, ἂν σᾶς νιώσῃ.
 Μόν' μπῆτε μέσα ὅχι μαζὶ, μὰ πίσω ἑνὰς στὸν ἄλλο, 230
 πρῶτος ἐγὼ κι ἔπειτα σεῖς, κι αὐτὸ σημάδι ἄς εἶναι.
 Σὲ μένα αὐτοὶ οἱ περὶφανοὶ μνηστῆρες δὲ θ' ἀφήνουν
 νὰ δώσουν τὸ δοξάρι μου καὶ τὴ σαῖτοθήκη.
 Τότε, Εὐμαίε, τρέχα, πάρ' το ἐσὺ καὶ βάλ' το μου στὰ χέρια
 καὶ πὲς στὶς δοῦλες, τοῦ σπιτιοῦ τίς πόρτες νὰ σφαλίσουν. 235
 Κι ἂν ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀντρῶν ἀκούσῃ

καμιὰ ἀπ' τὶς δοῦλες στὶς αὐλές, νὰ μὴ φανῇ στὴν πόρτα,
μόν' ἤσυχες νὰ κάθονται νὰ κάνουν τὴ δουλειά τους.
Καὶ σύ, Φιλοίτιε, τῆς αὐλῆς τὶς πόρτες νὰ κλειδώσης
καὶ γλήγορα μ' ἓνα σκoinὶ γερά νὰ τὶς σφαλίσῃς ».

240

Εἶπε, καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μέσα μπῆκε,
κι ἔκατσε ἀπάνω στὸ θρόνι ποὺ κάθονταν καὶ πρῶτα.
Τότε κι οἱ δοῦλοι φτάσανε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.

Στὰ χέρια του ὁ Εὐρύμαχος κουνοῦσε τὸ δοξάρι
κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τὸ ζέσταινε στὴ φλόγα, μὰ μήτε ἔτσι
νὰ τὸ τεντώσῃ μπόρεσε καὶ φούσκωνε ἡ καρδιά του,
κι ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε βαριά ἀγαναχτισμένος·
« Ἄχ, πόσος μέσα μου ὁ καημὸς γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους.

245

Μὰ τόσο γιὰ τὸ γάμο ἐγὼ—κι ἄς μὲ πονῇ—δὲ σκάζω.

Κι ἄλλες στὸ Θιάκι βρίσκονται πολλὲς Ἀχαιοπούλες,
καθὼς καὶ σ' ἄλλα τὰ νησιά. Μὰ σκάζω ποὺ ἔμαστε ἔτσι
κατώτεροι στὴ δύναμη ἀπ' τὸ θεῖκὸ Δυσσέα

250

ποὺ μήτε νὰ τεντώσουμεμποροῦμε τὸ δοξάρι
κι ἔτσι κι οἱ ἄλλες γενεὲς θὰ μάθουν τὴ ντροπὴ μας ».

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Ἀντίνος·

255

« Μὴν τὸ φοβᾶσαι, Εὐρύμαχε. Τὸ νιώθεις δὰ κι ὁ ἴδιος.

Δοξάρια θὰ τεντώνουμε ἐνῶ γιορτὴ μεγάλη
εἶναι στὴ χώρα σήμερα ; Πετάζτε το στὴν ἄκρη,
καὶ τὰ πελέκια ἀφήστε τα στὸ μέρος τους νὰ στέκουν.

Γιατὶ δὲ θὰ ῥθῃ ἐδῶ, θαρρῶ, κανένας νὰ τὰ πάρῃ.

260

Μόν' ἄς ἀρχίσῃ ὁ κεραστὴς νὰ χύνη στὰ ποτήρια,

σὰ σταῶμε, νὰ κρύψουμε τὸ λυγιστὸ δοξάρι.

Καὶ τὸ Μελάνθιο τὴν αὐγὴ φωνάζτε ἐδῶ νὰ φέρῃ

γίδες τὶς πιὸ καλῦτερες ποὺ θὰ ᾿χῃ στὸ κοπάδι,
πρῶτα ἀφοῦ σφάζουμε μῆρια τοῦ Ἀπόλλου, τὸ δοξάρι
νὰ δοκιμάσουμε ἔπειτα γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ».

265

Ἔτσι ὁ Ἀντίνος μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.

Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τους νὰ νίψουν

κι οἱ νιοὶ ὥς τὰ χεῖλια μὲ πιστὸ γέμισαν τὰ κροντήρια

καὶ σ' ὅλους μοίρασαν σειρὰ γιὰ δέηση στὰ ποτήρια.

270

- Σάν ἔσταζαν καὶ ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τοὺς εἶπε ὁ πολυμήχανος μὲ γελασιά ὁ Δυσσέας·
 « Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μου λέει στὰ στήθια μέσα.
 Κι ἀπ' ὅλους τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸν ἀφέντη Ἀντίνο 275
 παρακαλῶ, ποὺ φρόνιμο κι αὐτὸ τὸ λόγῳ του εἶπε,
 νὰ ἔχουν ἐλπίδα στὸ θεὸ καὶ τὸ δοξάρι ἄς πάψουν.
 Αὐριο τῇ νίκῃ κι ὁ θεὸς θὰ δώσῃ σ' ὅποιον θέλει.
 Μὰ δώστε τὸ καλόξυστο δοξάρι καὶ σὲ μένα
 νὰ δοκιμάσω, ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια μου κι ἂν ἔχω 280
 σὰν πρῶτα ἀκόμα δύναμη στὰ λυγερὰ μου μέλη,
 ἢ μοῦ τὴν πῆρε ἡ θάλασσα κι ἡ κακοπέρασή μου ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι θύμωσαν μαζί του κι εἶχαν φόβο
 μήπως τεντώσῃ τὸ γερὸ καλόξυστο δοξάρι.
 Κι ἔτσι ὁ Ἀντίνο ἀρχισε μὲ δύο του λόγια κι εἶπε· 285
 « Καημένε ξένε, νοῦ σταλιά δὲν ἔχεις στὸ κεφάλι.
 Δὲ φτάνει ἐδῶ ποὺ κάθεσαι μὲ μᾶς τ' ἀρχοντοπαῖδια
 κι ἥσυχά τρῶς καὶ μερδικὸ περίσσιο ἀπ' ὅλα παίρνεις
 καὶ τίς κουβέντες μας ἀκοῦς κι ὅλα τὰ μυστικά μας,
 ποὺ ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει τί λέμε. 290
 Σὲ βλάπτει τὸ γλυκὸ κρασί ποὺ κι ἄλλους τοὺς ζαλίζει,
 ποὺ τὸ ροφοῦν ἀχόρταγα καὶ ταχτικά δὲν πίνουν.
 Ἐκεῖνο καὶ τὸν Κένταυρο τὸν ξακουστὸ Εὐρυτίο
 τὸν τύφλωσε στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου
 σὰν πῆγε μὲς στοὺς Λάπηθες. Κι ἀπ' τὸ μεθύσι τύφλα 295
 ἄνομες ἔκαμε δουλειᾶς στὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου.
 Θύμωσαν τότε οἱ ἥρωες κι εὐτὺς ὅξω ἀπ' τὴν πόρτα
 τὸν πέταξαν καὶ τοῦ ἰοψαν τὴ μύτη καὶ τ' αὐτιά του.
 Κι αὐτὸς μὲ σαλεμένο νοῦ πῆρε τὰ δύο του μάτια
 κι ἔσπερνε μὲ τυφλὴ ψυχὴ τὴ μαύρη συμφορὰ του. 300
 Μάχη ἀπὸ τότε ἔτσι ἀρχισε ἀνθρώπων καὶ Κενταύρων,
 ποὺ πρῶτα ἐκεῖνος τὸ κακὸ τ' ἀρχισε ἀπ' τὸ μεθύσι.
 Ἰδια σοῦ τάζω συμφορὰ νὰ σ' εὕρῃ ἂν τὸ δοξάρι
 τεντώσης· καὶ στὸν τόπο μας μὴν καρτερῆς προστάτη,

κι ἀμέσως θὰ σὲ στείλουμε μ' ἓνα καράβι μαῦρο
 στὸ βασιλιὰ τὸν Ἑχeto, ποὺ ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται.
 Δὲν ἔχει τότε νὰ σωθῆς. Μόν' κάτσε ἐδῶ νὰ πίνης
 ἥσυχος κι ἔτσι μὲ πιὸ νιούς μὴ θέλῃς νὰ τὰ βάζῃς ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Ἀντίνο, κάνετε ἄδικο, τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι,
 ποὺ τοῦ προσπέφτουν σπίτι του, νὰ μείνουν στερημένοι.
 Μήπως φοβᾶσαι, ἂν τὸ τρανὸ δοξάρι τοῦ Δυσσέα
 τεντώσῃ ὁ ξένος, στήν πολλή θαρρώντας δύναμή του,
 πὼς θὰ μὲ πάρῃ σπίτι του ταίρι του νὰ μὲ κάμῃ ;
 Μὰ μήτε αὐτὸς στὰ στήθια του δὲν ἔχει τέτοια ἐλπίδα.
 Αὐτὸ ἂς μὴ γίνεταί ἀφορμὴ γιὰ νὰ χαλᾷ ἡ καρδιά σας
 ἀπάνω στὸ τραπέζι σας. Δὲν πρέπει, δὲν ταιριάζει ».

Κι ἀπάντησε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε·
 « ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 δὲν τὸ φοβούμαστε, οὔτε δὰ ταιριάζει νὰ σὲ πάρῃ
 ὁ ξένος, μὰ ντρεπόμαστε τὰ λόγια τοῦ ἄλλου κόσμου,
 μὴν πῇ κανένας Ἀχαιός, ὁ πιὸ κακὸς ἀπ' ὅλους·
 « Τὸ ταίρι ἀνθρώπου ἀψέγαδου, ἄντρες κατώτεροί του,
 ζητοῦν, μὰ τὸ καλόξυστο δοξάρι δὲν τεντώνουν.
 Κι ἦρθε ἓνας πολυπλάνητος ζητιάνος ἀπ' τὰ ξένα,
 κι εὐκολα αὐτὸς τὸ τέντωσε, πέρασε τὰ πελέκια.
 Ἔτσι θὰ ποῦνε καὶ ντροπὴ θὰ ᾿ναι γιὰ μᾶς τὰ λόγια ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται νὰ ᾿χουν στή χώρα δόξα
 ὅσοι ἀτιμάζουν καὶ τοῦ τρῶν τὸ σπίτι ἀντὺς μεγάλου.
 Γιατὶ τὰ βρίσκετε ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ κόσμου ;
 Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται ψηλός, καλοδεμένος,
 καὶ τὸ παινιέται ἀρχοντικοῦ πατέρα γιὸς πὼς εἶναι.
 Δῶστε του τὸ καλόξυστο δοξάρι, γιὰ νὰ ἰδοῦμε.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα ἐγὼ θὰ πῶ κι ὁ λόγος μου θὰ γίνη.
 Ἄν τὸ τεντώσῃ καὶ χαρὰ τοῦ δώσῃ τέτοια ὁ Φοῖβος,
 θὰ τοῦ χαρίσω ὁλόμορφο χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 κι ἓνα κοντάρι μυτερό, διώχτη σκυλιῶν κι ἀνθρώπων.

Θά τοῦ χαρίσω δίστομο σπαθί καί δυό σαντάλια,
καί θά τόν στείλω ὅπου ποθεῖ καί τοῦ ζητᾷ ἡ καρδιά του ». 340

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε :
« Ἄλλος δὲν ἔχει, μάνα μου, τῇ δύναμη ἀπὸ μένα,
νά δώσω τὸ δοξάρι ἐγώ, ἢ ν' ἀρνηθῶ ὅπως θέλω,
κι ἀπ' ὅσους στὸ βραχόσπαρτο τὸ Θιάκι ἀφέντες εἶναι
κι ἀπ' ὅσους στ' ἄλλα τὰ νησιά, στῆς Ἥλιδας τὸ μέρος. 345
Κανένας δὲν μπορεῖ ἀπ' αὐτοὺς νά μ' ἐμποδίση ἂν θέλω
καί τὸ δοξάρι μιὰ φορὰ στὸν ξένο νά χαρίσω.

Μόν' σπίτι τώρα πῆγαινε νά κάτσης στὶς δουλειές σου,
στὴ ρόικα καί στὸν ἀργαλειό, καί βάλε καί τίς σκλάβες.
Κι ὅσο γιὰ τὸ δοξάρι αὐτό, οἱ ἄντρες θά φροντίσουν 350
ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγώ πού ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καί γύρισε στὸν πύργο τῆς ξοπίσω,
γιατὶ τῆς μπῆκαν στὴν καρδιά τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ τῆς.
Κι ὅταν στ' ἀνώϊ ἀνέβηκε μὲ τίς πιστές τῆς σκλάβες,
θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσότου γλυκὸν ὕπνο 355
τῆς ἔχυσε σιὰ βλέφαρα ἡ λαμπερὴ Παλλὰδα.

Τότε ἔφερνε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
κι ὅλοι οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βουὴ μὲς στὸ παλάτι.
Κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Ποῦ πᾶς, μωρὲ χοιροβοσκέ, τὸ λυγιστὸ δοξάρι, 360
χαμένε ; Γρήγορα, θαρρῶ, στὴ χοιρομάντρα ἀλάργα,
πῶς θά σέ φᾶνε τὰ σκυλιά, πού ἀνάθρεφες, μονάχο,
ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι ὁ Φοῖβος μᾶς βοηθήσουν ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἀπ' τὸ φόβο του τ' ἄφησε ἐκεῖνος κάτω,
γιατὶ πολλοὶ τοῦ βάλανε φωνές μὲς στὸ παλάτι. 365

Μὰ μὲ θυμὸ ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἔσκωζε ἀπ' τ' ἄλλο μέρος·
« Φέρ' τὸ δοξάρι, γέρο, ἐμπρὸς καί μὴν ἀκοῦς κανένα,
μήπως, ἂν κι εἶμαι πιὸ μικρός, σέ διώξω στὸ χωράφι
μὲ πέτρες, κι εἶμαι πιὸ γερὸς στὴ δύναμη ἀπὸ σένα.
Ἔτσι εἶθε νά ἔμουν πιὸ γερὸς κι ἀπ' ὅλους τοῦ μνηστῆρες, 370
ὅσοι εἶναι μὲς στὸ σπίτι μου, στὴ δύναμη, στὰ χέρια·
τότε ὅλους θά τοὺς ἔδιωχνα νά φύγουν ἀπ' τὸ σπίτι

κακὴν κακῶς, ποὺ τὸ κακὸ στὸ νοῦ τους ἔχουν πάντα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά γελάσανε οἱ μνηστῆρες
καὶ τὸ θυμὸ ξεχάσανε ποὺ ἔχαν τοῦ Τηλεμάχου.

375

Τότε ἔφερε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ γυριστὸ δοξάρι
κι ἦρθε κοντὰ καὶ τὸ ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα.

Πῆγε ἔπειτα καὶ φώναξε τῇ βάρια Εὐρύκλεια κι εἶπε·

« Σὲ προσκαλεῖ, ὁ Τηλέμαχος, φρόνιμη Εὐρύκλεια, ἀμέσως,
ὅλες καλὰ τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες νὰ σφαλίσῃς.

380

Κι ἀν' ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀνδρῶν ἀκούσῃ
καμιά ἀπὸ σᾶς μὲς στὶς αὐλὲς νὰ μὴ φανῇ στὴν πόρτα,
μόν' ἤσυχῃ νὰ κάθεται νὰ κἀνῃ τὴ δουλειά της ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὰ λόγια του δὲν πέταξαν χαμένα,
κι ἔκλεισε τοῦ καλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες.

385

Σιγὰ ὁ Φιλοίτιος πῆδηξε στὴν πόρτα ὅζω ἀπ' τὸ σπίτι
κι ἔκλεισε τῆς καλόφραχτης αὐλῆς καλὰ τίς πόρτες.

Εἶχε ἓνα καραβόσκοινο στὴ σάλα ἀπὸ κανάβι.

Τὸ πῆρε κι ἔδεσε μ' αὐτὸ τίς πόρτες κι ἦρθε πίσω
καὶ στὸ θρονί του κάθισε ποὺ κάθονταν καὶ πρῶτα
καὶ τὸ Δυσσέα κοίταξε. Κι ἐκεῖνος τὸ δοξάρι
τὸ στριφογύριζε παντοῦ νὰ ἰδῇ μήπως σαράκι
τὸ τρύπησε, ὅταν ἔλειπε ὁ βασιλιάς στὰ ξένα.

390

Κι ἔτσι ἓνας εἶπε βλέποντας τὸν ἄλλο, ποὺ ἦταν δίπλα·

« Θὰ ἴναι κανένας κυνηγὸς καὶ δοξαριῶν τεχνίτης,

395

ἢ θὰ ἔχῃ τέτοια σπίτι τοῦ δοξάρια φυλαγμένα,
ἢ καὶ νὰ φτιάσῃ ἔχει σκοπὸ κανένα ἄλλο παρόμοιο
καὶ τὸ γυρίζει ἐδῶ κι ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ζητιάνος ».

Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιοὺς πάλε ἓνας ἄλλος εἶπε·

« Ἔτσι εἶθε καὶ καλὸ νὰ ἰδῇ ὅσο δὲ θὰ μπορέσῃ
νὰ τὸ τεντώσῃ αὐτὸς ποτὲ τὸ λυγιστὸ δοξάρι ».

400

Ἔτσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν. Τότε ὁ σοφὸς Δυσσέας
ἔπιασε τὸ βασταγερὸ δοξάρι κι εἶδε γύρω·

σάν τὸν καλὸ τραγουδιστὴ ποὺ ξέρεي ἀπὸ κιθάρα

καὶ στὸ καινούργιο της κλειδὶ τεντώνει δίχως κόπο

405

τὴν κόρδα τὴν καλόστριφτη, στὴν ἄκρῃ σάν τὴ δέση,

ἔτσι ὁ Δυσσέας εὐκόλα τέντωσε τὸ δοξάρι,
 καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξι δοκίμασε τὴν κόρδα,
 καὶ αὐτὴ γλυκὰ κελήδησε σὰν νὰ ᾔταν χελιδόνι.
 Τότε οἱ μνηστῆρες τρώμαζαν καὶ ἀλλάζανε ὅλοι χρῶμα. 410
 Κι ὁ Δίας βρόντησε βαριά σημάδι νὰ τοῦ δείξη,
 καὶ χάρηκε γι' αὐτὸ ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
 γιὰ τὸ σημάδι πῶδειξε ὁ παντογνώστης Δίας,
 καὶ ἀπ' τὸ τραπέζι φτερωτὴ ξεθήκωτη σαῖτα
 πῆρε, καὶ οἱ ἄλλες ἔμειναν μὲς στὴ σαῖτοθήκη, 415
 αὐτὲς ποὺ θὰ δοκίμαζαν σὲ λίγο οἱ μνηστῆρες.
 Κι ἔπιασε κόρδα καὶ λαβὲς ἀντάμα, καὶ τραβοῦσε
 ἀπ' τὸ σκαμνὶ ποὺ κάθονταν καὶ ἔρριξε τὴ σαῖτα,
 ἀφοῦ σημάδεψε καλὰ, καὶ τὰ πελέκια ἀμέσως
 τὰ πέρασε ὅλα στὴ σειρὰ μέσα ἀπ' τὴν πρώτη τρύπα, 420
 καὶ βγῆκε πέρα ἢ χάλκινη σαῖτα ἀπ' τ' ἄλλο μέρος.
 Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
 « Τηλέμαχε, σὸ σπίτι σου δὲ σ' ἀτιμάζει ὁ ξένος
 ἐδῶ ποὺ κάθεται. Εὐκόλα τέντωσα τὸ δοξάρι
 καὶ σὸ σημάδι πέτυχα. Κάπως ἀξίζω ἀκόμα 425
 καὶ ἄδικα μὲ καταφρονοῦν αὐτοὶ καὶ δὲ μὲ πιάνουν.
 Μὰ εἶναι καιρὸς οἱ Ἀχαιοὶ τὸ δεῖπνο νὰ ἐτοιμάσουν
 ὅσο ποὺ φέγγει, καὶ ἔπειτα καὶ ἀλλιῶς θὰ διασκεδάσουν
 καὶ μὲ τραγοῦδια καὶ χορό, τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα ».
 Εἶπε καὶ τοῦ ἔγνεψε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὰ μάτια. 430
 Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὸ μυτερὸ σπαθί του
 καὶ πῆρε τὸ κοντάρι του στὸ χέρι, καὶ κοντὰ του
 στάθηκε, τὰ λαμπρόφαντα φορώντας τ' ἄρματα του.

X

Πέταξε τότε ὁ ξακουστὸς Δυσσέας τὰ κουρέλια
 καὶ σὸ κατώφλι πήδηξε, κρατώντας τὸ δοξάρι
 καὶ τὴ σαῖτοθήκη του γεμάτη μὲ σαῖτες,
 καὶ ἔτσι εἶπε, ἀφοῦ τίς σώριασε μπροστά του, στοὺς μνηστῆρες·

« Τέλεψε αὐτὸς ὁ δύσκολος ἀγώνας πιά, καὶ τῶρα
 σ' ἄλλο σημάδι, ποὺ κανεῖς δὲ χτύπησε, θὰ ρίξω,
 ἂν τὸ πετύχω καὶ χαρὰ μοῦ δώσῃ τέτοια ὁ Φοῖβος ».

Εἶπε καὶ στέλνει τὴν πικρὴ σαῖτα στὸν Ἀντίνο.
 Τὴν ὥρα ἐκείνῃ δίχερο χρυσὸ ὁμορφο ποτήρι
 νὰ πάρῃ ἐτοιμαζόντανε, καὶ νά, στὸ χέρι τὸ ἔχε
 νὰ πιῇ κρασί, μῆτε ἔβαζε τὸ θάνατο στὸ νοῦ του.

Ποιὸς θὰ τὸ φανταζότανε, πὼς ἓνας ἄντρας μόνος
 σὲ τόσοις ὁμοτράπεζους, καὶ παλληκάρι ἃς ἦταν,
 χάρο θὰ τοῦ ἔδινε πικρὸ καὶ μαυρισμένη μοῖρα ;
 Τὸν σημαδεύει στὸ λαιμὸ καὶ τὴ σαῖτα ρίχνει
 καὶ ἀντίκρου ἡ μύτη πέρασε ἀπ' τ' ἀπαλό του ζινίχι.

Ἔγειρε δίπλα, τοῦ ἔπεσε καὶ τὸ ποτήρι κάτω
 καὶ ἀπ' τὰ ρουθούνια ἀνάβρυσε μὲ μιᾶς πηχτὸ τὸ αἷμα,
 καὶ μὲ τὰ πόδια του, συχνὰ κλωτσώντας τὸ τραπέζι,
 ἔρριξε κάτω τὰ φαγιά στὴ γῆς καὶ λερωθῆκαν,
 καὶ ἀνακατώθηκαν ψωμιά καὶ κρέατα ψημένα.

Τότε οἱ μνηστῆρες, βλέποντας πὼς ἔπεσε ἄντρας κάτω,
 βάλανε ἀμέσως τίς φωνὲς καὶ ἀπάνου ἀπ' τὰ θρονιά τους
 πετάχτηκαν καὶ σκόρπισαν στὸ σπίτι, καὶ τοὺς τοίχους
 παντοῦ τριγύρω κοίταζαν τοὺς ὁμορφοχτισμένους,
 μὰ μῆτε ἀσπίδα βλέπανε μῆτε γερὸ κοντάρι.

Καὶ τὸ Δυσσέα βρίζανε μὲ λυσσασμένα λόγια·
 « Μωρέ, ἄσκημα τὸ σκέφτηκες νὰ ρίχνῃς στοὺς ἀνθρώπους.

Μὰ ἄλλον ἀγῶνα δὲ θὰ ἰδῇς, τῶρα τὸ τέλος σου ἦρθε.
 Μωρέ, τὸ πρῶτο σκότωσες στὸ Θιάκι ἀρχοντοπαίδι.
 Γι' αὐτὸ καὶ σένα τῶρα ἐδῶ τὰ ὅρνια θὰ σὲ φᾶνε ».

Ἔτσι εἶπαν, γιὰτὶ νόμιζαν πὼς ἄντρα νὰ σκοτώσῃ
 δὲν ἤθελε. Μὰ αὐτὸ οἱ τυφλοὶ δὲν ἔβαλαν στὸ νοῦ τους,
 πὼς ἡ παγίδα τοῦ χαμοῦ στημένη ἦταν γιὰ ὅλους.
 Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε·

« Σκυλιά, ποὺ στοχαστήκατε πὼς πίσω στὴν πατρίδα
 δὲ θὰ γυρίσω, καὶ ἄπονα μοῦ τρώγατε τὸ σπίτι
 καὶ στανικῶς πλαγιάζατε τίς δοῦλες, καὶ ἐνῶ ζοῦσα

Οέλατε τῇ γυναῖκα μου νά κάμετε δική σας,
 δίχως θεούς, πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια, νά φοβᾶστε, 40
 μήτε πὼς θά 'ρθῇ ἡ ἐκδίκηση καμιὰ φορὰ ἀπὸ κάποιον.
 Μὰ νά, τὰ δίχτυα ἀπλώθηκαν ἀπάνω σας τοῦ χάρου ».

"Ετσι εἶπε, κι ὅλων κόπηκαν τὰ ἥπατα ἀπ' τὸν τρόμο,
 καὶ ζάρωνε ὁ καθένας τους γιὰ νά σωθῇ ἀπ' τὸ χάρο. 45
 Κι ἀπ' ὅλους ὁ Εὐρύμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

« Ἄν εἶσαι ἀλήθεια ἐσὺ ὁ Θιακὸς Δυσσέας πού 'ῤρηθες πίσω,
 ὅλα σωστὰ τοὺς τὰ 'ψαλές γι' αὐτὰ πού σοῦ 'χουν κάμει,
 πλῆθος στὸ σπίτι σου ἄνομα, πλῆθος καὶ στ' ἀγαθὰ σου.

Μὰ νά, ὁ Ἀντίνος κοίτεται νεκρός, ὁ πρῶτος φταίχτης. 50

Γιατὶ ὅλες τίς δουλειές αὐτὲς τίς ἔβγαλε μονάχος,
 ὄχι γιατί τὸν ἔσπρωχνε τοῦ γάμου ἀνάγκη ἢ πόθος,
 μόν' ἔτρεφε ἄλλα στὴν καρδιά, πού σέ καλὸ δὲ βγῆκαν,
 αὐτὸς μὲς στὸ κοσμάκουστο νά βασιλέψῃ Θιάκι
 καὶ νά σκοτώσῃ, σταίνοντας καρτέρι, τὸ παιδί σου.

Μὰ τώρα αὐτὸς σὰν ἔπεσε, καθὼς τοῦ ταίριαζε ἔτσι, 55
 λυπῆσου τὸ λαὸ σου ἐσὺ κι ἐμεῖς στερνὰ ἀπ' τὴ χώρα
 συνάζουμε ὅσα πιώθηκαν κι ὅσα σοῦ φαγωθῆκαν.

Εἴκοσι βόδια πρόστιμο καθένας θὰ πλερώσῃ
 κι ὅσο χρυσάφι καὶ χαλκὸ θὰ γιάνουν τὴν καρδιά σου.
 Μὰ πρὶν τὰ πάρῃς, ἄδικο μαζί μας νά θυμώνῃς ». 60

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
 « Εὐρύμαχε, κι ἂν ὅλα μου τὰ πατρικὰ γυρίστε,
 κι ὅσα εἶναι ὅλο σας τὸ βιὸς καὶ βάλτε κι ἄλλα τόσα,
 μήτε ἔτσι δὲν τὰ σταματῶ τὰ χέρια ἀπ' τὴ σφαγὴ σας,
 πρὶν ἓνα κι ἓνα τ' ἄδικα πλερώσουν οἱ μνηστῆρες. 65

Διαλέξτε τώρα ἂν θὰ σταθῇ κανεὶς νά πολεμήσῃ,
 εἴτε θὰ φύγῃ, ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο νά γλυτώσῃ.

"Ομως, θαρρῶ, ἀπ' τὰ νύχια μου κανεὶς δὲ θὰ ξεφύγῃ ».

"Ετσι εἶπε κι ὅλων κόπηκαν τὰ ἥπατα ἀπ' τὸν τρόμο
 κι ἀπ' ὅλους ὁ Εὐρύμαχος δευτέρωσε ἔτσι πάλε· 70

« Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιά, δὲ θὰ τὰ σταματήσῃ,
 μόν' τὸ δοξάρι ὅσο βαστᾷ καὶ τὴ σαῖτοθήκη,

θὰ ρίχνη ἀπ' τὸ πελεκητὸ κατώφλι, ὥς ὅτου τέλος
 νὰ μᾶς ξεκάμη. Μόν' ἐμπρός, κανεῖς ἄς μὴ δειλιάσῃ !
 Τραβῆξετε τὰ μαχαίρια σας. Προβάλτε τὰ τραπέζια
 75
 μπροστὰ στὶς γοργοθάνατες σαῖτες κι ὅλοι ἀπάνω
 ἄς τοῦ ριχτοῦμε μαζωχοί, ν' ἀναγκαστῇ τὴν πόρτα
 ν' ἀφήσῃ καὶ τὸ πέτρινο κατώφλι κι ὅξω ἀμέσως
 νὰ πεταχτοῦμε, ἀλαλαγμὸς νὰ σηκωθῇ στὴ χώρα,
 νὰ μάθῃ τότε τὴ στερνὴ πὼς ἔρριξε σαῖτα ». 80

Εἶπε κι εὐτὺς τὸ δίστομο χαλκόμυτο μαχαίρι
 τραβάει κι ἀπάνω τοῦ ὄρμησε, σκούζοντας μ' ἄγρια λύσσα.
 Μὰ στὴ στιγμή μιὰ σαῖτιὰ τοῦ τίναξε ὁ Δυσσέας
 στὰ στήθια, κάτω ἀπ' τὸ βυζί, κι ἡ φτερωτὴ σαῖτα
 85
 μπήχτηκε στὸ σικώτι του, καὶ τὸ μαχαίρι κάτω
 τοῦ 'πεσε καὶ σωριάστηκε τριγύρω στὸ τραπέζι
 τρικλίζοντας καὶ σκόρπισε τὰ δίχερα ποτήρια
 καὶ τὰ φαγιά στὸ πάτωμα, καὶ καταγῆς χτυποῦσε
 τὸ μέτωπο, καὶ στὸ θρονὶ κλωτσοῦσε μὲ τὰ πόδια,
 κι εὐτὺς τὰ μάτια του θολὸ τὰ σκέπασε σκοτάδι.
 90
 Τότε ὄρμησε ὁ Ἀμφίνομος στὸν ξακουστὸ Δυσσέα.
 μ' ἓνα μαχαίρι μυτερό, ἴσως χυθῇ ἀπ' τὴν πόρτα,
 μὰ πρόφτασε ὁ Τηλέμαχος μὲ χάλκινο κοντάρι,
 καὶ πίσω τοῦ τὸ φύτεψε ἀνάμεσα στοὺς ὤμους
 καὶ πέρασε στὰ στήθια του μπροστὰ τὸ χάλκινο ὄπλο. 95

Ἔπεσε κάτω καὶ στὴ γῆς χτύπησε ἡ κεφαλὴ του.
 Τότε ἄφησε ὁ Τηλέμαχος στὸ σῶμα τοῦ Ἀμφινόμου
 μπηγμένο τὸ μακρόλαιμο κοντάρι καὶ τραβήχτη,
 γιὰτὶ φοβόταν, τὸ βαρὺ κοντάρι ἂν θὰ τραβοῦσε,
 μὴ τὸν βαρέσῃ ἄλλος κανεῖς χυμώντας μὲ μαχαίρι
 100
 ἢ τὸν τρυπήσῃ πίσω του σὰν ἦτανε σκυμμένος.
 Ἔτρεξε μ' ἓνα πήδημα καὶ στὸν πατέρα του ἔρθε,
 κι ὅπως κοντά του στάθηκε τοῦ λέει μὲ δὺό του λόγια·
 « Ἀσπίδα καὶ κοντάρια δὺό, πατέρα, θὰ σοῦ φέρω
 καὶ κράνος χάλκινο, καλὰ νὰ στέκῃ στὰ μηλίγγια,
 105
 κι ἔτσι θ' ἀρματωθῶ κι ἐγὼ κι ὁ Εὐμαιοις κι ὁ βουκόλος.

Γιατί, Θαρρῶ, καλύτερα νὰ πάρουμε ἄρματα ὅλοι ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
« Τρέχα καὶ φέρ' τα ὅσο βαστοῦν νὰ πολεμῶ οἱ σαῖτες,
μήπως, ἂν μείνω μόνος μου, μὲ σπρώξουν ἀπ' τὴν πόρτα ».

110

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο
κι ἔτρεξε μέσα στὸν ὄντα πού τὰ λαμπρὰ ἦταν ὅπλα.

Κοντάρια πῆρε ἐκεῖθε ὀχτῶ καὶ τέσσερες ἀσπίδες,
τέσσερα κράνα χάλκινα μὲ φούντα ἀλόγου ἀπάνω,
κι ἀμέσως πίσω γύρισε καὶ στὸ Δυσσέα πῆγε.

115

Κι ὡς ἤρθε, πρῶτος φόρεσε τὰ χάλκινα ἄρματά του,
καθὼς κι οἱ δυὸ του παραγιοί, καὶ στὸν πολυτεχνίτη
θεῖκὸ Δυσσέα τρέζανε καὶ στάθηκαν κοντά του.

Κι ἐνόσω ἀκόμα τοῦ 'μεναν νὰ πολεμᾷ σαῖτες
ὅλο κι ἀπὸ 'να σκότωνα μνηστήρα στὸ παλάτι,
χτυπώντας πάντα, κι ἔπεφταν σωρὸς ἐκεῖνοι ἐμπρός του.

120

Κι ὅταν πιά τέλος σῶθηκαν τοῦ βασιλιᾶ οἱ σαῖτες,
ἔστησε τὸ δοξάρι του γυρτὸ στὸν παραστάτη
τοῦ μαρμαρένιου παλατιοῦ, στοὺς γυαλισμένους τοίχους,
κι ἀσπίδα ἀμέσως φόρεσε τετράδιπλη στοὺς ὤμους
καὶ στ' ὄμορφο κεφάλι του καλοφτιασμένο κράνος
μ' ἀλόγου οὐρὰ καὶ σειούντανε φριχτὴ ἀπὸ πάνω ἢ φούντα,
καὶ πῆρε δυὸ χαλκὸδετα βασταγερά κοντάρια.

125

Στὸν τοῖχο τὸν καλόχτιστο εἶχε ἓνα πανωπόρτι
κι ἀπ' τὸ κατώφλι τ' ἀκρινὸ τοῦ παλατιοῦ εἶχε δρόμο
στενόν, κλεισμένο ἀπὸ πυκνά, καλὸδετα σανίδια.

130

Μόνο ἀπ' ἐκεῖ μπορούσαν νὰ μπουῖν, κι ἐκεῖ ὁ Δυσσέας
πρόσταζε τὸ χοιροβοσκό, κοντὰ νὰ πάη νὰ στέχη.

Τότε ὁ Ἀγέλαος φώναξε σ' ὅλους τοὺς ἄλλους κι εἶπε·
« Παιδιά, δὲν θ' ἀνεβῇ κανεὶς στὸ πανωπόρτι ἀπάνω
γιὰ νὰ φωνάξη τὸ λαό, γοργὰ ἢ φωνὴ νὰ φτάσῃ ;
Κι αὐτός, πιά τότε τὴ στερνὴ σαῖτα του νὰ ρίξῃ ».

135

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοῦ λέει·
« Θεοθρεμμένε Ἀγέλαε, δὲν εἶναι αὐτό, κοντὰ εἶναι
μὲς στὴν αὐλὴ πόρτες γερὲς καὶ δύσκολη ἡ μπασιά της,

140

κι ἕνας μπορεῖ νὰ τοὺς κρατῇ ἂν εἶναι παλληκάρια.
Μὰ ἐλᾶτε τώρα ἀπ' τὸν ὄντ' ἄρματα θὰ σᾶς φέρω,
γιατὶ θαρρῶ πὼς μέσα ἐκεῖ, κι ὅχι ἄλλοῦ πὼς τὰ 'χει
φυλάξει ὁ Δυσσέας μαζὶ μὲ τὸ λαμπρὸ τὸ γιό του ».

Ἔτσι εἶπε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος ἀπ' τῇ σκάλα 145
ἀνέβηκε μὲς στὸν ὄντ' αὐτὸν τρεχάτος τοῦ Δυσσέα.

Κοντάρια πῆρε δώδεκα κι ἀσπίδες ἄλλες τόσες,
δώδεκα κράνα χάλκινα μ' ἀλόγου φούντα ἀπάνω
κι ἀφοῦ τὰ πῆρε, τρέχοντας τὰ πῆγε στοὺς μνηστῆρες.
Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ λυθῆκαν τοῦ Δυσσέα, 150

ὥς εἶδε ν' ἄρματῶνουνται, καὶ τὰ μακριὰ κοντάρια
νὰ σειοῦν, καὶ ζόρικη ἡ δουλειὰ τοῦ φάνηκε πὼς ἦταν.
Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχιά του λόγια·
« Καμιὰ γυναίκα πόλεμο, Τηλέμαχε, ἐδῶ μέσα,
μᾶς ἄνοιξε ἔτσι τρομερό. Μπορεῖ κι ὁ Μελανθέας ». 155

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Δικό μου εἶναι τὸ φταιξιμο, πατέρα μου, κι ὅχι ἄλλου,
ποὺ πῆγα κι ἄνοιξα τοῦ ὄντ' αὐτοῦ τῇ σφαλισμένη πόρτα
κι ὕστερα δὲν τὴν ἐκλεισα καὶ μὲ στοχάστηκε ἄλλος.
Μόν', Εὐμαίε, τρέχα γρήγορα τὴν πόρτα νὰ σφαλίσεις, 160
καὶ μάθε αὐτὰ ἂν μᾶς τὰ 'καμε καμιὰ ἀπ' τὶς παρακώρες,
ἢ μήπως ὁ Μελάνθιος, καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου ».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,
ξανάτρεξε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος, κι ἄλλα ἀκόμα
ὄπλα νὰ φέρη ἀπ' τὸν ὄντ'. Τὸν πῆρε ὅμως τὸ μάτι 165
τοῦ Εὐμαίου τοῦ χοιροβοσκοῦ κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
« Γιὰ τοῦ Λαέρτη, θεῖκ' πολύτεχνε Δυσσέα,
τὸ διαστρεμμένο αὐτὸ κορμί, ποὺ βάλαμε στὸ νοῦ μας,
πάει στὸν ὄντ' αὐτὸ γιὰ τ' ἄρματα. Μόν' φώτισέ με τώρα,
τὸ αἷμα, ἂν θέλῃς, νὰ τοῦ πιῶ, ἀνίσως τὸν νικῆσω, 170
ἢ νὰ στὸν κουβαλήσω ἐδῶ νὰ τοῦ πλερώσης ὅλα
τ' ἄδικα ποὺ στὸ σπῖτι σου σοῦ κάνει τόσα χρόνια ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
« Ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες

μέσα θὰ τοὺς κρατήσουμε, μ' ὅσιν ὁρμὴ κι ἂν δείξουν.
 Σεῖς τώρα αὐτὸν πιστάγκωνα δέστε του χέρια πόδια,
 κι ἀφοῦ τὸν μπάστε στὸν ὄντ᾽, δέστε καλὰ τὴν πόρτα,
 καὶ μιὰ θηλιά ἀπὸ πάνω του πλεχτὴ σὰν τοῦ περάστε,
 σύρτε τον πάνω στὴν κορφή τοῦ στύλου, ὅσο νὰ φτάση
 τὰ πάτερα, κι ὥρες ἐκεῖ νὰ σβήσῃ μὲς στοὺς πόνους ».

175

180

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν,
 καὶ τρέξανε ὅλοι στὸν ὄντ᾽ δίχως αὐτὸς νὰ νιώσῃ.
 Στὸ βάθος ἦταν κι ἔψαχνε ζητώντας ὅπλα νὰ ῥῆρῃ,
 κι αὐτοὶ στὰ πλάγια στάθηκαν τῆς πόρτας καρτερώντας.
 Κι ὡς πάτησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος τὸ κατώφλι,
 κρατώντας στό 'να χέρι του πεντάμορφο ἕνα κράνος
 καὶ στ' ἄλλο ἀσπίδα εὐρύχωρη, παλιὰ καὶ μουχλιασμένη,
 ποὺ τὴ φοροῦσε ὁ ξακουστὸς Λαέρτης νιὸς σὰν ἦταν,
 μὰ ἄχρηστη τῶρα κοίτονταν κι εἶχαν λυθῇ οἱ ραφές της,
 χύμηξαν τότε ἀπάνω του κι ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν σέρνουν
 μὲς στὸν ὄντ᾽ καὶ καταγῆς στὸ πάτωμα τὸν ρίχνουν
 σβημένο καὶ τοῦ δέσανε σφιχτὰ χέρια καὶ πόδια
 πιστάγκωνα, ὅπως πρόσταξε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

185

190

Κι ἀφοῦ σκοινὶ τοῦ πέρασαν πλεγμένο ἀπ' τὸ κορμὶ του
 στὸ στύλο τὸν κρεμάσανε, τὰ πάτερα νὰ φτάσῃ.
 Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, περιγελώντας τοῦ 'πες·
 « Τώρα, Μελάνθιε, σ' ἀπαλὸ κρεβάτι πλαγιασμένος
 ὅπως σοῦ πρέπει ἀκοίμητος τὴ νύχτα θὰ περάσῃς.
 Καὶ μήτε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα
 δὲ θὰ σὲ σκιαῇ ἀπ' τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα σὰν προβάλῃ,
 τὴν ὥρα πῶρχεσαι τ' ἀρνιά καὶ φέρνεις στοὺς μνηστῆρες ».

195

200

Ἔτσι δεμένο στὰ σφιχτὰ δεσμὰ του τὸν ἀφῆκαν,
 κι ἀφοῦ ζωστῆκαν τ' ἄρματα καὶ κλείσανε τὴν πόρτα,
 τρέξανε στὸ βαθύσοφο πολύτεχνο Δυσσέα.
 Στάθηκαν τότε οἱ τέσσερες ἀπάνω στὸ κατώφλι,
 φωτιὰ γεμάτοι, κι οἱ πολλοὶ μνηστῆρες ἀπὸ μέσα.
 Τότε ἦρθε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
 στ' ἀνάστημα καὶ στὴ φωνὴ τοῦ Μέντορα συνόμοια.

205

Κι ὅπως τὴν εἶδε χάρηκε κι ἔτσι ὁ Δυσέας εἶπε·
 « Βόηθα μας, Μέντορα, σ' αὐτὴ τῇ σφίξῃ καὶ θυμῆσου
 τὸ φίλο κι εὐεργέτη σου καὶ συνομήλικό σου ».

210

Εἶπε κι ὁ νοῦς του στὴ θεὰ τὴν πολεμάρχα πῆγε
 Μὰ κι οἱ μνηστῆρες ἀπ' ἄλλοῦ τῆς φώναζαν καὶ πρῶτος
 τῆς ἔσκουζε ὁ Ἀγέλαος ὁ γιὸς τοῦ Δαμαστόρου :
 « Μέντορα, μὴν καταπειστῆς στὰ λόγια τοῦ Δυσσέα
 καὶ πᾶς μαζί του, πόλεμο ν' ἀνοίξης στοὺς μνηστῆρες.
 Γιατὶ κι ἐμᾶς ἡ γνώμη μας αὐτὴ εἶναι καὶ θὰ γίνη.
 Ὅταν αὐτοὺς ξεκάνουμε, μαζί γιὸ καὶ πατέρα,
 μὲ τὸ κεφάλι σου καὶ σὺ στερνὰ θὰ τὰ πλερώσῃς,
 ὅσα στὸ νοῦ σου μελετᾷς νὰ κάμῃς ἐδῶ μέσα.

215

220

Κι ὅταν μὲ τὸ γερὸ σπαθὶ σᾶς βγάλουμε ἀπ' τὴ μέση,
 ὅσα σοῦ βρίσκονται ἀγαθὰ στὸ σπίτι σου κι ἀπόξω,
 ὅλα μὲ τοῦ Δυσσέα τὸ βιὸς θὰ γίνουν ἓνα, κι οὔτε
 τοὺς γιούς σου καὶ τίς κόρες σου καὶ τὸ γλυκὸ σου ταίρι
 θ' ἀφήσουμε ἔτσι ζωντανούς νὰ τριγυρνοῦν στὸ Θιάκι ».

225

Ἔτσι εἶπε κι ἄναψε ὁ θυμὸς ἀκόμα τῆς Παλλάδας,
 καὶ τὸ Δυσσέα μὲ πικρὰ τὸν ἀποπῆρε λόγια·
 « Δὲν ἔχεις πιά στὰ στήθια σου καρδιά, Δυσσέα, καὶ θάρρος,
 ὡς ὅταν γιὰ τὴν ὁμορφὴ ἀρχοντοκόρη Ἑλένη
 χρόνους ἐννιά ἀκατάπαυτα τοὺς Τρῶες πολεμοῦσες,
 κι ἄπειρους σιότῳνες ὀχτροὺς μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης,
 κι ἀπ' τὴ βουλὴ σου πάρθηκε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Πῶς τώρα, ἐνῶ στὸ σπίτι σου καὶ στ' ἀγαθὰ σου φτάνεις,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες δὲν τολμᾷς τὸ θάρρος σου νὰ δείξῃς ;
 Μόν' ἔλα, στάσου δίπλα μου, καημένε μου, νὰ μάθῃς
 πῶς πολεμαίει ὁ Μέντορας μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλῆθος,
 καὶ πῶς στὸν εὐεργέτη του καλὸ τοῦ ἀνταποδίνει ».

230

235

Εἶπε, μὰ ἀκόμα κατ' αὐτοὺς δὲν ἔκλινε τὴ νίκη,
 μόν' ἤθελε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα καὶ τοῦ γιοῦ του
 νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀντρεία καὶ τῆς καρδιάς τὸ θάρρος.
 Καὶ πέταξε στοῦ παλατιοῦ τὴν μαυροκαπνισμένη
 σκεπὴ κι ἀπάνω κάθισε σὰ χελιδόνι ἀγνάντια.

240

- Καὶ τοὺς μνηστῆρες ψύχωνε ὁ γιὸς τοῦ Δαμαστόρου,
 Ἀγέλαος καὶ ὁ Εὐρύνομος μαζὶ καὶ ὁ Ἀμφιμέδος,
 τοῦ Πολυχτόρου ὁ Πείσανδρος, ὁ συνετὸς Πολύβος 245
 καὶ ὁ Δημοπτόλεμος. Αὐτοὶ μὲς στοὺς μνηστῆρες ἦταν
 οἱ πρῶτοι στὴν παλληκαριά καὶ μόνοι ἀκόμα ζοῦσαν,
 καὶ προσπαθοῦσαν τὴ ζωὴ νὰ σώσουν πολεμώντας.
 Τοὺς ἄλλους πιά τοὺς ξέκαμαν οἱ φτερωτὲς σαῖτες.
 Τότε ἄρχισε ὁ Ἀγέλαος καὶ σ' ὅλους μίλησε ἔτσι· 250
 «Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιά, σὲ λίγο θὰ κρατήση.
 Τοῦ ἔφυγε πιά καὶ ὁ Μέντορας μὲ τὰ παχιά τὰ λόγια,
 καὶ αὐτοὶ μονάχοι ἀπόμειναν στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω.
 Καὶ τώρα τὰ κοντάρια σας μαζὶ μὴ ρίχνετε ὅλοι,
 μόν' ἔξι ἂς κάμουν τὴν ἀρχή, ἕως μᾶς δώση ὁ Δίας 255
 τὴ δόξα νὰ χτυπήσουμε στὰ στήθια τὸ Δυσσέα.
 Αὐτὸς νὰ πέσῃ, καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους ποιὸς τοὺς πιάνει».
 Ἔτσι εἶπε, καὶ ὅπως πρόσταξε μὲ λύσσα ρίξανε ὅλοι,
 μὰ τὰ ἔφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ νὰ πᾶνε ὅλα χαμένα.
 Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε στοῦ παλατιοῦ τὸ στύλο, 260
 ἄλλος στὴν πόρτα τὴν κλειστή καὶ ἄλλος τὸν τοῖχο βρῆκε.
 Κι ἀπ' τὰ γερά σὰ γλύτωσαν κοντάρια τῶν μνηστῆρων,
 τότε ἄρχισε ὁ πολύπαθος θεϊκὸς Δυσσέας καὶ εἶπε·
 «Κι ἐγώ, παιδιά, μὲς στὸ σωρὸ θὰ ἴεγα τῶν μνηστῆρων
 νὰ ρίξουμε, ποὺ λαχταροῦν νὰ μᾶς ξεκάνουν κιόλας 265
 κοντὰ στὶς ἄλλες συμφορὲς ποὺ ἀπὸ καιρὸ μᾶς κάνουν».
 Ἔτσι εἶπε καὶ ὅλοι στὸ πετρεὶ σημάδεψαν καὶ ρίχνουν
 τὰ χάλκινα κοντάρια τους. Καὶ σκότωσε ὁ Δυσσέας
 πρῶτος τὸ Δημοπτόλεμο, τὸν Εὐρυάδη ὁ γιὸς του,
 τὸν Ἐλατο ὁ χοιροβοσκός, τὸν Πείσανδρο ὁ βουκόλος. 270
 Κι αὐτοὶ ὅπως ἔπεσαν στὴ γῆς δαγκάσανε τὶς πέτρες,
 καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ σκορπίσανε στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος.
 Τρέχουν καὶ ἐκείνοι καὶ ἔβγαλαν ἀπ' τοὺς νεκροὺς τὶς λόγχες.
 Πάλαι οἱ μνηστῆρες ἔρριξαν μὲ λύσσα τὰ κοντάρια,
 μὰ τὰ ἔφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ πῆγαν χαμένα. 275
 Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε στοῦ παλατιοῦ τὸ στύλο

κι ἄλλος στήν πόρτα τὴν κλειστὴ κι ἄλλος κατὰ τὸν τοῖχο.
 Εὐώδερα τὸν Τηλέμαχο βάρεσε ὁ Ἀμφιμέδος
 στὸ χέρι, καὶ τοῦ ξέγδαρε στήν ἄκρη τὸ πετσί του.
 Καὶ τοῦ Εὐμαίου ὁ Κτήσιππος πὺὸ πάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα 280
 τοῦ χάραξε τὸν ὄμο του μὲ τὸ μακρὶ κοντάρι,
 κι ἔτσι ὅπως πέρασε ψηλά, ἔπεσε πίσω κάτω.
 Πάλε κι αὐτοὶ μὲ τὸ θεῖκὸ πολὺπαθὸ Δυσσέα
 μὲς στῶν μνηστήρων τὸ σωρὸ πετοῦσαν τὰ κοντάρια.
 Τὸν Εὐρυδάμα χτύπησε ὁ πορθητὴς Δυσσέας 285
 κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸν Ἀμφιμέδω βρῆκε,
 τὸν Πόλυβο ὁ χοιροβοσκός. Τὸν Κτήσιππο ὁ βουκόλος
 κατὰστηθα τὸν χτύπησε κι ἔτσι περήφανα εἶπε·
 «Νά, Κτήσιππε, περιέγelo, ἄλλη φορὰ νὰ μάθης
 νὰ μὴν παινιέσαι ἀστόχαστα, μόν' τοὺς θεοὺς ν' ἀφήνης, 290
 πού 'ναι ἀπὸ σένα ἀνώτεροι, αὐτοὶ ν' ἀποφασίζουν.
 Σὲ πλέρωσα γιὰ τὴν κλωτσιὰ πού τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
 τοῦ 'δωσες μὲς στὸ σπίτι του σὰν ἦρθε σὰ ζητιάνος».
 Ἔτσι εἶπε τῶν στριφτόποδων βοδιῶν ὁ ἐπιστάτης.
 Καὶ τὸν Ἀγέλαο χτύπησε ἀπὸ κοντὰ ὁ Δυσσέας, 295
 τὸ Λειώκριτο ὁ Τηλέμαχος βάρεσε στὰ λαγρόνια
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε καὶ βγῆκε τὸ κοντάρι.
 Ἔπεσε μπρούμπα καὶ στῆς γῆς βρόντησε ἡ κεφαλὴ του.
 Τότε ἔδειξε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ τὴν ἀντροφάγα ἀσπίδα
 ψηλὰ ἀπ' τὴ σκέπη τοῦ σπιτοῦ καὶ τρόμαξε ἡ καρδιά τους, 300
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν εὐτὺς σὰν τίς γελάδες,
 ὅταν ἡ μύγα τίς σκορπᾷ μὲ τὰ κεντήματά της
 μὲς στὸν καιρὸ τῆς ἀνοιξης πού 'ναι μεγάλη ἡ μέρα.
 Κι ὅπως χυμοῦν γαντζόνυχτοι αἰτοὶ καμαρομύτες
 ἀπ' τ' ἀκροβούνια στὰ πουλιά κι ἐκεῖνα φοβισμένα 305
 τὰ νέφη ἀφήνουν, κι ὡς πετοῦν στὸν κάμπο, τ' ἀφανίζουν
 καὶ δὲν μποροῦν ἀντίσταση νὰ κάμουν ἢ νὰ φύγουν
 καὶ τὸ κυνήγι βλέποντας διασκεδάζει ὁ κόσμος,
 ἔτσι κι ἐκεῖνοι χύθηκαν ἀπάνω στοὺς μνηστῆρες,
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τοὺς θέριζαν, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας 310

ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τους τὸ χῶμα.

Τότε ὁ Λειώδης ἔπесе στὰ πόδια τοῦ Δυσσέα
κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔλεγε καὶ τὸν παρακαλοῦσε·
« Σπλάχνισου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.

Γιατὶ ποτὲ δὲν πείραξα στὸ σπίτι σου γυναῖκα·
μὲ λόγο εἶπε μ' ἀταίριαστο φέρσιμο καὶ τοὺς ἄλλους
μνηστῆρες, ὅσοι τὰ ἔκαναν, τοὺς ἔλεγα νὰ πάψουν.

Ὅμως αὐτοὶ δὲν πείθονταν ἀπ' τὸ κακὸ ν' ἀπέχουν,
γί' αὐτὸ μὲ θάνατο σκληρὸ τίς ἀδικίες πλερώνουν.

Τῶν σπλάχνων μὲ εἶχαν ξηγητὴ κι ἀθῶος θὰ πεθάνω,
ὥστε κι οἱ πράξεις οἱ καλὲς στερνά δὲ βρίσκουν χάρη ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε·

« Σπλάχνων κι ἂν ἦσουν ξηγητῆς στοὺς ἄλλους τοὺς μνηστῆρες,
πολλὲς φορὲς στὸ σπίτι μου θὰ τὸ παρακαλοῦσες

τοῦ ποθητοῦ μοῦ γυρισμοῦ νὰ μὴ χαράξῃ ἡ μέρα,
κι ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸ ταῖρι μου καὶ σὺ παιδιὰ νὰ κάμης.

Μὰ ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ θάνατο δὲ θὰ γλυτώσῃς τώρα ».

Εἶπε καὶ πῆρε τὸ σπαθὶ στὸ παχουλὸ του χέρι,
ποῦ τ' ἄφησε ὁ Ἀγέλαος, σὰν τοῦ ἔβγαине ἡ ψυχὴ του,
στὴ γῆ. Μ' ἐκεῖνο τοῦ ἔκοψε τὸ ζνίχι του στὴ μέση,
κι ἐνῶ μιλοῦσε, κύλησε στὸ χῶμα ἡ κεφαλὴ του.

Ὁ Φήμιος ὁ τραγουδιστὴς τὴ μαυρισμένη μοῖρα
γλύτωσε ἐκεῖ, ποῦ στανικῶς τραγούδαε στοὺς μνηστῆρες.

Στὸ παραπόρτι στάθηκε κοντὰ καὶ τὴν κιθάρα
κρατοῦσε τὴ γλυκόφωνη κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του,
ἀπ' τὸ παλάτι ὅξω νὰ βγῇ καὶ στοῦ προστάτη Δία

σιμὰ νὰ κάτση τὸ βωμὸ τὸν ὁμορφοχτισμένο,
ὅπου ὁ Λαέρτης ἔκαψε μὲ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα

βοδιῶν μηριὰ ἀλογάριαστα, ἢ στοῦ Δυσσέα νὰ πέσῃ
τὰ γόνατα. Καὶ πιὸ ὕψελος στὸ λογισμό του βρῆκε,
νὰ τρέξῃ καὶ στὰ γόνατα νὰ πέσῃ τοῦ Δυσσέα.

Ἄφησε ἀμέσως καταγῆς τὴ βαθουλὴ κιθάρα,
κοντὰ στ' ἀργυροκάρφωτο θρονὶ καὶ στὸ κροντήρι,
καὶ χύθηκε τὰ γόνατα νὰ πιάσῃ τοῦ Δυσσέα.

κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ θερμοπαρακαλοῦσε· 345

« Σπλαχνίσου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.

Ἄνίσως τὸν τραγουδιστὴ σκοτώσης, θά ῥθῃ μέρα
νὰ λυπηθῆς πού τραγουδῶ καὶ σὲ θεοὺς κι ἀνθρώπους.

Εἵμαι αὐτοδίδαχτος ἐγὼ κι ἄπειρα μὲς στὸ νοῦ μου
τραγουδία μοῦ ἔβαλε ὁ θεός. Καὶ πρέπει ἐγὼ κοντὰ σου 350
σὰ σὲ θεὸ νὰ τραγουδῶ. Γι' αὐτὸ μὴ μὲ χαλάσης.

Θὰ σοῦ τὸ πῆ κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος ὁ γιός σου,
πὼς ἄθελα στὸ σπίτι σου, χωρὶς κανένα πόθο,
ἐρχόμουν νὰ τραγουδῶ στὰ δεῖπνα τῶν μνηστήρων.

Αὐτοὶ πολλοὶ καὶ πιὸ τρανοὶ μ' ἔφερναν μὲ τὸ ζόρι ». 355

Ἔτσι εἶπε κι ἄκουσε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἀμέσως
μίλησε στὸν πατέρα του, πού ἔταν κοντὰ καὶ τοῦ πε·

« Στάσου, καὶ τὸν ἀθῶο αὐτόν, μὲ τὸ σπαθὶ μὴ βλάψῃς.

Ἀκόμα καὶ τὸ Μέδοντα θὰ σώσουμε τὸν κῆρυχτα,
πού πάντα ἐμένα ἀπὸ παιδί στὸ σπίτι μ' ἀγαποῦσε, 360
ἔξω ἂν τὸν σκότωσε κι αὐτὸν ὁ Εὐμαιὸς κι ὁ βουκόλος,
εἴτε μπροστά σου ἂν ἔτυχε τὴν ὥρα πού χυμοῦσες ».

Ἄκουσε ὁ κῆρυχτῆς Μέδοντας τὸ λόγο του, ὅπως ἦταν
κρυμμένος κάτω ἀπ' τὸ θρονί κι ἀπάνω του εἶχε ρίξει

βοδιοῦ τομάρι νιόγδαρτο τὸ χάρο νὰ ξεφύγῃ, 365

κι εὐτὺς πετιέται ἀπ' τὸ θρονί, πετάει καὶ τὸ τομάρι,

καὶ τρέχοντας τὰ γόνατα τοῦ Τηλεμάχου πιάνει

κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ πε· 370

« Νά με, παιδί μου. Στάσου ἐσύ, καὶ μίλα στὸ γονιό σου,

τ' ἀκονισμένο του σπαθὶ νὰ μὴ μὲ κόψῃ ἐμένα 370

μὲς στὸ θυμὸ του, πού βαστᾷ γιὰ τοὺς μνηστῆρες ὅλους,

πού σ' ἀψηφούσαν οἱ τρελλοὶ καὶ τοῦ ἔτρωγαν τὸ βίός του ».

Τότε τοῦ χαμογέλασε κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·

« Μὴ φοβηθῆς καὶ τὴ ζωὴ νὰ τὴ χρωστᾷς στὸ γιό μου, 375
γιὰ νὰ τὸ ἰδῆς καὶ μόνος σου καὶ νὰ τὸ πῆς στοὺς ἄλλους,

πὼς τὸ καλὸ εἶναι ἀνώτερο ἀπ' τὴν κακὴ τὴν πράξῃ.

Σὺ τώρα κι ὁ πολύτεχνος τραγουδιστὴς καθίστε

ἔξω στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, μακριὰ ἀπ' τοὺς σκοτωμένους,

ὅσο στὸ σπίτι ἀκόμα ἐγὼ νὰ κάμω ὅ,τι ἔχω ἀνάγκη ».

Ἔτσι εἶπε κι ὕψω βγήκανε ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δύο τους 380

καὶ στὸ βωμὸ καθίσανε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου,

κι ἐδῶ κι ἐκεῖ κοιτάζανε τὸ χάρο καρτερώντας.

Τότε ὁ Δυσσέας ἔψαχνε στὸ σπίτι του, ἂν κανένας

ἦταν κρυμμένος ζωντανὸς τὸ χάρο νὰ ξεφύγῃ.

Ἵλους τοὺς εἶδε ἓνα σωρὸ στῇ σκόνῃ καὶ στὸ αἶμα 385

νὰ κοίτονται κάτω στῇ γῆς, σὰν ψάρια ποὺ οἱ ψαράδες

τὰ σέρνουν ὅζω ἀπ' τὸ γιὰλὸ μὲ δίχτυα στ' ἀκρογιάλι,

κι αὐτὰ στὸν ἄμμο σπαρταροῦν τῇ θάλασσᾳ ποθώντας,

καὶ σβήνει τὴν ἀνάσα τους ὁ λαμπερὸς ὁ ἥλιος.

Ἔτσι οἱ μνηστῆρες κοίτονταν ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω. 390

Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας:

« Φώναξε τὴν Εὐρύκλεια, Τηλέμαχε, τῇ βάγια,

ποὺ θέλω κάτι νὰ τῆς πῶ, ποὺ τό 'χω μὲς στὸ νοῦ μου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο,

κι ἀφοῦ τὴν πόρτα χτύπησε τῆς βάγιας φώναξε ἔτσι 395

« Βάγια μου, σήκω κι ἔλα ἐδῶ, ποὺ σ' ὅλες μας τίς δοῦλες,

ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται, παλιὰ ἐπιστάτρα ἐσὺ εἶσαι.

Λέει νὰ ῥθῃς ὁ πατέρας μου νὰ σοῦ μιλήσῃ κάτι ».

Εἶπε κι αὐτὸς ὁ λόγος του δὲν πέταξε χαμένος.

Καὶ τοῦ ψηλοῦ σὰν ἄνοιξε τοῦ παλατιοῦ τὴν πόρτα 400

ἐρχόνταν, κι ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ τὴν ὁδηγοῦσε.

Βρῆκανε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια

στὶς λέρες καὶ στὰ αἵματα χωμένον σὰ λιοντάρι,

ποὺ πάει, λαγκαδοκοίμητο σὰν χόρτασε μὲ βόδι,

καὶ στάζουν τὰ σαγόνια του κι ὅλο τὸ στῆθος του αἶμα, 405

καὶ φαίνεται τρομαχτικὸ στὴν ὄψῃ νὰ τὸ βλέπῃς,

ἔτσι ὁ Δυσσέας φαίνονταν χέρια καὶ πόδια μαῦρος.

Κι ὥς εἶδε ἡ βάγια τοὺς νεκρούς, τὸ αἶμα σὰν ποτάμι,

πῆγε νὰ βάλῃ τίς φωνές, τέτοια χαρὰ σὰν εἶδε.

Μὰ τῇ σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ φωνάξῃ, 410

κι ἔτσι στῇ βάγια μίλησε μὲ φτερωμένα λόγια:

« Μέσα σου κράτα τῇ χαρὰ καὶ μὴ φωνάξῃς, βάγια,

γιατί εἶναι κρῖμα τοὺς νεκροὺς νὰ χαίρεσαι ὅταν βλέπης.
 Ἡ μοῖρα αὐτοὺς τοὺς χάλασε καὶ τὰ κακὰ τοὺς ἔργα,
 415 γιατί κανένα ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους δὲν ψηφοῦσαν,
 μήτε καλὸ μήτε κακὸ ποὺ τύχαινε μπροστά τους.
 Γι' αὐτὸ κι ἀπ' τὸ κεφάλι τοὺς χάρος πικρὸς τοὺς βρῆκε.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς, ἀπ' ταῦ σπιτιοῦ τίς δοῦλες
 ποιεῖς τὸ ψωμί μου ἀτίμασαν καὶ ποιεῖς δὲν ἔχουν κρῖμα ».

Τότε ἔτσι ἡ βάρυα Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε· 420
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Πενήντα στὸ παλάτι σου ἔχεις γυναῖκες δοῦλες,
 κι ὅλες τίς μάθαμε δουλειές, καὶ τὰ μαλλιά νὰ ξαίνουν
 καὶ κάθε κόπο δουρικὸ μ' ὑπομονή νὰ στέργουν.
 Δώδεκα ἀπ' ὅλες ἔπεσαν σὲ ἀδιαντροπιὰ μεγάλη,
 425 καὶ μήτε ἐμένα σέβονταν μηδὲ τὴν Πηνελόπη.
 Μόλις πιά τώρα τ' ἀκριβὸς μεγάλωσε παιδί σου,
 κι ἡ μάνα του δὲν ἄφηνε τίς δοῦλες νὰ προστάζῃ.
 Μόν' ἄφησέ με ν' ἀνεβῶ στ' ἀνώι, αὐτὰ νὰ μάθῃ
 κι ἡ Πηνελόπη ποὺ ὁ θεὸς τῇ βύθισε στὸν ὕπνο ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Ἀκόμα αὐτὴ μὴ τὴν ξυπνᾷς, μόν' πές στίς δοῦλες νὰ ῥθουν,
 σ' αὐτὲς ποὺ κάνανε ἄπρεπες δουλειές ἐδῶ ἀπὸ πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
 435 νὰ παραγγεῖλῃ γλήγορα στίς δοῦλες ἐκεῖ νὰ ῥθουν.

Κι ἐκεῖνος τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκό του
 μὲ τὸ βουκόλο κάλεσε κοντά του καὶ τοὺς εἶπε·
 « Προστάξτε τώρα τοὺς νεκροὺς νὰ πάρουν οἱ γυναῖκες,
 440 κι ἔπειτα τὰ πεντάμορφα θροινὰ καὶ τὰ τραπέζια
 νὰ καθαρίσουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια.
 Κι ὅταν στὴν τάξῃ κάθε τι μὲς στὸ παλάτι βάλουν,
 ὅξω ἀπ' τὸ σπῆτι βγάλτε τίς ἀνάμεσα στὸ μέρος
 ποὺ τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι
 κι ἐκεῖ νὰ τίς χτυπήσετε μὲ τὸ μακρὸ σπαθί σας
 445 ὅσο ἡ ζωὴ τους νὰ σβηστῇ καὶ τίς κρυφὲς ἀγάπες,
 ποὺ ἔχανε μὲ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, νὰ ξεχάσουν ».

- "Ἔτσι εἶπε κι ὅλες ἔφτασαν οἱ δοῦλες μαζωμένες
 καὶ δάκρυα χύνανε βροχή, πικρὰ θρηνηλογοῦσαν.
 Τῶν σκοτωμένων τὰ κορμιὰ σηκώσανε καὶ κάτω
 στῆς καλοτεῖχιστης αὐλῆς τὰ πῆγαν τὸ κελάρι, 450
 τό 'να μὲ τ' ἄλλο σωριαστά. Τὶς πρόσταξε ὁ Δυσσέας
 κι ἐκεῖνες θέλοντας καὶ μὴ τοὺς σκοτωμένους πῆραν.
 "Ἐπειτα τὰ πεντάμορφα θρονιά καὶ τὰ τραπέζια
 τὰ καθαρίζουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια.
 Τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ Εὐμαιοῖς κι ὁ βουκόλος, 455
 τοῦ παλατιοῦ τὸ πάτωμα μὲ ξύστρες τρίψανε ὅλο
 κι ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα τὰ 'ριχναν οἱ δοῦλες τὰ σκουπίδια.
 Κι ὅταν στὴν τάξῃ κάθε τι βάλανε στὸ παλάτι,
 ὄξω τὶς δοῦλες ἔσυραν, ἀνάμεσα στὸ μέρος
 ποὺ τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι, 460
 κι ὅλες ἐκεῖ τὶς ἐκλείσαν, ποὺ γλυτωμὸ δὲν εἶχαν.
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δὲ θέλω αὐτὲς μὲ θάνατο νὰ πᾶνε τιμημένο,
 ποὺ καταράστηκαν συχνὰ τῇ μάνα μου κι ἐμένα
 καὶ ποὺ μ' ἀγάπες σμίγανε κρυφὰ μὲ τοὺς μνηστῆρες ». 465
 "Ἔτσι εἶπε κι ἔδεσε σκoinί, τριγύρω στὸ κελάρι,
 τρεχαντηριοῦ μαυρόπλωρου, ἀπ' τὸ μεγάλο στύλο
 κι ἀπὸ ψηλὰ τὸ τέντωσε στὴ γῆς νὰ μὴν ἀγγίζουν
 τὰ πόδια. Κι ὅπως στὴ θηλιά, ποὺ μὲς στὰ χαμοκλάδια
 ἔχουν στημένη, πέφτουνε κίχλες καὶ περιστέρια 470
 κι ἐκεῖ ποὺ στὴ φωλιά πετοῦν χάρο κακὸ ἀπαντέχουν,
 ἔτσι εἶχαν τὰ κεφάλια τοὺς κι οἱ δοῦλες στὴν ἀράδα,
 καὶ στὸ λαιμὸ τοὺς τὶς θηλιὲς νὰ κακοθανάτισουν.
 Λίγο τα πόδια τίναξαν καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ τοὺς.
 Καὶ τὸ Μελάνθιο στῆς αὐλῆς τὸ πρωτοπόρτι φέρνουν, 475
 κι αὐτιά καὶ μύτη τοῦ 'κοψαν μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι,
 καὶ τὰ κρυφὰ του βγάζοντας δώσανε ὡμὰ στοὺς σκύλους,
 καὶ μ' ἄγρια λύσσα τοῦ 'σπαζαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια.
 Νύψανε ἀμέσως ἔπειτα τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια
 καὶ στὸ Δυσσέα γύρισαν, σὺν τέλεψε ἡ δουλειὰ τοὺς· 480

Τότε ἔτσι ἐκεῖνος μίλησε στὴ βάργυ Εὐρύκλεια κι εἶπε·
 «Φέρε μου θειάφι καὶ φωτιά, γερόντισσα, ποὺ διώχνει
 κάθε κακό, μονάχος μου τὸ σπίτι νὰ θειαφίσω,
 κι ἔπειτα πήγαινε νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη νὰ ῥοθι.
 Κάλεσε ἐδῶ καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν ὅλες».

485

Καὶ στὸ Δυσσέα ἀπάντησε ἡ βάργυ Εὐρύκλεια κι εἶπε
 «Ὅλα, παιδί μου, αὐτὰ σωστὰ τὰ μίλησες μὲ τάξη.
 Μόν' ἄσε νὰ σοῦ φέρω ἐδῶ χιτῶνα καὶ χλαμῦδα.
 Αὐτὰ τὰ παλιοκούρελα στὶς πλάτες σου δὲν πρέπει
 νὰ τὰ φορῆς στὸ σπίτι σου, μὴ σὲ κατηγορήσουν ».

490

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Πρῶτα στὸ σπίτι τὴ φωτιά ν' ἀνάψουν εἶναι ἀνάγκη».

Εἶπε, κι ἡ βάργυ Εὐρύκλεια τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο
 κι ἔφερε θειάφι καὶ φωτιά, κι ἀμέσως ὁ Δυσσέας
 ὅλο τὸ σπίτι θειάφισε, αὐλὲς μαζὶ καὶ σάλες.

495

Καὶ πῆγε στ' ὁμορφο ἡ γριά παλάτι τοῦ Δυσσέα
 νὰ παραγγεῖλῃ γλήγορα σ' ὅλες τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν.
 Βγῆκαν ἀπ' τὸ παλάτι αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας
 καὶ στὸ Δυσσέα χύθηκαν, τὸν γλυκοχαιρετοῦσαν
 καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι,
 καὶ τοῦ σφιγγαν τὰ χέρια του. Τότε ἔνωσε ὁ Δυσσέας,
 ποὺ τὴν καρδιά τοὺς γνώριζε, γλυκὸ νὰ κλάψῃ πῶθο.

500

Ψ

Στ' ἀνῶϊ ἀνέβηκε ἡ γριά χαρούμενη, νὰ φέρῃ
 τὰ συχαρήκια στὴν Κυρά, πῶς ἔφτασε ὁ καλὸς της.
 Τὰ πόδια της δυνάμωσαν κι οἱ φτέρνες της χτυποῦσαν
 κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει καὶ τῆς εἶπε·
 «Ξύπνα, παιδί μου, γλήγορα, καλὴ μου Πηνελόπη,
 νὰ ἰδῆς ἐκεῖνα πῶλπιζες καὶ χρόνια λαχταροῦσες.
 Ἦρθε ὁ Δυσσέας μὲ καιρὸ καὶ βρίσκεται στὸ σπίτι,
 καὶ τοὺς χαμένους σκότωσε μνηστῆρες, ποὺ τὸ γιό του
 τυράγνησαν καὶ ρήμαξαν τὸ βίος του καὶ τὸ σπίτι ».

5

- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·
 « Καλὴ μου βάρια, ἄχ, οἱ θεοὶ σοῦ σάλεψαν τὰ φρένα,
 ποὺ καὶ τὸν πιὸ γερὸ στὸ νοῦ μποροῦν νὰ τὸν τρελλάνουν,
 καὶ νὰ τοῦ γιάνουν τὸ μυαλὸ τοῦ παραστρατισμένου.
 Αὐτοὶ καὶ σένα σ' ἐβλάψαν, ποὺ πρὶν τὰ φρένα σου εἴχες.
 Τί μὲ γελᾷς, ποὺ τὴν καρδιὰ πολὺπικρὴ τὴν ἔχω,
 κι αὐτὰ μοῦ λές τ' ἀσύστατα, κι ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο
 μὲ ζύπνησες, ποὺ μοῦ 'κλεινε γλυκὰ τὰ βλέφαρά μου ;
 Ἄχ, ἔτσι δὲν κοιμήθηκα ποτέ μου, ἀφότου πῆγε
 στὴν κακο - Τροία ὁ ἄντρας μου τὴν τρισκαταραμένη.
 Μόν' πίσω γύρνα γλήγορα, κατέβα στὸ παλάτι.
 Κι ἂν ἄλλη σκλάβα ἐρχόντανε, ἀπ' ὅσες μὲ δουλεύουν,
 τέτοια μαντάτα νὰ μοῦ πῇ, τὸν ὕπνο νὰ μοῦ κόψῃ,
 θά 'φευγε εὐτίς μὲ κλάματα νὰ σύρῃ στὴ δουλειά της.
 Μὰ σὺ τῇ χάρῃ νὰ χρωστᾷς γι' αὐτὸ στὰ γηρατειά σου ».
- Πάλε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τῆς εἶπε μὲ λαχτάρα·
 « Δὲ σὲ γελῶ, παιδάκι μου, μόν' ἔφτασε ὁ Δυσσέας,
 ἀλήθεια, κι εἶναι σπίτι του, καθὼς μ' ἀκοῦς, ὁ ξένος
 ποὺ δὲν τὸν ψήφησε κανεὶς σὰν ἦρθε στὸ παλάτι.
 Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Τηλέμαχος τό 'ξερε ἐδῶ πὼς ἦταν,
 μόν' ἔκραυε ἀπὸ φρόνησιν τῇ γνώμῃ τοῦ γονιοῦ του,
 γιὰ νὰ πλερώσῃ τ' ἄδικα στοὺς φαντασμένους ἄντρες ».
- Εἶπε κι ἐκεῖνη χάρηκε καὶ πῆδηξεν ἀπ' τὴν κλίνη
 καὶ τῇ γριουλά ἀγκάλιασε, στὰ δάκρυα βουτηγμένη,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπε κρᾶζοντάς την·
 « Ἔλα νὰ ζήσης, βάρια μου, τὴν πᾶσα ἀλήθεια πές μου,
 ἂν ἦρθε, ἀλήθεια, σπίτι του, καθὼς μοῦ παρασταίνεις,
 πὼς μόνος του κατάφερε τοὺς ἄτσαλους μνηστῆρες,
 ἐνῶ ὅλοι πάντα μαζωχοὶ καθόντανε ἐδῶ μέσα ; »
- Τότε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·
 « Δὲν εἶδα, μήτε τὰ 'μαθα, μόν' ἄκουσα τὸ βόγγο
 ποὺ σκοτωνόνταν. Κι ὅλες μας στῶν γιατακιῶν τὸ βάθος
 ὀλότρεμες ζωῶναμε, κλειδομανταλωμένες.
 ὥσότου πιὰ μὲ φώναζε ἀπ' τὸ παλάτι ὁ γιός σου,

πού πρόσταξε ὁ πατέρας του νά ρθῇ νά μὲ φωνάξῃ.
 Τότε ἤϊρα τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια 45
 νά στέκῃ ὀρθός, καὶ γύρω του, στὸ πάτωμα στρωμένοι,
 ἦταν ἐκεῖνοι καταγῆς, ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω.
 Θὰ σοῦ ἀναγᾶλλιαζε ἡ καρδιά στὰ στήθια, ἂν τὸν θεωροῦσες
 στὶς λέρες καὶ στὰ αἵματα χωμένο σὰ λιοντάρι.
 Τώρα στὶς πόρτες τῆς αὐλῆς αὐτοὶ σωρὸς εἶναι ὅλοι, 50
 καὶ ἐκεῖνος ἀνάψε φωτιά μεγάλη νά θειαφίσῃ
 τῇ σάλα, καὶ ἐδῶ μ' ἔστειλε νά ρθῶ νά σέ φωνάξω.
 Μόν' τρέχα, στήν καρδούλα σας νά νιώστε πιά καὶ οἱ δύο σας
 χαρᾶς μιὰ στάλα, πού 'πιατε τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.
 Βρῆκε ὁ παλιὸς ὁ πόθος σας τὴν ἄκρῃ του πιά τώρα. 55
 Ξανάρθε ἐκεῖνος ζωντανὸς στὸ σπίτι του, καὶ βρῆκε
 καὶ σένα καὶ τὸ γιόκα του, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
 τοὺς πλέρωσε στὸ σπίτι του γιὰτὶ τὸν ἀδικοῦσαν ».

Τότε ἔτσι πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
 « Ἀκόμα, βάγια μου καλή, μὴν καμαρώνῃς τόσο. 60
 Ξέρεις μὲ πόση μας χαρὰ θὰ τότε βλέπαμε ὅλοι,
 καὶ πρῶτα ἐγὼ καὶ ὁ γιόκας μας, στὸ σπίτι νά γυρίσῃ.
 "Ὅμως δὲν εἶναι ὁ λόγος σου σωστὸς ὅπως τὸν εἶπες,
 μὰ κάποιοι σκότωσε θεὸς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
 πού θύμωσε γιὰ τ' ἄπονα καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα. 65
 Γιὰτὶ κανένα αὐτοὶ θνητὸ στὸν κόσμον δὲν ψηφοῦσαν,
 εἴτε μεγάλο εἴτε μικρό, πού τύχαινε μπροστά τους.
 Γι' αὐτὸ τὴν πάθανε ἄσκημα μ' αὐτὲς τῶν τίς περφόνειες.
 Μά, ἄχ, καὶ ὁ Δυσσέας χάθηκε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα ».

Τότε ἔτσι εὐτὺς τῆς ἀπαντᾷ καὶ ἡ βάγια Εὐρύκλεια, καὶ εἶπε· 70
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Τὴν ὥρα πού 'ναι ὁ ἄντρας σου στὸ σπίτι του φτασμένος,
 λές πῶς δὲ θὰ γυρίσῃ πιά ; Πάντα ἄπιστη ἡ καρδιά σου.
 Μὰ καὶ ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ φῶς φανερό σημάδι,
 γιὰ τὴν πληγὴ πού τοῦ 'χαμε μὲ τ' ἄσπρο του τὸ δόντι. 75
 μιὰ μέρα ὁ ἀγριόχοιρος. Τὴ γνώρισα τὴν ὥρα
 πού τοῦ τὴν ἐπλυνα, καὶ εὐτὺς νά σοῦ τὸ πῶ ζητοῦσα,

μὰ ἐκεῖνος μὲ τὴν χούρτα του μοῦ βούλωσε τὸ στόμα
καὶ μοῦ ἔλεγε, ἀπὸ φρόνηση τοῦ νοῦ του, νὰ σωπάσω.
Μόν' τρέχα. Βάζω στοίχημα στὴν ἴδια τὴ ζωὴ μου, 80
ἂν σὲ γελῶ, μὲ θάνατο σκληρὸ νὰ μὲ χαλάσης ».

Ἔπειτα πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
«Καλὴ μου βάρια, δύσκολο πολὺ νὰ καταλάβῃς
τῶν ἀθανάτων τίς βουλές, ὅσο σοφὴ κι ἂν εἶσαι.
Μὰ ἄς πᾶμε στὸν Τηλέμαχο νὰ ἰδῶ τοὺς σκοτωμένους 85
μνηστῆρες, καὶ νὰ μάθω ἐκεῖ ποιὸς τὴ ζωὴ τοὺς πῆρε ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὸν πύργο τῆς κατέβαινε, κι ὁ νοῦς τῆς
λογάριαζε· ἂν στὸν ἄντρα τῆς θὰ μίλαε ἀπ' ἀλάργα,
ἢ χέρια καὶ κεφάλι του νὰ πάη νὰ τοῦ φιλήσῃ.
Σὰ μπῆκε καὶ δρασκέλισε τὸ πέτρινο κατώφλι, 90
πῆγε καὶ κάθισε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
κοντὰ στὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς, κατὰ τὸν ἄλλο τοῖχο.
Σιμὰ στὸ στύλο τὸν ψηλὸ καθόντανε κι ἐκεῖνος
κι εἶχε τὰ μάτια του στὴ γῆς ριγμένα, λαχταρώντας
πότε ἓνα λόγο θὰ τοῦ πῇ τὸ τρυφερὸ του ταίρι, 95
ἀφοῦ τὸν εἶδε ἀγνάντια τῆς. Κι ἄλλα ἡ Πηνελόπη
ᾧρα πολλὴ καθόντανε κι ὁ νοῦς τῆς ἀποροῦσε,
κι ἄλλοτε ἐκεῖ ἀπὸ πάνω του δὲ σήκωνε τὰ μάτια
κι ἄλλοτε δὲν τὸν γνώριζε, στὰ φτωχικὰ ντυμένο.

Τότε ἔτσι κι ὁ Τηλέμαχος τῆς εἶπε θυμωμένα· 100
« Μάνα μου, κακομάνα μου, πόχεις καρδιὰ ἀπὸ πέτρα,
πῶς ἔτσι ἀπ' τὸν πατέρα μου σὰν ξένῃ ἀλάργα στέκεις,
μήτε κοντὰ του κάθεσαι, νὰ πᾶς νὰ τὸν ρωτήσης ;
Καμιὰ μὲ τόση ὑπομονὴ δὲ θὰ στεκόντανε ἄλλη,
ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα τῆς, ποὺ πίκρες σὰν περάση 105
γυρίση στὴν πατρίδα του στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
Μὰ κι ἀπ' τὴν πέτρα πιὸ σκληρὴ ἔχεις καρδιὰ ἐπὶ πάντα ».

Τότε ἔτσι πάλε ἡ φρόνιμη τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη·
«Παιδί μου, ὁ νοῦς μου σάστισε κι οὔτε μπορῶ ἀπ' τὸ στόμα
νὰ βγάλω λέξη νὰ τοῦ πῶ, μήτε νὰ τὸν ρωτήσω 110
μήτε μπορῶ στὸ πρόσωπο νὰ τὸν κοιτάξω ἀγνάντια ».

Κι ἂν ὁ Δυσσέας εἶναι αὐτός, ἀλήθεια, κι ἤρθε σπίτι,
μονάχοι ἐμεῖς καλύτερα θὰ γνωριστοῦμε οἱ δυό μας.
Γιατὶ ἔχουμε κάποια κρυφὰ σημάδια μεταξύ μας,
ποῦ τὰ κρατοῦμε μυστικά καὶ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι ».

115

Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ λαλεῖ τοῦ Τηλεμάχου·
« Ἄσ' τη, λοιπόν, Τηλέμαχε, τὴ μάνα σου μονάχη
νὰ μ' ἐξετάσῃ. Γλήγορα θὰ μὲ γνωρίσῃ τότε.

120

Τώρα μὲ βλέπει ἔτσι λερὸ καὶ κακοφορεμένο,
γι' αὐτὸ καὶ μὲ καταφρονεῖ, ποῦ μ' εἶδε, ποῦ μὲ ξέρει.
Κι ἔλα, ἄς σκεφτοῦμε τώρα ἐμεῖς τὸ πιὸ καλὸ νὰ γίνη.
Ἄν ντόπιον ἄνθρωπο κανεὶς σκοτώσῃ, κι ἓνα μόνο,
ποῦ δὲν ἀφήνει πίσω του πολλοὺς νὰ τὸν ζητήσουν,
φεύγει στὰ ξένα, ἀφήνοντας πατρίδα καὶ δικούς του.
Μὰ ἐμεῖς τοῦ τόπου τὴ ζωὴ, τὰ πρῶτα ἀρχοντοπαῖδια
στὸ Θιάκι ξεπαστρέψαμε. Νὰ τί νὰ λογαριάσῃς ».

125

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Μόνος σου φρόντισε γι' αὐτά, πατέρα ἀγαπημένε.
Γιατὶ στὸν κόσμον ἀσύγκριτη τὴ λένε τὴ βουλὴ σου,
κι οὔτε μπορεῖ κανεὶς θνητὸς νὰ συγκριθῇ μαζί σου.
Κι ἐμεῖς θὰ σ' ἀκολουθήσουμε φωτιὰ γεμάτοι οἱ ἄλλοι
καὶ θὰ βοηθήσουμε, θαρρῶ, κατὰ τὴ δυνάμει μας ».

130

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
« Μετὰ χαρᾶς θὰ σοῦ τὸ πῶ καλύτερο ποιό βρίσκω.
Λουστῆτε πρῶτα κι ὕστερα φορέστε τοὺς χιτῶνες,
καὶ βάλτε εὐτὺς νὰ στολιστοῦν κι οἱ δοῦλες στὸ παλάτι.
Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς μὲ τὴ γλυκειὰ κιθάρα
τὸν παιγνιδιάρικο χορὸ ἄς πιάσῃ νὰ μᾶς παίξῃ,
ᾄξω ἂν ἀκοῦνε νὰ θαρροῦν πὼς γίνεται ἐδῶ γάμος,
εἴτε οἱ διαβάτες ποῦ περνοῦν, εἴτε οἱ γειτόνοι γύρω.
Μήπως στὴν πόλιν ἀρχίτερα τρέξῃ τοῦ φόνου ἡ φήμη
πρὶν ᾄξω στὸ πολὺδεντρο νὰ φτάσουμε μετόχι.
Κι ἐκεῖ θὰ ἰδοῦμε τότε πὼς θὰ μᾶς φωτίσῃ ὁ Δίας ».

135

140

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάθονταν.

145

- Λούστηκαν πρώτα κι έβαλαν χιτώνες κι οί γυναῖκες
στολίστηκαν, καὶ τῇ βαθειᾷ κιθάρα του σὰν πῆρε
ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς τοὺς ξύπνησε τὸν πόθο
στὸ διπλοτσάκιστο χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγούδι.
- Κι ὅλο ἀπ' τοὺς χτύπους τῶν ποδιῶν ἀχοῦσε τὸ παλάτι, 150
καθὼς οἱ ἄντρες χόρευαν κι οἱ λυγερὲς γυναῖκες.
Κι ἔτσι ἓνας εἶπε ἀκούγοντας ἀπόξω ἀπ' τὸ παλάτι·
« Κάποιος τὴν πολυγύρευτη βασίλισσα θὰ πῆρε.
Ἡ ἔρμη, δὲν τὸ βάσταξε, στ' ἀρχοντικὸ τοῦ ἀντρός της
νὰ μένη πάντα ἀνύπαντρη κι ὅσο νὰ φτάσῃ ἐκεῖνος ». 155
- Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνεи.
Τότε ἔλουσε ἡ κελάρισσα Βρυνόμη τὸ Δυσσέα
μὲς στὸ παλάτι κι ἄλειψε μὲ λάδι τὸ κορμὶ του,
κι ὁμορφα ροῦχα τοῦ ἔβαλε χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
- Κι ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ ἔχυνε μιὰ ὁμορφιά ἡ Παλλάδα, 160
σὰν πιὸ ψηλὸς νὰ φαίνεται καὶ πιὸ παχύς. Καὶ πέφταν
ἀπ' τὴν κορφή του τὰ σγουρὰ μαλλιά του σὰν τὰ γιούλια.
Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστός, ποὺ τοῦ ἔμαθαν τὴν τέχνη
ὁ Ἡφαιστός κι ἡ Ἀθηνᾶ, μὲ μάλαμα χρυσώνει
τ' ἀσήμι, καὶ περίτεχνα χρυσαφικὰ τελεῦει, 165
ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε στοὺς ὅμους, στὸ κεφάλι.
Κι ὅμοιος μ' ἀθάνατο θεὸ ἀπ' τὸ λουτρὸ ὄξω βγῆκε.
Κάθισε πάλε στὸ θρονί, ποὺ τό ἔχε πρὶν ἀφήσει,
ἀγνάντια στὴ γυναῖκα του καὶ μὲ καημὸ τῆς εἶπε·
- « Καημένη, ἀπ' ὅλες πιὸ πολὺ τίς ἄλλες τίς γυναῖκες, 170
σκληρὴ καρδιὰ σοῦ βάλανε στὰ στήθια σου οἱ Οὐράνιοι.
Καμιὰ μὲ τόση ὑπομονὴ δὲ θὰ στεκόντανε ἄλλη
ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της, ποὺ πίκρες σὰν περάσῃ
τῆς ἔρθῃ στὴν πατρίδα του τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
Μόν' ἔλα, βάγια, στρῶσε μου κρεβάτι νὰ πλαγιασῶ, 175
κι αὐτὴ στὰ στήθια τὴν καρδιὰ τὴν ἔχει σιδερένια ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Καημένε, δὲν ξιπάζομαι, μήτε περήφανη εἶμαι,
μήτε σαστίζω. Μόν' καλὰ πῶς ἤσουν σὲ θυμοῦμαι

τὸ Θιάκι μὲ μακρόκουπο σὰν ἄφησες καράβι. 180
Μόν' ἔλα, βάγια Εὐρύκλεια, κι ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι
στρῶσε ὅζω τὸ κρεβάτι του, ποὺ τό 'καμε μονάχος.
Κι ὅζω ὅταν στρώσης ἔπειτα πιάσε καὶ βάλε ἀπάνω
στρῶμα, ἀντρομίδα καὶ προβιά καὶ κεντητὸ σεντόνι ».

Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας τὸν ἄντρα της, κι ἐκεῖνος 185
γύρισε κι εἶπε μὲ θυμὸ στὸ λατρευτὸ του ταίρι·

« Γυναίκα, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πλήγωσε τὰ σπλάχνα.
Ποίος πῆγε τὸ κρεβάτι μου νὰ τὸ παραμερίσῃ ;
Δύσκολα αὐτὸ θὰ τό 'κανε κι ὁ πιὸ καλὸς τεχνίτης,
ἐκτὸς ἂν ᾔθελε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος νὰ κατέβῃ 190
καὶ σ' ἄλλο μέρος εὐκόλα θὰ τὸ τοποθετοῦσε.

Ὅμως κανεὶς θνητὸς στὴ γῇ, κι ἅς ἦταν νιὸς λεβέντης,
δὲ θὰ τὸ σάλευε εὐκόλα, γιατί ἔχει ἓνα σημάδι
τρανὸ, δικό μου τέχνασμα, στὸ σκαλιστὸ κρεβάτι.
Φιντάνι ἐλιᾶς στενόφυλλης μὲς στὴν αὐλή μου ἀνθοῦσε, 195
χλωρόφλουδο, ὀλοφούντωτο, χοντρὸ ὅπως ἓνας στύλος.

Κι ὀλόγυρά της ἔχτισα μιὰ κάμαρα, φτιασμένη
μὲ μάρμαρα πελεκητὰ καὶ μὲ σκεπὴ ἀπὸ πάνω
κι ἔβαλα πόρτες ταιριαστὲς κι ὁμορφοκαμωμένες.
Ἔκοψα τῆς πυκνόφυλλης ἐλιᾶς τὴ φούντα τότες 200
καὶ τὸν κορμὸ κλαδεύοντας τὸν πελεκῶ ἀπ' τὴ ρίζα
μ' ἓνα σκεπάρνι τεχνικὰ, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς τον,
κι ἔφτιασα τὰ κλινόποδα, τρυπώντας μὲ τρυπάνι.

Κι ἐκεῖθε τότες ἄρχισα νὰ φτιάχνω τὸ κρεβάτι
πλουμιζόντάς το μάλαμα καὶ φίλιτσι κι ἀσήμι 205
καὶ μέσα κόκκινο λουρὶ βοδιοῦ λαμπρὸ τεντώνω.
Νά τώρα τὰ σημάδια του σοῦ τὰ 'πα, μήτε ξέρω
ἂν μένῃ ἀκόμα ἀσάλευτο, γυναίκα, τὸ κρεβάτι
ἢ πιά ἀπ' τὴ ρίζα τό 'κοψε κανεὶς κι ἄλλου τὸ πῆγε ».

Εἶπε κι ἐκείνης κόπηχαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά της 210
σὰν ἄκουσε τ' ἀλάθευτα σημάδια ποὺ τῆς εἶπε
κι ἔτρεξε εὐτὺς ἀπάνω του στὰ δάκρυα βουτημένη
καὶ τὸ λαιμὸ του ἀγκάλιασε μὲ τὰ λευκά της χέρια

- καὶ φίλας τὸ κεφάλι του καὶ ἀγαπημένα τοῦ 'πε·
 « Μὴ μοῦ θυμῶνῃς, ἄντρα μου, ποὺ σ' ὅλα στοχασμένους 215
 καὶ ἀπ' ὅλους εἶσαι πιὸ πολὺ. Ἄχ, οἱ θεοὶ τίς πίκρες
 μᾶς ἔστειλαν ποὺ ζούλεψαν πάντα μαζί νὰ ζοῦμε,
 τὰ νιάτα νὰ χαιρόμαστε, καὶ οἱ δυὸ μαζί στὸ τέλος
 τῶν γηρατειῶν νὰ φτάσουμε. Μὴ μοῦ κακιώσῃς τώρα
 ποὺ δὲ σὲ χάρηκα ἀπ' ἀρχῆς τὴν ὥρα καθὼς σ' εἶδα. 220
 Γιατὶ ἔτρεμε ἡ καρδοῦλα μου στὰ τρυφερά μου στῆθια
 μὴν ἔρθῃ ἐδῶ μὲ ψέματα κανεῖς καὶ μὲ γελάσῃ.
 Γιατὶ πολλοὶ ποὺ τὸ κακὸ σοφίζονται στὸ νοῦ τους.
 Μήτε ἡ Ἑλένη ἡ Ἀργίτισσα τοῦ Δία ἡ θυγατέρα
 μὲ ξένον ἄντρα ἐρωτικά δὲ θὰ 'πεφτε στὸ στῤῥωμα 225
 ἂν ἤξερε πῶς στὴ γλυκεῖα πατρίδα τῆς μιὰ μέρα
 οἱ πολεμόχαροι Ἀχαιοὶ θὰ τὴ γυρίσουν πίσω.
 Μὰ στ' ἄπρεπτό τῆς φέρσιμο τὴν ἔσπρωξε ἔτσι ἡ μοῖρα
 καὶ πρὶν στὸ νοῦ δὲν πρόβλεψε τὸ φοβερὸ τῆς κρῖμα
 ποὺ πρῶτα ἐμᾶς τὰ πιὸ πικρά μᾶς πότισε φαρμάκια. 230
 Μὰ τώρα ἀφοῦ τ' ἀλάθευτα τοῦ κρεβατιοῦ σημάδια
 μοῦ τὰ 'πες, ποὺ δὲν τὰ 'ξερε κανεῖς θνητὸς στὸν κόσμον
 παρὰ μονάχα ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ἡ σκλάβα μου Ἀκτορίδα,
 ποὺ μοῦ 'δωσε ὁ πατέρας μου γιὰ ἐδῶ ὅταν ξεκינוῦσα,
 καὶ μᾶς φυλοῦσε τίς κλειστὲς τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες, 235
 τώρα μοῦ πείθεις τὴν καρδιά, τόσο σκληρὴ καὶ ἄς εἶναι ».
- Εἶπε καὶ τότε πιὸ πολὺ τοῦ ξύπνησε τὸν πόθο
 τοῦ θρήνου καὶ ἔκλαιε τὴν πιστὴ γυναῖκα του κρατώντας.
 Κι ὅπως κοιτάζουν τὴ στεριά μὲ πόθο καὶ λαχτάρω
 στὸ πέλαγο ὅσοι κολυμποῦν ποὺ τὸ γερὸ καράβι 240
 τοὺς σπάσῃ μεσοπέλαγα ὁ Σείστις Ποσειδῶνας
 χτυπώντας μὲ τὸν ἄνεμο καὶ τ' ἀφρισμένο κύμα,
 καὶ λίγοι ἀπ' τ' ἄγριο πέλαγο γλυτώνουν κολυμπώντας
 καὶ ἀπ' τὸ κορμὶ τους χύνεται τῆς θάλασσας ἡ ἄρμη
 καὶ μὲ χαρὰ πατοῦν στεριά σὰν ξέφυγαν τὸ χάρο, 245
 ἔτσι καὶ ἐκείνη χαίρονταν τὸν ἄντρα τῆς νὰ βλέπῃ
 καὶ οὐτ' ἔβγαζε τ' ἀφράτα τῆς τὰ χέρια ἀπ' τὸ λαιμὸ του.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ θά 'βρισκε αὐτοὺς νὰ κλαῖνε,
 ἂν ἄλλο δὲ σοφίζονταν ἡ 'Αθηνα Παλλάδα.

Τὴ Νύχτα ἀλάργα κράτησε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου 250

καὶ τὴ χρυσόθρονη Αὐγὴ στοῦ 'Ωκεανοῦ τὴν ἄκρη,
 μὴδ' ἄφησε τὰ γλήγορα νὰ ζέψη τ' ἄλογά της
 τὸ Λάμπρο καὶ τὸ Φωτεινό, τὰ δυό της τὰ πουλάρια,
 ποὺ τῆς τραβοῦν τ' ἀμάξι της καὶ φῶς στὸν κόσμο φέρνουν.

Τότε εἶπε στὴ γυναίκα του πάλε ὁ σοφὸς Δυσσέας· 255

«'Αχ, ἔλα μας τὰ βάσανα δὲν πῆραν, φῶς μου, τέλος
 καὶ πίσω ἀκόμα ἀμέτρητοι μᾶς περιμένουν πόνοι
 σκληροί, ποὺ γράφει ὁλόκληρους νὰ τοὺς περάσω ἡ μοῖρα.

Ἔτσι προφήτεψε ἡ ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία 260

τὴ μέρα ποὺ κατέβηκα στὸ σκοτεινὸ τὸν 'Αδην
 ζητώντας μὲ τοὺς ναῦτες μου νὰ φτάσω στὴν πατρίδα.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἀγάπη μου, νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
 νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε· 265

«Ἐτοιμη θά 'ναι ἡ κλίνη σου τὴν ὥρα ποὺ θελήσης,
 ἀφοῦ σ' ἀξιώσανε οἱ θεοὶ μὲ τὸ καλὸ νὰ φτάσης
 στὴν ποθητὴ πατρίδα σου, στ' ἀρχοντικὸ σου σπίτι.
 Μόν' ἔλα ἀφοῦ θυμῆθης τὰ βάσανά σου τώρα,
 πές τα κι ἐμένα, ἂν καὶ θαρρῶ στερνὰ πὼς θὰ τὰ μάθω.
 Ὅμως κι ἀμέσως ἄσκημο δὲν εἶναι νὰ τὰ ξέρω ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 270

«Καημένη, αὐτὰ τί τὰ ζητᾷς, τί θέλεις νὰ τὰ μάθης ;
 Μόν' ἔλα, δίχως τίποτε νὰ κρύψω νὰ τ' ἀκούσης,

Ὅμως γι' αὐτὸ δὲ θὰ χαρῆς, καθὼς κι ἐγὼ δὲ χαίρω 275

ποὺ μοῦ 'πε ὁ μάντης σὲ πολλὰς θνητῶν νὰ τρέξω χῶρες,
 κρατώντας καλοσήκωτο κουπὶ στὰ δυό μου χέρια,
 ὅσο νὰ φτάσω σὲ λαοὺς ποὺ θάλασσα δὲν ξέρουν

καὶ τρῶνε ἀνάλατο φαγὶ καὶ μῆτε ἀπὸ καράβια 280

γνωρίζουν κοκκινόπλωρα, μῆτε εἶδανε ποτέ τους
 τὰ καλοτράβηχτα κουπιὰ ποὺ 'ναι φτερά τῶν πλοίων.

Κι ἄκου, καθὼς μοῦ τό 'λεγε τ' ἀλάθευτο σημάδι.

"Όταν στὸ δρόμο ποὺ τραβῶ ξένος μὲ βρῇ διαβάτης
 καὶ λιχνιστήρι αὐτὸ μοῦ πῆ στὸν ὄμο ποὺ σηκώνω,
 πρόσταξε τότε τὸ κουπί στὸ χῶμα νὰ τὸ μπήξω
 καὶ ἔμορφα νὰ προσφέρω ἐκεῖ σφαχτὰ στὸν Ποσειδῶνα, 285
 ἄρνι, δαμάλι καὶ καπρὶ τῶν χοίρων ἀναβάτη,
 νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου καὶ ἀρχοντικὲς θυσίες
 πολλὰς νὰ κάμω στοὺς θεοὺς, ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
 μὲ τὴ σειρὰ τοῦ καθενός. Καὶ ὁ θάνατος πιά τότε
 γλυκὸς μακριὰ ἀπ' τὰ πέλαγα θὰ ρθῇ νὰ μ' ἀνταμώσῃ 290
 στ' ἀρχοντικά μου γηρατειά. Καὶ γύρω μου ὁ λαὸς μού
 πάντα θὰ ζῇ καλὸτυχός. "Ἔτσι εἶπε πῶς θὰ γίνουν ».

Καὶ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι καὶ εἶπε·
 « Ἄφοῦ καλύτερα οἱ θεοὶ τὰ γηρατειά σοῦ γράφουν,
 ἔχεις ἐλπίδα στὰ στερνὰ νὰ πάψουν τὰ δεινὰ σου ». 295

Ἐνόσω αὐτὰ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους
 ἡ Εὐρυνόμη ἐτοίμαζε καὶ ἡ βάρια τὸ κρεβάτι
 βάζοντας στρώματα ἀπαλὰ στὴ λάμψη τῶν λαμπάδων.
 Καὶ ἀφοῦ μὲ βιάσῃ στρώσανε τὸ μαλακὸ κρεβάτι
 γύρισε στὸ γιατάκι τῆς νὰ κοιμηθῇ ἡ γριούλα 300
 καὶ ἡ Εὐρυνόμη μ' ἓνα φῶς στὸ χέρι προχωροῦσε,
 καθὼς οἱ δύο τους πῆγαιναν νὰ πέσουν στὸ κρεβάτι.
 Καὶ ἄμα τοὺς πῆγε γύρισε καὶ αὐτὴ στὴν κάμαρὴ τῆς.
 Καὶ ἐκεῖνοι τότε στὸ παλιὸ κρεβάτι μὲ λαχτάρα
 τῆς παντρεῖας θυμήθηκαν τὴν ὠρισμένη τάξη. 305
 Τότε ὁ θεῖκός Τηλέμαχος, ὁ Εὐμαιοὺς καὶ ὁ βουκόλος
 πάψανε ἀμέσως τὸ χορὸ, πάψανε καὶ οἱ γυναῖκες
 καὶ ὅλοι ἔπειτα κοιμήθηκαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι.

Καὶ ἐκεῖνοι, ἀφοῦ χαρήκανε τὴ ζαχαρένια ἀγάπη,
 γλυκειὰ κουβέντα ἀρχίσανε μιλώντας μεταξύ τους. 310
 Μιὰ τοῦ ἔλεγε ὅσα πέρασε μὲς στὸ παλάτι ἐκεῖνη
 τὴ σιχαμένη συντροφιά νὰ βλέπῃ τῶν μνηστήρων,
 ποὺ σφάζανε ἐξ αἰτίας τῆς πλήθος ἄρνια καὶ βόδια
 καὶ ἀπ' τὰ πιθάρια ἀμέτρητο γλυκὸ κρασί τραβοῦσαν,
 μιὰ πάλε ὁ θεογέννητος τῆς ἔλεγε ὁ Δυσσέας 315

ἅσα στοὺς ἄλλους ἔκαμε δεινὰ κι ὅσα κι ὁ ἴδιος
κακόπαθε. Καὶ χαίρουνταν ν' ἀκούη ἡ Πηνελόπη
κι οὐτ' ὕπνιος τῆς ἐρχόντανε πρὶν ὅλα νὰ τὰ μάθῃ.

Κι ἄρχισε πῶς τοὺς Κίκονες ὑπόταξε. Κατόπι
πῶς ἔφτασε στὴν καρπερὴ τῶν Λωτοφάγων χώρα. 320

Ὁ Κύκλωπας τί τοῦ ἔκαμε καὶ πῶς τὰ πλέρωσε ὅλα,
ποῦ τοῦ ἔφαγε δίχως σπλαχνιὰ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους.
Πῶς ἔφτασε στὸν Αἴολο καὶ τὸν φιλοξενοῦσε,
ὅμως δὲν τοῦ ἔκανε γραφτό, κι ἄς τὸν ξεπροβοδοῦσε
ἀκόμα νὰ ῥθῃ στὴ γλυκειὰ πατρίδα, κι ἡ φουρτοῦνα 325
στὴν ψαροτρόφα θάλασσα τὸν γύρισε θρηνώντας.

Πῶς πῆγε στὴν Τηλέπυλο, τῶν Λαιστρυγόνων χώρα,
ποῦ τὰ καράβια χάλασαν, καὶ τοὺς γοργοὺς συντρόφους
(ὅλους, καὶ μόνος γλύτωσε μὲ τὸ καράβι ἐκεῖνος).
Τῆς Κίρκης τὰ καμώματα τῆς εἶπε καὶ τοὺς δόλους, 330
στὸν Ἄδῃ πῶς κατέβηκε τὸν καταραχνιασμένο,

τοῦ Τειρεσία τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη νὰ ρωτήσῃ,
μὲ πλοῖο του πολὺσκαρμο, κι εἶδε ὅλους τοὺς συντρόφους
κι ἐκεῖνη ποῦ τὸν ἔκαμε κι ἔθρεψε ἀπὸ μικράκι.
Πῶς τ' ἄκουσε τὸ λυγερὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων, 335
πῶς ἔφτασε καὶ στίς Κρουστὲς τίς πέτρες καὶ στὴν ἔρμη

τῇ Σκύλλῃ καὶ τῇ Χάρυβδι, ποῦ δίχως νὰ τὴν πάθῃ
κανεὶς θνητὸς δὲν πέρασε καμιὰ φορὰ κοντὰ τους.

Πῶς φάγανε οἱ συντρόφοι τοῦ τοῦ Ἥλιου τὰ γελάδια,
πῶς ἔκαψε τὸ γλῆγορο καράβι ὁ βροντορήχτης, 340
τοῦ Κρόνου ὁ γ' ὅς, μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι τότε

κι ὅλοι οἱ λεβέντες χάθηκαν συντρόφοι του, κι ἐκεῖνος
τῇ μαύρῃ μοῖρᾳ ξέφυγε μονάχος, καὶ πῶς πῆγε
στῆς Ὠρυγίας τὸ νησί, στὴν Καλυψὼ τῇ νύφῃ, 345
ποῦ τὸν κρ. τοῦσε κι ἄντρα τῆς ποθοῦσε νὰ τὸν ἔχῃ,

καὶ στὴ βαθειὰ τὸν ἔθαψε σπηλιά της, τάζοντάς του
νὰ τότε κάμῃ ἀθάνατο κι ἀγέραστον ἀκόμα,
ὅμως ποτὲ δὲν τοῦ ἔπειθε στὰ στήθια τὴν καρδιά του.

Πῶς ἔφτασε στοὺς Φαίακες μὲ βάσανα καὶ πίκρες,

πού σά θεό τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι
 καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκειὰ τὸν ἔστειλαν πατρίδα,
 χαλκὸ καὶ μάλαμα σωρὸ καὶ ροῦχα δίνοντάς του.
 Αὐτὸ τὸ λόγο εἶπε στερνὸ κι ὕπνος γλυκὸς τὸν πῆρε,
 πού ὅλα τὰ μέλη παραλεῖ καὶ τῆς ψυχῆς τίς ἔννοιες.

Κι ἓνα ἄλλο ἢ λιόθωρη θεὰ σοφίστηκε ἡ Παλλὰδα.

Τὴν ὥρα πού κατάλαβε πὼς χόρτασε ὁ Δυσσέας
 τὸν ὕπνο καὶ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς γλυκοποιητῆς του,
 σήκωσε τὴ χρυσόθρονη τὴ νυχτογεννημένη
 ἀμέσως ἀπ' τὸν Ὠκεανό, νὰ φέρῃ φῶς στὸν κόσμο.

Σηκώθηκε ἀπ' τὸ μαλακὸ κρεβάτι κι ὁ Δυσσέας
 κι ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε στὸ λατρευτὸ του ταίρι.

«Καλή μου, πιά ἀπὸ βάσανα χορτάσαμε κι οἱ δυὸ μας
 ἀτὴ σου τὸν πολὺπαθο νὰ κλαῖς τὸ γυρισμό μου,
 κι ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ μὲ κρατοῦν μὲ πίκρες
 ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα μου, πού τόσο τὴν ποθοῦσα.

Τώρα τὸ πολυπόθητο σὰ βρήκαμε κρεβάτι,
 τὸ βίός μας θὰ κοιτάζουμε στὸ σπίτι ἐδῶ, ὅσο μένει,
 κι ὅσα μοῦ κόψανε οἱ γαμπροὶ σφαχτά μου οἱ ξιπασμένοι,
 πολλὰ θὰ πάρω μόνος μου, κι ἄλλα οἱ Θιακοὶ θὰ δώσουν,
 ὥσότου μέσα τίς αὐλὲς νὰ τίς γεμίσουν ὅλες.

Μὰ τώρα στὸ πολὺδεντρο τὸ ξοχικὸ θὰ σύρω,
 νὰ ἰδῶ τὸ γέρο μου γονιό, πού κλαίει πικρὰ γιὰ μένα.

Καὶ κάμε, φῶς μου, ὅπως σοῦ πῶ, στοχαστικὴ κι ἄς εἶσαι.
 Θὰ τρέξῃ ἡ φήμη τῶν γαμπρῶν, πού ξέβγαλα στὸ σπίτι,
 ὁ ἥλιος ἄμα πρωτοβγῇ. Στ' ἀνωὶ ἀνέβα τότες
 καὶ κάτσε μὲ τίς δοῦλες σου χωρὶς νὰ ἰδῇς κανένα.

Εἶπε κι ἀμέσως φόρεσε τὰ ξακουστὰ ἄρματα του,
 κι ἔπειτα τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὐμαῖο, τὸν τσοπάνη
 σηκώνει κι εἶπε τ' ἄρματα νὰ βάλουν τοῦ πολέμου.
 Κι ἐκεῖνοι τὸν ὑπάκουσαν καὶ πήρανε τὰ ὅπλα.

Τὴν πόρτα ἀνοίγουν κι ἐβγαίνουν, κι ὁ δόλιος ὁ Δυσσέας.
 Ἐφεγγε πιά τὸ φῶς στὴ γῆ, μὰ μὲ σπουδὴ ἡ Παλλὰδα
 ἔξω ἀπ' τὴν πόλιν τοὺς περνᾷ, σκοτάδι σκεπασμένους.

Ω

Κάλεσε τις ψυχές ὁ Ἑρμῆς κοντά του τῶν μνηστήρων,
 κρατώντας τὸ χρυσὸ ραβδί, ποῦ ἀνθρώπων, ὅσους θέλει,
 μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾷ πάλε ἄλλους κοιμισμένους.
 Μὲ κεῖνο τίς ξεκίνησε κι αὐτὲς τὸν ἀκλουθοῦσαν
 μὲ τσιριχτά· κι ὅπως πετοῦν μὲς στῆς σπηλιᾶς τὸ βάθος 5
 οἱ νυχτερίδες τρίζοντας, ὅταν καμιά ἀπ' τὸ βράχο
 πέση κι ἀπ' τὴν ἀρμάθα της, ποῦ δένει ἢ μιὰ τὴν ἄλλη,
 τὸ ἴδιο τρίζανε οἱ ψυχές καθὼς τίς ὀδηγοῦσε
 νὰ πᾶνε ὁ ἄκακος Ἑρμῆς στὸ μουχλιασμένο δρόμο.
 Πέρασαν τῇ Λευκόπετρα καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα, 10
 περνοῦν τοῦ Ἥλιου τὴν μπασιά, τῇ χώρα τῶν ὀνείρων,
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι,
 ποῦ μένουν ὅλες οἱ ψυχές, τῶν πεθαμένων ἴσκιοι.
 Καὶ τ' Ἀχιλλέα τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ Πατρόκλου βρῆκαν
 καὶ τοῦ Ἀντιλόχου καὶ μαζὶ τοῦ πολεμόχαρου Αἴα, 15
 ποῦ ἦταν ὁ πρῶτος στὸ κορμὶ καὶ στὴ λεβέντικη ὄψη
 μέσα στοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.
 Ἔτσι συνόδευαν αὐτοὶ τὸν ξακουστὸ Ἀχιλλέα,
 κι ἦρθε περίλυπη ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 καὶ γύρω του συνάχτηκαν οἱ ἄλλες, ποῦ μαζὶ του 20
 πῆγαν μὲ θάνατο σκληρὸ στὴν κατοικίᾳ τοῦ Αἰγίστου.
 Πρώτῃ τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα·
 «Τ' Ἀτρέα γιέ, σὲ λέγαμε τὸν πιὸ ἀγαπημένο
 πάντα ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, στὸ βροντορίχτη Δία,
 γιατί ὀρίζες πολὺ στρατό, τὰ πρῶτα παλληκάρια, 25
 στὴν Τροία, ποῦ μᾶς πότισε τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
 Μὰ πρὶν τῆς ὥρας ἔμελλες νὰ πᾶς καὶ σὺ ἀπ' τὴ μοῖρα,
 ποῦ ὅποιος στὸν κόσμον γεννηθῇ θνητὸς δὲν τὴν ξεφεύγει.
 Ἄμποτε, μέσα στὶς τιμές τῆς βασιλείας ποῦ εἶχες,
 ὁ θάνατος νὰ σ' εὑρίσκε κι ἡ μοῖρα σου στὴν Τροία. 30
 Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ σοῦ ἔσταιναν μνημοῦρι
 καὶ πίσω δόξα θ' ἄφηνες μεγάλῃ στὸ παιδί σου.

Τώρα μὲ θάνατο πικρὸ νὰ πᾶς ἦταν γραφτό σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·
« Γιὲ τοῦ Πηλέα καλὸ τυχε, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
ποῦ ἀλάργα ἀπ' τ' Ἄργος χάθηκες στὴν Τροία καὶ γιὰ σένα
οἱ πρῶτοι πέσανε Ἀχαιοὶ τριγύρω σου καὶ Τρῶες
σὰν πολεμοῦσαν κύκλο σου καὶ σὺ ἦσουν ξαπλωμένος
μακρὺς πλατὺς στὸν κουρνιαχτό, δίχως πιά νοῦ γιὰ ἀμάξια.

Καὶ πολεμοῦσαμε ὅλοι ἐκεῖ ὅσο βαστοῦσε ἡ μέρα,
κι ὁ Δίας ἂν δὲν ἔβρεχε, δὲ θά 'παυε κι ἡ μάχη.

Κι ἀπ' τὶς ριζιὲς σὰν πήραμε τὸ λείψανο στὰ πλοῖα,
σὲ στρῶμα σὲ ξαπλώσαμε, καὶ τ' ὁμορφο κορμί σου
παστρέψαμε μὲ χλιὸ νερὸ καὶ λάδι, κι ὅλοι γύρω
χύνανε δάκρυα οἱ Δαναοὶ κι ἔκοβαν τὰ μαλλιά τους.

Κι ἡ μάνα σου ἦρθε ἀπ' τὸ γιालὸ μ' ἀθάνατες Νεραίδες,
σὰν ἄκουσε τὴν εἶδηση καὶ μιὰ βουή μεγάλη
σκηώθηκε στὴ θάλασσα, ποῦ ὅλους τρεμοῦλα πῆρε.

Θά 'μπαιναν τότε οἱ Δαναοὶ στὰ βαθουλὰ καράβια,
ἂν δὲν τοὺς κράταγε ἄνθρωπος, πολλῶν κι ἀρχαίων γνώστης,
ὁ Νέστορας, ποῦ κι ἀπὸ πρὶν σοφὴ ἦταν ἡ βουλή του.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
« Ἀργῆτες, Ἀχαιοῦλα, μὴ φεύγετε, σταθῆτε,
νὰ ῥθῃ ἀπ' τὸ κῦμα ἡ μάνα του μ' ἀθάνατες Νεραίδες
τὸ πεθαμένο της παιδί νὰ τὸ μοιρολογήσῃ ».

Κι οἱ μεγάλῳχοι Ἀχαιοὶ τὴν ἄκουσαν καὶ μένουν.
Γύρω σου οἱ κόρες στάθηκαν τοῦ πελαγήσιου γέρου,
κι ἄλυατα ροῦχα σοῦ βάλαν καὶ τὸ χαμό σου κλαῖγαν.
Κι οἱ Μοῦσες ὅλες, κι οἱ ἐννιά, μὲ τὴ γλυκειὰ φωνή τους,
μοιρολογοῦσαν, ποῦ Ἀχαιοῦ δὲν ἔμεινε ἓνα μάτι
ἀδάκρυτο. Τέτοιον καημὸ τὸ μοιρολόϊ σκορποῦσε.

Μέρες καὶ νύχτες δεκαφτά, χωρὶς νὰ πάψῃ ὁ θρῆνος,
σὲ κλαίγαμε, οἱ ἀθάνατοι μὲ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.
Στὶς δεκοχτὼ σὲ δώσαμε στὶς φλόγες καὶ τριγύρω
ἀρνιὰ παχιά σοῦ σφάξαμε καὶ τραχηλάτα βόδια.

Καὶ σὺ στὰ ροῦχα τῶν θεῶν, στὸ λάδι καὶ στὸ μέλι

καιρόσουν, κι ἄπειροι Ἀχαιοί, πεζούρα κι ἀμαξάδες,
 τ' ἄρματα ρίχναν στή φωτιά νά δυναμώση ἡ φλόγα
 καὶ μιὰ βουή σηκώθηκε κι ἀλαλαγμός μεγάλος.
 Κι ὅταν πιά σ' ἔκαψε ἡ φωτιά, τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα
 συνάξαμε τῇ χαραυγῇ καὶ βάλαμε, Ἀχιλλέα,
 σὲ λάδι κι ἄδολο κρασί. Κι ἓνα χρυσὸ ἀμφορέα
 ἔφερε ἡ μάνα σου, δουλειὰ τοῦ ξακουσμένου Ἡφαίστου,
 κι ἔλεγε ἀπ' τὸ Διόνυσο πὼς χάρισμα τὸν εἶχε
 Ἐκεῖ, Ἀχιλλέα, βάλαμε τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα.
 μὲ τοῦ Πατρόκλου ἀνάμιχτα, πού 'χε ἀπὸ πρὶν πεθάνει,
 καὶ τοῦ Ἀντιλόχου χωριστά, πού ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 — ὁ Πάτροκλος σὰν πέθανε — ξεχωριστὰ ἀγαποῦσες.

70

75

Κι ὁλόγυρά τους ἔπειτα ψηλὸ μεγάλο τάφο
 σηκώσαμε ὅλος ὁ στρατὸς τῶν μαχητῶν Ἑλλήνων
 στὸν ἀπλωτόνε Ἑλλήσποντο, σὲ μιᾶς κορφῆς τὴν ἄκρη,
 νὰ φαίνεται ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ νὰ τὸν βλέπουν ὅλοι,
 ὅσοι στὸν κόσμο τώρα ζοῦν κι ὅσοι ξοπίσω θὰ ῥθουν.
 Κι ἀπ' τοὺς θεοὺς ἡ μάνα σου πεντάμορφα βραβεῖα
 ζήτησε καὶ μᾶς ἔβαλε στῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους.
 Πολλὲς φορὲς θὰ σοῦ 'τυχε νὰ ἰδῆς ταφὲς ἡρώων,
 ὅταν μεγάλος βασιλιάς καμιὰ βολὰ πεθάνη,
 πού βγαίνουν στὸν ἀγώνα οἱ νιοὶ νὰ πάρουν τὰ βραβεῖα.
 Μὰ ἐκεῖνα ἀνίσως τά 'βλεπες, θὰ σάστιζε ἔτσι ὁ νοῦς σου,
 πῶβαλε ἡ ἀργυρόποδη θεὰ γιὰ σένα ἡ Θέτη,
 γιὰτὶ ἦσουν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς ἀγαπημένος.
 Κι ἂν πέθανες, δὲ χάθηκε στὸν κόσμον τ' ὄνομά σου,
 μὰ θὰ 'ναι αἰώνια ἡ δόξα σου σ' ὅλη τὴ γῆ, Ἀχιλλέα.
 Ἐγὼ ὅμως ἀπ' τὸν πόλεμον ποιοῦ τ' ὄφελος πού βρῆκα ;
 Θάνατο μοῦ 'γραψε πικρὸ στὸ γυρισμό μου ὁ Δίας,
 νὰ σκοτωθῶ ἀπ' τὸν Αἴγιστο κι ἀπ' τὴν κακὴ γυναῖκα ».

80

85

90

95

Κι ἐκεῖ πού τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,
 ἔφτασε κι ὁ Ἀργοφονιάς φέρνοντας τῶν μνηστήρων
 στὸν Κάτω Κόσμον τίς ψυχές, πού σκότωνε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅπως τοὺς εἶδαν σάστισαν κι εὐτὺς κοντὰ τοὺς πῆγαν.

100

Γνώρισε ἀμέσως ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 τοῦ Μελανέα τὸ παιδί, τὸν ξακουστὸ Ἀμφιμέδο,
 γιατί τὸν φιλοξένησε στὸ σπίτι του στὸ Θιάκι.
 Πρώτῃ τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·
 « Ποιά συμφορὰ σᾶς ἔφερε στὴ μαύρη γῆ, Ἀμφιμέδο,
 105 ἔτσι ὅλους συνομήλικους καὶ διαλεχτοὺς λεβέντες ;
 Στὴν πόλῃ ἄλλο δὲ θά 'βρισκες τέτοιο λογάδι ἡρώων.
 Μὴ στὰ καράβια ὁ Σαλευτῆς σᾶς χάλασε τοῦ κόσμου,
 κακὸ βοριά σηκώνοντας καὶ κύματα ἀφρισμένα ;
 Μὴ στὴ στεριά σᾶς χάλασαν ὄχτροι ποὺ ἀρνιά καὶ βόδια
 110 τοὺς πήρατε ; Μὴν πέσατε τὴν ὥρα ποὺ τὸ κάστρο
 καὶ τίς γυναῖκες ἀπὸ σᾶς νὰ σώσουν πολεμοῦσαν ;
 Πές μου γι' αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ. Γιὰ φίλος σου παρινιέμαι.
 Ἦ δὲ θυμᾶσαι μιὰ φορὰ στὸ σπίτι σου πῶς ἤρθα
 νὰ πάρω μὲ τ' ἀνάφρυδα καράβια τὸ Δυσσέα
 115 μαζὶ μὲ τὸν ὀπληρχηγὸ Μενέλαο γιὰ τὴν Τροία ;
 Σκίσαμε τ' ἀφροπέλαγο σ' ὀλόκληρο ἓνα μῆνα,
 ἀφοῦ μὲ κόπο ἀλλάξαμε τὴ γνώμη τοῦ Δυσσέα ».

Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀμφιμέδου·
 « Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο,
 120 κι ἐγὼ ὅλα τὰ θυμοῦμαι αὐτά, θεόθρεφτε, ὅπως τὰ 'πες.
 Τώρα νὰ μάθης θὰ σοῦ πῶ, χωρὶς νὰ τὰ σκεπᾶσω,
 τὸ θλιβερὸ τὸ τέλος μας πῶς ἦταν. Τοῦ Δυσσέα,
 πῶλειπε ἀλάργα, θέλαμε νὰ πάρουμε τὸ ταίρι,
 καὶ κείνη μῆτε ἀρνιόντανε, μῆτ' ἔκανε τὸ γάμο
 125 κι ἓνα μονάχα κοίταζε πῶς νὰ 'βρῇ τὸ χαμό μας.
 Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλο.
 Τὸν ἀργαλειό της ἔστησε στὸν πύργο της νὰ φάνη
 διπλό, φιλόδιαστο πανί κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε·
 « Ἀφοῦ πιά πέθανε, παιδιά, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 130 ἔχετε λίγη ὑπομονὴ κι ἄς βιάζεσθε γιὰ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,
 ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα,

μή μὲ κατηγορήσουμε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες
 πὼς πῆγε δίχως σάβανα, κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες»..
 "Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἄφοβη καρδιά μας.

135

Κι ἔφαινε τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα.
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελᾷ μὲ ἀπάτη.

140

Κι ὁ τέταρτος σὰν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα
 (κι οἱ μῆνες ὅλο πέρναγαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες)
 μιὰ δούλα τὸ μαρτύρησε, ποὺ μόνη τὰ ἔξερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνει.

Τότε, ἤθελε δὲν ἤθελε, τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης.

145

Στὸν ἀργαλειὸ σὰν τό 'φανε καὶ τό 'βγαλε πλυμένο
 στὸ φῶς τῆς μέρας, πῶλαμπε σὰν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
 τότε ἀπὸ κάπου τὸ θεϊκὸ Δυσσέα κακὴ μοῖρα
 φέρνει σὲ μιὰ ἄκρη ξοικιὴ πῶμενε ὁ χοιροτρόφος.

"Ἐφτασε ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο ἐκεῖ κι ὁ γιὸς του

150

ὁ συνετὸς Τηλέμαχος μ' ἓνα καράβι μαῦρο,
 κι ἀφοῦ τὸ χάρο πλέξανε κι οἱ δύο τους τῶν μνηστήρων,
 ἦρθε ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ καὶ πίσω του ὁ Δυσσέας
 στὴν πόλη, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔφερνε παρόμοιο
 μὲ γέρο δύστυχο φτωχὸ ντυμένον μὲ κουρέλια.

155

(Ροῦχα λερά στὸ σῶμα του καὶ στὸ ραβδὶ ἀκουμποῦσε).

Κανεῖς μας δὲν τὸν γνώρισε πὼς ἦταν ὁ Δυσσέας,
 ἔτσι ἄξαφνα ὅπως φάνηκε, μήτε κι οἱ γέροι ἀκόμα,
 μόν' τοῦ πετούσαμε βρισιές, τοῦ δώσαμε καὶ ξύλο,
 κι αὐτὸς μ' ὑπόμονη καρδιά βαστοῦσε νὰ ὑποφέρνῃ
 τοὺς χτύπους καὶ τίς προσβολὰς μὲς στὸ δικό του σπίτι.

160

Κι ὁ νοῦς ἀφοῦ τὸν φώτισε τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία
 πῆρε μὲ τὸν Τηλέμαχο τ' ἄρματα τοῦ πολέμου
 καὶ στὸ κελάρι τὰ 'βαλε καὶ κλείδωσε τίς πόρτες.

Τότε ἔσπρωξε μὲ πονηριὰ τὸ λατρευτὸ τοῦ ταίρι
 νὰ βάλῃ σίδερο ψαρι κι ἀλύγιστο δοξάρι

165

βραβεῖο καὶ τοῦ φόνου ἀρχὴ στοὺς ἄμοιρους μνηστῆρες.
 Τότε κανεῖς δὲν μπόρεσε τὴν κόρδα νὰ τεντώσῃ

- τοῦ δοξαριοῦ, γιατί ἤθελε δύναμη κι ἄλλη ἀκόμα.
 Σὺν ἔπεσε μὲ τῇ σειρᾷ στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα,
 φωνάζαμε ὅλη μὲ βουή σ' αὐτὸν νὰ μὴν τὸ δώσουν,
 μ' ὅσα πολλὰ κι ἂν ἔλεγε. Κι ἀπ' ὅλους μόνο ὁ γιός του
 πρόσταζε στὸν πατέρα του νὰ δώσουν τὸ δοξάρι.
 Καὶ σὺν τὸ πῆρε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 τὴν κόρδα τέντωσε εὐκόλα καὶ πέρασε ἡ σαῖτα
 τὰ σίδερα. Καὶ τότε ὀρθὸς ἀπάνου στὸ κατώφλι
 πετοῦσε τὶς σαῖτες του, ἄγρια τηρώντας γύρω,
 καὶ τὸν Ἀντίνο χτύπησε. Ἔπειτα σ' ὅλους πάλε
 ἔρριχνε κι ἔπεφταν σωρὸς μπροστά του οἱ σκοτωμένοι.
 Γιατὶ τὸ ξέραμε βοηθὸ κάποιο θεὸ πῶς εἶχε.
 Στὰ δώματα ὅλοι τρέχανε ἀπὸ κακὴ τους γνώμη
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τρὺς θέριζε, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας
 ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τους τὸ χῶμα.
 Ἔτσι, Ἀγαμέμνο, πέσαμε. Κι ἄθαφτα ἀκόμα ὡς τῶρα
 τὰ λείψανά μας κοίτονται στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
 Γιατὶ δὲν πῆγε ἡ εἰδηση στὸ σπίτι, στοὺς δικούς μας,
 τὸ μαῦρο αἷμα ἀπ' τὶς πληγὰς νὰ πλύνουν καὶ στὸ στρῶμα
 νὰ μᾶς θρηνήσουν, πού 'ναι αὐτὸ στοὺς πεθαμένους χρέος».
 Τότε ἔτσι μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·
 «Γιὰ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὴ, πολύτεχνη Δυσσέα,
 γυναικὶ ἀλήθεια ἀπόχτησες μ' ἀσύγκριτες τὶς χάρες.
 Πόσο ἡ καρδιά στὰ στήθια τῆς πιστὴ τῆς Πηνελόπης,
 καὶ πόσο πάντα ἀξέχαστο τὸν ἄντρα τῆς κρατοῦσε.
 Ἀθάνατο ἀπ' τὶς χάρες τῆς θὰ μείνῃ τ' ὄνομά τῆς,
 καὶ θὰ τὴν κάμουν οἱ θεοὶ τραγοῦδι ἀγαπημένο
 στὸν κόσμον, γιὰ τὴ φρόνιμη νὰ λήῃ τὴν Πηνελόπην.
 Ἐκείνη, ἄχ, δὲν κακούργησε, ὡς τοῦ Τυνδάρου ἡ κόρη,
 πὺ σκότωσε τὸν ἄντρα τῆς καὶ μισητὸ τραγοῦδι
 θὰ τῆς ταιριάσουν, κι ἄφησε στῶν θηλυκῶν τὸ γένος
 φήμη κακὴ, πὺ νὰ μισοῦν καὶ τὶς καλὲς ἀκόμα».
 Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους
 στὸν Ἀδην, ὅπως στεκόντανε κάτου στῆς γῆς τὰ βάθη.

- Κι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ κατέβηκαν ὅξω ἀπ' τὴν πόλιν, πῆγαν
 σὲ λίγο στὸ πολύκαρπο χωράφι τοῦ Λαέρτη,
 ποὺ μόνος του τ' ἀπόχτησε μ' ἔδρο πολὺ καὶ κόπο. 205
- Ἐκεῖ εἶχε καὶ τὸ σπίτι του κι ὀλόγυρα καλύβες
 ποὺ κάθονταν οἱ δοῦλοι του κι ἔτρωγαν καὶ κοιμοῦνταν,
 δοῦλοι πιστοί, ποὺ τοῦ ἔκαναν τὴ γνώμη στὶς δουλειές του.
 Κι εἶχε μιὰ Σικελιώτισσα γριά στὸ ξοχικὸ του,
 ἐκεῖ ποὺ ζοῦσε ἀπόμερος, καὶ τὸν γεροκομοῦσε. 210
- Τότε ὁ Δυσσέας πρόσταξε τοὺς δούλους καὶ τὸ γιό του·
 «Σεῖς τώρα στὸ καλόχτιστο καλύβι μπῆτε μέσα,
 καὶ σφάχτε εὐτὺς ἓνα θρεφτό, τὸ πιὸ καλὸ, νὰ φάμε.
 Ἐγὼ ὅμως τὸν πατέρα μου θὰ δοκιμάσω πρῶτα,
 ἂν θὰ γνωρίσῃ, ὅταν μὲ ἴδωῦν τὰ μάτια του, τὸ γιό του, 215
 ἢ, χρόνια ἀφοῦ μᾶς χώρισαν, δὲ θὰ μ' ἀναγνωρίσῃ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἔδωσε ἔπειτα στοὺς δούλους τ' ἄρματα του
 κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε στὸ σπίτι, κι ὁ Δυσσέας
 γιὰ τὸ σκοπὸ του σίμωσε στὸν καρπερὸ τὸν κῆπο.
 Κι ὅπως κατέβη στὶς φυτεῖς δὲ βρῆκε τὸ Δολίον, 220
 μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους του, μήτε κανένα γιό του,
 γιὰτὶ εἶχαν φύγει ἀπὸ νωρὶς χαλίκια σὰ συνάζουν,
 νὰ χτίσουν φράχτες στὶς φυτεῖς μαζί μὲ τὸ Δολίον.
 Μὰ βρῆκε τὸν πατέρα του μονάχο νὰ σκαλίζει
 ἓνα δεντράκι στὴ φυτεῖα τὴν ὁμορφοστρωμένη 252
- Ροῦχα φοροῦσε φτωχικά, λερά, κακοραμμένα,
 καὶ στὰ καλάμια ἀπὸ πετσὶ βοδιοῦ ραφτά τουσλούκια,
 νὰ μὴν τὸν βλάπτουν τὰ κλαδιά, καὶ γιὰ τὰ βάτια χέρες.
 Κι ἀπάνου στὸ κεφάλι του γιδίσιο κράνος εἶχε,
 νὰ μεγαλώνῃ ἡ λύπη του. Κι ὅπως τὸν εἶδε ἐμπρὸς του 230
 νὰ σβῆνῃ ἀπ' τὰ γεράματα, νὰ τὸν μαραίνῃ ἡ λύπη,
 στάθηκε, δάκρυα χύνοντας, σὲ μιὰ ἀπιδιὰ ἀπὸ κάτω.
 Κι ἐκεῖ στὸ νοῦ του ἀνάδευε καὶ στῆς καρδιάς τὰ βάθη
 νὰ τρέξῃ στὸν πατέρα του νὰ τὸν γλυκοφιλήσῃ
 καὶ νὰ τοῦ πῇ πὼς ἔφτασε στὴν ποθητὴ πατρίδα, 235
 ἢ νὰ τοῦ κάμῃ ρώτημα γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ.

Κι ἐκεῖ πού συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε
 πρῶτα μὲ λόγια ἀγγιχτικά νὰ πάη νὰ τὸν πειράξῃ.
 Μὲ αὐτὴ τῇ σκέψῃ σίμωσε κοντὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.
 "Ἐνα δεντράκι σκάλιζε σκυμμένος ὁ Λαέρτης 240
 κι ἀφοῦ κοντὰ του σίμωσε τοῦ 'πε ὁ λεβέντης γιὸς του·
 «Ἐ, γέρο, βλέπω τῇ φυτειᾷ πὼς ξέρεις νὰ φροντίζῃς
 κι ὅλα καλὰ τὰ νοιάζεσαι, μήτε ἔχει ἕνα δεντράκι,
 μήτε συκιά, μήτε ἀχλαδιά, πρασιά κι ἐλιά καὶ κλήμα,
 πού νά 'ναι ἀπεριποίητο σ' ὅλο τὸν κῆπο μέσα. 245
 Κι ἕνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ, νὰ μὴ θυμώσῃς ὅμως.
 Μονάχα ἐσὺ εἶσαι ἀκοίταχτος καὶ στὰ γεράματά σου
 τέτοια φορεῖς παλιόρουχα κι εἶσαι λερὸς ὁ ἴδιος.
 Δὲ σ' ἀμελᾷ ὁ ἀφέντης σου, γιατί καλὰ δουλεύεις,
 μήτε ἔχεις, ἂν σὲ ἰδῇ κανεὶς στ' ἀνάστημα, στὴν ὄψῃ, 250
 ἀπάνω σου τὸ δουλικό. Γιὰ βασιλιάς λὲς μοιάζεις,
 ὅταν λουστῇ καὶ φάῃ ψωμί καὶ σὲ ἀπαλὸ κρεβάτι
 πάη νὰ πλαγιάσῃ, πού ὅλα αὐτὰ ταιριάζουν γιὰ τοὺς γέρους.
 Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.
 Ποιῶν εἶσαι δοῦλος καὶ σὲ ποιοῦ τὰ χτήματα δουλεύεις ; 255
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω,
 ἐδῶ τὸ Θιάκι ἂν εἶναι αὐτὸ πού φτάσαμε, ὅπως μοῦ 'πε
 κάποιος πού σὰν ἐρχόμουνα μ' ἀπάντησε στὸ δρόμο,
 ὅχι ἐξυπνος τόσο πολὺ, ἀφοῦ δὲν εἶχε θάρρος
 νὰ πῇ ἢ ν' ἀκούσῃ κάθε τι γι' αὐτὰ πού τὸν ρωτοῦσα, 260
 ὁ φίλος μου τί γίνεται, ἂν στὴ ζωὴ εἶναι ἀκόμα,
 ἢ πέθανε καὶ βρίσκεται μὲς στ' Ἀδῃ τὰ λημέρια.
 Κι ἕνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.
 "Ἀνθρωπο φιλοξένησα μιὰ μέρα στὴν πατρίδα,
 στὸ σπίτι μας, πού ἄλλος κανεὶς ἀπ' ὅσους ξένους εἶδα 265
 δὲν ἦρθε τόσο ἀγαπητὸς στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Παινεύονταν τὸ γένος του πὼς ἦταν ἀπ' τὸ Θιάκι
 καὶ τὸ Λαέρτη μοῦ 'λεγε πατέρα του πὼς εἶχε.
 Τὸν πῆρα ἐγὼ στὸ σπίτι μου καὶ τὸν φιλοξενούσα
 κι ἦταν ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τὸ σπίτι μου γεμάτο, 270

καὶ ταιριασμένα τοῦ ἴδωσα φιλοξενίας δῶρα.
 Ἔφτ' ἀ κομμάτια μάλαμα τοῦ ἴδωσα δουλεμένο
 καὶ ἓνα κροντήρι ὀλάργυρο μὲ τέχνη σκαλισμένο.
 Χλαμύδες δώδεκα μονές καὶ δώδεκα ἀντρομίδες,
 τόσες φλοκάτες ὁμορφες, χιτῶνες ἄλλους τόσους,
 χώρια γυναῖκες τέσσερες στὸν ἀργαλειὸ τεχνίτρες,
 πεντάμορφες ποὺ μόνος του τίς διάλεξε καὶ πῆρε ».

275

Κι ἀπάντησε ὁ πατέρας του μὲ δάκρυα καὶ ἔτσι τοῦ ἔπε·
 «Ὁ τόπος εἶναι, ξένε, αὐτὸς μού ρώτησες νὰ μάθης
 καὶ τὸν κατέχουν ἄνθρωποι κακοὶ καὶ διαστρεμμένοι.
 Τὰ δῶρα ποὺ τοῦ χάρισες ὅλα χαμένα πῆγαν,
 καὶ ἐδῶ ἂν ἐκείνον ζωντανὸ τὸν εὑρίσκεις στὸ Θιάκι,
 δῶρα θὰ σοῦ ἴδινε καὶ αὐτὸς καὶ θὰ σὲ προβοδῶσε
 μ' ἀγάπη, ὥς εἶναι τὸ σωστὸ σ' ὅποιον ἀρχίσῃ πρῶτος.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.

280

285

Σὰν πόσα χρόνια πέρασαν ἀφότου πλανεμένο
 κοντὰ σου φιλοξένησες τὸ δύστυχο παιδί μου,
 ἂν ἦταν τότε στὴ ζωή, ποὺ ἀλάργα ἀπὸ πατρίδα
 καὶ ἀπὸ δικούς, στὴ θάλασσα τὸν ἔφαγαν τὰ ψάρια,
 ἢ στὴ στεριά τὸν ἔσκισαν θεριά μὲ τὰ κοράκια.

290

Κι ἡ μάνα ποὺ τὸν γέννησε καὶ ὁ ἔρμος του ὁ πατέρας
 δὲ στόλισαν τὸ στρώμα του νὰ τὸν μοιρολογήσουν.
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τὸ λατρευτὸ του ταίρι,
 ὥς τοῦ ἔπρεπε δὲν ἔκλαψε τὸν ἄντρα της στὸ στρώμα,
 μήτε τὰ μάτια τοῦ ἔκλεισε ποὺ στοὺς νεκροὺς ταιριάζει.

295

Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοὶ σου ;
 Ποῦ τὸ καράβι στάθηκε ποὺ σ' ἔφερε μὲ ναῦτες ;
 Ἡ μήπως ἔρχεσαι ἔμπορος μὲ ξένο ἐδῶ καράβι
 καὶ οἱ ναῦτες ἀφοῦ σ' ἐβγαλαν γύρισαν πίσω πάλε ; »

300

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ ἔτσι τοῦ ἔπε·
 «Ἐγὼ εἶμαι ἀπ' τὸν Ἀλύβαντα καὶ ἀπὸ μεγάλο σπίτι,
 τοῦ ἄρχοντα Ἀφείδαντα παιδί καὶ Ἐπήριτο μὲ λένε.
 Ἄθελα ἡ μοῖρα μ' ἔφερε ἐδῶ ἀπ' τὴ Σικανία.

Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν τὸ γοργὸν καράβι σύραμε ὄξω. 305
 Ὁ πέμπτος χρόνος ἔκλεισε ἀφότου κι ὁ Δυσσέας
 πέρασε ἀπ' τὴν πατρίδα μου. Καλότυχα στὸν ἔρμο
 δεξιὰ φανήκαν τὰ πουλιὰ σὰν ἦτανε νὰ φύγῃ
 κι ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ χαρά. Κί εἴχαμε ἐλπίδα πάλε
 νὰ σμίζουμε καὶ μὲ λαμπρὰ νὰ φιλευτοῦμε δῶρα ». 310

Εἶπε, κι ἐκεῖνον καταχνιὰ σκεπάζει μαύρη λύπης,
 καὶ χῶμα ἀρπάζει μὲ τίς δυὸ τίς χουφτές καὶ τὸ ρίχνει,
 ἀναστενάζοντας βαριά, στὴν ἄσπρη κεφαλὴ του.
 Καὶ τοῦ Δυσσέα φούσκωνε τὸ στῆθος κι ἀπ' τὴ μύτη
 πόνος πικρὸς τοῦ ξέσπαζε σὰν εἶδε τὸ γονιό του. 315
 Χυμάει καὶ τὸν ἀγκάλιασε, τὸν φίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 «Ὁ ἴδιος εἶμαι ὁ γιὸς σου ἐγώ, ποῦ λαχταρᾷς, πατέρα,
 κι ἔφτασα στὴν πατρίδα μας τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μόν' κράτα πιά τὰ κλάματα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρήνο,
 ν' ἀκούσης κάτι ποῦ θὰ πῶ, γιὰτὶ μᾶς βιάζει ἡ ἀνάγκη. 320
 Σκότωσα στὸ παλάτι μας τοὺς ἄναντρος μνηστήρες
 καὶ τίς ζημιὰς ξεράσανε καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα ».

Τότε ἔτσι πάλε ἀπάντησε κι εἶπε ὁ γέρο Λαέρτης·
 «Ἄν ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, ἀλήθεια, τὸ παιδί μου,
 πές μου σημάδια φανερά κι ἐγὼ νὰ τὸ πιστέψω ». 325

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 «Κοίταζε πρῶτα τὴν πληγὴ ποῦ μὲ τὸ δόντι τ' ἄσπρο
 μοῦ 'καμε ὁ κάρπος μιὰ φορὰ στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγα.
 Ὁ ἴδιος τότε μ' ἔστειλες κι ἡ σεβαστὴ μου ἡ μάνα
 νὰ τρέξω στὸν πατέρα της Αὐτόλυκο, νὰ πάρω 330
 τὰ δῶρα του, ὅσα μοῦ 'ταξε στὸ σπίτι μας σὰν ἦρθε.
 Κι ἀκόμα στάσου νὰ σοῦ πῶ τοῦ περβολιοῦ τὰ δέντρα,
 ποῦ μιὰ φορὰ μοῦ χάρισες κι ἐγὼ σοῦ τὰ ζητοῦσα
 μικρὸ παιδάκι πίσω σου στὸν κῆπο ἀκολουθώντας.
 Ἀνάμεσα περνούσαμε καὶ σὺ μοῦ τὰ μετροῦσες. 335
 Μοῦ 'δωσες δώδεκα ἀχλαδιές, συκιές μαζὶ σαράντα,
 δέκα μηλιές καὶ μοῦ 'λεγες κλήματα νὰ μοῦ δώσης
 ὄργους πενήντα μὲ λογῆς σταφύλια φορτωμένους,

ὅταν ἐρχόντανε ὁ καιρὸς ποῦ θὰ καρποφοροῦσαν ». 340
 Εἶπε, κι ἐκεῖνου λύθηκαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά του,
 ποῦ γνώρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια ὅπως τοῦ τὰ 'πε
 καὶ τὸ παιδί του ἀγκάλιασε, καὶ λιγοθυμισμένον
 τὸν ἐσφιγγε ὁ πολυπάθος στὰ στήθια του ὁ Δυσσέας.
 Σὰν πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνῆρθε τοῦ Λαέρτη 345
 πάλε ἀνοιξε τὸ στόμα του κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια·
 « Ἄχ, ἔχει ἀκόμα, Δία μου, θεοὺς μὲς στὰ οὐράνια,
 ἂν οἱ μνηστῆρες πλέρωσαν τὰ κακουργήματά τους.
 Τώρα ἕνας φόβος μὲ κρατεῖ ἐδῶ νὰ μὴν πλακώσουν
 ὅλο τὸ πλῆθος τῶν Θιακῶν κι εἶδηση νὰ μὴ στείλουν 350
 στῶν Κεφαλλήνων τὰ χωριά βοήθεια νὰ ζητήσουν ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Θάρρος, κι αὐτὰ ποῦ σκέπτεσαι στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάζεις.
 Στὸ σπίτι τώρα ἄς τρέξουμε ποῦ 'ναι κοντὰ στὸν κῆπο.
 Ἐκεῖ εἶπα στὸν Τηλέμαχο τραπέζι νὰ ἐτοιμάσῃ 355
 μαζί μὲ τὸ χοιροβοσκὸ καὶ τὸ βοῖδοφυλάχτη ».

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησαν γιὰ τ' ὁμορφο τὸ σπίτι.
 Καὶ στ' ὁμορφοκατοίκητο σὰν ἦρθαν τὸ σπίτι
 βρῆκανε τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὐμαιο, τὸ βουκόλο,
 ψητὸ νὰ κόβουν καὶ κρασί νὰ βάζουν στὰ ποτήρια.
 Κι ἡ Σικελιώτισσα ἡ γριά τὸν ξακουστὸ Λαέρτη 360
 ἔλουσε τότε στὸ λουτρό, τὸν ἔτριψε μὲ λάδι
 κι ὁμορφῇ ἀπάνου τοῦ 'βαλε χλαμύδα. Κι ἡ Παλλάδα
 ἦρθε καὶ τοῦ ξανάνιωσε τοῦ βασιλιά τὰ μέλη,
 καὶ πιὸ ψηλὸ τὸν ἔκαμε καὶ πιὸ παχὺς νὰ δείχνῃ·
 Ἔπειτα βγῆκε ἀπ' τὸ λουτρό καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας 365
 νὰ βλέπῃ τὸν πατέρα του μ' ἀθάνατο παρόμοιο,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Κάποιος, πατέρα, ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω τοὺς οὐράνιους
 σ' ἔκαμε πιὸ ὁμορφότερο στ' ἀνάστημα, στῇν ὤψῃ ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε σ' αὐτὸν ὁ συνετὸς Λαέρτης· 370
 « Δία πατέρα, κι Ἄθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, εἶθε νὰ 'μουν
 σὰν τὸν καιρὸ ποῦ πάτησα τὸ Νήριτο τὸ κάστρο,

τῶν Κεφαλλήνων ἀρχηγός, σ' ἄκρη γιालοῦ χτισμένο.
 Τέτοιος ψὲς νά 'μουν σπίτι μας, φορώντας τ' ἄρματα μου
 νά στέκω ὀρθὸς νά πολεμῶ τοὺς ἀναντρους μνηστῆρες,
 πολλοὺς θὰ ξάπλωνα στὴ γῆς ποὺ νά χαρῇ ἡ καρδιά σου ».

375

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξὺ τους.
 Καὶ τίς δουλειές σὰν τέλεψαν κι ἐτοίμασαν τραπέζι,
 ἀράδα πῆγαν στὰ θρονιά καὶ στὰ σκαμνιά νά κάτσουν.
 Καὶ στὸ φαγὶ σὰν ἄπλωναν, ἦρθε ὁ γέρο Δολίος
 μαζί κι οἱ γιοί του, ἀπὸ δουλειὰ καὶ κόπο κουρασμένοι,
 ποὺ πῆγε ἡ Σικελιώτισσα γριά νά τοὺς φωνάξῃ,
 ἡ μάνα ποὺ τοὺς ἔτρεφε καὶ ποὺ γεροκομοῦσε,
 σὰν ἦρθαν τὰ γεράματα, τὸ γέρο τους πατέρα.
 Μέσα τους σάστισε ἡ καρδιά σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα
 καὶ ξιπασμένοι στάθηκαν στὸ σπίτι. Κι ὁ Δυσσέας
 μὲ δυὸ του λόγια μαλακὰ γυρίζει καὶ τοὺς κἀνει·
 « Καθίστε, γέρο, στὸ φαγί, κι ἀφῆστε τὴ ντροπὴ σας.
 'Απ' ὥρα θέλαμε ψωμί ν' ἀρχίσουμε νά τρῶμε,
 μὰ πάντα καρτερούσαμε καὶ σᾶς ἐδῶ νά ρῆγῃτε ».

380

385

390

Εἶπε καὶ τρέχει ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά ὁ Δολίος
 κι ἔπιασε καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι τοῦ Δυσσέα
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Μᾶς ἦρθες, πολυπόθητε καὶ χιλιαγαπημένε,
 ἀνέλπιστά μας, κι οἱ θεοὶ σὲ φέρανε οἱ οὐράνιοι.
 Γεῖά σου χαρά σου κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νά καταλάβω,
 ἡ Πηνελόπη, ἂν ἔμαθε τὴν εἶδηση πὼς ἦρθες,
 ἢ κάποιον νά τῆς στείλω εὐτὺς νά τῆς τὸ παραγγεῖλω ».

395

400

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Τό 'μαθε τώρα, γέρο μου. Γι' αὐτὸ πιά μὴ φροντίσης ».

Εἶπε, κι ἐκεῖνος καθίσε στὸ κάθισμά του πάλε.
 Καὶ τοῦ Δολίου τὰ παιδιὰ, τὸν ξακουστὸ Δυσσέα
 πῆγαν, τὸν καλωσόρισαν καὶ τοῦ 'σφιγγαν τὰ χέρια
 καὶ στὸν πατέρα τους κοντὰ καθίσανε ὅλοι ἀράδα.

405

Κι ἐνόσω αὐτοὶ καθόντανε στὸ σπίτι καὶ δειπνοῦσαν,

στήν πόλη ἀμέσως ἔτρεξε γοργή μηνύτρα ἡ Φήμη,
τὴν εἶδηση γιὰ τὴ σφαγὴ νὰ φέρη τῶν μνηστήρων.
Κι ἔτρεχαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,
σὰν ἄκουσαν τὴν εἶδηση, μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι. 410

Παίρνουν νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς, καθένας τὸ δικό του,
καὶ κείνους ποὺ ἦταν ἀπ' ἄλλου τοὺς ἔβαλαν στὰ πλοῖα
κι οἱ ναῦτες στὴν πατρίδα τους τοὺς πῆγαν νὰ τοὺς θάψουν.
Πῆγαν κι αὐτοὶ στὴ σύνοδο μὲ σπλάχνα ματωμένα. 415

Κι ὅταν συνάχτηκε ὁ λαὸς καὶ μαζωχτήκανε ὅλοι,
ἀπάνου ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ μίλησε ὁ Εὐπείθης,
πῶλκλαιγε μ' ἄσβηστο καημὸ τὸ γιό του τὸν Ἀντίνο,
ποὺ πρῶτο τοῦ τὸν σκότωσε ὁ ξακουστός Δυσσέας.
Γιὰ κεῖνον δάκρυα χύνοντας πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε· 420

« Ἀδέρφια, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος κατὰστρεψε τὸν τόπο.
"Ὅλο ποὺ πῆρε τὸ στρατό, χιλιάδες παλληκάρια,
τὸν ἔχασε, καὶ τὰ γοργὰ καράβια πᾶν κι ἐκεῖνα,
κι ἐδῶ ὅταν ἦρθε σκότωσε τῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους.
Μὰ ἐλᾶτε, πρὶν νὰ φύγῃ αὐτὸς τρεχάτος γιὰ τὴν Πύλο
ἢ γιὰ τὴν πλούσια Ἥλιδα, ποὺ οἱ Ἑπειγοὶ ὀρίζουν, 425

νὰ τοῦ ριχτοῦμε. "Ετσι, ἄτιμοι θὰ μείνουμε γιὰ πάντα.
Γιατὶ στὸν κόσμο μιὰ ντροπὴ θὰ ἴναι, ὅσοι κι ἂν τ' ἀκούσουν,
ποὺ τοὺς φονιάδες ἀδερφιδῶν, φονιάδες τῶν παιδιῶν μας.
ἀπλέρωτους ἀφήσαμε. Καλύτερα ἄς μὴ ζήσω,
κι αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ θάνατος ἄς ἔρθῃ νὰ μὲ πάρῃ. 430

Μὰ ἐλᾶτε ἐμπρός, μήπως αὐτοὶ προκάρουν νὰ περάσουν ».
"Ετσι εἶπε, δάκρυα χύνοντας, καὶ συμπονέσανε ὅλοι,
Τότε ἦρθε κι ὁ τραγουδιστὴς κι ὁ Μέδοντας μαζὶ του,
σὰν ξύπνησαν, ἀπ' τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα τὸ παλάτι,
κι ὅπως στὴ μέσῃ στάθηκαν τους εἶδαν κι ἀποροῦσαν. 435

Κι ἐκεῖ τοὺς εἶπε ὁ Μέδοντας μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
« Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ, Θιακοί. Χωρὶς τῶν ἀθανάτων
τὴ θέληση δὲν τὰ ἴκαμε τὰ ἔργα αὐτὰ ὁ Δυσσέας.
Ὁ ἴδιος εἶδα τὸ θεὸ κοντά του τὸν οὐράνιο
νὰ στέκῃ, μὲ τὸ Μέντορα στὸ κάθε τι παρόμοιο. 440

Καὶ πότε θάρρος ἔβγαине νὰ δώσῃ τοῦ Δυσσέα,
 πότε ἔτρεχε καὶ σάστιζε στὸ σπίτι τοὺς μνηστῆρες,
 καὶ κάτου πέφτανε σωρὸς ἑνας στὸν ἄλλο ἀπάνου ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι πράσινοι γενήκανε ἀπ' τὸν τρόπο.

Τότε εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Μάστορα ὁ γέρο Ἀλιθέρης,
 ποὺ ἀπ' ὅλους μόνος ἄξιζε νὰ βλέπῃ ἐμπρὸς καὶ πίσω.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε ·

« Δῶστε, Θιακοί, μιὰ προσοχὴ σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.

Αὐτὲς γενήκανε οἱ δουλειῆς ἀπὸ δικό σας σφάλμα.

Τοῦ κάκου ἐγὼ κι ὁ Μέντορας, μὲ γνώσῃ προικισμένος,
 φωνάζαμε ἀπ' τίς τρέλλες τοὺς νὰ πάψτε πιά τοὺς γιούς σας,

ποὺ κάνανε ἄνομες δουλειές, νὰ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου

τὸ βιὸς καὶ τὴ γυναῖκα του νὰ θέλουν ν' ἀτιμάσουν,

γιατὶ ὅλοι στὴν πατρίδα του θαρροῦσαν πῶς δὲ θὰ ῥθῃ.

Καὶ τώρα πῶς νὰ κάμετε τὴ συμβουλὴ μου ἀκοῦστε.

Μὴν πᾶτε, γιατί μόνονι μας τὸ χάρο μας θὰ βροῦμε ».

Εἶπε, κι αὐτοὶ πετάχτηκαν μ' ἀλαλαγμὸ μεγάλο
 ἀπ' τοὺς μισοὺς οἱ πῦθ πολλοὶ—οἱ ἄλλοι μείνανε ὅλοι—

ποὺ ὁ λόγος του δὲν ἄρσενε κι ἄκουγαν τὸν Εὐπείθῃ.

Καὶ τρέχουν τότε στὴ στιγμὴ καὶ βάζουν τ' ἄρματά τους.

Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους,

ὅλοι συνάχτηκαν μπροστὰ στὴν ἀπλωτὴ τὴν πόλῃ

κι ἀπ' τὴ λωλάδα του ἀρχηγὸς μπῆκε ὁ Εὐπείθης σ' ὅλους,

ποὺ νόμιζε πῶς τὴ σφαγὴ θὰ ἐκδικηθῇ τοῦ γιοῦ του,

ὁμῶς δὲν τοῦ ἔτανε γραπτὸ πίσω πιά νὰ γυρίσῃ.

Τότε εἶπε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ γιὸ τοῦ Κρόνου Δία·

« Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἀθανάτων πρῶτε,

πές μου γι' αὐτὸ ποὺ σέ ρωτῶ. Τί κρύβεις μὲς στὸ νοῦ σου :

Θ' ἀνάψῃς ἄγριο πόλεμο καὶ μάχες ξανὰ πάλε,

ἢ νὰ τοὺς βάλῃς μελετᾶς ἀγάπῃ ἀνάμεσό τους ; »

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης ·

« Γι' αὐτά, παιδί μου, τί ρωτᾷς καὶ μὲ συχνοζετάζεις ;

μονάχῃ δὲν τῇ ἔκαμες τὴ σκέψῃ αὐτὴ στὸ νοῦ σου,

πῶς ὁ Δυσσέας σὰν ἐρθῇ νὰ τοὺς πληρώσῃ ἐκείνους ;

Κάμε ὅπως θέλεις. Θά σοῦ πῶ κι ἐγὼ τὸ τί ταιριάζει.
 Ἄφοῦ πιὰ σκότωσε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τοὺς μνηστῆρες,
 ἃς ὀρκιστοῦν οἱ ἄλλοι τοὺς ὅρκους πιστοὺς ἀγάπης
 πάντα νὰ βασιλεύῃ αὐτὸς κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν καρδιά τους
 νὰ σβήσουμε τὸ θάνατο παιδιῶν τους κι ἀδερφιῶν τους.
 Καὶ μεταξὺ τους σὰν καὶ πρὶν ἃς ἀγαπήσουν πάλε
 καὶ πλούτη ἃς ἔχουν ἄφθονα κι εἰρήνη ὅσο νὰ ζήσουν ».

Εἶπε καὶ θάρρος ἔβαλε στὴν πρόθυμη Παλλάδα,
 κι ἀπ' τοῦ Ὀλύμπου τίς κορφὰς πέταξε κάτω κι ἦρθε.

Κι ἀφοῦ χορτάσανε ψωμί καρδιόγλυκο νὰ τρῶνε,
 τὸ λόγο πῆρε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε ·
 « Ἐνας ἃς τρέξῃ ὅξω νὰ ἰδῇ μήπως κοντὰ ζυγώνουν ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ἔτρεξε ἓνας γιὸς ἀμέσως τοῦ Δολίου,
 καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε κι ὅλους κοντὰ τοὺς εἶδε,
 καὶ στὸ Δυσσέα φώναξε μὲ πεταχτά του λόγια·
 « Πλάκωσαν, νὰ 'τους, γλήγορα ν' ἀρπάξουμε τὰ ὅπλα ».

Εἶπε κι αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τ' ἄρματα φοροῦσαν,
 μὲ τὸ Δυσσέα τέσσερες κι ἔξ τὰ παιδιὰ τοῦ γέρου
 Δολίου. Πῆραν τ' ἄρματα κι αὐτὸς μὲ τὸ Λαέρτη,
 ἂν κι ἦταν γέροι, θέλοντας καὶ μὴ, νὰ πολεμήσουν.
 Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους.
 βγῆκαν τὴν πόρτα ἀνοίγοντας, κι ἀρχήγευε ὁ Δυσσέας.

Τότε ἔφτασε κι ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
 παρόμοια σὰν τὸν Μέντορα στ' ἀνάστημα, στὴν ὕψι
 καὶ χάρηκε ὁ πολύπαθος Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε,
 κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸ ζηλεμένο γιό του ·
 « Τώρα καὶ σύ, Τηλέμαχε, μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης
 χυμώντας, ὅπου δείχνονται τὰ πρῶτα παλληκάρια,
 νὰ μὴν ντροπιάσης, κοίταξε, τὸ πατρικὸ σου γένος,
 ποὺ πάντα πρὶν νικούσαμε σὲ δύναμη κι ἀντρεία ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Θὰ ἰδῆς, πατέρα, ἂν ἡ καρδιά ποὺ κρύβω μὲς στὰ στήθια
 μέλλει ντροπὴ στὸ γένος σου νὰ φέρῃ, καθὼς εἶπες ».

Εἶπε, κι ὁ γέρος χάρηκε Λαέρτης κι' ἔτσι κράζει·

«Τί μέρα εἶδα χαρούμενη θεέ μου, νά ξημερώσῃ,
ὁ γίός μου μὲ τ' ἀγγόνι μου ἀγώνα ἀντρείας ἔχουν». 510

Κοντά του πῆγε ἡ λιόκαλη θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ 'πε·
«Γιὲ τ' Ἀρκεσία, φίλε μου καὶ πολυγαπημένε,
εὐχῆσου στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ στὸ μεγάλο Δία,
καὶ τὸ μακρὺ κοντάρι σου τίναξε νὰ τὸ ρίξῃς».

Εἶπε καὶ τ' ἀναψε ἡ θεὰ Παλλάδα τὸ θυμὸ του. 515

Κι ἀφοῦ στὴν κόρη εὐχήθηκε τ' ἀσπιδοφόρου Δία
τίναξε τὸ κοντάρι του μεμιάς καὶ τὸν Εὐπείθῃ
μέσα ἀπ' τὸ χαλκομάγουλο τὸν ἀκοντίζει κράνος
καὶ δὲν ἐμπόδισε ὁ χαλκός, μόν' βγῆκε πέρα ὁ στόκος,
καὶ πέφτοντας βρονταίει, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματα ἀπὸ πάνου. 520

Τότε ὁ Δυσσέας χύμηξε μὲ τὸ λεβέντη γιὸ του
μπροστὰ καὶ μὲ σπαθιά χτυποῦν καὶ δίστομα μαχαίρια
Τότε ὅλους θὰ τοῦς σκότωνε, κανεῖς δὲ θὰ γυρνοῦσε,
ἀνίσως ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τ' ἀσπιδοφόρου Δία
ἡ κόρη, δὲν τοὺς φώναζε τὸ πλῆθος νὰ κρατήσῃ. 525

«Πάψτε, Θιακοί, τὸν πόλεμο, ποὺ ἀρχίσατε μὲ λύσσα,
καὶ χωριστῆτε γλήγορα δίχως νὰ τρέξῃ αἷμα».

Ἔτσι ἡ Παλλάδα φώναζε κι ὅλους τοὺς πῆρε τρόμος.

Πετοῦσαν ἀπ' τὰ χέρια τοὺς τὰ ὅπλα ἀπ' τὴν τρομάρα,
ἔτσι ὅπως φώναζε ἡ θεά, κι ἔπεφταν ὅλα κάτω, 530
καὶ πρὸς τὴν πόλῃ τρέζανε νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους.

Χούγιαξε τότε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
κι ἀφοῦ μαζεύτηκε χυμαίει σὰν κυνηγάρικο ὄρνιο.
Τὸν καφτερό του κεραυνὸ ἔρριξε ὁ Δίας τότε
κι ἔπεσε ἐμπρὸς στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ ἀνίκητου πατέρα 535
τὴν κόρη, κι' ἔτσι φώναξε στὸν πορθητὴ Δυσσέα·

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
στάσου καὶ πάψε τὴ σφαγὴ καὶ τὴ λυσσάρα μάχη,
μὴ σοῦ θυμώσῃ ὁ βροντερὸς τοῦ Κρόου ὁ γίός ὁ Δίας».

Εἶπε, κι' αὐτὸς τὴν ἄκουσε καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του, 540
Κι ἀνάμεσό τους ἔβαλε πιστοὺς ἀγάπης ὄρκους,
ἡ κόρη ἡ λιοπερίχυτη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα, φωνὴ καὶ σῶμα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ*

- ἀκράνι, τό : καρπὸς τῆς κраниᾶς.
 ἀλάργα : μακριά.
 ἄλικος : βαθυκόκκινος.
 ἀλυχτῶ : γανγίζω, (ύλακτῶ).
 ἀμύλαγος : ἄθικτος, ἀνέπαφος, ἄγνός, καθαρός.
 ἄμποτες : εἶθε.
 ἀνάκκαρα, ἡ : σωματικὴ δύναμη, ἀντοχή.
 ἀνάσβολος : σκοτεινός, ζοφερός.
 ἀντέννα, ἡ : κεραία τοῦ καταρτιοῦ γιὰ τὸ κρέμασμα τῶν πανιῶν τοῦ πλοίου.
 ἀντρομίδα, ἡ : εἶδος μάλλινου χονδροῦ ὑφάσματος, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὰν τάπης ἢ
 σὰν κλινοσκεπάσμα.
 ἀποκάρωση ἡ : νάρκη, ζάλη.
 ἀραξοβόλι, τό : μικρὸ λιμάνι, ὁρμίσκος, κατάλυμα.
 ἄργαστος : ὁ ἀκατέργαστος.
 ἀρίφνητος : ἀναρίθμητος, ἀμέτρητος.
 ἀσφοδελός, ὁ : εἶδος φυτοῦ ποὺ οἱ βολβοὶ τῆς ρίζας του ἤχρησίμευαν γιὰ τροφή.
 «Ἀσφοδελὸς λειμὼν» ἦταν, κατὰ τὴ μυθολογία, τόπος στὸν Ἀδην, ποὺ πῆ-
 γαιναν σ' αὐτὸν οἱ ψυχὲς τῶν ἡρώων.
 ἄτροπος : χωρὶς τρόπο, ἀγενής.
 ἄτσαλος : ἄκοσμος, ἄσωτος, κακός.
 ἄχναρος : χωρὶς ἔχνη, χωρὶς ἀπογόνους.
 ἀχόλαλος : βουερός, ἡχηρός.
 βάγια, ἡ : ἐπηρέτρια, παραμάνα, θηλάστρια.
 βαρδολούπα, ἡ : εἶδος πουλιοῦ.

* Στὸ λεξιλόγιο αὐτὸ περιλαμβάνονται κυρίως πραγματολογικοὶ ὅροι καὶ με-
 ρικὲς ἄλλες λέξεις τῆς νεοελληνικῆς ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὴ μετάφραση γιὰ τὴν
 καλύψαν ἀπόδοση τοῦ Ὅμηρου κειμένου.

βαρηματικά, ἥ : χτύπημα.

βίκος, ὁ : εἶδος φρυτοῦ.

βιτούλα, ἥ : καί βετούλα, ἥ : ἀρνί ἢ ἐρίφι ἐνὸς ἢ δύο χρόνων.

βολά, ἥ : φορά.

γεράνιος : γαλάζιος, ἀσπρόγάλαζος.

γιατάκι, τό : ὠμάτιο.

γιορντάνι, τό : περιδέραιο, κόσμημα στήθους.

γιούλι, τό : εἶδος λουλουδιοῦ· μενεξές, βιολεῖτα.

γλυκάδι, τό : μικρὸ εὐγενστο κομμάτι ἀπὸ ψητὸ κορέας, κυρίως ἀπὸ τὸ λαίμη.

γομάρι, τό : ζῶο, ὑποζύγιο.

δαβίδι, τό, καὶ νταβίδι, τό : εἶδος ξυλουργικοῦ εργαλείου.

δοιάκι, τό : μοχλὸς τοῦ πηδαλίου, πηδάλιο.

δρασκελιζά, ἥ : ἀνοιγμα τῶν σκελῶν, διασκελισμός.

ἐλατάρης, ὁ : ὁδηγός.

ἐλίτικος : κατὰσκευασμένος ἀπὸ ξύλο ἐλιάς.

ζαβός : διανοητικῶς ἑλλιπής, ἀνόητος.

ζάρι, τό : μικρὸς κύβος· εἶδος παιχιδιοῦ.

ζνίχι, τό : σβέρκος, τράχηλος· γράφεται καὶ σνίχι.

θηλύκι, τό : κουμπί, μικρὴ πόρπη.

θούγια, ἥ : δένδρο εὐώδες.

καμακιάζω : χτυπῶ μὲ τὸ καμάκι, μὲ ἀλιευτικὸ ἐργαλεῖο ἀπὸ ἐπιμήκη κοντό, ποὺ ἔχει στὴν ἄκρη μυτερὸ σίδερο.

κανάβι, τό : κλωστικὴ ὕλη ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο φυτό.

καπρί, τό : κάπρος.

καρδάρα, ἥ : ξύλινο ἀγγεῖο γιὰ τὸ ἄρμεγμα τοῦ γάλατος.

καρίνα, ἥ : ἡ τρόπιδα, τὸ κάτω μέρος τοῦ πλοίου.

καρσί : ἀπέναντι.

καρτάλι, τό : αἰτός, γυναιετός, ὄρνιο.

κατεχάρης : κάτοχος.

καυκί, τό : πλατύστομο δοχεῖο, κύπελλο, ποτήρι ξύλινο.

καψαλίζω : καίω τὴν ἐπιφάνεια ἐλαφρά.

κερώνω : γίνομαι κίτρινος σὰν κερί.

κίχλα, ἡ : καὶ τσίχλα, ἡ : εἶδος ὠδικοῦ πτηνοῦ.

κολατσό, τό : πρόγευμα.

κούρσουρο, τό : κούτσουρο.

κρικέλι, τό : μικρὸς κρίκος.

κροντήρι, τό : πῆλινο δοχεῖο νεροῦ, κανάτι, ξύλινο δοχεῖο κρασιοῦ.

λαγγόνι, τό : τὸ μέρος τοῦ σώματος μεταξὺ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν πλευρῶν.

λάζος, ὁ : εἶδος μαχαιριοῦ.

λαμνοκόπος, ὁ : κωπηλάτης.

λάτινος : ὁ κατασκευασμένος ἀπὸ ἔλατο.

λεβέτι, τό : ὑποκορ. τοῦ λέβητος· καζάνι.

λιάστρα, ἡ : συσκευή, πλαίσιο γιὰ τὴν ἀποξήρανση καρπῶν.

λογγωμένος : πυκνός· ἐδῶ : δασύτριχος.

μαδέρι, τό : χονδρὸ σανίδι, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὰν βάρθρο ἢ ὑποστήριγμα.

μαλάζω : μαλακώνω· ἐδῶ : καταπραῖνω, ἡσυχάζω, ἀνακουφίζω.

μασχαῖς, ὁ : κοντάρι, στύλος μὲ διαδὶ στήν κορυφή, πυρσός.

ματσούκι, τό : ρόπαλο, χονδρὸ ραβδί.

μεδουλάτος : γεμάτος μὲ μεδούλι.

μερμίδι, τό : λεπτὸ σχοινί.

μεσοδόκι, τό : ξύλινο δοκάρι τῆς στέγης, διάζωμα.

μπασιά, ἡ : στενὴ δίοδος, εἴσοδος.

μπόλια, ἡ : μαντήλι κεφαλῆς.

μπρογκῶ : κατευθύνω, διώχνω μὲ θόρυβο.

νέμα, τό : γνέμα, νῆμα.

ξάργου : ἐπίτηδες.

ξάρτια, τά : τὰ κατάρτια, τὰ πανιά καὶ τὰ σχοινιά τοῦ πλοίου.

ὄντάς, ὁ : δωμάτιο, θάλαμος.

ῥργος, ὁ : σκαμμένη γραμμὴ τοῦ ἀγροῦ, ἀλλάκι.

ῥρνια, ἡ : ἀγροσενιά.

πάκια, τά : μέρος τοῦ σώματος τοῦ ζώου γύρω ἀπὸ τὰ πλευρά.

παλαμάρι, τό : χονδρὸ σχοινί, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὸ δέσιμο τῶν πλοίων στήν ἀκτή.

πάλος, ὁ : πάσσαλος, παλούκι.

πασπαλίζω : εἶναι λεπτότατο ἀλεύρι ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη οὐσία τριμμένη σὲ σκόνη.

πάτερο, τό : ξύλινο δοκάρι, πὺν ὑποβαστάζει τὴ στέγη ἢ τὸ πάτωμα.

παχνί, τό : φάτνη.

πελέκι, τό : μικρὴ ἀξίνη.

πέτομαι : ὑπερφηφανεύομαι, καμαρώνω.

ποδοκόπι, τό : φιλοδώρημα γιὰ ὑπηρεσία.

πολύσκαρμος : μὲ πολλοὺς σκαρμούς, ἐπομένως μὲ πολλὰ κουπιά.

πραμινώτικος : γλυκὸς (ἢ λ. ἰδίως γιὰ τὸ κρασί).

προσθηλιάζω : ἀφήνω τὸ ἀρνὶ κάτω ἀπὸ τὴ μάνα γιὰ θήλασμα.

πρυμάτσα, ἡ : σχοινί, μὲ τὸ ὁποῖο δένεται τὸ πλοῖο στὴν ἀκτὴ.

ρόγα, ἡ : μισθός.

ροῦ, τό : δοχεῖο λαδιοῦ.

σάλαγός, ὁ : βοή, θάμβος· κραυγὴ τοῦ βοσκοῦ γιὰ ν' ἀλλάξη κατεύθυνση τὸ κοπάδι.

σαρώνω : σκουπίζω.

σερπετός : ζωηρός, εὐκίνητος, ἔξυπνος.

σκαρί, τό : πλοῖο, ὁ σκελετός τοῦ πλοίου.

σκαρμός, ὁ : ξύλινος ἢ μετάλλινος πάσσαλος, ὅπου στηρίζεται τὸ κουπὶ μὲ θηλιά.

σκαρτάδος : ἀχρηστος, ἀνισόρροπος, πολυλογάς.

σκίζα, ἡ : μικρὸ κομμάτι σχισμένου ξύλου, πελεκούδι.

σκλήθρο, τὸ καὶ σκλήθρα, ἡ : εἶδος δένδρου πὺν φύεται κοντὰ σὲ νερό.

σκλίδα, ἡ : μικρὸ κομμάτι, κυρίως κρέατος.

σκότα, ἡ : σχοινί πὺν τεντώνει τὰ πανιά τοῦ πλοίου.

σοφράς, ὁ : ξύλινος τετράγωνος δίσκος, πὺν στηρίζεται σὲ χαμηλὸ πόδι καὶ χρησιμεύει
σὰν τραπέζι.

σπαργωμένος : φουσκωμένος, γεμάτος γάλα.

σταλίζω : ἀναπαύομαι (ἢ λ. χρησιμοποιεῖται γιὰ τὰ ζῶα).

στάντζος, ὁ : σχοινὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ καταρτιοῦ πρὸς τὴν πρῶρα.

στάφνη, ἡ : ἀρχ. στάθμη· ὄργανο μὲ τὸ ὁποῖο σημειώνεται στὸ ξύλο ἢ εὐθεῖα γραμμὴ,
στὴν ὁποία θὰ κοπῇ ἢ θὰ πελεκηθῇ.

στιά, ἡ : ἐστία.

συγυρνῶ : τακτοποιῶ.

σφλόμος, ὁ : καὶ φλόμος : φυτὸ μὲ μαύρη ρίζα καὶ ἄσπρο ἄνθος, ἀγριοπήγανο.

τάσι, τό : πλατύστομο δοχεῖο· ἐδῶ : ρηχὸ δοχεῖο γιὰ τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν.

τουσλούκι, τό : εἶδος περικημίδος.

τρεχαντήρι, τό : μικρὸ γρήγορο ἱστιφόρο.

τροπωτήρας, ὁ : σχοινὶ πὺν συνδέει τὸ κουπὶ μὲ τὸν σκαρμῷ.

τσιμπούρι, τό : ἔντομο, παράσιτο τοῦ ζώου.

τσότρα, ἡ : ξύλινο δοχεῖο νεροῦ ἢ κρασιοῦ.

τυπάρι, τό : τεμάχιο κεραιοῦ, πὺν ἔχει πάρει τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου στὸ ὁποῖο ἔλυωσε.

φαλάγγι, τό : στρογγυλὸ ξύλο πὺν τοποθετοῦν κάτω ἀπὸ τὸ πλοῖο γιὰ νὰ τὸ μετακινήσουν στὴν ξηρά.

φάρα, ἡ : σόϊ, γένος, συντροφιά.

φηκάρι, τό, καὶ θηκάρι, τό : θήκη ξίφους, σπαθιοῦ, μαχαιριοῦ.

φλοκάτη, ἡ : μάλλινη κουβέρτα.

φιντάνι, τό : νεαρὸ φυτό, βλαστὸς.

ψηφίζω καὶ ψηφῶ : ἐδῶ· λογαριάζω, ὑπολογίζω.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946 Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α', 1964 (×) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 62500 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1242/10-8-64

Ἐκτύψεις — Βιβλιοδεσία Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Ἀρσάκη 6

